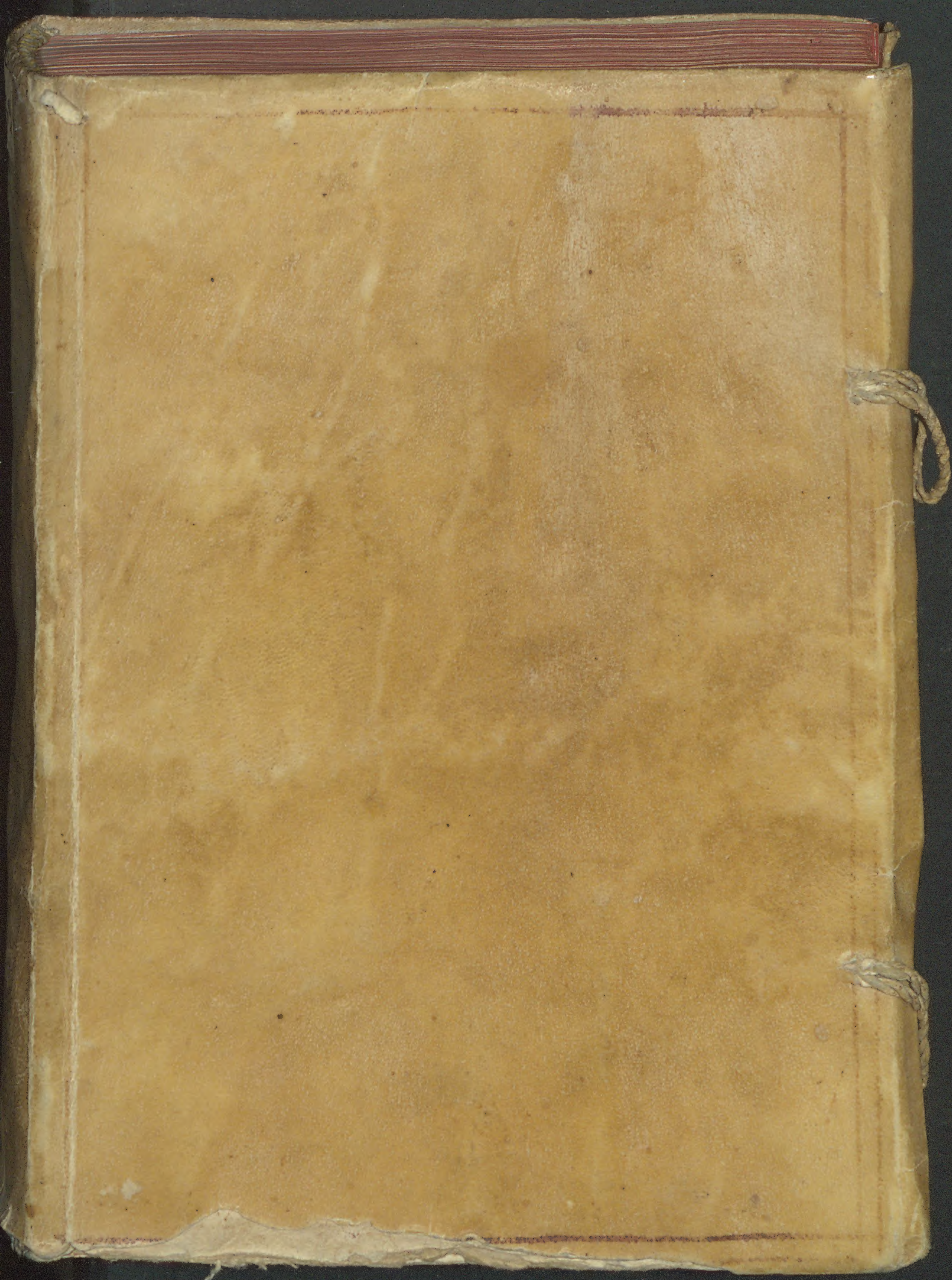

Cópiese la portada

M. S. 4.º perg.º 359 hojas foliadas bien tratado, completo.

R = De Incarnatione Verbi Pater Ruiz.

Generalis controuersia de Deo incarnato.

Ad 3.am partem D. Thomæ à q.e 1.a usque ad 26

Authore R. P. Xpo-
phoro Ruiz hispalensi
cathedræ vespertino
lectore.

In collegio D. Hermenegildi Societatis Iesu.
Anno à Deiparæ partu 1617.
Septembris quinto Idus 9.

us

Prologus.

Terminus corporis ni a na sed a jure gentium inductas clamat juris peritus: terminus aio hic a natura, cum na tu[illegible] suggit ad ephes. 2: eramus natura filii iræ. hanc a nobis expulit Deus homo formam servi accipiens, qui ita de nobis est benemeritus ut sibi debitores extiterit innumeris titulis, hic ut ex parte persolvamus, tanti operis preconia explicare aggredimur: ducem hemus Angeli cum athinarem qui si usquam bene, nusquam melius quas de Deo incarnato loquitur, a quo audi dicitur bene scripsisti de me Thoma. hujus ergo vestigiis insisteres curabimus si ni comprehendere cum omnibus sanctis quæ sit longitudo, latitudo sublimitas et profunditas Dei incarnati ac certe cum scholasticis meditari.

Partitio operis.

Disputationes 20 stringebat. 1.a erit de cognoscibilitate possibilitate et existentia incarnationis. 2 de illius convenientia quoad substantias et circumstantias, 3.a de necessitate ejus ad satisfaciendum perfecte pro genere humano ubi de perfectione satisfactionis Christi Domini. 4.a de fine seu motivo incarnationis, 5.a de unione hypostatica et illius [illegible] 6.a de persona assumente et tranil[illegible] nas hu

ma

manas, ubi amid perfectione divinis et perfectionibus absolutis; quinto: 7ª de natura per unionem hypostaticam assumpta et assumptibili; 8ª de partibus naturae humanae assumptae et ordine assumptionis; 9ª de gratia sanctificante Christi Domini et habitibus illas comitantibus; 10 de scientia creata intellectus humani Christi Domini; 11ª de libertate voluntatis humanae Christi Domini et illius operationibus; 12 de efficacitate operationum Christi Domini quoad meritum. 13 de communicatione idiomatum in Christo Domino et illius unitate; 14 de conditionibus humanitatis quas assumpsit Verbum divinum ubi de deffectibus animae et corporis. 15ª de potestate Christi Domini ad faciendum miracula et alia opera supernaturalia. 16 de gratia et dignitate capitis propria Christo Domino; 17 de causis efficientibus et meritoriis incarnationis; 18 de comparatione Christi Domini ad Patrem aeternum ratione utriusque naturae, 19 de comparatione Patris aeterni ad Christum Dominum quoad illius adoptionem et praedestinationem. 20 denique de adoratione Christi Domini et rebus divinatis.

Commentarius

in quaestiones 1ª D. Thomae

mus hec q.° 6 art.° in 1.° dicet manifestus est q.d fuit decens Deus incarnari; in 2.°
n. fuisse necessarius simpliciter ad reparationem
g.ris humani; fuisse tn necessarius ad melius
esse; in 3.° pote fuisse q.d Deus carnem assumeret
etsi homo n. peccasset de facto tn si n. peccasset
probabilius esse q.d Deus n. fieret homo; in 4.° Xpus
Dnus venisse n. solu ad dellendum peccatum ori-
ginale sed etiam oia actualia, principalius tn venisse
ad dellendum originale; in 5.° n. fuisse conveni-
ens ab initio mundi Deus incarnari nec statim post
peccatum; in 6.° n. debuisse incarnationem differri
usque ad finem mundi.

De Voce Incarnationis.

Fastidiunt hanc voces Lauren. Valla et alij
grammatici ut Barbaras et grammatice ferulae
minime gratas, sed ij et in eas barbare errant
cum ex Cicerone lib. 3 de finib. paulo post
initium nouis rebus imponenda sint noua nomina
et ita apte hoc mysterium ea voce signari, quam
amplexi sunt PP.es sepissime et passim vtuntur; idest
e actio nature humane assumptionis, unde ibi caro sumitur

pro

pro tota natura hominis expressit Scriptura: Et cum potius incarnatio quam creatio aut humanatio sumere do denominatio est ab ignobiliori parte hominis, ut magis Dei immediate benignitas quae in rei ita abjectae assumptione eluceret, et ideo Ioannis 1 dixit; Verbum caro factum est, ut ex distantia nobilissimae rei assumentis et ignobilissimae rei assumptae magis eluceret mysterium; vide Tol. et Maldonatum ibi.

Varia nomina quae solet a Scriptura sacris et Patribus appellari hoc mysterium, refferunt Suar. Valen. Vasq. et alij hic, potissima illa: magnum et abscondi tum sacramentum, mysterium pietatis, Verbum abbreviatum, consumatio abbreviata inundans justitiam, Verbum consummans et abbrevians, Descensus Filij Dei de caelis (quantum ad quem refferri est inferior natura) apparitio Iesu in carne, salutaris adventus Christi, mira et exquisita compago, nova et inaudita commixtio, contemperatio divinitatis cum humanitate salutaris reconciliatio, Dei incorporatio, oeconomia seu dispensatio qua scilicet Deus providit domui suae Ecclesiae: Osculum etiam dicitur canticorum 1 quia sicut hoc praecipuum est signum amoris, sic incarnatio, vide Ghislerium ibi.

De varijs autem modis et metaphoris quae capi

nivas nra et redemptio q xpus Dnus fuit declarant propter diversas considerat, vide Dne donem de captiuit et redempt. gen. humani et Salmer. t. 2° ttl. 27 in hijs oibus cum mul ta sint metaphorica, caute procedendus erit, ne erroribus ansa det. Quare autem eucharistia appellet incarnationis extensio ut loquunt aliqui P.P. apud Surrianus ttl. 2° de Eucharistia, alibi explicabit.

Disputat. 1ª

De cognoscibilit., polit. et existentia Incarnationis.

Polites incarnationis supponit D. Thomas hic cum probat illius conuenientias, probauerat eni in 3° distinct. 1ª quare n. e cur hijs eratijs dubijs prohemialibus ad q. 1am potius interentibus detineamur, ea dere copiosse interpretes hic. haberi autem merito potest scia de Xpo Dno, si sit individuus, q ex dictis in Loga, de individuis haberi scia quo ad necessaria, necessaria autem hec ss. quæ tenus cadunt sub oculari diuina, q bene explicuit Suar. hic in præfat.

Q.º 1.ª

V. difficilius sit cognoscere mysterium incarnationis quam mysterium Trinitatis et alia?

Cum mysterio Trinitatis et Eucharistiae praecipue potest esse comparari et quidem ea omnia communi voce a Sanctis PP. mysteria ineffabilia nuncupantur; id negari non potest non aequalem in sua cognoscibilitate difficultatem afferre respectu intellectus creati, cum tamen diversa in se predicata afferant. Igitur Cartagena lib. 2.º homiliarum homiliae de ineffabili incarnationis Verbi divini arcano, columna quam existimat expediti magis et facilius esse cognitum Trinitatis mysterium quam incarnationis; quia illud est quid Dei naturae conveniens et omnino necessarium, incarnatio vero Verbi est res ex se libera et contingens; adducit Aristoteles 1.º posteriorum asserentem nostram cognitionem magis aquiescere rebus necessariis quam contingentibus, cum de his scientia haberi non possit propter ... si ab alterius voluntate dependeant. Ostenditur margine nullus de Deo nisi magna et mirabilia concipit, unde quidquid de Trinitatis mysterio dicatur, quamvis excellens ad mirabile et infinitum sit, Dei naturae convenire facile suadet: at Deum fieri hominem, cum id

tantas miserias videoleat q. antiquiores phi et popu, fere nihil ita absurdus invenerint cuj Deum n. adsequerent ... Subdant, n. ita facile mens capit angelica nedus humana: Unde concludit Doctor citatus quide stare ardenius magis esse incarnationis mysterius ... quas mysterius Trinitatis. Primo ... potest ... qd alqui heretici et ... phi. apud Aug. lib. 10 de civit. Dei cap. 29 concedebant mysterius Trinitatis, negabant vero incarnationis mysterius, signum ... hoc esse difficilius cognitu.

... tamen est mysterius Trinitatis absolute et simpliciter esse difficilius et obscurius mysterio incarnationis. ita videntur com̄iter supponere PP. et DD. ... de Trinitatis arcano agunt ... qd 32 ... de hac, n. qd expresse nihil disputant et Theologi qui ... paucos asserunt posse lumine ne habere cognitionis probabilem de mysterio incarnationis id tamen negant com̄iter de mysterio Trinitatis, ut notavit Suar. lib. 1 de mysterio Trinitatis cap. 11 n. 10. Ante probationem ... suppono duplicem ... posse nos loqui de mysterio incarnationis (idemque est sermo de mysterio eucharistiae) 1o ita ut sermo sit de incarnatione prout ... ad ... divinas abstrahendo ab hoc qd sit una aut plures, pater aut filius aut Spiritus Sanctus, sed praecise considerando

hoc

hoc quod est Deus incarnari: lumine autem naturae de-
monstrari potest in Deo dari personas divinas hoc
modo sumptas; ergo in hac consideratione procedimus.
2° modo potest sumi incarnatio prout scilicet est aliquid
terminatum ad 2as personas Trinitatis reduplicative, et
hoc modo procul dubio sicut non potest cognosci mysteri-
um incarnationis sine mysterio Trinitatis, ita etiam illud
saltem extensive est difficilius cognitu, quia includit to-
tum quod dicit Trinitas et addit unionem ad naturas
humanas.

His suppositis probatur conclusio: illud mysterium est obs-
curius et difficilius cognitu quod magis videtur opponi
principiis notioribus naturae lumine, sed sic se habet mys-
terium Trinitatis, ergo etc. major perspicua videtur.
minor probatur quia mysterium Trinitatis videtur
pugnare contra illud principium quaecumque sunt ea-
dem uni tertio, sunt idem inter se; quod ita apparet
naturali lumine per se notum ut humana ratio ali-
ud non videatur posse capere: mysterium vero in-
carnationis non pugnat contra principia ita clara et per se nota,
idemque est de mysterio Eucharistiae; quae non
occurrere possunt contra ea mysteria ex parte limita-
tionis et terminorum creati; et ex parte divinae omnipo-
tentiae et ex potentia obedientiali creaturarum
notitia, quae naturali lumine comparari potest, mag-

naeraq. te leuari poss. ex ipsa intelle creati vi-
rtute naturali. Significatq. e mysterium Trinitatis
ee altius et difficilius mysterio incarnatio-
nis quod adeo religiosis omnibus.

2.° eadem cc probari potest ex verbis D.
Bernardi lib. 5.° de considerat. ad Eugenium
Litera H, ubi postquam enumerasset nouem
modos unitatis qui reperiri poss. in rebus, comparans
unitatem diuinarum personarum cum ess. diuina,
et unitatem aiae et carnis cum Verbo diuino in
Xpo Dño sic ait: Inter oia quae recte unum
dicuntur, arcem tenet unitas Trinitatis, qua tres
personae una substantia sunt, 2.° loco illa praecellit
qua e conuerso tres substantiae (scilicet verbum
aia et caro) una in Xpo persona sunt. Ex quo
sic conflatur argumentum: illud quod e magis unum
e difficilius cognitu, sed mysterium Trinitatis ex
sententia Bernardi e magis unum cum includat plura
mutuo inter se distincta et habentia majorem uni-
tatem cum uno tertio, quam mysterium incar-
nationis, ergo e difficilius cognitu, major patet
ex eo quod major unitas major perfectio est, major
autem perfectio difficilius cognoscitur; unde asserere
mysterium incarnationis in eo quod praecise ad-
dit mysterio Trinitatis ee absolute difficilius
cognitu quam illud, falsum et absurdum e.

Nec

Neque fundamenta opposita quae urgent, solum non probant solum quid mysterium incarnationis est difficilius, absolute tamen sublimius et obscurius est mysterium Trinitatis propter saepe dicta. Unde non defuere aliqui apud Suarez citandos n.o 2.o qui asseverent illud esse non solum supra id, ad quod ratio naturalis, et satis ostendunt difficultatem illius tot innumerabilia deliramenta in quae prolapsi sunt haeretici hujus mysterii veritatem non capientes.

C.ᵃ 2.ᵃ

An solo naturali lumine intellectus creati mysterium incarnationis sit evidenter cognoscibile quoad ejus possibilitatem?

Licet cognoscibilitas supponat possibilitatem, cum sit illius passio, de illa prius agemus, frustra non desudabimus in tradenda notitia tanti mysterii nisi prius quo pacto ab intellectu creato cognosci possit ostendamus.

Sec. 1.ᵃ

Supponuntur aliqua

Tribus modis, ait S. Bernardus lib. 5.o de consideratione ad Eugenium, vera quae res a nobis investi

gant, opinione scilz fide et intellu scientia, de
qq satis alibi diximus in quo differant: et in
iis elucere potest .l. Lumen nale intellus .l. sup
nale; illud appellat ipsa vis nalis intellig[illegible]
ut ut speciebus nalibus et gratis Dei concursu;
Lumen vero supnale respicit et concursus supnales
et spem [illegible] indebitas: quidquid intellus
creatus attingit per potas nalem, attingit per lumen
nale, quidquid vero attingit per potas obedientiales
attingit medio lumine supnali, sive illud vsitat in spe
sive in habitu .l. actione.

Rursus negari n potest aliqua entia supnalia saltz quoad
mus attingi posse evidenter ab intellu creato lumine
nali quoad polites, cus et Deus eo mo cognoscat [illegible] sup
nalis substantiae: et evidens sit dari potas obedientia
lem in creaturis [illegible] n cognoscat explicite et ut
iis vocibus signat, in Deos oppoas, hac proinde potia
ee aliqua entia supnalia saltz in confuso, q bene
docuit Vasq. 1° 2° in 1 as es p disp. v 14 cap 3°
n° 26.

Dices: ca efficiens per potas nalem nullo mo nacss
improportionate potest attingere effectus supnales, ergo
neque intellus creatus lumine nali attingere poterit
obiectus supnale et improportionate. [illegible]
essentia supnalia sint participationes divinae nae
sicut haec ut talis n potest cognosci lumine nae
ria neque illa. Ri ut Rp: ad plurasse exten

sir

titatu intentionalis quas act physica, sicut unus Angelus naturaliter alterius ~~ipsius~~ cognoscit quem tamen non potest efficere, et ita licet creatura per propriam naturam nullo modo possit dirigere enti supernaturali, potest illud cognoscere, quia hoc non est illi dare esse, et ita non repugnat illi perfectioni aut limitationi creaturae.

Ad 2um dicitur entia supernaturalia sive dicantur participationes divinae naturae quia ut vult Egidius Lusitanus t. 2 de Beatitudine lib. 1 q. 8a art. 3o n. 149 et Suar. infra citandus, a divina natura sunt non solum ut a causa efficienti sed etiam ut a causa exemplari sunt rationis superioris et ordinis divini, ob quam rationem altiorem habent similitudinem cum ea, quam habent entia naturalia quae etiam sunt divinae naturae quaedam participationes, praesertim cum in quibus licet natura creata supernaturalis ad quam ordinantur dicantur accidentia supernaturalia et ideo specialem connexionem habent cum natura divina: sive quia connexionem habent cum vissione Beata quae est aeternitas et immutabilitas participata, id est tanquam dei possitiones quaedam, id est, ut concomitantes, immo ipsius connaturale sit dicere ordinem ad illas, in quo assimilantur divinae naturae, cuius ita propria et connaturalis est vissio Beata et omnino ex parte infinita ipsius Dei; Addo etiam ideo potissime gratias sanctificantes et quae ordinantur ad illas alia accidentia supernaturalia, dici participationes

divinæ naturæ ut faceret nos consortes divinæ naturæ ut dicitur 2 Petri 1, quæ facit nos filios Dei adoptivos, ubi autem intervenit filiatio, interveniat necesse est cognitio naturæ Patris suo modo ut patet in qua cumque generatione nati: Adhuc tamen ut improportionate cognoscant, non requiritur cognitio divinæ naturæ in speciali; sic etiam cognoscunt entia naturalia divina non intellecta, quamvis illis sint participationes, quod bene advertit Suar. tom. 1 in 3. part. disp. 27 sect. 3 § Id dices 1, adducitque exemplum: sicut lumen solis, inquit, est participatio lucis, et tamen videri et cognosci potest non visa luce.

Ultimo ad hanc quæstionem notandum erit longe facilius esse cognoscere possibilitates alicuius entis creati quam ipsius existentias, quia illa non dependet ab aliquo decreto libero Dei, sed habet causas omnino indefectibiles nempe divinas omnipotentias ex parte Dei et non repugnantias ex parte creaturæ: at vero existentia cum a decreto libero Dei pendeat, sine hujus manifestatione illa omnino latebit; idque solum intendit D. Thomas 1 p. quæst. 57 art. 5 corpore cum probat ab Angelis non cognosci mysteria gratiæ per lumen naturale quia sunt dependentia ex sola voluntate Dei, quod intellige in ordine ad existentias ut bene notavit Vasquez supra citatus. Dixi entis creati quia respectu Dei eo ipso quod noverim aliquas in eo per

in

fectᵒ ēe possem; evidenter deduceremq ejus existen
tiam, cum sit evidens Deo actu convenire omes
perfectes possem et imaginabilem, ex quo fit lon
ge facilius eē cognoscere posiris mysterij incar
nationis quam ejus existentiam, quia illa ñ depen
det ab actu libero Dei, haec vero omīo dependet.

Sec. 2ª.

Resolutio quaestionis.

Sit 1ª ccō: ñ potest natali lumine intellus crea
tus evidenter cognoscere mysterium incarnationis
eē impole. ccō ē de fide, eam bene probant
hic Medina q. 2ª introductionis ccō 3, Suar. Ca
brera et alij contra Porphirius, Celsum, Iulianus
et alios apostatas, quos in hac parte bene re
futant S. Iustinus martyr in apologetico contra gentes,
Tertullians contra Praxeas, Methodius contra Porphi
rius, Origenes contra Celsus, et alij quos refert Mi
chael de Medina lib. 1º de recta in Deum fide
cap. 4º. probatur breviter quia quod falsum ē ñ po
test demonstrari aut evidenter cognosci ut verus,
cumq de fide sit factam fuisse incarnationes et conse
quenter eē possem, ñ potest ejus impossibilitas demons
trari. Dices, quod rones quae contra possibilitates incarnationis

à gentilibus et hereticis factu fuere aut fieri posse n[on] ss[?] demonstratur, cum ut similiter docet Leo 10[us] in decreto de immortalitate animae rationalis, verum vero minime contradicat: Licet mysterium incarnationis sit supra lumen naturale intellectus creati, non contra illud, cum ejus author sit idem Deus qui et lumen fidei infundit. Quare solubilia esse omnia argumenta contra hoc mysterium de fide est, longeque à veritate abesse, cum a vero non possit sequi falsum.

Quod autem intellectus noster rem hanc non capiat, haereticis argumento esse non debet ad inferendam ejus impossibilitatem, cum non evidens sit Deum plura cognoscere quam nos, evidensque esse plura posse facere quae homines non cognoscunt, alioquin Deus non haberet infinitam scientiam aut potentiam, cum tamen esse Dei perfectiones lumine naturae demonstrent. Adeoque si vi luminis naturalis posset demonstrari impossibilitas incarnationis, non posset hoc mysterium esse evidenter credibile, quod esse alibi diximus illud quod est evidenter impossibile esse evidenter falsum et consequenter nequit esse evidenter credibile.

Quantopere autem plures Ethnici hujus mysterii, postratati[?] .i. ex levissima quadam notitia subodorati ut verisimili adhaeserint lege Medinam lib. 2° de fide cap. 9° et Eugubinum lib. 1° de perenni philosophia cap. ultimo, de hac materia Castillan[?] et hoc

mysterius lege Bellar. t. 1.° lib. 1.° de Xpo cap. 11.°
Salmer. t. 2.° tt.u 29. Barradas t. 1.° concordiæ
lib. 8.° cap. 25. et alios. Quare quia ex diffi
cultate cognoscibilitatis hujus mysterij respectu intellectus
creati ejus possibilitas impugnaretur, stolidum est, cum
plura sint naturalia et absconditissima, quæ à nobis non ca
piuntur: Unde merito magnus Basilius cuidam simili
morbo laboranti viginti questiones proponit de formi
ca epistola 168 ad Eunomium, quas cum à nobis sol
vi non posse viderimus verecunda humilitate capti ad
capiendis humano captu divinis mysterijs non contra
hamus: concludit idem S. Doctor; si scientia minu
tissimæ formicæ non es assequutus naturam, quomodo incompre
hensibilem Dei potentiam imaginatione tua comprehensam
esse gloriaris? ita scilicet ut preterea quæ capere po
tes nihil aliud Deo posse sucedas. et Ansel. lib.
de incarnatione Verbi cap. 2.° valde reprehendit eos, qui
(ut ipse loquitur) potius insipientia superbia judicant
nullatenus posse esse, quod nequeunt intelligere, quam hu
mili sapientia fateantur esse multa quæ ipsi non vale
ant comprehendere. Id de hac re inuitapari m. PP. et DD.
Sit 2.ª cl.: Nullus intellectus creatus aut creabilis potest
solo lumine naturali non supponente revelatione aut aliquo
supernaturale fundamento cognoscere evidenter

politiae mysterii incarnationis. ita sentiunt omnes theologi catholici. hanc est urgentissime probant Scriptura, concilia et Patres quatenus uno ore hoc mysterium absconditum et ineffabile absolute pronuntiant respectu hominis et Angelorum, quod non potest intelligi de cognitione supernaturali ut patet, ideo de naturali ex naturalibus luminibus intellectus creati. Isaie 45: Vere tu es Deus absconditus, quod de Deo incarnato explicant plures Patres et cap. 53: generationem eius quis enarrabit? quod de incarnatione eius intelligunt varii Patres. 1a ad Corinth. 2o: Loquimur Dei sapientiam in mysterio quae abscondita est. ad Colocenses 1o: mysterium quod absconditum fuit a saeculis et generationibus idest soli Deo cognitum.

Deinde probatur ex conciliis; in epistola D. Cirilli ad Nestorium, haec est in conciliorum in concilio Ephesino; Unigenitus filius Dei ineffabiliter et incomprehensibiliter factus est homo; et alibi ait inscrutabile esse hoc mysterium. Toletanum 11um; nec ratione colligitur nec exemplo monstratur: si ratione ostendi posset non esset mirabile, si exemplo, non esset singulare.

3o probatur ex Patribus. Dionys. cap. 2o de divinis nominibus ad finem: ipsa Iesu in carne apparitio et ineffabilis est sermone, et ignota intelligentiae ipsi antiquissimorum Angelorum primati non cognita et ibidem appellat hoc mysterium ex Hierotheo,

ro

nominatus omne supereminens nomina. et ideo Dionys. epla 4.a ad Cajum ait hoc mysterium p. negationes potius explicandum esse quam nobis quas p affirmationes. Aug. t. 2.o epla 3.a ad Volusianum de hoc mysterio ait; Fateamur Deum aliquid posse quod nos fateamur investigare non posse. Chrysostom. t. 2.o homilia 4.a sup id invenit e[st] in utero habens, ait; excedere res cumulus furoris, qui putant ineffabilem incarnationem l. cogitatione nostra investigari posse l. vocibus indicari. Damascenus lib. 3.o fidei orthodoxae cap. 1.o circa finem ait, hoc mysterium nec verbis ullis exprimi, nec mente comprehendi posse: et cap. 5.o circa initium ait, incarnationem esse arcanam et omnem mentis aciem et captum superare. Innumera alia PP.um et DD.rum testimonia reperies super illa verba Matthei 16, Caro et sanguis non revelavit tibi &c. egregie tamen justinus Martyr lib. de recta fidei confessione postquam dixerat hoc mysterium esse ineffabile et quasi inintelligibile, subdit non ideo desistendum esse ab inquisitione et studio illius; ut non solum credamus id etiam quantum Deus dederit intelligamus.

Accedit et ratione efficax etenim lumen naturale, l. deberet cognoscere tale mysterium p speciem propriam et hoc non, quia nequit lumen naturale habere naturaliter speciem propriam rei supernaturalis; aut p species alienas verum; et p. has potius abducerent intellectum a tali assensu pbr. rone 1.o

cum oes similitudines creaturas mutat. es continant
que repugnat Deo. Deinde l. deberet intell.
cognoscere incarnat. es nr. de facto in persona Verbi
facta fuit, et hoc modo nequit cognosci, nisi eviden-
ter etiam cognoscat mysterium Trinit. s quod tn certissime
non posse natli lumine cognosci; l. siprout dicit
unionem ne creatam cum persona Dei abstrahen-
do ab hac l. illa, et sic ita non posset intell. naliter
consequi quo pacto Deus uniat. humanitati sine propria
mutatione; restat ergo intellectus creatus nali solo
lumine ductus non posse penetrare tale mysterium
evidenter cognoscere: imo neque aprehensio-
ne complexa evidenti illud posse aprehendere,
quia ea proxime disponit ad judicium evidens.

Et sic dicit sequitur primo quod ratio nali ex se nec probi-
cat hoc mysterium possibile nec impossibile, cum nec habeat
principia ad illud inferendum, nec inveniat claras
contradictiones aut destructiones suorum prior.: Unde
bene docent theologi cum D. Tho. 1.o contra gentes
cap. 7 misteria nostrae fidei non esse contra naturam nec contra
rationem, sed supra naturam et supra rationem et praeter omnem
rerum ordinem. Secundo sequitur male sensisse aliquos
recentiores apud Vasq. t. 2.o in 1am partem disp. 214 cap. 3o
n.o 14 asserentes mysterium incarnationis esse quidem supra
naturale, posse tn ab Angelo naliter cognosci abstractive
an sit possibile, quia Angeli cognoscunt extrema hujus unio-
nis, nempe naturas humanas et Deum, cum igitur non impli-

cet

cet talia extrema uniri, recte poterit ab Angelo talis
unio ut poss. cognosci: 3 quo bene arguitur Vasq.
cam et fribolas ronem, ex eo n. q. Angel. cognoscat
extrema, n. sequit intelligere oia que inter talia ex
trema n. implicant 3dict. es. saltem si sint in ordine ad
poas absolutas Dei, cum n. habeat prius aliq. nale
unde ea deducere possit.

Sec. 3a.

Arguta 3a dicta et solutiones.

1us arguit. e Valentie qui t. 4 disp. 1a q. 1a puncto
2o cc 2a secedit posse naturr cognosci euidenter posse
incarnationis 3ditionali tn et impfecta notitia; probat,
q. oe illud euidenter pole quantus ipsi de eo naturr
cognoscimus, in quo euidenter defendere possumus nul
las implicare 3dictes, sd tale e hoc mysterium; q. Ma.
minor pbr q. possum. euidenter soluere argumta oia
que 3a potitates incarnationis fiunt, q. euidenter
possum. cognoscere ex solo lumine nali talle
mysterium, quantus nos quidem de ipso cognoscimus
ee pole nec implicare aliquas 3dictes cum oes
difficultes occurrentes et ex infinita pone assumentis
et ex poa obedientiali nre assumptae facile solui possint;
Vnde 3cludit, quecumque arguta 3a fiant, semp posse

nobis assignando deffectus aliquos in ma. l. Ita evidenter doceri non sine prudenti ratione nos facere quod ejusmodi arguta non convincamur, quod inquiri est evidenter arguta solvere ut ipse latius ostendit t. 1 disp. 1a q. 1a parergo ultimo.

Dr. ex certitudine qua cognoscere possumus, nullas esse implicantias in aliquare, cognoscimus ejus possibilitatem, et quia non cognoscimus evidenter ex solo naturali lumine nullas dari implicantias contra possibilitatem incarnationis, ideo illas non cognoscimus evidenter ex solo naturali lumine: et quamvis evidens sit omnia arguta contra possibilitatem incarnationis solvi posse aliqua solutione probabili, non est evidens solvi posse solutione evidenti, quod requirebatur ad cognitionem evidentem possibilitatis. et id intendit Suar. t. 1o in 3am partem disp. 3a sect. 1a post 2as ce ad 2um, ubi ait non posse ita solvi arguta ut convincant falsum assumere aut male inferre, quia id deberet fieri per propria principia quae evidenter ostenderet mysterium esse possibile, haec autem nulla dantur in natura, sed posse solvi negative, hoc est negando fundamenta quae non poterunt evidenter probari: et id est quod communiter docent Theologi asserentes arguta contra mysteria fidei posse solvi a nobis evidenter negative non evidenter positive, quod intellige ex parte materiae argumentorum, nam si deffectus sit in forma evidenter positive posset ostendi; id quod sufficit ut non concludant necessitatem demonstrative. Ex tali autem modo solutionis non

Se

sequitur evidentia possibilitatis ut patet. Quare existimo Valentiam solum intendere posse naturaliter fieri evidentias de eo quod scilicet argumenta contra possibilitatem incarnationis possint à nobis naturaliter solvi aliqua solutione satis probabili, idemque videtur intendere Cabrera 3 p. q. 1ª art. 1º disp. 5ª à n. 49.

2us arguunt. Evidens est mysterium incarnationis esse possibile aut impossibile, cum inter extrema contradictoria non detur medium, sed non est evidens esse impossibile, ergo est evidens esse possibile. Consequentia probatur quia in propositione disiunctiva affirmativa bene valeret tota disiunctiva cum negatione unius partis ad affirmationem alterius, ut Petrus aut est rationalis aut irrationalis, sed non est irrationalis, ergo est rationalis: similiter quod valebit, intellectus creatus naturaliter scire potest mysterium incarnationis esse possibile aut impossibile, sed non potest evidenter scire esse impossibile ut diximus supra sec. 2ª et 1ª, ergo potest evidenter scire ex solo naturali lumine esse possibile. Confirmatur quia mysterium incarnationis est evidenter credibile ergo est evidenter possibile, sicut è contra valet est evidenter impossibile ergo est evidenter incredibile, cum bene valeat ab oppositum consequentis ad oppositum antecedentis.

Respondetur ad argumentum. et probant intellectum creatum evidenter iudicare alteram propositionem esse veram, et nec posse esse utramque veram aut utramque falsas; at non habet prius

n͠ꝫ undejudicet detrare quenas pars sit vͣ: sic
hō cui videt dt̃us valde distans se mouere, sꝫ ꝫe
n̄ discernit an sit homo. ł. Brutus certū in re
alterꝫ detrate ē: q̄ḡ incarnatiō inse n̄ possit n̄
ēē pōlis aut impōlis, tn̄ intellꝫ creatꝫ ex vi lu-
minis n̄alis neutras pꝫ discernit, et quamuis pōle
et impōle aut potiꝫ n̄ pōle inter se opponantᶜ̆ contra-
riē nec admittant medium, tn̄ judicare euidenter
ēē possibile, et judicare euidenter ēē impōle, n̄ st̄ contradic-
toria cum utraq̄ sit pꝫ affirmatiua et ita dat medium
inter eas nempe neutram partem detrare. Ad regulas
vº dialecticorꝫ dr̄, bene valere pꝫ disjunctiua affirmatiua
et negatione uniꝫ partꝫ ad affirmatᵉᵒ alteriꝫ si sensu si
diuisiuꝫ, n̄ vº si sit cpsitꝫ et vaguꝫ, idemq̄ dē suo mō
de chategoricꝫ de disjuncto extremo: simili defec-
tu laborant istæ; dexter ł sinister oculꝫ ē necessariꝫ
ad videndum, sd n̄ ē necessariꝫ dexter q̄ sinister:
intellꝫ euidenter judicat astra ēē paria ł. imparia, sd
n̄ judicat euidenter ēē paria, q̄ judicat euiden-
ter ēē imparia. cum tn̄ possit neutrum euiden-
ter judicare sd de utroq̄ dubitare. euidentia
ḡit intellꝫ in casu pn̄ti ē cā totus disjunctus
ut disjunctus ē, n̄ cā singulas ejus partes diuisiue,
ita ut predicatum alicꝫ possit seorsim applicari, ut
in hac Pᵘˢ currit aut Paulꝫ currit, sd Pᵘˢ
n̄ currit, ḡ Paulꝫ currit, quꝫ ē legitima argutatᵒ
ex n̄ accessione majoris et minoris. Ad 3m. videque
in grati diximꝫ de ratiōne argutandi in ma dipᵉᵉ

disp.e 3.a q.e 2.a sec. 3.a ad 1.us, ubi ostendimus talem ar-
gumentationem ut esset bona debere esse ab opposi-
tio d.a dictorio sequentes, n tm ab opposito contrario
ut in eo argumento fit: et cum id quod in re est falsum
possit esse evidenter credibile, si rationes probabiles
sint pro illo, ex evidentia credibilitatis non sequitur
evidentia possibilitatis propter ibi dicta.

3.us arguunt: intellectus Angelicus solo lumine naturali
potest comprehendere naturam humanitatis attento ad eo illius
potentiam obedientialem ad res supernaturales, ergo et possibilitatem
unionis cum Verbo, consequentia probatur, quia nequit comprehendi
natura alicujus nisi cognoscantur omnes termini quos respicit.

R.r ex eo quod Angelus comprehendat naturam humanitatis
non sequitur quod cognoscat omnes terminos in particulari
potentiae obedientialis, satis est quod in confuso illos cognos-
cat cognoscendo esse elevabilem talem naturam ad effectus
sibi indebitos, nullum tamen in particulari videbit:
imo etiam si aliquos in particulari cognosceret vir-
tute talis cognitionis, non possibilitatem visionis beatae
adhuc ei cognosceret evidenter possibilitatem incarnatio-
nis propter ejus speciales difficultates de quo supra
sec. 2.a et 2.
Addeque neque omnes terminos in particu-
lari potentiae naturalis cognoscuntur ab Angelo ut omnes
motus in individuo et alia ejusmodi, neque id requiritur
ad naturam cujuscunque comprehensionis de quo alibi.
Nota etiam graves Theologos ut Alvar. 1.a p.e q.e 57
art. 5.o disp.e 1.a, Vasquez ibidem disp.e 2.a 4 et alios

docere n cognosci naturr ab Angelo possibilitatem entis supernatu[rali]s quoad substantiam neque intuitive neque abstractive quia est objectum excedens suas vires naturales sed quod cognoscere possibilitatem entis supernatu[rali]s quoad modum ut restitutionis miraculosae vitae, resurrectionis mortui &c. quod alibi ex professo expendere.

Quaestio 3a.

An lumen naturale intellectus creati saltem probabiliter judicare possit incarnationem esse possibilem?

Prima pars affirmat. Ita aliqui Recentiores, cui favent Durandus in 3o distinct. 1a q. 1 no 8o; Valen. et Cabrera citati quaestione praecedenti sec. 3 in 1o argumento. Fundamentum est quia non est cur negetur intellectus creatus solo naturali lumine nulla supposita revelatione posse devenire in apprehensionem hujus quaestionis an sit possibile Deum incarnari; cum multa casu aut studio saepe apprehendamus impossibilia et difficilia: in eo igitur even[tu] intellectus Angelicus v.g. videret rationes pro utraque parte, conaretur solvere argumenta, cum videat divinam potentiam esse illimitatam et supra eam nemo, non est cur nequeat prorumpere in assensus probabiles de possibilitate talis mysterii cum videat argumenta contraria non convincere nec evidenter probari posse impossibilitatem incarnationis. Dicitur 1o quia si Deus tale mysterium proponat supremo Angelo ut circa illud judicium proferat, certe attenta divina potentia et ejus eminentia, potius ab ea

Ita

habet in p.º affirmativas, quas ex limitatione creaturae et vi occurrentium difficultatum in s.º negativas. — Confir. 2.º q.ª ex com. doctrina Theologorum illud ē sc. dendus diuinae. . . ipsoq. q.ᵈ ñ importat manifestat impli catione, sed Angelus clare videt tale mysterium ñ im portare manifestas implicationes aut repugnantias ut patet ex dictis q.ᵉ praecedenti sec. 2.ª c.ᵉ 1.ª q.ᵃ proba biliter judicabit ēe poss. Tum quia facta revelat. de existentia incarnationis intellectus creatus lumine nali inveniet rones probabiles ad illius confirmatione quidem poterit facere ante revelatione cum idem maneat lumen nale. Adde quod cum de mysterio Trinit.ⁱ q.ᵈ difficilius ē cognitu ex dictis q.ⁱ 1.ª id concedunt docti Theologi. — Nihilominus censeo tam ñ posse intellectus creatum ex solo lumine nec nulla supposita revelat.ᵉ devenire in assensus probabiles de possibilitate incarnationis. Ubi docti Recentiores videntur id supponere P.P. et D.D. cum absolute doceant q.ᵉ praecedenti sec. 2.ª c.ᵉ 2.ª hoc mysterium ēe prorsus ineffabile, inscrutabile, abscon ditum et supra captum creaturae q.ᵈ ñ satis probabili ter cognosci posset lumine nali, ñ ita absolute dici ine ffabile et supra nrum captum, multae n. veritates nales dant ur de primo clare vel tantum de quae a nobis cognoscunt evidenter, sed solum exiguo gradu probabilitatis, et tn ñ dicunt absolute ineffabiles aut supra nrum captum, ali quid quod majus danclus ē altitudini tanti mysterii. Ergo si incarnatio intelligatur ut facta ad personas Verbi in particulari, cum ea nequeat intelligi ñ intellecto my sterio Trinitatis ex dictis supra q.ᵉ 1.ª, verior adhuc nra sc.

et illas tenent deffendere omnes illi qui negant intellectum
creatum ex solo lumine naturali cognoscere posse probabili
ter mysterium Trinitatis. Vide Suar. lib. 1° de
Trinitate cap. 11 n° 20 id videtur supponi ab omnibus theo
logis.

Ratione probatur nostra conclusio etenim ad eliciendum judicium
probabile de aliqua re intellectus debet niti aliquo
principio inducente illum in assensum, sed stando in solo
lumine naturali nullum datur tale principium ad assentiendum
possibilitati incarnationis, ergo illi non potest assentiri. maior
est manifesta, cum est natura potentie rationalis, alioquin assen
tiri posset falso ut falso. minor probatur quia imprimis
non datur motivum extrinsecum ex parte alicujus dicentis
ut supponimus: deinde motivum intrinsecum de
bet sumi ex connexione predicati cum subiecto, et cum hoc
mysterium omnino sit supernaturale, non invenit intellectus aliquod
principium naturale ex quo id possit inferre: non ergo poterit
elicere assensum probabilem, atque adeo nullum assen
sum. confirmatur quia ideo in rebus dubiis intellectus heret
nec potest elicere assensum, quia pro utraque parte invenit
rationes et non habet sufficiens motivum ad eliciendum
judicium. 3° sic. quia aliquid secundum se subest
potentie Dei quod a creatura nec probabiliter cognosci
possit naturaliter, hoc non cedit in gloriam talis potentie, dum
modo videtur asserere nihil esse potentie quod saltem probabili
ter non possit cognosci ab intellectu creato ex solo
lumine naturali: quod si aliquid hujusmodi admittatur,
certe incarnatio debet esse cum sit opus ita excellens
et proprium divine potentie.

Dices probari posset, quia si semel admittatur lumine naturali

ad

posse fieri probabiles attentis de potentia tali myste-
rij ab intellectu creato, et aliquid esse principalitate
ad inducens et incitans; certe clarissimi poterit in-
tellectus creatus ita perfectus qui melius penetrando
tale principium determinari in judicium evidens de
tali mysterio, quod tamen ex supra dictis admitti non oportet,
sic enim ex eodem principio tardus ingenio probabilem
elicere esse quia illud male penetrat, et acutus in-
genio evidentem quia bene penetrat. Sed haec ratio
parum efficax videtur cum idem argumentum fieri posset
in visione Dei cujus possibilitas naturali lumine cognos-
ci posse probabiliter docent graves Theologi, et
tamen non ideo admittunt evidenter cognosci posse ab
aliquo intellectu possibili ex solo lumine nati: cumque
evidentia et probabilitas ad tam diversas lineas
pertineant, ex eo quod aliquis intellectus creatus ali-
quid probabiliter attingere possit, non illico sequitur
possibilem esse alium a quo evidenter attingat
connaturaliter; quare rationes supra allatae pro nostra esse suffi-
cientes. Argumenta haec rationes similiter probant im-
plicare aprehensiones complexas proxime dispo-
nentem ad tale judicium probabile, solumque quod potest
erunt aprehensiones aliquae imperfectae cum etc his
meras possimus aprehendere et alia ejusmodi:
idemque suadent de quocunque intellectu ex possibili. —
Ad fundamentum oppositum respondetur; ex eo quod Angelus
videat divinas operationes esse illimitatas, potest colligere
non implicare possibilitatem incarnationis ex defectu pop

in Deo, quod nec est omnibus impossibile: at statim occurret aliis par° an ex parte effectus detur repugnantia, in quo tot difficultates occurrent ut in aliquibus non procumbat: quod autem non videat evidenter repugnantias, non sufficit ad judicandum possibile esse, requiritur non praeterea positivum fundamentum ad id judicandum, credo summum inde colliget se non videre repugnantias, ignorare tamen an in re illa detur, ipsumque lateat. Ad 1am confirmationem Respondetur in eo casu vel judicaret Angelus impossibile esse tale mysterium propter difficultates quas in eo invenit, vel quod prudentius foret neutras partes declararet sed suspenderet judicium. Neque hoc est extenuare aut deprimere lumen naturale rationis sed ostendere veras excellentias mysterii incarnationis.

Ad 2am confirmationem Respondetur ex eo quod Angelus videat non esse evidenter implicare contradictionem mysterium incarnationis, solum colliget non esse evidens esse impossibile, quod verissimum est; at non poterit judicare probabiliter esse possibile, quia nullum fundamentum positivum ad id invenit, et ita suspendet judicium. Ad probationem consequentis dico via confirmationis facta jam revelatione de existentia incarnationis bene potest lumen naturale invenire rationes probabiles in confirmationem incarnationis, de quo infra: at via inventionis non potest, quia id difficilius longe est cum non supponat revelationem, solum quod poterit argumenta contraria solvere probabiliter negative, hoc est ostendere argumenta contraria non convincere evidenter nec probabiliter possibilitatem.

C.° 4.a

De cognoscibilitate possibilitatis incarnationis supposita revelatione.

1a cc. supposita revelat. de mysterio incarnationis potest naturali lumine intell. creatus assignare rones probabiles et congruentes ad affirmandum et comprehendum tale mysterium, et sequenter argumenta contraria non solum potest soluere evidenter negative sed probabiliter positive. Est certa et cois quam oes theologi docent hic, satisque eam paret ex variis ronibus et exemplis quibus PP. et DD. hoc mysterium declararunt, v.g. de unione animae cum corpore, de ferro ignito, de incisione arboris, de christallo quae solis luce penetratur &c. vide Pererius in locum cap. 1 disp. 2 q. de quo infra. non tamen id poterit evidenter ostendere cum nullum habeat fundamentum intrinsecum naturale unde id colligat.

2a cc. non ex quacumque revelat. aliorum mysteriorum dei poterit etiam probabiliter colligere possibilitatem incarnationis, v.g. ex revelat. ssmae Trinitatis, quia n. hoc mysterium sit excelentius et difficilius, est tamen adeo diversae rationis a mysterio incarnationis, ut ex illo nulla rone evolvantur difficultates occurrentes in hoc, cum ibi non detur aliqua unio quae sine mutatione extremi reddat unitum, quod in incarnatione difficillimum est intellectu. Neque ex revelat. conservationis accidentium sine substantia quia n. inde colligere possit humanitatem posse conservari a Deo sine propria subsistentia; et unde

infusa ipsas personas Dei posse exercere officium sub sistentiae respectu illis: idemque est de aliis proximi myste riis. juvaret tamen revelatio talium mysteriorum saltem remote, quatenus intellectus creatus videns unas naturas di vinas v.g. esse in tribus personis, quod videret repugnare personis naturalibus; et supra easdem omnes accidentia esse sine substantia, colligeret multa esse credenda Deo que superant ordo suae naturae capacis et videns omnia naturalia prius.

3a conclusio: Varij modi sunt quibus intellectus creatus ex lumi ne supernaturali potest habere certas notitias de mysterio incarnationis. i° per speciem supernaturalem representantem tale mysterium .l. visionem beatam alicuius beati ut de facto dat; 2° si Deus ostendat clare se dicere id esse verum, .l. ostendendo vera miracula in confirmationes illius, quo haberet quis evidentias in attestante de mysterio incarnationis: 3° infundendo cognitiones evidentes actus supernaturalis fidei quo crederet tale mysterium. de hijs modis vide que diximus in materia de fide disputatione 3a q. 5a que hic repetenda non sunt. Et quidem omnes Angeli in ipso statu creationis exordio per revelationes cognovere hoc mysterium illudque fide di vina crediderunt. deinde Angeli boni per visiones beatas illud clare cognoverunt. quo tamen pacto Dae mones cognoverint eius existentiam dicetur q. sequenti.

Cap. 5a.

De cognoscibilitate existentiae incarnationis

cus difficilius sit cognoscere existentiam incarnationis quam ejus possibilitatem ex Aug.a dictis, à fortiori nullus intellectus creatus ex solo lumine naturali existentiam incarnationis poterit assequi, cum nec possibilitatem poterit cognoscere. Id ecce occurrit Scotus in 3 distinctione 20 q.e 8a § R et sequentibus, ubi ingrati ostendit omnia mysteria gratiae postquam facta sunt, ab Angelis cognosci optime propria virtute, quas sed late reffert Vasquez 2 in 1 as pte q. 57 disp.a 214 cap. 1o. Recedit ergo, etenim Angelus solo lumine naturali evidenter cognoscit humanitatem Xpi Dni carere propria subsistentia creata cum illam cognoscat intuitive, talis n. modus cognoscendi potest cognoscere rem ut est in se, et inde poterit evidenter colligere talem humanitatem subsistere per subsistentiam divinam, cum videat subsistentiam creatam non posse poni in alieno subito.

Circa solutionem hujus argumenti variant authores. 1o Medina 3a p.te in introductione q.e 2a ad 6um ait Angelus naturaliter posse cognoscere humanitatem Xpi Dni sicut existentiam increatam, (supponit n. id ita contingere de quo infra) non tamen cognoscere mysterium incarnationis quia non cognoscit an humanitas sic existat ut uniat Deo hypostatice, addit enim si Angelus cognosceret humanitatem uniri Deo hypostatice, non ideo ab illo cognosci mysterium incarnationis quod scilicet Deus sit homo, quia, inquit, sanguis et omnia unitur Deo hypostatice et tamen non est Deus. 2o Vasq. 1a p.te q. 57 art. 5o dub. 1o ait Angelus naturaliter videre humanitatem Xpi Dni prout existentem per existentiam Verbi, non tamen cog

noscere ipsas existentias et subsistentias quae existunt et subsistunt. 3º Vazq. sup. citatus cap. 4º nº 28 negat carentiam propriae subsistentiae in humanitate Xpi Dni cognosci ab Angelo naturaliter, quia, inquit, ea carentia provenit a modo per se supernaturali, scilicet, quo ea humanitas unita est Verbo, neque id esse de ratione cognitionis intuitivae quae solum petit cognoscere rem cum propriis passionibus naturalibus, aut certe carentiam, si ea in proximat ex aliquo modo per se supernaturali. concedit tamen cognosci carentias inhaerentiae in accidentibus Eucharistiae ex eo quod talis carentia non oritur ex aliquo modo supernaturali existendi concreto accidentibus, sed ex destructione substantiae panis quae erat illorum subiectum. 4 Denique Suar. hic disp. 3ª sec. 2ª § 8, fin. Angelus quantumvis non viderit in humanitate Xpi Dni subsistentiam creatam, non propterea vidisse aut evidenter collegisse illam subsistere per subsistentiam increatam, poterit enim, inquit, dubitare an illa natura humana sibi esset privata subsistentia, an esset alicui supposito creato juncta, vel certe dubitare an subsistentia illius humanitatis quae connaturalis illa esset, sibi deactuaretur a Deo propter specialem aliquam rationem providentiae suae.

Ex his solutionibus 1ª et 2ª falsum supponunt nempe naturas humanas carere propria existentia et existere per existentiam Verbi, quod impossibile esse infra ostendemus: falsum est et posse cognosci aliquid ut existens quin cognoscatur ejus existentia, impossibile enim est cognoscere rem ut v.g. album quin cognoscat ejus formam nempe albedinem aut talia similia. falsum est etiam cognosci posse humanitatem uniri Deo hypostatice, quin cognoscatur mysterium incarna-

tio

tionis; cum haec sit ipsissima incarnationis definit. ut docet D. Thomas hic q. 2. art. 1. ad 1um; 2o autem de anima et sanguine non predicet Deus, hoc provenit ex legibus communicationis idiomatum, quia scilicet ratis denominatio non tribuitur parti, neque humanitati in abstracto, sed concreto.

3a Solutio Gabrielis Vasquez satis probabilis est: adhuc tamen 4a Suarez probabilior mihi videtur, quare licet Angelus intuitive cognoscat humanitatem Xpi Domini, non videt ex vi luminis naturalis eam humanitatem subsistere subsistentia Verbi, atque alios cum dicitur notitias intuitivas esse clare sicuti est, ita debet intelligi, quod scilicet est rei visum et existens sub rationes inclusas in essentia et integritati ipsius rei visae; et proportionatas facultati et lumini intuendi eam rem, licet non videat sub alias rationes superiores, quare non est de ratione cujusvis notitiae intuitivae trahi ad omnia quaecumque conjungunt cum re visa, et id ita docet communis sententia.

De cognoscibilitate et existentia incarnationis ex lumine naturali supponente revelationes miracula et alia fundamenta supernaturalia, multa interpretes hic: et 1o certum est ex locis Scripturae et demonstrationibus Theologicis aperte contra judeos et hereticos probari posse incarnationem esse factam: imo plana est Sacrae Scripturae praedicatione et miraculis Xpi Domini noscere potuerunt saltem majores judeorum, illum esse verum Messiam; atque id docet D. Thomas 3a parte q. 47 art. 5o corpore, egregie Medina hic q. 1a introductionis 2o demonstrationibus ex Sacra Scriptura contra judeos probat Messiam jam venisse, divinitatem Xpi Domini late ibi probat contra gentiles et hereticos: idem doctissime peragunt Valen. Suar. et alij hic et late Bellar. t. 1. lib. 1o de Xpo. Et quidem ad gentiles ex miraculis et alijs motivis credibilitatis

hoc mysterium sicut et alia erit probandum.

Quaeritur postea Daemones in hac quaestione suggesserint et an plene cognoverint existentias incarnationis (supponimus quod antea certo noverant ejus possibilitatem et futuritionem quae divina revelatione sed non noverint ejus circumstantias) cum Lucae 4° dicatur: Exibant daemonia a multis clamantia et dicentia quia tu es Filius Dei; et increpans non sinebat ea loqui quia sciebant ipsum esse Christum.

Respondetur et bene Suar. hic disputatione 31 sec. 3a evidenter potuisse Daemones cognoscere Christum Dominum esse Messiam ex miraculis et verbis ejus nisi talis notitia impediretur a Deo, verisimilius est esse non fuisse impeditam (quamvis tempore infantiae fuerit impedita de quo vide D. Thomam 3a p. quaestione 29 art. 1° ubi affert Ignatii martyris celebre testimonium de matrimonio Beatae Virginis cum Joseph hominibus ut partus ejus celaretur Diabolo). et ita id evidenter cognovisse sed mysterium et effectus mortis et passionis Christi Domini non plane cognoverint, sed non intellexisse ejus mortem si scirent damna quae inde illis proventura erant, de quo vide plura apud interpretes loco citato Lucae. quod vero jam Daemones id clare cognoscant certum est.

V. autem Beata Virgo in hac vita evidenter talis abstractive cognoverit hoc mysterium sicut et alia; affirmativa pars videtur tenenda, quidem aliquis affirmativa fortasse est securius est de quo alibi; vide Suar. t° 2° in 3am p. disputatione 19 sec. 4a ubi ait die incarnationis et aliis quibusdam Beatam Virginem in

hac

hac vita vidisse Divinas essentias ac proinde clare cognovisse incarnationis mysterium, vide eum Morales in Matthaeum 11 n° 8.

Utrum incarnatio sit possibilis?

Cum ab actu ad potentiam evidens sit consequentia, et de fide sit jam de facto hoc mysterium peractum fuisse Joannis 1: Verbum caro factum est, nihil de possibilitate discutiendum restat, cum ea omnia quae in hac materia dicenda sunt satis probent, sed tangam brevissime aliquas difficultates quae ab ethnicis philosophis contra ejus possibilitatem objici possunt, sequens in hac parte D. Thomam et Scotum qui initio 3 partis hanc quaestionem ex professo tractarunt. Ex triplici igitur capite contra omnia argumenta peti possunt, 1° ex parte personae assumentis, 2° ex parte naturae assumptae, 3° ex parte unionis.

Ex parte personae assumentis difficultas insurgit 1° ex eo quod Deo indecens sit incarnari, cum exinde sequatur subjectari mortalitati et peccato; 2° ubi non datur proportio non datur unibilitas, sed finiti ad infinitum non datur proportio ut docet Philosophus, ergo nec unibilitas, ac proinde non poterunt inter se uniri creatum et increatum cum magis distent inter se quam contraria; 3° si Deus posset incarnari posset pati, cum incarnari passionem dicat, sed Deus non potest pati cum nihil habeat potentialitatis, sed quod exerceat rationem actus respectu creaturarum, ergo non potest incarnari. 4° quod omnibus modis est perfectus non potest alteri uniri, unio enim dicit actum et potentiam, sed Deus est omnibus modis perfectus, nullam Ex 1 capite

q addit cst perfectionis admittere potest, qd non potest alteri uniri, praesertim cum Deus non habeat potentias obedientialem ad unionem, sed quidquid agit perfectas sibi naturalissimas praestat. 5° quia cum opera Trinitatis ad extra sint indivisa et quod quidquid una persona facit faciat altera, non videtur quo pacto una persona possit incarnari non incarnatis aliis, ideo omnes tres personae debeant efficere incarnatas.

Resp. ad 1um Deus assumpsit naturas humanas non tamen peccatus, nec ideo inse manent mortalis, quod certum hoc modo Deus assumat naturas creatas non ex necessitate sed ex liberalitate, non dedecet Deum ut infra ostendet, quin et Homerus in Odicea cecinit non esse immortalibus Diis indecorum homini induere naturas ut ab erroribus servent homines. Ad 2um Resp. D. Thomas citatus, proportio sumitur dupliciter, 1° pro certitudine mensurationis duarum quantitatum, quae dicitur proportio geometrica, et talis proportio non potest esse nisi duorum finitorum, et de hac loquitur Philosophus. 2° modo dicitur proportio habitudo ordinis ut inter materias et formas, et haec proportio dari potest inter finitum et infinitum, alioquin Deus non posset concurrere ad productionem creaturarum, et hoc modo datur unibilitas inter creatum et increatum, quae licet interse in genere entis magis distent quam 3a ratia, non tamen in genere unibilis, et ita ait Scotus ad 3um esse quod des magis diversa, non tamen magis repugnantia.

Ad 3um late Resp. Scotus citatus § Ad 4um dico, incarnationi ut est actio transiens correspondere passionem,

et

ter hec se tenet ex parte humanitatis, significatur per hanc vocem assumi; at verbum non significare passionem prout se tenet ex parte Dei, quia Deus nullam in se mutationem recipit, et ea est causa quare non mutatur per incarnationem, licet incipiat esse homo quod antea non erat. Nec placet quod ait Valen. hac disp. 1. q. 1. puncto 2. § igitur post rejectas varias solutiones sextam idem. Deus non mutari quia erat prius eminenter id quod capitulo statuitur, sic enim anima mutationem recipiendo intellectus in se statuitur, quem tamen in sua substantia eminenter continet de quo plura infra. Ad 4um Respondet D. Thomas illud quod est perfectius omnibus modis non uniri alteri ad acquirendum aliquam perfectionem sed ad communicandam, et hoc pacto Deus unitus est creaturae. Ad 5um bene rem explicat Salmeron tomo 2o tractatu 26 pag. 257, adducitque exemplum D. D. Venturae: sicut, inquit, si tres sartores vestem conficerent eamdem unius tamen eorum induendam applicarent, sic licet tres personae divinae in hoc quod est efficiere aeque concurrerint ad incarnationem opus, tamen in genere terminis sola persona Verbi concurrit, et ita illa sola unita est humanitati, et consequenter Pater et Spiritus Sanctus omnino extrinsece concurrerunt ad humanitatem. Verbum autem concurrit quasi intrinsece per unionem substantialem, vide infra ad finem quaestionis. legi etiam poterit de hac difficultate S. Ansel. lib. de incarnatione Verbi cap. 4o.

Ex parte termini assumpti occurrit difficultas quia non poterit subsistere per subsistentiam increatam cum illi accommodari non possit, sicut ea de causa non potest ubicari per ubi increatum aut intelligere per intellectum increatum. ex 2o capite.

2.º q.ª pateret violentias si privaret propria sub sistentia, at à Deo n. potest inferri violentia creaturę, si n. pateret violentias tento subsis tentias equivalentes e minus pfecta quas illa que sibi debet, ita habendo subsistentias increa tas que magis in infinitum pfecta e quas sub sistentia illi 9natalis, q.ª p defectus ergo exces sus violentia causat, sic aer violentias pateret nullum habendo calorem aut summus habendo calorem.

R.r ad i.us eas subsistentia increata eminenter 9tineat bes creatas recte poterit illas vices supple re, sicut in alijs eventibus supplet officia creaturarum, sola autem subsistentia divina uniri potest crea turę ex infra dicendis, q.ª nulla alia pfecti.º in Deo habet officium proprie tri, at Deus nequit prestare officium causę Fratis. Ad 2.us, actio in pota obedientiali n. causat violentia, humanitas q. p illas uniat verbo, et in 9re subsistentię longe maneat pfectię actuata, nulla dat violentia, que oia suis locis examina bunt ex professo.

Ex 3.º cap.º Ex parte unionis occurrit difficultas, i.º q. unio de bet modificare et mutare utrumque extremum, atqui sola increata, n. potest modificari et mutari, et ita n. potest uniri unione creata. 2.º aut Deus p incarnatus est i. in trinsece homo aut extrinsece; si i.us dicas jas Deus aliquid in se intrinsece de novo recepit, q. nequit fieri sine mutare. si 2.us, Deus erit ho. p denominat.º extrin secas atq. adeo n. p unionem substantialem. 3.º duo entia completa n. possunt uniri inter se nec facere unum, pse præsertim si n. sint ejusdem predicamenti, at p[...]

divina et humanitas sit distantia completa et non ejusdem praedicamenti, cum Deus in nullo praedicamento ponatur, non tamen est potis talis unio.

Respondetur ad 1um id non est neccessarium pro qua cunque unione, satis est si modificet alterum extremum et salvetur in eo suo modo, sic enim unio inter partes entis succesivi illas unit nec tamen in illis subjectatur, idemque est de unionibus partium entis permanentis. eaque est eminentia personae divinae ut possit recipere effectum formalem unionis creatae sine mutatione aut subjectatione illius in se: et ideo D. Thomas citatus ad 1um et 3a parte quaestione 23 art. 6o ad 2um hanc unionem hypostaticam appellat relationem, quae relatio non mutat utrumque extremum sed alterum tantum tempore saltem non vero trium. neque vero intendit D. Thomas ut volunt Thomistae unionem hanc esse fraliter relationem sed esse ad modum relationis quantum ad hoc, et ideo Scotus citatus § de 1o dico eas appellat relationem disquiparantiae. et D. Thomas affert exemplum de relatione quae datur inter scibile et scientiam, quae mutua non est, ideoque Verbum respectu hujus unionis se habet sicut trus respectu relationis quae ipsam illas non mutat. Audi Theodorum Anciranum episcopum in oratione de nativitate salvatoris in concilio ephesino apud Peltanum tomo 6o pag. 944: Non mutata Dei substantia factus est homo, nam non est miraculum quod factum est, si ipse mutationem naturas suscepisset, multae enim apud nos fiunt hujusmodi rerum mutationes. in hoc quod miraculum fecit Deus quod manens quod erat factus est quod non erat &ca.

Ad 2um: Deus per incarnationem dicitur intrinsece homo non quatenus hoc intrinsece denotat intrinsecam receptionem unionis aut humanitatis in ipso Verbo, sed quatenus signat arbitrales conjun

ctiones ex qua provenit Deus n. p. accidens, sed p. se et sub
stantialiter esse hominem, denominatq. unio hypostha
tica Verbum unitum sine eo q. in illo subjectet, unde
cum dr Verbum factum dicitur carnem; n. sensus est
dr de Verbo tantum, ut notavit Deveris incaput 1. ius
ioannis disp. 26 ubi affert varios modos quibus una res
fit alia cum sui mutatione, et alios quibus fit alia res
sine sui mutatione: Cum v.o dr ad Philippenses 2.o
Filius Dei exinanitus p. incarnationem, n. e. sensus fuisse mu
tatum cum dicat Apostolus qui cum in forma Dei esset &c, sed
retenta forma Dei formam servi accepisse.

Ad 3.um duo entia completa p. modum partium n. possunt uni
ri inverse, at v.o si unum afferat p. modum toti, bene po
terunt univi: Verbum itaq. divinum afferit n. ut
pars naturae humanae sed ut totum illius; ideoq. D. Thomas in
3.o distinct. 1.a q. 1.a citata corpore ait Verbum et
humanitatem n. concurrere ut partes ad constituendum unum to
tum, et sublata ratione partis completae Verbi bene potuit deci
resultare unum totum ex Verbo divino et humanitate
q. dr Christus Deus homo; faciunt autem unum p. se q. n. p. ti
nent ad diversa predicamenta et ita dici potest esse ejusdem
predicamenti negative idest n. diversorum. Haec ita
prelibasse satis sit ad majorem sequentium explanationem.

C.o 7.a

U. incarnatio sit facta?

Affirmativam p.o est ut potissimum nostre religionis
fundamentum acerrime tuentur S.S. P.P. et DD.es contra iudeos

ger

gentiles et hæreticos, et ideo a nobis iderit omittendus, ovquestionibus magis scholasticis supra locus. sed advertendum erit quas ex re dixerit Paulus 1.a ad Corinth. 2; hoc mysterium fuisse Iudæis quidem scandalum gentibus autem stultitiam: innumeri n. sunt erro res qui ex illud prodiere: Cherinthus, Ebion et alii negabant esse Xpus Deus Xpus Dominus: Manichei tribuebant illi solum corpus phantasticum, Valentinus corpus caleste, Apolinaris corpus non assumptum ex B. Virgine et carens anima rationali cuius vices supplevisse Verbum ipsum: Arrius aiebat Verbum nihil aliud assumpsisse de natura humana nisi nudas carnes carentem anima. Nestorius asserebat Verbum non esse factum homo substantiter sed solum accidentaliter esse in Xpo duas personas, personam Verbi et personam hominis, ac proinde B. Virginem non esse Theotocon seu deiparam sed hominiparam, qui error damnatus est in concilio Ephesino; Eutiches confundebat naturas dicens per incarnationem Verbi fuisse invicem mixtas et conversas in unam quamdam 3.am substantiam: Ubichetarii realem communicationem attributorum ponunt inter naturas divinas et humanas Xpi Dni, ita ut ratione unionis hypostatica humanitas Xpi Dni v.g. sit omnipotens, omnipresens &. Monotelitæ unam tantum in Xpo Dno voluntatem admittebant. De his et aliis contra hoc mysterium erroribus eorumque confutatione lege Iohannes Coccius lib. 2.o de Xpo salvatore, Bellar. t. 1.o lib. 3.o de incarnatione latissime, Pererius in Ioannes cap. 1 disp. 26, Castrus contra hereses verbo Xpus et alios.

Disputat. 2ª.

De conuenientia incarnationis quoad substantiam et circunstantias.

Cum constet nihil à Deo qui auctore hujus mysterij, nisi optima cum ratione fieri, planum est illud fuisse conuenientissimum: sed ut paratissime rationes reddere illis apud nos hec l. sit. s. pon. ad incerta, hec dis potatur institui, quae tamen breuiore uidet quod ea quae stinere potest contionibus potiusquam questionibus scholasticis deseruiunt.

Q. 1ª.

V. incarnatio fuerit conueniens in ordine ad Deum.

Ut hujus mysterij conuenientia adequatè probetur, separandè in ordine ad res tres ad quos refferri potest: et 1º in ordine ad Deum et cum conueniens duplici modo sumi possit. l. pro illo quod utilitatis affert alicui, quo pacto nihil creatum potest esse Deo conueniens, cum nihil ad extra possit illi afferre utilitatis, nisi solum extrinsecam in ordine ad aliquem finem, l. pro eo quod est consentaneum naturae alicujus quamuis nihil afferat utilitatis: in eo sensu procedit praesens questio.

Resp. D. Thomas hic q. 1ª art. 1º corpore affirmatiuè: Probatur quod ad rationem boni pertinet quod se alijs communicet ex S. Dionys. cap. 4º de diuin. noibus, cum prima, sed na

Dei e. esse bonitatis ex eodem Dionys. cap. 1.° de divin. noib. post medium, q. ad illas ptinet ut se comcet creaturis: Rursus ad rationem summi boni ptinet q. summo modo se creaturae coicet, id hoc fit per unionem hypostaticam incarnationis, ex quo sic concludit, unde manifestus e. q. conveniens fuit Deus incarnari. Loquitur autem ut patet ex contextu de convenientia incarnationis in ordine ad Deum. Litigant magnopere interpretes circa vim et legitimam hujus probationis D. Thomae intelligentiam, et sane si bene perpendant principia metaphysica quae supponit, perspicue elucebit ejus robur et praestantia.

Igitur, ut alibi ostendimus cujuslibet entis creati perfectio e. bonitas ejus in eo consistit q. alijs se coicet sive efficienter producendo aliud sui simile si causa sit univoca, vel dissimile si sit aequivoca, sive materialiter sustentando in se formas, sic materia se coicat formis substantialibus et quantitas formis accidentalibus: sive formaliter exhibendo se alicui tanquam subjecto et coicando illi suum effectum formalem; sive etiam exemplariter aut finaliter ostendendo quomodo effectus debeat fieri aut illius finalizando: nullum enim reperitur ita abjectum accidens q. saltem in genere causae formalis non se coicet alicui ut subjecto dando illi suas perfectiones quaecunque illa sit. ideo ingrati verissimus e., bonum esse diffusivum sui. Deus ergo per creationes se coicaverat creaturis efficienter, exemplariter et finaliter, restabat alius strictior coicationis modus nempe formaliter et unitive, trahendo naturas creatas

et se illi uniendo: hoc fit per incarnationem, ergo, et haec sum-
ma communicatio sui summo bono appetibilissima est:
Deusque fuit valde conveniens incarnatio; quod ita videtur ut subla-
ta incarnatione bonitas Dei intelligatur quasi repressa et coacta
ut flumen rapidissimum quod a cursu suo vim detineret, aut
si Sol cohiberet netantus luminis mundo communicaret, sed
solum eas luminis portionem quas luna vel exigua aliqua
stella diffunderet.

Argumenta autem hac explicatione rationis D. Thomae facile diluuntur.
argumenta que interpretes contra illas ingerunt, utque Angeli
non se communicet alijs, et qualitates non active. Deinde quia videre
est perfectio hominis quod est bonum, et tamen non convenit Deo, ergo non quia
quidque est perfectio boni convenit Deo, que erat ratio D. Thomae;
Respondetur. non in Angelo accidentia se communicant substantiae et substan-
accidentibus, Angelosque se communicat alijs creaturis saltem per
motum localem, et qualitates non active, saltem in gra-
dum ... fratris ut supra dicebamus. Ad alias objectiones Respondet
Vasquez ibi numero 8º. D. Thomas non loqui de hoc aut illo bono
in speciali, sed de bono in universum, docetque Deo con-
venire quod est proprium boni ut bonum est non ut tale bonum est,
at communicari pertinet ad bonum ut bonum est.

Deinde singule divine perfectiones maxime elucent in in-
carnatione. 1º charitas in ea commendatur. Ioan. 3º et ad
Rom. 5º: et autem Dionys. cap. 4º. de divin. nominibus
vis amoris sit in colligando et uniendo, unde Aris-
tophanes apud D. Thomam 1a 2ae q. 28 art. 1º ad 2m
dicebat eos tendere desiderium amantium ut ex ambobus

fiat

fiat unus, ut alter vere dicat, amicus est alter ego, unde
ortum habuit illa fabella Platonis de duobus amicis
qui à Vulcano petierunt ut eos suis instrumentis
et camino refingeret et ex duobus unus faceret.
Hoc mirè prestitit incarnatio ponendo inter Deum et
hominem unionem substantialem ut vere dicatur Deus est homo
et homo est Deus; vide Damascenus lib. 3° cap. 1
2° elucet sapientia in modo remedium conferendi rei iradi
ficillimo, vide Damascenus lib. 3° cap. 27 et Driedonem in
lib. de redemptione generis humani, pulchreque de eare Ber. serm.
1° de annuntiatione. 3° potentia in conjungendo extrema tam
ita distantia; 4° justitia in solutione tanti pretii pro
peccato: 5° liberalitas effundendo omnes thesauros in
uno opere, et ita de aliis attributis, unde ait Paulus ad
Titum 2° apparuit gratia Dei, et cap. 3; apparuit benignitas
et humanitas etc. ideo Apocalypsis 5 dicitur agnus occisus aperuisse
librum signatum septem sigillis quem nulla prorsus creatura
aperire poterat, quia scilicet opere incarnationis apparuere septem
partes precipue divine providentie que sunt septem sigilla
nempe providentia, fortitudo, beneficientia, equitas,
sapientia, potentia, comminatio et severitas, et he sunt etiam septem
lampades que in conspectu throni sunt, legat noster Alca
zar ibi. Meritoque decantat ecclesia in benedictione
cerei sabbati sancti: O inestimabilis dilectio charitatis,
ut servum redimeres filium tradidisti! o certe necessarium
Ade peccatum quod Christi morte deletum est. O felix culpa
que talem ac tantum meruit habere redemptorem! que ideo
dicuntur, quia si peccatum Ade non fuisset, defuisset tanta occa
sio manifestationis ita eximie divinorum attributorum;
sic necessarius est difficillimus vulnus ut manifestetur peritia

eximij chirurgij &c.

Ad illud difficile videtur quia unio D. Thom. et angelici incarnationis opus est summas Dei comunicationes, major n. esset si tres personae divinae incarnarentur, aut si una persona plures naturas assumeret, vel si essent intentiva accidentia decorantia talem naturas creatas quas modo sunt. R.o extensive major comunicatio est possibilis propter dicta, et etiam non intensive quia tres personae divinae simul non sunt perfectiores intensive qualibet seorsim, et ita ex parte personae quae comunicatur ut modi comunicationis non est possibilis major comunicatio absolute; quod autem id fieret in pluribus naturis aut eis intentiva physice gratia et alijs donis, non facit substantialiter majorem comunicationem sed accidentaliter.

Si sermo sit de verbis mis quoque de facto Deus se comunicavit creaturis, omnis comunicationis maxima est incarnatio, quia in alijs verbis ut supra dicebamus Deus se comunicavit quasi extrinsece et mediate scilicet ut efficiens ut finis, ut exemplar ut obiectum visionis &a. at vero in incarnatione immediate comunicat suis plenitudo divinitatis corporaliter, ut loquitur Paulus ad Colocenses 2.o, id est secundum suam substantiam seu ut explicat ibi D. Thomas essaliter, quia alia non opera Deus quasi accidentaliter se univit creaturis, at in incarnatione substantialiter et seipsum immediate exhibendo. Ex quibus verbis aperte concludetur Deum secundum se et maxime fuisse convenientissimum fuisse incarnari: cur autem convenientius fuerit unam personam divinam incarnari quam plures et eas fuisse personam Verbi, infra dicemus, interim videatur Salmer. t. 2.o tr. 26 et interpretes hic q. 3.a art. 1.o ubi Suar. disp. 12 sec. 1.a

Q.o 2.a

V. incarnatio humanitati fuerit conveniens secundum se et in ordine ad universum?

Ratio dubitandi sumitur ex doctrina D. Thomae hic q. 1 art. 1 ad 2um ubi sic ait: Uniri Deo in unitate personae non fuit conveniens carni humanae secundum conditiones suae naturae, quia hoc erat supra dignitatem ipsius: Ad mentem D. Thomae in hac parte obscura esse non potest, sed ita ut ostendit incarnationem non esse convenientem humanitati secundum suas proportionalitatem tanquam aliquid quod ortum fiat ab aliquo intrinseco proprio bonitatis ipsius, non tamen negat fuisse convenientissimam secundum potentiam obedientialem in quocunque sensu, sive conveniens sumatur pro utili sive pro decenti, itaut merito possit exclamare humanitas assumpta in laudes unionis hypostaticae; venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, haec bona enumerant a PP. —

Percurro ea breviter. 1° loco subsistentiae creatae divinam habere in quo liquet quantopere meliorata fuerit humanitas assumpta. 2° summus honor potissimus ut vere talis homo sit Deus, adoretur adoratione latriae, mereaturque infinitum: 3° ut sit caput hominum et Angelorum satisfaciatque pro peccatis de rigore iustitiae et exaudiatur pro sua reverentia ad Hebreos 5. 4° ut habeat in se omnem plenitudinem divinitatis gratiae habitualis, visionis beatae, scientiae infusae, potestatis ad faciendum miracula et aliorum supernaturalium donorum, quorum immensitatem nec Angeli quidem mente capiunt. —

In ordine ad alios etiam convenientissimam fuisse assumptionem humanitatis per se manifestum est, cum ex eo quod Deus homo fieret factus sit non Angelis, hominibus summus honor inde provenerit, summa utilitas visibilis magistri et exemplaris, gloria gloriae in anima et corpore

unde Ciprianus lib. de cardinalibus operibus Xpi cap. de natiuitate ait; Deus factus fuisse hominem ut homo haberet in Deo unde deberet letitiam habere et beari: 1° in anima videndo diuinitatem, in corpore videndo humanitatem. Planius 3° in ordine ad genus humanum conuenientissimam fuisse incarnationem. quare ipsa optime docet Aug. libro de praedestinatione sanctorum cap. 15 in hoc mysterio ita sublevata fuisse humanam naturam ut non habeat quo altius tollatur.

In ordine ad totius uniuersi conuenientissima etiam fuit; 1° quia hoc modo complentur omnes gradus entis, datur non substantia supernaturalis nempe unio hypostatica, dantur plures naturae in una persona. Praeterea cum iam daretur homo nec ex viro nec ex foemina nempe Adam, et ex viro sine foemina nempe Eua, oportuit dari hominem ex foemina sine viro, et hic est Xpus Dominus de quo vide D. Thom. infra q. 31 art. 4°. Tres etiam creaturae hoc mysterio decoratae sunt, ut indicat Paulus ad Ephes. 1° cum ait; instaurari omnia in Xpo; tum quia homo est mundus paruus in quo omnia ad summam redacta continentur, ergo adeo in natura humana assumpta omnes gradus entis extolluntur: tum etiam quia ex iis rebus orbis accreuit decus et pulchritudo, ut domui ex inhabitatione Regis magni.

Sed age jam rem specialius perscrutemur. Conuenientius fuit naturam humanam assumpsisse quam angelicam, 1° quia si hanc assumpsisset, creaturas corporeas non honorasset, at assumendo naturam humanam cum hoc constet corpore et spiritu utramque naturam spiritualem scilicet et corporeas honorauit. 2° non tota natura Angelica corruerat, et quae corruerat fecerat ex malitia; at tota

na humana corruerat ñ tãs ex malitia qũã ex ignorantia et fragilit.e, unde hanc magis decuit assumere. assumpsit autẽ unus individuus et ñ plura ut unitas aet. cap.is Eccl.e perfectior qm mo narchiẽ vo servaret, ñ tñ assumpsit sexus foemine um ne exaltaret sup.a virilem sexũ imperfectiorẽ, idemq dicerel filius ex divinit.e et filius ex huma nit.e q.d magnus eet absurdi periculud. de his vide plura apud Salmer. t.o 2.o tr.u 26, et ex dicendis magis stabunt.

Q.o 3.a

An incarnat.o fuerit conveniens in ordine ad redempt.es gñis humani.

Prob.te negativa haec occurrunt argta, 1.us qa videtur (contra) divinas liberalit.es, magis n. commendaret bonitas et misericordia Dei si gratis debitus remi tteret hoib, ut id doceamur Mathei 5.o, indeq haberet hõ occasionem magis dilligendi Deum, ut Lucae 7.o di cat, cui plus dimittit plus dilligit, q.o incarnat.o ñ fuit conveniens in ordine ad redempt.es gñs humani. 2.o q.a (contra) sap.ias e ordinare rem majoris pretij in re medium minoris, ut q.o vita xpi Dni sit majoris pretij quas salus hoũs, certe inordinatum videt. illas dare pro hoĩs salute, et filius interficere ut servus redimat. 3.o (contra) justitias e exigere satisfact.es ab innocente qualis

fuit Xpus Dnus et petere majores solutiones quam si debitis, aut quo malitia peccati absolute infinita non videtur æquivum pro illa exigere meritis infinitis operis Xpi Dni. 4o prodigalitas etiam videtur tot labores et vitas profundere pro salute hois, cum vel unica Xpi Dni lachryma ad id sufficeret. 5o videtur dici posset ut genit. pilet. hæc facta est? cum si incarnatio sit medius ita efficax ad salutem, videtur frustrari, aut certe non convenienter applicatus cum etiam plures damnentur.

Nihilominus certissimum est fuisse convenientissimus medius incarnationes ad redemptiones hois, imo fuisse omnis convenientissimus inter omnia possibilia. Rem hanc passim clamant Sancti PP., Aug. l. 13 de Trinit. cap. 10. Ansel. lib. 2o cur Deus homo cap. 18 et sequentib., Der. epla 109 et alij innumeri. Probatur quia nullus aliud erat medius inquo omnia divina attributa magis elucerent, quo nullus aliud fuit convenientius. Antecedens clare colligitur ex Scriptura, ubi incarnatio nunc tribuitur justitiæ, nunc misericordiæ, nunc sapientiæ, nunc benignitati, amori &c.; egregie Ansel. citatus cap. 20: Quæ major, inquit, concordia justitiæ et misericordiæ potest excogitari? quid misericordius quam ut pater æternus peccatori unde se redimat non habenti dicat; accipe unigenitum meum et da pro te; et ipse filius: Tolle me et redime te. quid etiam justius quam ut ille cui datur pretius majus omni debito, si debito datur affectu dimittat omne debitum. Sane per peccatum quodammodo inter se dissentiebant attributa Dei, cum justitia hois pu

ni

mitiores, misericordia ejus reparatores clamaret; sed hac vice bene in concordiam redacta est et quod liber videtur quasi exhaurire suas vires. Sed haec dicta est soluta argutor, magis stabit. ——

Ad 1um R. si Deus non daret nobis quo debitum solvamus res ita esset, at majus beneficium est dare nobis ... ad solvendum debitum et lucrandum, quas gratias Deo solvere debemus, ut patet, majoris inde dilectionis ocasio et obligatio nobis suborit. Ad 2um: Vita et mors Christi Domini non ordinant ad salutem hominis ut ad ultimum finem, sed ad divinas ... et proprias exaltationes, unde nostra salus est finis proximus sed non ultimus: sic essentia ... esse propter operationem et tamen perfectior est operatione, ejusque ultimus finis est ipsa essentia ut perfecta per operationem, unde finis animae rationalis v. g. non est intellectio sed intelligens, quod ... ex anima ipsa et intellectione. ——

Ad 3um: non est contra justitiam quod innocens se ipsum pro peccatoribus offerat ad solvendum debitum, idem exigere ab illo, sicut in humanis juste debitum exigitur a fideiussore, quando debitor non potest solvere: Christus autem Dominus se ipsum obtulit ad satis faciendum pro nobis ad Heb. 10: ingrediens in mundum dicit: hostias et oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi; hebrea vox habet: aures perforasti mihi, quod alludit ad cap. 15 deuteronomij ubi servo qui post annum remissionis volebat in domo ... manere, perforabat auris, quod erat signum obedientiae;

seruasti est, ingrediens in mundum, idest in instanti incarnationis, perforasti aures mihi, idest ex filio seruum ex sponte mea fecisti ut per corpus mihi ad id adaptatum satisfacerem pro peccatis hominum. Deinde non est contra iustitiam recipere pretium excedens quod sufficiens dari non potest nisi pretio excedenti, quod in presenti sequitur, cum nulla pura creatura ex infra dicendis potest sufficienter satisfacere: Adde quod id spectabat ad gloriam Christi Domini ut ubi abundauit delictum, superabundaret et gratia ad Roman. 5.

Ad 4um non fuit id prodigalitas sed liberalitas conuenientissima ad ostensionem diuinae misericordiae et charitatis et ad rapienda corda hominum ex oblatione beneficij et liberalitatis; Plurimis quod redemptio quam necessaria erat, oportuit ad maiores gratias redemptoris vide D. Thomam infra quaestione 46 art. 3

Ad 5um dicendum D. Thomas 4° contra gentes cap. 55 ad 7um virtutem Christi Domini esse, sufficere ad saluandos omnes homines, quod autem non omnes saluentur, ipsorum culpae; ad manifestandum autem diuinae prouidentiae oportuit permittere aliqua peccata et defectus et non conferre omnibus efficacias salutis, tum ad varietatem uniuersi, tum ut magis eluceret misericordia quoad electos. Cur autem non plures saluentur quam de facto saluantur, in ijs et similibus quaestionibus ingenuo non datur optimus, recurrendumque est ad diuinas ordinationes, cuius ratio est pro ratione voluntas.

V.^us dictis plura Theologi ad q.^{es} 21, 1.^a partis.

C.^a 4.^a

An incarnat.^o fuerit conveniens in ordine ad circumstantias temporis quo peracta est?

Quae ad q.^{em} hanc pertinent, traduntur à D. Thoma q.^e 1.^a art. 5.º et 6.º, idea ad complementum hujus disputationis videntur pertinere; ea q.^{ue} è summa ejus doctrinae. 1.º n. fuisse conveniens statim ab initio mundi ante peccatum Deum incarnari; deinde nec fuisse conveniens Deum incarnari statim post peccatum: item n. fuisse conveniens incarnat.^{es} differri usq.^e ad finem mundi: c.^a q.^d notandum è, cum haec libere ô Deo fiant, et nulli legi subdat, certe si alio m.^o ea disposuisset nihilominus convenienter ets facta dicerent, et ibi reperiret varias convenientias: quae aut fuerint in eo q.^d incarnat.^o fieret eo tempore quo facta è, bene id expendit à D. Tha interim, nec res difficilis è; sane eo m.^o et hoes erant melius dispositi ad remedium expetendum, ad cognoscendas peccati malitias, temporis q.^e intercapedo erat ad fructus incarnationis dignoscendos.

Peracta igit.^r è incarnat.^o in 6.^a mundi aetate; 1.^a fuit ab Adamo usq.^e ad diluvium. 2.^a à diluvio usq.^e ad Abra

has; 3ª ab Abraham usque ad David, 4ª à David usque ad captivitatem Babilonis; 5ª à captivitate usque ad Xpum Dominum. 6ª denique à Xpo Dno usque ad finem mundi. 7ª aetas est Beatitudinis quae respondet Sabbato in quo Deus requievit: immo Aug. videtur hanc in duas partiri ita ut septima sit glorificatio animae, 8ª corporis glorificatio post diem judicii, vide Vasquez cit. 6º citato.

Haec 6ª aetas incarnationis nunc appellatur finis temporis, 1ª ad Corinth. 10: Nos sumus in quos fines saeculorum devenerunt. Habacuc 3º appellat dimidium annorum; nunc senectus mundi seu vespera, nunc juventus, tum diversas considerationes effectusque ergo gratiae. Appellatur autem ad Galatas 4º Plenitudo temporis, tum quia in eo Deus implevit promissiones factas Patribus, tum deinde ob foecundissimos gratiae fructus legis Evang.

Igitur 6ª aetas ultima mundi est, cujus durationem dimetiri nemo poterit: Inde rejicienda est ut temeraria antiqua hebraeorum traditio asserentium mundum sex mille annis esse duraturum, quorum duo millia priora praecesserunt ab initio mundi usque ad Moisen, alia duo millia à Moise usque ad adventum Xpi Dni; inferunt inde alia duo milia duratura esse tempus legis gratiae: quam traditionem videntur amplecti multi apud Sixtum Senensem lib. 8º Bibliot. annotatione 190, sed si id verum esset, sciremus quantum superest durationis mundi ergo futura esset dies judicii quod tamen dici non potest, sanctio

qui id vident secuti; certe non loquuntur ex propria sua, ut bene advertit Cabrerahic. Vide de his quae ad chronologias potius spectant, vide multa apud Mar. hic et apud Perer. praefat. in lib. 11 in Danielem.

Dices: si Deus incarnaret initio mundi aut in fine mundi, id esset conveniens ante supra dictis, quia D. Thomas hic ait non fuisse conveniens incarnationes fieri in principio mundi aut in fine. 2º quorsum sancti Patres petebant accelerationes incarnationis, si ex divina ordinatione assignata erat tali tempori, cum scirent illas non posse irritas fieri. Respondetur ad 1um D. Thomas solum vult non fuisse ita conveniens incarnationem fieri in fine aut in principio mundi, in ordine scilicet ad finem intentum ea mensura qua a Deo intendebatur; non tamen negaremus si Deus id ita faceret non fuisse conveniens et valde conveniens in ordine ad aliam mensuram finis intenti. Ad 2um Patrus omnes exprimebant ardentem illorum affectum circa tale mysterium, neque irritas vellent divinas ordinationes, siquidem id libere a Deo fieri sciebant.

Disputatio 8.

De Necessitate incarnationis ad satisfaciendum perfecte pro genere humano, ubi de perfectione satisfactionis Christi Domini.

Caput 1.

Utrum incarnatio fuerit physice necessaria?

Quamuis in iis quae pertinent ad operas simpliciter
nihil potuit efficere Verbum incarnatum, quod sine carne
praestare non posset; potuit tamen incarnatum aliquid
facere in aliquo genere, quod sine carne non posset, v.g.
potuit ambulare, comedere et similia, et quod
praecipuum est, potuit satisfacere et mereri, quae praesta
re non poterat in natura propria. Nec tamen ideo Verbum
potentiae est effectum per incarnationem, aut aliquid potestatis
illi additum absolute, quia ea quae solum in carne praesta
re poterat, non pertinent ad operas simpliciter ut
dictum est. Propter hoc merito quaeritur an necesse
fuerit Deum carnem assumere ad reparationem generis
humani.

Deinde non est dubium quin supposita diuina ordinatione
de reparando genere humano per Christum Dominum, necessaria
fuerit incarnatio, tum ex indefectibilitate diuini decreti, tum ex
praescriptione unici medii ad salutem hominis ex praesuppositio, et
id solum innuit in Scriptura cum dicitur actorum 4: Neque enim est aliud
nomen datum hominibus in quo oporteat nos saluos fieri. et
cap. 17 dicitur; Deus decreuisse in hoc viro (idest in Christo) omnes
saluare. Propterea certum etiam est ex supposito quod Deus
voluerit optimo modo restituere genus humanum, et ex omnibus
possibilibus meliores elligere, necessariam fuisse incarnationem,
cum ex doctrina dicti disputationis praecedentis quod 3a, incarnatio sit
omnium mediorum possibilium conuenientissimum, et quando omnes
asserunt Deum non solum necessitate morali sed et physica, ex
suppositione intentionis finis, eligere optimum medi
um saltem negatiue in ordine ad illum, secus diuina vo

sumerat, frustraret proneedrius n. heres viri infallibiliter obtinendi finem sub ea oi mensura quas Deus intendit: cum auty p incarnatnem Deus intendat manifestationem suorum attributorum majori et meliori modo possibili ex dictis disp^e precedenti q^e 1^a et 3^a, tenere oio necessario fuit ex tali suppositione Deus eligere incarnationem.

Difficultas ergo presentis q^nis e an praecisso libero decreto incarnandi; absolute necessarius fuerit Deus incarnari, sive previderet hoes lapsuros, sive id n previderet. Affirmativas partem aliqua suadere videntur, 1° q^a etsi hoo n eet lapsurus, posita semel creatione universi, cum Deus sit optimus opifex, n potuit n facere perfectissimum opus quale e incarnatio; atque hec sunt tribui solet Raymundo lullio, quas refert et impugnat Vasquez hic disp^e 1^a cap. 2° et 3° erotaly.

2° q^a posito lapsu hois necessarius oio fuit Deus illum reparare, n auty potuit id alio modo efficere nisi p incarnationem ergo ea fuit necessaria physice saltem ex suppositione hois lapsi.

3° q^a Deus n potest velle aliquid indecens et indignum sua bonitate ac magnificentia, sed nolle hoem lapsum reparare, e Deo indecens et indignum sua bonitate, ergo necessario voluit incarnationem: Minor pbr q^a decens et dignum Deo e reparare hoem et velle incarnationem, ergo e indecens et indignum Deo nolle incarnationem. 4° imprudentie, avaritie et invidie eet nolle hoes lapsus reparare, cum Deus ita facile id posset facere, sicut in humanis Rex l. dominus qui facile posset subditorum miserias reparare, et id nollet, imprudens, avarus et invidus merito reputaretur, sed Deus n potest efficere aliquid q^d vitio tribuat, ergo supposito lapsu hois n potuit n velle incarnationem.

Atque hijs ionibus non modicam vim tribuunt aliqua Patrum testimonia; Athanasius lib. de incarnatione Verbi ejusque corporali ad nos adventu folio 2°; Indecorum, inquit, erat eos qui semel creati erant rationales, penitus extingui, id non indignum erat bonitate Dei sic, si quae ab ipso creata erant, in interitum abirent ob Diaboli adversus homines fraudem: quin imo indecentissimum erat Dei artem in hominibus extingui vel propter eorum injurias vel propter Daemonis imposturam: et paulo infra; Absurdius indecorusque erat ejus opera interire, idque potissimum sub ipsius opificis aspectu. Idem enixe contendit Anselmus toto fere lib. 1° et 2° cur Deus homo, hoc enim videtur praecipue intendere, repugnare Deo alia via aut ratione mundum reparare; lege praesertim lib. 1° cap. 12, 16 et 17 et lib. 2° cap. 4, ubi nihil fere aliud agit nisi ostendere indecens esse Deo non incarnari.

Totam autem Anselmi doctrinam in hac parte his 4 verbis bene complectitur Vasquez citatus cap. 2 n° 14. 1a est; Necesse fuit numerus Angelorum, qui ceciderunt, ex aliqua natura creata suppleri et restaurari: id probat Anselmus quia indecens Deo foret ac proinde impossibile numerum Angelorum, qui creaturae perfectissimae sunt imperfectum perpetuo relinquere. 2a, impossibile fuit ex Angelis restaurari: probatque quia si alij noviter crearentur, hoc repugnaret perfectioni primae creationis, et insuper meliores essent qui ceciderunt si perseverarent quam qui de novo crearentur, quia priores perseverassent nulla visa vindicta peccati, posteriores vero post visas vindictas, quod non ita gloriosum est. 3a, ex natura humana potuit et debuit talis numerus suppleri; probatque eum non debuisse reparari ex Angelica, et nulla alia natura esse rationis

capax nisi humana, ex ea debuit reparari: q, n
nisi satisfactione exhibita pro peccato in ipsa nã
humana assumpta à Deo reparari potuit humana
nã, ut ex illa talis numer. Angelor. restauraret;
Probatq. indignus atq. adeo impole é Deo relinque
re culpas absq. ulla poena, ideo necesse fuit aliquas
pro peccato hois condignas satisfact. offerri, cum q.
hanc n posset offerre hõ pro se ipso, et insup deberet
offerri subeundo mortem, quas Angelus in se n pote
rat subire, necesse fuit ut Verbũ fieret hõ et in
ña humana mortem subeundo hõe redimeret et
Angelos repararet. hec é tota Anselmi mens
et discurs. in utroq. libro. Plura alia affe
rri poss. PP.us testimonia in eo q.te quatenq. testant
indecens Deo fore n reparare hõem lapsum; cum
aut manifestus sit Deus physice necessitatus ee ad
n faciendus aliquid absurdus, indecens et se in
dignus, ex hor. PP.us testimoniis videt. convinci
incarnat.es fuisse a Deo volitas necessit. physica,
sicut necessit. physica vult v.us dicere, q.a indecens
é illi mentiri, quo exemplo mentem suas decla
rat ipse Ansel. lib. 1.o cap. 22 litera D.

Nihilominus sto certa sa é incarnat.es neq. ante praevisum
peccatus neq. post praevisus fuisse volitas à Deo necessit.
physica. hec ci.o ex fide debet ee certa, cum ex fide certus
sit Deus agere extra se ipsus n nã et necessit. sed voluntat.
et liberè, deque plura theologi 1.a p. q.te 19, ubi Vasq. disp. 81.

cap. 1, et Suar. in opusculis relectione de libert. divina disp. 1 sec. 2ª n° 23. Pbr ex illa Sapie 12; quis tibi imputabit, si perierint nationes quas tu fecisti; ideo Ioan. 3° incarnatio tribuit maxime Dei charit. et benevolentie; sic Deus dilexit mundum &c. ad Rom. 5; commendat autem charitatem suam Deus &c. psal. 93. Deus ultionum Dominus Deus ultionum libere egit, et hujusmodi plura passim. Idem etiam clare docent PP.es Aug. lib. de agone Xpi cap. 11 ait: Stulti qui dicunt, non poterat aliter Sapia Dei hoes liberare, nisi susciperet hoem; et tom. 3° lib. 13 de Trinit. cap. 10 ait tamen nos debere asserere modum incarnationis fuisse bonum et congruum, ut ostendamus non alium modum potentiam Deo defuisse, cujus potestati cuncta aequaliter subjacent; sed sanandae nostrae miseriae convenientiorem modum alium non fuisse nec esse potuisse. Leo Papa serm. 2° de nativit. cap. 2°; Verax, inquit, misericordia Dei, cum ad reparandum humanum genus ineffabiliter ei multa suppeterent, hanc potissimum consulendi viam elegit. Vide plura alia testimonia quae afferunt Valent., Suar., Vasq., Medina, Cabrera et alij hic.

Ratione pbr manifeste, et in primis eius adducitur universi si non requirat simpliciter mysterium incarnationis, ideo quod Deus voluerit creare mundum, nulla necessitate physica tenebatur ad incarnationem. Deinde ad reparationem hominis lapsi non erat simpliciter necessaria, cum alijs innumeris modis posset Deus illum reparare, vel per condonationem sine gratuitam, vel dando dignitatem capitis et redemptoris alicui creaturae, quocumque modo id fieret; sed certe non tene

bat redimere hoem, quem n. libere condidit, libere redimit, et sicut Angelos qui corruerunt, sine remedio in aeternum reliquit, ita poterat et genus humanum sine reparatione sinere ee aut aeternis cruciatibus mancipare, ad ostensionem sui supremi dominij et independentiae à creaturis. Verum haec magis ex dicendis stabuntur.

Ad argumenta pro opposita parte Respondeo. Ad 1um, ex eo quod Deus sit optimus artifex, sequitur quod faciat optimus omnia optimo modo; modus autem optimus respectu productionis ad extra est ut faciat libere quia nullius creaturae indiget, atque ita nihil creatum producit ex necessitate physica. Ad 2um dicitur, posito lapsu hominis, non erat aliquod caput unde Deus necessitaretur physice ad illius redemptionem, nec ad tales modus redemptionis, unde absolute potuit ab utroque abstinere, in quo eius felicitas nulla ex parte minueretur. Ad 3um, licet Deo non ita deceret hoem sine reparatione relinquere, non tamen esset indecens positive, cum ad id posset habere rectum finem: sic etiam quamvis Deo sit decens et congruus dare premium bonis operibus, si tamen praecisa promissione statuisset nullum premium dare ad ostensionem sui supremi dominij, non esset illi indecens et incongruum, ut bene docet Vasquez 1a 2ae in 1a 2ae disp. 218 cap. 4o n. 36 § atqui observandum. Ad probationem minoris dicitur ee oppositum decentiae et congruo stat dupliciter materialiter scilicet aut formaliter; igitur non incarnatio materialiter opponitur incarnationi quae est decens, non tamen formaliter, hoc est opponitur in ee entis non tamen in ee decentiae, quia licet incarnatio

volita ad redempt. hoīs sit quid decens Deo, tn̄ n̄ in carnat.º volita à Deo ad ostensiones sui Dominij et libert.is ē ēq quid decens et congruum, quamvis sit minus decens, absolute tn̄ n̄ tenet. Deus facere magis decens et congruum, sic decens ē hoēm justus ob bonus finem deambulare, et n̄ deambulare ob aliud bonus finem n̄ ē indecens.

Ad 4.us q id ita contingere respectu hoīs inter se, at multo aliter res se habet inter Deus et hoēs; leges n. prudentiæ divinæ cum supponant Deus nullis creaturæ indigens et qui nulla lege tenet. creaturis subvenire, nec sit pars universi sed illius supremus Dominus n̄ hens proprium finem externus, diverso m̄o procedunt: at cum hoēs sint partes hujus universi, tenent. alijs subvenire, illis q indigent. l. ad suus eē l. ad suas reputationem commendationes &c. Unde Deo n̄ posset tribui vitio aut vituperio si incarnar.es noluisset.

S. Dp. p.º citati cum asserunt absurdum eē indecens et incongruum Deum n̄ incarnari, explicandi sunt ita ut velint n̄ eē ita decens et decorus, n̄ tn̄ eē indecens positive; aut eē necessarias incarnar.es ex suppositione decreti: eodem m̄o explicandus erit Ansel. citatq. q Vasq. hic disp.e 1.a cap. 4.º n.º 30 existimet illum non posse apte exponi, benigne tn̄ illud interpretant. Suar. disp.e 4.a sec. 2.a post 2.as es, Valen. disp. 1 q. 1.a puncto 5.º q neq obstat et ad 2.us, et alij: ipse S. Ansel. lib. 2.º cap. 5.º plane facet hanc necessit.es incarnationis, n̄ eē absolute dicendas necessit.es sed

grā

grias, et ad summum solum vult necessit^e morali volitas fuisse à Deo incarnat^{es}, q^d v^{us} e ex alibi dicendis.

Ult^o addo in hac q^e q^d li absolute n. fuerit necessaria incarnat^o, verissimum tn ee q^d addit D. Thas in eodem art^o, scilz fuisse necessariam sm quod est ad melius esse, q^a ex sup^a dictis cum tanta divinor attributor manifestatione nulla ratione poterat homo alia via redimi, unde in hoc sensu ad melius ee physice fuit necessaria incarnatio.

C. 2^a.

V. incarnat^o fuerit moraliter necessaria? P

Incarnat^{es} saltz supposita provisione lapsus hois à Deo volitas fuisse necessit^e morali tuentur omnes illi qui sentiunt Deum morali necessit^e cum libert^e physica semper et infallibiliter eligere optimum, in illis rebus in qq absque processu in infinitum dari potest optimum; intelligunt autz optimum n. separatum ab alijs partibus universi sed attenta tota serie divinor operu presentium, preteritor, et subsequentium, et consequenter cum citra controversiam sit incarnationis opus est optim^{us} attenta presenti serie rer, moraliter n. potuisse n. eligere incarnat^{es}; innumera sl capita ex qq hec veritas roboratur ex SS^{ra}, PP^{bus}, Scholasticis et rationibus, que q^a ad q^{es} 19 i^a partis commodius afferunt, n. repeto sed suppono, eadem n. argumta que in grati probabant Deus

semp velle q optimus e tmo explicato, ida fortiori probant de incarnate que ois optimorum optimus est: sols explicabo qd ad presentes qes de necessite morali incarnationis attinet.

Igit supponendo regulas Aug.ni lib. 3 de libero arb. cap 5; quid quid tibi vra rone melius occurrerit hoc scias fecisse Deus tanquam bonorum ois conditorem. Adde; quidquid tibi in qualibet rerum serie et circumstantia, vra rone n apparenti sols et fallaci, melius occurrerit fore, id scias facturum Deum, ne aliquando audiamus illud ejusdem Aug. t. 6 lib. 1 adversarius legis et prophetarum cap. 14; Usque adeo decipiendus est ut videat homo melius aliquid fieri debuisse, et hoc Deus vidisse n putet aut putet vidisse, et credat facere noluisse aut n potuisse. Nonque e attendendus in presenti quid sit melius in gne entis, sd quid sit aptius et conveniens in quolibet ordine rerum; sic melior e in se intellectus Angelicus quam humanus, et tn homi melior e humanus qua deber uti phantasmatibus, et id dicimus fecisse et facturus fuisse Deus.

Inprimis in quocunque ordine rerum posito et in cujuscunque mundi creatione Deus infallibiliter incarnaret abstrahendo a tali mo incarnationis; hoc tenendum DDres qui docent etsi Adamus n peccasset Deus incarnaturum, de quo infra ex professo. Prob. qa Deus erat necessitatus moraliter ad creandum alicujus mundi ut suppono ex loco citato 1 partis. Deinde infallibilitatem

orat

erat ad creandum universum perfectum quia id decebat tantum artificem, atque adeo constare ex omni genere entium, quare falso asserit Vasquez hic disp. 10 cap. 8 n. 89 Angelos creandos esse etiamsi non crearentur homines, quia inquit Angeli non creantur propter homines, cum sint illis perfectiores: si non Angeli non creantur propter homines, creari tamen debent propter perfectionem totius universi quam Deus intendere debet et cum omnimoda manifestatione divinorum attributorum, quae non poterat dari sine incarnatione. incarnatio respectu cujuscunque universi est moraliter necessaria, ita ut eo ipso quod Deus decrevisset creare mundum, infallibiliter elegisset in illo incarnationem.

Deinde in quocunque eventu Deus assumeret naturam humanam et non angelicam infallibiliter, etiamsi corruente angelica, humana non corrueret. probatur quia in primis in quocunque universo debuissent esse homines et Angeli ut illud perfectum esset: Rursus cum homo constet corpore et spiritu, Deus assumendo naturam humanam elevabat omnes quas entis ut dicto suo disp. praecedenti q. 2ª, et naturae fragiliori opem dabat ac oculis beatificis oculis corporeis, infallibiliter ergo naturam humanam assumeret, non Angelicas. Praeterea infallibiliter persona assumens esset Verbum et solum illud. probatur quia tunc melius servatur monarchia unius capitis, si solum una persona assumat, id autem convenientius est respectu cujuscunque universi: Nulla autem alia persona convenientius assumeret quam Verbum, quia sic commode esset filius Dei et hominis, gratio⟨?⟩ temporalis consonaret aeternae. Pater et Spiritus sanctus cum non generent, non ita commode generationi temporali accommodarent et filiationi degeno⟨?⟩

infra.
fieri infallibile esset unicam naturam humanam assumendam fore non plures. probatur ex majori unitate capitis si natura habeat unicam naturam creatam, nec 2ª ad aliquid convenienter determinet. cum ô 1ªs possint praestari ea quae per 2ªs possent fieri. Infallibiliter etiam Deus ex Virgine carnem assumeret et sine semine virili, quia id magis deceret Verbum. deberet etiam assumere sexum virilem non foemineum propter dicta loco citato, et in rationes etiam probant de poli quoad necessitatem moralem: Et si in universo quod Deus crearet, corruisset natura humana, infallibiliter de massa peccatorum carnem sumeret sed absque peccato, ut medicina melius eluceret. Quod ad tempus attinet, infallibiliter etiam Deus neque incarnaret in principio creationis illius mundi quem Deus conderet nec in fine propter rationes dictas illius praecedentis quaestionis, quae etiam de pote cum necessitate morali extendi possunt, semper in convenientius esset ut clarius pateret infirmitas humana quo pluris aestimaret Dei bene ficiis et magisterium, eas temporis portio tanto mysterio clarent quae commodior erat ad majorem illius commendationem.
Ultimo non incarnaret Deus in carne passibili si homo non peccasset, quia id tunc non esset conveniens, sed in carne impassibili qualem Christus haberet in statu innocentiae de quo plura infra. idemque videtur dicendum etiam si Angeli corruerent homine non corruente, tunc enim si incarnaret Deus ut esset caput hominum et Angelorum, non tamen ut esset redemptor

Angelorum, propter rationes quas PP. probant non oportuisse naturam Angelicam reparari, de quo alibi. Non tamen videtur ita conveniens permittere lapsum Angelorum non permisso lapsu hominis; quia non ita bona servaret proportio in eo universo si quod creaturae perfectiori non concedit, minus perfectae tribuat, et qui tentatores permittit tentandos adimat: et tamen generaliter omnia [illegible] PP. vel theologi inveniunt majoris convenientiae pro iis quas etc alia infallibiliter a Deo fierent, id quod de aliqua dubium est an id tunc foret conveniens, vel non, v.g. an conveniens foret Deum incarnari etiam si homo non peccasset, vel non; ideo dubitasse quid Deus in tali hypothesi infallibiliter faceret, et inter DD. qui docent Deum semper facere optimum quod dubitant quid tunc foret convenientius; omnes tamen conveniunt id quod foret convenientius, infallibiliter a Deo faciendum.

Deinde occurret nobis Boso apud Ansel. lib. 2° cur Deus homo cap. 5° initio: Si ita est, videtur quasi cogi Deus necessitate vitandi indecentias ut salutem procuret humanam: quomodo ergo negari poterit plus hoc propterea facere quam propter nos: ac si ita est, quas gratias illi debemus pro eo quod facit propter se? quomodo ergo nostras imputabimus salutes ejus gratiae, si nos salvat necessitate? R° liberrime erga omnes Deus procedere cum omnimoda libertate physica ea omnia praestare, videlicet praecedenti. R. 4us ubi Resp. Anselmus huic objectioni; Verum vero necessitas moralis impedit beneficii magnitudinem seu extolli; cum ostendat summam Dei propensionem gratiam bonum et beneficentias: sic etiam in creaturis infallibilitas moralis nec tollit meritum in bonis operibus, nec demeritum in malis, cum

incarnationis manet libertas physica.

Addo tandem, etiam in ijs plura esse in quaestionibus moraliter Deus procedit cum summa libertate quoad exercitium et specificationem v. g. quod hunc numero mundum eligat potius quam illum, quod hanc numero naturam humanam assumat potius quam aliam, ex hac numero matre et non ex alia simili, quod incarnetur in tali anno, mense &c. et non in alio, cum tali numero intensione physica accidentium supernaturalium et non cum alia, et sic de alijs similibus in quaestionibus non datur ratio optimi. Verumtamen de divinis consilijs satis sit haec attigisse ne sine consilio procedamus, ni temere in hijs divinemus, quae omnia ex infra dicendis magis confirmabuntur.

Ex quaestionibus omnibus tandem concludit necessariam fuisse moraliter incarnationem esse explicatio, et id satis innuit D. Thomas, cum articulo 1.o doceat eam fuisse convenientem hoc est melius quam aliquid convenientius quam oppositum, et cum Deus sit convenientis rationis, magis sit propensus magis ad illud agere ne sua rationabilis magis sit propensus magis ad illud agere ne sua ad suas inclinationes agat, tenet infallibiliter id eligere. Verumtamen de hijs satis.

C.o B.

Quid sit satisfactio et quas conditiones requirat ut sit ex rigore justitiae.

Ut plane constare possit quo pacto nulla pura creatura plene satisfacere potuerit pro peccatis generis humani, et quo pacto ad id sic fuerit necessaria Dei incarnatio, oportet prius satisfactionis naturam et proprietates examinare.

Sec. 1.a

Explicat natura satisfactionis.

Ad excludendas à pura creatura satisfactiones de rigore justitiae et eas in Xpto Dno statuendas varias explicationes inveniuntur ab authoribus naturae satisfactionis et multiplices illius conditiones, quilibet quod eas accommodat ac temperat ad suas opiniones, quare res reddita est ambiguitatibus plena. Et in primis sciendum est satisfactionem supponere debitum ac proinde obligationem satisfaciendi: hinc provenit quod pro multiplici modo debiti multiplex est satisfactionis genus; ex beneficio enim accepto incurritur debitum et obligatio gratitudinis et huic satisfit gratitudine; ex precepto superioris oritur debitum subjectionis, et illi satisfit obedientia. Ex merito oritur obligatio premii, et solvitur premio; mutuo contractui satisfit impletione, furto et læsioni rei alienæ equivalenti restitutione: Denique ex offensione et injuria illata alteri personæ oritur debitum illas recompensandi, et illi satisfit obsequio et actu exhibito in honorem offensi ab alia persona.

De ratione autem satisfactionis non est ut opus sit penale, id sufficit quod sit meritorium, ut bene docet Vasquez hic disp. 75 cap. 4 n. 19; quodlibet enim opus eo ipso quod meritorium sit, satisfactorium esse debet, etiamsi opus penale non sit: Bene etiam addit Suar. hic disp. 4 sect. 8 circa finem, majorem valorem requiri ad satisfactionem quam ad meritum, quia hoc per se respicit mercedem et modum merendi, satisfactio autem recompensationem injuriæ et honorem personæ offensæ. cum quo bene stat quod docent Theologi scilicet quod liber opus hominis justi habere meritum et aliquam satisfactionem acceptæ

trationes, de quo alibi. Atq. hec est proprie et stricte satisfactio in eo sensu sumit in presenti.

Igit si ingrati bis solutio voluntaria, p quas moraliter, vel uti alicq debitis, lato loquendo dicat satisfactio, in quo distinguit a satispassione que n est ex voluntate patientis quas ex pœna illi inflicta, jus indamnans, sed stricte

def.º satisfactionis Q

loquendo e quedam injurie illate recompensatio, ut docet D. Thas in 4º distinct. 15 q. 1ª art. 1º; differt à merito, q.ª hoc potiq e ca debiti et jus morale ad premium, satisfactio v.º e ipsa solutio debiti; e q.ª actio justitie sicut restitutio, cuis ejus potissimum munq sit equalitatem constituere inter eas psonas, inter quas injuria posuit inequalitates; differt tn à restitutione proprie sumpta, q.ª hec ut docet D. Thas 2ª 2ª q 62

def.º restitutionis Q

art. 1º et 2º, e redditio rei ablate suo Domino, et in illa attendit equalitas justitie scdm recompensationes rei ad res, ut si abstulisti p alius, p alius reddas, at satisfactio e recompensatio injurie illate. Ex quo fit satisfactiones distingui à restitutione proprie sumpta saltem materialiter in ordine ad distincta cba mala; quidquid sit an ex eodem motivo fieri possint et ejusdem speciei quam physice: distinguit autem à satisfactione que e pars sacramenti penitentie, q.ª hec ens subsequat contritiones et confessiones, supponit culpas remissas et pœnas eternas commutatas in temporales: at hic sumit satisfactio stricte prout dicit recompensationes offense in Deum commisse et solutiones pene eterne tali offense debite.

Sed duplici modo potest esse hec satisfactio, 1º imperfecte, 2º secundo satisfactio n e equalis debito creditoris l. ex

impossa debitoris .l. ex alio capite, sed creditor ex benevolentia et misericordia acceptat talem recompensationem et ea contentus est, potest ergo apte ea appellari satisfactio de congruo ut bene explicat Albertinus in 1° principio philosophico q. 18 theologica corolario 28 n° 33 (sumpta similitudine à ratione meriti de congruo) quae est quaedam congruitas ut qui offert quantum potest, plus non premat, sed pie acceptet quod offert, quamvis non sit aequale debito, ut si pro debito mille aureorum, denarium offerret. 2° modo potest esse satisfactio ita ut sit perfecta arg. adeo in ea det condignitas ad solutionem debiti et aequalitas inter satisfactionem et offensas, erit autem magis .l. minus perfecte ea satisfactio condigna seu de condigno quatenus conditiones infra dicendae in ea servantur magis .l. minus rigorose.

Bene autem notat Albertinus citatus satisfactionem condignam seu quae fit ex justitia ad aequalitatem, non distingui à satisfactione quae dicitur de stricto rigore justitiae, cum in utrisque necessario debeat dari aequalitas; et ita PP.es et veteres scholastici pro eodem videntur usurpare, et aliqui Recentiores distinctionem inter eas asignare contendant, et id insinuet Suar. hic disp. 4a sec. 6a prope initium. Dicere vero ideo ... q. non defuerit satisfactioni de rigore justitiae, deesse condignitatis et aequalitatis. Quod si petas: quo modo intelligatur et declaretur quod satisfactio reddat aequalitatem inter personas offensas et satisfacientes.

R.º ingrati, justitia ordinat ad invicem unicuique tribuendus, ergo ita penes ponere equalitates, et reddere, q. iniquas verrat aequales sibi ipsis antequas damni dati irent, ut si antea habebant palius, vestimat palius, si habebant honores ut 4.or et is ablans. L. diminuta est in injurias, reddat illis honos ut quatuor, et ita reddens aequales sibi ipsis ante injurias, q. injurias n. persona offensa manserat veluti deterior, offendens v. elevatior qua consequens ordo perebat, et hoc reparat satisfactio ergo adeo reddit aequale debito: itaque n. ponit aequalitas inter pso nas offendentes et offensas absolute sed respective, alio n. aer ipsi justitiae ut si nobilis plebeio injurias inferret, ad satisfaciendum requireret q. nobilis rederet plebeius, et plebeius nobilis, sed solum requirit ut persona offensa sibi maneat aequalis modo explicato: inquo est satisfactio differt ab amicitia, que inter amicos ponit aequalitates, scilicet affectuas q. amicus est alter ego ut vulgo dr. ——

Ad assignandas autem rationes rigorosae satisfactionis varie conditiones ad illas requisitae enumerant ab authoribus de quibus sequentibus sectionibus. Adverte autem nomen conditionis hic sumi late pro omni eo q. ad satisfactionem ex rigore justitiae requiritur, et si alias includat in ejus ratione formali, sit de praedicatis essentiale. ——

Sec. 2.ª

Enumerantur aliquae conditiones requisitae ad satisfactionem ex rigore justitiae. —

1.ª conditio, q. satisfactio debeat esse ad alterum. nunc

conditionis, q[uae] n[on] ita meminerint antiquiores, ut notauit Vasq[ue]z hic disp. 8a cap. 3o initio, t[ame]n et ab illis suppo ni debet, et à Recentiorib[us] communiter explicatur hic. Ro hujus conditionis ẽ q[uae], ut docuit Aristoteles 5o ethicorum cap. 1o et 11o et D. Thomas 2a 2ae q. 58 art. 2o, ejusdem ad seipsum n[on] ẽ justitia neq[ue] aequalitas, sed identitas et consequenter neq[ue] injuria proprie et satisfactio, nullus n[on] sibi ipsi debitor ee potest, ac proinde neq[ue] satisfactor, unde nemo q[uo]q[ue] se ipsum peccare potest peccato injustitiae propriae.

Ad in explicanda hac conditione et distinctione requisita inter satisfacientem et eum cui fit satisfactio, magna dissensio ẽ inter authores.

1o Albertinus in 1o prin. philosophico q. 18 theologica corolario 18 dubit. 3a difficult. 1a n. 30 ait hanc condit. esse frequenter intelligendam ee de alteritate dominiorum potius quam personarum, etsi dominia conueniant in unam et eamdem personam, sicut, inquit, tutor potest sibi satisfacere ex justitia tanquam creditor de bonis pupilli ad se ipsum aut; ratio quia ejusdem domini n[on] potest ee aequalitas, sed identitas, ac proinde requiri ut eadem persona intelligatur moraliter debitor et creditor respectu diuersorum dominiorum: Unde concludit nec requiri distinctionem suppositorum, nec distinctionem realem naturarum, includentis et inclusi, sed sufficere distinctionem moralem fundatam in dominijs.

At haec doctrina, q[uae] 1a facie verisimilis appareat, falsa ẽ, cum n[on] satisfactio potissime respiciat personas, requirit distinctionem inter supposita sati[s]f[acie]n[tis] et alicujus partis: et ideo Patres saepe dicunt n[on] potuisse Deum satisfacere nisi in na[tur]a assumpta, ne aliq[ui]d

idem est creditor et debitor. Exemplum tutoris quod affert Albertinus, contra ipsum est, quia non potest sibi debitus persolvere de bonis pupilli, quod hoc ad resti=
tutiones pertinet, et haec respicit res distinctas non personas; item non potest sibi satisfacere si injurias acciperet a pupillo, nec litem cum illo gerere, nisi signet curator qui gerat vices pupilli, et sic in alijs contractibus, non quia non potest sibi satisfacere de rigore justitiae ex sola distinctione morali dominiorum, quamvis sufficiat ad restitutionem propter rationes dictas. Immo sicut haec non potest dari nisi inter res realiter distinctas, ita neque illa nisi inter supposita realiter distincta quia hoc est suum objectum.

Alij explicant debere dari distinctionem realem inter primum totale et adaequatum satisfaci=
entis et inter eum cui fit satisfactio, saltem inter naturas intellectuales diversas, ratione quarum dentur diversa jura, interque distinctio aequalitas, quamvis non detur distinctio realis inter personas, cum eadem persona Verbi cum natura humana sibi unita posset satisfa=
cere sibi ipsi ut subsistenti in natura divina de quo infra: Et si Angelus haberet naturam humanam sibi unitam, posset satisfacere sibi subsistenti in natura angelica. Probatur quia eo ipso quod in uno suppo=
sito dentur duae naturae, dantur duo propria operandi et duo dominia, quae ubi una natura habet dominium in proprios actus: et videtur ipse Albertinus supra citatus non negat magis apparere distincta dominia, si personae sint distinctae aut naturae. Si sit distinctio realis diversa

dominia, itaque erunt ibi diversa jura et libertates, ac proinde inter ea dari locus justitiae et injustitiae, injuriae et satisfactionis: posset n. Angelus v.g. in casu dicto ex voluntate angelica odio habere naturas humanas, atque ita hominem afficere injuria, et postea impendere satisfactionem: accedit quod illa distinctio sufficiens ad inaequalitatem, ut Angelus sit imperans et homo obediens, potest esse locus injuriae. Vel quod maxime quia Aristoteles et alii philosophi antiquiores necessario exigerent personas distinctas, quia non cognoverint duas naturas subsistentes in eadem persona. Arguo haec sola explicatio optima et contra hanc Vasquez citatus n° 82 rejiciat, asserens hoc non esse satisfactionem fieri ad alterum, sed ejusdem ad se ipsum per alteram naturam, quia actiones sunt suppositorum et non naturarum, ac proinde immutari definitionem Aristotelis. Sed immerito rationem Vasquez et totam doctrinam rejicit Vasquez. Quod enim actiones sint suppositorum, in propria immediate operantium est naturae, et ita non est mirum idem suppositum ut operans per unam naturam, habere diversas denominationes ab ea quas accipit per aliam; in quo non immutatur Aristotelis definitio, sed explicatur, cum non per ipsam multiplicentur jura, quod petit Aristoteles, quamvis non multiplicentur personae, haec dici possunt moraliter esse diversae personae, ut si sint diversa dominia: Unde vide Valen. hic disp. 1ª q. 1ª puncto 5 § Ad 4 ad argumentum ait justitiam esse ad alterum sive secundum naturam sive secundum suppositum, neque hoc voluisse negare Thomas. Coterum haec omnia esse dirigit Vasquez ut tandem concludat rigo-

res justitię proprię n. intervenientę m. Xpi D.ni satisfact.
q.d tn. infra impugnabimus.

2.m sdit.o e, Quod satisfact.o debeat e ex propriis bonis satisfacientis, seu q.d aliis tnis dici solet, ut satisfactor habeat proprium dominium suę actionis. ita docent coiter interpretes hic cum D. Tha. explicatur et pbr. adv.t in primis dupliciter mo potest aliquis dici habere dominium alicujus actionis; 1.o p. dominium libert.is coe cm. nę intellectuali ca actiones quę n. st. ex necessit.e nę, et hoc potest appellari dominium physicum, quale e in nob.s actionib.s servi quatenus n. operat.r a. ex necessit.e nę. 2.o mo p. dominium q.d dr. juris moralis, itaut habeat quis facult.es sup.a suas actiones, quas servus n. habet quoad actiones quę n. st. sui juris. 1.us mus dominii requiri certum e ex dictis scc. precedenti, alioqui n. eet actio voluntaria nec satisfact.o sd satispassio, absurdum. n. eet asserere posse aliquem satisfacere p. act.es quę sit ex necessit.e nę. q.d en. 2.us mus dominii requirat, facile pbr. ex eo q.d alioq satisfaciens nihil daret p.sonę offensę, si totum q.d dat n. e sui dominii sd sub dominio p.sonę offensę, et ita potius restitueret alienum, quam satisfaceret dando aliquid proprium, sic n. si P.o debes centum denarios et ex aliis bonis ejus dem P.i oos reddas n. solvis, q. nihil das q.d n. sit creditoris, nullius n. dr. dari q.d suum e sd restitui.

Ad difficultatem in legitima intelligentia hujus solutio
nis, si n. intelligatur ut jacet, sequitur nullas creatu
ras etiam suppositis auxiliis gratiae posse satisfacere Deo
pro aliquo peccato etiam veniali aut pro aliqua poena pec
cati, quia creatura nihil habet sibi proprium in quo domini
um juris quod non sit etiam ipsius Dei. ~~quod dici nequit, neq~~
~~[illegible] aliqua~~ obsequia ad quae ~~ex concessione~~
~~domini aut alia via retinet moralem jus~~. Suar. hic
disp. 4 sec. 6 § 5 igitur ait in restitutione quidem mul
tum pendere aequalitatem ex dominio quod restituens habet
et in alterum transferre potest; ad satisfactionem vero non
vertitur in rebus datis et acceptis, sed in actu qua intendit
injuriis recompensatio. hoc non esse per se necessarium, sed suffi
cere illud dominium quod est intrinsecum operi libero, quatenus
scilicet per illud tantum honoris et reverentiae imponere, quan
tum injuriis illatum fuit. Ad si Suar. intendat
solum [illegible] dominii supra positum sufficere ad satis
factionem, facile rejicitur ex dictis, et ex eo sequeretur servum
qui injurias domino obtulit, posse illi satisfacere per actiones
quas opere servitutis tenetur ei exhibere, quod dici nequit;
secus est si offerret illi aliqua obsequia ad quae ex concessio
ne domini aut alia via retinet morale jus.

Albertinus supra citatus difficultate 2a n. 3 ait ad sa
tisfactionem necessarium esse ut satisfactio non fiat ex actibus, qui
sunt ipsius creditoris, nec si offeratur in obsequium illud
quod est ipsius creditoris, minus aestimatur moraliter secundum
prudentes ~~[illegible]~~ aestimationes compensatio quas fecerit inju
ria, quia creditor non plus habet post satisfactionem quam antea

habebat, ac proinde remanet inequalitas que p[r]iegerat;
n[on] t[ame]n requiri translat[ion]es dominij, q[uia] p[er] injurias n[on] aufert[ur]
aliquid a dominio p[er]sone offense
Vasq[uez] disp[utatione] 8a citata cap: 4o res longe aliter se h[abet]
plicat asserens requiri quides ut satisfact[io] n[on] sit
sub dominio creditoris, et addit impossibile ee duos
here dominium in solidum ejusdem rei, addux[it]q[ue] le-
gem Iciur certo § si duobus digestis commodati;
q[uia] inquit lz possint ee duo domini ejusdem rei
pro indiuiso v.g. ejusdem servi, q[uia] res ipsa diuiso
nem n[on] patit[ur], t[ame]n quilibet ipsorum n[on] e[st] domin[us] totiq[ue]
utilit[at]is et valoris rei, sed quisq[ue] suas partes here
debet aut in labore aut in pretio si vendat, et de
quo fit, cum dominium totius sit dominium uti
litatis, dominium unius excludere dominium al
terius, lz dominium q[uo]d habet homo, n[on] excludat do
minium Dei in easdem res neq[ue] e contra, q[uia]
dominium Dei n[on] e[st] dominium utilit[at]is sed excellen
ne ratione creationis et conservationis, dominium aut[em]
hominis utilit[at]is est. Hanc easdem doctrinas qua
tenus asserit n[on] posse easdem res ee sub dominio
multorum in solidum, confirmat bene Suar. hic disp
4a sec. 6a post 2as scc § ad posteriores, qui bene
addit cum dr multos posse ee debitores in soli
dum ejusdem rei, n[on] intelligi copulatiue sed disjun
ctiue, q[uo]d scilicet unusquisq[ue] illorum teneat[ur] totum de-
bitum solvere si alius n[on] solvat, n[on] t[ame]n quilibet
simul solvente alio tenet[ur] totum debitum solvere

idemq.d notat Vasq.z

Caeterum pro legitima praecisione dictionis explicatio haec. aliud e. dominium physicum rei, sic hoc attendit in restitut.e q.a versatur in damnis, exactionis, in quibus res abstulit a Dominio alterius, sub ejusdem dominio illas reddat: aliud e. dominium morale in actione existens quatenus p. act.es reverentiae v.g. sup.a quas habeo libert.es et dominium liberum, in alterius honores exercitas, facio q.d alter estimet ab aliis eodem m.o ac antea, et in eo sensu transfero aliquid in dominium credditoris, quatenus habet m.o hono res ablatus, et de illo potest disponere, atque ego praecisa injuria, si saltem reverentias illi n. exhibe rem, n. facerem d.e ejus jus.

Quidquid igitur sit de dominio physico, de quo prae cipue urget q.d adducit Vasq. citatus, certe e. domi nius morale actionis, bene poterunt duo habere dominium sup.a easdem act.es sub diversis ronibus, et consequenter neuter seorsim habet in solidum sub oibus titulis: atque adeo versari poterit rigorosa Satisfactio inter utrumque: ac proinde n. e. necessarius satisfact.es ita e.e proprias satisfacientis, ut n. sit etiam credditoris habentis e.e illas aliq.d dominium, cuius oppositum ex nullo urgenti fundam.to probari potest; quae adhuc infra magis stabunt. Adde etiam par tiale dominium q.d satisfaciens habet sup.a tales opus uno titulo, posse e.e aequivalens toti injuriae, ac proin de oibus exhibitiones plene satisfacere, etsi cred

dicit alio titulo habeat aliud partiale dominium sup eandem rem.

3º dic. quod satisfact. debeat esse ex bonis aliàs indebitis. Hanc additionem communiter ponunt interpretes hic ex Ansel. lib. 2º c. 29 homo, qui reddit habet idem fundamentum ac praecedens, nam si aliàs esset debitum solo in satisfact. illas solutiones ex hibeo pro duplici debito, et ita non servat rigor justitiae. Sed in hac additione explicanda difficultas est, et inprimis Vasq. disp. 8ª cap. 6º à n.º 66 ait non posse satisfieri perfecte et ex rigore justitiae re alio titulo debita quicunque ille titulus sit. Suar. vº disp. 4ª sec. 6ª post 3as additionem ait satisfact. esse ex rigore justitiae debere esse ex aliàs indebitis titulo justitiae, non tamen obstare quod sint aliàs debita titulo obedientiae, misericordiae, gratitudinis aut similibus. Alberti supra citans difficult. 2ª n.º 28 ait satisfact. esse rigorosas debere esse ex indebitis alio titulo importante eiusdem debitum, nam si debetur titulo importante duplex debitum, non satisfacit ad aequalit. esse unica solutione.

Haec ult.a explicat. vera est sed indiget majori explicat. Quia certum inprimis debet esse posse plures titulos obligationis cadere sup.a easdem res, ita ut unico illis unico opere satisfiat, quia hi sunt plures tituli inducentes plures obligationes, tamen cadunt sup.a easdem res et sup.a idem debitum, v.g. si una et eadem dies sit quadragesimae et 4or temporum ac vigilia alicuius sancti; ecce sup.a idem non jejunium cadunt plures

tituli et obligat^{es} et ũbq satisfit unico jejunio, idem
q^e de auditione sacri q^{do} eadem dies e^t dominica
et alicujs Apostoli v.g. : similiter si propter stipen-
dium ab alio acceptum et propter promissionem alteri
factam tenearis ire Romam, unica et eadem profec-
tione satisfacis utriq^e obligationi : et si debes
P^o centum aureos, voveas q^d eos illi solvere, unica
solutione satisfacis obligationi ex debito et obli-
gationi ex voto : V^{rus} e^t tn in his casib^s et similib^s
reperiri plures estimationes ejusdem obligationis quam
plures obligationes. — deinde saepe, cum stringit
plures titulos, etsi des n^o sint ex justitia, necessario
exigere plures res et plura debita, q^d magnopere de-
pendet ex n^a operis et ex intentione obligantis aut
contrahentis, atq^e ex prudenti estimatione : sic si
quis emisit votum dandi xenodochio mille aureos
et postea ab eodem alios mille accepit mutuos, etsi
1^a obligat^o sit ex religione, et 2^a ex justitia,
n^o satisfacit dando mille, sed debet dare bis mille,
q^a tales tituli et obligationes n^o poss^t cadere supra
eamdem rem, sed multiplicant debita; et sic in aliis
exemplis. Ut in plurimis cum plures obligat^{es}
ex justitia, multiplicant debita, et hoc solum
videtur intendisse Auct. sup^a citat. Concludo q^o
satisfact^{es} de rigore justitiae debere esse ex indebito
alio titulo novum debitum importante, ut unica
solut^o sufficiat.

— Conditio; Ut satisfact^o debeat esse ad aequalit^{em}.

Ad haec satis explicatum est sec. 1°, idque a ratione ex natura justitiae provenit, ac proinde rigorosa satisfactio ad aequationes debet dicere ad recompensandum offensam illatam. Tribus quatuor conditionibus assignatis ad satisfactionem ex rigore justitiae, omnes conveniunt, quod nempe sit ad alterum suppositum saltem moraliter distinctum; et includens aliquas partes realiter distinctas; ex bonis propriis ita ut creditori det aliquid aliquo modo non suum; ex alias indebitis tantum importante, non minus debitis, et ad aequalitatem. Aliae conditiones non ab aliquibus assignantur, quas seorsim examinabimus sec. seq.

4. conditiones requisitae ad satisfactionem ex rigore justitiae in quas conveniunt DD.

Sec. 3ª

V. Praeter conditiones assignatas ad rigorosam satisfactionem aliae admittendae sunt?

Sa conditio assignatur ab aliquibus: quod scilicet satisfactio non fundetur in gratia et liberalitate creditoris, ac proinde non sit ex bonis ab illo acceptis neque valores accepiat a creditore. Sic sentiunt Cajet. hic q. 1ª art. 2°, Sotus in 4 distinct. 19 q. 1ª art. 2° et lib. 3° de natura et gratia cap. 6; idem intendit Ferrara 4° contra gentes cap. 54 cum ait requiri ut satisfaciens sit causa prima et totalis bonitatis sui actus: idem sentiunt alii juniores. Probatur quia si gratia interveniat dicit in contractum, est gratis vel virtualis remissio debiti et consequenter non est satisfactio condigna ad aequalitatem; ita arguitur Albertinus supra citatus.

Ad haec conditio si intelligatur ut jacet falsa est, sic n.

nulla creatura posset satisfacere pro culpa veniali
q^a dis act^o bona creaturę fundat in gr(ati)a et libe
ralit^e Dei, a quo e o(mn)e datum optimum et donum
perfectum c^a Iacobi 1°. D(ices) neq(ue) in humanis strac
tibus id dio valet, nam si P^us donet Paulo donatione
absoluta mille aureos, et iste cum illo ludens justus
exercens lucret alios mille, ex justitia P^us debitor erit mille
aureorum, quamvis ludum pręcesserit gr(ati)a et liberalitas dona
tionis. Et inde si P^us nollet mecum inire stractum, et
precib(us) obtineam ut ineat, & ille gr(ati)as mihi faciat ineundo,
n(on) obest ut postea satisfactio servet ex justitia, q^a gr(ati)a fuit
extra stractum. Idem e si ego deberem Petro mille et pos
tea meis precibus mihi centum daret mutuos, si ego mea
industria lucrarer bis mille, certe utriq(ue) debito ex jus
titia satisfaciebam dando mille et centum, et n(on) prę
cesserat gr(ati)ę mutui: n(on) q(ue)cunq(ue) gr(ati)a aut libe
ralitas creditoris impedit p(er)fect(ion)es satisfactionis.
Hoc quidem confirmat Vega. 7° in c(oncilio) Trid. cap. 9 respon
sione 2^a ad 3um Durandi, q^a gener perfecte satisfacit
socero ex dote, quam accepit ab illo pro debito antea
stractu. D(ices) hoc exemplum n(on) e ad rem, q^a gener n(on)
accipit dotem ex gr(ati)ę sed ex justitia.
R(espondeo) 2° (con)g^a ingratis duplex gr(ati)a creditoris dat, altera
precedens stractus, altera intrans ipsius stractus:
1^a n(on) impedit rigorem justitię in satisfact^e, ut probant
exempla mox allata, cum n(on) tollat ęqualitatem justi
tię. 2^a v^o tollit ex p^te v(e)l ex toto, q^a includit aliqua
lem remissionem gratuitam, et (con)sequenter violat et
2^am et 3^am (con)ditiones sectionis precedentis; ita verum

explicant Suar. hic disp. 9. sec. 6. et libertinus citatus difficult. 1. n. 27. Ratio est, quia quando gratia praecedit contractus, satisfaciens offert quod re vera jam liberat suum et sub sua potestate, atque ita satisfacit ex propriis.

Si dices; quid fiet si creditor donet aliquid debitori ex intentione finali aut virtuali, ut sibi ab ipso debitor solvat debitum, certe jam talis solutio praesuppo[ne]re [pote]nt gratias donationis non erit ex rigore justitiae, quia id perinde est ac gratis remittere debitum. Idem non moraliter est do tibi mille ut mihi solvas mille quae debes, et remitto tibi mille quae debebas, cum creditor nihil acceperit quod non esset suum. Respondet Suar. citatus, id verum esse quod ostendit objectio, ac proinde ad rigorem justitiae requiri ut donatio praecedens fiat ob alium finem, et non finaliter aut virtualiter ex intentione solutionis.

Sed distinguendus est, si non creditor faciat donationem relinquendo debitori jus et dominium eorum bonorum ut ea libere applicet ad hunc vel ad alium usum, et ipse creditor optet ut sibi solvat ex iis bonis a se absolute donatis, re vera satisfactio potest esse ex rigore justitiae, quia jam debitor habebat proprium jus ad illa bona. Neque illa intentio creditoris est gratuita remissio debiti, sed gratuita voluntas donandi jus et dominium ad illa bona quae sicut potest talis debitor cum aliis [...] justitia contrahere, ita et cum ipso donatore, et in hoc sensu bene potest

vigorosa satisfact° eē ex bonis acceptis a creatore, ut bene ex Pre Albertinus citans. secq aetsi donat° precedens fuisset sine translat° dominij et juris, 2° pas satisfaciens si offerret aliquid suis.

6ª condit° ab alijs asignat 9° scilt satisfact° fiat ab eadem persona quæ intulit injurias; hanc sditēs adstruere videtr Alensis 3ª p. 9ᵉ 1ª membro 6 art. 1° ad 2ᵃˢ ronem, et alij. Pbri 1° q° injuria inequalitēs constituit inter personas offendentes et offensas, ac proinde resarciri debet ab eadem psona quæ intulit injurias. Pb 2° q° ea e singularis dria inter restitutēs et satisfactionem, q° in illa attenditur reddito rei ablatæ, sive reddat ab hac persona sive ab alia: at offensa respicit psonas, et crescit l. minuit pro ejus editione: et ita ab offendente debet fieri satisfact°; cujus signus e major difficultas et rubor quē experit offensor psonaliter satisfaciens q° v.g. alius. Pb 3° q° jus in psonas offendentes e psonale, nec potest offensor alius pro se substinere judicii ut pœnas luat.

§ Nihilominus oēs coiter rejiciunt hanc sditēs, Suar. hic disp. 4ª sec. 6ª a° initiud, Albertinus in 1° prio phi Lo sophico q° 18 theologica citata corolario 18 dubitatione 3ª difficultª, a° n° 31 et alij qui id supponunt asserentes eus qui intulit injurias, n tenerí p se ipsud ad dandas satisfactēs, nisi q° da ind medius n habuerit. Pbr 1° potest intelligi

p̃ fectã æqualitas satisfactionis sm̃ æstimationes prudentium, etsi satisfactio n̄ fiat ab ipsa p̃sona offendente, q̃ᵒ talis conditio n̄ ē necessaria ad rigorem satisfactionis. Ant. pbr q̃a si plebeius v.g. imposuisset crimen alteri, et eo coram nõe ipsius peteret veniam et publice exponeret illum mentitum fuisse; quis dubitet plus honoris acquisisse p̃sonam offensam p̃ talem satisfactionem, quam amiserat p̃ offensam, ergo satisfactio n̄ fiat ab offendente, poterit de rigorosa ex justitia eius servare potius æqualitatem imò excedere, unde si ex alio capite satisfactio æqualis dari possit, p̃ accidens ē q̃ᵒ fiat ab offendente l. ab alio nõe ipsius.

Ad rones pro opposita parte Rar, ad 1am si inequalitas auferri potest, etsi intercedat 3a p̃sona satisfaciens, n̄ ē unde colligas debere necessariò satisfactionem offerri ab offendente. Ad 2am dr, etsi in satisfactione id fieri potest p̃ 3as p̃sonas propter dicta, q̃ n. respiciat p̃sonam, tn̄ id totum p̃ alias poterit resarciri mõ dicto: rubor autem et verecundia satisfacientis p̃ accidens se hẽt ad æqualitatem justitiæ, et sine illis poterit dari æqualis satisfactio.

Ad 3am Rer bene Albertinus citatus; quamvis p̃sona offensa habeat jus p̃sonale et offendentem inordine ad justitiam vindicativam ut scilicet puniatur à judice, tn̄ in ordine ad justitiam commutativam quæ consistit in æqualitate rei ad rem, l. actionis ad actionem, n̄ hẽt jus p̃sonale, sed tm̃ hẽt jus ut sit æqualis redditio obsequij pro injuria debiti; ac proinde æqualiter se hẽt q̃ᵒ hæc æqualitas fiat à persona offendente l. ab alio nõe illius

Addit etiam Suar. citatus, quamvis in ordine ad justitiam vindicativam regulariter imponendo non possit substitui alia persona, tamen servata justitia aequalitatis per auctoritatem publicam imponi posse poenas tali modo ut possint per alios sustineri, et hoc modo fieri satisfactio.

7a idem addit a nonnullis ut scilicet persona offensa teneatur acceptare satisfactiones, ita Ioannes de medina quaestio 1a de satisfactione, tribuit etiam Soto in 4o distinctione 29 quaestio 1a art. 2o, Ledesma 2a 4i quaestio 1a art. 2o dub. 1o et alijs. Illa eas rejiciunt Vega lib. 7o in Triden. cap. 92 Albertinus supra citatus n.o 3 2 et alij. Verum explicatione potius indiget quas impugnatione. Per varios sensus quos habere potest. Triplex enim sensus esse potest, 1us ad V. ad rigorem satisfactionis necesse sit quod persona offensa teneatur ex justitia acceptare satisfactiones aequales quas offendens offert pro se ipso. 2us V. idem sit de acceptatione satisfactionis quas offensor offert per 3as personas. 3us an si nolit acceptare, offensor liber maneat ab obligatione satisfaciendi.

Dico 1us R.o; Ad satisfactionem ex rigore justitiae non requiritur ut creditor teneatur eas positive et in actu 2o acceptare; id videtur intendere Suar. hic disp. 4 sec. 5a et communis Recentiores. Probatur quia rigor justitiae pendet ex aequalitate perfecta inter res et rem in restitutione, et inter injurias et obsequium in satisfactione, sed ad hanc nihil refert quod

persona offensa velllit mire stractus admittendo res titutiones .l. satisfactiones quod si tota pbr quod eas libere acceptet, potest pro suo libito non admittere: at ex alio capite bene stingere potest de facto fm prudentem estimationes recompenseras, fuisse injurias, non autem pendet aequalitas satisfactionis ab arbitrio creddit oris. Cusquo bene starquod alij docent quod scilicet creddit or teneat illas acceptare saltem negative aut positive quoad spe cificationem, idest quod illa posita maneat offensor absolutus obligatione exhibendi alias satisfactiones neque possit creddit or juste exigere alias, sed sicut illas habitura sit actus voluntarius sit acceptationis. Ratio est quod si juste posset alias exigere, signum esset primas non fuisse ad aequa litates, non non potest juste petere majores. Unde etiam a fortiori colligitur quid dicendum sit ad 2am, minus non tunc tenetur creddit or ex justitia eas acceptare, et cas ex alio capite ex supra dictis posset aequalis satisfactio fieri per 3as personas, neque hoc ad illas re quiret, V. autem ratione charitatis et reconciliationis teneat eas acceptare, alibi dicet. illud certum est ad satisfactiones ex rigore justitiae non requiri ut creddit or te neat eas acceptare ad ineundas amicitias cum offen sore, ut bene notavit Suar. citatus, quod diversus quid est alicui esse satisfactus et redire in ejus amicitias, et quod potest esse sine 2o. quod saepe in humanis stingit. V. autem inter Deum et homines idem stingere possit dicet alibi. Eccam quaeritur Ro. si offensor se obtulit ad prestandas justas

satis fact^{es} p se .i. p alius, et offensus nollit admitte
re, ad nihil aliud tenet quoad ius abs ex igat
satisfact^{ionem}, q^{uia} p illus n stat. Et si pretium satisfa
tis fact^{es} aequalem p se .i. p 3as
personas, offensus tunc
justitie commutative n het aliud jus in illud, q^{uia} hoc eque
li satisfact^{e} exhaustum est: aliud e tunc justitie vin
dicative ut defferat ad judices vide Curdubas q^{e} 27.
quaestionarij et q^{e} 58 summe. Ex his sequit^{ur} cred
ditorem n teneri ad acceptandam satisfact^{es} quan
tumvis aequalem, positive et in actu 2°, nisi jure ex
promissione ad id in speciali se obligaverit.
Sed et illud notandum e q^{d} quamvis satisfact^{es} et alie
act^{es} morales ejusmi habeant effectus moralem justitie
etiam n acceptante creditore invito et renuente ut in
exemplis sup^{a} allatis. Aliq tn act^{es} morales pe
tunt acceptat^{es} alterius positivas, ut in restitut^{e}
que fit pres diverse tonis, v.g. si debeas aureos et
solvas boves, etiam majoris pretij, potest creditor juste
respuere q^{a} boves sibi n sunt commodi, et habet jus
ad easdem res. idem e si pro injuria offeras pecu
nias aut alia bona que moraliter n censent equi
valere honori. in his ergo et similibus requirit^{ur} consens^{us}
creditoris; secus e si recompensat^{o} injurie fiat p ho
norem equivalentem. Sed in merito potissime re
quirit^{ur} consens^{us} creditoris, si n. labores in vinea alte
rius v.g. quamvis talis labor sua se habeat condignus
in actu 1° ad premium, n tn obligaret ex justitia ad

mercedes, si non praecessit pactus vel promissio vel silentio
domini videtur, et idem est in aliis ejusmodi exemplis.
id ergo peculiare est satisfactioni ut non habeat tantam
dependentiam a voluntate creditoris quam jam expli
cato.

8a conditio, Ne sit persona satisfaciens sit filius aut
servus ejus cui sit satisfactio. hec conditio ponitur a
Duran. in 3o distinctione 9 q. 2a et in 4o distinctione 15
q. 1a art. 6 et 7 et ab aliis. probant, quia filii ad pa
trem et servi ad dominum nulla potest esse justitia
ut docet Aristoteles 5o ethicorum cap. 6o, cum utrique sunt
et idem censeatur esse jus et dominium, et idem est de
domino et servo. Id nequaquam hec conditio admittenda
est, re non vera inter filius emancipatus et patrem
posse esse veras justitias nemo negare potest, ut late
ostendit Vasq. 1a 2ae disp. 85 cap. 5o; et de bonis
castrensibus potest filius post decimum quartum annum
habere justitias cum patre, et servus de quibusdam bonis
cum domino. vide Mol. t. 1o de justitia et jure tractatu 2
disp. 38 et 230, Thom Sanchez t. 2o de matrimonio
lib. 7o disp. 24 n. 22, et Albertinus supra cita
tus dubitatione 3a n. 43 ubi ait filium perfectas
justitias posse inire cum patre si habeat bona separa
ta, aut peculium castrense vel quasi castrense. qua
re Aristoteles supra citatus loquitur de filio quoad ea in quibus
non est sui juris, et quamdiu non habet bona propria, nec
censetur alias voluntates habere quas pater.
Cum vero 8o ethycorum cap. 24 ait, Diis et parentibus
et magistris non posse reddi aequale. Ad secundum est

i n posse reddi aequale idest ejusdem rationis, q. si a Deo et pa-
rentibus accepimus esse, n possumus illis dare esse, et si a magis-
tris edocti sumus, n possumus illos edocere similem. scientias quae
ab illis expellat ignorantias quas ipsi a discipulis ex-
pellerunt. ita fermi R. ex Suar. hic disp. 4a sec. 3a § aliter
objicit. 2o esset respondere posset Aristem loqui de bene-
ficijs compensandis, n de recompensatione injuriae, nam
scripere potest q. beneficium sit multo majus in suo ordine
quam injuria in suo, et ideo n possit filius condignas opere
gratias patri pro beneficio, et possit condigne satisfacere pro offen-
sa offerendo obsequium aequale injuriae, vide D. Thom.
2a 2ae q. 57 art. 4o. contra haec varias solutiones exhibet
Cabrera hic q. 1a art. 2o disp. 7a § 4a a numero 85, id
tandem in idem videt residere, sed n ita distincte loquat.
Praedictis conditionibus consonat Petrus de satisfact.
Xpi cap. 8o: illam vero quam addit q. scilicet satisfaciens
debeat esse justus, intelligit de satisfact. quae Deo ex-
hibet de quo infra.

Ex quibus tandem concludit eas esse satisfact.es p. peccatis, con-
dignas et ex rigore justitiae quae praefatas conditiones in sen-
sibus dictis servaverit, sive fiat actibus honorificis et ob-
sequijs, sive alijs rebus quae morali aestimatione censeat compen-
sari injuria. Restat examinare an talis satisfact.o
offerri possit a creatura q. Deus offensus, et quo pacto eas
praestiterit Xpus Dns, q. sequentibus quaestionibus ex professo
examinabitur, estque gravissima et apud Theologos ce-
leberrima.

1o Utrum pura creatura possit ex rigore justitiae

satisfacere pro peccato mortali proprio
l. alieno. Q

Nomine purae creaturae intelligit Angelus l. homo sine unione hypostatica personae divinae; et hoc potest considerari in quadruplici statu, 1° in statu purae naturae ergo actus mere naturales ac proinde non habens prius merendi de congruo aliquid supernaturale; 2° habendo auxilia supernaturalia et actus supernaturales sine gratia tamen sanctificante, et tunc habet prius merendi de congruo: 3° habendo gratias sanctificantes, et tunc habet prius merendi sibi de condigno: 4° habendo non solum gratias sanctificantes sed etiam gratias capitis ita ut aliis possit etiam mereri de ~~congruo~~ condigno, aut habendo dignitatem membri Christi Domini, et secundum hos tres status procedit quaestio praesens.

Sec. 1a.

Quid dicendum sit de satisfactione purae creaturae per solas vires naturae. Q

Si sermo sit de statu praesenti in quo homo (et idem est de Angelo) elevatus est ad finem supernaturalem, et quando peccatum opponitur Deo ut authori naturali et supernaturali non est dubium quin homo aut Angelus ex solis naturae viribus non possit satisfacere pro peccato mortali proprio l. alieno cuius ratio est ea parte qua peccatum opponitur Deo ut authori supernaturali, non habeat homo aut Angelus sufficientem proportionem ad recompensandas injurias: et ita ut difficultati det locum, ponendus est homo in statu

puræ naturæ, in quo si actus bonus naturalem mereretur de condigno præmium naturale si non esset in peccato mortali, et si in illo esset mereretur de congruo supposita Dei acceptatione: aut modo si quis invincibiliter ignoraret peccatum esse contra Deo authori supernali; tunc enim quod ad hunc opponeret quasi materialiter, non tamen formaliter, ita ut ea oppositio imputaretur homini ad culpas: Et in eo sensu petit V. homo aut ulnoctis posset ex solis naturæ viribus satisfacere pro eo peccato in quo sola oppositio contra Deum ut authorem naturales illi imputatur. Pro affirmativa parte solet refferri Scotus in 4° distinctione 15 quæstione 1ª, Aureolus apud Capreolum ibidem, Gabriel et alij: sed ij videntur solum loqui de satisfactione æquivalenti propter acceptationes extrinsecas Dei, et de hoc sub auxilio supernali et gratia Dei ut dicemus sectione sequenti.

Quare negativa pars ut communis sententia merito ab omnibus statuitur et supponitur præsertim 1ª 2ª quæstione 109 art. 7° ubi ostenditur hominem sine auxilio gratiæ non posse resurgere à peccato: omnia quæ fundamenta ibi scitiorum et Doctorum qui eas partem probant et ibi adducuntur, nostras conclusiones confirmant; Vide Triden. sess. 6 cap. 2° et 3° et canone 4° scilicet et arausicanum et milevitanum contra Pelagium, et omnia ea quæ sequentibus sectionibus refferenda sunt.

Probat hanc conclusionem Ferrara 4° contra gentes cap. 54 quia satisfactio debet esse à debitore ut à causa principali, sed satisfactio creaturæ est à Deo tanquam à causa principali et à creatura tanquam ab instrumento quod &c.

Ad hæc tamen nihil probat, quia non in genere efficientis satisfactio proveniret à creatura solum ut ab instrumento, tamen in genere dominij moralis liberi et vitalis à creatura pro

venit ut a ca priali, et in actu nali, de quo nunc loquimur, major rō e ejus is n fiat p poas obedien nalem. Rō q potissima desumenda e ex doc trina D. Thē hic art. 2° ad 2us, ex inequalit inter offensas Dei et satisfact. puri hois, que in sequentib, late expendet: et ita si iiverse sparent pec tum mortale q Deus ut authorem nalem, et actus nalis contritionis aut amoris Dei, plus malitie e in illo, ex eo q ea potissime sumat ab obo nempe Deo, cuj oppo nit, quam bonit is in hoc, q ea attendit potissime ex dignit. psone operantis, de quo plura infra, q intellige etsi actus peccati remissiq eet, actus v bonus intensissimus, q valor moralis n attendit penes entitates actus physicas precisse.

Obies: si hō eet in statu pure nē, et incideret in peccatum mortale, teneret lege nē satisfacere pro et Deo, ab illo exigeret satisfact.es: sed eo ipso q tunc p vires nē eliceret actus bonus nalem, satisface ret sue obligationi, q satisfaceret Deo ex rigore justitie. Ita pbr q daret Deo totum q e sibi potle p vires nē, nec Deus posset ab illo exigere majo rem satisfact.es, cus n potest hō obligari ul tra q e sibi potle, injustus q eet creditor, qui a debi tore exigeret aliquid ovs sup suas vires.

R ad argumus, concedend majores et minores, negando conas; q bene stat q homo satisfaciat sue obligationi, idest q n imputet ej ad culpam amplius n facere, nec ad amplius posset obligari ...

adhuc non satisfaciat Deo ex rigore justitiæ quia ad id non fuit proportionata condignitas. Unde æqualitas satisfactionis ex rigore justitiæ non sumitur ex æqualitate operis eius potestate operantis aut ex impletione obligationis illius, sed ex æqualitate valoris cum injuria compensanda, ac proinde in tali eventu necessaria esset gratia et favor Dei ad condonationem, sua enim culpa homo talem injuriam intulit, propter quam ex se nequit plene satisfacere, sibique id imputetur.

Atque exemplum in humanis: si homo ignobilis Regi gravem injuriam inferret, quamvis offerret totum quod posset et ei non imputaretur ad culpam quod amplius non offerat, tamen non satisfaceret ex rigore justitiæ, quia non posset offerre æqualem satisfactionem, et ita indigeret gratia et favore Regis illam condonantis. V. autem Deus de potentia absoluta posset acceptare in satisfactionem tales actus naturales doloris peccati, actus dilectionis, non videtur negari posse, cum enim posset omnino gratis condonare peccatum, poterit etiam acceptare satisfactionem qualemcumque illa sit; in eo tamen eventu diceretur satisfactio condigna, immo vix mereretur nomen satisfactionis de qua agimus quæstione precedenti sec. 1a, cum non excedat limites naturæ.

Sec. 2a.

Quid tandem sit de satisfactione actus supernaturalis ex auxilio gratiæ et cum gratia sanctificante?

Ut certa ab incertis separemus, conveniunt omnes non posse

hões pro two debitu q̃d ꝑ peccatum mortale incurrit, offerre satisfactiones æquales. q̃a cũ ꝑ peccatum mortale sive actuale, sive originale reddat inter alia mala indignus auxilio grãe præveniẽtis et adjuvantis, ut poteret ĩmunicæ et grãe indignus, et ut eliciat actus supñales ɔtritionis .l. charitatis, indigeat grã supñali Dei præveniente et adjuvante, nisi hoc debitum remittat, ñ potest elicere satisfactões; et ita quæcunq̃ satisfactio ab hõe elicita in hac parte debet supponere aliquid ord. gratuitum ex parte Dei proveniens.

Et singulare discrimen est in hac re inter hões et Angelus, Angeli n. cum ñ ɔtraxerint Originale, ñ supponit incurrisse debitum carendi auxiliis, et ita ñ requirit q̃d aliquid eis remittat gratis, ut satisfactiões eliciat, sed q̃d suppleat aliquid ex parte meriti; q̃a grã præveniens et adjuvans, sine qua nequiret talem satisfactões supñalem elicere, illi ñ debent nec pott esse deberi: at vero homo ꝑ peccatum originale etsi actuale ñ ɔmiserit, in eo statu manet ut ñ solũ illi ñ debeat talis grã, q̃d respu ord. creaturæ conveniret, sed incurrit pænas carendi illis in ꝑpetuum, nisi aliunde misericorditer ab ea pæna absoluat. in hoc ꝑo sensu nulla potest ee ɔtroversia inter Theologos.

Difficultas ꝑit ẽ an cõcarata gratis hac grã auxilij præveniẽtis et adjuvantis ad actus ɔtritionis supñaturalis .l. charitatis, ita ut ea liberalitas præcedat ɔtractus satisfactionis et ñ intret illius intro ex

plicat quod praecedenti sec. 3 dixit quod possit pura creatura perfectam et aequalem satisfactionem offerre pro culpa mortali, ita ut nulla egeat gratuita Dei acceptatione.

2a Sententia ait talem hominem per actus contritionis neque ex justitia imperfecta seu ex congruo satisfacere pro peccato. Hanc sententiam acriter tuetur Medina hic art. 2 quod de satisfactione puri hominis imperfecta. Probat 1o quod poenitenti omnino gratis remittitur culpa juxta illud ad Rom. 3: justificati gratis per gratiam ipsius, ergo non debetur poenitenti per actum contritionis de justitia remissio, ergo non satisfacit Deo pro culpa commissa per talem actum, neque imperfecte: alioqui gratia caderet sub meritis si daretur homini ex justitia etiam imperfecta.

Dico 1. ita contritio quae est satisfactio imperfecta, intelligitur satisfacere prius natura quam informetur gratia, et hoc non, quia sic tale opus procedit ab homine ut ab inimico et sine charitate atque adeo nullius meriti est juxta illud 1a ad Corinth. 13; si charitatem non habuero, nihil sum: aut intelligitur satisfacere ut informata gratia et posterius natura quam ea infunditur, et ita remissio culpae tribuetur gratiae et non contritioni: haec sunt argumenta majoris momenti quae innititur Medina, adeo quod illis confidit ut asserat, quamvis oppositum sit doctissimorum theologorum, continere tamen evidentem contradictionem, neque in ea sententia recte explicari quomodo homo gratis justificetur et reconcilietur Deo, cum sit fidem catholicam remissio peccatorum.

et justificat° impij fiant s̃ro gratis.

2ª S̃a ex diametro illi opposita affirmat purum hoīem
p auxilia grãe posse exhibere Deo satisfactiões condignas
et æqualem pro peccato mortali. Refferunt pro hac
S̃a Alensis 1 pte qe 5ª art. 2°; Paludanus in 4° distinct.
20 qe 2ª art. 2°; Dessa in 4° distinct. 15 art. 3°; Scotus
ibidem qe 1ª § quantum ad istud; Cajet. hic qe 1ª art. 2°
ad dubium 1us et 2us, et alij: ex hijs tñ n̄ pauci solū vi
dentur loqui de satisfact. æquali n̄ ex valore sm se sed
ex acceptatione extrinseca Dei. fundamenta hujus S̃æ
eadem fere ẽe patet ac sequentis.

3ª S̃a singularis duo asserit, 1us ẽ actus pfectę contri
tionis et charitatis ẽẽ condignas et pfectas satisfactiões ad
hunc effectum delendi culpas mortales, et ẽẽ eam for
malem remissionis et justificationis absque indigentia
alterius grãe: 2us ẽ eatenus puras creaturas n̄ posse
perfecte satisfacere pro suo peccato mortali quatenus n̄ po
test satisfacere pro debito carendi auxilijs requisitis ad
actus perfectę contritionis et charitatis, concesso tñ hoc auxi
lio eum actus ex n̄ra sua pfecte satisfacere pro ipsa
culpa et offensa mortali, ita ut de pra absoluta repugnet
illas posito eo actu n̄ deleri et extingui, et quantum ad
hunc effectum eas remissiones n̄ inniti meritis Xpi Dñi,
sed tm quantum ad 1us recipiendi auxilia. ita Vasq.
t. 1° in 3as partes disp. 2ª cap. 3° à n° 31 et cap. 5° à n° 53
et cap. 6 à n° 59 § ego quidem; pro quo etiā faciunt quæ
docet t. 2° in 1ª 2æ disp. 203 à cap. 8 usque ad 10 et dij

204 à cap. 2°. Fundamta hujs sae infra refferent. —
4a cois et 3a sta duo asserit, primus e purus hoēs sau
diliagriae posse exhibere Deo aliqualem satisfactes quae
de congruo acceptat, pro peccato mortali; n tñ posse offe
rre satisfactes perfectas, condignas, aequalemet ex rigore jus
titiae etiam supposita remissione debiti carendi auxilijs.
1a pars tradditur a S. Tha 3a pte q 85 art. 3° et in 4°
distincte 15 qe 1a art. 2° ad 2us ubi refellit stas asserentius
peccatus quantus e offensa Dei remitti absq nulla nra satis
facte, ac proinde offensas esse gratis relaxari. eamdes
sts stas tradunt commer Recen. in ma de gria docentes
p ultimas dispositiones mereri hoem de congruo 1as grias
et remissiones peccati, qd si meret de congruo, quare n dicat
satisfacere de congruo, negat Suar. loc. d. sup. 4a sec. 20 ubi
hanc stam benè probat. Accedit etiam ro etenim cus homo p
contritionem reddat Deo pro culpa quidquid potest n solu ex
viribus, sed etiam ex auxilio griae, et id sit ejusdem ordinis
cus gria, n potest negari ee aliqualem satisfactes, lz impe
fectam: Accedit qd, dolus genere virtutis e dolere de pec
cato, sive offensa Dei in illis satisfactes, et ideo pars justi
tiae ponitur, lz sub alia consideratione pars etiam relligionis
dici potuit, ergo aliquo mo satisfacit pro culpa et offensa
et n solu pro paena. Vus de his ex professo in ma de
gria et de paena. ——

Nec argumta Medine in oppositum urgent. Ad 1us
Rr esto ea satisfacto sit imperfecta et sm quid, n impe
dire ut absolute dicat gratis remitti peccatus et stas
grias absolute n cadere sub merito: Addit qd Sent.

Suar. etiamq; ꝑ Vectione non debere fieri vim in illo verbo
ōio gratis, illud n. ōio n. legitur in sstra et scilicet id
additum ē à Medina, forte ut urgeret valere rationis, verius ꝙ ē si scilicet excludat proprium debitum
justitiæ, n. autem si excludat omnem diligentiam et co-
operationem peccatoris. Ad 2um Rr. scilicet ea satisfactio n. re-
pugnat procedere à gratia sanctificante, eius n. debeat
dici ipsas gratias esse prius merendi se ipsas,
et alioqui jam mereretur de condigno: tamen procedit ex
gratia auxilii supernalis, ut tunc dat gratia sanctificans
quasi in fieri, unde licet n. procedat à persona pro tunc
actu grata, id sufficit ad imperfectum modus satisfacien-
di, neque absolute dici potest esse sine charitate, cum talis
satisfactio sit il. habeat conjunctas dilectiones Dei super
omnia; unde talis homo ex auxilio gratiæ prævenientis
et adjuvantis satisfacit pro peccato mortali de
congruo, ejusque satisfactio n. solum procedit in dispositione, ut
vult Medina, ad remissionem culpæ et infusionem gratiæ
sed etiam ut meritum et satisfactio aliquomodo, ꝑ, licet
homo mereatur de congruo 1as gratias, ergo 1a gloria ē quod
posterius na quasi 1a gratia, dr mereri de condigno 1as
gloriam de quo alibi.

Accedamus jam ad 2am partem nostræ quæstionis quæ ē propria
hujus materiæ: quoad igitur nulla pura creatura licet ex auxi-
lio gratiæ possit satisfacere ad æqualitatem pro pecca-
to mortali, quantumvis supponatur remissio debiti
carendi auxiliis. communis sententia et ōio vera docet; immo n.
desunt docti docentes. qui oppositum existiment plusquam
temerarium, quia videtur derogare necessitati satisfactio-

nis Xpi Dni; hanc nras Tas docent D. Thos hic art. 2 ad 2um, quem licet Cajet. explicet de hoe puro absq auxilio griæ, cois tn Thomistaru intellexit de hoe exi in griâ. ita Capreolq in 4o distinc.e 15 qe 1a, Sotq Victoria et Medina hic, et clare in-dicat contextq cu ibi asserat purus hoes n posse offerre condignas satisfact.es q adæquaret ad culpas, bene tn imperfectas que habeat efficacias a satisfact.e Xpi Dni; quq de hoe in na pura n posst intelligi; idas tradidit qe 85 art. 3 corpore et ad 2us ejusdem qo partis, et in 4o distinct.e 24 qe 1a art. 1o quæstiun-cula 3a ad 1us; consonant D. B. Ventura, Ricardq, Du-randq, Alensis, Driedo, Vega, Sotq et alij antiquiores quos refferunt et sequuntur hic Suar. disp.e 4a sec. 9a, Va-lentia disp.e 1a q 1a puncto 5o § 7o quæritur, Cabrera disp.e 1a n 11, Beltranq de satisfact.e Xpi cap. 7, Albertinq in 1o pto philosophico qe 18 theologica corolario 28 difficult. 3a dubitat.e 5a et cæteri Recentiores.

Pbr 1o ccl.o ex Scra Oseæ 13: Perditio tua Israel ex te, tantummodo in me auxilium tuum; idest solq potes in pecca-tum incidere, ab illo autem resurgere solq n potes; ideo ego solq te possum a cæno culpæ extrahere, ad Rom. 3o Omnes peccaverunt et egent glâ Dei; hoc est ut ibi explicat Sa, egent misericordia seu griâ q qua Deq glorificatur. et ibidem dr: ex operibq legis n justificabitur (ci) caro coram illo, et infra: justificati gratis p grias ipsius; ita et in gratis oia loca Scre, que signant opera oia peribq eo facta ex griâ n esse p se sufficientia ad merendam condignam remissiones culpæ mortalis, ideas dari gratis

ex misericordia p. Iesum Xpum, eandem ee suadent, videant PP. et expositores ibi: Agregie [illegible] loquit[ur] Tridentinum ad hanc rem sess. 6a cap. 8o explicans predicta verba Pauli justificati gratis &a ubi ait: Nihil eorum quae justificationem praecedunt, sive fides sive opera, ipsam justificationis gratiam promeretur, scilicet de condigno quod absolute e meritum. Loquitur autem de operibus supernaturalibus ex auxilio gratiae factis de quibus egerat cap. 5 et 6. —

2o hanc veritatem probant plurima PPum testimonia asserentia ideo necessariam fuisse incarnationem quia condigna satisfactio pro peccato non poterat offerri a pura creatura; sic Sanctus Leo sermone 1o de nativitate post medium: Nisi esset verus Deus, non afferret remedium, nisi esset homo verus non preberet exemplum. et sermone 13 de passione Domini ante medium: quia nulla merita conditionem poterant illare mortis evincere, venit e celo medicus singularis. Sanctus Fulgentius de incarnatione et gratia Xpi cap. 4o ad finem: Nullatenus humana natura ad auferendum peccatum mundi sufficiens atque idonea fieret nisi unione Verbi Dei. idem docet Aug. tomo 3o in Enchyrid. cap. 108 initio et alibi saepe. Basil. homil. 13 in illud psal. 48 frater non redimet, redimet homo, non dabit Deus placationem suam. Ansel. lib. 2o cur Deus homo cap. 6o; non potest hanc satisfactionem facere nisi Deus, et infra; necesse e ut de hominibus perficiatur illa suprema civitas, nec hoc fieri potest nisi fiat predicta satisfactio (scilicet perfecta) quam nec potest facere nisi Deus nec debet nisi homo, necesse est ut faciat illam Deus homo. Multa alia similia testimonia congerunt authores citati quae tamen [illegible]

disp.e 4 sect.e 2 a et 3 a et Pelrang citati. in afferenda vero legitima
ratione eius magnopere variant DD. quare idea professo sect.e
seq. examinabitur.

Sect. 3.a

Quaenam sit legitima ratio quare pura creatura non
possit perfecte satisfacere pro peccato mortali.

1 Aliqui probant praedictas conclusiones ex eo quod peccati malitia
sit infinita, bonitas autem actus pure creaturae finita,
ac proinde nequit pro illo satisfacere ad aequalitatem. Id
probant ex infinitate Dei contra quem est peccatum, et ex eo
Deo sint infinitae perfectiones, contra quas illud est, et infinitae bonitates
propter quas impium est Deum offendere, ex his omnibus infinita
malitia colligitur privatur infinito bono nempe Deo ut
ultimo fine: idem etiam colligunt ex infinita duratione
poenae damni et sensus quae illi debetur. Confirmant quia
peccatum mortale ex se est destructivum Dei, nullus autem
actus bonus est ostructivus Dei; illud ex se est strictativus
Dei, et qui vult peccare, virtualiter vult Deum non esse
cuius destruat dignitatem ultimi finis in creatura. pro hac
sententia solent citari D. Bonaventura, Alensis, Ricardus, Ioan.
de Medina et alii citati sect. praecedenti.
Haec tamen ratio supponit falsum nempe malitiam pecca-
ti mortalis esse absolute infinitam, re enim vera habet ma-
litias non solum minorem bonitate divina sed etiam simpliciter
finitas et solum infinitas secundum quid, de quo in materia de
peccatis, et id innuendo D. Thomas hic art. 2 o ad 2 us
cum ait peccatum ex eo quod sit contra Deum, habere quandam

infinitas, idest infinitas secundum quid: quo etiam paritate dici potest actus charitatis habere bonitatem infinitam secundum quid ex eo quod respiciat Deum pro obiecto. Respondetur igitur ad infinitam malitiam simpliciter non sufficit quod obiectum sit infinitum, sed requirit quod proveniat a persona parte cum infinita advertentia et motu infinite intenso, idemque est de infinitate meriti: cum quod peccator peccet ex finita advertentia, intensione finita et motu finitato, non consequitur infinita malitia absolute. quod vero peccatum sit contra Deum infinitum et infinitas ejus perfectiones, cum id faciat finita advertentia finitam malitiam consequitur, neque privat Deo secundum se sed Deo ut participato modo finito a creatura nempe actus honestas finitas in cujus honestatis privatione peccatum consistit. poena autem damni et sensus durat in aeternum quia non supponit subiectum capax remissionis, tamen finitam intensionem habet cum altera privet visione finali finita, altera malum sensus finitum inducat. sicut igitur ex infinita duratione visionis Dei non sequitur in beato justo meritum fuisse simpliciter infinitum, ita ex infinita duratione poenae in damnato non sequitur illius peccatum habuisse infinitam absolute malitiam.

Ad confirmationem dicitur peccatum nullam habere vim destructivam Dei nec illi nocere posse iuxta illud Iob 35: *Si peccaveris quid ei nocebis*: cum enim dicitur peccatum destructivum Dei non intelligitur reipsa et effectu aut affectu efficaci, quia a peccante cognoscitur id esse impossibile, quod autem dicatur destru-

tiuus Dei ex simplici complacentia inefficaci ut bene ex
plicuit Albertinus infra citandus: cum ea possit dari
esse impossibile et interpretatiue affectiu quatenus ita se gerit
ac si vellet Deum non esse ultimum finem, nec sufficit ad ma
litias infinitas, cum malitias minuat etiam in humanis
si quis actus damnificans faciat contra alium, cui tamen certo sciat
non esse nociturus: Nec satis ostendit quare propter
id solum non possit aequivalere actui charitatis diligentis
Deum ut ultimum finem: cum non dicitur peccatum esse
contristatiuum Dei ad Ephes. 4°: Nolite contristari
Spiritum sanctum. Locutio metaphorica est, eodem sensu modo
dici posset Spiritus sanctus laetificari per bona nostra opera. —
Et quidem illud aduertendum est quod sicut implicat
Deum destructibilem esse, ita implicat peccatum se esse
esse destructiuum Dei; ubi enim impossibilis est potentia passiua
impossibilis est potentia actiua quae illi correlatiua; et ita cum nul
lus malus possit inferre Deo aut priuare aliquo
bono, nec illum potest tristari nec laedere. Unde
sicut actus charitatis v.g. non tendit in Deum per modum cons
tructiui absolute sed per modum complacentiae de eo quod sit
nec dando ipsi Deo rationem ultimi finis sed debito
in quo est dando habere actu Deum pro ultimo fine et de
bita appretiatione; ita peccatum non tendit in Deum
per modum destructiui illius absolute sed per modum displicen
tiae de eo quod sit: nec priuando Deum ratione ultimi finis, sed pri
uando subiectum in quo est aestimatione debita et amore erga
ultimum finem. Immo adeo, etiam si quis per ignorantiam in
uincibilem existimaret Deum posse destrui per peccatum

et actus illud remitteret, non attraheret malitias infinitas simpliciter, quia operatur advertentia finita; sicut nec mereret infinitus simpliciter qui simili ignorantia existimans Deum vere strui per actus charitatis illum eliceret. quare non supra allata non est apta.

2° alij probant quod pura creatura non potest facere satisfactiones supra dictas ad vigorosas satisfactiones, 1° quia non potest satisfacere ex proprijs nihil enim habere potest creatura proprium quod non sit sub dominio Dei; 2° non potest satisfacere ex alias indebitis, quidquid enim illa operatur debetur Deo alijs titulis scilicet creationis, conservationis, subjectionis, gratitudinis, gubernationis etc. 3° non potest offerre satisfactionem quae non includat gratias creditoris, cum semper indigeat divino concursu cooperante qui includit in ipsa actione creaturae et dat a Deo gratis absque obligatione justitiae. 4 arguat Cabrera supra citatus n° 2 2 quia .l. homo sanus faciens originem deduceret ab Adamo, et tunc ut satisfaceret pro aliorum peccatis, necessario ei prius venit tenetur esse sanus gratis; .l. ab illo non dependeret et ita prius deberet recipere a Deo gratias et auxilium supernaturale ad actus satisfactorios eliciendos, non quod posset aliquid offerre, nisi quod non includeret gratiam creditoris. pro hac vero refferunt 2a Suarez, Deza et alij supra relati; et ex dictis inferunt quod pura creatura ex auxilijs gratiae possit offerre satisfactionem aequalem pro peccato, non tamen ex rigore justitiae.

Sed has rōnes inefficaces ēē benedocet Suar. hic
disp. 4a sec. 1a § eius n. et alij, eq. n. est probarent
nullas puras creaturas posse satisfacere adæqualitēs
pro pœna temporali aut pro culpa veniali, nec per
se ex justitia et de condigno mereri vitam æternam,
quæ tn̄ falsa sunt. Quare ad 1um et 2um R. v.
supposita donatione Dei posse creaturas satisfacere
ex proprijs et non aliàs indebitis mō applica
to § præcedenti sec. 2a condit. 2a et 3a, ea gratia
præcedat trahens ac prævenienti impediret rigorem
justitiæ. Ad 3um dr, ea gratia n̄ impediret jus
titiam supposito q. tm̄ hēt jus ad illam ex pacto
quo Deus decreuit dare vires et concursus requisitus ad
actus quia ex justitia sequatur id adq. ordinat
sicut n̄ impedit rōnem meriti de justitia, de quo
in mā de gratia, videq. præcedenti sec. 3a in 3o dict.
bene q. addit Suar. etiam hanc gratiam n̄ repugnare
perfectioni justitiæ, n̄ aliàs ē sufficiens valor in ipso
opere q. tunc hō n̄ satisfaceret fructiter pro gratiis
ipsis quas gratis accepit, sed pro fructu ipsius gratiæ
quos ipse sua eius industria separauit, et quamuis ista
sint bona Dei, jam tn̄ supposita illa gratia sunt hōis,
et n̄ satisfacit pro illa nisi prout ē Domino suo
acutus. Ad 4um eadem solut. R. v. q. n̄ addit
sufficere ad satisfacere æqualem n̄ vō ex justitia, fal
sus ē ex dictis sup. q. præcedenti sec. 1a distingui

interest satisfactio aequalem et ex rigore justitiae ratio, bene quo sit de ratione.

legitimatio et probatio. Praemissis aliorum rationibus parvi momenti legitimatio et probatio ce^is supra positae desumitur ex S. Thoma hic art. 2° ad 2um, et S. Anselmo lib. 1° cur Deus homo cap. 21, 22, 23 et alijs. Dignitas satisfactionis purae creaturae non potest adaequare malitiam peccati mortalis, sed nulla satisfactio quae non adaequat malitiam offensae, potest esse aequalis et ex rigore justitiae, ergo nulla satisfactio purae creaturae pro peccato mortali proprio vel alieno potest esse aequalis et ex rigore justitiae. minor est communis manifesta est; major probatur quia gravitas et malitia offensae simpliciter crescit ex dignitate personae contra quam fit et vilitate offendentis ut docet D. Thomas 1^a 2^ae q^a 73 art. 9° et habet in lege aut facta § Persona digestis de poenis. Valor satisfactionis simpliciter crescit ex dignitate offerentis, et ideo diversae poenae statuunt pro offensis factis contra personas nobiles ab ignobilibus, quas si fiant a nobilibus quam ignobiles vel a paribus quam pares, de quo lege Aristoteles 4° ethycorum cap. 8°, ubi affert exemplum de percutiente magistratum, Tiraquellus in titulo de nobilitate cap. 20 n° 104 et Covarruvias lib. variarum lectionum cap. 9° a n° 2°; cum ergo peccatum mortale sit simpliciter injuria gravis a persona creata quae est infimi ordinis, contra supremam nempe Deum, illius gravitas crescit ad summum quem injuriae simpliciter gravis; satisfactio vero purae creaturae decrescit ad infimum quem valoris propter vilitatem personae offerentis, unde cum

valore nequit tribuere Deo tantum honoris quanta fuit injuria contra illum per peccatum mortale, ac proinde nequit esse satisfactio ad aequalitatem ex justitia.

Et ecce Vasq. hic disp. 2a cap. 3o n. 20 hanc rationes rejicit asserens illas esse, primo aspectu speciosae propositas et ad popularem sensum valde accommodatas, nihilominus si bene perpendatur et examinetur nihil momenti habere. Re tamen vera quamque acute sentiat Vasq. nihil tamen contra veritatem: ut autem melius intelligatur praedicta ratio et pateat solutio argumentis quae contra illas objici possunt deducendis sec. seq., haec notanda erunt: 1us in offensis quae Deus non excusare neque minuere malitias dignitates personae offendentis, quia omnis ea dignitas a Deo fuit illi collata, et ideo potius auget malitias: e contra vero inter creaturas dignitas offendentis Regem v.g. minuit ~~injurias~~ malitiam quae ea non debet Regi, quia si ab eo fuisset accepta, certe non minueret eas redoleret nimias ingratitudines. 2o si plebejus graviter laedat Regem, dabilis est casus in quo illi ab aequalitate satisfaciat, ut si Regem liberaret ab ignotissima morte cum proprie vitae manifesto periculo &a., quia cum det distantia finita inter eas personas, aliqua via suppleri poterit: at vero cum inter Deum offensum graviter et creaturas offendentem detur distantia simpliciter infinita, nulla via suppleri poterit per obsequium a pura creatura profectum etiam per gratias infusas infinitas physice de quo infra. 3o specialem causam malitiae esse in offensa contra Deum quae

n' e. in offensa in Regem creatas, quia scilicet Deus semper aspicit nos, creavit, conservat, nosque totos illi debemus.

Ex quibus sequitur puram creaturam neque posse satisfacere aequaliter pro peccato mortali proprio, quia et habet meritum de congruo scilicet per actus supernaturales sine gratia sanctificante elicitos cum per peccatum ex quibus fuerit haec gratia; nec pro peccato mortali alieno quia alijs scilicet poterit mereri de congruo, si habeat gratiam sanctificantem, immo etiam si sibi et alijs gratiam et alijs mereretur de condigno, non satisfaceret ad aequalitatem propter gravitatem offensae contra Deum ut explicamus, et magis infra apprendet in solutione argumentorum.

Sec. 4.a

Argumenta contra dicta et Solutiones.

1.us argumentum: malitia peccati est simpliciter finita, ergo poterit compensari per solutionem aliquas finitas et fibitas à pura creatura. Antecedens constat ex dictis sectione praecedenti, consequentia probatur quia finiti ad finitum datur proportio et aequabilitas: cumque excessus malitiae peccati mortalis supra bonitatem satisfactionis purae creaturae sit finitus, tandem poterit exhauriri multiplicatis satisfactionibus et ferventissimis actibus, contritionis, charitatis &c.a Sicut in offensa facta ab ignobili contra nobiles, potest aliquo magno obsequio finito ad aequalitatem compensari ut dicebamus sectione praecedenti ad finem.

Dicitur 1º quia si aliquid impediret talem aequalitatem maxime quod malitia peccati et bonitas actus purae creaturae sunt diversi ordinis: sed hoc non obstat etenim etiam in humanis quamvis aurum ex se sit superioris speciei quam argentum, magna quantitas argenti in aestimationem moralem non solum potest aequare sed etiam excedere valorem exiguae quantitatis auri: et mancipii valor compensatur nummis qui ita inferioris ordinis sunt in esse physico. Dicitur 2º quia saltem aequari poterit malitia peccati mortalis per actum elicitum ex infinita physice gratia quam Deus de potentia absoluta conferat creaturae: ac proinde possibilis erit casus in quo pura creatura satisfaciat ad aequalitatem pro peccato mortali.

Respondetur ad argumentum negando anteced. negando consequentias. ad probationes dicitur, quamvis id ita contingat in quantitatibus molis et discretis, tamen nec in genere physico nec in genere moris semper id ita evenit si extrema sint diversi ordinis: sic plura peccata venialia nunquam adaequant gravitatem unius mortalis quamvis excessus sit finitus; et quamvis excessu finito Angelus superet hominem in esse physico nunquam homo poterit ita esse perfectus ut attingat perfectiones physicas Angeli: sic etiam fama et honor quae ideo nulla pecunia compensari possunt. Cum quod infinita simpliciter distantia sit inter personas offensas per peccatum mortale et personas purae creaturae satisfacientes quamvis excessus malitiae peccati supra bonitatem actus satisfactorii sit finitus non potest aequari, quia ut dictum est in peccato ad mensurandas malitias potissime attenditur persona offensa, in sa

tis fact. ad bonit. et valorem p̄sona offerens, q̄d bene explicuit Suar. hic disp. 4 sec. 1 § tunc constat et Albertinus citatus n. 8. offensas in g̃re moris accipi pre cipue p̄ modus gravioris, et ita malitias precipue sumi à persona que offenditur; e contra v. satisfact.es in gra actionis attendi precipue.

Ad 1as confirmat.es R. in humanis rebus indigentiis ad usus coem, et q̄a sine ea rerum permutatione hu mana societas ee nequit ut docuit Aristes 5. ethycorum cap. 5. morali estimatione adequari solent res que nec physice n. poss. equari attenta utilit.e et indigentia quas hoes habent de tali re: at cum nullas Deus indigen tias habeat aut utilit.em capiat de operibus creatura rias nullus dat caput physicus aut morale ad tales adequationem faciendas. Ad 2as confir. dr. etsi gratia pure creature eet infinita physice et infi nita eius satisfact. n. equaret malitia finita peccati mortalis q̄a e superioris ordinis ut dicimus è q̄d bene notauit Suar. citatus § ad argumts: sic q. cator ee infinite intensus n. eet ita perfectus ac lu men. ut 4or q̄a q̄dlibet crescit intra suus ordines. simili modo docet Albertinus citatus dub. 2a à n. 9. q̄d satisfact. Xpi Dni etsi n. fuisset finita, adhuc ex cederet malitias peccati mortalis quantumuis hoc fo ret infinita, q̄e illa semp manet elevatioris or dinis de quo infra.

2us argumentus: peccatus n. è proprie injustitia à Deus nisi sub grati quadas rone prouidetur trans gressiones precepti in quacunque materia, & pura

creatura potest pro peccato mortali satisfacere ad
aequalitatem: ita probatur quia ubi non intervenit proprie
injustitia non requiritur satisfactio aequalis ex rigore
justitiae. tunc vero probatur quia injuria proprie in materia justi
tiae est illa quae laedit alterum eo quod inferat illi aliquod
damnum seu incommodum resarciendum per commodum
oppositum, sed nullum peccatum mortale [illegible]
praecedenti potest laedere Deum aut damnificare in ali
quo sed non est proprie contra justitiam respectu Dei. Confir.
quia secus in quolibet peccato esset duplex species ma
litiae altera injustitiae contra Deum, altera contra specialem
virtutem in cujus materia fit, et ita actus intemperantiae
v.g. et haberet speciem injustitiae contra Deum, et speciem in
temperantiae contra virtutem temperantiae; sicque necessa
rio dicendum esset quodlibet peccatum mortale esse in dupli
ci specie, quod videtur absurdum.

Incideramus in celeberrimam quaestionem praesertim inter Suar.
et Vasq. acutissimis argumentationibus ultro citroque agi
tatam an scilicet inter creaturas et Deum possit esse
propria ratio justitiae et injustitiae; negantem partem acri
ter tuetur Vasq. tomo 1° in 1am 2ae disp. 89 et 86, tomo 2° in 1am
2ae disp. 223 et tomo 1° in 3am partem disp. 2a cap. 3°
n. 22; potissimumque ejus fundamentum est quod justitia
ex definitione Ulpiani quam affert D. Thomas 2a 2ae q.
61 art. 1° est constans et perpetua voluntas jus suum
unicuique tribuens, ac proinde petit ut dans pri
vet se re ipsa quam dat et ejus dominio, quod Deo
nequit convenire; item non potest accipere aliquid quod

antea non fuisset suus, nullusque damnus aut injuria libertas recipere quod dat.

Affirmantem partem constantissime deffendunt Suarez tomo 1o in 3as partem disp. 4a sect. 1a ad ultimas object. et tomo 4o disp. 2a sect. 3a n.o 6o, tomo 1o de religione tract. 1o lib. 3 cap. 7a a n.o 21, et late in opusculis disp. de justitia Dei sect. 2a a n.o 9. Atque hanc partem nos libenter amplectimur et infra commodius explicabimus supponentes justitiam respectu nostri esse proprie in Deo sublatis imperfectionibus et non servans aliquas conditionibus ad rationem justitiae materialiter se habentibus quae interest creaturas dantur propter limitatas perfectiones, non tamen in Deo: sic enim misericordia, amicitia et aliquae aliae virtutes dantur proprie in Deo et tamen non habent omnes eas conditiones quas servant inter creaturas, quia virtutes servantur ejusdem praedicantes et aliquae quae propter materiales accommodantur subjectis. Et cum Vasquez citatus 1a parte disp. 85 cap. 7o n.o 46 compassionem in misericordia quae reperitur in nobis asserat esse praedicatum materiale et accidentarium, et potius ex parte subjecti quam objecti, cur non idem asseret de imperfectionibus quae reperiuntur in creaturarum justitia. Confirmatur fundamentum Suarez: est justitia in suo conceptu formali nullam dicere imperfectionem neque ad eas requiri ut dans privet se re ipsa quam dat et ejus dominio, sed id reperiri in creaturis propter earum imperfectionem, non tamen in Deo qui propter suum supremum dominium ita dat creaturae aliquid ut illud

n' amittat. neq debimus ex p[te] Dei procedere ex lege sed ex nati rectitudine illius volunt[at]is.

Ad argumentum igitur R[espondeo] negando ant[ecedens]; ad illius pro bat[ionem] d[ic]o: ad injustitiam proprie n' requiritur q[uod] q[ui]s lædat alterum in se ipso aut in bonis intrinsecis illius satis e q[uod] lædat in bonis extrinsecis v.g. in honore, fama et estimatione quam de illo debet habere, pecca tor autem peccans lædit Deum in bonis extrinsecis, quatenus cum Deus habeat jus physicum et morale rone supremi dominij ut à creatura intellectuali in o[mni]bus suis actibus honoret et nulli creaturæ postponat; peccans lædit hoc jus postponendo illum creaturæ et n' rendendo ni illum ut ni ult[imum] finem, atque hoc jus læsum n' potest sufficienter resarcire satisfact[i]o puræ creaturæ. Et et illud advertendum erit longe aliter dici transgressionem præcepti injuriam Dei, ac in humanis, transgr[essi]o mandati d[icitu]r injuria prælati, nam hic n' h[abe]t jus moralis dominij in subditos, neq actu mere interno censet inhonorari; neq ex sola ex terna eius transgressione mandati patit ex justitia c[ontr]ariam ad[versu]s ipsi prelato nisi accedat externa læsio ho noris: at v[er]o Deus habet jus supremum dominij mora lis in creaturas etiam circa o[mn]es actus mere internos et læ ditur ex injustitia, qua cunque transgressione propter dicta.

Ad c[on]fir[mationem] R[espondeo]; n' e inconveniens ee duplicem sp[eci]em pure mo ralem in quolibet peccato [ut] ibi dixi: e tn' inviaqua gra[vi]ta[s] q[uæ] ex summitate obi[ecti] [e]st adæquata. Nota tn' q[uod] o[mn]ia peccata sint ex[ten]s[ive] injustitia proprie c[ontr]a Deum, aliqua tn' ec virtutis c[ontr]a justitiam, quatenus s[un]t illa quæ sunt ex affectum

interno lædunt jus Dei, sed etiam apud homines damnum externum inferunt Deo in fama, honore aut rebus Deo dicatis: et hæc non solum gemunt satisfactionem per actus contrarios malis peccatis, sed etiam reparationem damni externi illati, ut si quis contra Deum proferat falsa testimonia, blasphemias et opprobria, tenetur illud reparare quia diffamavit Deum apud alios, sic etiam tenetur restituere res Deo dicatas, vide Suar. in opusculis disputatione de justitia Dei sectione 2 numero 10 et sequentibus.

Ego etiam adderem ad majorem rei confirmationem quod peccatum mortale non foret proprie injustitia contra Deum, quod tamen ex supra dictis falsum est, adhuc ea qualiscunque satisfactio non debita ex propria justitia quam creatura tenetur Deo exhibere aut posset pro ea injustitia aliqualiter ipsi illata, non posset esse sufficiens et condigna si a pura creatura proficisceret, quia etiam si peccato deesset ratio injustitiæ propriæ contra Deum, remanebat tamen potissimum caput ejus malitiæ, nempe suprema dignitas personæ offensæ et vilitas offendentis, quæ ita inæqualis ordinis sunt, atque adeo nulla ibi intervenire posset sufficiens recompensatio æqualitatis sufficienti cum finiti ad infinitum nulla detur proportio comparabilitatis in ordine ad gravem offensam: ac proinde licet in humanis subditus transgressioni præcepti superioris, si aliud damnum non dedit, satisfaciat per compensationem in affectu (nec requirit in effectu quia ibi non proprie peccavit contra justitiam) si eum peniteat facti et cum proposito emendationis se offerat in obsequium superioris: simile quid respectu Dei non sufficit ad compensationem injuriæ, quia dominium Dei supra nos et obligatio nostra obsequendi Deo sunt longe strictioris et altioris obliga-

tiones vi glamuse.

3uo argutus: dant plures casus in humanis in aggravias psone offensa r obstat equalit satisfactionis fieri a psona ignobili; ergo idem poterit esse inter creaturas et Deum. ant pbr 1° nas si homo ignobilis inferat Regi injurias furti mille aureos, v^e censet ej aequaliter satisfacere si restituat mille aureos neq^d talis injuria crescit ex dignit^e psone cui fit. 2 si falso testimonio infamet illum, plene satisfaciet retractando suum falsum testimonium et dicendo se mentitum fuisse quando ea opposituis antea dixerat, cum v^e fama psone offensa ex eo intelligat moraliter redacta ad suum pristinum statum. 3° si Regem graviter inhonoravit, satisfaciet si eum manifesto vite periculo illum a morte turpissima liberet &a ergo ets respu Dei offerri dabitur erit aliqua plena satisfact^o pure creature. —

R^r Decesso anti negando coam, q incomparabiliter c majore excessus inter Deum infinitis in oi gre entis et creaturas, quam inter quascumq creaturas inter se. ad pribantem R^o, in 1° exemplo res ita evenit q in ijs casib, solus attendit equalitas rei ad rem absq morali respu ad dignit^es l. indignit^es psonarum, secq e in injurijs. Ad 2us et 3us exemplum declaro q in ijs res ita se habeat propter dicta; at cum Deo n possit vita periclitari aut bono aliquo intrinseco, et distantia a creatura sit ita major, n e imaginabilis casus in quo ad equalit^es possit pura creatura satisfacere pro gravi offensa propter supra dicta. —

Sec. 5.ª

Doctrina Gabrielis Vasq.z in hac q.ne refel litur et ejus fundam.ta solvuntur.

Refutimus sup.a sec. 2.a in 3.a 1a ejus doctrinas duo asserentem; 1.us ē actus contritionis et charit.is ā colla nam satisfact.ea pro peccato mortali et causa for lem remissionis illius. 2.o ex eo sola puras creaturas n̄ posse satisfacere pro peccato mortali q.a recurrit debitum carendi auxiliis. 1.us late probare stendit Vasq. locis ibi citatis. Potissima fundamenta st.: In primis q.a contrit.o ē actus supernaturalis na sua sanctificans hominem tanquam v.a sanctitas illius et ex proprio se digno.e revocat hominem in amicitias Dei et constituis justum, alioqui si aliud requireret, posset homo simul ēē justus p contritionem et injustus p peccatum, cum tn̄ nemo dixerit actum contritionis aut charit.is et peccatum posse ēē simul, sic ponunt luce necessario asserunt tenebras. q.a illa ē f.ra physica illas expellens; ut plures ponunt gr.ias habitualem et peccatum de p.ta absoluta p.nt ēē simul.

2.o si remissio culpe n̄ fit ex vi contritionis sed ex superaddita acceptatione gratuita, jam remissio culpe et justificat.o fit ex favore extrinseco Dei cont. Tridentinum sess. 6 canone 11.º: nec aparet quomodo habitus aliquis expellat peccatum, si actus formaliter ex na sua n̄ expellit illud. cum magis certum sit nos justificari p actus quam p habitus.

3.o q.a si culpa mortalis ē gravis offensa Dei cravers. pro ab illo, actus perfecte contritionis et charit.is ē perfectum

conversio in Deum et incompatibilis cum aversione, quae per se et ex se expellit peccatum, atque adeo ex se habet condignum valorem ad remissionem culpae mortalis, et sicut peccatum non solum obtinet hominem peccantem sed etiam peccatorem (ad distinctionem peccati originalis per quod parvuli non dicuntur peccantes, quia hoc denotat actualem operationem, licet dicantur in Adamo peccavisse ut de fide est sed peccatores) quia relinquit animam maculatam et aversam ad creaturas secundum moralem quamdam existimationem; ita contritio et dilectio non solum obtinent hominem poenitentem et diligentem sed etiam in statu amici et conversi ad Deum.

Nihilominus fatemur esse quod asserunt Vasquez late ostendit supra in materia de gratia ubi validissimis fundamentis probat ad quaestionem 113 1a, 2ae unicam tantum esse causam formalem nostrae justificationis et remissionis culpae nempe gratiam habitualem tam in parvulis quam in adultis, idque urgenter satis colligitur ex Triden. sess. 6a cap. 7o ubi definit unicam esse causam formalem nostrae justificationis, et hanc esse gratiam inhaerentem, et addit quod contritionem tanquam dispositionem requiri justificationi solum quia admittit hos actus praevios disponere ad justificationem non autem formaliter et immediate justificare, quam doctrinam egregie et late probat Albertino in 1o principio philosophico quaestione 28 theologica corollario 18 difficultate 3a dubitatione 5a a numero 68.

Ad argumenta, in contrarium respondetur ad 1um ut patet ex dictis non

ut fra reddens gratum et justum sed ut dispositio ad
illas seu causaliter non formaliter et tanquam aliquid
quod de congruo meretur infusionem gratiae, et inquit Suar.
multo minus habet de ratione quam habent in peccatoribus
quia hoc totum est suum, attritio contritio est donum Dei; unde
infusio gratiae atque adeo remissio peccati nomine Dei be
neficium est quod postea contritio de congruo id exigat: atque
adeo peccatum habituale et contritio aut charitas bene
possunt esse simul de potentia absoluta sicut et gratia san
ctificans et peccatum mortale in sententia probabili: peccatum
vero actuale et contritio aut dilectio Dei nequeunt ulla ratione
esse simul quia illi actus contrarij saltem implicite sicut amor
et odium efficax de eodem obiecto, cum sint aversio à Deo
et conversio ad Deum: posita autem contritione non expel
litur peccatum sicut tenebrae posita luce, quia actus
contritionis non est idem ac negatio peccati formaliter ut pa
tet, quod consecutive ea inferat modo explicato. —
Ad 2.um Respondeo utrumque requiritur ad remissionem culpae
et infusio gratiae habitualis, et Dei condonatio ac favor
quam ex natura rei debet gratiae inhaerenti et ita moraliter
tanquam totum requiritur ex unica solum censetur mutatio de
statu peccati ad statum gratiae: nam remissio culpae non
fit per modum effectus pure physici ex forma inhaerenti sine
aliqua extrinseca et morali condonatione de quo in materia
de gratia. consilium autem damnat asserentes per solam con
donationem et favorem extrinsecum remitti culpas, quia non
debet excludi gratia inhaerens, nec mirum magis immediate

excludi peccatum p habitum quam p actum, q^a hic remanet
ut dispositio et quasi p modum transeuntis, ille ut sta
stabiliter permanens et quasi ara vitae supernaturalis. ——
Ad 3um dr, licet p contritionem homo perfecte convertatur
ad Deum actualiter, adhuc iste actus n potest repara
re oio qd fecit aversio, q^a ille e minus bonus quam
haec mala propter rationem inie c. sect 3 explicatas.
Sic enim si Regem plenarius offendit, ex eo qd lachry
mis et v dolore veniam petat, n tenet illico remi
ttere offensam, unde contritio et dilectio n velitiam
unit hoem in statu amici et grati qualiter condicta
in conversi et diligentis. Dices tn e contritio bona
quantum detestat malitias peccati, sed eam detesta
tur sup oia mala et oe detestabile, q^o e magis
bona quam malum peccatum. R^d detestatur
super oia mala damni et penae, et ita n e magis
bona quam malum fuit peccatum, eaq detestatio
sit mo finito et limitato. ——
Adde enim si contritio aut dilectio Dei qualiter expelle
ret peccatum et mereretur de condigno illius remissio
nem qd tn falsum e ex dictis, adhuc n esset satis
factio ad aequalitatem ut bene advertit Albertinus
circa n^o aequum meritum sumat in ordine ad
premium scil visionem Dei, satisfactio in ordine ad
personas offensas scil Deus, magis proportionatur
actus contritionis ad meritum de condigno quam ad
satisfactionem de condigno, q^a cum ad hunc effectum requi

ciat altiorem tum majorem exigit in se proportionem; ex nullo q̃ capite sequitur actum contritionis aut charitatis posse puram creaturam ad æqualitates satisfacere pro peccato mortali proprio vel alieno.

Ad 2um et quod asserebat Vasq. valida est argumentum. 1um quia debitum carendi auxilijs non est essentialis ratio culpæ et offensæ mortalis, sed potius pena culpæ, quare si ratio est ex supra dictis non posse puram creaturam satisfacere pro culpa mortali, aliquid aliud assignandum est præter debitum carendi auxilijs in quo consistat ratio culpæ et pro quo creatura nequeat satisfacere cum id satis colligatur ex doctrina P. Pius supra sect. 2a allegata. immo ideo non poterit satisfacere pro debito carendi auxilijs quia nequit satisfacere pro culpa ex qua sequitur tale debitum.

2um quia si ideo non possumus satisfacere pro culpa mortali quia non possumus satisfacere pro debito carendi auxilijs ad contritionem requisitis nec Christus Dominus potuisset plene satisfacere pro culpa nostra mortali quare nec ipse potuit satisfacere pro nostro debito carendi beneficio incarnationis, quod beneficium ut primum satisfactionis et meriti non cadit sub meritum de condigno ejus respectu Christi Domini de quo infra: at Christus Dominus plene et perfecte satisfecisse pro nostris peccatis certa doctrina est, licet ab aliquibus negetur ibi intervenisse rigor justitiæ de quo suo loco. 3um quia saltem Angelus vel homo sine peccato originali potuisset plene satisfacere cum non contraxisset tale debitum aut perfecte satisfacere pro omni culpa licet non pro omni pœna, aut supposita tali remissione debiti

ut donatione precedente contractus potuisse Deo satisfacere: quæ via et longe distant à veritate et à communem doctrinas pugnant ut magis in sequentibus declarabitur.

Sec. 6ª.

Quid dicendum sit de satisfactione puræ creaturæ habente gratiam capitis.

Suppono de facto solum Christus Dominus mereri alijs de condigno propter dignitatem capitis, justosque ceteros solum mereri de congruo alijs primas grias et remissionem culpæ, de potentia tamen absoluta posse puram creaturam mereri alijs de condigno primas grias et remissionem culpæ de quo in materia de gratia. Neque obstat quod objicit Vasquez hic disputatione 4ª capitulo 5º quod scilicet pura creatura per nullas grias possit impetrare alijs de condigno grias justificantem, ex eo quod illa gratia adoptionis deberet ejusdem speciei cum hac quæ modo datur, sed hæc non est modo principium merendi seu impetrandi alijs de condigno griam justificantem ergo neque illa esset. hoc inquam non obstat, primo quia responderi posset illas grias futuras esse diversæ speciei cum probabile sit id posse esse in gratia, charitate et alijs ejusmodi. 2º dato quod esset ejusdem speciei physicæ, posset esse diversæ speciei moralis, quatenus adjuncto speciali decreto Dei est principium diversi effectus moralis, quod in alijs exemplis perspicuum est.

Igitur ex pacto Dei speciali pura creatura posset constitui caput morale aliorum ita ut in illos aliquomodo influeret grias, atque ut Adamus de facto transfudit peccatum

in posteros ex eo q. esset intercedente Dei lege caput morale illorum; illius demeruit gratias et de condigno derivauit originale peccatum, ita et illa meritus et satisfactione derivavit et gratias de condigno, et non est cur Deus instituere potuerit caput quod omnibus noceret et non caput quod prodesset.

Nec placet quod opponit Cabrera hic super tertiam partem quaest. 1 art. 2 disp. 11 sect. 1 presertim n° 20. potuisse quidem primus parentum ex se inficere infinitos homines si essent satisfactiones vero purae creaturae non posse se extendere ad redimendos infinitos homines de condigno, quod peccatum Adami non idem ex se et extra seca Dei ordinatione sed ex natura sua et originaliter habebat inficere infinitos homines quibus fuit peccatum natura quae ex se infinitis hominibus communicari posset: at vero satisfactio hominis quae est caput morale aliorum quamvis haberet infinitatem extrinsecam ad satisfaciendum pro universis hominibus, illam non haberet ex sua natura et ex debita ratione propriae dignitatis, sed solum ratione extrinsecae ordinationis Dei, atque adeo non eadem ratio de capite ad nocendum ac de capite ad merendum aliis.

Haec doctrina Cabrerae falsa continet et explicatione indiget, si n. velit peccatum Adami ab intrinseco originale fuisse derivari ad posteros attenta ejus natura physica, falsum est: cum id non oriatur a praedicatis physicis illius, nec ideo dicitur peccatum naturae quod id est sibi intrinsecum, idque cum natura per seminalem propagationem transfunderetur ex ordinatione Dei: si autem velit sub ratione dignitatis moralis capitis quae erat in Adamo, ejus peccatum habuisse conjunctas duas proprietates nempe et esse personale et esse originale seu originans, verum est quod Adamus et personam particularem et communem repraesentabat: At

hic eodem modo potest evenire merito, homo n. q. esset caput morale aliorum, ad merendum per suos actus aliis, mereret de condigno et pro illis satisfaceret, hujusque operi ad satisfactionem supposita dignitate operantis utrumque esset debitus, et prodesse ipsi operanti et prodesse aliis tanquam membris; neque est unde colligatur peccatum secundum se esse magis malo nocere pluribus quam bono operi prodesse, cum malum non sit magis diffusivum sui quam bonum.

Ad tertium dico purum creaturas cum gratia sanctificante et dignitate capitis moralis potuisse mereri aliis de condigno infusionem gratiae et satisfacere pro illorum peccato mortali de condigno condignitate quadam non omnino absoluta et perfecta quae dici possit perfecte aequalis et de rigore justitiae, sed aliquali condignitate quae gratia et favore aliquo extrinseco compleretur. Primam partem probant quae supra dicta sunt, si n. sine dignitate capitis homo justus aliis meretur de congruo primas gratias et satisfacit pro illis de congruo, accedente nova dignitate capitis, quam D. Thomas infra appellat plenitudinem gratiae, et speciali Dei promissione extollit ad novum et altiorem modum promerendi aliis, atque adeo de condigno illis meretur et satisfacit: Neque contra hoc alicujus momenti ratio adduci poterit, et forte id solum intendunt authores citati supra sec. 2a pro 2a sententia.

2am partem nostrae conclusionis suadent ea omnia quae dicta sunt in superioribus ubi ostendimus tantam malitiam inesse peccato mortali ex eo quod sit gravis offensa Dei, ut quantumvis opus meritorium

et satisfactorius oriatur a pura creatura insignita quocunque dono supernaturali et gratia ac dignitate divinitus collata, non posset ea absolute illam adequare, aut oriatur a persona creata que respectu divine tam infima est ut pro nihilo reputetur. At utramque partem videtur docere Suar. hic disp. 4 sec. 7 et 8 et 1a et 2a cum alijs quos refert; veniuntque cetera Recentiores. Ex quibus tandem eluceat propter dicta in tota hac questione quam vere patres dicant unanimiter nullas puras creaturas potuisse satisfacere pro peccato mortali proprio vel alieno satisfactione omnino equali perfecta et de rigore justitie, sed ad id plusquam creaturas necesse fuisse atque adeo unionem hypostaticam cum persona aliqua divina.

Sec. 7a.

An purus homo ut membrum Xpi Dni potuerit satisfacere pro peccato mortali tibi de satisfactione pro peccato Originali?

Utraque hec difficultas ad plenam presentis questionis decisionem desiderat. Circa 1am duas sententias alteram affirmantem, negantem alteram refert Suar. hic disp. 4a sec. 12, bene que addit dissentionem apud multos de nomine videri. Sic autem breviter explicat quid in hac parte dicendum sit: igitur si dici potest satisfactionem puri hominis posse ut est membrum Xpi Domini, acceptari a Deo ex rigore justitie, quia re vera nihil aliud est quam Xpus Dnus prout caput morale, perfecte pro hominibus peccantibus satisfecisse

ut docet Triden. sess. 14 de sacram^to p^oenit^e cap. 8°, ratas q^d satisfactionem h^ere vim ab illo, et p^r illum offerri Patri et acceptari, tn dici n^o potest ex se eam satisfactionem perfectam ee prout active à puro h^oe orit.

Unde fatendum erit q^d lz ex dignit^e membri X^pi D^ni aliquis valor operib^9 h^ois accrescat ut d^r in m^a de gr^ia, tn cum is totus finitus sit, supponat q^d suppositum finitum et ita distans à majestate Dei, quantumuis sublis notis tale opus bonum vestiat n^o poterit ad aequalit^em satisfacere pro peccato mortali propter r^ones saepiq dictas praesertim sect^e 3^a, quam doctrinam bene docet Zumel 1^a 2^ae q^e 114 art. 3° disp^e 8^a c^e 3^a et Cabrera lic q^e 1^a art. 2° disp^e 26 c^e 3^a. Neq obstat regula Triconij apud Augustinum t^o 3° lib. 3°. de doctrina X^piana cap. 31 q^d scilz in moralib^9 actiones capitis moralis tribui solent membris et e contra; id n. nec semp^r v^ius e neq in oib^9, cum ex eo q^d X^pus Dominus sit filius natus Dei et nos simus ejus membra, n^o ideo possimus denominari filij nati Dei, et sic in alijs exemplis. requirit q^o q^d utrumq subum capax sit talis denominationis, creatura autz n^o e capax ut dicat proprie et ex rigore active satisfecisse pro peccato mortali ex eo q^d X^pus D^nus id praestiterit: Adde etz q^d saepe ea (?) denominationum fit solu in sensu figurato et metaphorico. Vide Suar. citato ubi late haec persequit. Cum v^o d^r opus humanus satisfecisse Deo de rigore justitiae id intelligit de op^re humano ut includente X^pum Dominus, eo autz s(?)distincto n^o satisfecit.

id pro eo satisfecit Xpus Dns ut bene aduertit idem Suarez
citato ad finem sectionis.
Circa 2am difficultatem vero dubitationis est quia cum aliqui Doctores
asserere videantur peccatum veniale esse magis graue quam
originale, ex eo quod illud volitum est voluntate propria,
hoc vero voluntate originantis, et ex infra dicendis pura
creatura condigne satisfacere possit pro peccato veniali
li, à fortiori poterit equaliter satisfacere pro origina
li, si minus graue est. Asserendum tamen est cum com
muni neque pro peccato originali posse puram creaturam sa
tisfacere ad equalitatem ita supponunt PPes et Doctores
cum asserunt Xpus Dnus principaliter venisse ad tollendum
peccatum originale de quo infra: Unde rejiciendus
erit Cabrera hic q. 1a art. 2o § 3o circa 1am asserentis
actum elicitum à puro hoie potuisse habere tantam boni
tatem tam intensiuam quam extensiuam qualem
immo majorem peccatum Ade habuit malitiam. Ratio vero circa 1am est quia pec
catum originale quantumuis non sit personale, re tamen vera
absolute et simpliciter est mortale cum excludat
gratiam sanctificantem et reddat hoiem simplici
ter auersum à Deo et inimicum quod non conuenit veniali
li ut certum est, ac proinde habet rationem grauis offense
respectu Dei quam proinde nulla pura creatura ex sup
plicijs ad equalitatem compensare potest.
Ad rationem dubitandi bene Pater Suar. hic in comento
art. 4 § 3 cum quod licet peccatum veniale excedat ori
ginale in ratione voluntarij, tamen simpliciter majus malum esse
originale quam veniale, et quamuis quodlibet peccatum mortale sit

nale gravius sit ex se Originali, tn hoc inducit vas inimicitias cum Deo graviterq illum offendit, et ita pro illo nulla æqualis satisfactio offerri potest Deo à pura creatura.

Q. 5a.

V. Pura creatura possit ad æqualitatem satisfacere pro peccato veniali.

Sec. 1a.

Resolutio Quæstionis.

Ratio difficultatis sumi potest à quantitate malitiæ peccati etiam venialis quæ ut bene docet Albertinus citatus dubitatione 1a fine, neque prohabenda unione hypostatica et faciendis actionibus quæ ex illa unione oriunt admittenda est, cum vel sit contra Deum satis graviter sed leviter; et ex alia parte actus contritionis aut charitatis vel quæcumque alia operatio quantumvis supernaturalis et ex auxilio Dei profecta à pura creatura orta valorem absolute sumit à supposito finito operante, et ita videtur inæqualis cuicumque offensæ quæ aliquomodo sit contra Deum, et cum infinitus excessus dignitatis personæ divinæ offensæ etiam per veniale magis superet dignitatem creaturæ satisfacientis quam malitia peccati mortalis malitias venialis, si pura creatura nequit satisfacere pro mortali quia Dei offensa est, nequibit etiam satisfacere pro veniali cum Deo etiam suo modo opponatur. Sed quia veniale levis offensa est et quæ Dei

amicitiam non tollit. ex eo que videtur aequari posse per satisfactionem purae creaturae habentis gratiam sanctificantem. Ergo deus de foro de intitur sacerdotis lect. 28 tuetur negantem partem, et oppositum non solum falsum, sed etiam parum tutum in fide existimat.

Sit 1ª cc.: Plus habet boni[ii] actus contritionis vel charitatis in homine justo quam malitiae peccatum veniale, ac proinde ex ea parte aequaliter poterit satisfacere pro illo. Ita Suar. hic disp. 4ª sec. 11ª, Cabrera q. 1ª art. 2º disp. 15 cc. 1ª, et a fortiori Vasq. disp. 3ª capite 3º alijque qui idem concedunt pro peccato mortali. idem sequuntur plures docti Recentiores, indicat sanctus D. Thomas 3ª parte q. 87 art. 2º corpore et ad 2[us] et 3[us], ubi ait actum charitatis seu alium procedentem e gratia esse sufficientem ad tollendum peccatum veniale, et 1ª 2ª q. 72 art. 5º corpore ait, peccatum veniale quia leve est non destruit gratiam, esse reparabile per illam, sicut levis aegritudo corporis est reparabilis per principium vitae.

Probatur 1º quia in prudenti hominum aestimatione pro levi defectu non impediente divinam amicitiam obsequium magni momenti qualis est actus contritionis aut charitatis hominis justi non solum adaequat, sed etiam excedit malitiam illius, sicut magnum obsequium Regi factum ab amico pro levi defectu. 2º quia actus contritionis hominis justi meretur de condigno praemium aeternum, peccatum vero veniale solum meretur per se poenam temporalem, quod signum est magis bonum esse actum contritionis quam malum peccatum veniale, cum praemium respondeat bonitati actus, poena vero malitiae. 3º quia justus per gratiam habet jus ad gloriam et consequenter ex debito connaturaliter ad tollenda impedimenta quae illam impediunt vel retardant,

hujusmodi sunt peccata venialia, quae ex justitia potest illa a se tollere, quia per aequalem satisfactionem. 4° probat Suarez quia peccatum veniale ex eo quod non sit gravis offensa Dei, nec est directe contra illum, sed contra media quae ad eum tendimus ut in ultimum finem, ac proinde pura creatura ex gratia operans potest pro illo satisfacere. Contra hanc rationem acriter insurgit Cabrera citans à n° 26 probans aliqua esse peccata venialia quae directe sint contra ipsum Deum v.g. si quis ex imperfecta deliberatione prorrumpat in haeresim, desperationem aut odium Dei, et consequenter per hoc aeque directe et formaliter vult quis licet indeliberate tollere à Deo rationem ultimi finis; quod argumentum ait Cabrera evidenter convincere rationes Suarij esse absolute falsam.

Sed solemne est Cabrerae evidentes arguere et passim fiare ubi evidentia non est: asseroque doctrinam Suarij in hac parte verissimam esse et proprissimam, quamque invenisset Cabrera in D. Thoma 1ª 2ª quaestio 72 art. 5° corpore si legisset: ait quia Angelicus Doctor: Quando anima deordinatur per peccatum usque ad aversionem ab ultimo fine scilicet Deo cui unimur per charitatem, tunc est peccatum mortale: quando vero fit deordinatio citra aversionem à Deo, tunc est peccatum veniale; idem autem est avertere à Deo atque directe opponi Deo, opponitur non per aversionem, per peccatum quod veniale quamque illud sit cum homo non avertat à Deo sed maneat adhuc illi unitus per gratiam et charitatem, non dicitur illi manere oppositus, quomodo retineret amicitia cum oppositione, quare quia ita leviter veniale offendit Deum, et retinet adhuc homo vitam gratiae, per illas potest à se expellere culpam venialem, et ideo haec dicitur reparabilis in hoc justo

p virtutem intrinsecas, peccatum vero mortale non est repa
rabile p virtutem intrinsecas sed p extrinsecas Dei
quia tollit gratias eucharist.
Ex his colligitur quam diversa via hanc coes nec
mur ac Vasq. citatus, qui cum supponat actus contritionis
equalem valorem here ex se ac peccatum esse mortale
et ideo puram creaturam pro illo non posse equaliter satis
facere quia p peccatum mortale incurrit debitum ca
rendi in perpetuum auxilijs gratie; ait ideo posse satis
facere pro veniali quia cum hoc non expellat gratiam
non habet annexum tale debitum et ita non impedit equa
litatem satisfactionis nos vero supposita donatione auxilij in utroque
casu asserimus ideo posse hominem pro veniali satisfacere, quia ejus
actus potest esse equalis et majoris valoris, non tamen posse pro mortali
quia nunquam illud potest aequare modo dicto sec. 3a et 5a q. precedentis
Sit 2a conclusio; hec satisfactio hominis justi pro veniali longe distat
à perfectissima satisfactione Xpi Domini pro veniali, et non est
omnino perfecta et de rigore justitie, 1a pars constabit ex dicendis
infra de perfectione satisfactionis Xpi Domini. 2a vero probatur bre
viter omissis aliorum inefficacibus probationibus, quia talis
satisfactio potest exigi à Deo ob alios titulos, et cum
finitum valorem habeat non poterit pro omnibus ad aequalitatem
sufficere, et ita Deus non tenet eam acceptare negative
tive: sed quod contendimus in hac q. actum contritionis aut cha
ritatis hominis justi ex se et in actu primo here equalem immo ma
jorem bonitatem quam malitiam habet peccatum veniale
Ex his constat ad rationem dubitandi, non enim ideo pura
creatura nequit satisfacere pro peccato mortali ad
equalitatem quia est utcunque offensa Dei, sed quia est gravis

offensa; et hinc finitus excessus sit malitiae mortalis ad veniale est in diversa linea, et ita bene stat quod pura creatura nequeat condignas satisfactiones offerre pro mortali, possit autem pro veniali proprio, non tamen poterit pro alieno nisi fiat caput morale, ut possit mereri et satisfacere pro aliis de condigno, vide quae praecedenti sec. 6ª.

Sec. 2ª.

Argumenta contra dicta et solutiones.

1.us arguitur: remissio peccati etiam venialis est opus divinae gratiae et misericordiae ut constat ex Scriptura, conciliis et PP.^ibus qui in hac parte eodem modo loquuntur de omnibus peccatis; ideo enim in gratia dicitur Lucae 5°: quis potest peccata dimittere nisi solus Deus? et ad Rom. 4° Paulus docet peccati remissionem gratis fieri à Deo, ubi sanctus D. Thomas 3ª parte quaestione 87 art. 4° corpore loquitur etiam de venialibus; ideoque etiam justi in oratione dominica Matthaei 6 petunt venialium remissionem per illa verba: dimitte nobis debita nostra ut docet Triden. ses. 6 de justificatione cap. 11 talis autem oratio signum est necessitatis gratiae ad id quod petit ut saepe docent PP.^es in simili contra Pelagianos, ergo signum est non posse afferri ab homine condignam satisfactionem etiam pro venialibus. Dicitur quia secus non dicerent remitti aut dimitti à Deo, dimittere enim proprie signat, gratis et liberaliter condonare debitum, quod autem ad aequalitatem solvit debitor, non dicitur remitti à creditore. Respondetur; ea testimonia solum denotant, contra Pelagianos non posse remitti venialia ex solis

viribus nis id requiri auxilium gratiae ad eam satisfact:
efficiendam, cum debeat esse ordinis supernatis. Confir.
Etr, quod debitor soluit ex bonis acceptis misericordi=
ter a creditore, & tr etiam dimitti debitis.

2. arguitur: si justus ex justitia satisfacit pro peccato
veniali, sequitur Deum non posse ulla ratione non acceptare eas
satisfactiones, ac proinde non posse eum privare aeterna Bea=
titudine aut punire in aeternum pro unico solo veniali;
quod tn est contra supremum Dei dominium supra oes creaturas.
Confir. quia oblata ea satisfact. si posset Deus illam non ac=
ceptare, posset adhuc justum pro eo peccato pro quo
satisfecit punire, praesertim si nulla inter fuerat
divina promissio de acceptanda satisfact. quod tn durus
videtur. R. ad argutum, si nulla intervenerat
divina promissio, bene poterit Deus eam satisfactiones non
acceptare; posset etiam privare justum Beatitudine in
aeternum, aeternis quoque cruciatibus addicere sicut et anni=
hilare, cum sit supremus dominus oius, tn nec Deus
id faceret ut judex sed ut Dominus, nec ea perpetua
negatio Beatitudinis et cruciatus haberent rationem poenae
seu supplitij, quia peccatum veniale ex se non meretur poe=
nam aeternam, in quo differt a mortali sive Originali
sive personali, et pena in ratione poenae non potest dari nisi iuxta
meritum delicti, quam doctrinam bene explicat Suar. citans
rejectis aliis. Ex R. G.

Dices, in damnatis luit peccatum veniale pena aeterna
quod non est proprium peccati venialis habere solam penas
finitas in duratione. R. per accidens id contingi quia

puni

jungit cum mortali et non supponit in subiecto prius sanans faciendi atque adeo reddit irremissibile, de quo plura DDres 1.a 2.ae ad q.e 85 art. 5.o. Ad 2.m dicitur, si Deus non acceptet satisfactionem justi sed pro alio titulo acceptat opus propter supremum dominium quod habet, justus non satisfecit vere pro veniali, et ita puniri potest, sicut non qui sine pacto laboraret in vinea alterius non posset obligare ex justitia dominus vineae ut reddat mercedem, vide sup.a q.e 3.a sec. 3.a in 7.a conditione.

Quartum argumentum: peccatum veniale videtur esse offensa infinita Deus quia consequenter habet malitiam non aequabilem a bonitate actus purae creaturae, cum gravitas offensae praecipue sumatur a persona offensa, valor vero satisfactionis a satisfaciente q.e praecedenti sec. 3.a. Respondetur cum peccatum veniale sit leviter offensa non destruens amicitiam, et ex alia parte valor satisfactionis sumatur etiam ab honestate operis, quamvis persona satisfaciens ita distet a persona offensa pro veniali, tenetur illi satisfacere per actum contritionis aut charitatis modo sup.a explicato, quia ab omnibus penitentis aequale immo majus obsequium reperitur in prudenti aestimatione illi offerre,

Q. 9.a

V. Christus Dominus satisfecerit pro peccatis totius generis humani etiam venialibus?

Varie erraverunt heretici circa materiam praesentem; Pelagius non asserebat homines antiquos qui ante adventum Christi Domini extiterunt, a gratia ipsius non fuisse reparatos, de quo S. Augustinus t.o 7.o lib. 2.o de gratia Christi secundo peccato

Originali cap. 26. Abailardus vero negat Filium Dei assumpsisse carnem ut liberaret homines a potestate et servitute Daemonis de quo S. Bernardus epistola 109, similique modo errarunt alij plures hæretici.

Sit conclusio de fide. Christus Dominus satisfecit pro omnibus peccatis mortalibus totius generis humani sive quæ fuerunt ab initio mundi sive quæ omittentur usque ad finem illius. Ita clare docet Scriptura de meritis factis Christi Domini, 1.ª ad Timoteum 2.º: qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus; ad Heb. 9.º: æterna redemptione inventa; id est quæ vim habeat ad expianda delicta omnium seculorum; ad Rom. 3.º in redemptionem earum prævaricationum quæ erant sub priori testamento, et rursus, propter remissionem præcedentium delictorum in sustentatione Dei, qua scilicet patienter spectavit pretium redemptionis remittendo peccata in ordine ad illud: 1.ª Ioan. 2.º; ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi, multa ibi erudite Salmeron tomo 16 disputatione 11.ª Ideo dicitur Apocalypsis 13, agnus occisus ab origine mundi, quia ut explicat ibi Viegas et Vasquez hic disputatione 77 cap. 6.º n.º 26, pretio mortis ejus futuræ in spe salvi facti sunt, quotquot gratiam Dei sunt consecuti, et fructus ejus passionis ex tunc cæperunt colligi anticipata solutione.

Itaque Christum Dominum satisfecisse non solum pro peccatis hominis qui fuerunt post illius adventum, sed etiam aliorum omnium præcedentium, idque cedit in gloriam copiosæ ejus redemptionis. eamdem doctrinam passim docent Patres et concilia præsertim Tridentinum sessione 6.ª de justificatione cap. 2.º et 3.º et Doctores hic et infra quæstione 48 ubi de efficacitate passionis Christi Domini. Satisfecit quoque quantum est ex se etiam pro ijs qui erant damnati et pro pueris in limbo existentibus, licet in illis nulla est via salutis: quod bene explicuit Salmeron citatus exemplo quodam Beatæ Brigittæ.

Sit

Sit 2ª cc° de fide: Xpus Dominus satis fecit etiam pro oībus pecca-
tis venialibus hoium, 1ª Ioan. 2°, sanguis Xpi emundat nos
ab oī peccato, ubi sermo ē de venialibus etiam ut patet, cum
subdat, si dixerimus qm̄ peccatum n̄ habemus &c. q̄d de mor-
tali solum intelligi n̄ potest: et in grali oīa loca Sptrē scilicet
et Ppus que in coī docent Xpum Dominum satis fecisse pro
nris peccatis, loquunt etiam de venialibus: secus si pro venia-
libus Xpus Dominus n̄ satisfecisset, n̄ posset quis accedens cum
solis venialibus ad sacramentum peniē, sacramentaliter ab-
solvi virtute passionis Xpi Domini, et qui in vita caruit mor-
talibus ut Baptista et alij, solum dicerent redemptus ab ori-
ginali culpa n̄ ab actualibus q̄d dici n̄ potest. Unde sicut
ex infra dicendis nec minima quidem particula grīe con-
cessa fuit aut sedet nisi propter merita Xpi Dñi, ita
nec minima culpa remissa fuit aut remittet nisi prop-
ter satisfactionem Xpi Dñi, oēs q̄ n̄ qui peccant egent glā
Dei ut supª dicebamus q̄c 4ª sec. 2ª, q̄ª ut diximus q̄ grīce
Deum nulla pura creatura potest ēo perfecte satisfacere
etiam pro veniali.

Sit 3ª cc° de fide: Satisfactio Xpi Domini fuit quidem
quoad sufficientiam respu oīum hoium, n̄ tñ quoad effica-
ciam, hoc ē h ex pte sui sit sufficiens cum positis debitis requisitis
ex pte hoium, de facto salutem sequant, caret quoad effectum
liberandi à peccato extensive solum ad eos qui applicat supp-
positis requisitis; applicat aut parvulis p sacramta,
adultis v° etiam p proprias dispositiones cum auxilio grīe: ideo
Mathei 26 dr, hic ē n. sanguis meus novi testamenti, qui
pro multis effundet in remissionem peccatorum, ubi notat sa-
dici effundi pro multis quoad efficaciam, cum quoad stat
quoad sufficientiam pro oībus effusus fuisse, addit q̄ etiam
in Sªra multos sumi pro oībus et ita sensus esse ēe pro oībus

qui scilicet fututi sunt multi. idem docet Tridentinum sessione 6 cap. 3 initio his verbis: et si ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ij dumtaxat quibus meritum passionis ejus communicatur. eamdem distinctionem sufficientiae et efficaciae tradidunt Theologi communiter meritis Christi, vide Suar. infra disp. 4 sec. 1 post initium etc. Cum autem dicimus Christum Dominus satisfecisse pro omnibus peccatis hominum, intellige tam quoad penam quam quoad culpam, hoc de fide certus est bene probat Suar. hic disp. 4 sec. 3 § dico 2°. Alioquin Christus Dominus sua morte non aperuisset hominibus plene januam regni celestis quae culpis et penis intercludit.

Sit 4a conclusio de fide: Christus Dominus fuit omnium redemptor proprie et vere totius generis humani et pro omnibus mortuus est nullo prorsus excepto. ita notat Suar. tomo 2° in 3 partem disp. 3a sec. 2a initio, quia id clare docent Sacrae litterae et semper tenuit Ecclesia. Unde etiam credimus Beatam Virginem proprie et in rigore fuisse redemptam sed redemptione quadam nobiliori nempe praeservativa, ad quam sufficit debitum remotum incurrendi originale de quo plura in materia de praeservatione B. Virginis. Angelorum vero non fuit Christus Dominus redemptor neque pro illis mortuus est proprie loquendo, quia ut bene notat Suar. tomo 1° in 3am partem disp. 42 sec. 2a non dicitur proprie redimi qui nec in se nec in sua radice fuit sub peccato, de quo plura Doctores infra ad quaestionem 19. Et tamen illorum sanctificator, justificator et glorificator atque caput cum sit humanitatis de quo infra: verum quia per gratiam Christi Domini praeservati fuerunt a peccato qui non ceciderunt, ex illud quod in simili dicebat Augustinus tomo 1°, lib. 2° confessionum cap. 7: Domine gratiae tuae deputo et quaecumque non feci mala. et

infra; oia mihi dimissa ee fateor et que mea sponte feci mala et que te duce non feci.

Dices 1o contra. obies: non dr devictum fuisse Diabolus et peccatum nisi post passiones Xpi Dni. Ioan. 12: Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. Ad collosien. 2o: delens qd adversus nos erat chyrographum decreti, qd erat contrarium nobis, ipsum tulit de medio affigens illud cruci et expolians principatus et potestates traduxit confidenter palam triumphans in se met ipso. Ubi Xpi Dni satisfa. pro nos egregia misericordia et virtutem debimus peccati optime declarat per metaphoras desumptam ab ijs qui debent per chyrographum, qd lacerat cum solvit debitum vel remittit. Ergo satisfactio Xpi Dni non habuit vim ante suam existentiam ergo ab eo non satisfecit pro peccatis huius precedentibus.

Rndetur cus Diabolus et peccatum per gratias vincantur, et ea ab origine mundi collata fuerit per Xpum Dnm, non potest negari ab eo tempore devictum fuisse diabolus et peccatum a Xpo Dno. quia tamen uberior gratia cepit ee a morte Xpi Dni et tunc potissime expulsi fuere Daemones ex templis idolorum ubi colebant, ideo potissime ij effectus refferuntur ad tempus passionis Xpi Dni, quia tunc actu solutum e pretium cujus spe hec oia antea fiebant, vide Vasq. to 1o in 3a parte disp. 77 cap. 7o et ideo Augus serm. 197 de tempore adventus Xpi ait Daemones tunc fuisse veluti canem ligatum, qui ante ipsius adventum solutus erat.

Bene ex explicat idem Vasq. citatus disp. 1a cap. 1o qualis fuerit potestas daemonis in homines per peccatum, non solum quatenus est minister divine justitie in sortes, sed quia per peccatum

primi parentis mansere expositi tentationibus Demonis, Ilium autem liberati per Xpum Dnus quarenus et illis auxilia promeruit quae resistant tentationibus, et dedit vires ad plene satisfaciendum de rigore justitiae etiam pro venialibus, modo applicari quod precedenti; vide Tricassensis 6a de justificatione cap. 1o.

Nec obstat quod ex infra dicendis si sola fuissent in mundo peccata venialia, Deus non incarnaretur ad illorum redemptionem, ex hoc enim non sequitur creaturas non indigere redemptione Xpi Domini etiam pro venialibus, ut bene notat Vasquez citatus disp. 3a cap. 3 n. 12, sed malitias venialium non esse sufficiens motivum ut pro illis solum redimendis Deus incarnaretur de quo disp. seq.

Cap. 7

An valor satisfactionis Xpi Dni non solum adaequaverit sed etiam excesserit offensas, atque adeo fuerit non solum aequivalens et condigna sed etiam superabundans?

Sec. 1a

Resolutio quaestionis.

In primis aliqui heretici apud Vasquez hic disp. 5a cap. 1o asseruere dignitatem operis Xpi Domini emanasse a tota Trinitate acceptante: et Calvinus apud Canisium in praefatione lib. primi de corruptelis verbi Dei § profferamus docuit si quis simpliciter et per se hoc est independenter ab acceptatione Xpum Dominum opponere vellet judicio Dei

n̄ fore merito locum q^a n̄ reperit in Xp̄o hāc dignitas quo posset Deum promereri. Nec desunt aliqui scholastici qui idem videant sentire ut Durandus in 3° distinct. 20 q 2^a et in 4° distinct. 15 q. 1^a, Scotus ibidem q^e unica. Gabriel q^e 3^a art. 3°, Ioannes de Medina codice de poenitentia 3° q. 1^a, Franciscus de Victoria in summa theologiae 20 q^e unica art. 6°, cujus argumenta solvemus infra q^e 11^a ubi de valore satisfactionis Xp̄i Domini, et alij quatenus asserunt neque ullius creaturae neque Xp̄i D̄ni apud Deum ee meritum et satisfactiones simpliciter condigna sed ex acceptatione ipsius Dei q^a ultro ea satisfactione et merito vult ee contentus. Aliqui t̄n ex hijs authoribus explicationes admittunt et quidem Scotus loco citato in 4° § quantum ad istud sic ait: Deus n̄ disposuit sibi reconciliare inimicum nisi p̄ obsequium magis gratum, quam offensa ejus erat sibi displicens, et tale obsequium ejus ē passio Xp̄i et meritum ejus: Ecce Scotus credit satisfactiones Xp̄i Domini habuisse plus bonitatis quam malitiae habuerat peccatum, illud n. magis Deo placet q̄ma ... bonum est.

Sit ce°: Valor satisfactionis Xp̄i Domini n̄ solu adaequavit sed etiā excessit offensam, ita ut magis in infinitum honoratus fuerit Deus p̄ ejus satisfactionem, quam dehonoratus fuerat p̄ peccatum, atq adeo talis satisfactio fuit aequivalens et condigna n̄ ex favore seu acceptatione extrinseca Dei supplentis valorem, id p̄se et ex dignit^e satisfacientis, atq adeo ex se propter valorem intrinsecum n̄ solu erat sufficiens pretium ad redemptionem generis humani, sed etiā superexcedens. Ita sententia communis scholasticorum, immo oppositum ... Bartholomeus

Medina hic q. 1ª art. 2º pag. 70 in probat. ult. seculeare
Xpum ex Scripturis. Suar. disp. 4 sec. 7ª ccl. 3ª ait il
lam nec videri probabilem nec piam nec fidei satis
consentaneas. Cabrera q. 1ª art. 2º disp. 4ª ccl. 2ª § 3
ait eam esse oio improbabilem ut pote pars contra divi
nis literis pontificus et sextis decretis ac PPus
doctrine. Albertinus in 1º princ. q. 28 Theologica dubi
tatis 2ª nº 4º ait nram esse certam, illam latissime
probant PPes citati et Vasq. ubi sup. a cap. 2º.

Pbi 1º ex Job cap. 6º: Utinam appenderentur peccata
mea quibus iram merui et calamitas quam patior in state
ra (idest in Xpo Dno) ingerunt! Gregor. 7 moralium cap.
quasi arena maris hec gravior appareret. psal. 129
copiosa apud Deum redemptio, Isaie 10: consumatio
abreviata inundabit justitiam, et cap. 40: completa
est malitia ejus, dimissa est iniquitas ejus, suscepit
de manu Domini duplicia pro cunctis peccatis suis
que ora ad sensum nrm esse explicant multi PPes et
interpretes ibi.

Item probat Paulus ex professo ad Rom. 5º toto ar
gumento a minore ad majus. Adamus potens fuit
damnare totam posteritatem, ergo multo magis Xpus
Dominus vivificare: non sicut delictum, inquit, ita
et donum, si n. unius delicto multi mortui sunt, mul
to magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Jesu
Xpi in plures abundavit: perpende illud multo
magis et illud in plures, d[?] n. Vasq. et Albertinus
citati asserunt ibi nº esse comparationis, idest ex greco idem ac
esse in multos, eamque abundantias accipiendas esse
penes valorem non penes numerum, quam interpretat
tiam dedere tres pontifices Cajus[?] epistolas decretali, [illegible]

petus epla 1.a, et Idearg Leo epistola 65: tn bene poterit ets in rigore accipi dcet comparative, quatenus redempt. xpi Dni ex se potens erat ad salvandos plures hoes quam peccatus Ade ad perdendum. Adde ets meritis xpi Dni profuisse B. Virgini et Angelis, qq. n nocuit peccatus Ade. idem proseqt ibi Paulus: n sicut per unum peccatus ita et donus nas judicium quidem ex uno in condemnatioes gratia autq ex multis delictis in justificatioes. hoc e unum peccatus ab Adamo in posteros deribatur at a xpo Dno liberatio n tantz ab illo sed ets ab oibus actualibus que posteri addunt. ——

Confirmat idem Paulus ad Heb. 7 ponens discrimen inter sacerdotes leviticos et xpum Dnus ex valore et ubertate sacrificii ipsius; ideo n. in n. ra n. semel xpi Dni satisfactio et emptio et redemptio, redimere n. e pretio dato rem que antea sua erat et aliquomo perdiderat adquirere, emere v.o e pretio ius dominium talis rei adquirere; et ad utramque ut propria sit equalitas pretii req. rit, unde xpus dr redemisse nos sibi ut Deo emisse v.o sibi ut hoi, q. per satisfactioes pro nobis oblatam speciale jus et dominium adquisivit in nos x illud psalmi 2.i; postula a me et dabo tibi gentes hereditates tuam. ——

2.o pbr ex PP. et quidem innumera n.t PP. testimonia pro nra cc.e, cum cc. loca citata ad. re tum ets apud DD.res citatos, pauca refferro. Chrysostim. homil. 11 in cap. 5 ad Rom. ait: solutionem xpi supra debiti peccatorum, infinitam

pelagus immensus infinitorum talentorum respectu pau-
carum guttarum aut decem nummorum; Athanasius in evangelium
de passione D[n]i ait; Xpus in passione sua parva magnis com-
pensasse. Nazian. orone 42 dicit unam guttam sangui-
nis Xpi sufficientem fuisse ad perficiendam redemptionem nostram.
Idem scribit et Pontifices non semel asseverant; scribit
Tribunensis cap. 29 notat idcirco in consecratione calicis vi-
num quod sanguinem Xpi signat, in majori quantitate admisceri
quam aquam quae signat populum ut ostendat majorem esse
majestatem sanguinis Xpi quam populi fragilitatem, hoc est majo-
rem esse valorem et pretium; Caius epla 5a decretali asse-
rit validius fuisse donum liberationis quam debitum servitutis;
Clemens 6us in extravagante unigenitus de poenitentijs et remissionibus
ait merita Xpi quae sunt in thesauro Ecclesiae non posse exhauriri
ratione debiti, quod hic, inquit, veluti quoddam profluvium co-
piose effuderit, una gutta sanguinis Xpi sufficere po-
tuit pro redemptione generis humani, subdit rationem, prop-
ter unionem cum Verbo; et ibidem ait Xpus Dominus
suis meritis et satisfactionibus adquisiuisse infini-
tum thesaurum hominibus. In quibus verbis ut patet non recurrit
ad favorem aliquem extrinsecus aut acceptationem Dei sup-
plentis valorem, sed ad valorem intrinsecus ex unio-
ne cum Verbo. quod innuit Paulus ad Heb. 5o cum ait; ex-
auditus est pro sua reverentia cum esset filius Dei; idest
pro honore et reverentia ei debita ex unione ad Verbum,
ut explicant ibi Chrysost. Ansel. Hugo, Gagnejus notat
vocem grecam signare passive pro sui reverentia; et alij
explicant, pro reverentia qua semper Patrem prosecutus est:
et certe utrumque sensus locus admittit, vide interpretes
ibi. Testimonia adducenda quae sequuntur a fortiori pro-
bant hanc conclusionem.

Accedat duplex ro pro eadem verit. à priori atte
nim ex sup. dictis q. 4 sec. 3 sicut gravitas offen
se auget ex dignit. psonae offensae, ita valor satisfac
tionis ex dignit. psonae satisfacientis, cum q. psona
xpi Dni sit divina, ejus satisfact. debet ee saltem qualis
gravit. peccati mortalis q. q. e gravis offensa Dei
um, habet tantas malitias: imo necessario debet ee
longe majoris valoris, nam in satisfact. xpi Dni psona
divina à qua sumit ejus valor concurrit p modum fae
intrinsece quasi fa ipsius operationis dignificando
illam sm totius ee suum q. e talis dignificatio, et ideo
ex lumine ips. re donum Regis magis stimat quo illi
erat magnificentissimum v.g. vestis qua induetus erat, annulus
quem gestabat &a, at vo offensa sumit gravit. eas à psona
offensa tanquam ab obo atq alias tanquam à fa extrin
seca seu tro extrinseco, unde ex ea n redundat tanta
gravitas in offensas, ac resultaret dignitas in satis
fact. si illas operaretur, sic n. satisfact. tribuit suppo
sito, at vo offensa n tribuit obo; Unde provenit satis
fact. xpi Dni here longe majorem bonit. es ex eo q. oriat
à psona divina, quam peccatum habet malitiae ex eo
q. oppinat psonae divinae. quam tamen bene p. sequitur
Alterius etiam, quia q. n i bene infert ex ea q. ego si con
cedat offensas ee infinitas, adhuc valor satisfactionis
xpi Domini quamvis esset finitus excederet offensam, q. a
constituit in altiori ordine quam sit injuria, ex eo q. resp
piciat psonam divinam tanquam fam intrinsecam: sicut
e contra eq. si creatura haberet infinitas physice gratias
habituales n posset satisfacere equaliter pro malitia
absolute finita peccati mortalis, vide supra q. 4 sec. 4

in solutione ad 2am confirmationem primi argumenti.

2a vero iam a posteriori quia ad perfectas satisfactiones pro peccatis generis humani fuit necessaria unio hypostatica ex supra dictis, supponit quod eam non fuisse sufficientem ex valore extrinseco comunicato ab acceptatione Dei gratis acceptantis, hoc est non tamen pura creatura ut supra dicebamus quia ex 5a potuit satisfacere pro peccato mortali, constatque satisfactiones Christi Domini esse et ab intrinseco habuisse tantum valorem ut condigne posset satisfacere pro peccato mortali, quo autem pacto valor comunicetur operibus a persona divina in Christo Domino et an sit infinitus infra in suo loco examinabitur.

Sec. 2a

Argumenta contra dicta et solutiones.

Obiicies 1o: Paulus ad Colocenses 1o ait; adimpleo ea quae desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia, supponit quod Christi satisfactionem non solum non fuisse superabundantem sed nec sufficientem alioquin non esset in ea quod a Paulo impleret. Contra vero haeretici obiiciunt non esse necessarias nostras satisfactiones, si satisfactio Christi Domini fuit redundans. Respondeo 1o cum Barhabium ibi Paulum appellare passiones Christi passiones quas patiebatur pro Christo et ita sensus est: pergo patiendo labores qui mihi pro Christo tollerandi supersunt.

Sed melius 2o Respondeo ibi loqui de Christo Domino ut capite nostro, ergo licet Christus Dominus in se jam passus est satis superque, adhuc oportebat in suis membris mysticis pati, hoc est, fideles qui sunt eius membra pati ut illi conformiarent, hoc Paulus intendebat predicando et exhortando ad labores tollerantias. 3o loquendo de passione Christi Domini in se illi deerat applicatio quoad efficacias ut eius illius fructus

gauderent, hoc Paulo conabat assequi: sic cibo aegrotis in se condito cooperatur qui aegrotum comedere fugientes ad illum allicit. Ab haereticorum rhegnam Rº ali ud est loqui de valore satisfactionis, aliud de voluntate satisfacientis: igitur licet Christus Dominus redundantem satisfactionem obtulerit, voluit tamen applicari adultis non nisi cum dispositione fidei, poenitentiae etc. quod et in ipsius gloriam cedit et in nostram utilitatem de quo alibi.

Obiicies 2º ex Durando in 3º distinctione 20 quaestione 2ª nº 6º, si satisfactio Christi Domini ex se et ab intrinseco esset condigna et superabundans, etiam si per impossibile peccasset ipse mortaliter, adhuc satisfecisset, hoc autem videtur absurdum quia tunc Christus esset inimicus Dei, et consequenter eius opera non possent illi esse accepta. Respondet Suar. hic disputatione 4ª sect. 3ª § sed hinc oritur talem conditionalem esse indignam quae assumat et esse impossibilem, ex eaque sequi quodlibet quod scilicet Christus satisfecisset et non satisfecisset. Sed immerito refugit illam cum nihil peccatur in esse et tale genus quaestionum utilissimum sit ad rationes formales rerum cognoscendas, ut cum examinant Theologi an si Spiritus Sanctus non procederet a Filio, ab illo distingueretur realiter, et tamen omnino impossibile est quod non procedat a Filio: Neque ex uno impossibili in qua libet consideratione sequitur quodlibet immediate et directe sed una pars destructa, quod bene docent Conimbricenses 1ª parte dialecticae l. 4 cap. 1º et Albertinus in 1 principio c 3ª philosophica exemplum sit in hac hypothesi, impossibili quod homo non sit rationalis, sequitur per se et directe quod non sit risibilis, quia risibilitas oritur a rationabilitate: cum vero dicitur ex uno impossibili sequitur quodlibet, intelligitur remote et ab extrinseco quatenus qui unum admittit facile ad alios errores labetur.

2.° R.et Vasq. hic disp. 5.ª cap. 7.° n.° 57 in ea hypothesi si xpum n. posse pro suo peccato perfecte satisface re, q.ª p. peccatum maneret ejus humanitas Deo offensa et inuisa et consequenter priuata oi sanctifica tione oiq. auxilio gr.e Dei, et ita n. posset perfecte pro illo satisfacere propter debitum carendi auxilio ad actum contritionis et dilectionis Dei eliciendus, vide sup.ª q.e 4.ª sec. 5.º: Addit tn n.º 54 posito actu contritio nis in eo casu cum ea humanitas maneret sanctifica ta, lz pro suo peccato n. potuisset perfecte satisfacere nihilominus pro aliorum peccatis posset condigne satisfa cere propter suorum operum condignitatem. Sed jam loco citato ingrati ostendimus tale debitum ca rendi auxilijs posse n. impedire condignitatem satisfactionis.

3.º Gerv. Vega lib. 7.º sup. Tridentinus cap. 9.º et Al bertinus in 1.º princ.º q.e 18 Theologica dubitat.e 2.ª n.º 13 in eo euentu xpum satisfacere potuisse ad equalitatem q.ª ejus satisfactio e equalis non ex gr.ia sed ex justitia et ex na valoris propter infinitas dignitatem sup positi: pro quo etiam videant facere verba Ciriti in concilio Ephesino in ep.la ad Nestorius que c. 20 inter ep.las Ciriti: Qua igit egeret (scilz Xpus) oblatione nullo suo existente facinore, pro quo si eet, sane ad modum conuenienter offerret? Sed ea verba lz ita sint apud Surium, melius tn noster Peltang t.º 1.º concilij Ephesini cap. 14 aliter vertit ex greco scilz, qua igit indigebat oblatione, cum peccatum cujus causa hostia jure merito offert, nullum admisisset.

4.º Cabrera hic q.e 1.ª art. 2.º disp.e 4.ª § 4.º n.º 61 ait, si di cat opera xpi Domini accipere valorem a persona diuina quasi physice procedere, cum erit xpus quantum eq si eet in puro ho mortali, potuisse condigne satisfacere pro se et aequalis ter.º dicat n. solum quasi physice sed etiam moraliter d[illegible]

cari humanitati Christi proprii a persona Verbi, dicendum est in ea hy
pothesi nec pro sua culpa nec pro alienis posse satisfac
re: sed omissis his et alijs solutionibus, quae aut falsa con
tinent aut maiori indigent explicatione.

R.o si Christus Dominus haberet peccatum mortale retenta unione
hypostatica sive haberet simul gratiam habitualem sive non
haberet; attenta malitia peccati mortalis non esset amicus Dei
moraliter sed physice et gratus physice ut in simili dicitur
in materia de gratia de homine habente peccatum mortale simul
cum gratia sanctificante de potentia absoluta, et ita non posset
satisfacere moraliter neque pro suo peccato neque pro alienis
quamvis valorem physicum sufficientissimum offerret, cum videlicet ori
retur ea satisfactio a persona divina et ita similem valo
rem physicum nulla pura creatura posset offerre: si tamen
videret quod ex alia parte cum retineat unio hypostatica Christus
Dominus maneret adhuc filius Dei naturalis et non adoptivus; cuius
proinde ex debito connaturalitatis debetur gratia et dignitas
moralis: [illegible] peccatum non [illegible] amittunt naturaliter debita sed
gratiose; satisfacere posset etiam moraliter pro suo pecca
to. Itaque ex vi malitiae peccati mortalis sequitur quod non
posset satisfacere, ex vi vero filiationis naturalis sequitur quod
posset satisfacere, non tamen ex qualibet parte sequitur quodlibet.
In eadem hypothesi si Spiritus Sanctus v.g. incarnaretur posset
ad aequalitatem satisfacere pro peccato mortali Christi Domini
sic enim inter duos Reges aequales si unus alterum offendat
locus datur aequali satisfactioni.

Caeterum quidquid sit de hypothesi impossibili dicta, cum
Christus Dominus sit ab intrinseco impeccabilis sanctissimusque et
infinite gratus Deo ut pote unigenitus aeterni Patris fi
lius bene potuit pro nostris peccatis condigne et superabundanter
satisfacere attento valore intrinseco suarum operationum. alia

argumenta in oppositum proponent et solvent in sequentibus.—

Q. 8a.

V. Satisfactio Xpi Dni fuerit de toto rigore justitiæ?

Quæstio hæc gravissima et celeberrima inter Theologos et ideo exacte examinanda erit quamvis ex sup. dictis in q. 3a non ita difficile sit illius resolutionem colligere.—

Sec. 1a.

Variæ sententiæ et quæstionis resolutio.

Scotus, Durandus, Gabriel, Ioannes de Medina citati q. præcedenti et Franciscus de Pitigianis in summa Theologiæ disp. 20 q. unica art. 6, consequenter negant satisfactionem Xpi Dni fuisse de rigore justitiæ; probant ex eo quod conditiones supra assignatæ q. 3a ad rigorem justitiæ non intervenere in satisfactione Xpi Domini. Deinde noster Vasquez quamvis q. superiori concedat satisfactionem Xpi Dni fuisse in valore condignam et superabundantem, disputat tamen 8a et 9a satis ostendit non fuisse de rigore justitiæ, huius totum ad hæc duo puncta reducit. Primum est neque justitiam commutativam neque distributivam proprie reperiri in Deo neque in Xpi Dni satisfactione aliquam justitiam proprie dictam intervenisse sed latiori significatione. Alterum est Xpi Dni satisfactionem solum dici posse de rigore justitiæ quatenus rationem meriti in qua est aliqua similitudo justitiæ exactissima fuit, nihilominus indiguit favore acceptationis et liberæ remissionis. Demum disp. 1a cap. 8o addit modum istum loquendi de rigore justitiæ recentem esse et à tempore solum Aureoli originem trahere, nec antiquiores Theologos aliud invenisse quam Xpi Domini satisfactionem fuisse condignam et perfectam,

quare videt authores oppositæ sententiæ quam unanimi consensu scholasticorum firmare conantur.

Sit concl. satisfact° Xpi Domini esse de toto rigore justitiæ. hanc concl.es expresse tris recent. Soto lib. 3° de na et gratia cap. 6° post concl.es 1.ad; Vega lib. 7° in Triden. cap. 8° et 9° Ferrara 4° contra gentes cap. 54 dub. ult°; Ledesma 2a quarti q. 1a art. 2° dubio 1°; Floreriis isaie 40 n° 2°; Caetanus in caput 1us ad ephesios sec. 3a digressione de justificat.; Martines lib. 3° hypotyposeon cap. 1 q. 3. Joannes Vincentius in relectione de gratia Xpi q. 5a pagina 268 concl. 2a et à pagina 369, Henrriquez tomo 1° summe lib. 2° de pœnia cap. 18 n° 2° litera M. Albertinus in 1° primo q. 28 theologica dubitat. 3a; Belthanus de satisfact. Xpi cap. 8° et sequentibus, communiter interpretes hic. Valentia disp. 1a q. 1 puncto 5° à § 5 quæritur, Suar. disp. 4a sec. 5a et 6a; Bartholomeus Medina q. 1a art. 2° pagina 66 à § et aliaque his concl. 1a; Cabrera q. 1a art. 2° disp. 4a 7 et alii innumeri. Enquidem Henrriquez citatus ait oppositas tam videri temerarias et impiam, refferensque in glossa litera M alios eam appellantes periculosas, impias, blasphemas et sacrilegam, sed excessit nimis in ea censura, cum sa opposita Gabrielis Vasquez modo ab eo explicato probabilis sit, excessit etiam Cabrera citatus n° 49. asserens hanc tam ut certam recipi ab omnibus fere theologis et n° 20 communem Ecclesiæ sensum ita semper sensisse. Sanj quod est hanc nostram tam esse longe probabiliorem, magis consonam doctrinæ Sanctorum et equus et gloriæ Xpi Domini communiterque inter Recentiores, porro D. Thomas et Antiquiores casteris tenentibus has quarentes satisfact. Xpi Domini omnibus numeris absolutas et exactas prædicant, quod sine rigore justitiæ diuris quampar est verificari.

Probat Valentia hanc concl.es ex Sacra Scriptura reducendo ejus testimonia ad 4or gra. usque eorum in qq. absolute ilius quis humanum

redemptum et emptum fuisse p Xpum Dnum 9 et voces sona
strantur justitiæ. 2us e eorum in qq idem cumquadam
ety emphasi et exageratione affirmat ut psal. 129 copiosa
apud eum redemptio &a. 3us e eorum in qq signat redem
ptionem hanc à Xpo Domino peractam fuisse sm fras justi
tiæ et judicij ut ioan. 12. Nunc judicium e mundi, nunc
princeps hujus mundi ejicietur foras. psal. 97; revelauit
justitias suas, ad Rom. 3o. quem proposuit Deus propi
tiationem p fidem in sanguine ipsius ad ostensionem justi
tiæ &a perpende illud ad ostensionem justitiæ. 4m
eorum in qq indicat peractam ee redemptionem fras cum
violentia quadam et triumpho de Diabolo in cuius po
testate eramus: ad Colocenses 2o: expolians principatus
et potestes traduxit confidenter palam triumphans illos
in semetipso: quæ via rigorem justitiæ indicant in satis
faction Xpi Domini.

A meo videri exca... urgentes testimonium sr quatenus
illa eodem tenore et rigore verborum affirmantium redem
ptionis fuisse misericordiæ ac justitiæ. Isaias 1o: Sion in
judicio redimetur et reducet eam in justitia. Escas...
consummatio abreviata inundabit justitias. Oseæ 2o; despon
sabo te mihi in justitia et judicio, hinc illud psalmi
84 justitia et pax osculatæ sr; quasi prius inter se
descrtauerint vtra earum in liberatione hominum in lucem
proditura esset, quæ discertatio videtur describi Oseæ 11 ab
illis verbis quomodo dabo te Ephraim &a. inuento tn
incarnationis mysterio summa processit misericordia
in eoq Pater æternus nobis dedit Filium suum in
redemptorem et supposita ea liberalitate exactissima
justitia subsecuta fuit in ipsa satisfactione à Xpo Dno
collata, vnde ad concordiam misericordiæ et justitiæ
reductæ fuere tam mirabili inuentione et inter se

e xoremare, neq. una alteras impedivit: R.det Vasq.
disp. 2 citata cap. 1° in ijs testimonijs n. sumi justitias
proprie q.a ea in sua sul:ione manifeste imperfectiones
aliquam includit; Addit tn. n. ideo ibi sumi metaphorice
ut cum dr. Deus dolere, tristari &c.a; sed c.mr quatenus
ibi nôe justitie n. intelligit specialis virtus justitie sed ge
neralis, vel quatenus in nra redemptione fuit equalitas et
copiosa dignitas operis xpi. & omini ut dictum e q.e prece
denti: dicit etiam, ait, de ea virtute dr servare equalitates
justitie quatenus servat equalitatem aliquas operis cuius
regula Veris, et ideo justitia dr etiam ee quedam gratis
Virtus.

R. 2.a e q.a ex ipsis verbis et contextu colligitur ibi ser
monem ee de justitia ut opponitur misericordie atq. adeo
ut specialis virtus e, unde bene notat Suar. tr. de dis.
4 sec. 5.a § Nihilominus, cum SS.ra Deo tribuat justitias
ut speciale attributum distinctum a ceteris, preter justi
tiam gratem que ab alijs virtutibus n. distinguitur nec
speciale attributum efficere potest assignandas ee virtu
tem peculiarem justitie a reliquis distinctam; ly magis
propria sit Deo misericordia quas justitia, unde ca
nit Eccla, Deus cui proprium e misereri semper et par
cere quatenus si justitia vindicativa seu punitiva sit, cum hec
supponat peccatis, Deo e violenta sit quid, vo.unt. n.
antecedente Deus vellet oes recte agere et oibus bona largiri;
si vo sit justitia distributiva aut commutativa in ordine
ad bonum, supponit misericordiam, cus Deus n. possit obli
gari ex justitia nisi ex pacto precedenti ut sup. diximus; e
unde & ijs attributum justitie sit Deo ita exprimitur ac
attributum misericordie, illud tn. hoc supponit ut vovis.

sicut attributum intell. supponit attributum volunt. . . . utrumque sit eque proprium Dei.

Neque dat urgens fundamentum quare testimonia usurp. n possint et debeant intelligi eadem proprietate, ac testimonia misericordie, cum ista et illa eodem proprio modo loquantur. Utrumque satis est ut defendatur respectu Dei n esse proprie justitiam asserere tot testimonia et modos loquendi Scripturae emptionis, redemptionis, debiti, solutionis, pretii etca n intelligi proprie. Satis esset asserere quod vult esse justitiam proprie dari in Deo ablatis imperfectionibus que in justitia creaturarum reperiuntur que tamen n sunt de ratione formali justitie sed de materiali, videl. que diximus supra q. 4 sec. 4a in solutione ad 2um, de quo etiam infra q. 10a.

Age jam Patrum testimonia referamus et quidem plura ex his reperies apud Valen. Suar. et alios, tango precipua. S. Dionys. cap. 3o de ecclesiastica hierarchia ait, Xpum vicisse justitia et n viribus; S. Gregor. Nissenus in oratione cathechetica cap. 23 ait de Xpo Dno, voluisse dare salutem e testimonium bonitatis. Quod autem tanquam ex contractu fecit redemptorem ejus qui tenebat dominatum Demonis, ostendit justitiam. Augnus lib. 8o de Trinitate cap. 14 sic loquitur de Xpo Dno: Pervenit ad passiones usque, de . . . pitoribus nostris quod ipse n debebat exsolveret. Numquid n isto jure equissimo Diabolus vinceretur, si pro Xpus cum illo ageret n justitia voluisset. Proclus homil. de Xpi nativitate in concilio Ephesino cap. 7o et 6o apud Salmanticenses: Necessarium, inquit, erat ut ejusmodi pretium penderet, quod exactus debitum adamussim justitie exequeret; si ad amussim justitie, quomodo ex justitia improprie ut vult Vasq.? Hujusmodi Patrum alia plura testimonia supra loca citata Patrum et apud Suar. sec. 6a

citata § 1ⁱˢ Breviter: D preclara sᵗ verba Anselmi lib. 2° cur Deus homo cap. 20 que retulimus supᵃ disp. 2ᵃ q. 3ᵃ; quid justius quam q. ille cui dat pretium majus omni debito, dimittat omne debitum. Ecce quo pacto ñ minus proprie et stricte ex mente D. Pˢ justitia in majori perfectione splenduit in nra redemptione quam misericordia. —

Accedat denique ro, etenim cum Xpus Dñus solverit pretium majus debito ex dictis q. precedenti et ex infra dicendis in sua satisfactione servaverit oes conditiones requisitas ad rigorem justitie, ñ ē cur dicat eam ñ fuisse de rigore justitie, et cum hoc valde cedat in ejus gloriam et commendationem, serio ellaborandum erit in efficaci hujus veritatis probane.

Pro quo tanquam fundamentum jaciendum ē, in Xpo Dño Verbum satisfecisse ut quod et humanitatem ut quo, atque ita predicte conditiones alie servant rone persone Divine, alie rone humanitatis, et oes rone utriusque ut totum est.

Neque audiendus ē Vasquez disp. 8ᵃ citata cap. 2° ubi conatur ostendere Verbum divinum ñ concurrere ad redemptionem nras ut principium quod, sed humanitatem ipsas habuisse ronem principii ut quo et ut quod, idemque in gratia docet ibi n° 24 de actibus naturis in abstracto respectu suarum operationum: unde ibi n° 23 ait hanc ñ ē veram Deus; Xpus inquantum Deus homo satisfecit pro nobis, sic n. in quantum denotaret deitatem ipsam fuisse princm satisoperationis; hanc tñ admittit, Xpus satisfecit pro nobis et meruit nobis in quantum homo Deus, quia denotat dignitatem operis provenire à Deitate ut à Ra. hec inquam doctrina falsa ē ex infra dicendis. —

tpit ut firmus fundamentus utrq ee .. in praemittuntur Verbus Divinus fuisse prius quod utroq. redemptionis et humanitatis assumptae, solum prius quo, haec humanitas fuisse instrumentus coniunctus seu proxas, Verbus vero illiq gubernativus, atq adeo cui potissime tribuatur operatio; sic calamq immediate facit characteres et tamen prium quo ad scribendum, sed scriptura manui tribuit ut prio quod quae illas gubernat et dirigit: atq ita Verbum non dr satis fecisse solum per communicationem idiomatum, ut cum dr Deus fuisse mortuus, sed re vera per se ipsus ut habens naturam humanitas, quia licet passiones ut mori, pati et cetera ejusmi illi tribuant solum per communicationem idiomatum, quia suppositum non est ita prius passionus sed actionum ac actiones proprie rationales Verbo tribuent proprie ut prio quod illarum, geraminus enim personalitas ut talis non influat in effectu de quo alibi, adhuc suppositum ipsus dr per se et intrinsece operans ut bene notavit Albertinus supra citato dubitatione 4a. idq denotat axiomate illo Aristis 1o metaphysicae cap. 1 ad medium, actiones sunt suppositorum. Licet enim late contendat Vasq hic disp. 21 cap. 3o solum significare quod actiones sint singularium materiae unde ut sic nec producit nec produit, tamen bene probat Suar. to 2o metaphysicae disp. 34 sec. 7a n. 15 et D. Tha et coi Theologorum ac philosophorum significare quod suppositis proprie et per se tribuant operationes ut prio quod, sic enim licet calor immediate calefaciat, ignis dicitur absolute calefacere, et si manus hominis alterum caedit, totus homo absolute dr caedere. Unde Aristoteles lib. 1o de anima tx 64 ait animas proprie non irasci neq edificare sed hominem per animas. quam doctrinam ut eam etiam supponit Ioannes Theologus in concilio florentino sess. 18 nec rejicit a sui

tio: Ita vero fert a Damasceno lib. 3° de fide cap. 19 et D. Thomas infra q. 7 art. 13 ubi docet omnem gratiam habitualem non fuisse priorem unione, quia gratia habitualis datur ad bene operandum, actiones autem, inquit, sunt suppositorum et individuorum (ecce utrumque coniungit suppositorum et individuorum) unde ait ergo consequens gratiam ad ipsas ordinans praesupponit hypostasim operantem &c. cumque actiones in Christo Domino moraliter et physice tribuantur Verbo ut regenti et gubernanti illam humanitatem, sicut appetitus sensitivus regitur a ratione, huic enim tribuitur quod ille efficit; Verbum divinum ad actiones nostrae redemptionis concurrit ut prius quod, et ita satisfactionis ratio sumenda est penes Verbum ut prius quod et humanitas ut prius quo, et nisi hoc prius ut ratio habeatur magnopere evacuat excellentia operationum Christi Domini et mysterii incarnationis: ergo et Verbum et humanitas ad nostras redemptiones concurrere, quod est, Patres opus redemptionis tribuunt Verbo, quod est humanitati propter diversos titulos, assignantes vero et totale satisfaciens nostrae quod salutis ea est Deus homo ita ut principalius imponitur Deus quam homo, atque adeo non ita proprie homo Deus ut recta debuit &c. Per quod potissima probatio nostrae conclusionis est dissolvere argumenta contendentia non fuisse servatas conditiones justitiae in satisfactione Christi Domini, ideo sigillatim dissolvendum est.

Cap. 2ª

Quomodo satisfactio Christi Domini fuerit ad alterum, et ex propriis.

Circa primum, prima difficultatis est nam Christus Dominus qui est satisfactor est etiam creditor, cum ipse etiam sit Deus offensus peccatis hominum cui debet fieri satisfactio; non ergo est ei satisfactio cui

ad alterum atque adeo nec ex rigore justitiae xⁱ condit. esse superabundantem; ut dixi 3ᵃ sec. 2ᵃ in 1ᵃ editione. Denique aliqui recentiores, sic disp. 4ᵃ sec. 5ᵃ § 7 1ᵃᵈ 9 difficultas Xpum satisfecisse Patri aeterno non autem sibi ipsi, atque ita ejus satisfactionem fuisse ad alterum hoc est ad personam Patris distinctam ab ipsa persona Filij. Sed hoc nullo modo est admittendum cum ex doctrina nostra et PP. Christus Dominus et ipse satisfecerit Deo et consequenter tribus personis divinis ut sunt unus Deus, cum omnis satisfactio debeat fieri illi qui est offensus et peccatis hominis et ipse offensus fuerit Deus et consequenter tres personae divinae ut sunt unus Deus, satisfactio Xpi Domini debuit fieri Deo atque adeo tribus personis divinis ut sunt unus Deus, quod aperte insinuat Paulus 2ᵃ ad Corinth. 5º dicens; erat Deus in Xpo mundum reconcilians sibi. Unde Aug. t. 8º in psalmus 29 praefatione ad enarrationem 2ᵃᵐ ait; Xpum Dominum mediatorem factum esse inter Trinitatem et hominum infirmitates; ecce quomodo sibi ipsi idem et satisfecit. Deinde omissa sententia Albertini de qua sup. q. 3 sec. 2ᵃ asserentis non requiri ad satisfactionem distinctionem realem supponitorum ex ratione nostra, respondent bene communiter Theologi Recentiores, satis esse quod Xpus Dominus ut satisfaciens habeat naturam realiter distinctam sive à Patre et Spu Sancto et à se ipso poenes includens et inclusus, atque ita satisfactio Xpi Domini respectu totius Trinitatis fuisse ad alterum non solum ratione humanitatis sed etiam ratione personalitatis, quatenus creditor est tota Trinitas, satisfactor vero est sola persona Filij ut trans humanitatem, atque ita adaequate creditor distinguitur realiter à persona satisfacienti distinctione reali includentis ab incluso: sic etiam si aliqua persona quae est pars communitatis faciat furtum aut aliam injurias toti communitati, vere potest suis bonis peculiaribus satisfacere communitati cujus etiam

ipse ē pars, et si senatores præcipiant aliquid singulis obediant legi, vᵉ exercent obedientias et tñ illᵉ partes civitatis obedeunt legem: Unde constat n̄ eē speciale in Xpo Dño q̄ sine totali distinctᵉ reali inter extrema exerceat justitia rigorosa, atq. hæc doctrina tutª ē et sufficientissima ad rem præsentem et oīo à nobis amplectenda.

Dices quid dicet de peccatis in speciali commissis cª Xpus Dnus etª ut homo erat ut de alapa inflicta tempore passionis. Ita, ecce jam tunc idem prorsq erit offensq et satisfactor, ac proinde tunc n̄ poterit intervenire justitiæ rigor.

Rᵉ et Mavi. supᵉ citatq § dicet aliquis Xpus Dominus n̄ satisfecisse pro talibq injurijs prout erant specialiter cª humanitatem (Ugini, satisfecerit Deo pro oī pena peccati debita (qª Deq ē supremq judex habens jus puniendi peccata sm quancumq malitias eorq) sed eas liberaliter condonasse, nec satisfecisse pro peccatis prout erant specialiter cª aliot hoēs: ac proinde secerit in peccatis duplicem malitias, alteras prout ē injuria cª Deus et aversio ab illo, alteras quatenus ē cª naturam humanam; et propriori ex qua potissime [illegible] rō et malitia peccati satisfecisse, n̄ vº pro posteriori. Quæ solutio et probabilis ē et à multis amplectitur: in eo tñ mihi displicet qª enervat plenitudinem et ītam satisfactionis Xpi Domini quæ major sine dubio erit si dicas illum satisfecisse pro oībq peccatis sm quamcumq illorq malitias quocumq cª si rō sumat.

Propter hæc melius alij Rᵉnt. cum Deq sit absolutissimus Dñs honoris, famæ et vitæ oīus, in se transtulisse

jus humanit.is Xpi Domini et ipsi Deo datas fuisse satisfact.ed pro illis injurijs atque hoc pacto intervenisse satisfact.m adequatam plenam à Xpo Dno obtatam pro peccantis; q. cum pole sit et ingtam. xpi Dni cessar, satis verisimile é ita dicere. 2º alij dicunt et satis probabiliter sine hac translatione juris humanit.is Xpi Dni in Deum fuisse plenissimam satisfact.em, q. cum potissima malitia peccati [illegible] sumitur in ordine ad Deum, et pro hac de rigore justitiæ satisfecerit Xpus Dnus cum accessorium sequatur nam principalis, eum satisfecisse pro speciali malitia peccator. c.a humanit.es ipsius, nec requiri q. satisfaciens distinguatur realiter à creditore in ordine ad quamcunque malitiam peccati etiam malem, sed satis ee dari eam distinctionem in ordine ad malitiam principalem. 3º alij respondent satis ee q. Deus qui é creditor principalis etiam respu talium peccator. habeat jus exigendi satisfact.em pro quacunque malitia peccati et remittendi injurias rone superioris dominij, et ita facta æquali satisfactione Deo ut Deus intelligi factam fuisse pro quacunque malitia peccati. Quælibet ex his tribus solutionibus placet et optime sustineri poterit. Ult.º hic notandum é q. licet in Ma. sæpius mentio fiat satisfactionis factæ Patri æterno, id intelligendum ee per appropriationem quandam, sicut n. illi attribuitur vindicta et dominium, ita et remissio injuriarum, re tamen vera toti Trinit.i facta é satisfactio nostra supradicta. Circa alteram conditionem q. scilicet satisfactio sit ex propriis, difficultas oritur ex eo q. Xpus Dnus nihil

habuit creatio sibi proprium. nam quidquid est creatum est sub communi totius Trinitatis dominio, quod cum sit supremum et universalissimum extendit ad omnia creata.

Rr. Triplex dominium considerari posse circa actus creatas Christi Domini, primum est titulo efficientiae, et hoc commune est toti Trinitati ut patet, et de hoc est opera Trinitatis ad extra esse indivisa. vide supra disputatione prima quaestione ad ... Secundum est titulo terminationis et sustentationis personalis quod solet etiam dici dominium quale ut bene explicat Albertinus in primo principio quaestione 18 Theologica dubitatione 3 n° 41, quod resultat ex exhibitione unionis ad alterum, et hoc non est commune toti Trinitati sed solius Verbi quia solum illud traxit naturam humanam, et hoc etiam solet dici dominium notionale seu personale ut innuit Caietanus 3a parte quaestione 48 art. 5° § Adverte. Tertius est titulo voluntatis humanae et juris humani; nam voluntas humana Christi Domini sicut et aliorum hominum, habet dominium physicae libertatis ac vitalitatis et juris moralis in suas actiones consistens a supremo jure et dominio quod Deus habet supra easdem, vide supra quaestione 3a sec. 2 in 2a conditione.

His suppositis assero Christum satisfecisse ex propriis ratione secundi et tertii dominii quae non erant omnia eo speciali titulo toti Trinitati, quod bene docent Albertinus citatus et Suar. disputatione 4 citata sec. 6 § Dices hoc ipsum, et sec. 7a § idem fere: licet n. quaelibet entitas actionis creatae sit sub dominio totius Trinitatis, non tamen ambobus titulis ... specialibus ... Adde etiam quod quamvis Deus sit Dominus omnium postquam ...

n̄ tn̄ ē dominus honoris amissi donec resarciat, et ita Xpus D.nus dedit Patri honores et obsequium amissus, ac proinde retulit aliquid cujus dominium prius n̄ habebat.

Dices satisfact.o de rigore justitiæ debet fieri ex bonis quæ n̄ sint accepta a creditore: at Xpus D.s quidquid habet Diuinus à Patre accepit per generationem æternam, quidquid het creatus accepit per generationem temporalem ergo &c.a R.o quidquid accepit per generationem æternam n̄ accepit ex gratia seu liberali donatione sed ex nali necessitate filiationis nalis, in eo autem quod accepit in tempore, licet fuerit beneficium et gratia respu humanitatis n̄ tn̄ respu ipsius Verbi quod illam trahat, sicut n̄ Patri nulla potest fieri gratia aut beneficium quia ē Deus ita neque Filio aut Spui Sancto id quod intendit S. Anselmus lib. 2.o cur Deus homo cap. 10 cum ait Xpus Dominus à se habere omne bonum quod het, idest n̄ ex gratia respu suæ personæ. Et dato quod gratia esset etiam respu ipsius Verbi talis gratia precederet contractus et semel accepta sicut v.e adquirit proprietas accipiens, ita postea potest satisfacere de rigore justitiæ, vide sup.e q.e 3.a sec. 3 in 2.a editione, quam solutionem sequitur Valen. hic disp.e 1.a q. 13 punct. 5.o quæstiuncula 5.a § Ut si quis.

Sec. 3.a

Quomodo satisfact.o Xpi Dni fuerit

Ex aliàs indebitis et adequatis
ubi de alijs conditionibus.

Q. Xpus Dnus non satisfecerit ex indebitis ex eo videtur suaderi quia omnes actiones humanitatis ipsius erant debitae Deo titulo gratitudinis pro beneficijs acceptis et titulo religionis ad divinum cultum. Atqui ex D. Thoma 2a 2ae q. 106 art. 6o corpore qui accepit beneficium obligatur ex debito honestatis ut in recompensationem impendat aliquid quod excedat quantitatem accepti beneficij si non reddat aequale non censebitur aliquid gratis impendere; et cum humanitas Xpi Domini acceperit beneficium unionis hypostaticae quod ita supereminens est, quantumcunque offerret Xpus Dnus illud sane deberet titulo gratitudinis, non ergo satisfecit ex alias indebitis aut Deo nec ex rigore justitiae.

Rr 1o quod licet actiones humanae Xpi Dni ex parte humanitatis essent debitae propter titulos dictos, tamen ex parte satisfacientis nempe Verbi non erant debitae, Verbum non cum Deo sit aequalis Patri, ex sua parte nihil debebat, et ideo Xpus Dominus absolute dicitur satisfecisse ex indebitis.

Rr 2o esto et tales actiones deberent ex parte personae satisfacientis, non tamen deberent per omnes nec per ambos titulos nec secundum totum valorem quia sicut in alijs hominibus multae actiones bonae sunt consilij et supererogationis ad quas proinde non obligantur, ita et in Xpo Domino: ac proinde saltem illis potuisset satisfacere. Cum vero dicitur creaturas quidquid agunt debere Deo ut loquitur Anselmus lib. 1 cur Deus homo cap. 20, sensus est creaturas debere ex supposito quod operentur

referre suas actiones ad Deum saltem relationem virtualem et implicitam, non vero quod obliget ad illas eliciendas, nec possit licite omittere.

Addit etiam Albertinus supra citatus dubitatione 3a numero 42 Christum Dominum potuisse eadem actione satisfacere et pro gratiarum actione et pro injuria ex eo quod ejus substantia in infinitum excesserit ipsum beneficium unionis hypostaticae seu suppositi vocari nequit, quia inquit, id beneficium est et donum est actio libere procedens a Deo ex intrinseca efficientia, et consequenter non redundat in eas tota dignitas efficientis; at vero satisfactio dignificat a persona Verbi intrinsece, atque adeo ejus valor est in altiori ordine ac beneficium, vide supra quaestione 1 sectione 1 in 1a probatione conclusionis. Sic ne Suar. disputatione 4 sectione 6a § in compositum, ait unum opus Christi Domini sufficere potuisse ad gratiarum actionem pro omnibus beneficiis susceptis, et unum aliud opus ad satisfaciendum pro hominibus propter infinitos valores, quae sic satis apte dicunt, vide quae diximus de hac conditione supra quaestione 3a sectione 2a in 3a conditione, ubi notavimus plures titulos posse cadere supra eamdem rem si quilibet seorsim non petat pro solutione totam illam. Ex quo constat ad rationem dubitandi supra positam.

Circa autem conditionem 2am quod scilicet sit ad aequalitatem, constat ex dictis in praecedenti non solum aequale sed majus oblatum fuisse a Christo Domino in redemptionem hominis, quia non injuria peccati ita creverit ex utroque extremo nempe ex dignitate personae offensae et vilitate offendentis, et satisfactio crescat solum absolute ex dignitate personae satisfacientis, adhuc illas longe excedit propter

ubi dicta. Quomodo autem possit inter Filium et Patrem intercedere justitia rigorosa diximus ibidem sect. 3, ubi ostendimus quod licet non possit Filius aequale reddere Patri pro gratiarum actione de beneficio accepto, posset tamen aequale reddere in ratione satisfactionis pro injuria: et licet in humanis id impossibile foret, at cum persona Verbi non sit inferior Patre nec habens dependentias ab illo, bene potuit ex justitia contrahere cum illo, cum habuerit proprium dominium suorum actiones que humanae sibi unitae et eae erant quasi bona separata Filii et quasi peculium castrense ratione dominii notionalis, vide sect. praecedentis in 2a dict.

De aliis conditionibus nihil speciale occurrit praeter dicta in gratia quod 3a citata ubi sec. 3 ostendimus non requiri quod satisfactio fiat ab eadem persona quae intulit injurias. Quod licet id verum esset in humanis quia nullus homo est plene et perfecte dominus obligationis alterius praeter tamen personalis; at in divinis id locum non habet, quia persona satisfaciens est Deus habens perfectum dominium vitae, honoris, obligationis et cujuscumque boni quod posidet ab hominibus, et ideo ex rigore justitiae absque ulla gratuita condonatione potest pro illis satisfacere. Gratia igitur et liberalitas facta fuit nobis quod alius satisfecerit pro nobis, nulla autem gratia facta fuit Christo Domino ratione personae. Immo addo etiam si hae et similes gratiae fuissent liberaliter concessae ratione ipsius personae Verbi non tollerent rigorem justitiae, quia praecederent contractus, nec minuerent valorem operis, vide sup. quod 3a sec. 3 in 5a conditione. Verum

Deus potuerit non acceptare satisfactionem Christi Domini dicemus quaestione sequenti.

Caeterum in hac quaestione notandus est triplex praedicatorum genus convenire Christo Domino, primum eorum quae illi conveniunt quatenus est Deus et convenirent etiamsi non esset homo, v.g. esse filius natum Patris aeterni, esse infinitus, omnipotens etc. 2um eorum quae illi conveniunt quatenus est homo, haberet quod illa etiamsi non esset Deus v.g. impassibilem, mortalem, crucifixus, mortuum etc. 3um eorum quae illi conveniunt quatenus simul est Deus homo, atque adeo ratione totius compositi ex persona Verbi et humanitate, nec illa haberet si esset vel solus Deus vel solus homo, hujusmodi sunt satisfacere et mereri condigne et ex rigore justitiae pro genere humano, includunt enim haec actiones et imperfectiones non creatas cum dicant inferioritatem aliquam et perfectiones suppositi increati; illorum concurrit ut prius quo talius actionibus, non in divina ut pote nulli inferior non poterat esse prius quo illarum suppositum increatus concurrit ut dans valorem infinitum omnino infra declarando; idemque est de his praedicatis Christi Domini sacerdos, redemptor, mediator, deque plura D. Thomae vide Bellar. tomo 1o controversia 2a generali lib. 5 de Christo mediatore cap. 4 et Suar. hic q. 26 art. 2 in commento. Cum vero aliqui PP. asserant hanc propositionem Christus est mediator non secundum quod Deus sed secundum quod homo ut loquitur D. Thomas in

fra q. 23 art. 2 corpore et q tradidimus ... quos refert Bellar.
cinatus, sensusque è diuinam naturam non esse prius fralectionis
creatam Xpi Dni, id est naturam humanam fuisse prius frale
guo; Unde idem Bellar. cap. 8. 4. ... refutat errores
hereticorum asserentium Xpum Dnum exercere officium mediato
ris im utramque naturam diuinam et humanam tanquam non prius
frale.

Quaestio

D. satisfactio Xpi Domini potuerit non accepta
ri a Deo.

Sectio 1a

Status quaestionis. Variae sententiae et illius resolutio.

Quamuis ex dictis supra in tract. q. 3 sec. 3 inter conditiones
constet non requiri ad satisfactionem ex rigore justitiae quod in actu
2° et positiue debeat acceptari à creditore, tamen in satis
factione Xpi Dni ... oriebatur à supposito diuino specia
lis difficultas, cujus enodatio ad majorem talis satis
factionis cognitionem valde conducit; circa quod variae extant sententiae. 1a sententia
1a asserit illam potuisse non acceptari à Deo, ita Bartho
lomaeus Medina hic q. 1a art. 2° ad tertium 4° ordina
menti ad ... solutionem. Suar. disp. 4 sec. 5 § sed
... sit, idemque videtur sentire Vega lib. 7° in Triden. cap.
9° ad 2am ... riebo de captiuitate et redemptione
generis humani tract. 2 cap. 2° p. 3a art. 2° et alii. 2a 2a sa.
sententia asserit potuisse non acceptari. Ita Scotus in 4° distinct. 19
q. 1 art. 2° 6 Ledesma 2a 4ae q. 1 art. 2° dubio 1° ad
finem; Beltanus tract. de satisfact. Xpi cap. 11 ad 7; Valen

hic disp. 1ª q. 1ª per nostros quaestionarios et alij. Inter has extreme oppositas sententias duos modos opinandi excogitarunt aliqui docti Recentiores. 1us est eorum qui asserunt non potuisse non acceptari quoad specificationem, non tamen debuisse necessario acceptari quoad exercitium, neque ex debito justitiae neque ex debito honestatis aut alterius virtutis, simul ut supponeretur pactum. 2us est asserentium non potuisse non acceptari quoad exercitium in quocunque eventu, ~~tamen~~ obligatio acceptandi esset ex justitia, necessarium fuisse pactum, secus illas obligaret Deus ad acceptandum ex ipsa rei natura.

Sit 1ª conclusio: si nomine acceptationis intelligatur quod talis satisfactio Deo grata sit et in illa complaceat, non potuit Deus in eo sensu non acceptare illas positive et in actu 2º: probatur quia cum esset opus honestum et laudabile atque infinitum cuius respectu ipsius Dei, non potuit in eo displicere aut ut ingratum respuere. Et in hac conclusione nulla potest esse dissentio ut patet, et sane aliqui authores 1ae sententiae id solum videntur intendere.

Sit 2ª conclusio: supposito pacto tenebatur Deus acceptare illas satisfactiones Christi Domini et in eo sensu intelligit id quod Anselmus lib. 2º cur Deus homo cap. 19 post medium: "Necesse esse video ut Pater Filio retribuat, alioquin aut injustus esse videretur si nollet, aut impotens si non posset. Et subdit, justum et necessarium fuisse ut Pater id quod erat debitum Filio retribueret hominibus pro quibus mortuus est; quae verba intellige supposito pacto. Probatur conclusio ratione quia Deus non poterat non stare pacto, alioquin non staret fidelitati nec servaret leges contractus, et cum ex sua conditione intercesserit in isto rigor justitiae, ex justitia Deus tenebatur acceptare talem satisfactionem.

Dfur: q̃ᵃ in meritis justorum ex supposito pacti tenetur Deus
ex justitia acceptare eorum bona opera ad premium aeter-
num de quo in ma de gratia, infra autem ostendemus intervenisse pactum in satisfactione Xpi Domini.

Haec tamen quae prout asserit supposito pacto non potuisse non acceptari satisfactionem Xpi Domini à Deo, quocunque ex capite proveniat ea obligatio, à nemine negari potest, cum evidens sit Deum non posse non stare promissis d.ᵃ illud 1.ᵃ ad Timotheum 2.°: Fidelis permanet se ipsum negare non potest, de quo plura alibi, prout tamen asserit Deum teneri ex justitia ad acceptationem negatur ab ijs qui dicunt inter Deum et creaturas non posse dari propriam rationem justitiae, hujusmodi sunt Vasquez Joannes de Medina et alij relati q.ᵉ praecedenti sec. 1.ᵃ Admittitur tamen ab ijs sibi qui dicunt dari in Deo propriam rationem justitiae, vide loco citato in probatione nostrae 2.ᵉ conclusionis; cum vero D. Anselmus in prosologio cap. 10 ait de Deo non justus est, nec quia reddit debitum sed quia facit quod decet te summe bonum, loquitur non de ijs inquadrat per pactum, sed de modo quo Deus occurrit ad rerum constitutionem praecisso pacto, potest non absque injuria negare rebus suas proprietates &ᵃ

Sit 3.ᵃ conclusio: Nullo interveniente pacto non tenebatur Deus necessitate aliqua physica acceptare in actu 2.° et positive satisfactiones Xpi Domini neque ex debito justitiae neque ex debito alterius virtutis. Probatur quia Deus ratione sui supremi dominij non potest debitorem se constituere nisi ex promissione, unde Aug. enarratione in psalmum 83 super illud 1.ᵃ ad Timotheum 4.°: reposita est mihi corona justitiae quam reddet mihi Dominus in illa die justus

judex, ait; unde tibi debet debitorem ipse se constituit
n accipiendo sed promittendo. et addit, n ei dr reddo
de quo accepisti sed reddeo quod promisisti, et to 1o serm 16
de verbis Apostoli columna 2a: Debitor factus est Deus non
aliquid a nobis accipiendo, sed quod ei placuit promittendo.
vide Suar. in opusculis relectione de libert divina disp 2a sec. 2a ubi hoc late probat, et n 4o addit
n obstante unione humanitatis ad Verbum potuisset Deus
Xpto Dno denegare quelibet dona creata et auxilia et
concursus ad operandum, et supposita quacumque operatione
posset illi n dare premium illud absque injustitia vel alia
deformitate alicui virtuti repugnante; ac proinde Deus
cum sit supremus Dnus, si suis verbis aut promissione
n adstringit, n e unde obliget proprie ac rigorose
supposito mysterio incarnationis n posset negare illi
humanitati et voluntati create Xpi Dni regimen necessarium
ut peccare n posset, neque posset illi dare concursum
ad actum vom contrarium, non tn ex debito justitie sed
ex honest et rectitudine sibi intrinseca. Hoc ita.
Potuit quod Deus absolute loquendo satisfact Xpi Dni
n admittere in recompensat injurie illate ab homine;
1o quia nolet eas gratias illi dare, ut alia persona pro
illis satisfaciat. 2o quia adhuc vellet homines punire
pena eterna; 3o quia vellet tale opus fieri ad alter
rationes et independentis a creaturis vel ab earum felicit
vel ob alios similes titulos. ex nullo quo capite
dat in Deo obligat acceptationis independenter a
pacto. cum in n acceptando nulla sit deformitas
aut disonantia contra ronem; quamvis quod esse n possit
rat n satisfact Xpi Domini esse condigna et superabundans
ad recompensationem peccatorum, potuit Deus illam n accep

tore ad eius finem.

Sit 4ª cc: Necessit. morali tenebatur Deus ex debito honestatis majoris acceptare satisfactionem Xpi Domini etiam praeciso pacto: ita videntur debere sentire Doctores qui asserunt Deum necessario moraliter et infallibiliter velle et elligere optimum. Probatur quia in eo quod Deus acceptaret talem satisfactionem valde elucebat Dei liberalitas dando hominibus eas gratias ut alius pro illis satisfaciat educendo illos de statu aeternae miseriae, praemiando actiones Xpi Domini titulo et effectu redemptoris gloriosi: denique in eo opere elucebant magnopere omnia Dei attributa, vide supra disp. 2ª q. 1ª secunda et 3ª, et disp. 3ª q. 2ª. necessitate autem morali ex debito honestatis majoris, hoc est, cujus oppositum esset turpe aut deforme, ideo quia hoc honestius erat, et conformius suae bonitati, Deus tenebatur in quocunque eventu acceptare in actu 2º satisfactionem Xpi Domini ut optimum simpliciter, sicut enim ipsa incarnatio fuit optimum simpliciter supra disp. 3ª q. 2ª ita et ejus acceptatio in finem redemptionis supposito casu hominis.

Sit 5ª cc: De facto intervenit divina promissio seu pactum de acceptanda satisfactione Xpi Domini pro redemptione generis humani. Haec cc. videtur communis et certa ex locis Scripturae ut notat Suar. hic disp. 4ª sec. 5ª § ex his. Genesis 9º: Arcum meum ponam in nubibus coeli et erit signum foederis, quem locum de Xpo Domino plures PP. intelligunt quem Pater posuit ut arcus foederis, vide Pererius ibi lib. 14 disp. 3 q. 8ª. Isaiae 53: Si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longaevum, et voluntas Domini in manu ejus diriget. ubi Pater promittit Filio in praemium suae mortis sequelam Xpianorum populi de

grationem. plura q. alia similia hent in eo capite, ut illud, pro eo q. laboravit aia ejus, videbit et saturabit, et infra, iniquitates ipsorum ipse portavit, ideo dispertiam ei plurimos. Sonat etiam illud psalmi 2 postula a me etc. hec loca multa PP. et interpretes, vide Prisbonu de captivitate et redemptione generis humani tract. 2. cap. 2. q. 1. membro 2. et alibi.

Accedit vero etenim id magis erat sonus dignitati satisfactionis Xpi Dni et immensae Dei bonitati q. glam filij ejus et salutem hous. Dices non cum alijs justis Deus initum pactum ut ex debito justitiae teneat reddere premium, ut dr in ma de gratia, non est cur non etiam simile pactum inierit cum Xpo Dno de acceptatione ejus satisfactionis et dandi premium. Unde adverte discrimen inter peccatum et bonum opus, nam peccatum non obligat Deum ad infligendas penas, sed solum reddit peccatores dignum qui a justo judice puniat exercendo justitiam punitivam, quae non obligat semper ad puniendum, nec tribuit reo jus ad petendum supplicium, ac proinde non est necessarium pactum inter Deum et peccatores, ideo q. etiam Deus punit citra condignum. At in bono opere justi quicunque ille sit ut non solum conferat justo jus ad premium sed etiam obliget Deum ad retributionem, requirit pactum seu promissionem qua se obligare vellit, ut et nos certiores reddamur de solutione.

Sec. 2a.

Argumenta contra dicta et solutiones.

1. Arguitur: si Xpus Dnus offerret satisfactionem et Deus non acceptaret non esset concordia et conformitas inter volunt

humanas Xpi Dni et divinas, q. dici n. potest. Rº q. attinet ad volites efficacem summa est concordia, etteni nim cus humana voluntas debeat es conformis et subjecta divinae et n. e contra, cus haec sit ea regula: eo ipso q. voluntas divina vellet n. acceptare satisfactiones Xpi Dni, ipsa etiam voluntas humana efficax Xpi Domini id vellet efficaciter, cui n. obstat q. simplici affectu vellet eas acceptari, nec propterea deesset debita concordia et conformitas, cus una et eadem voluntas possit aliquid efficaciter velle et in oppositum complacere inefficaciter, vide quae in simili tradidunt interpretes sup illud Matthei 26 Pater si possibile e &c. Non sicut ego volo sed sicut tu. Itaq. tunc Deus vellet ut offerret satisfactio a Verbo et traneu mas humanas, et q. n. acceptaret ab eodem ut credi tur e simul cus alijs divinis psonis.

2. arguitur: Cus satisfactio Xpi Domini fuerit condigna et superabundans etiam nullo supposito pacto, n. poterat Deus illas respuere aut exigere alias, q. tenebat eas acceptare in quocunq. eventu. Pr. q.a ex dictis sup. d. 3.a sec. 3.a in 7.a condit. in humanis q.do offensor p. se vel p alius obtulit aequalem satisfactiones, stringere poterit ut etiam renuente psona offensa, de facto sm prudentes aestimationes recompensata maneat injuria, et tunc offensor manet absq. obligatione exhibendi alias satisfactiones, neq. potest creditor juste exigere alias, q. idem est in divinis respectu satisfactionis Xpi Domini. Rx ad argumentum n. poterat Deus respuere satisfactiones Xpi Dni ut indignas ut sibi ingratas cus sit intrinsece bona et infiniti valoris, deinde eadem moraliter necessitas ad illas acceptandas, physice tn

poterat, illas negative requirere quoad exercitium, q.a n.
precedente pacto, n.e unde Deus physice necessitet, et ime
pacto satis satisfact.o tz sit æqualis quasi physice n. tri
het. o.em æqualitates moralem ex justitia requisitas, vide
sec. præcedentis c.e 3.a

Ad confir. R.r, in humanis id ita posse contingere, q.a re
ditor n. semp. het jus ut extinctio injuriæ fiat depen
denter à sua libera volitione eas remittente: at v.o
Deus habet jus rone sui supremi dominij ut extinctio in
juriæ n. fiat nisi dependenter à sua volunt.e eam re
mittente, et ita nisi Deus ex pacto se obliget, absolute
n. tenet satisfact.es acceptare: et tunc quamvis offe
ratur infinita satisfact.o, neq. injuria maneret recompen
sata, neq. p.ona offendens deobligata à redditione
satisfactionis; poterit q.d Deus alias satisfact.es absq.
injustitia exigere: quæ o.ia ortum het et ex supremo
Dei dominio et ex statu inferiorit.e et subjectione
creaturarum: ergo Deus habet jus detrahere in p.sonas
ipsas offendentes ut ab illa possit exigere satisfac
tiones: q.do autem aliquis habet jus detrahere in rem
aliquam vel personas n. extinguit debitum ex justi
tia independenter ab ejus promissione seu acceptatio
ne, quantumvis offerat ei res æqualis aut majoris
valoris: sic in humanis Dominus et judex het jus
detrahere in servum injuriosum n. obligatur ex justitia
ad illum liberandum propter satisfact.es ab alio quan
tumvis digniori oblatas independenter à sua acceptatio

3.us arguitur: satisfact.o Xpi Dni n. poterat n. offerre
Deo majores honores et obsequium quam injurias ir
tulerat peccatum, q.o n. poterat non manere compensata
injuria: acproinde acceptata satisfactio; si n. plus dat
vel ex homine quam ablato fuerat, sufficiens dat restitutio.

et ita reus absolutus manet ab obligatione satisfacien
di. R. vtrum esse non potuisse non resultare Deo majo
rem honorem ex satisfactione Christi Domini quam fuerat in
juria peccati; ceterum talis honor poterat acceptari
a Deo ad finem gloriae suae quin acceptaret ad finem
satisfactionis et redemptionis humanae, et ita adhuc ma
neret offensa sine recompensatione: sic etiam nunc Christus Dominus
et Beati in caelo exercent actiones bonas liberas quae
a Deo acceptantur in honores suos, non tamen ut meritoriae seu
satisfactoriae; quia non intercessit pactum pro eo statu: et
in humanis si Petrus Paulo auferat honorem ut 4or,
et Franciscus non vice Petri exhibeat Paulo honorem ut
octo, licet magis maneat Paulus honoratus ab hoc quam
dehonoratus fuerat a Petro, adhuc non restaurat inju
ria, nec laesor manet deobligatus a satisfactione, solum
de large loquendo dicitur compensari, quatenus magis acce
pit quam amiserat licet non satisfactorio modo. Sic in prae
senti: et in humanis etiam ex supra dictis quaestione 3a sec. 3a in
1a conditione si labores in vinea alterius sine ejus pacto,
non obligas ad mercedem ex justitia, quamvis illi
emolumentum afferas etiam illo sciente et sentiente
si adhuc nec pactum virtuale intercessit, idque docet
Suar. hic disp. 4a sec. 5a § Ex his et in opusculis
disp. de justitia Dei sec. 2a a n. 38. Sic principes et
praelati quamvis videant et sentiant sibi a multis hominibus
nulla omnino supposita conventione stipendii fieri multa
obsequia quae vere hominem condignus est ad retributiones,
non ideo censentur ex justitia obligati ad retributiones. Secundo quando

sit in humanis q. q. reperit implicitus et virtualepar tus q^d forrasse intendit Vazques 1° 2° in 1as 2^ae disp 223 cap. 2° et 3° ubi hanc doctrinam impugnat: tn in Deo rone perfecti dominij et superioritatis alia roe, ac proinde n potest obligari ex justitia ad aliquid accep tandum. ñ constitui debitor independenter a sua pro missione.

Cap. 13.

An satisfact^o Xpi Dni fuerit actus justitiæ commutativæ seu distributivæ 1. alterius virtutis!

Sec. 1^a

Status q^is, variæ sæ et illius resolutio.

Justitia n sumit hic pro morali rectitudine et equit^e quæ cuilibet virtuti conveni prout sm suum obum serva rectitudinem, sd pro speciali virtute ab alijs distincta quæ habet pro obo proprium jus unicuique tribuere: et quidem jus prout ad specialem virtutem justitiæ perti net est quædam moralis facultas seu potestas agentis intellectualis in id q^d e suum moraliter, sive peculiari ter sive civitatis cujus ipse e pars. de quo plura Mol. t^o 1° de justitia et jure ctt^u 2° disp^e 1^a. Cui juri si sine legitima ca convenat injuria fit illud habenti, et tm fit injuria, quantum illi prejudicat. Deinde justi tia quæ respicit hoc jus dividit in commutativam et distri butivam. illa respicit equalitatem rei ad rem ex integro, nec ad unum fieri potest, et propterea dr attendere propor

tionem arithmeticas; hec respicit coitatem inter cujus
partes ordo servet, ideo q. dr attendere proportes
geometricas. Ex q.do que p accidens stingat debitus
ex justitia omutatiua solui p proportem geometricam et
e contra, ut si communitas det suum jus uni ex
persone ad reperiendus debitus &c, de quo plura alibi.
Ex quo fit justitias omutatiuas et distributiuas dis
tingui inter se p ordinem ad jus diverse rōnis et p hones
tates que elucet in eo implendo.

Deinde certu e Xpus Dominus o des actus liberos quos
in hac vita habuit charitatis, misericordie, humilitatis, patientie
et cujusvis alterius virtutis pro nobis satisfecisse sicut
et meruisse; vide quid simile de nris actib. sup.a q.e 3a
sec. 1a q. coiter docens interpretes hic ad art.us 3us q. 19
et Suar. ibi disp. 39 sec. 2a. Sermo aut e in pre
senti p quas virtutes in speciali potissime satisfecit
Xpus Dns. Ex n. des virtutes materialiter habeant hoc q.d
a satisfacere Deo quatenus poss.t offerre Deo honorem
et obsequium, quo resarciat injuria illata; tn specialis
virtus assignanda e que id habeat pro speciali et proprio
officio et pro fine finali, et hec dr justitia: sicut quam
uis omnes virtutes ordinent ad cultus Dei, specialis vir
tus asignat, que id habeat pro munere proprio, nem
pe religio. justitia q. in hoc distinguit a religione vir
tutib., q. hę lz here possint pro fine mali satisfacere quę
[illegible] pter suum meritum; tn. sola justitia habet pro
motivo finali rōne sui peculiare, quę elucet in hoc
q. e reddere equale debitum.

Praeterea supponendum est quod sicut datur specialis virtus justitiae ad resarciendum jus humanum laesum; ita debet assignari specialis virtus justitiae quae ordinet ad resarciendum jus divinum laesum; quod etiam postea probare pertinet ad materiam de poenitentia, nec negabit ab iis qui concedunt inter Deum et creaturas proprias rationes justitiae. vide supra quaestione 4 sectione 4 ad 2um, et quaestione 8 sectione 1 § pro contraria est. Quae justitia coincidit cum quadam specie religionis, nam religio in communi habet pro objecto tale honestum quod est in tribuendo Deo cultum et honorem sive absque obligatione justitiae, et tunc dicitur pietas, sive ex obligatione resarciendi jus divinum, et dicitur justitia quasi Dei sive religiosa justitia, quae non potest non distingui specie a justitia respiciente jus humanum cum ea jura ita diversa sint. Atque haec justitia religiosa primarie est virtus quae in nobis dicitur poenitentia quae constat detestationes de peccato proprio, quin actum cum in Christo Domino esse non potuerit, licet sit eadem virtus secundum speciem, non tamen secundum denominationem poenitentiae. Quod autem satisfactio Christi Domini fuerit perfectissima, nostra autem imperfecta, non sufficit ad diversitatem essentialem earum virtutum, cum retineant idem objectum formale: sic etiam liberalitas in paupere et in divite potest esse ejusdem speciei quia eundem affectum exercitant licet quoad efficacias diversos effectus habeant.

His suppositis 1a sententia asserit satisfactionem Christi Domini non habuisse ex aliqua una speciali virtute, sed ex habitibus multis per actus diversarum virtutum v.g. misericordiae, benevolentiae, charitatis etc. 2a sententia ait fuisse actum religionis et ejusdem speciei cum nostra satisfactione. Sic Cajetanus

3ª p. te q. 85 art. 2º. An in Xº fuisse actus justitiae commutativae. Vide Durandum in 4º distinct. 14 q. 2ª Bartholomeus Medina hic q. art. 2º pagina 53 collumna 1ª ad 2um qui tn addit eas justitias Xpi Dni distinctas Xpi fuisse a nra quas dicit n ee actus justitiae commutativae, unde ait in aia Xpi Dni fuisse quemdam habitum justitiae commutativae qui Deus qui increatura ee n potest) Suar. disp. 4ª sec. 5ª § Nihilominus et § relinquitur. Lumel 1º 2º in 1as 2ae q. 114 art. 1º disp. 4ª cl. 1ª, Gilbertus in 1º prio q. 18 theologica corolario 18 dubitatur 3º n. 45, ubi addit, cus S. Thas et alij Scholastici negant in Xpo Dno fuisse justitias commutativas n loqui de justitia commutativa imperfectam suus fratem, sed ee illa ut comitante aliquas imperfectiones que in humanis oriri solent a parte imperfectione extremorum debitoris scilicet et creditoris, ut scilicet satisfactio cedat in utilitates seu honores accipientis et indamnus damnis: eamdem tamen tenet Cabrera hic q. 1ª art. 2º disp. 7ª § 6º nº 67 et idem docent plures doctiores recentiores; favet D. Thas 2ª 2ae q. 61 art. 4 ad 1um et 3ª p. te q. 85 art. 3º corpore.

Ergo thesa vera e et a nobis amplectenda. Probatur quia Xpus Dnus dedit unus pro alio scilicet mortes pro remissione peccatorum et hoc e ex fine resarciendi jus divinus laesus a peccatoribus, et ex alio capite constat ex supradictis intervenisse ibi rigores justitiae propriae: ius quod nulla virtus sit ad quas id pertineat directe et ex obo fiali nisi justitia commutativa que e rei ad rem, et in qua

servat illud de ordes, sequit. Xpi Dni satisfact.es
formaliter fuisse actus justitiae commutativae. Addendum
tamen est etiam intervenisse aliquid justitiae distributivae
in ea satisfact.e, quae omnia ut melius capiantur ex pro-
fesso per suas difficult.es examinabunt in sequentibus.

Sec. 2a.

Difficultates circa dicta et solutiones.

1a difficultas U. ex parte Dei in remittendis hominis
peccatis et conferendis donis gratiae propter satisfact.
et meritum Xpi Dni servet justitiam commutativam an
potius distributivam. Resp. omissis aliorum sen-
tentiis et ex parte conciliando, si justitia ex parte Dei
in remittendis hominis peccatis et conferendis donis gratiae
propter Xpus Dominus comparetur in ordine ad ip-
sum Xpum Dnum commutativa est, et ideo in Scriptura
redemptio appellatur nomine emptionis, solutionis &c. quo
quod sec. 1a ea omnia sonant justitiam commutativam, supposita
conventione et pacto Xpus Dno dedit suam mortem ut acci-
peret remissionem nostram &a. in executione tamen talis retributionis
servat Deus justitiae distributivae in ordine ad corpus
Ecclesiae, hoc est cum heterogenea sit pro inaequalitate graduum
et inaequalitate sanctitatis ejus membris inaequalia dona tribu-
untur ex thesauro meritorum Xpi Domini, et cum peccata
sint inaequalia, et virtutes etiam inaequales, remissiones inae-
quales debent esse cum et sint aliae quoad sufficientiam,
aliae quoad efficaciam, respiciant quod inaequales malitias,
praemia item inaequalia debent esse ut servet proportio geo-

metrica in hoc corpore mystico Eccl. Atque hinc fit deus sublatis omnibus imperfectionibus et servasse justitias commutativas et distributivas in opere nostrae salutis, vide de his plura in materia de gratia et de poenitentia, vide Suar. in opusculo disput. de justitia Dei sect. 2a n° 27 ubi admittit in Deo justitias commutativas proprie dictas, et sec. 3a n° 22 admittit justitias distributivas, et hic disp. 4a sec. 9a § Diximus igitur, in modo loquendi aliquantulum discrepat.

2a difficultas; Justitia commutativa respicit aequalitatem at Christus Dominus satisfecit per actus virtutis creatae prodeuntes ab humanitate quae etiam natura erat infinite inferior natura creditoris, ergo ejus satisfactio non potuit esse actus justitiae commutativae. Confirmatur 2a Christus Dominus satisfecit per actus religionis ex supra dictis, at haec non est pars subjectiva justitiae, hoc est propria et rigorosa species illius, sed pars potentialis seu potestativa ut docet D. Thomas 2a 2ae q. 80, atque adeo deficiens ab aequalitate quae ita propria est justitiae, et sequentur species illi veluti reductive et minus proprie seu annexa ut loquitur D. Thomas.

Respondeo ad argumentum non requiri ad justitias commutativas aequalitas internas id inter datum et acceptum seu inter injuriam et compensationem, quae in satisfactione Christi Domini abunde servatum est: et quamvis virtus creata per se sola ad id non sufficiat, sufficit tamen si superaddatur infinita dignificatio proveniens illi a persona divina operante de quo quaest. seq. Ad confirmationem Respondeo religio ut sic non est virtus univoca infimae speciei, quae et religio respicit cultum Dei non supponendo ejus debitum, est pars potestativa justitiae, quia communiter reddi potuerit tantus cultus quantus ei debet: si vero sermo sit

de ipse religionis que inclinat ad resarciendum jus divinum lesum, e species subjectiva justitie commutative, in Xpo Domino physice et moraliter, quia equale reddidit affectu et effectu; in nobis physice e spes justitie commutative non tamen moraliter, quia licet simplici affectu intendat reddere equale, effectu tamen non potest, propter supradicta de insufficientia pure creature ad satisfaciendum pro peccato ex rigore justitie.

3a difficultas: actus non est ex justitia commutativa, nisi persona illum exercens, teneatur ex eadem justitia illum exercere, sed Xpus Dominus nulla obligatione justitie tenebatur satisfacere Deo pro peccatis nostris, nullus enim obligatur ex justitia ad satisfaciendum alteri pro injuria cujus ipse nullo modo fuit causa, ergo satisfactio Xpi Domini non fuit ex justitia commutativa. Respondetur supposito pacto bene potest unus satisfacere ex justitia commutativa pro altero; at Xpus Dominus ut caput morale suscepit onus satisfaciendi pro nobis tale autem pactum fuit in dicta ad Hebreos, tradidit semetipsum pro nobis, et cap. 10, hostias et oblationem noluisti, tunc dixi ecce venio &.a et illud nota dummodo quis in re operetur quantum satis e ad equalitates commutationis non obesse quod operetur ex libero fine justitie vel misericordie aut charitatis &.a adhuc non intercedit propria justitia in opere, quod docet Suar. hic disp. 4a sec. 5a de quo infra.

4a difficultas sumi potest ex iis que videntur probare in Deo non dari justitias commutativas aut distributivas in retributione propter satisfactionem Xpi Domini, 1o quia D. Thomas 1o contra gentes cap. 39 ait Deo non posse convenire justi

tiam

tias quantum ad commutationem actus, quia justitia commutativa ut ipse ait 1a p.te q. 21 art. 1o corpore ex stricte est directiva commutationum: Deinde quia Deus non potest aliquid accipere ab alio ad Rom. 11; Quis prior dedit illi et retribuetur ei? 3o quia videtur esse contra perfectionem supremi dominii Dei ut debitores se constituat alteri.

R.r ad 1um scilicet vult D. Thomas in Deo non esse justitiam commutativam secundum commutationes politicas seu civiles, qualis est inter homines accipiendo aliquid quod antea non erat suum, et dando aliquid cujus dans antea erat dominus: at convenit Deo justitia commutativa sublatis his et similibus imperfectionibus quae non petuntur a ratione formali justitiae sed a ratione mali ex supra dictis, ut contingit in misericordia, de quo Aug.nus t. 1o lib. 1o de moribus Ecclesiae cap. 27, liberalitate magnificentia, fortitudine et aliis quae Deo conveniunt sublatis imperfectionibus quas in nobis habent et tamen adhuc dicuntur Deo convenire proprie et formaliter. Ergo sine gravi fundamento non est tandem aliquid praedicandum esse male aut formale in aliqua virtute ut inde videamus quomodo conveniat Deo; at pro doctrina dicta de justitia grave fundamentum est ex supra dictis praesertim q. 8a sec. 1a § sed contra et ex hac temperanda et explicanda sunt conditiones justitiae commutativae quae in humanis reperiuntur, quod scilicet sit inter personas exercentes mutuas utilitates seu commoditates et emolumentum aut nocumentum seu reparationem illius passus, de quo D. Thomas 2a 2ae q. 61 art. 4o, vide supra q. 4a sec. 4a in solutione ad 2um.

Ad 2um R. constat ex supra dictis praesertim q. 6a sec. 2a

Deus nec a se auferre suum dominium grale et supremum, nec ee imperfect^es q^d possit nobis aliquid gratis dare quin illi aliud demum speciali titulo ac dominio q^d cedat in suas glas extrinsecas et utilit^es ad hunc finem glę extrinsecę obtinendus mo ibi explicato: cuius v. D. Thoę 1^a 2^æ q^e 114 art. 1° ad 2us ait Deus ex nris operibus n quęrere utilit^es nec ex illis aliquid acrescere Deo, loquitur de utilit^e intrinseca Dei quoad sua bona intrinseca, n tn de utilit^e ad bona extrinseca glę honoris &a

Ad 3us R^o repugnare Deus ee debitorem alteri indep^e pendenter à pacto suo ex sup^a dictis q^e 9^a sec. 1^a c^e 3, et id sgf intendit Aug^us t^o 1° lib. 1° confessionum cap. 4° ad finem cus ait Deus alloquens reddis debita nulli debens; vide testimonia allata sup^a q^e 9^a sec. 1^a c^e 3. At supposito pacto id n repugnat, sic n. atq. urauthor naliq n semrit grali concursu ad effectq creaturarq nisi illis semrentibus, et dependenter ab earq determinatione. Et inde resultat dubium an supposita tali promissione Deus constituat debitor sibi ipsi, an v^o recedi possit q sua ee debitores alteri, videt n. absurdus ea asserere Deus posse constitui debitorem creaturę. R^v duplex dat promissio altera ex fidelit^e quę n confert jus nec inducit debitus justitię sed debitus fidelit^is, de quo a Suar. in opusculis relecte de libert^e Dei disp^e 2 sect à n° 29, alia confert jus et inducit debitus justitię de quo idem Suar. n° 37: per illas 1as Deus reddit sibi debitor ut scilz faciat q^d perfect^es suę veracit^is, p hanc 2as Deus reddit debitor sibi et creaturis, si res sano mo intelligat et sublatis imperfectionibus, nec hoc

hoc imperfect.^ne dicit eius tale debitum non oriat in Deo ex aliquo cogente extrinseco sed ex sua liberali promissione.

Urgebis, eo ipso quod Deus debeat creaturae, jam non manet complete Dominus rei et privat se aliquo dominio de quo creatura libere potest disponere, hoc autem videtur imperfect.^em dicere in Deo. Et ideo si Deus adhuc manet Dominus rei eam potest negare sine injustitia ac proinde non debet alteri ex iustitia. R. Deus nunquam amittit dominium supremum et grale suum res creatas deinde dominium speciale morale libere potest donare creaturae quod hoc est denominatio extrinseca respectu Dei, quod sicut Deus potest de novo adquirere, ut cum adquirit speciale dominium morale circa res ecclesiasticas et personas voto illi dicatas, ita potest tale dominium alteri donare, ut bona ecclesiastica donatur alteri qui consequenter potest disponere de illis sine sacrilegio: et licet Deus maneat sine tali dominio speciali quod dat, non dicitur privari illo, quia hoc verbum privari, notat imperfect.^em et exigentiam, quod autem id sequatur in Deo ex sua libera promissione conferenti ejus, non est imperfect.^o Dei sed liberalit.^s maxima perfect.^o sicut non est imperfect.^o Dei quod non producat se solo effectus creaturarum suppositio quod illis dedit virtutes ad agendum et voluit cum illis concurrere: neque est imperfect.^o libert.^is quod ex suppositione quod libere unum elligit, non potest oppositum facere, satis quod est quod Deus in sensu diviso possit libere disponere de quacumque re, nec requiritur quod etiam in sensu composito cum promissione possit, sequeretur non haberet perfectas fidelit.^as bonit.^as et liberalit.^ad et dum e[illegible]

p̃tas Dei dilatare studeret ea rone, certe limitaret et detruncaret alias per lesiones.

5ª difficultas. Si satisfactio et meritus Xpi Domini n̄ posset ex justitia obligare Deum nisi supposito pacto, sequeretur Xpus Dnus n̄ satis fecisse nec meruisse ex rigore justitie pro hoibus qui fuerunt ante ejus adventum, q͞a tunc n̄ erat acceptata à Xpo Dno promissio Dei. R. Xpus Dnus ex rigore justitie satisfecit etiam pro illis, cum eodem mō dicatur universalis oium redemptor Isaiæ 53: Posuit Dnus in eo iniquitatem oium nrum. Igitur q̄ remissio peccatorum et gratia collata fuerit hoibus qui fuerunt ante adventum Xpi Dni quasi anticipata solutione, prius quam Dei promissio in re acceptaretur à Xpo Dno, sm voluntatem creatam, n̄ tn fuit independenter à futuritione talis acceptationis, ut prævisa à scientia Dei, q͞d bene explicat Suar. hic disp. 4ª sec. 6ª ad finem et in opusculis disp. de justitia Dei sec. 2ª; et quid simile in humanis affert D. Anselmus lib. 2º cur Deus hō cap. 16. Q͞d si id in humanis n̄ posset ita contingere ut anticipata solutio daretur ex justitia, adhuc in Deo posset dari cum rone sui supremi dominij contineat eminenter se jus voluntatis creatæ, et ita posset rem tali mō ordinare.

6ª difficultas: Due virtutes que in Deo reperiuntur ... Theologie, q͞a habent ipsum sibi pro obto formali, ut q̄ justitia sive commutativa sive distributiva, ut virtus moralis que n̄ debet habere pro obto formali aliquid increatum, n̄ reperietur in Deo proprie et formaliter. R. eadem prorsus difficultas è de misericordia et aliis ejusmodi que tn in Deo correcte admittunt esse proprie

et fraliter: Sic ergo res in grati explicabit: si in divinis virtutib9 attendat obiectum frale primarium, est SS theologice ut patet, si in videret obiectum frale secundarium seu vo secundaria, potest esse etiam virtutes morales. et quoties in obo mali et frali virtutis moralis nulla includit essentialis imperfectio, dicitur talis virtus esse in Deo fraliter et proprie, sic justitia, misericordia et aliae similes sunt in Deo: quo vero in affectum seu virtute que reperit in creaturis, dat imperfectio essentialis annexa obo mali et frali illius, tales virtutes aut affectus dicuntur esse in Deo solum per metaphoras, sic se habent poenitentia, ira vindicta furor et alii similes affectus, quod bene notat in grati Vasq. t. 1. in 1as partes disp. 85 cap. 1. vide D. Thom. 1. p. generatim cap.

73. Sicut ergo qui ex obo frali charitatis dat alteri quod debet ex justitia, vel quoad speciem pure moralem et fraliter exercere actus justitiae, ita Deus licet ex affectu charitatis solvat debitum intendens servare proprium jus creaturae imposito pacto, dicitur proprie et fraliter exercere actus justitiae virtutis quoad speciem pure morales, sed quoad speciem physicas que sumit ab obo frali, sit talis actus charitatis sicut in exemplo allato. Deus ergo habet pro obo mali obiectum male virtutum moralium et pro frali secundario obiectum frale primarium illarum sublatis imperfectionibus: quod si propter hoc intendat aliquis in Deo non esse virtutes morales fraliter sed solum eminenter, quia habent in Deo altius obiectum frale primarium, non erit cum eo contendendum dummodo fateatur non esse per metaphoras ut iras et furores, sed proprie.

Ex his tandem concluditur quod eius utramque justitiam pro

prie exercuisse in nra redemptione, et commutatiuas respu Xpi Dni et distributiuas respu corporis Eccae, imperrando titulo hereditatis remissionem et gratias: Quan=tum autem propter bona opera dat praemium titulo meriti cedit unicuique independenter ab alio, exercet etiam justitias commutatiuas in ordine ad singulos, nec ea sunt incompatibilia, sub diuersis considerationibus: verum quod titulus notauit Tridentinum sess. 6 de justificatione cap. 16, quod si Deus, supposito pacto non acceptasset satisfactionem Xpi Dni non solum esset infidelis et fallax ut ostendit Vasquez citatus disputatione 85 cap. 6º nº 49, sed etiam injustus propter supra dicta.

Cap. 11ª

An valor satisfactionis Xpi Dni fuerit infinitus?

Quaestio haec satis difficilis est et ab authoribus in utramque partem disputata: mihi placet illud quod Scotus apud Franciscum de Pitigianis infra citandum dicitare solebat: In commendando Xpum, malo excedere quam deficere à laude sibi debita si propter ignorantiam oportet in alterum incidere; quod utinam ipse Scotus et ejus sequaces seruauissent, non ita diminute de valore satisfactionis et merito Xpi Dni loquuti fuissent.

Sec. 1ª

Negatiua sententia et ejus fundamenta.

Negant Scotus in 3º distinctione 19 quaestione unica et in 4º distinctione 15 quaestione 1ª, Durandus in 3º distinctione 20 quaestione 2ª et in 4º distinctione 19 quaestione 1ª, Almain in 3º distinctione 19 quaestione 1ª Ioan.

Medina codice de poenia art.[u] 3[o] de satisfact. q. 1[a] et novissime Franciscus de Pithigianis in summa theologiae speculativae et moralis disp. 2[a] q. unica art. 6[o] et alij scotistae. Fundamenta potissima huius sententiae sumuntur ex eo quod si ex aliquo capite satisfactio Christi Domini haberet valorem infinitum maxime ex dignitate personae divinae trahentis eas naturas humanas, hoc autem non sufficeret.

Probat 1.[o] Pithigianis quia quando natura est adventitia supposito, eius dignitas in operando non attenditur secundum dignitatem suppositi, sed secundum rationem propriam formalem et secundum perfectiones quas in se habet formaliter, sic enim inquit, si Deus naturam perfectissimam uniret supposito minus perfecto v.g. naturam supremi Angeli supposito bovis aut alterius bruti, illa natura perfectissima non amitteret suas dignitates propter indignitatem suppositi, idemque est si suppositum sit perfectissimum et natura imperfecta, tunc enim dignitas actionum mensuratur solum penes perfectiones exiguas naturae et non penes perfectionem maximas suppositi: ex quo concludit cum humanitas Christi Domini sit finitae perfectionis et natura adventitia supposito divino, eius dignitas non erit secundum dignitatem suppositi quamvis ei sit unita, sed erit considerandam secundum rationem formalem humanitatis et secundum perfectiones in ea existentes, cumque haec omnia sint finita, semper humanitas Christi Domini manet finitae dignitatis et cum opera per quae Christus Dominus satisfecit fuerint humanitatis et distincta realiter ab operibus divinis, erant dignitatis finitae, atque adeo valor satisfactionis Christi Domini fuit finitus; ideo tamen in Christo Domino licet eius actus finitae

acceptare fuerunt à Deo ad nras redemptionem quia congruum erat ut in illo acceptarent et non in aliquo alio.

2.º probatur quia à causa extrinseca semper sumitur solum denominatio extrinseca unde id quod evenit rei à causa extrinseca, non facit eas formaliter magis perfectas, nam perfectio debet sumi ab intrinseco: unde patet non esse formaliter perfectiorem eo quod fiat à perfectiore agente, alioqui omnes creaturae essent infinitae dignitatis eo quod productae sint à Deo quod sane est falsum: cum ergo in operationibus humanitatis Christi Domini Verbum se habeat ut agens quod est adeo extrinsecum, tales operationes non habent formaliter infinitas dignitates et consequenter nec infinitum valorem ad satisfaciendum.

3.º probatur ad finem articuli quia si aliquando valor satisfactionis et dignitas sumatur ex persona satisfaciente, tunc id intelligitur quando illa persona est capax meriti et valet satisfacere, qualis est solus persona praeter divinas, nam qui meretur et satisfacit subjicitur illi cui satisfacit, et respectu cujus meretur et à quo spectat premium vel remissionem debiti, quod nequit facere persona divina propter supremum dominium quod habet. Deinde si Verbum esset ipsi naturae humanae ut posset mereri et satisfacere, à fortiori et ipsum Verbum meretur ac satisfacit, poterit ergo mereri in se ipso, quod est absurdum: et adde quod si Verbum communicaret valores actibus humanitatis assumptae sequeretur quod Trinitas tantum dilligeret velle non assumptum sicut velle increatum Verbi, quod dici non potest quia hoc est ponere creatum habere tantam dilligibilitatem sicut increatum.

4.º Argumentatur Ioan. de Medina supra citato littera F. quia

Si Xpus Dnus fuerit Deus et homo, non tamen meruit nobis nec satisfecit pro nobis secundum quod Deus, sed secundum quod homo, quia nec flevit secundum quod Deus, nec oravit secundum quod Deus, nec passus et mortuus est secundum quod Deus, ac proinde talia opera non erant infiniti valoris; secus via merita Xpi Dni fuissent aequalia aut saltem infiniti valoris ac meriti et dignitatis, consequenter quod tamen satisfecit ex rigore justitiae per merita quae in vita sua fecit, quantum per passionem et mortem quas pro nobis sustinuit, et per consequens antequam autem pateret, iam erat hominibus debita ex justitia peccatorum remissio et per consequens janua regni caelestis aperta: Et ita si quis justus decessisset vivente Xpo Dno antequam inciperet pati, introisset in regnum caelorum, quod est erroneum, quia et PPes qui erant in sinu Abrahae fuissent in caelum translati antequam Xpus Dnus pateret, cum regnum caelorum non alia ratione esset clausum nisi quia nondum advenerat satisfactio, quae tamen advenisset ante passionem, si quilibet actus Xpi Dni esset infiniti valoris.

Sec. 2a.

Vera sententia probatur et explicatur.

Verissima est ea asserens valorem satisfactionis et operum Xpi Dni fuisse infinitum simpliciter. Ita D. Thomas libro 1o dist. 2a art. 1o in sed contra et 3a p. q. 48 art. 2o ad 3um idem intendit cum ait, Dignitas carnis Xpi non est existimanda solum secundum carnis naturam, sed secundum personam assumentem in quantum scilicet erat caro Dei

ex quo habebat dignitatem infinitam. et q. 1a art. 2 ad 2 ubi Cajet. et Medina, Suar. disp. 4a sec. 4 § Nihilominus, Vasq. disp. 7a cap. 2o Cabrera disp. 6a § 4o cl. 3a Albertinus in 1o prio q. 18 Theologica corolario 14 dubitat. 4a; D. B. Ventura, Ricardus Paludanus, Soto, Ferrara, Vega et alii quos refferunt authores citati, et passim Recentiores: et q. 4a hujus infinitas valoris provenit ex triplici capite nempe ex persona offerente ex re oblata et ex ipsa oblatione, et q. libet ex his capitibus per se solum satis erat ad infinitudinem de singulis dicere in sequentibus in hac tamen q. solum agemus de infinitudine proveniente à persona offerente.

Supra hanc cl. probant inprimis omnia testimonia S.S. PP. conciliorum et PP. sup. allata, quae docent nullas puras creaturas potuisse condigne satisfacere pro peccato et ad id necessarias fuisse personas divinas unius satisfactioni valorem et dignitatem comunicaret; ex illis manifeste à persona Verbi comunicari infinitatem valoris satisfactioni. Ratio hujus cl. sumitur ex principio generali in materia de gratia ubi tradidunt comiter Theologi valorem satisfactionis et meriti potissime attendi ex dignitate personae operantis, et ceteris paribus esse opera majoris valoris, quo fit a persona digniori ut de sup. q. 4a sec. 3a § Id omissis: Eadem doctrina bene confirmatur ex illo Genesis 4o; respexit Dominus ad Abel et ad munera ejus, cum autem clarum valorem operis sumi à persona non intelligitur à personalitate, seu subsistentia prout distincta à natura, sed à subsistentia cum omnibus adherentibus, hoc est non respicere

ad Abel, quin et lumen nabe venis id clare. Alioqui majoris n. estimationis e si Rex apperiat caput alicuj quasi si Dux alit comes seu priuatq hō ī faciat.

E v° persona operet in na. aduentitia. hoc n impedit ut posit coicare valorem operibg moralem quamuis valor physicg sumat in ordine ad naturas cuj q e operatio: sic proinde acta eliciti ab humanit Xpi Dni in suo valore physico finiti sunt ejusdem sp. spei physicq cūs actibg virtutus aliorū justorū, in ee tn morali habent infinitudines simpliciter et superant absq proportione quemcunq valorem potem quem persona creata quecunq illa sit et quomodo cunq cōsideret poset coicare.

Dices si per impole na diuina uniret suppositto creato et finito ri ideo ejus operationes haberent valorem infinitus et si na finita uniat supposito diuino et infinito ri ideo eius operationes habebunt valorem infinitud. R. in ea hypothesi adhuc tales operationes nq diuinq haberent infinitus valorem moralem prouenientes ab ipsa na, ricqd n. totq valor moralis prouenit a persona, nas etj partialiter prouenit à na et alijs circunstantijs, q ceteris paribg potissime à persona proueniat ut supra dictus est. Verus tn e in eo euentu tales operationes n accepturas infinitus valores à tali supposito qa n e potens ad coicandus tantus valores, et ita in eo gre valoris moralis nq penitalitatis finitudines haberet: e contra in Xpo Dno operationes nq humanq ab ea pro

cisse finitus valores accipiunt, à persona tamen divina accipiunt infinitudines.

Duo tamen hic advertenda sunt, primus est non quaelibet opera accipere infinitudines à persona divina operante, si sint actiones transeuntes id non clarum, unde creatio mundi, conservatio Petri v.g., largitio gratiae et caetera ejusmodi quae à persona proveniant ut ab operante non ideo habent infinitum valorem intrinsecus aut infinitas dignitates, intrinsecam, quia persona divina extrinsece se habet ad tales operationes et eodem modo bene notavit Albertinus citatus dubitatione 4a numero 46 actus extrinsecos Xpi Domini, qualis erat sanitas quas dabat aegrotis, vita quas dabat mortuis et similes non fuisse infiniti valoris quia erant ipsi personae Verbi extrinseca debent enim esse operationes immanentes quae manent intra compositum, et debent esse utraque in alterius honorem et obsequium cedant, sic non comestio Regis in se non est majoris aestimabilitatis moralis quam comestio plebei, et quod dux reddat quod debet creditori, non est majoris aestimationis moralis quam quod persona privata reddat quod debet alteri privato homini, quae omnia ratio naturalis dictat et communis apprehensio.

Secundus est, quod licet objectum et persona quae liberè concurrant ad augendas dignitates et valores actus, attamen objectum non communicat valorem actui nisi per modum quo attingit habet ab actu, et ita actus creaturarum, quantumvis habeant Deum pro objecto non habent infinitum valorem nec infinitas dignitates, quia finito et limitato modo attingunt et prosequuntur objectum, et Beata Virgo quia offert Deo suum filium ejusque opera infiniti valoris, non merebatur infinitum quia ejus actus seu oblatio erat à persona

tinta oriebat et finito modo rendebat in obus: at si per-
sona si coicat dignitas actui ut cognita seq. sanctiores
qui minus cognoscunt suas dignitates minus mererent,
quod esset absurdus, sed solum coicat dignitas actui quando
renus secruit ut prius quod operationis, independen-
ter a modo quo attingit obus, unde h operationes hu-
manae Christi Domini finito modo ex se attingerent obus
quia tamen oriebant a supposito infinito habent infinitus
valorem moralem etiamsi nullus aliud caput infini-
tudinis in ijs daret: quae sia magis in sequentibus
declarabunt. Quod autem dicimus de actionibus Christi
Domini idem intellige de passionibus quae etiam in suo genere
habent infinitas dignitates moralem et aestimabilitates.

Sec. 3ª

Argumenta contraria soluuntur

Ad argumentum sectionis 1ª Respondeo ad 1um opus quod liber ha-
bet duplicem valorem alterum provenientem a per-
fectione eius, alterum a perfectione suppositi, illum
nunquas amitterna ex variatione suppositi, hunc
augebit vel minuet illius variatio: argumentum natura huma-
na univer. supposito Angelico procul dubio eius
operationes majorem dignitatem et valorem haberent quam
si univer. supposito humano, quod ex ipso rationis lumi-
ne et prudentiae hominis aestimatione satis apparet: Quod si natu-
ra Angelica univer supposito bovis aut alterius bruti

certe amitteret valorem provenientem a supposito tam et indignitatem potius ex ea parte contraheret quam dignitatem quia suppositum Bruti non est capax meriti aut demeriti aut valoris moralis proprie loquendo: igitur in praesenti tam valor intrinsecus proveniens a natura ipsa humana secundum se est simpliciter finitus quem valorem aliqui appellant physicum, at valor moralis a persona proveniens est infinitus simpliciter proprie dictus. ita ferme Rmus Albertinus citatus. Enim vero singulare discrimen est inter suppositum divinum et creatum, quod illud ex sua natura est gratum et sanctum confert quod valorem operi, at vero hoc non ex sua natura sed ex donis gratiae si sermo sit de propria ratione meriti et satisfactionis.

Ad 2um Rndetur Verbum divinum non concurrere ad operationes humanitatis sibi unitae, omnino extrinsece, ut concurrit ad operationes cujuscunque alterius humanitatis sed quasi intrinsece, cum vero illi unitum sit realiter, vide supra disp. 1a q. 6a et ita illi potest conferre valorem moralem infinitum, tam autem in valore physico attendant solum ea quae formaliter et omnino intrinsece sunt in re, ad valorem autem moralem attendunt etiam ea quae aliquomodo sunt intrinseca tali operationi et illi aliquo modo unita, secus non posset autem dignitatem aliquam sumere ab eo quod est extrinsecum illi, quod dici non potest. Creaturae autem in gratia ideo non habent dignitatem infinitam tam producantur a Deo, quia Deus omnino extrinsece se habet ad illas et non exercet aliquomodo per causalitatem formalis rei per illas: at vero Verbum divinum respectu humanitatis

sibi

sibi uniti et ejus operationibus concurrit quasi formaliter et immanenter atque adeo non mere extrinsece ut concurrit ca efficiens transiens.

Ad 3.um R: persona divina non est capax meriti et satisfactionis respectu sui et operationum naturae divinae at vero per unionem naturae creatae poterit illi communicare eas proprietates quae habet ipsas naturas capacem earum, et sicut posita unione hypostatica vere dicitur Deus homo quod non poterat dici per proprias naturas, ita et potest dici communicans dignitates et valores ad merendum et satisfaciendum cum habeat naturas aliquas inferiores Deo. cum autem hoc non conveniet suae naturae divinae non sequitur quod Verbum ipse sit magis meritorius, sic sol calefacit haec inferiora quae capacia sunt caloris, non tamen sequitur magis calefacere seipsum: unde illud axioma propter quod unumquodque tale et illud magis, suas limitationes et explicationes habet, et in minimum requirit quod forma sit in se capax talis denominationis quam alteri communicat, de quo plura alibi diximus. Neque sequitur quod Trinitas tantum diligit velle creatum Christi Domini ac velle increatum, quia licet illud habeat infinitum valorem moralem, habet tamen finitum valorem physicum, at velle increatum habet omnimodas infinitudines undequaque et majores etiam infinitudinem moralem cum illas habeat a se et non participatas ab alio ut tenent actiones creatae Christi Domini, sicut autem unus infinitus physicus potest esse major alio ita et unus infinitus morale.

Ad 4.um R^r, pro nobis satisfecit Deus tum ut Deus et ut homo simul sup.^a q.^e 8.^a sec. 1.^a, humanitas q. concurrit ut prius quo satisfactionis, Verbum ut prius quod unde sine Verbo aut sine humanitate n. intelligitur proprie completus et adequatus satisfactionis, evidenter de aliis actionibus creatis Xpi D^ni: unde oes ejus actus imma nentes proprio explicato sec. precedenti fuerunt infini ti valoris, an v.^o fuerint equalis valoris infra ex aminabitur. De facto autem n. é peracta redemptio nec aperta janua regni celorum nisi potestate passionis et mortis, n. ex insufficientia reliquorum operum, cum una gutta sanguinis illius sufficere potuerit pro redem ptione generis humani ut ait Clemens in extravagante Unigenitus sup.^a q. 7.^a, id ex speciali pacto quo voluit n. consumaret ante mortem X illud Isaie 55 si posue rit pro peccato &c^a sup.^a q.^e 9.^a sec. 1.^a c.^e 5.^a, et ideo ca nit Ecclesia, qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti, de quo plura in sequentibus.

O, si dicas si 1.us actus Xpi D^ni habuit infinitum valo rem exhauriret totam latitudinem valoris, et ita reliqui actus nihil habuissent valoris, cum infinitum ex Aristotele 3.º physicorum sit quod n. é aliud extra accu pera ea ratione qua infinitum est. R.^r bene Alber tinus citatus n.º 61 id intelligi de infinito adequante to tam latitudinem n. autem de infinito inadequato qualis é quilibet actus Xpi D^ni quarum alii possent addere saltem majores extensiones valoris et augere titulos ad premium vide infra q.^e 15.

Sec. 4ª

Explicant alia difficult.es circa dicta

1ª difficultas eius personalitas n. influat immediate in actu ut docet cõis sent. et aliqui oppositum dixerint, tenent, pugnat Suar. hic disp. 11 sec. 4ª § 2º dicturum aliq. n. apparet quare magis dignificet operationes quam obiectum et quare dignificet independenter à modo tendendi ac q. ex dictis sec. 2ª q. si ita dignificat, cur n. dicet operat.es creatas Xpi Dni here tantus valorem moralem tantas quod dignitas ac Verbum. R.r certum e. apud oes magis conferre ad valorem actus dignit.es psonae operantis quam dignit.es obi. q.d bene confirmant Suar. hic disp. 4 sec. 3ª § id hinc orit. et sec. 4ª § dum igit. et § alt. Vasq. disp. 6ª cap. 3º ad 2am verem et alij cõiter: idq. sans docet cõis. oius estimatio et experientia, magis n. estimat obsequium procedens à Rege, qª plebeius quam si procedat à plebeio qª eumdem Regem, eo ideo Rex ut operans magis dignificat actus quas ut obus, q.ª ut dicebamus sec. 2ª obus solu concurrit extrinsece et ut terms dependentergo à modo tendendi actu, at v. persona operans ut prius quod q. se et intrinsece operans et n. influat immediate ut bene explicant liberius citat. vide sum. q.e 8ª sec. 1ª. Non aut. communicat Verbus diuinus actui creato totas dignit.em quas in se het, q.ª cu. sit creato habeant valorem omnino sicuti finitus et infinit.es moralem accipiat solu participatiue et n. à se, n. potest here equalem valorem

ac dignit. vide sect. praecedenti ad 3.um Ad hanc rem explicandam adduci solet aliquale exemplum Regis qui feminas infimae sortis in matrimonium sumeret atque adeo Reginas constitueret, certe in casu filios gignere regali dignitate praeditos inferioris tamen dignitatis quam in se habet ipse Rex qui radix est et fons huius regiae dignitatis absque mixtione inferioris sortis.

2.a difficultas non videtur in hac parte debere assignari discrimen inter operat.es transeuntes et immanentes quae utraeque ab eadem persona divina procedat. id quod videntur sentire aliqui doctiores Recentiores et Suar. hic disp. 4.a sec. 6.e § Ar. qui consenserit beneficium Regis magis aestimet quam si procederet ab hoc plebeio, et tamen est actio transiens. Rv. ex dictis sec. 2.a in actione immanenti persona se coincat fraterni et intrinsece, non ita in transeunte tamen ibi explicatu, atque adeo actiones transeuntes à Deo procedentes habent infinitatem tamen quid quaereng operationis actionibus liberas Dei usque re v.a intendunt Suar. circulus si actu seclegat, et tunc potius aestimat act.o ipsa in creata Dei quam ipsa creatura: deinde in beneficio à Rege collato non tam aestimat opus ipsius transiens quam act.o immanens ipsius Regis quae est voluntas, sic justi quamvis mereant à Deo praemium naturale creatum tale, non mereri ipsius actus liberos Dei nisi ad summum in obliquo et de condigno.

3.a difficultas; gratia sanctificans licet conducat ad augendam dignitatem operis, non tamen sequitur, si subsit operans habeat gratias ut operetur, quod omnes opus bonum quantumvis remissi habeant valorem ut sunt.

immo aliud subus hene grias ut unus poterit elice
re actus ita perfectus ut absolute superet meritum
Abi sperantis cus gria ut octo. 9° similiter ex eo
q persona sit infinitae dignitatis n sequitur q coicet
actib. infinitum valorem. R gria sanctifi
cans iuvat ad augendum meritum, ceterum cus n sit
totalis ro merendi poterunt ex alijs capitib.
tales circunstantiae evenire, ex obiecto actus ex diuturnitate,
ex difficultate, intentione &c ut actus elicitus
cus gria sanctificanse ut unus sit absolute magis me
ritorius et satisfactorius quas actus elicitus cus gria
ut octo de quo plura in tra de gria et de charit.
Ad 10. .. psonae dignitas ex se magis coicat dignitatem
actui q gria priusquam quod omnis actus est talis per
sonae, q n ita habet gria. adde q gria sanctifi
cans n continet eminenter totam rationem meriti; at p
psona Verbi cus à se ipsa sit sancta et grata Deo
et q infinita in suo esse continet eminenter totam rationem
meriti, et consequenter coicare potest actui quantum
cunque finito intrinsece physice infinitum simpliciter valo
rem moralem ut supra dictum est.
4a difficultas oritur ex eo q si actus Xpi Dni fuit in
finiti valoris, n e quid reliquae de novo mereantur et con
sequenter essent otiosae et superfluae. Respondeo in qo scc.
procedenti ad 4um n illas reliquas fuisse superfluas
et otiosas tum q merebantur novas redemptionis novo
titulo; tum etiam q specialis ratio et pactum fuit de ea

re ex offerentis et acceptantis, vide infra disp. 12 § 4 difficultate de premio respondente valori operis Christi Domini. R. ex speciali pacto quod valor operis fuerit infinitus, solum datum est de facto premium finitus absolute, quantus autem fuerit et quale esse potuerit equale, infra dicetur ad quest. 19. D. Tho. disp. 12, interim legatur Albertinus citatus a n. 51.

6a difficultas. Si homo justus eliciat actus merenturalem virtutis acquisitive, non meretur illum premium supernale nisi talis actus imperetur ab actu supernali charitatis; nec alioquin censetur dignitas supernalis personae gratae communicare valorem tali actui, quod similiter dignitas personae Verbi non communicabit cuilibet actui etiam naturali infinitus valores. R. varia docent Theologi in materia de charitate que refert Albertinus citatus a n. 50. Assero quod sicut palmes ut ferat fructus opus est ut hauriat humores ex vite, ita ut opus sit meritorius supernalis premii, opus est ut hauriat humores ex ipsa gratia sanctificante, quod fiet si actus naturalis imperetur a charitate atque adeo non sufficit quod opus fiat a persona habente gratiam, sed ulterius requiritur quod fiat ex gratia, seu gratia in ordine ad illud omnino per accidens se habebit. At vero in Christo Domino cum sanctitas sit essentialis personae et non adventitia ab extrinseco ut in personis creatis, non potest non communicare valorem infinitum etiam ad premium supernale quod in eo non esset gratia habitualis quantumvis actus esset naturalis, quia id totum supplet a persona Verbi; quod intellige presertim si tales actus naturales imperarentur a volitione

divina mo dicendo q sequenti q in grali actu natly mixtis nas merenti premium supernale nisi ut extrinseces atq adeo ut imperati ab aliquo actu supernali. In quo autem consistat valor moralis sudo dicti operis Xpi Dni et quomodo persona divina conferat in eo valorem, dicet infra.

C. 12ᵃ.

Quid sit operatio Theandrica ac proinde an in Xpo Dno sola creata operatio concurrerit ad satisfaciendum, vel etiam increata?

Sectio 1ᵃ.

Status quaestionis et ejus resolutio.

1. Actiones quas Xpus Dns pro nobis satisfecit et meruit, et illas quas miracula patrabat, Theandricas, hoc est humanodivinas seu Deiviriles appellant PP. Ss. Dionys. cap. 2º de divinis nominibus intermedius et firmavit; humanatus Verbum operari et pati quaecumque Theandricae operationi congruunt, in textu graeco habet ea vox Theandrica seu Theuerguia et epistola 4ª ad Cajum loquens de Xpo Dno ait, jam vero neque divina ut Deus, neque ut homo humana perficiens, sed Deo homine facto novas quamdas atque inusitatas ex divinis atque humanis permixtas operationem (graece Theandrica) nobiscum conversatus ostenderis. ita etiam loquitur 6 synodus actione 2ᵃ

4.ª 8.ª 9.ª 11 et 17 Bonav. Ambrosius lib. 2° de fide cap. 7

S. Leo magnus epla 10 quae e ad Clavianum, Utraque in-
quit in Xpo natura humanaque divina cum alterius com-
municatione operatur. Damascenus lib. 3° fidei cap. 17
Neq. divinitas operabatur sine carne, neq. caro sine
divinitate, et cap. 19 ait actionem Xpi Domini ex sa-
lutiferosa non tantum humana est sed etiam divina, et
infra ait ex deitate personas. Nazian. oratione 2ª de
Filio quae e 4ª de theologia ait. In salvatore velle
totus est deificatus: S. Leonis et Nazian. testimo-
nia refferet et approbat Agato Papa in 6ª synodo actione
4ª epla 1ª; verba S. Leonis assumpsit et secutus e So-
phronius in epla sua quae recitata fuit in 6ª synodo act.
11 et approbata a tota synodo actione 13. Theodotus
etiam Anciroxs episcopus homilia de nativitate Salvatoris
quae habetur in concilio ephesino t° 6° apud Beltanus cap. 10
ait Deus assumpsit eas passiones ut illae deificatae victo-
rias adversus passiones nobis obtinerent; et hujusmodi
PP.es habent alia plura.

2° Difficultas est et ea gravissima quid velint PP.
ijs et similibus locutionibus. Bellar. t° 1° lib. 5 de Xpo
mediatore cap. 7° ait: Si quis intelligat p. Deivirilem
operationem, unam operationem propriam utriusque nae manifeste
errat; nam in 6ª synodo actione 8ª Macharius hereticus mono-
thelita hoc asserebat, et ita falso intelligebat Dionysium. Dicun-
tur posse appellari Deiviriles operationes aliquae dom. Xpi
Dni in quibus concurrant Deitatis et humanitatis actiones sed
distinctae et duae revera; afferrique ex Sophronio in illa
insigni oratione quae legit in 6ª synodo act. 11ª triadistinc-
qui posse in Xpo Dno operationes, quaedam pure divina

ut creare et servare omnes creaturas; quaedam pure humana ut comedere et bibere; quaedam partim divina partim humana ut ambulare super aquas, nam ambulare fuit humanum erat; dare illis aquis soliditatem erat Dei, et addit haec dici Theandrica seu divino-humana, qualia erant ea miracula, non tamen omnia opera Xpi; haec ille. Postea subjungit omnes Xpi Domini actiones posse dici Theandricas ratione suppositi operantis, semper enim Deus homo operabatur non nudus Deus aut nudus homo, idque voluisse Damascenus citatus et Leones cum ait utramque naturam in Xpo Domino operari cum alterius communione hoc est manente unione cum altera in eodem supposito.

Bo Suar. hic disp. 4 sec. 4a Vasq. disp. 5 cap. 4o et 5o et coeter. Recentiores hoc ultimo modo explicant operationes theandricas, atque adeo asserunt nihil aliud esse operationes Xpi Domini satisfactorias et meritorias fuisse theandricas, quam profectas fuisse a supposito divino, quod in se licet creata sint, ueruntamen ex eo capite habere infinitum valorem propter dicta quae praecedunt. Vide Bellar. infra citandum cap. 2 ubi refutat errores Stancari negantis infinitatem dignitatis operibus Xpi Domini ex dignitate suppositi divini, quasi illud non occurrerit ut prius quod talis operationis non tamen ex eo quod compositum fuerit ex actu creato et increato, sed elicitas fuisse a sola humanitate subsistenti a persona Verbi. Et quidem hoc sufficientissimum esse ad hoc ut operationes Xpi Domini appellentur theandricae et infinitum valorem habeant, negari non potest ex supra dictis, cum vere sint esse valoris moralis divinitus operationes Xpi Domini quantumvis in se sint creata ex eo quod procedat a persona divina. Sed utrum praeter hoc aliquid aliud fuerit et debeat admitti, satis difficile est.

4. Igitur docti Recentiores ac ego attentior ex verbis Pp.
supra relatis aliquid magis odorant: Asserunt quod ope-
rationes satisfactorias et meritorias Xpi Dni esse quodam-
modo compositas ex actu creato et increato non compositione
physica sed morali, et ideo etiam appellari theandricas
explicant; Cum enim natura humana unita fuerit Verbo
divino, volitio naturae humanae subordinata erat volitioni di-
vinae speciali titulo conjunctionis qui non datur in aliis actibus
creatis, et ita sicut in homine posita unione animae ad corpus
pars inferior subordinata est superiori, et haec dirigit
illas illiusque actiones elevat ad meritum et valorem:
Ita suo modo ablatis imperfectionibus in Xpo Dno posita
unione hypostatica dabatur subordinatio et conjunctio mora-
lis in operando, quod signat Athanasius cum in simbolo
ait: Sicut anima rationalis et caro unus est homo, ita Deus
et homo unus est Xpus: et sicut in homine aliquae sunt operationes
ad quas concurrit pars inferior et superior (licet pars
inferior sine superiori non sit capax meriti aut demeriti
quod aliter se habet in praesenti ubi humanitas ipsa est per
se capax et meriti et demeriti), et aliae ad quas sola
pars superior concurrit: Ita in Xpo Dno quaedam
sunt operationes ad quas non concurrit humanitas, ut sunt
destinatio reprobatio etc., aliae vero ad quas divinitas
et humanitas concurrunt et ideo dicuntur theandricae:
Et quamvis actus divinae motionis et gubernationis vo-
luntatis creatae humanae Xpi Dni sit toti Trinitati com-
munis, cum tamen humanitas non sit unita Patri neque Spiritui
Sancto sed soli Verbo, iste idem actus voluntatis divi-
nae directivus voluntatis creatae inquantum est vitalis mo-
tivus naturae propriae et sibi subjectae, peculiari ratione competit
soli

Ver-

Verbo, quam specti Patri neque Spiritui Sancto, qui non
tenentur eas humanitates ut proprias naturas ipsorum et sibi
specialiter unitas regere et gubernare, quemadmodum tenetur
Verbum propter uniones hypostaticas cum illa.
5.° Itaque divina volitio satisfaciendi pro naturas humanas
sit communis esse tribus personis divinis, attamen in quantum
actus obligatoria et debita erat propria personae Ver
bi, quia ea sola tenebatur debito satisfaciendi pro naturas hu
manas, et ex suppositione suscepti debiti peccaret
nisi vellet pro illas satisfacere, unde sola persona Ver
bi per actus increatus dicebat volo satisfacere, aliae
personae divinae dicebant, volo ut Verbum satisfaciat
suae obligationi in natura assumpta. Quod autem tales
actus habuerit Verbum per voluntates increatas (nam de
creata non est dubius) non videtur negari posse aut debere,
cum sit de summo bono et voluntas increata tam propria
sibi ac aliis personis divinis in ordine ad obiecta communia et
ad propria: sicut autem Pater aeternus hic hunc actus
voluntatis increatae volo mittere Filius meus, quod non
potest dicere aliae personae divinae, ita Verbum in ordine
ad naturas assumptam habere potest aliquas denominationes
volitionum divinae quas eo modo non habeant aliae personae
divinae: Dato autem quod habeat Verbum talem actus
increatus supra dictus certe hic moralem unionem habet
cum actu voluntatis creatae amplectente idem obiectus in humani
tate assumpta. Ex quo fit quod volitio creata Christi
Domini speciali titulo tenebatur sequi eamdem volitionem quae
tenus erat Patris et Spiritus Sancti quia videlicet erat operat

personæ Verbi ut proprij suppositi et non aliarum divinarum, licet quoad efficientiam physicam à tota Trinitate, indivisibiliter produceret ut sup. explicavimus.

6°: sicut enim in humanis ex actu imperato et imperante in eodem hoe fit unus totus in esse moris et meriti, quod non solum stringit in actu mere externo qui per se non est capax meriti et demeriti imperato ab interno sed etiam in actu interno voluntatis v. g. humilitatis imperato ab actu charitatis ejusdem voluntatis qui ratione hujus imperantis fit externus, habet ipse valorem et quia humilitas est et quia à charitate imperat: ita in Xpo Dno ex actu creato et increato fit unus totus moraliter secundum rationem moventis et moti ad eumdem finem satisfaciendi uniebant increata et creata volitio, et hæc merebat premium infinitum non solum quia oriebatur à gloria increata sed etiam quia imperabatur ab actu increato divino sicut actus naturalis in justo meretur premium supernaturale quia imperatur ab actu supernatali ut dicebamus quæ precedenti sec. 4a difficultate 6a: quæ doctrina intelligenda est non ita ut natura divina concurrerit ut prius quo satisfaciendi, ita ut Xpus Dns in eo sensu exercuerit officium mediatoris secundum utramque naturam divinam et humanas ut somniavit Calvinus et alij heretici apud Bellar. sup. citatus cap. 3° ubi bene probat secundum rectas fidei et Patrum doctrinas solam naturas humanas in Xpo Dno fuisse prius, Scil quo redemptionis, sine natura divina ut talis fuit seu prius Scil quo redemptionis Deus tresposse

diuinę fuissent redemptores et mediatores quod est hęreticum. Accedit quod cum natura diuina nulli sit inferior aut subdita et insuper non sit mortua aut crucifixa, ideo non est capax exercendi tale officium, neque vero illa concurrit ad satisfaciendum ut principium quo. Christi forte questio sit de nomine; in sensu nostro catholico et sublatis imperfectionibus dici posset esse principium quo aliqua ratione, cum in aliquibus processionibus natura diuina sit principium quo sine aliqua inferioritate aut ratione instrumenti proprie de quo in materia de Trinitate; negatur ut principium quod quia hoc est proprium suppositi. Ad ea bene dicitur concurrisse ad redemptionem volitionem increatam Verbi, quatenus volitio creata ejus humanitatis non concurrit solitarie et nude sed ut animata et vivificata volitione increata, mouente et dirigente eam ad finem satisfactionis modo supra explicato, eo fere modo quo in hoc ad merendum concurrunt actiones imperatę ut vestitę et affectę, seu potius animatę et vivificatę actu imperante et dirigente. Est quia tanti momenti hoc rite intelligere et vere explicare ad gloriam et valorem operum Xpi Domini, quanti interest concurrisse actionem creatam ut nudam in ea actionis solum vestitam dignitate personę diuinę offerentis, aut offerre actionem creatam non solum vestitam dignitate personę diuinę operantis, sed quod sit dignitate actionis increatę imperantis et dirigentis eam. Nec aliquem deterreant testimonia Patrum apud Bellar. citatus cap. 4° et 5° qui potius excludere videntur in Xpo Domino naturas diuinas a ministerio mediationis, redemptionis, satisfactionis et meriti, Patres [illegible] contra Eutichetes pugnant asserentem in Xpo Domino solum unicam naturam nempe diuinam et in eam Xpum Dominum redemisse nos,

ut demonstrent passiones non potuisse fieri per divinitates, inferunt necessarias fuisse naturas humanas ad ea ministeria et ad humiliationem, orationem, obedientias, subjectionem &c. retro vero non negam divinitates occurrisse ad augendum valorem et meritum in actionibus Christi q[uo]m modo sup[r]a explicatum. vide testimonia Patrum allata sup[r]a n. 1. id humanitates oriu ad id necessarias fuisse quia Deus sine divinitates solas non poterat satisfacere et mereri pro nobis.

7°: quod autem hæc sit legitima et vera explicatio operationis theandricæ, ostendit imprimis ex eo quod sic unus unionis inter volitiones creatas et increatas in Christo primo non solum est neque absurdum aliquid continet, cum sola sit compositio moralis, et ex alio capite cum Verbum quod est primum quod satisfactionis potuerit homine applicare et coniungere suas volitiones increatas cum creata gloriosiorque sit prosecutio habitis talis modus satisfaciendi et dignior Deo, non est unde debeat denegari. sicut enim Verbum divinum quod in se non est capax meriti potest unum primum adæquantem satisfaciendi et merendi facere cum humanitate media unione hypostatica: ita volitio increata in Christo Domino media unione morali sup[r]a dicta cum volitione creata ejusdem, potest facere unam actionem adæquatam satisfactionis et meriti. Neque video quæ specialis repugnantia in hoc contineatur si res bene perpendatur et animo pacato examinetur. Pro quo facit singulare testimonium Lateranensis primi sub Martino 1° consultationes canone 15, habetur quod 1° 2° conciliorum pag. 1217: Siquis secundum scelerosos hæreticos Deivirilem operationem quod græci di-

eum theandricam, unam operationem insipienter suscipit, non autem duplicem esse ostendit cum sanctis Patribus, hoc est divinam et humanam; aut ipsam Deivirilem quae portentum est novi vocabuli dictionem unius esse designativam, sed non utriusque mirificae et gloriosae unitionis demonstrativam condemnat sic: Ubi scilicet per gloriosam utriusque operationis unitionem unitionis moralem eam plane indicat, per reliqua verba pluralitatem et distinctionem physicam, quod utrumque nos supra satis explicuimus, immo cum concilium addat hanc vocem theandricam indicativam esse ad significandam mirabilem unionem quae datur inter operationes divinas et humanas in Christo Domino, et haec non potest esse physica ut infra dicemus, neque debeat esse sola illa gratiae conformitas quae in omnibus justis reperitur cum voluntate divina; certe hanc ipsissimam unionem moralem specialem in operationibus Christi Domini significat.

3o jam vero posito hoc modo explicandi operationes theandricas Christi Domini quas apte et proprie explicant atque intelligant testimonia Patrum supra allata, quis non videat? quin immo D. Thomas si attente legatur non alio modo ea videtur intellexisse, nam 3a parte q. 19 art. 1o ad 1um exponens verba Dionysii supra citati sic ait: Dionysius ponit in Christo operationem theandricam idest divinam virilem vel divinam humanam, non per aliquam confusionem operationum seu virtutem utriusque naturae, sed per hoc quod divina operatio ejus utitur humana, et humana ejus operatio participat virtutem divinae operationis; et ad 2um ait: Operatio quae est humanae naturae in Christo inquantum est instrumentum divinitatis non est alia ab operatione divinitatis; non enim est alia salvatio qua

salvat nos humanitas Xpi et divinitas ejus (attenta unionem moralem utriusque actus creati scilicet et increati) habet tamen humana natura in Xpo in quantum est natura quaedam quamdam propriam operationem praeter divinas: et in corpore idem fusius explicatur exemplo operationis propriae ignis et quam habet ut instrumentum fabri ad fabricanda arma.

6 Ex qq. solvitur ex mente D. Thomae et PP. theandricas operationes dici non sola denominatione à divinitate, nec sola motione ab illa proveniente, sed includendo formaliter volitiones increatas, sicut non esse duas absolute ut ponuntur à S. Thoma et PP. quae aliquo modo similima modo sup. explicato. Adde quod PP. theandricas operationes referunt similiter ad miracula et ad redemptionem; ad miracula autem certum est increatas volitiones concurrisse formaliter et primario utendo volitione creata ut instrumento, quod idem est respectu redemptionis: cum non in hoc etiam non poterunt eodem modo adunari, adeo non solum ad operationes transeuntes miraculosas sed etiam ad operationem immanentes volitionis qua peracta est redemptio, ita ut humanitas organum fuerit divinitatis respectu utriusque operationis.

Ad 2 respondet Vasquez citatus disp. 5 cap. 5 n° 39 et sequentibus operationes theandricas non eodem modo virtutem habuisse ad merendum et ad patrandum miracula, nam ad patranda, inquit, miracula ut ad sanandos aegros, actiones et motus externi humanitatis ut tactus, sputus, loquella et aliae id genus virtutem accipiebant ex divina operatione non autem ex humana hoc est ex affectu voluntatis divinae, non autem ex affectu voluntatis

humanę, ita ut erg. assurg. simul esset et uterq. simul theandrica operat.° Iuxta doctrinas P. Suarez diceret, nam actiones et motus exteriores humanitatis erant instrumenta aut quasi motus instrumenti nempe ipsius humanitatis quę diuinę naturę agenti, ō voluntatem increatę tanquam causę principali subseruiebat uti instrumentus coniunctus aut nale et physicus aut certe morale: at v.° in ordine ad satisfaciendum et merendum velle humanum Xpi Dni non fuit sanctificatus a ipso velle diuino neq. ab eo accipiebat dignitatem; id ex eo q.d iuxta doctrina P. Suarez na diuina ut natura e non sm rationem voluntatis in Xpo Dno e quasi fra sanctificans humanitatem et veluti unguentus quo ungit ut dixi alibi. Hęc Vasq.

11.°: ceteris hoc ipsius q. inquirimus cur non posit eo dem modo uniri operat.° diuina operationi humanę in ordine ad meritus et redemptionem, sicut unit in ordine ad patranda miracula: si n. hęc unio semel admittis, cur n. etiam in alijs operibus admittes, cum ex sup.a dictis idem fundamentum sit ad utrumq.: et D. Thes agens de merito loco sup.a citato in corpore asserat in gratia Diuina na unit operationem humanę sicut operatione sui instrumenti. et similiter humana na participat operationem diuinę nę, sicut instrumentum participat operationem principalis agentis. In rone operationis ad redemptionem et meritus ipsa increata operat.° fraliter concurrit ut partialis actio; ardd adeo ex hoc capite satisfact.° et meritus Xpi Dni, licet

etiam infinitum valorem moraliter et physice cum aliter et in recto includat aliquid increatum, de quo plura infra q. 14.

Sec. 2a

Objectiones contra dicta et solutiones.

Doctrina sec. praecedenti tradita mihi valde placet videtur maxime conformis doctrinae D. Thomae et veram solidae theologiae. eam immerito acriori calamo [illegible] oporteret carpunt Suar. hic disp. 4 sec. 4 [illegible] subiectam [illegible] et in se esse falsas et ad rem [illegible] explicandas impertinentes; [illegible] probatur quia valde favet haereticis ponentibus in Christo [illegible] unam tantum operationem; qui error damnatus est in 6 synodo ubi Sergius papa haereticus esse dicit unam tantum in Christo reddere operationem [illegible] sicut et unam [illegible] naturam; deffinit quod absolute esse duas [illegible] rationes inconfusas et impermixtas. 2us probat quia inprimis unio physica talium operationum impossibilis est cum non possit esse continuationis neque inhaerentiae ut patet; unio etiam moralis quae poni posset metaphorica est et potius est conformitas voluntatis at ex hoc non potest sumi infinitas valoris [illegible] [illegible] etiam [illegible] actus satisfactorii [illegible] unus cum voluntate divina unit conformiter, et illas respiciunt ut regula et primarium [illegible], nec tamen ideo habent valorem infinitum, quia impertinens est ea unitas ad valorem

infinitus. ... Spiritus et Spiritus sanctus voluntate sua divina regit vivas voluntates eas, quod mereri ac satisfacere efficeret, nec tamen conferret actibus valorem infinitum &c.

Rr hec sunt multo magis favent hereticis, et veritati et dignitati operis Christi Domini, sicut non negari ponimus potentias suppositas in Christo Domino ad faciendum miracula aut supernaturali ... ex Gabriele Vasquez, non favent hereticis, ita neque qui eas suppositas ponunt modo supernaturali divino ad satisfaciendum et merendum, hereticus non esset si diceremus non esse re vera duas in se operationes, quarum una sit divina, altera humana, eas quod inter se uniri moraliter ad eundem finem nulla facta sui permixtione aut confusione, ut ista est doctrina Agatonis ut notavimus sec. precedenti. ... talis autem unione morali cum sit intrinseca et in ordine ad idem suppositum, oriri potest ea infinita dignitas, quod non cadit in aliis justis, quia in iis ea unio est ordo extrinseca ut patet. ... Spiritus et Spiritus sanctus ad eas operationes concurrit ordine extrinseco et ita non communicat talem valorem, vide quae precedenti sec. 2a ad 2um et sec. 3a ad 1am difficultates

2o majori reprehensione dignus Cabrera hic q. 1 art. 2o disp. 5a § 8o ubi acriter adhuc non predictas sed, ait non involvere multa reprehensione digna, et novitates illius esse valde suspectas erroris maxime favere cum heresi Monotelitarum et Eutychianorum ponentium unam ... operationem humanitatis et divinitatis in Christo Domino. Et sane Cabrera trepidavit ubi non erat timor, si non attente perpendisset supra dictas

tas eas longissime ab heresis distare aperisset, cetetur ea ut super dicebamus ex una parte admittamus filium et realiter distas operationes unas divinitatis alteras humanitatis sine confussione et permixtione; ex alia vero ponamus inter eas debitas subordinationes et conjunctionem morales quae reperiri debet in operationibus ejusdem suppositi per seipso primo operantis etiamsi habeat diversas naturas, neque hoc majori declaratione indiget cum res hac luce meridiana sit clarior. De errore autem Monotelitarum in-fra suo loco redibit sermo.

Contra urgetur ratione quia est improbabile inquit quod operationes divinitatis et humanitatis unas possint componere operationes quia non humanitas et divinitas possunt esse partialia principia quis unius operationis, quod humanitas et divinitas in Christo Domino possunt componere unam essentiam, quod est hereticum, ex quo unde non unius operationis unam naturam et unam essentiam inferebant Patres contra hereticos et asserentibus unam esse operationem compositam, inferebant inde unam esse in Christo Domino essentiam compositam, quod est Eutychianum. Confirmatur 1.º quia omnis actus essentialis divinae voluntatis est communis toti Trinitati, quod si actus divinae voluntatis componit moraliter cum actu voluntatis humanae in Christo Domino unam operationem sine dubio actus quo Pater et Spiritus Sanctus gubernant actus voluntatis humanae Christi Domini, componit cum illo unum actum moraliter, et consequenter illi tribuitur valor infinitus quod dici non potest cum hoc ad solum Verbum sit refferendum. Confirmatur 2.º quia Christus neque partialiter potest honorare Deum pro alienatione increatas, quod neque moraliter potest facere unum

cum actu meritorio et satisfactorio. Ad 3m q. honor semper est ab inferiori ratione alicujus. R.r si ex operatione humana et divina fieret in Xpo una eadem realiter et physice operatio, ita res se haberet, at non ita contingit, sed manent operationes in se realiter et essentialiter distinctae: sic etiam ex eo q. in hoc casu imperante et actu imperato fiat una operatio moraliter, non sequitur, quod actus ipsi sint idem realiter et physice eamdemque operationem, quod potius ipsis permiscen ri aut confundi, sed adhuc manent inter se physice realiter et essentialiter diversae. Ex unione autem morali non infertur unio realis et physica naturarum ut asserebat Eutyches de quo infra disp. 5a. Ad 4m. R.r actus voluntatis divinae concurrebat ad satisfaciendum in Xpo Deo ut trahat ad hoc dominus volens satisfacere nec obligationi et sub ea denominatione non denominabat Patrem neque Spiritum Sanctum, et consequenter dignificabat actum creatum humanitatis proxime denominatis ea ratione Verbum: vide sect. praecedenti n.o 5.o et sub ea ratione faciebat personalem cum illo non sub aliaquacumque communi toti Trinitati ac proinde non habebat sufficiens fundamentum ex parte Patris aut Spiritus Sancti ut eo ex nexu increato componeret unum moraliter cum actu humanitatis Xpi Domini a quo non suppositabant eam humanitatem vide sect. praecedenti n.o 4.o. Ad 2as ... R.r idem arguitur posset fieri ab producentibus Verbum non concurrere ut proxime quod ad satisfaciendum

i[n] dicto [illegible]

dus et merendus q^a seorsim sumptus n̄ potest ho
norare Deus neq̄ mereri aut satisfacere etc.
particulariter. R^{n} 9° q̄ sicut Verbum assump
ta n̄a inferiori potest id facere, ita et solus
increata posita unione morali cum actu creato
mo supª dicta. Neq̄ in hac p^{te} specialis diffi
cultas ē quae n̄ sit in Verbo. vide q̄^{e} praecedent
n̄ sect^{e} 3ª ad 3um.

2º instas q̄ᵃ compositio moralis inter actus divinas et
humanas est impossibilis cum nulla ad id det propor
tio inter eos determinantis et determinabilis, alias
ut pote q̄ requirit ad unionem moralem, cum
entia moralia h̄re debeant similitudinem et
proportionalitatem cum entibus physicis. Confir. 1º q̄ª
atq̄ compositum humanitatis et divinitatis ut com
positum est n̄ continetur sub aliqua sp̄e virtutis moralis, q̄ª
ut sic n̄ ē unum atq̄ integre moris. Confir. 2º q̄ virtutis
Xp̄i D̄ni et n̄ra s^{t} ejusdem speciei q̄ illa nullas acci
piunt formalitatem moralitatis ab actibus divinae volun
tatis quas n̄ri n̄ accipiunt. R^{n} ad 2^{m} actus
divinus dirigat in Xp̄o D̄no actus creatus ad finem
satisfactionis et merendi p̄tineat ad idem suppositum
sufficiens proportio datur ad unionem moralem propter
supª dicta.

Ad 1ª^{d} confirmat^{m} R^{n} 3º sicut ex persona Verbi et
humanitate resultat compositum diversae rationis ab aliis
compositis creatis, ita ex actu humano et divino in
ore morali q̄d includat duos actus alterum
creatus et alterius increatus n̄ potest p̄tinere ad unius

simpliciem virtutes, id pertinere debet ad virtutem com-
positas et quasi mixti fori. hec omnia sequuntur ex ine-
fabili mysterio incarnationis. Ad 2am quod virtu-
virtutes Xpi Dni precisse ut dicunt actus creatos sunt
ejusdem speci cum Divinis, si autem ut dicunt actus increatus
et increatus, sic humanitas Xpi Dni utquid creatu-
dicit est ejusdem speci cum nra si tamen consideretur totus
coalescens ex humanitate et Verbo est longe altio-
ris et superioris ordinis cum jas aliquid increatus
dicat, sicut in humanis actus imperatus ex se potest
esse unius spei et ut includit imperantes potest esse alte-
rius; neque in iis que componunt unum totum est univocum
pure moralem extendenda est aurias speciei physice ut pa-
tet: sic actus imperatus obedientie imperatus ab actu
charitatis est in ordine ad meritum facit unum moraliter
cum illo, cum et habeat meritum speciale sibi obedientie
et meritum imperationis charitatis, et tamen reduci non potest
ad unam indivisibilem formam physicam, sed erit una quasi
moralis. Alia argumenta Cabrere ex dictis sect. prece-
denti facile solvuntur, eodemque modo pugnant contra operatio-
nem theandricam ut concurrit ad miracula, ut sibi quod
solvenda erunt.

Si addueri possit contra nos idque aliis Vasquez disp. 5 cap. 4 citato
ad numeros 27 hanc opinionem a nullo theologo edoc-
tam fuisse ac proinde nullo firmo fundamento niti. caeterum
Ad miramur esse latuisse Vasquez quam docti theologi ex
nra societate id doceant, et sane non intendimus nos primus
docuisse veritatem, et PP.es supra sect. 1a controversia in de
modo legitime intelligendi. . . declaraque eam amplexos esse

Sic sentiunt Pater Gaspar de Castro et P. Didaco Ruiz in manu scriptis.

tit.° 2.° de captivitate et redemptione generis humani cap. 20 p.te 3a
art. 3.° § 2.° his verbis; Quamvis actiones Xpi meritoriæ
fuerint actiones voluntatis create in humana natura, eadem tamen
fuit et actio volunt. increate que in operibus redemptio
nis usa est et humana natura et voluntate illius creata
ut instrumentis quibusdam deificatis dignitatesque suas,
merendique efficacias a divinis accipientibus. unde si
cut in Xpo natura humana voluntasque illius creata sunt
Deificata propter admirabilem naturarum inse invicem
acceptionem et immanentias ingressionem earundem
per hypostaticas uniones, ita et actiones ejus create in
operibus redemptionis humane propter hujuscemodi
unionem evaserunt tanquam deificate. et postea subdit
casec mentes PP. quos sup. retulimus. et infra addit
Sicut malleus instrumentum ab artifice motus in sese
accipit impulsum impetum seu vim quamdam artificis
dirigentem in finem secundum ipsius artificis intentionem, ita et
natura humana in Xpo voluntasque ipsius creata mota a divi
nitate accipit in sese vim quamdam deitatis dirigentis
eamdem humanam voluntatem ad perficiendum opus huma
ne redemptionis. quid clarius et illustrius pro hac sa
nequiore ment. Driedonis a Vasq. in alium sensum
transfert, ideoque ex professo referre volui. ——
6.° posset quis objicere si ita res est quod divinitas est ut
divinitas concurrit ad opus redemptionis sicut deus passus
per unionem hypostaticam cum humanitate verbi et passus cru
cifixus et mortuus dicitur, ita etiam divinitas propter unionem
moralem volitionis create cum volitione increata in Xpo dicitur mo
dicitur passa, crucifixa et mortua et sepulta, quas in divino
rei

nes non admittunt Theologi; et huiusmodi similia dicta aliqui Patres habeant ut Athanasius, Basilius, Cyrillus et Fernandus Diacon. respicientibus Arrianis qui passa fuerit divinitas si res pondeant non est passa, inferebant ergo purus homo crucifixus est, ergo ut vitarent hunc errorem Patres dixerant passam esse id secundum carnem et in se impassibilem permansisse, tamen Sanctus Thomas opusculo contra errores Graecorum pie eadem dicta interpretatur et ad catholicum sensum reducit idemque notat de Sancti Phernandi mente in epistola ad Anatolium in margine.

Respondetur ideo has locutiones de divinitate in abstracto non admittunt Theologi ne videantur asserere cum hereticis divinitatem fuisse principium formale quo redemptionis, vide sectionem praecedentem numero 6°, aut cum Eutychiete carnem in deitatem fuisse conversam. Accedit quod ex regula dialecticorum huiusmodi praedicationes non debent tribui nisi concreto de quo dicemus infra disputatione 13.

Ultimo dici potest, volitio divina non cadit sub meritum passive, cum non detur justus mereri gratias aut glorias non est sensus quod mereatur ipsus actus divinae voluntatis quo Deus vult illas dare, id donis creatis quae illius actus dat, quare similiter non potest actus divinae voluntatis cadere sub meritum passive ac proinde in recto simul cum actu increato exercere simul officium meritorii. Respondetur si incarnatio Patris aeterni v.g. daret in praemium incarnationis Verbi, operatio theandrica Patris posset esse praemium operationis theandricae Verbi ac proinde eadem esset ratio de utroque, et si Deus vellet posset cuilibet justo de con

digno legali mereri ipsas volitionem divinas sandi etiat illi; in recto, supposito q. Deus illas ut premium in recto sta tuisset de quo alibi.

§. 3.

Annotationes circa Dicta.

Ad pleniorem antecedentium intelligentiam aliqua hic notare placuit; primo unitatem moralem non facere unum abso lute sed secundum quid et ideo cum illa bene stare quod absolute sint plura physice et realiter, et ita posita unione mo rali inter actus creatus et increatus in Christo Domino ad huc manere et debere dici absolute plures operationes cum ita loquantur concilia et Patres 3ª Monotelitas qui ne gabant in Christo Domino affectus humanae voluntatis et in hoc sensu constituebant in illo unam solam actionem divinae et humanae naturae, unde licet concederent externas actiones humanitatis distinctas ab actu divinae voluntatis ut ambulare, curare, negabant tamen proprios affectus humanae voluntatis asseren tes in Christo Domino sufficere affectus divinae voluntatis quod bene notavit Vasquez [illegible] disp. 8ª cap. 5 nº 37, et pro [illegible] nº 38 bene subdit: Jam quae dicit in Christo Domino ex di vina et humana volitione constare actionem theandri cam quae habet infinitam vim merendi sine fundamento et praeter rem asseri ab aliquibus recentioribus, favere haereticis. 2º notandum est non esse necessarium quod [illegible] denominatur extrinseca sit intrinseca alicui [illegible] [illegible] a forma ejusdem nominis intrinsece existente in alio, quia

doctrinas bene notavit Vasq. t.º 1.º in 1.ª 2.ª disput. 99 cap. 20 nº 48 et 49 unde contingere solet q. denominatio proueniat à fra alibi existente opposite ionis et nominis sic n. denominatio creatoris nullibi ē intrinseca et denominatio Domini, servi, uxoris et mariti nullibi ē intrinseca id similes denominationes sumunt ex coexistentia et dominantia diversarum rerum quarum aliquę important in obliquo simili q. vone inter actus creatus et increatus Xpi Dni actui ejus creato resultat denominatio extrinseca infiniti meriti (quę etiam aliquo mō dici potest intrinseca quę prouenit à fra mediate unita vone suppositi) quę tñ denominatº n ē intrinseca ipsi actui diuino, vide secn̄ precedenti ad 2.as confirmat. 4.ª etiam praecedenti sec. 3.ª ad 3.us, cum n sit capax illius 3.º q. contingat denominat.es quę ē extrinseca uni ee alteri intrinseca ut cum paries dr dexter à dexteritate in aīalī intrinsece inhęrente, n tn id nec. semp. stingat nec necessarius est.

3.º notandū ē ut melius capiat in quo sistat unio moralis supª posita inter actus creatus et increatus Xpi Dni attendendū ē quamlibet denominat.es etiam extrinsecas exigere aliquam conjunctionem inter extrema secus quilibet extremum posset denominari à qualibet fra, si denominatº sit physica requirit unio physica aliquo mō sic paries dr visus à visione intrinseca quę visiue et eadem denominatº si sit extrinseca physica ē, supponit et aliqualem conjunctionem obi cum visione, 1.º q. ē intra illius spheras, deinde 2.º q. species quę ē illius semen ē intrin

secundum in persona praeterea denominatio dextri in pariete denominatio extrinseca et physica supponit localem approximationem cum animali et sic in aliis, quae si denominatio sit moralis supponit unionem moralem quae ex prudenti aestimatione et unitate finis ac subordinatione extremorum sumitur. Igitur in Christo Domino cum unio physica et realis detur inter humanitatem et personam Verbi, et hoc essentialiter includat naturas divinas eiusque operationes, actusque increatus aliqualiter unione physica dici potest mediate uniri cum actu creato intra idem compositum. Specialiter tamen unio moralis immediata datur inter eos ratione subordinationis et tendentiae ad eundem finem, licet quilibet habeat suam specialem libertatem et bonitatem modo supra explicato sectione n. 4, 5 et 6 ita datur sufficiens unio et ex parte actus divini eminentia ad communicandum valorem et dignitatem et ex parte actus creati capacitas ad hauriendum infinitum valorem non solum a persona divina sed etiam ab operatione divina modo supra declarato. Non est cur negetur talis communicatio operationis inter eos actus.

Notandum est operationes creatas Christi Domini posse diversimode spectari in ordine ad Deum: quatenus non illum respicit ut obiectum circa quatenus per influxum physicum ad extra sit a tota Trinitate, non accipit ex eis capitibus valorem infinitum sicut nec accipiunt operationes beatorum. Quod bene docuit Albertinus citatus non longe a n. 46, immo nec a volitione divina ut per illas operationes intrinsece talem actum, sed praecise ut illud concurrit Verbum specialiter gubernationis explicato in sectione n. 4 et 5.

N. 3.

In quo consistat valor moralis operis Xpi

Disputatio 9

Non agimus in praesenti de illo valore sanctitatis Xpi Domini cum in ea ex dictis q. praecedenti tractatu et in recto dicat aliquid creatum et aliquid increatum non solum moraliter sed etiam physice est infiniti valoris simpliciter ex dicendis q. sequenti. Sed loquimur de valore morali resultante in operationibus creatis Xpi Domini supposita unione hypostatica, quem valorem eius q. praecedenti diximus esse infinitum.

Sectio 1ª

Status quaestionis et variae sententiae

Inprimis omnes conveniunt hunc valorem moralem infinitum operationum creatarum Xpi Domini esse denominationem extrinsecam, cum eadem operatio si eliceret ab humanitate non unita Verbo haberet eamdem speciem et entitatem physicam, et tamen non haberet valorem moralem supradictum, signumque est manifestum eum non esse aliquid reale et intrinsecum talibus operationibus. Hoc de re ipsa intendunt communiter Doctores licet diversis modis loquantur, et antiquiores qui dicebant talem valorem esse quandam relationem rationis, non quia existiment esse aliquid fictum ab intellectu creato cum id dici non possit. Sed quia est denominatio extrinseca et tum totam suam rationem non est aliquid reale intrinsecum rei cui tribuitur. Conveniunt etiam omnes recentiores valorem moralem supponere ut fundamentum [illegible] intrinseca aliqua in actu, ut esse capalem meriti,

et liberus, honestus &c. Dissent.° tn̄ i in explicando in quo consistat et a qua forma proveniat ea denominatio, et licet apud antiquiores ea res n̄ tractet ex professo, à Recentioribus valde controvertit.

1.ª Sententia asserit infinitum valorem in operibus Xpi Dni esse respectum realem intrinsecum quo opera Xpi Dni referrunt immediate ad humanitatem tanquam ad principium quo, et mediate ad personas Verbi tanquam ad principium quod. Ita Castera hic q. 1.ª art. 2.° disp. 5. § 6.° et 3.ª et adjicit ro hujus esse quia ex eo quod operationes creatae in Xpo Dno oriant ab humanitate ut à principio quo et à persona Verbi ut à principio quod, habent tantas aestimabilitates, quia is valor et aestimabilitas consistit in respectu intrinseco et reali ad talia principia.

2.ª Sententia ait esse denominationem extrinsecam à persona Verbi ut à forma importata in obliquo et de connotato, ex eo n. quod talia opera procedant à natura humana sustentata à Verbo, habent infinitum valorem moralem, cum id sufficiat ad talem valorem, nec necesse sit quod afferant in recto personam Verbi.

3.ª Sententia ait esse denominationem extrinsecam à persona Verbi importata n̄ ut cunque sed in recto simul cum operatione. Ita videtur sentire Suar. hic disp. 4 sec. 4.ª ad 2.um Vasq. disp. 6.ª cap. 3.° n.° 19 et 20, Silbertingius principio q. 28 theologica corolario 18 disp. 3.ª n.° 46. ubi ait habere valorem esse à persona divina tanquam à forma intrinseca, quae intrinsece denominat operans ab ipsa operatione quae est in natura humana, sumit autem hic intrinsecam prout condistinguitur ab extrinseco strictè et sic intrinsecè ad aliud compositus. 4.ª Sententia docet talem

valorem praeter id quod est intrinsecum entis; atque adeo recte nominatur extrinsecus aestimabilitas derivata ad illos derivata propter moralem influxum provenientem a dignitate personae applicabilis operationem quae supponitur cum talibus adjunctis et circumstantiis invenit prudentis judicium sufficiens fundamentum ad eliciendum actum intellectus tanti vel tanti aestimantis tale obiectum licet ipsi obiecto nihil reale intrinsecum superaddat, v.g. designat Rex aliquem in oratores, facta tali designatione nihil reale intrinsecum addit in eo homine et tamen judicium prudens jam invenit fundamentum ad majorem aestimabilitatem et reverentiam, ergo Rex sua authoritate excitat et movet intellectum ad applicandam talem dignitatem et aestimabilitatem tanquam causa moralis et tamquam efficientis influxu morali derivans seu causans talem dignitatem.

Igitur ad causandum valorem moralem seu aestimabilitatem obiectis concurrit intellectus aestimantis veluti causa finalis ... per judicium quo dat aestimabilitatem, finalis applicat aestimabilitatem obiectis, quae ut diximus est denominatio extrinseca ab aestimatione ... applicata; ... tanti vel tanti res aestimetur ... efficiens ... valoris moralis qui quidem non importat aliquid reale intrinsecum ... obiecto ut sanctitatem virtutem, ... quas ... aestimat, quod ... aliquid extrinsecum ut voluntatem Regis vel superioris ... aliud tale, ... simile ... in valore monetae, ... explicat ... pro dicta re.

c. 2um

Resolutio et explicatio quaestionis.

... sur rellatas ... operationes ... impug-
... intelligit aliquid ...
... et in primis ... vellet ... humanit
... dicere relationem transcendentalem ad hu-
manit... tanquam ad prius ... et ad personal
Verbi mediate quatenus respiciunt humanit... ut sus-
tentatas aliqua subsistentia, ita ut ... entitas
et essentia intrinseca talium operationum maneret explica
humanitas ... subsisteret personalit... Verbi, et in ...
dicere relationem praedicamentalem ... similitudinis
ad humanit... et relationem item praedicamentalem ad Ver-
bum distinctionis ... alterius similis ... et
effectus immediati ... ad ...
... personalitas ... habeat influxus aliquem physicum
immediatum in operationes, ... dicit in his ... adde-
... valorem moralem ... consistere formaliter in his
relationibus, sed illis posterius subsequi, ... ad complementum
... pertinent, ... moralit... de qua agimus
et ... intelligunt adiungere actib... quam ... mobilitas
... moralis passiva.

... si velit sufficere ad valorem moralem infinitum
... personae Verbi afferat ... in obliquo ut prius
quod operationis ... sufficientissimam
... unde probet ... perfectiorem valorem
... Verbo ... in recto ut docet
...
... sufficiente ... eas operationes
... dignit... morales, ... talis ...
applicationis Verbi ad valorem operationis, cedatque ...

majorem abundantiam pretii redemptionis, non est cur neget; ergo propositio probabitur ex sequenti: Ergo docet 4o sa verissima est sanoque intellectus ex explicationes ibi datas, sive non persona Verbi concurret in obliquo sive in recto influxu morali coicat eas dignitatis suis operationibus, cum nulla in entitate physica intrinseca actus resultet mutatio ex se dignis.

Ex dictis sequitur tum circa hypothesim quod humanitas ante unionem cum Verbo existens haberet aliquem actus v.g. charitatis et postea unita Verbo eumdem non retineret et eadem non actione non posset attingere; tunc talem actus qui antea non habebat valorem infinitum, habiturus valorem infinitus dicimus ex influxu morali dignitatis provenientem a persona Verbi supposita unione hypostatica: ergo si humanitas semel unita Verbo dimitteret, et in statu separationis haberet aliquem actus, qui non haberet talis operationis non poterat dici valorem infinitum, quod Verbum prius quod: si tunc humanitas dimissa retineret eumdem non actus quem antea unita Verbo habuerat, ut posset retinere; jam is actus qui in statu unionis cum Verbo habebat valorem infinitum, incideret habere valorem finitum quia jam deest applicatio dignitatis moralis a Verbo proveniens quae pendebat ab unione hypostatica; si humanitas dimissa et ejus actus semel a Verbo dignificatos in estimatione morali specialem reverentiam mererentur et adoratione latriae, ut et sindon sacra, crux et alia ejusmodi propter contactus eis semel tantummodo habitus ad Christum Dominum.

(1) Notandus est quod sicut aliqui juris periti distinguunt titulo ad jus ac dominium et ipsam jus et dominium quod est quaedam moralis facultas ... [illegible]

vo fundandi tale dominium, v.g. emptio e titulo ad. ipsum dominium sup. rem hac via acquisimus et sic realiter tam physice quam moraliter vide Mol. de justitia et jure tom 2° disp. 4. ita in presenti unio hypostatica e titulo exigens fundandi valorem infinitum di[g]ni rationib. Xpi Dni at valor ipse moralis e denominatio extrinseca estimabilitas passive sup. explicata.

Ed si aliquis ostendat eam n. ee denominat. extrinsecam qa provenit à fra que e intrinseca Xpo Dno nempe à personalitate Verbi, quotiescunque de mo, 167 n. gr. ostendimus talem denominat. n. addere aliquid extra et intrinsecum entit. physice operationis create Xpi Dni, si n. proveniat à fra oio extrinseca, et ita deno minat. e. minus extrinseca quas denominat. dignitatis, que provenit actui ab eo. arguenta 3a ria et solut. immediate proponent. i. seqti.

Q. 14a

U. Valor satisfactionis Xpi fuerit infinitus n. solum moraliter sed etiam physice. Q

Agimus de toto valore satisfactionis Xpi Dni quocunque ex capite proveniat et de oi eo quod de facto occurrit ut operatio nostre redemptionis ex parte Xpi Dni pro nobis satisfacientis. Supponimus quod ii ostendimus actiones creatas humanit. Xpi Dni, si in se fuerint physice finite habuisse tn. valorem moralem infinitum.

Sec. 1a.

Status et resolutio questionis. Q

Doctores qui supra n. admittunt operationem theandricam ad satisfaciendum ee positam ex accidentia et increata nec personas Verbi in recto pertinere ad valores operationum

crea

creaturis humanitas assumpta, consequenter asserunt totius valorem in ratione meriti et satisfactionis nostre redemptionis esse quidem moraliter infinitum simpliciter et absolute physice tamen esse finitum, quia nihil increatum formaliter includat.

Nostra autem sententia supposita explicatione superius admissa de operationis theandrice asserit valorem satisfactionis et meriti Christi Domini atque adeo operationis nostre salutis esse infinitum simpliciter non solum moraliter, sed etiam physice et realiter non tantum denominatione extrinseca, id est pensatione et realiter ... intrinseca, quia constituit formaliter et in recto ... ex aliquo creato et aliquo increato; eo quod infinitus ex ... tribus capite quorum unumquodque seorsim satis erat ad talem infinitudinem. 1 caput est persona offerens, quae erat Deus homo totus Christus Dominus: 2 ut hostia sive hostia ... oblatus, nempe totus idem Christus Dominus. 3 actiones ... ipse quas offerebat et quas etiam offerebat nempe theandricas seu divinohumanas.

Circa 1 minor difficultas est etenim cum persona divina ... suas operationes exhibendo se illis ... et humani et in satisfaciendo concurrat Verbum et quod et humani ... explicitis superius q. 8. ac proinde totus hoc ... sit ... offerens Deus homo, fateri debemus ... veritatem valorem hujus satisfactionis esse infinitum moraliter et physice, cum componatur ex aliquo creato et aliquo increato, hoc est non potissima ratio mysterii incarnationis, quia nec purus Deus purus homo poterat ad equalitatem satisfacere nec purus Deus capax erat merendi et ita debuit utrumque conjungi ... modo unio, quia in superioribus ... insufficientia puri creaturis et necessitatem satisfactionis Christi.

Circa 2 major difficultas est in explicando quid re ...

vitae est oblata in hac satisfact.ne Xpi Dni et quidem Ilra
absolute docet Xpus Dnus se ipsus tradidisse in satisfac
tionem; tradidit semet ipsum pro nobis oblationem et
hostias Deo in odorem suavitatis ad Heb. 9: Xpus
semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata,
et infra; hoc n. fecit semel se offerendo Ita ad Philip
penses 2°: humiliavit semet ipsum Va contribuat
id q.d humiliavit: Rt Pithigianus in summa theo
logia speculativa et moralis distinct. 20 q.e unica
art. 8° ad finem ea verba et alia similia intelligenda
esse in eo sensu quo dr Xpus natus fuisse in tempore
predicatio Ille quo suppositum ingenii ultimate denominat
ab operationibus et passionibus rei humana
Ha explicatio explicata satis est, et q.d attinet ad ea ver
ba: humiliavit semet ipsum: longe distat a vero sensu
etenim ibi sensus est Xpus Dnus pro nobis n. solum suas hu
manitatis humiliasse sed etiam divinitatis personas n. solum in
obliquo ut contra volunt aliqui supponere, sed in
recto et principaliter, idea n. Paulus ibi tantopere ponderat
eam humilitatem eius probasset Xpi Dni divinitatis et
in ea aequalitatis cum Patre: dicet n. humilitas prout
dicitur temperantia sui ita ut quis reprimat se ipsum ne ferat
in ea quae sunt supra se ut definit D. Thomas 2a 2ae q. 161 art.
2 corpore; et prout dicitur subjicere alteri, ibidem art. 1 n.
operatur Xpo Dno ut Deus est, id est solum intendit D. Thomas in
3° distinct. q. 1a art. 3° ad 2um ubi negat Deo posse
proprie convenire humilitatem; nec aliud intendit opusculo
[illegible] de Beatitudine cap. 2° § 3° cum ait; Deus diligit
tantum singulis Angelis sanctis et animabus in tantum se sub
jicit quasi sit servus emptitius singulorum, quilibet vero
sit Deus suus; et subdit: Valde autem inflammat
art.

amicitiae et servitii magnae velle et: se ergares, eorum, ex in rebus velle servire: tim autem humilitas causat ex multitudine boni et divinae nobilitatis sicut arbor ex multitudine fructuum inclinat. Addo tamen ea verba aliquid hyperbolicus itinere et hoc opusculus inter apochrypha D. Thom. recenseri ut notat ante omnes cuius 41 [illegible] in impressione Romana minoribus characteribus notat.

Licet humilitas [illegible] Deo repugnet tamen prout dicit descendere ad locus abiectus et remissibilibus longe infe... vivens, eam perfectissime exercuit, Verbum ut [illegible] divinitatem uniendo se humanitati et ideo tantopere commendat Paulus citatus quam humilitas divinas appellat Aug. in epistola 42 ad Chalcedonenses idolatras et eam egregie commendat. Leo sermone de passione Chrysostomus super ea verba Pauli sermone 6o eam [illegible] mire declaravit noster Fran. Arias parte 2a de imitatione Christi 8o capite ubi docet quo pacto [illegible] ut Deus humilitates exercuerit, et cap. sequenti quomodo eas exercuerit ut homo. Unde autem Deus proveniat tale genus humilitatis declarat Dionys. cap. 4 de divinis nominibus parte 1 no 61 ubi aliquas dixerat, est autem mentis excessus extasim q. faciens divinus amor et addit quod [illegible] id pro veritate [illegible] ipse quoque author omnium pulchro et bono amore, et [illegible] pro amatoria bonitatis multitudine extra se fit, et velut bonitate dilectione et amore mulset. et ex [illegible] in illo statu quo super omnia et ab omnibus exceptus est, ad ea ut inferiora sit semet demittit. De extasi vide D. Thom. 2a 2ae q. 175 art. 2o ad 1us.

Deinde super dicta explicat clergias [illegible] redemptionis et [illegible] pretio quod fuit Deo ipsi [illegible] hoc in recto.

Cornelius sup. id. ad Ephes. 5. tradidit se met ipsum &c. sic ait: tradidisse n. oves aut vestes suas aut fratres aut cognatos, n. Angelos suos, sed semet ipsum totum Deus hominem, quanto quanto est, ut nihil sibi reti neret, sed totum se daret et traderet. Nec ille: ideo holocaustum seu holocautoma pro nobis dr, q erat peculiare genus sacrificij Leviticij et 5, in quo tota vic tima igne cremabatur, et cremata exhalabatur, quasi ascenderet in cælum ad testandum divini numinis majestatem et honorem ac supremum dominium. Hinc versum quo alludit Paulus ad Heb. 10 cum ait: ho locautomata et pro peccato n. tibi placuerunt; tunc dixi ecce venio, ut scilicet sim holocaustum verum. Consonat illud 1o ad Chorin. 6o empti enim estis pretio magno. Si n. S. Paulinus Nolæ episcopus se totum tradidit pro filio viduæ captivo redimendo, quid n tibi videas de ardentissima Xpi in nos charitate tradidit se ipsum totum; et totus se tradidit. et n. Pater Ioan. 3o: sic Deus dilexit mundum ut fi lium suum unigenitum daret unicus qui dem sui dilectio ... simplici natura altera æterna, temporali altera; unde hinc apud Anselmus lib. 2o cur Deus homo cap. 20 introducit ita alloquens peccatori, Accipe unigenitum meum et da pro te: et Filius: Tolle me et redime te. Sic Pater æternus bonus pastor animas suas dat pro ovibus idest Filium suum ita explicat ... Alexandrinus lib. 6o in Leviticum ... c. 60 ... Ego ... Dei et Domini minabit ... mea ubi ait animam Dei et Domini ... Filius ... ut bonus pastor animas suas idest ... tras et se ipsum totum obtulit pro nobis. Unde canit Ecclesia: se nascens dedit socium, convescens in edulium, se moriens in pretium, se regnans dat in præmium. Perpende quid det in præmium ... Xpus

Dns … ne seipsum totus Deus homo divinus est et humanus est … hoc totus dedit et in pretium et nihil minus, et ita ipse ait Ioan. 15: majorem hac dilectionem nemo habet … at si se totum non dedisset pro nobis, dicere possemus majorem charitatem habuisse si se totum dedisset nihil excipiendo. Fieri eandem veritatem confirmat valor sanguinis Christi Domini quem ita commendat Paulus ad Heb. 9: Si enim sanguis hircorum et … quanto magis sanguis Christi qui … sanctus semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientias nostras ab operibus mortuis … Petri 1: Non corruptibilibus auro vel argento … sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi et incontaminati. Cuius ratio intelligi debet … sanguine ut unito personae divinae … ex qua … habebat tantum valorem, et infinitatem, inde enim illi proveniebat tantus valor, et … quantus ejus effusio erat mactatio holocausti et … ut habet … Pauli ex sanguine victimarum veteris legis, et ideo sanguinem cum morte … Apocalyp. 7: … in eodem capite, … quod sensu dicitur … laverunt stolas suas in sanguine agni, scilicet in sanguine … effuso.

+ redemptionis

Eandem etiam veritatem satis confirmant Doctores in materia de Eucharistia asserentes valorem sacrificii missae ex … intentione … attendi … oblatione et offerens qui est Christus Dominus, quoad effectus et … in actu 2° … ex speciali Christi … infinito … qui voluit eum valorem applicari … dispositione et intentione ministri qui finita semper est. Vide … Suar. t. 3° in 3am partem disp. 79 sect. … … communiter docent eundem esse valorem in actu … et esse sacrificii missae quod a ministris offertur, et sacri…

ficij cruenti in ara crucis semel oblati a Xpo D^no cum ea
dem sit res oblata utrobique. idem supponit Tridentinum
sess. 22 cap. 2°. res ergo oblata pro nra redemptione fuit totus
Xpus Dns Deus et homo cum omnibus suis actionibus creatis et
increatis quas offerre potuit, ac proinde aliquid infini
tum moraliter et physice.

Cl^a D^us q. valor iste fuerit infinitus moraliter et phy
sice ctus ex parte oblationis satis constat ex dictis sup.
q. 12 de coniunctione morali actus volunt^s divinae et
actus volunt^s humanae in Xpo D^no ad talem oblationes
constituendas. ad Heb. 10 cum Paulus praemisisset 10
Lib^ne quam habuit Xpus Dns in 1° instanti incarnationis
seq^a divis. 2^a q. 3^a de offerendo se loco victimarum
antiquae legis quibus [illegible] placari non poterat Deus ad
[illegible] in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem
corporis Iesu Xpi semel. Cornelius ibi in qua volunt^e
scil. Patris aeterni quam adimplendo sanctificavit
nos Xpus Dns. sed quidem voluntas Patris aut
Spus Sancti solum concurrit obiective ad nram salutem.
at vero voluntas Xpi Dni non solum creata sed etiam increa
ta quia sic se habebat, volo pati et mori pro in humana
na pro hominibus, vide sup. q. 12, concurrit formaliter, et
in ea sanctificati sumus ad Heb. 9°. qui per Spiritum sanc
tum semet ipsum obtulit, D. Thomas ibi lect. 3 ad fi
nem et Cornelius, Spiritu Sancto eum movente et incitan
te; non solum ut movet alios iustos sed in speciali con
currente formaliter et incitante volunt^ne divina sanctifi
candi nos, quae per appropriationem tribuitur Spiritui S^to

sicut Patri pa, sopia Filio: ideo dr Isaie 61 et Luce 4 Xpus spus super me ideo unxit me &c. quam unctionem PP.es intelligunt hypostaticam unionem vide Suarez hic disp. 4 sect. 2 dicto 1 ... nullum sit inconveniens aliquid increatum formaliter et in recto offerri pro satisfactione infra contrahit ... dicetur

Sec. 2

Argumenta et solutiones

1. argumentum: Valor satisfactionis Xpi Dni non est tantum perfectionis ac Deus, id quid illo inferius quod non includit aliquid aggregatum constans ex operatione creata et persona Verbi in recto ablata cum tale compositum non sit minoris perfectionis quam Deus. ... valor satisfactionis debet esse sub dominio Xpi Dni satisfacientis cum satisfaciat ex propriis et indebitis, ergo non potest includere aliquid increatum, nihil non increatum esse sub dominio Xpi Dni ut patet. ... quia aliquis non habet dominium super se non potest dici habere dominium super totum seretur aut super formale illius ... persona Verbi pertinet ut forma in recto ad valorem satisfactionis Xpi Dni, cum supra illam non habeat dominium, neque poterit dici habere dominium super totum valorem suae satisfactionis. ... 2o ... gratia habitualis in hoc iusto augeat meritum, non tamen concurrit ut forma dignificans actum in recto ... et de merito, quo non meremur per habitus ... quod persona Verbi in Xpo Dno concurrat ut forma dignificans

actio humanae, ut non afferret in recto id quod in obliquo erat ignorantia.

R. ad argumentum negando antecedens, id enim in superioribus ostensum probavimus; et quidem decuit majestatem Dei ut summositas quae nostras salutes mercabatur, pretium solveret dignum Deo, utique infinitum moraliter et physice nec minus ipso Deo, in quo non tam attendebat dignitatem rei quam emebat quam dignitatem mercantis: quale fuit illud Alexandri Macedonis qui Perilo petenti dotem filiae suae jussit dari talenta quinquaginta, cumque ille respondisset 10 satis esse, tibi inquit Alexander tamen accipere satis est, non vero mihi id solum dare. Ad probationem antecedentis R. duplici modo potest aliquis habere dominium supra aliud: 1° modo cum superioritate supra illud, sic Deus habet dominium supra creaturas, et herus supra servum; 2° modo sine superioritate, sic Deus habet dominium supra suas actiones liberas supra quas tamen non habet superioritatem. Hoc igitur 2° modo Christus Dominus habuit dominium supra valorem suae satisfactionis etiam si in recto includeret aliquid increatum, cum potuerit de illo libere disponere, sine superioritate tamen, et hoc sufficit ad satisfactionem sicut et ad solutionem sequentis: ex quo etiam constat ad 1am confirmationem, supra formam non talis valoris ut componentem unum quid in esse valoris cum actu creato habebat Christus Dominus dominium sine superioritate tamen quae necessario non semper requirit ad dominium ut dictum est.

Ad 2am confirmationem R. 1° de gratia et sanctificatione concedi poterit in recto pertinere ad valorem operis

cus sit gra moralis ita precipue dignificans actus, et totum id in recto attendat ad valorem operis, neq. e contra solu in obliquo debeat considerari.

Ad obj. Rº quidquid sit de gratia sanctificante in hac parte, major ratio de persona que potissime concurrit ad actus, cuius sint suppositorum. id autem quod dicimus de Xpo Dno, quod solum dignitas persone in recto importat ut sit dignificans ejus actiones, idem dico de operibus justi quod etiam in illis dignitas proprie persone in recto pertinet ad valorem operum.

Quaeres argumentum: etiam si res ipsa que offertur sit infinita tamen actus humanitatis Xpi Dni quo offerebat erat physice finitus, quod ex eo capite non sufficit persona infinita offerens ad causandum valorem infinitum in ratione redemptionis, ideo non si B. Virgo offerret Deo Xpum Dnum non merebatur infinitum. Adde quod licet in Xpo Dno concurrat etiam actus voluntatis divine ut oblatio, tamen sicut in logicis conclusio sequitur debiliorem partem ita in moralibus valor operis attenderat secundum partem debilem. Rº persona non dignificat actus dependenter a cognitione (nisi forte etiam per reflexionem habeat pro obiecto, tunc enim ut obiectum ab illa dependet, non tamen ut efficiens) supra quod n. sec. 4 ad 1am difficultatem. deinde Xpus Dns offerebat aliquid supra quod habebat absolutum dominium et quod erat absolute suus, neque id impediebat per volitionem creatam humanitatis et ita valor operis erat infinitus: at vero B. Virgo et persona finita erat, et cum offerebat Filium suum, offerebat

videq. n erat ore nouas scilicet certas mensuras de Dei dispositione, etiam n poterat illo uti ut pretio in aliquo contractu cum Deo et hominibus, quod bene notat Ioannes Vincentius relectione de gratia Christi q. quinta pag. 338 § ad 1um dr, vide supra q. 1 sec. 2 ad finem.

3us argumentus. Neque Verbum quia in se n est capax meriti, neque humanitas quia concurrit ut eleuata est tanquam causa principalis talis valoris, neque bonitas intrinseca actus creati est capax illius, ergo n est unde proueniat tanquam a principali. R. sicut ab anima rationali et corpore ut unitis resultat homo, n tamen ab illis seorsim, ita valor satisfactionis nostrae redemptionis prouenit à Verbo ut unito humanitati, ab illo principaliter, ab illa instrumentaliter, implent quod omnes conditiones satisfactionis, aliae ratione Verbi, aliae ratione humanitatis suppositi: utraque unione hypostatica infinitus moralis resultat à Verbo in actionibus eius humanitatis et in illis gratiam habitualem de quo infra: cum autem iste infinitus valor ab extraneo principio proueniat, n impedit illum finitas physica actus creati.

4us argumentus: In emptione n sumitur valor pretii à persona offerente sed à pretio oblato, ergo nostra redemptio ut talis n sumpsit valorem infinitum à persona offerente, quam doctrinam defendit Ioannes Vincentius in relectione de gratia Christi pag. 224. R. in pretio rerum pecunia aestimabilium n attendit persona offerens, at n in pretio satisfactionis q.

At

Et pretium metaphorice, quod notavit Suar. hic disp. 4 sec. 4 § 9 ad alteras et Vasq. disp. 6 cap. 2 n° 5 et 6, attendit personam offerentem, et ita in redemptione generis humani eius fuerit satisfactio pro iniuria illata Deo, valor eius sumitur a persona offerente. Ut autem meritum, satisfactio, sacrificium, et redemptio seu pretium tamen diversas considerationes de quo lege D. Thomas 3ª parte q. 48 art. 1, 2, 3 et 4, argumenta obiecta facile solvi poterunt alia argumenta faciliora.

Disp.ª 19.

An omnes actus satisfactorii et meritorii in Christo Domino fuerint aequalis valoris?

Ex dictis sup.ª q. 11 sec. 4 disp. 6 et § 12 et 24 constat omnes actus satisfactorios et meritorios Christi Domini fuisse infiniti valoris, restat eos inter se comparare in ordine ad aequalitatem vel inaequalitatem.

Sec. 1ª

Variae sententiae et earum fundamenta

Cum sermo sit de comparatione inter infinita et non in quantitate molis, non potest sumi in ordine ad mensurabilitatem quae soli rebus finitis competit, sed in ordine ad inclusionem quatenus unum includit totum quod aliud et aliquid amplius vel non, et cum agatur in praesenti de aestimabilitate et dignitate morali, examinandum est an attentis debitis circumstantiis actus charitatis in Christo Domino et eius humilitatis...

et sic de alijs, fuerint equalis valoris et dignitatis. Vel
di fuerit, ex majoritate extensiua sed de intensiua ut infra patebit.

1° Sa. gener. ee tales actus in valore et ee inter se separabiles ac proinde unus neque habere majorem valorem neque minorem neque aequalem cum alio, quia habent infinitos valores. Cuius sa. fauent authores ... asserentes unius infinitus ... ee separabile ... quos retulimus Lib. 3° phys. disp. 2 q. 3 sec. 1 in 1 ...
cuius sa. fundamentum ... ee ea oia argumenta quae urgent
pro aequalitate et pro inaequalitate valoris actuum Xpi ...
a qq oibus se liberari existimaret quis negando ...
nemo eos actus ee inter se separabiles in infinita
te valoris.

2ª Sa. asserit actus satisfactorios Xpi ... fuisse inaequalis valoris. Ita Pelizar. in tractatu de satisfact. Xpi cap.
11 ad ... et aliqui docti Recentiores. Fundamentum huius
Sa. ... Verbum ... ita aequalem valorem tribuat
... operibus, adhuc ... e intrinseca inaequalitas cum
actus charitatis sit longe perfectior quam actus humilitatis
v.g. neque hic ... eminenter valorem alterius cum
neque sit ille perfectior, neque eum possit producere, ...
... ex inaequalis valoris intentiui.

3ª Sa. docet, oes actus satisfactorios et meritorios Xpi
... fuisse aequalis valoris intentiui propter dignitatem
personae Verbi. Ita Suar. hic disp. 4 sec. 4 § R.
et § dices, Vasq. disp. 6 cap. 3 ad 4 rones. Lu
mel ... 2 in ... q. 14 art. 2 disp. 1 ad 1 ...
Ioannes Vincentius in relectione de gratia Xpi q. 5 pagina
354 § Verum nobis. Cabrera hic q. 1 art. 2 disp. 5
§ 12 n° 177 idemque sentiunt docti Recentiores. huius

Ia fundamentum est quia infinitas valoris et meriti quae est in finite personae Verbi Divini at in oes actus Xpi Dni tanta est ut imbibat in se met ipsa oem meriti rationem eminenti quodammodo, qui poterat provenire à ratione specifica actus a majori intentione, à nobiliori fine, à majori difficultate, et afferunt exemplum Vincentii citato: In pecunia tali signo Regio signata ejusdem esse valoris cujuscumque esset materiae, [illegible] materia auri, argenti vel aeris et humanis contractibus, et mutationibus per accidens se habet ad valorem pecuniae qui non ex qualitate materiae sed ex signo regio est attendendus: Itaque cum infinitas valoris in actibus Xpi Dni non ex peculiaribus ipsorum bonis et perfectionibus sed ex dignitate personae proveniat, ubicumque eadem persona reperiatur, idem valor erit. 2° probatur eadem ratio quia si vel tres personae divinae assumerent eamdem humanitatem ait [illegible] non essent illorum opera majoris meriti intensive quam fuerunt opera Xpi Dni cum quolibet persona ratione divinae essentiae continet eminenter perfectiones aliarum, ergo simili ratione in quolibet opere Xpi Dni continebit eminenter valor qui potest provenire à diversis circumstantiis creatis ratione summae estimabilitatis provenientis à divina persona. 3a probatur quia dignitas divinae personae propter inclusionem divinae essentiae summa continens eminenter oes alias dignitates, ergo valor comunicatus ratione illius cuilibet operi erit summus omnis qui comunicari potest et consequenter continebit eminenter alios valores qui aliunde comunicari possent, atque adeo non erit possibilis valor intensive major in eo satisfactionis et meriti. ———

Pro eadem ratio afferunt S. Bonaventura in 3° distinct. 18 q. 2 n° 15 ubi ait Xpum Dnum per bonorum operum multiplicatione non ita meruisse ut [illegible] aliquid sibi [illegible]

aut magis debitus sed debitus alijs modis, ut notat Ricardus ibidem §. 1. art. 3. in corpore, et ad 1.us idem signat D. Thom. 3. p. q. 34. art. 3. ad 3.um cum ait Christus Dominus posterioribus actibus meruisse gloriam immortalitatis quam meruerat in primo instanti conceptionis non tamen ita ut ideo esset sibi magis debita, sed solum fuisse debitam pluribus causis, seu pro numeros... Doctores esse actus Christi Domini fuisse aequales satisfactionis et meriti intensive, solum quod extensive aliquid accrevisse ex pluralitate actuum, quod appellant mereri pluribus causis aut pluribus modis seu titulis.

Sect. 2.a

Eligitur vera sententia et adversarij fundamenta dilluuntur.

In genere physico et in bonitate intrinsecas non est dubium inaequalia fuisse opera Christi Domini, cum et fuerint diversi speciei inter se et alia ad theologicas virtutes alia ad morales pertinuerint ejusdem speciei cum meritis. De valore tamen morali qui supponat bonitatem intrinsecam, potissime sumitur a persona operante est solo dubitandi et quaestio satis anceps est utrasque ... aequalitas ... valoris moralis ... physica, cum opus imperfectius in genere physico possit habere majorem valorem moralem propter varias circunstantias.

Igitur existimo omnia opera Christi Domini fuisse absolute et simpliciter aequalis valoris ad satisfaciendum et merendum. Est contra authore 8.a ... rellati sectione praecedenti. Hanc etiam bene probant rationes ibidem allatae; ... sicut theologi ex eo quod eadem non esset divina quae eminenter includit in se omnem perfectionem, includat in divinis ... in rebus creatis producere sui perfectio quam producere et procedere per intellectum perfectius quam procedere per voluntatem

colliguntur per diuinas personas et inter se non aequales quoad
rationem explicitam; idemque docet probabiliter de attri
butis diuinis, nec propter eandem rationem. ita similiter
in ipso actu charitatis perfectior sit quam actus humilitatis
v.g. et sic de alijs actibus variarum virtutum, tamen in
Christo Domino [illegible] dignificentur per eandem numero personam
diuinam Verbi quae in se eminenter includit valo-
res et dignificationes possibiles, et absolute reddunt aequaliter
valoris infiniti ad satisfaciendum et merendum, cum ea
infinitas a persona Verbi proueniat et a subordinatio-
ne ad volitionem diuinam modo supra explicato; quae ratio aequa-
lis sunt in omnibus actibus Christi Domini: cum quo bene stat quod si
attendatur valor ille finitus qui sumitur a peculiari bonitate
intrinseca eorum inaequales sint. Cum vero sancti et Patres
maxime commendant multitudinem et magnitudinem operum
Christi Domini praesertim labores et dolores in passione et mor-
te, non demonstrant ideo fuisse meritum magis intensiue, sed
ostendunt eximiam Christi Domini charitatem erga nos, et proponunt
exempla nostrae imitationi et aestimationi quae attollere solet
operum arbitratem; multitudines &c.
Dices actus charitatis ex se habet valorem charitatis et insuper
ex dignificatione personae in quo eminenter continetur is valor,
et ita duplici titulo habet valorem charitatis in Christo Domino et
duplici via, nempe formaliter ratione sui, et eminenter
ratione personae diuinae dignificantis. at actus humilitatis in
Christo Domino habet valorem charitatis solum unico titulo scilicet ratione
eminentiae personae diuinae, et non ratione suae intrinsecae perfectio-
nis, ergo absolute maiorem valorem habet actus charitatis.
Respondetur hoc argumentum solum probare maiorem valorem extensiue seu
pluribus modis non autem intensiue de quo agitur, cum vero dignitas
actionis non afferat aliquid intensiue perfectionis sed solum extrinsece.

+ solus

sic totus constans ex Deo et creatura est aliquid extrinsece perfectius quam tota illa perfectio quae in creatura est formaliter, et in Deo eminenter.

Neque fundamenta opposita sententiae urgent. Ad fundamentum primum responsum constat ex dictis in gratia ad 3um physicorum infinita esse separabilia inter se, quia non per mensurabilitatem: Ad fundamentum 2um dicitur excessum quem in se habet actus charitatis respectu actus humilitatis, quod eminenter continetur in Verbo, per ejus dignificationem communicari actui humilitatis et aliis actibus inferiorum virtutum. Ad id vero quod addit de continentia eminentialis Respondeo, quod id semper contingeret in continentia eminentiali physica, ad continentiam moralem non requiritur, satis est quod aliquid sit tanti aestimabile ut valeat ad omnia praemia ad quae aliud valet, quod quamvis inter personas creatas non posset contingere, locum habet in operibus Christi Domini propter infinitatem personae.

Instabis: Clemens 6us in extravagante Unigenitus ait cumulum et thesaurum meritorum Christi Domini crescere per merita aliorum sanctorum, quia majoris meriti sunt merita Christi Domini et sanctorum quam solius illius merita: Deinde quia praeter eo quod ad consequendas gratias et gloriam illius quae augmentum requirant opera satisfactoria et meritoria nostra, videtur colligi sola merita Christi Domini non fuisse ex se sufficientia. Respondeo Clemens sibi solum docet dari incrementum extensivum, non vero agit de intensivo, sic notant communiter Doctores relati pro 3a sententia. Ad Deinde dicitur opera nostra requiri non ex insufficientia operis Christi Domini sed ex speciali et pie ordinata Dei providentia quae ita res disposuit, vide Trident. sess. 14 de sacramento poenitentiae cap. 8o, id quod bonus valde erat creaturae rationali, vide supra quaestione 1 sectione 2a ad 2um et quaestione 11 sectione 3a ad 4um.

De praemio autem respondente valori operum Christi Domini dicemus infra ad quaestionem 19 vide supra quaestione 11 sect. 4a [illegible]

nora q. q. opus Dni mereret q. quemlibet actum de premi-
um pote et incarnatio et alias divinas pro
nostras n. diceret exhausta bona Dei sed expleta
sicut n. e exhausta p. opus incarnationis q. n. possit
facere aliud majus sed expleta, q. exhauriri no
tare solet imperfectiones et dat ut ex supra, nisi forte
quaestio esset de noe. Atq. haec satis sint de hac
disputatione.

Disputatio 4.

De fine seu motivo incarnationis.

Haec etsi disputatio satis gravis e et cum precipuis
aliis theologie disputationibus connexa, ideo exacte
discutienda e habita ratione brevitatis et solide pleni
tudinis.

Q. 1.

Q. an existi presentis decreti Deus incarnaretur etsi homo n. peccasset.

Sec. 1.

Supponuntur et explicantur aliqua.

Primo theologi ad explicandum ordinem divine cognitionis
et volitionis admittunt signa quae dant seu instantia rationis in
que una res pri ... dicatur cognita a Deo seu volita quam alia
quam eandem doctrinam immerito rejiciunt Ocam in 1o distinct
9 q. 3a et Gabriel in 3o distinct 2a q. unica art. 3o dubitatione
3a ad 3am rationem Scoti; q. n. unico simplicissimo actu
ut prendit Gabriel omnia velit tn q. eo vult res singulas ...

ordine et dependentia earum interse, unas ut causam alteras ut effectus, unas ut medium alteras ut finem ad quem ordinatur tale medium; nos ut explicemus talem dependentias perinde concipimus et exprimimus eas ac si una res dependens ab alia prius ratione sit à Deo volita, res vero dependens ab alia posterius ratione; quae vero mutuo se dependent, simul ratione sint in ordine ad divinam cognitionem et volitionem. Itaque quamvis in divina volitione non sit vera successio prioris et posterioris, nos tamen illas concipimus nostro modo intelligendi qui tamen non est fictitius neque impertinens, cum vere in ipsis intellectis et volitis à Deo verus ordo reperiatur, et cum divina cognitio unica in se equivaleat infinitis cognitionibus creatis, et volitio infinitis volitionibus, ratione talis eminentiae bene possumus concipere talia signa rationis. Sic inter divina attributa admittitur à theologis ordo rationis quamvis unum non sit causa alterius et omnia ad invicem includantur essentialiter. Unde plures authores qui videntur negare hanc prioritatem et posterioritatem rationis inter divinos actus solum negant prioritatem temporis aut realem, quod verum est, quia nequit reperiri ordo realis inter ea quae ante opus intellectus nullo modo distinguuntur.

Dico 2º sicut inter divina attributa sine aliqua causalitate reali unum est ratio ut sit alterius v.g. immutabilitas est divinae ratio ut sit aeternitas Dei &c. sic inter divinas volitiones nostro modo intelligendi multiplicatas cum fundamento in re ex parte ordinis obiectorum et eminentiae divinae voluntatis, volitio unius obiecti est sibi ipsi ratio volendi aliud obiectum, sic volitio qua Deus vult homines aeternas gloriae est ratio divinae voluntati volendi eisdem hominibus gratias et reliqua dona supernaturalia ad illius executionem requisita.

Dices, ex quo fit inter divinos actus assignari debere suo modo

prioritatis quo seu mutuae dependentiae, et prioritatis in quo seu non mutuae dependentiae, distinguitur non 1° quod quamvis aliquid non sit alteri ut sit et e contra, a ter.° vero sit non alteri, non tamen ab illo dependeat: sic scientia simplicis intelligentiae est prior prioritate in quo scientia conditionata aut visionis quae ab illis non dependet, inter amores vero Dei et creaturarum potius non datur prioritas in quo eo quod aeque eius detur mutua exigentia et quasi dependentia tametsi Deo proprie dependentia non sit. Quando est eo quod enim inter duas divinas volitiones nullam reperiri prioritatem aut posterioritatem quod nulla intervenit connexio, v.g. inter praedestinationes duorum infantium qui in diversis locis nati sunt et ante adultam aetatem mortui.

3° quia nos ex ignorantia, imprudentia aut negligentia solemus prius velle finem quam particularia media, alias eius adeo finem et saepe non eligere media proportionata ad illud ... coepit aedificare et non potuit consummare, quia scilicet sumptus necessarios non bene expenderat: tamen cum Deus supponit scientia simplicis intelligentiae et conditionata, optime noverit quae media in particulari applicari debeant cuilibet fini consequendo, unico et eodem actu intendit finem, et eligit media destinata ad illum, id est non prius ad finem, et eligit media ... perfectionem modi volendi Dei ne detur in Deo quasi hesitatio: nunc autem modo recipiendo aliquid distinguitur in Deo intentionem finis ad priorem prioritate in quo electionis medii, quod scilicet plura possent a Deo eligi media inter se aequalia in ordine ad talem finem, ita ut Deus bene posset intendere eumdem illum finem eligendo aliud medium. Quod est enim intentionem finis non est in Deo priorem prioritate in quo electione medii, quod scilicet talis finis non potest aeque bene consequi nisi per hoc destinatum medium

q̃ n̄ ẽ aliud cõueniẽtius: sic ad manifestationes sum mas diuinorũ attributorũ, n̄ ẽ aliud medium cõueni entius ac incarnat.° Dei.

4.° q̃uis cũs Deus caret suas bonit.es triplici via, 1.° in ordine rez nãe, 2.° in ordine rez grã et g.ĩe, 3.° in ordine hypostaticæ unionis: et certus sit apud oẽs in executione 1.us ordinem presupponi ad 2.us et ad 3.us, cũs grã supponat nullæ creaturæ natis supponãt necessario naturas cui ex dono Dei adij ciat, et cũs oĩa dona supernalia sint de genere ac cidentis aut subsis modalis, et cũs ĩs ẽ presupone re aliquas rẽs creatas ut subiecti. de ordine tñ intentionis diuinæ volunt.is n̄ constat quid fue rit prius volitus et independens ab alio, de quo di cimus infra sec. 4.ª si n̄ constaret quid ut medius quid ut finis alteri, à Deo sit volitus, constaret de toto ordine intentionis diuinæ, sicut constat prius in intentione ab ægroto amari sanit.es quas medi cinas, q̃ illas propter se ipsas amat, hanc v.° n̄, nisi propter illas, q̃ in executione prius appli cet medicina quas adueniat sanitas. ideo in sequ entibus ordo diuinæ intentionis cũ mysterius incarnationis accu rate examinandus erit.

5.° q̃ inter oĩa creata nihil comparatione Dei proprie habeat rõnem finis sed oĩa sint veluti media, solam n. ipsius bonitas eius eo tanquas fini comparat. ad hoc tñ q̃ inter ipsa media unus ad aliud ordinat tanquas ad fine proximus ut educat ad ultimus finis, quo absolute tollit assecutio finis, petimus l. hoc tñ fuerit remedium pec cati respu incarnationis ita ut hæc ab illo perinde depen deat ac si re v.ª cãt finis, et ideo absolute fieri an finis

ut

incarnationis fuerit remedium peccati; cum quo stat apud nos
ostare finem alterius in aliis Dei operibus et suam infinitam
bonitatem: notandus est erit duplicem solere distingui fines,
alterum motivum qui scilicet absolute movet ad substantiam
operis; alterum impulsivum qui movet ad circunstan=
tias ut ad accelerationem etc.

Status quaestionis et Variae sententiae.

Non est sensus quid possit Deus facere, certum enim est etiam
Adamo non peccante potuisse Deum carnem assumere et non assu
mere prout vellet; sed quod est de facto non esse factum, neque
quid Deus facturus esset si Adamus non peccasset: petimus
autem quid faceret ex vi praesentis decreti seu providen
tiae quam Deus de facto habuit circa incarnationem: quam
autem providentiam aliter quod decretum haberet in alio ordine
rerum Adamo non peccante, infra examinabimus; unde scopus
hujus quaestionis est investigare quod nam de facto fuerit motivum
incarnationis, et an ita dependenter a remedio peccati
ex vi praesentis decreti seu affectus voluerit incarnationem,
ut si pro impossibile in tempore cessasset volitio de permissio=
ne peccati et ejus remedio adhuc firma staret volitio
incarnationis et propositum illius, ut si quis peteret an tali
affectu Rex hispaniae filias in Gallias miserit ad nup
tias, ut etiam si nuptiae futurae non essent, constans maneret
in illo proposito mittendi illas in Gallias, an potius
defficiente eo motivo mutaret propositum de mittendo illas.
Non loquimur in hoc assignandi prioritatem inter divinas volitiones

ac opus incarnationis et remedium peccati est diversitas maxima inter authores ut infra videbimus, sed etiam in subtilitate ipsa questionis sunt variae opiniones quas refert Suar. hic disp. 5 sec. 5 et alij. Potissimae sunt tres.

1a sa. 1a asserit absolute ex vi praesentis decreti etiamsi homo non peccasset, futuram divini Verbi incarnationem non tamen in carnem passibilem sed in impassibilem, atque adeo incarnationem fuisse prius tempore volitam quam permissionem peccati et eius remedium. Ita Scotus in 3o distinct. 7 q. 3 § sed hic sunt et distinct. 19 q. unica § in ista quaestione, Alexander, Albertus Pigius, Chatarinus, Viguerius et alij quos referunt et sequuntur Suar. citatus et Salmeron acriter tomo 19 in caput 1um epistolae 1ae ad Timoteum disp. 3 et alij.

2a sa. 2a sententia negat futuram Verbi incarnationem etiam in carne impassibili ex vi praesentis decreti si homo non peccasset, ita interpretes D. Thomae hic art. 3o Cajet. Medina ibidem, Capreolus, Marcilius, Ferrara, Abulensis et alij quos referunt et sequuntur Vasq. hic disp. 10 cap. 4 Valen. disp. 1a q. 1a puncto 1o, Ioannes Vincentius in relectione de gratia Christi q. 6a arti. 4a, Albertinus tomo 1o in 6o principio philosophico theologica, Cabrera hic art. 3 disp. 1a § 9o et alij innumeri.

3a Sa potest esse ita a Deo volitam fuisse incarnationem ut eam vellet et propter remedium peccati totaliter et propter alios fines totaliter, ita ut licet de facto propter eos omnes fines eam voluerit, tamen impensiori affectu propter quodlibet eam voluit ut etiamsi non esset remedium peccati eam vellet ex vi praesentis decreti propter alios fines, et si non essent alij fines nisi solum remedium peccati eam vellet ex vi praesentis decreti et propter hunc finem solum. Ita aliqui docti Recentiores, cujus

cf

exq.le memini Vasq. citatq cap. 3.° a n.° 30.

4.° Loco adducj port.r Doctores qui de v.a resolutio ne hujus q.is dubitant et vix aliquas ejus partes resoluere vident, et inprimis D. Thos in 3.° dys tinct.e 1.a q.e 1.a art. 3.° corpore ait, hujus q.is verit.em solus ille scire potest qui nates et oblatus e q.a vo luit, et pertensis varijs ronibq pro utraq.e parte. ait utramq.e sam posse probabiliter sustineri, qui 3.a p.te q. 1.a art. 3.° corpore asserat, cum in Sacra Scriptura ubiq. incarnationis ro ex peccato primi hois asignet svenientq dici incarnationis opus or dinatum ee a Deo in remedium q.a peccatum, ita q. peccato n. existente incarnatio n. fuisset, quam uis pta Dei ad hoc n. limitet, potuisset n. et peccato n. existente Deus incarnari. Albertinq in 1.° priu philosoph. q. 1.a theologica corolario 1.° n.° 36 ait de mente D. Thae in hac q. 1.° certum ee in ejq opinione Xpus D.ni ex vi primi decreti n. venturum fuisse si Adam n. peccasset; 2.° certum ee ex ejusdem doctrina infra q.e 27 art. 4.° ad 3.um q. Deq ex vi alterq decreti saluaret hoes p alium mud si Xpus D.ns n. fuisset incarnatq. an aut ex men te D. Thae hic q.e 1.a art. 3.° ad 4.us prius preuiderit Deq scia visionis ipsum peccatum Adami futurum, et in remedium pecca ti decreuerit tanquam medium incarnationem Verbi; resoluit q.a aliquos Thomistas ibi sdq asere q. D. Thas de scia con ditionata eadq. ob ipso comitad fuisse q ex attend. in 4.° priu physiophico corolario 4.a dubitat 1.a, et pinem. de hujq et questionis resolutione anceps e q. D. Ventura in 3.° distinct.e 1.a art. 2.° q.e 2.a n.° 41, et utramq.e partem m pcte sustineri iudicat excitare q aiaq. ad diuo. nem im diuersas siderationes, affirmatiuam q.d magis sonare judicio

tonis, negativam vero pietati fidei. Dubitant etiam Gabriel et Mattellius ibidem, quae licet satis evidenter constet, pro utraque parte ancipitem fore.

Sec. 3.

Resolutio Quaestionis.

1. certum de facto Deum voluit incarnari in remedium peccati. haec conclusio ut jacet de fide est, ita expresse testatur Scriptura Luc. 19: Venit Filius hominis quaerere et salvum facere quod perierat, idem habetur Joan. 4 et ad Galatas 4, 1 ad Timotheum 1: Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, et in symbolo niceno: Et qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis &c. ubi ly propter denotat causam finalem saltem secundariam. innumera alia quae ex Scriptura afferri possunt in hujus rei confirmationem, omnia n. quae in veteri testamento de incarnationis opere significabant, ut Deus crederes, denotabant etiam fieri in remedium peccati. vide Naclantum tractatu de typis evangelicis. nomen quoque ipsius Jesu id satis declarabat; vide S. Cyrilus Jerosolimitanus catechesi 10, et late Galatinus lib. 3º cap. 19 et cap. 20 ubi plura de nomine Jesu. hoc idem docent Patres in tractatu adducendi, pluraque affert Vasquez disputatione 10 citata cap. 5. Succedit 2º, cremus quod divina Dei non possunt nobis innotescere sine ipsius revelatione, at supposito iis quae in Scriptura revelavit, clare colligimus de facto ab illo voluitam fuisse incarnationem in remedium peccati, cum id ipsum ita expresse testetur et res ipsa in se nullam supponat impossibilitatem sed innumeras congruentias.

2ª conclusio: de facto Deo voluit incarnari propter alios fines praeter redemptionem generis humani. haec etiam ut jacet sic est de fide, cum Scriptura expresse assignet alios fines

fines incarnationis propter redemptionem, inter quos vij et pri-
maris e gla. Dei x illud psalmi 78; propter glam nois
tui Dne libera nos: Joan. 18; ego in hoc natus sum et
ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam verit.
idest natus sum ut sim Rex et ut hanc veritatem obq. maleas
et manifestam; ita D. Tho. ibi apud S. Thom. in cathena. ad
Ephes. 1°: in laudem glae gratiae suae in qua gratificavit nos
in dilecto Filio suo; ad Colocenses 1°: et ipse e caput cor-
poris Eccle etc ut sit in oibus primatum tenens: Praeterea
finis fuit gla. nra, 1a ad Corinth. 2°, Loquimur Dei sa-
pientiam in mysterio quae abscondita quam praedestinavit Deus
ante saecula in glam nram; et cum certum sit Xpum Dnum [illegible]
emisse [illegible] officium redemptoris sed etiam magistri, legislatoris
capitis totius universi, et finis, glorificatoris et justifi-
catoris Angelorum etc. certum e propter eos eos fines
factam fuisse incarnationem; quos eos fines Angeli in Xpi
Dni nativitate sub duplici concluserunt nempe gla Dei
et hois salute canentes gla in excelsis Deo et in terra
pax hoibus etc. Unde Triden. sess. 6 cap. 7 asserit cau-
sam finalem justificationis esse glam Dei et Xpi et vi-
tam aeternam nram. Accedit etiam ro etenim cum incar-
natio fuerit opus ita excellens et gloriosum, oportuit ut
fieret propter eos tres fines, idque valde cedit in
glam Xpi Dni, et cum nulla appareat implicatio in eo
[illegible] voluntate fuerit incarnatio propter eos tres fines, [illegible] eo
quod revelaverit in Scriptura id ita voluisse, non e unde de ea
re ambigatur.

3a cc: Probabile e ita D. cum de facto voluisse incar-
nationem in remedium peccati ut etiam si alius finis dicti
ex vi praesentis decreti incarnaret et ita eam voluisse
propter duos fines ut etiam si non adesset peccatum cui remedium

adhiberet, incarnaret adhuc ex vi presentis decreti, artic. ex vi affectus divini incarnatio totaliter fuisse propter remedium peccati et totaliter propter alios fines, hi de facto propter ea omnia motiva simul fuerit ... aliqui docti. Recentiores qui hac via judicant et solvunt doctrinas S. Thomae ac Scoti asserentium incarnationem volitam fuisse a Deo in remedium peccati, et fundamenta authorum asserentium etiamsi Adam non peccasset futuram fuisse incarnationem ex vi presentis decreti n. secunda precedenti in ...

Explicatur hoc exemplo: si medicus haberet amicum aegrotantem quem summe diligeret et inviseret totaliter propter amicitiam et totaliter propter aegritudinem, quatenus ex vi affectus quoad iret, ita se haberet ut re vera inviseret etiamsi non aegrotaret quia amicus est quem invisere soleat, et quia aegrotat inviseret etiamsi non esset amicus, quia alios aegrotos invisit nulla interveniente amicitia, idemque in aliis similibus exemplis clare operitur; sic igitur se gessit Deus cum hoc ut sane illum inviseret etiamsi peccato careret, tantoque affectu vult ejus remedium ut nulla alia existente ratione motrice ... propter hoc solum veniret in quo valde elucet affectus intensissimus Dei erga remedium peccati et quia gloriam Christi Domini, et cum ex alio capite modus iste volitionis sine dubio importet majorem affectum quoad remedium peccati et gloriam Christi ... non videtur Deo denegandus: si non solum vult in nobis optimum sed etiam primo modo, certe hic modus volendi optimus est et generi majorem in hominibus gratitudinem excitet, cum inflammat ardentiorem Dei amorem quia remedium nostrum; sic presbyter celebrans missam et propter stipendium et propter devotionem majorem devotionem ostenderet si ita celebraret prodesset illam sine etiam nullo existente stipendio ex vi presentis decreti celebraret quam si ita operaret dependenter ab utroque motivo simul

112

ut a vero deficiente cessaret abogere.

Rl. et Vasq. citato cap. 8.º falsum supponi in hac doctri na, quod nempe aliqua voluntas possit aliquid efficere propter duos fines totales. Sunt n. possunt simul concurrere finis motiuus et finis impulsiuus sup.ª sec. 1.ª n.º 5, quorum unus mouet ad substantiam operis, alius ad circunstantias, at duos fines motiui totales nulla ratione inquiri posse simul concurrere, sicut neque duae causae totales efficientes ad eundem effectum, sicut neque duae totales aut males. Et fere vero par surget. Etenim negari non potest posse duos fines totales quasi disiunctiue concurrere ad eundem effectum modo sup.ª expli cato, id est in volunt.e operantis ordine positiuo, repugnare quidem eundem actum volunt.is fieri simul absolute et quasi copulatiue duo motiua totalia et duos fines totales, finis n. totalis est ille qui replet totam latitudinem actus.

Deinde quod idem actus volunt.is non possit fieri duos fines totales, at idem opus externum potest fieri propter diuersos fines proximos adequatos et totales ut diximus lib. 2.º physicorum, libro 6.º q. 4.ª sec. 2.ª et 5.ª potest n. largitio eleemosynae v.g. imperari simul a duplici actu volunt.is quorum alter sit misericordiae, alter charit.is et quilibet habeat suam causam finalem totalem sufficientem ad hoc ut talis effectus extrinsecus fieret, sic ingerenti. Rl. Vasq. citato n.º 81 fieri non posse ut plures plures affectus mouentes ad idem opus unus n. est pretiosus et precipue mouet unde nisi omnes simul concurrant tanquam partiales causae unde ille qui praecipue urget erit motiuus, reliqui illi impulsiui.

Sed contra est quod ratio est unde ea impulsiuas colligat in agentibus liberis omnes possunt tales esse circunstantiae ut homo non minus faciat opus ex vi unius affectus quam ex vi alterius si seorsim concurrerent, et id experientia videtur comprobari. Igitur Deo tamen

affectu voluit incarnationem quae est opus externum in remedium peccati, et tanto affectu prae aliis finibus ut eorum unus sine altero sufficiens esset de facto ad concilandam incarnationem. Unde sicut plures Doctores infra citandi asserunt si homo non peccasset, Deum ex vi alterius decreti voliturum incarnationem saltem in carne impassibili, hoc de facto imbibitum fuisse in presenti decreto incarnationis asserit a Deo hujus doctrinae, cum haec convenisse ad perfectissimum modum volitionis incarnationis in remedium peccati.

4a conclusio: Nihilominus probabilius est ita de facto Deum voluisse incarnationem in remedium peccati ut illo non existente ex vi praesentis decreti et providentiae qua modo habet non incarnaretur. Ita D. Thomas hic et authores 2ae sectionis praecedentis. Probat D. Thomas quia ea quae ex sola Dei voluntate proveniunt supra omne debitum creaturae, nobis innotescere non possunt nisi quatenus in Scriptura traduntur quibus divina voluntas nobis innotescit ex illud 1a ad Corinth. 2o quae sunt Dei nemo novit nisi Spiritus Dei, sed in Scriptura ubique incarnationis ratio ex peccato primi hominis assignatur ergo ita volita est a Deo in remedium peccati ut si illud non existeret incarnatio non fuisset seilicet ex vi praesentis decreti et providentiae ut intelligi debet. Doctor enim loquitur de rebus ut nunc, et cum ex alio capite supponat ut certum Deum potuisse velle hoc modo incarnationem dependenter a peccato id est ut conformius Scripturae et PPbus videtur esse. Enim quod autem ita colligatur ex Scriptura probatur ex locis citatis pro 1a conclusione cum sequentibus notationibus.

1a est quod licet ex dictis in 2a conclusione in Scriptura et PPbus assignentur alii fines incarnationis praeter remedium peccati attamen hic assignatur frequentius, et absolute alii vero quasi concomitantes et dependenter a remedio peccati, ut colligitur ex textu, quod signum est hunc finem redemptionis esse talem ut sine illo non fieret incarnatio, sic enim in communi modo loquendi et

scipiendi illud quod absolute asignamus ut motiuum aspicimus
operis, solet esse tale ut sine illo non fieret. 2a est si incar
natio ita est volita propter remedium peccati ut absque
sine illo fieret ex hoc praesentis effectus quod in carne
impassibili non esset absolute verum dicere Deus factus fuisse
hominem propter nostras salutes, id est factus fuisse hominem
passibilem cum eo addito passibilitatis, ut si bene ra
tiocinatur Vasq citatus cap. 6o no 62. quod scilicet est ea ut
aliquis veniat in aliquem locum tali modo nempe indutus
aut nudus, dives aut pauper illa non est simpliciter dominica
ut veniat: at Ss. et PP. absolute et simpliciter
dicunt redemptionem nostram fuisse causam ut Deus incarna
ret, non autem dicunt fuisse causam ut hoc aut illo modo ve
niret. 3a est illud quod ita fit propter aliud ut etiam
sine illo fieret, non est proprie et absolute fieri propter illud
et dependenter ab illo; at Ss. et PP. absolute pro
nuntiant incarnationem dependentem a remedio peccati.
Dices ex Ss. et PP. solum colligitur affirmatio quod scilicet
incarnatio facta fuerit in remedium peccati, non autem eo
ligitur negatio alterius motiui sufficientis. Resp. 1a est
quod 2do non est exprimat negatio seu exclusio alterius
motiui sufficientis, attamen non raro id expresse signat.
Matthei 10: Non veni pacem mittere sed gladium, et
cap. 20: Filius hominis non venit ministrari sed ministrare
et dare animam suam in redemptionem pro multis, et
non semel sub his et aliis paraphrasis herat incarnationi
non fuisse volitam propter aliud finem independenter
a peccato. Facit etiam illud Pauli ad Heb. 2o: quoniam
communicauerunt carni et sanguini, et ipse similiter parti
cipauit eisdem ut per mortem destrueret eum etc., idest
Deus factus est homo ut destrueret Diabolus, ecce ait Paulus

substitas incarnationis fuisse in remedium peccati, vide Cornelius et Iustinianus ibi. Idem clare exprimunt P.P. des Ireneus lib. 5.° adversus hereses cap. 14; si non haberet caro salvari, nequaquam Verbum Dei caro factum esset &c.; Athanasius sermone 3.° contra Arianos ait necessitatem indigentias quod hominis fuisse causas incarnationis, et addit, quasi sublata carnem non induisset; Aug.nus in psal. 36 sermone 2.° super illud à Domino gressus hominis dirigent, ait: si tu o homo non dimitteres Deus non fieret pro te Deus homo; et serm. 8.° de verbis Apostoli non longe à principio, si homo non periisset Filius hominis non venisset; et serm. 9.° nulla causa fuit veniendi Domino nisi peccatores salvos facere (loquitur de causa sufficienti ex vi presentis affectus) tolle morbos tolle vulnera et nulla causa est medicinae; Leo magnus serm. 3.° in penthecostem, si homo in sue honore naturae mansisset, creator mundi creatura non fieret. Cyrillus Alexandrinus lib. 5.° dialogorum de Trinitate ante medium; si non peccassemus neque factus esset nobis similis &c. et si non mortuus fuisset neque ascensus fuisset ut adoraret et à nobis et à sanctis, scilicet quia non fuisset; Gregorius magnus in 4.us librum Regum cap. 1.°; si Adan non peccaret redemptorem nostrum carnes suscipere nostras non oporteret: si quia pro peccatoribus venit, si peccata deessent, eum venisse non oporteret: Unde canit Ecclesia in hymno de B. Virgine quem refert Vasq. disp. 10 cap. 4.° —

Peccatores non abhorres,
sine quibus nunquam fores
tanto digna filio.

Et hujusmodi possent afferri alia innumera, cum P.P. ita expresse P.P. des unanimi sensu dicant absolute non futuram incarnationem si non fuisset peccatum, plane tamen erit eas et quoad substantiam

et quoad circumstantias volitas fuisse oio dependenter à peccato, durusq; e in re tam graui Patrum testimonia detorquere.

Dicés; major eet affectus Dei q^a glam Xpi Dni perfectes universi, si ita incarnationem vellet ut etq deficiente peccato ex vi praesentis affectq incarnaret, praesertim cum gla Xpi Domini majus bonum sit quas remedium peccati, sicut major eet amor medici in aegrotos si illum inviseret etq nulla existente aegritudine perfectiorq; enot volitionis diuinae is eet, at Deus semp vult oia meliori mo poli. Rv major eet affectus q^a glas Xpi Domini perfectiorem universi et q^a incarnatis si illas Deus exequeret ex vi praesentis providentiae etq deficiente peccato. caeterum supposita iam pditio nata de peccato futuro n eet ita perfecta providentia et onas volitionis, neq tantopere eluceret in Deo affectus q^a salutem nram remedium q peccati et odium illius: unde supposito q^d hac etq rone obtinebat gla Xpi Dni et perfect^o universi p̄fectioris mo oportuit voluisse de facto incarnationem dependenter à salute nra et à remedio peccati ut hjs defficientibq n fieret; atq hac via oia Dei attributa valde manifestant quae sub alia providentia n ita elucerent.

Urgebis. cum majus bonum sit gla Xpi Domini quas salq nra, major affectus debebat eë in Deo q^a illas quas q^a hanc, atq adeo n videt conveniens ita dependenter à peccati remedio voluisse incarnationem. Rv. melior affectus is fuit q^a glam Xpi Domini ut illi exaltatio nominis et gla corporis daret titulo triumphi, mercedis et praemij: sic major eet affectus Dei q^a glam nras si illas Deus vellet dare etq sine propria dispositione adultis solo titulo haered: t^{is}

Id melior et gloriosior nobis ē voluntas standi illam dependen-
ter à propriæ dispositione ut det eis titulo mercedis et
premij: adde in Deo here id specialem rōnem etenim cum
infallibiliter sciret quid futurus esset ex eoq. incarnatiō poneret
dependenter à peccato n̄ ideo periclitabat ejus futuritio
nec censebat Deus quasi tepide velle incarnatiōem, secus ē in
nobis qui cum rerum eventus futuros ignoremus, ex eoq. sēa
dilligamus n̄ nisi sub certis cōditionibus, censemus n̄ ita
efficaciter et ex toto dilligere ea, quæ poterunt res aliter
evenire, totus quæ volitionis n̄ impleri, et nos ipsi animad
vertimus hanc dubietatem futuritionis talium circunstan-
tiarum.

Sec. 4ª.

Explicantur partes et ordo decreti divini de incarnatione facienda.

1° in volunt. bene ordinata illud quod magis bonum ē n̄ amat
propter minus bonum sed ē contra; atque adeo quod magis bo-
num ē alignas prioritates habet in intentione respondiving
volitionis: Unde fit quod ordo naturæ in executione sit prior
ordine gratiæ ut pote illis subditus; in intentione tamen divina
ordo gratiæ quasi ordo naturæ, n̄ n. Deus
prius fuit volitus ordo gratiæ propter ordinem naturæ, sed vo-
luit producere ordinem gratiæ propter ordinem naturæ, sed or-
dinem naturæ ut inserviret ordini gratiæ. Deinde cum in
ordine gratiæ omnis excellentissimus bonus sit incarnatio,
hoc sine dubio fuit à Deo volitus prius in in-
tentione quocunque alio, cum omnia alia ad illud ordinent
ut ad finem proximum: quare rejicienda ē sententia Cajetani
et aliorum apud Mendoçam in quodlibetis quæst. 1ª scholast.
ca à numero 3° et Albertinus in 6° principio philosophico
quæst. 1ª theologica à n° 12 asserentium Deum in 1° signo rōnis
ex vi providentiæ cōis voluisse ordinem naturalem, et postea

ordinem gratiae.

2°: igitur in 1° signo rationis Deus voluit incarnationem, hoc quod fuit 1us volitum divinum ad extra, ceterum non fuit volita incarnatio solitarie sed vestita variis circunstantiis et dependenter à remedio peccati: etenim cum in Deo ante quodcumque decretum liberum praecedat scientia conditionata qua penetrat quid fieret in quaelibet circunstantia, non vult ea quasi frustratim sed per modum unius amplectendo per eandem indivisibilem volitionem ea omnia et circunstantias, iste enim modus volitionis longe perfectior est et dignior Deo, praesertim cum omnes in eo conveniant scilicet 1um propositum quod Deus habuit de incarnatione facienda, tale debere à nobis assignari, ut et in se sit perfectissimum et aptissimum ad ostendenda divina attributa praesertim haec quatuor sapientiam, bonitatem, justitiam et misericordiam, quas doctrinas bene notat Suar. hic disp. 5a sec. 5a § ut veritas.

3°: hinc sequitur rejiciendus esse modus quo Suar. citatus et sectione 3a cc 1a explicat hoc decretum: asserit enim si cum proposito quo Deus decrevit optimo modo perficere incarnationem, conjungamus scientias conditionatas de lapsu generis humani si labi permitteret, jam permissio peccati habebat necessariam connexionem cum illo proposito quia erat medium ad incarnationem eo modo quo intenta erat: si tamen cum illo proposito non conjungamus scientias conditionatas de peccato futuro nec lapsus Adami, tale propositum non habebat necessariam connexionem cum permissione peccati, et ita ex vi praesentis decreti incarnaretur Deus etiam si peccatum non fuisset, sentit igitur Suar. prius à Deo decretam fuisse incarnationem abstrahendo à passibili vel impassibili sed confuse in ordine ad modum optimum occurrentem et postea posita scientia conditionata de peccati futuritione decretam fuisse in carne passibili in remedium peccati, atque aliis verbis incarnationem quoad intentionem fuisse volitam independenter à remedio peccati, non vero quoad executionem. hoc inquam

derogat divinæ providentiæ quæ ponit in Deo prius decretum efficax de incarnatione facienda gratis et indeterminatum determinandum postea pro circunstantijs occurrentibus, quod est ponere in divina volitione aliquam imperfectionem: deinde quia cum scientia conditionata sive conditionalium sententiarum connexiones sive disolutionis præcedat necessario tale decretum efficax ut optimo modo fieret, non potuit non amplecti incarnationem cum omnibus suis circunstantijs re vera futuris ergo modo utrumque, et ita ex vi propositi quod Deus habuit de facto circa incarnationem faciendam in nulla hypothesi incarnaret defficiente peccato quia tale decretum nihil decrevit circa incarnationem in circunstantijs non futuris, neque aliud erat perfectissimus eius providentiæ.

4º. Hoc igitur modo recte explicabitur ordo decreti divini de incarnatione facienda. Vidit Deus ex æternitate per scientiam simplicis intelligentiæ possibilem esse hunc non mundum cum hominibus et Angelis ad gratiam et gloriam evectis, possibilemque esse unionem hypostaticam ad Verbum: deinde novit per scientiam conditionatam ex suppositione quod hunc mundum crearet, futurum esse ut quidam Angeli peccarent et damnarentur, et per invidiam hominem ad peccandum incitarent, vidit etiam hominem in ea hypothesi peccaturum, optimam quod fore eam occasionem ut Verbum incarnaret in medelam peccati: deinde gloriam et exaltationem Christi Domini, propterea remedium peccati et alios fines explicatos sec. præcedenti cap. 2º, unde potiori iure gloria Christi Domini debet dici finis nostræ redemptionis quam nostra redemptio finis incarnationis, et vero sit peccato defficiente non futuram incarnationem, sicut neque esset si mundus non crearet.

5º. Hinc colliges quid dicendum sit de signis rationis quæ assignari possunt in decreto incarnationis. circa Cliche in gradu secundo sec. 1º. Et quidem Mendoza citatus tria assignat signa rationis, in 1º ait voluisse Deum unionem hypostaticam, in 2º prædestinationem

Alletrox, in 3° rex; nas, quas sas. Lare impugnat Ioannes Vincentius in relléct. de gratia Xpi q. 6ª in 1° dubio. Alij apud Albertinum citatis ponunt novem signa rationis in eo decreto, ego quidem solus hanc regulas gralem trado, ex quaquidem facile rem applicare poterit.

Signa rationis numeranda ee in hoc diuino decreto penes prioritates inter se, eas obiecta meliora fuerint prius volita quam minus bona ut supra dictum est n° 1°; Poterit autem numerus signorum ronis crescere vel minuere pro partitione majori vel minori obiectorum.

Sec. 5

Argumta contra dicta et solutiones.

Innumera sunt quae ingerunt authores oppositae sententiae ut probent incarnationem futuram etiam si peccatum non fuisset, sed ea majori ex parte solus probant futuritatem ex vi alterius decreti divini de quo q. sequenti, proponemus praecipua capita argutorum et soluemus; argumta vero Salmeronis sec. seqti. 1um argumentum sumitur ex pluribus locis Scripturae quae denotare videntur incarnationem Verbi ante omnia volitam fuisse à Deo et independenter ab illis ergo ... à peccato praesertim in carne impassibili: proverbiorum 8°: Dominus possedit me in initio viarum suarum antequam quidquam faceret &a quae verba ... de sapientia ... intelligant aliqui ut notat Iansenius ibi et ... disp. 10 cap. ... n° 213 et Valentia disp. 1ª q. 1ª punct. 1° ad 1um, 2um, 3um ... Lorus, tr. à multis intelligunt de sapientia divina incarnata: ergo eas non intelligat de productione ad extra nec de ordine executionis, intelligi debet de ordine intentionis divinae. Ad Rom. 8°: Et Xpus sit Primogenitus in multis fratribus, ad Colossenses 1°, primogenitus omnis creaturae. Haec testimonia et alia similia probant qui

demum incarnationes prius quam alia opera ad extra volitas fuisse a Deo, etiam non independenter ab aliis ut sec. precedenti explicuimus.

Deinde afferunt alia testimonia que videntur sonare in 1° signo rationis volitam fuisse a Deo incarnationem in carne impassibili, et postea ex occasione peccati ad passibilitatem devenisse, ad Heb. 12: proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta, 2ª ad Corinth. 8°: propter vos egenus factus est cum esset dives, Ioan. 17: Clarifica me Pater apud te met ipsum claritate quam habui prius quam mundus esset apud te, quasi diceret in 1° decreto incarnationis habuisse gloriam et impassibilitatem in intentione divina. R. hujusmodi testimonia significant Verbum divinum ratione naturae divinae ditissimum erat et felicissimum, pro nobis in humanitate assumpta egenum esse factum passibilitatem assumpsisse &c.ª Deinde ab instanti incarnationis corpori ex gloria animae connaliter fuisse debitam gloriam, que impedita fuit usque ad resurrectionem ut crucis mysterio daret locum, vide interpretes in ea loca. Preterea adducuntur alia Sacrae testimonia in quibus proprie incarnationis assignant aliae causae preter remedium peccati. Sed haec solum probant incarnationem etiam propter alios fines volitam fuisse non tamen independenter a peccato, vide supra sec. 3ª et 2ª.

2us argumentum sumitur ex authoritatibus PP.um que videntur asserere incarnationem electam fuisse a Deo independenter a peccato atque adeo futuram fuisse etiam illo defficiente. R. et bene Vasq. disp. 10 citata cap. 10 non esse nulla de PP.us testimonia que contrariae sententiae contradicant si integre et attente legantur: et quidem aut solum volunt Deum ex vi alterius decreti incarnandum esse etiam si peccatum non esset: aut peccatum non fuisse causam incarnationis et misericordiae per se et ab intrinseco; quod intendit Aug.us 7° lib. de natura et gratia

cap.

cap. 25; n. n. malus culpę potest esse occasio boni; cum n. possit arbor mala fructus bonos facere. cum [illegible] in benedictione cerei Eccla vocat culpas Adę necessarias ad incarnationem et felicem meruisse tantum redemptorem; intelligi hec debent ab extrinseco et ex accidenti quatenus peccatum Adę fuit occasio ut Deus propter suam bonitatem et misericordiam noster fuisset redemptor: quandoque etiam solus voluit incarnationes ante omnia electas et predestinatam n. tamen independenter à remedio peccati ex sup.a dictis sec. 4.

Solus Rupertus existimat Vasq. citatus nullas fere legitimas explicationes q.a lib. 3.o de gloria et honore Filij hominis in Mattheum et lib. 13 de gloria Trinitatis et processione Spiritus Sancti cap. 20 ait: religiose tamen reverenterque est audiendus q.a propter hunc hominem (nempe Xpum Dominum) gloria et honore coronandus Deus omnia creavit: sed hic Rupertus n. negat incarnationes fuisse volitas dependenter à peccato, sed omnia sola omnia in ejus glorias ordinata esse, q.d verissimum est, nec unum est incompatibile cum alio sup.a sec. 4.a

3.us argumentus sumitur à primatu Xpi D.ni a ordinem decreti divini sup. alias omnes res, etenim in ordine divini decreti est 1.us predestinatus et causa finalis omnis rex q.o illius incarnatio volita fuit a Deo independenter à peccato, alioquin n. erit ejus intentio prior alijs prioritate in quo et absolute sed absummus prioritate a quo, cum vicissim ab alijs dependeat tanquam ab ijs sine quibus n. foret: atque adeo etiam si homo n. peccasset futura esset incarnatio. Antecedens constat si n. sermo sit de primatu excellentię et dignitatis, res est extra controversiam cum ea n. dependeat à prioritate temporis s. naturę, immo illud q.d est excellentię solet dici esse prius unde illud Baptiste de Xpo D.no Ioannis 1.o, ante me factus est, multi intelligunt

vel de prioritate dignitatis Cum omittas incepta huius loci explicationes
quas commemorat Gallatinus cum Rabinis lib. 6.o cap. 4.o
dicit in Christo Domino ut Deus non est factus, ut homo non de [illegible]
ante Baptistas, unde subdit eas prioritates intelligi de qua
dam portione quae a creatione Adami reservata ad Christi Domini
gratiorum, de quo alibi) si vero intelligat de prioritate in or
dine intentionis divinae id ipsum satis docet in materia de predestina
tione et hic ad quaestionem 8. D. Tho. satisque colligitur ex locis
supra citatis in 1o argumento, cum 1o quia redemptio hominis
non est finis incarnationis ut supra dictus est, quia haec foret sine
illa. Confirmatur quia etiam si Adamus non esset peccaturus, Deus
crearet mundum ex vi praesentis decreti, cum non pactum
iniverit cum illo de danda gratia posteris si ipse non peccasset,
supponit in ipso pactu creandos fuisse posteros etiam Adamo non
peccante, ergo creationem mundi voluit Deus independen
ter a peccato, a fortiori idem dicet de incarnatione quae est
longe majus bonum.
Respondeo ad argumentum cum in genere causae finalis proprie loquendo
non dependeat incarnatio ab aliis rebus creatis, sin eo genere abso
lute est prior et prioritate in quo, cum quo tamen stat in alio
genere dependere a remedio peccati et aliis ejusmodi, non tan
quam a fine proprie loquendo ut dictus est, id tanquam
a medio seu fine minus principali et tanquam a concomi
tantibus et ita in intentione divina dependebat incarnatio a
peccato praeviso per scientiam conditionatam, non autem a peccato
praeviso per scientiam visionis, predestinatio nempe Christi Domini sicut et
cujuslibet alterius intelligitur [illegible] in mente divina an
requam intelligat advenire scientia visionis de quo in materia
de predestinatione, vide Suar. in opusculis lib. 2o de scientia conditiona
ta cap. 2o et Lessius in disp. apologetica de auxiliis cap. 19
ergo haec est sanior et legitima doctrina Theologorum et mens D. Tho.

vide sup.ª sec. 2.ª fine, et sec. 4.ª n.º 3 et 4.º quidquid dicat Cabrera hic art. 3 disp.e 1.ª § 23 ubi enixe vendit decretum incarnationis Xpi D.ni fuisse dependens a scia visionis peccati, neq. res.sª cam appellat cum Sanctis PP.us et Theologis sensus, que om.a eo dirigit ut neget in Deo scias sclizinaratas seu medias quam tantum fundamento S.e et PP.um a Theologia admitti, de quo alibi. Unde si illud q.d ex ratione et consideratione e prius n. pendeat ab alio, q.a tn incarnatio sub aliqua rone pendet a remedio peccati, ideo sm quid e posterior illo, absolute tn prior propter sup.a dicta.

Ad affirmat Responderi potest 1.º deficiente peccato et consequenter incarnat.e ex vi presentis decreti nec mundus eet, q.a hic fiet pro causa finali proxima gloriam Verbi incarnati, et cum Deus ex infallibilitate morali singuendus universo eet, ditur incarnat.es ex dictis sup.a disp.e 3.a q.2.a, defficiente incarnat.e re n.a nullus eet mundus condendus. Melius tn respondet 2.º, in ea hypotesi adhuc crearet mundus ex vi presentis decreti propter ibi dicta, ceterum in re n. poneret nisi adjungeret alia pars decreti quo aliquas circumstantias decernerent, et in eis procul dubio eet incarnatio saltem in carne impassibili de quo l. sig.ti itaque ex deffectu peccati n. sequit negatio creationis mundi saltem immediate et proxime sicut sequit negat.e incarnationis q.a haec specialiter cum illo connexa e, quidquid sit an remote ex vi alterius partis decreti id sequatur.

4.us argumentum; Adamus in statu innocentie cognovit futuras incarnat.es Xpi D.ni et habuit fidem explicitam in illis, ut docent plures PP.es c. Leo papa epla 22 ad finem, Epiphanius heresi 44, Bernardus ser.mone 2.º de septuagessima, et serm.e 6.º in vigilia nativit.is, Aug.nus 7.º T. lib. 9 de genesi ad literam

cap. 19 Hieronymus in cap. 5 ad Ephesios et alij; et tn Adamus n cognovit incarnationes futuras in remedium sui peccati, ergo incarnatio n habuit dependentias à remedio peccati. Dst. ga n videtur consonus asserere incarnationem quae e divus operum eminentissimum fuisse solu volitas à Deo p accidens et occasionaliter ex prequisitione peccati. Rndr ad argutus, Adamus n cognovit finem totalem incarnationis in statu innocentiae qa n erat expediens illi statui ut sciret suas miserias futuras, unde cit S. Thomas 2a 2ae q. 2 art. 7 corpore, ante statum peccati homo habuit explicitas fidem de Xpi incarnatione sm q ordinabatur ad consumationem glae n autem sm q ordinabatur ad liberationem à peccato p passionem et resurrectionem qa homo n fuit praescius peccati futuri. Ex eo autem q n agnoverit tunc Adamus dependentias incarnationis à peccato, n sequitur illas in re n fuisse, post peccatum vo id cognovit Adamus ut docet ibi S. Doctor. Ad Dst. Rndr quamvis incarnatio fuerit volita supposita occasione peccati sub conditione precognitio, n tn potest dici volita solum p accidens et occasionaliter, ut supplicium dici solet volitum p accidens et occasionaliter propter culpas puniendas, et medicina dr bona occasionaliter rone aegritudinis; Deus incarnatio in se sit optimus bonus et volita fuerit dependenter ab occasione peccati, per se tn et praecipua intentione volita fuit a Deo per sectissimo mo.

Sec. 6.

Arguta Salmeronis proponuntur et solvuntur.

Libuit seorsim proponere quę sapientissimus Doctor contra nras tas quas acriter impugnarobit. 1: Si Xpus Dns remoto peccato n fuisset sequeretur alterz horz. 1. Xpus Dominum n debuisse amare suas existentias 2. debuisse amare peccatum, qd si suas existentias summe amat post Deus debuit etz velle ea oia quę sst necessaria causa, l occasio suę existentię. Debuit igit velle peccatum Adę sine quo n fuisset: qd si culpas n amat nec amare potest, nolet oio se ee: Deinde si Adamo diceret n erit mysterium incarnationis nisi tu pecces, peccatum tn deinde remittet et salus eris, procul dubio anceps rederet V. sibi expediret peccare, et pro tanta gla Deo redenda facile ad peccandum inclinaret, occasionemq habuisset dicendi; Volo peccare ne aut Deus tanta gloria aut na mea tanto bono defraudet; quę oia inconuenientia ut euitent dm erit incarnatio n dependisse à peccato et quidem secq Adamq etz videns suum peccatum mortale n potest dicere melius ē me n fuisse quam fuisse, cus tn dicat Xpus Dns Matthęi 26 et Marci 14 de iuda propter peccatum mortale, bonum erat ei si natus n esset homo ille, idest melius ut ibi explicant interpretes. + me n fuisse

R: bene poterat Xpus Dns amare suas existentias quin vellet peccatum, 1° qa hoc supponebat jas futurum ex vi alterius ęę, 2° qa satis erat, si vellet illius pmissionem, et in hoc conformari volunt divinę volenti illud pmittere, velle autz pmissionem peccati, n ē malum sed bonum, et in hoc conformari volunt divinę in voluntati ut loquunt Theologi: sic ex eo qd cuperent Sancti

martyrium n; ideo censebant velle peccatum tyranni cum quo tn
connexionem habebat martyrium, id amabant q. sibi utile
et honestum erat, nec curabant de peccato tyranni. Adde-
mus vº in casu dicto nunquam posset velle licite peccatum
etiam pro gratia incarnationis, vide supra disp. precedenti q. 5
sec. 1 initio, contra illud, n sunt facienda mala ut eveniant
bona, ergo peccatum nunquam e capax amoris liciti,
nec elligi potest nisi amet, nullum extremum imagina-
bile e in ordine ad q. sit elligibile. in ordine tn ad
permissionem, si sciret suum peccatum finiendum esse et in
aeternum amicitia Dei et gratia incarnationis fruiturum, debe-
ret elligere suam creationem etiam cum permissione talis pec-
cati, q. sic n e melius respectu illius n esse quam esse cum
tali peccato, et idem est de quolibet predestinato ali-
quando habituro peccatum mortale secundum doctrinam
probabiliorem in materia de predestinatione; si tn videret
suum peccatum mortale actuale in aeternum duraturum
nec se fruiturum unquam gratia incarnationis Christi Domini, n
posset prudenter elligere suum esse cum permissione talis pecca-
ti etiam si ex eo sumeret occasio incarnationis, q. ibi
id n esset melius. Dices; deberet proponere bo-
num commune suo particulari. Rº n debere cum tanto
damno proprio, sic ego n debeo admittere meam dam-
nationem etiam si ex ea sequeret totius mundi salvatio.
De facto tn Adamus n cognovit ante suum peccatum
dependentiam incarnationis ab illo, et ita abest
anxietate quam ponit Salmeron de Liber arbitrii:
Unde verba Christi Domini supra allata dicunt de Iuda
q. in peccato mortali in aeternum erat permansurus.

[illegible]

2.us arguitur; ex vi præsentis decreti Deus incarnat suppositio peccato hois et ejus indignitate, ergo à fortiori incarnaret si non supponeret tale peccatum alioqui deterioris conditionis fuisset sanctitas et innocentia quam culpa et prævaricatio: Unde ait Ricardus de incarnato Verbo cap. 8° et sequentibus; Debet puniri peccatum ne solus tribuat injustitiæ quam justitiæ eodem modo debet incarnari Deus sine peccato ne plus tribuat peccato quam gratiæ et justitiæ, si nam Deus contra maxima injuria ex misericordia movet ad incarnationem, quanto magis ad id moveret si non injuria sed honore et cultu ab hoe afficeret? Confir. quia secus magis displicuisset Deo malus culpæ quam placuisset bonum incarnationis et quidem ad tolendum illud hoc præstat et illo defficiente hoc non exequitur. R. si Deus incarnaret intuitu dignitatis naturæ humanæ id ita esset certe ... hæc ex se nullam condignitatem dicit ad tantum opus et licet posito peccato sit ipsa in se indignior tanto beneficio, attamen ea est Deo congruentior occasio ad incarnationem propter rationes supra dictas, quod etiam patet ad confirmandum ... ex eo non ad summum sequitur Deus ex vi alterius decreti incarnandus fore etiam peccato defficiente propter summum bonum incarnationis

3.us arguitur quia deberemus Deo majores gratias post peccatum quam si illo juvante non peccassemus, quia sine peccato non esset incarnatio: immo Christus Dominus magis esset adstrictus nobis quam nos illi, nos nam ea extitimus peccati unde et ille simpliciter consecutus est existentiam, ille autem nobis solum causa fuit ut bene essemus. Confir. quia jam dici posset fuisse in potestate Adami ponere incarnationem cum nam in ejus potestate fuerit ponere peccatum quo defficiente

n̄ eet incarnat°, plane segui videt ex illis volunt.^e de
pendisseq incarnatio poneret x^a illud quidquide ca
sed est ca causati, q^d etj in moralibg vex e; quæ
bia absurda ss^t. R^r cus peccatus ex se n̄ fue
rit ca ītre salutis sed perditionis neq^s ab intrinseco
habeat bonus aliq^d impetrare sed infinitas miserias
q^d ex illis occasione Deg misericorditer incarnat^es de
creuerit nulle grē peccato aut peccatoribg debent^r sed
Deo. Ad confirmat^es R^r, cus peccatus Adami
n̄ sit p se ca incarnationis, n̄ sequit^r q^d mediate
Adamg fuerit ca incarnationis, illud .n. axioma
intelligit^r de causis p se et in eodem gre ɔcurrentibg
ut diximg ad 2us physicoꝝ. nec dici potest fuisse in
potest^e Adami tollere aut ponere incarnat^es proprie
loquendo sicut n̄ erat in ejus potest^e q^d falleret scia
Dei de futuritione ejus peccati, licet ipse absolute posset
n̄ peccare; ro e q^a et scia Dei et decretus de incar
nat^e respicit peccatus Adami ut ex supposit^e fu
turū; ex tali aut supposit^e n̄ poterat Adamg non
peccare. Alia argūta Salmeronis .s. coincidunt
cus argūtis sectionis præcedentis .s. facile ex dictis
soluent.

C^o 2^a.

V. Ex vi alterius decreti diuini foret in
carnatio etj si homo n̄ peccasset? R

Vasq hic disp^e 10 cap. 1 n° 4 et Valentia disp^e 1 q 1^a p^a
puncto 1° vident^r rejicere hanc q^es ut inutilem q ut
inquit Vasq^s de volunt^e quam Deg n̄ habuit sed in
tali aut tali casu habuisset n̄ licet disputare, unde
n. alicui innotescere poterit? ceteꝝ utilis e hæc q^o
ad præcedentis uberiorem notitias. negatiuasq^o par

tem tenent aliqui docti Recentiores, fauet Suar. qua
tenus hic disp.e 5.a sec. 5.a § ultimo ait in sta asserere
te Xpus Dominus ex vi presentis decreti n. venturus
cessante peccato, quamuis incertus sit an veniret ex vi al-
terius decreti, potius tn. conjecturandum esse quod n. veniret: facit
pro ea parte quod plures PP.es illi videntur fauere, cum absolu
te asserant cessante peccato n. futuram incarnat.em, aut nunquam
futuram ut alij loquunt, quod si ex vi alterius decreti ve
niret, n. esset id absolute et in toto rigore verum.

Deinde quia L. Deus n. tenetur facere semper quod melius est aut op
timum ut docent Salmeron t.o 15 in 1.am ad Timoteum disp.e
3.a § ex quibus deducimus Suar. t.o 1.o in 3.am partes disp.e 4.a
sect.e 2.a ad finem § dices tandem, et in opusculo de libert.e
volunt.is diuinæ disp.e 1.a sec. 1.a n.o 8.o et disp.e 2.a sec. 1.a n.o 8.o,
Vasq. t.o 1.o in 1.am partes disp.e 107 cap. 3.o et t.o 1.o in 3.am partes
disp.e 1.a cap. 3.o n.o 18. Valentia citatus § 4.o accedit, quatenus
ait n. satis probabiliter et prudenter ex eo quod Deus incar
nari esset melius et major perfect.o uniuersi, colligi quod re-
moto peccato Deus fuisset decreturus incarnat.em, et alij n. pau
ci idem docent. L. etsi admittat Deus semper face
re melius seu optimum n. est unde colligat deffiiciente peccato
adhuc fore melius Deum incarnari quam n. incarnari, licet
n. incarnatio sit melior in se quam n. incarnatio, at atten
tis tribus circumstantijs melius esset et congruentius Deo n. incar
nari deffiiciente peccato quam incarnari, quia sunt aliqua maxi
ma opera quæ n. fiunt ita decenter nisi supposita aliqua
urgenti occassione; clarissime huic sic fauet D. Thom. lect.e 4.a
in caput 1.um 1.a ad Timoteum sup. illa verba Xpus Iesus venit
in hunc mundum peccatores saluos facere, ubi inquirens an

defficiente peccato fuisset incarnatio ait, Deus ordinauit fien-
da tm quae res fiendae erant, et nescimus quid ordinasset si
n praesciuisset peccatum; nihilominus tn authoritates videntur
expresse sonare quod n fuisset incarnatus si n peccasset homo
in quam partem ego magis inclino.

Nihilominus dm c defficiente peccato adhuc futuram fuisse
incarnationem ex vi alterius decreti seu prouidentiae quam Deus
haberet accommodatam illi statui rerum: ita docti Recentio-
res. Pbr ex principijs iactis sup q 2a, etteniam tunc
essent gloriosissimi fines ex pte manifestationis diuino-
rum attributorum, ex pte gloriae Xpi Domini et hom ac
Angelorum, ex parte perfectionis uniuersi et rerum omn, con-
sequenterque tunc ob eos fines optimum bonum eet incarna-
tio, et ita a Deo uideret: immo etiam si n infallibili-
ter, moraliter ad optimum, id faceret ad perficienda sua
opera attenta sua inclinatione ad communicationem sui quam-
uis haec n afferret illam necessitatem moralem: fauent huic
Ss PPes qui ponderant summum Dei affectum quoad coicatio-
nem sui, vide supra disp 2a q 1a, valdeque commendant hanc
via excellentia incarnationis quatenus Deus ita ponit affecti-
onem illam ut etiam si n eet peccatum illam vellet ex vi alte-
rius decreti.

Ad ronem dubitandi Rr PPes solum loqui de prouiden-
tia et decreto de facto in Deo existente n curantes de
volunte quam Deus heret in alia hypotesi, sed supponentes
potuisse facere utrumlibet et conuenientius facturum: idem
quod habet D. Thas citatus et idem Paulus ibi ait, venit
in hunc mundum, in alium n mundum sine peccato quid
Deus faceret n curat. Quod autem incarnationis futu-
ritio in ordine ad aliud decretum etiam defficiente peccato fuisset

melius quid et Deo congruentior attentis omnibus circumstan
tijs, satis probant rones allatę sup.a disp.e 2.a q.e 1.a et sequen
entibus, vide etiam q.e precedenti sect.e 5.a ad ultimum, qua
rone incarnatio non sit bonum occasionaliter volitum utcumque. —
D. Peres an in tali casu Deus incarnaretur in carne passi
bili aut impassibili et gloriosa. R.r nihil certius defi
niri posse, aptior tamen modus incarnationis videtur qui esset accom
modatus illi statui in quo Deus incarnaretur ac proinde si
incarnaretur in statu innocentię sumeret corpus impassibile
et immortale non tamen gloriosum ut existeret cum meritoria
gratię et glorię homo et Angelorum prelucceret quod illis exemplo
virtutis; deffeciente tamen peccato omnes conveniunt non venturum
in carne passibili, namque non hic decretus fuit ob reme
dium peccati, ideoque D. Thomas 3.a p.te q. 61 art. 2.o cor
pore ait in statu innocentię non futura sacramenta quia deffi
ciente morbo non est congrua medicina, verumtamen de hijs satis sit cum
et PP.es ita vereantur divina consilia perscrutari. —

Q.o 8.a

V. incarnatio fuerit principaliter in remedium peccati originalis et an illa deffeciente propter alia peccata fieret? R.

Constat ex dictis disp.e precedenti q.e 6.a de facto Xpistum Dominum
venisse in remedium omnium peccatorum tam originalium quam
actualium sive mortalium sive venialium, quod ut libet bene
probant interpretes hic ad art.m 4 ut precipue Cabrera.
deinde omnes docent cum S. Thoma hic incarnationem esse facto

prialis ordinatas fuisse in remedium Originalis, quia
licet hoc in intentione sit minus graue quam mortale
actuale, in extentione tamen grauius est cum per se ad omnes
Adae filios deriuet. malum autem commune in prudenti aesti-
matione grauius censet quam particulare etiam si hoc ex
suo genere sit in intentione grauius, sic enim fames aut aegri-
tas grauius malum censet quam mors unius particularis vel pau-
corum; Unde ait D. Thomas opusculo 11 art. 23; sicut bonum
commune est melius quam particulare ita e contra malum commune est peius
quam malum particulare; et sicut ex Aristotele 1° ethicorum
cap. 2° bonum commune praeponendum est priuato bono, ita reme-
dium prialius adhibendum est malo communi: Certum autem est
incarnationem prialiter ordinatam fuisse ad remedium ma-
joris mali et ideo D. Thomas opusculo 10 art. 28 ait Dominus
tanto prialius contra aliquod peccatum venisse quanto erat
majus. Solet autem praedicta doctrina confirmari ex illo
Ioannis 1°; Ecce agnus Dei ecce qui tollit peccata mundi
ubi ex multorum versione legitur peccatum mundi, sub quo
per anthonomasiam intelligitur originale: siue autem in plurali
siue in singulari denotetur bene potest potissime in-
telligi peccatum originale quia licet in se sit unum, est tamen radix
omnium peccatorum actualium, unde ait Regius vates psalmo
50, Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, idest in peccato
Originali.

Sed licet in praedictis conueniant Doctores, dissident tamen in aliis quae-
stiunculis quae circa haec excitari solent. 1. est an si abesset
peccatum originale adhuc Deus incarnaretur; 2° an propter
sola actualia mortalia; 3° an propter pauca vel unum
solum; 4° an propter sola venialia, sermo est de unica

na

nat^e in carne passibili qua Deus veniret ut redemptor, ut melius X^o nas in carne impassibili in quacunq hypotesi incarnaret ex sup^a dictis.

Quibus oibus R^o ex his ori si Xpus Dominus veniret propter solum Originale etsi ex vi presentis decreti .l. propter sola actualia mortalia qq inficeret totam nam humanam aut tota fere, n tn veniret propter pauca mortalia et multo minus propter unum solum de quo q^e seq^r, aut propter sola venialia que n adequant malitiam unius mortalis. Ro in grati e q^a passio et mors Xpi Domini ut pote res tanti momenti n debuit fieri nisi in remedium alicujus mali cois et gravis, tale autem n st sola venialia pro qq homo ex gria sdigne potest satisfacere, neq unum aut pauca mortalia que lz in se sint grave malum, tn si n sit coe n videt sufficiens occasio ut Filius Dei moriar, cum ijs oibus abunde posset remedium adhibere in carne impassibili merendo hoibus auxilia abundantia qq a miseria peccati extrahant; qq oibus robur dant testimonia PP. Pus sup^a allata que n semel aserunt ideo Xpus Dus n fuisse mortuum pro na Angelica q^a n tota corruerat, supponunt q^o solum ee sufficientem occasionem mortis illius peccatum grave et coe q^d .l. totam nam .l. fere totam inficiat, q^o n unus .l. alter laberet, pro nihilo reputat in ordine ad necessit^es remedij.

Discrepat Vasq^s disp. 13 cap. 2° a n° 12 a doctrina tradedita, quatenus asserit defficiente solo Originali peccato et positis alijs qqcunq Xpus Dus n venturum; probat

q^a oia peccata actualia que de facto sunt futura aut fuerunt fuint occasione accepta à peccato Adami, quo defficiente n fuissent hec peccata, de alijs autem futuris in alio ordine rerum n curat decretum presens incarnationis; imo etiam si futura fuissent sine peccato Adami, Xpus Dns n veniret propter illa q^a primaria ejus intentio fuit ee remedium originalis.

Rn q de facto ea fuerit primaria intentio n obstat, si eo deficiente adhuc remanet ex sup dictis sufficiens occasio ad mortem et passionem; quod autem hec n peccata actualia n fuissent defficiente peccato Adami, nihil ad rem cum loquamur in sensu conditionato nihil ponente in re.

Adde etiam q^d si Adamus n peccaret et perseveraret status in innocentie n ideo oes nascituri erant confirmati in gratia ut docet D. Thas 1^a p^te q 100 art. 2° corpore, sicut Adamus in eo statu peccavit mortaliter, potent et posteri mortaliter peccare et n veniatiter de quo vide inter preteritum et in materia de peccatis. certe et n videatur necessarium oes futuros fuisse predestinatos in statu innocentie ut docent Molina 1^a p^te disp 32 ccs. et Valen. disp 1^a q 5^a puncto 1° ex D. Tha, n tm videtur conforme felicitati illius status ut majori ex p^te laberent in mortale, inde bene ait Suar. hic disp 5^a sect. 5^a

Ad illa q^d, si n peccasset Adamus pauca peccata futura et paucos hoes lapsuros fuisse tum propter ne integritatem, tum etiam q^a pauciores essent occasiones peccandi et ita n daret in eo statu incarnatio in carne passibili, vide q^d precedenti ad finem.

C^o. 4^a

V. Propter unus solus peccatorem Xpus Dns
Veniret in carne passibili? q

Ratio difficultatis est quod cum propter unum solum peccatum mortale Xpus Dns veniret, cuius nulla pura creatura posset pro illo ad aequalitatem satisfacere, et ita ut ostenderet Dei iustitia oporteret Xpus Dnus pro eo satisfacere. Deinde id videtur innui Mathei 18 et Luc. 15 in parabola de una ove perdita, pro qua venit pastor relictis nonaginta novem, et addit, gaudium erit in cęlo super uno peccatore penitentiam agente: si autem aliqui PP. nomine 99 ovium intelligant Angelos et nomine unius ovis perditae naturam humanam, tamen ibi noster Maldonatus ait non esse dubium quin per centum oves intelligant homines cum Xpus Dns non fuerit mortuus pro Angelis, sensusque esse tanti est unius hominis salutem facere Deus ut si tamen centum essent homines quorum unus tamen erravisset, nonaginta novem relicturus esset ut illum unum quereret. ad Gallatas 2°: dilexit me et tradidit semet ipsum pro me, ubi Cornelius ex Chrysostomo ait pro uno solo redimendo eque mori debuisset Xpus Dominus; idem colligitur ex revelatione facta Sancto Carpo quam refert Dionysius epistola 8a quae est ad Demophilum circa finem, ubi ait Xpus Dnus se esse paratum etiam iterum pro salvandis hominibus pati. ad Heb. 2°: Rursus crucifigentes in semet ipsis filium Dei, quaterus scilicet quivismet peccatum mortale Crucifigit Xpum Dnum non in effectu sed in affectu dando ex se sufficientem causam ut Xpus Dns crucifigeretur: idem docet expresse Chrysostomus super verba ad Gallatas supra citata Quisque nostrum tantum agat gratias Xpo quas si maiores solum

aduenisset, neque n. recusaturus erat vel ob unius tantum exhibere dispensationem, et homil. 3a in acta Apostolorum super illa verba dederunt eis sortes, ait: unius animae pro divino tantas hic jacturas uti nulla ratione possit estimare, etenim si unius animae salus tanti est ut ob hanc Filius Dei fieret homo tantaque pateretur &c: et hujusmodi possent alia adduci. haec igitur suadere videntur Christus Dominus venturus in carne passibili etiam propter unum solum peccatorem.

Ex alia parte video communiter Theologos id acriter respuere. Medina hic versiculo ad 3um quaestionis ait, non esse audiendos predicatores qui exponentes Evangelium de oue perdita et dragmate inflatis buccis predicant quod veniret Christus etiam si unus duntaxat peccasset; Cabrera ibidem disputatione unica numero 29 ait; dicere quod uno existente mortali vel veniali in mundo fuisset decretum incarnationis, est maximum absurdum. Suarez disputatione 5 sec. 6, ait testimonia supra allata solum probare ipsum opus redemptionis, ita prodesse singulis ac si pro singulis tantum fieret esset. 2 Christus Dominus ut homo qua ardebat charitate quoad homines habuisse talem affectum ut scilicet pro singulis pateretur si opus esset vel pro uno solo, habuisse tamen talem affectum subditum divinae ordinationi, paratusque n. erat id facere si Deus ita ordinasset, Deus tamen non id ita esse ordinaturus quia non decebat tantum opus fieri ex tam levi occasione, et licet major et sensibilior videatur esse charitas etiam pro uno mori, tamen non esset ita perfecta, charitas autem ordinem debet tenere in appretiatione et modo diligendi obiecta.

Ego quidem ut hanc partem communem esse fateor ita oppositam damnare non audeo nec a pietate aut probabilitate alienam judico propter testimonia supra allata: et cum certum sit id Deus posse facere in quocunque eventu, licitumque fore

q. foret conuenientia, an conuenientia foret etiam pro uno pecca-
tore mori q. ordo charitatis id negare videatur, certe ejus
feruor non parum annuit: rem hanc occultam diuino consilio
remittamus.

Commentarius in q. 2am D. Thomae
De modo unionis Verbi incarnati.

Egerat D. Thomas in q. 1a de conuenientia, necessitate et fine incarnationis, quae omnia reducuntur ad quaestionem an sit et progrediendo (?) quid sit. ab hac quaestione incipit examinare quid sit; in 1o art. docet unionem Verbi non fuisse factam in natura; in 2o factam fuisse in persona; in 3o factam fuisse in supposito seu hypostasi Verbi; in 4o hypostasim Christi Domini esse compositam quatenus scilicet subsistit in duabus naturis; in 5o in Christo Domino animam fuisse unitam corpori; in 6o humanam naturam unitam fuisse Verbo non accidentaliter sed secundum subsistentiam; in 7o unionem hanc esse aliquid creatum; in 8o exponit differentiam inter unionem et assumptionem humanitatis ad Verbum; in 9o unionem duarum naturarum in Verbo esse maximam ex parte personae (?) connexionis (?) non vero ex parte naturarum; in 10 hanc unionem factam esse non per gratiam habitualem sed per gratiam sumptam pro gratuita Dei voluntate et dono gratuito humanitati; in 11o nulla merita de condigno precessisse hanc unionem sed solum de congruo de quo infra disp. 17; in 12 denique gratiam unionis et gratiam habitualem non esse naturalem humanae necnon (?) non procedat a principiis ejus, dici tamen naturalem in Christo Domino

quare ageas het a natiuit^e et rone Verbi e illi oratis.

Disputat^o 9.^a

De Vnione hypostatica et illius actione

Que in hac disp^e pertinent ad refferendos et vestigandos varios hereticorum errores latissime traduntur ab interpretibus ideo a nobis breuissime tradden^t ut deffici[illegible] sugerisit locum.

Questi^o

An incarnatio sit unio facta in natura?

Doctrina catholica docet unionem hypostaticam in Xpo D^no n^r fuisse in unitate non seu ad faciendam unam naturam, sed duas in illo naturas unitas fuisse in unit^e psone atque ita hanc unionem factam fuisse ut due in illo fratiter et proprie manserint neque humana scilicet et diuina inconfusse, integre et discrete cum diuersis realiter proprietatibus et operationibus, et per consequens Xpus D^nus v^e et proprissime esse Deum et esse hoem, et illa que de Xpo D^no in S^{ra} tanquam de puro hoe dici videntur, tribuenda esse illi sm naturam humanam. quale e illud Ioan. 14, Pater major me est: alia v^o sm naturas diuinas ut illud Ioannis 10: ego et Pater unum sumus, qua distinct^e plura testimonia que ab hereticis contra nos opponi solent, facile explicant.

Contra hanc veritat^em quatuor potissime pugnant hereses: 1^a Xpus Deus non esse v^um Deum et consequenter non here naturam diuinam; cujus erroris author fuit Ebion, contra quem ut ait Hieronymus scripsit Ioannes Euangelium, idem tenuere Cherinthus

et alij quos refferr Valen. hic q.^e 2.^a puncto 1.º hæc heresis con-
futatur omnibus illis argumentis quæ probant diuinitatem Xpi Dni, vide
supra disp.^e 1.^a q.^e 5.^a § de cognoscibilitate v.^o et q.^e 7.^a 2.^a he-
resis est Xpus Dominus fuisse tantum modo Deus non autem verus homo
ac proinde non habuisse naturas humanas. ita sensit Cerdon
et alij quos refferr Valen citatus, qui error refellitur illis
argumentis quæ probant Xpum Dnum fuisse verum hominem verasque affectio-
nes et propterea naturas humanas habuisse, vide loco nuper citato.

3.^a heresis est Euthychetis asserentis in Xpo Dno post unionem
hypostaticas non mansisse duas naturas, sed unam ex utrasque quasi
conflatas siue per conversionem humanitatis in diuinitatem, siue per
conuersionem diuinitatis in humanitatem, siue per confusionem et
quasi mixtionem utriusque naturæ. his enim varijs modis re-
fferr ista heresis, nec constat quem ex illis secutus fuerit
Euthyches. forte dum argumentis oppugnaret per inconstantias
eos omnes tenuit, notatque Boetius in libello de duabus natu-
ris in una persona Xpi contra Euthychem et Nestorium Euthychia-
nos concedere Xpum Dnum consistere ex duabus naturis, negasse
tamen consistere in duabus. 4.^a heresis est in Xpo Dno non fuisse
animas rationalem sed corpus duntaxat, pro anima autem fuisse Ver-
bum quod corpus assumpsit et viuificauit, ac proinde in Xpo
Domino non esse integras naturas humanas; hunc errorem ads-
cribit Arianis S. Aug.^s lib. de heresibus cap. 46.

Hos omnes errores clare damnant concilia: Celebre est illud testi-
monium Calcedonensis actione 5.^a et 2.º conciliorum: Beatissimos
sequentes Patres edocemus Dnum Iesum Xpum Deum verum et hominem
eumdem ex anima rationali et corpore consubstantialem Patri
secundum diuinitatem, consubstantialem nobis secundum humanitatem ex Maria
Virgine theotoco; et infra; Eumdem in duabus naturis
inconfusse et incommutabiliter, indiuise atque inseparabiliter

oes agnoscimus, nunquam sublata differentia naturarum propter unionem, sed potius utriusque naturae proprietate seruata et in unam concurrente personam: Et autem quatuor editiones habeant horum verborum omnes idem sonant. idem habetur passim in alijs concilijs, in 2° constantinopolitano quae est 5a synodus generalis collatione 8a canone 8° et in 6a synodo actione 4a, in lateranensi sub Martino 1°, in hispalensi 2° capite 13 in symbolo Athanasij et alibi saepissime: Vnanimes id docent PP. quos late refferunt Valen. Vasq. et alij hic.

Accedat 2° etenim cum natura divina non sit capax mutationis, neque ipsa potest converti seu mutari in humanitatem neque e contra, quia illi omnino repugnat esse terminum à quo vel ad quem mutationis ut contingit in Eucharistia in conversione panis in corpus Xpi Domini: Adde quod requiritur Deus esse substantialis Patri aeterno si non habeat formaliter naturam divinam requiritque esse substantialis B. Virgini et nobis si non habeat formaliter naturam humanam, neutraque in alteram conversa est. deinde nulla permixtio aut confusio fieri potuit ex ijs naturis aut deo enim ex utraque resultaret una 3a ut cum duo liquores admiscentur et utraque pereunte resultat unus tertius, et tunc sequitur inconveniens nuper dictum: aut utraque natura manet formaliter et integra, et tunc non est intelligibile quomodo ibi confusio aut mixtio esse potuerit, cum divina natura nullam mutationem subire possit.

Neque una natura cum altera immediate est unita, tum quia in divinis id repugnat ut infra videbimus, tum etiam quia si natura divina immediate fuisset unita humanitati omnes tres personae dicerentur incarnatae cum natura divina sit illis communis: docet autem fides unionem humanitatis factam fuisse in eo quod est pro-

per-

prium Verbi non in eo quod est toti Trinitati et ideo Joan. 1° dicitur Verbum caro factum est: Unde concilium Toletanum 6um in confessione fidei sic ait; Solus filius suscepit humanitatem in singularitate personae non in unitate naturae divinae, idest in eo quod proprium est Filii, non quod commune est Trinitati: Et in 5a Synodo generali collatione 8a canone 8° supra citata definitur in Christo Domino factam esse unionem secundum subsistentiam et non esse factam unam naturam, unio quia hypostatica non terminatur immediate ad naturam divinam sed mediate et per se quae immediate et per se terminatur ad personam Verbi cujus natura divina per se debet, et in eo sensu vera est haec propositio Deitas seu divina natura est incarnata, de qua infra.

Innumera sunt quae heretici ex 1ma et 2da ratione haec congerunt quae tamen facile et feliciter ab interpretibus hic solvuntur. 1° Christus Dominus dicitur ad Philip. 2° in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo, et 1a ad Corinth. 15; 1us homo de terra terrenus 2us homo de caelo caelestis, ergo Christus Dominus non habuit verum corpus humanum ejusdem speciei cum nostro sed caeleste et in apparentia simile. Resp. in 1a negando quod dicitur simile quod est ejusdem speciei, Genes. 2° faciamus ei adjutorium simile sibi, et cap. 5°. Adam genuit filium ad imaginem et similitudinem suam; Ecclesiastes 13; Omne animal diligit sibi simile, appellatur autem in Christo Domino humanitas habitus seu vestis quia est veluti indumentum divinitatis quod sine mutatione Verbi induxit sibi, hinc Isaiae 63 dicitur, quare rubrum est vestimentum tuum et quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra!

quae intelligunt de humanit.e Xpi Dni proprio sanguine rubricata in passione; vocat vo Xpus Dns homo caelestis propter personas Verbi quae dr descendisse de caelo et propter miram ejus sanctitatem.

Obijcit; sicut dr Ioan. 2o; cum vidisset Architriclinus aquas vinum factas, ita dr Ioan. 1o Verbum caro factus est, ergo sicut ibi aqua e facta vinum p conversionem ita verbum dici debet factus caro p conversionem. deinde in concilio calcedonensi actione 1a post epistolas Cyrilli ad Ioannes antiochenus eustachius episcopus Beritensis testatus e S. Cyrilus asseruisse, n oportere intelligi duas nas sd unas nam Dei Verbi incarnatas, et in concilio lateranensi sub Martino 1o canone 5o definitur nam Dei Verbi fuisse incarnatam.

Rr ly factus quando notat conversionem ut in exemplo aquae allato et alijs similibus quod ex subjecta ma colliget; sed q n signat conversionem sd accesionem sine destructione prioris, ad Gallatas 3; Xpus factus e pro nobis maledictus, 2a ad Corinth. 5; eumqui n noverat peccatum, peccatum pro nobis fecit, idest oblationem pro peccato; Luc. 2o factus annorum duodecim. sd ad alia testimonia Rr Cyrillus id n dixit quod allegabat falso Eustachius sd solus nam divinas cum humana conjunctas fuisse in una et eadem persona Verbi, ita n dictus Cyrili intelligendus definitus e in 5a synodo generali canone 8o. Cum vo in lib. de recta fide ad Reginas collumna 3a quod quod sinit approbat dictum Athanasij de incarnat.e Verbi, Non duas nas unam quae

adorat, unam quae non adoratur, sed unam naturam Dei Verbi incarnatam &c., non duos filios aliumquidem filium Dei verum et qui adorat, alium autem ex Maria et qui non adorat. .... Ecce manifeste Pater solum negat duas naturas ut ponebant a Nestorio, unam quae adoret et alteram quae non adoret et eius duabus personis; addeque ex graeco ibi habet hypostasis ac proinde ij Patres solum negant in Christo Domino duas hypostases seu personas, ea non vox hypostasis quae olim ambigua erat quandoque vertitur persona quandoque natura seu substantia.

Primo obiicit in symbolo Athanasij dicitur sicut anima rationalis et caro unus est homo ita Deus et homo unus est Christus, ergo sicut ex anima rationali et carne resultat una sola integra et completa natura, ita in Christo Domino ex humanitate et divinitate. ...... deinde aliqui Patres apud Vasq. hic disp. 14 cap. 2o et Valen. q. 2a puncto 1o § 3 ut argumentus ut Augustinus, Cyrillus, Nazianzenus et alij docent in Christo Domino esse mixtionem seu mixturam et temperamentum divinae et humanae naturae &c. Respondeo ex omnium Patrum intelligentia apud Suar. hic disp. 6 sec. 2a, Athanasius solum intendit quod sicut ex anima rationali et carne non resultant plures homines, ita ex humanitate et Verbo non resultant plures Christi sed unus quamquam Deus et homo duas naturas completas habeat. Patres vero per eas locutiones solum significant unionem duarum naturarum in una persona, cum ipsi ita acriter alijs in locis impugnent conversionem et confusionem naturarum ab haereticis confictam: idem intendit Damascenus in tractatu

lectica cap. 65 eus ad unionem hypostaticam unam rerum coniunctarum compositam nam efficere. Adde quod ex greco vertit ab aliis unam compositam hypostasim.

Q.º 2ª

An incarnatio sit unio facta in persona seu hypostasi Verbi divini?

Non parum etiam in hac parte delirarunt heretici, et in primis celebris est error Nestorii et aliorum asserentium in Christo Domino duas esse personas sicut et duas naturas, inter eas quod solum dari unionem per affectus specialem dilectionis divine et singularem donorum gratie comunicationem, ratione cuius Deus dicitur peculiariter habitare in humanitate Christi Domini quasi in templo, atque ita concludebat Christus Dominus simul personas increatas esse filius Dei, tum personas vero creatas esse filius B. Virginis ac proinde eas non posse dici theotocon hoc est Deiparam sed christotocon seu christiparam, et hunc filium B. Virginis non debere dici Deus sed Deiferus et ideo dici Emanuelem, nec posse dici Deus passus etc. de origine et authoribus huius heresis multa Castro et Prateolo Vasquez et alii interpretes hic. Huic errori favent etiam heretici asserentes Christus Dominus esse filius adoptivus Dei ut Theodiclus episcopus hispalensis successor Isidori de quo Vasquez

disp.ᵈ 89 cap. 1° et 11° et quidast Petro Antiocheni episcopo qui in Trisagio aiebat Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus et immortalis, Sanctus qui crucifixus e ut notaret quatuor personas ac proinde duas in Xpo D.no ita refert Medina hic.

2.ᵘˢ error fuit asserentius in Xpo D.no ee quidem unas tm p.sonam, n. tn ee unus suppositus et unas hypostasim, quem errorem aliqui tribuunt quibusdam monachis Scythis, quos tn ab ea labe liberat Vasq. hic disp.ᵈ 15 cap. 3 hi n. re v. solus contendebant ad ea illa ee definitioni concilij Calcedonen. scilicet hec verba, unus de Trinit.ᵉ pro nobis passus est, q.ᵈ Hormisda papa admittere noluit n. q. ea p.po in sensu legitimo intellecta falsa est, sd q.ᵃ nec ita constabat de mente monacorum in ea locutione, cum Baronius apud Vasq. existimet contendat eos fuisse Euthychianos et in ea locutione voluisse excludere nas humanas à Xpo D.no nec prudentia est propter petulantes arrogantias paucorum hominum additamentum ponere definitioni concilij gratis n. sine aliorum scandalo quasi ea in se insufficiens eet.

Doctrina fidei catholice docet unionem hypostaticam fuisse in unitate p.sone, et consequenter in Xpo D.no tantum ee unas p.sonas unus suppositus unas hypostasim et eam divinas. hanc veritatem probant testimonia allata q.ᵉ precedenti, ideo in symbolo Aplori de eodem Verbo et filio Dei de quo dr ee genitus à Patre eterno, dr conceptus de Spu Sancto, natus ex M.ᵃ Virgine et passus sub Pontio pilato. Quod clarius habetur in symbolo Niceno. concilium Ephesinum canone 2.° si quis n. confitetur carnem sm subs

sentias unitus Dei Patris Verbus unus ee Xpus cus propria carne eundem scilz Deus simul et hominem anathema sit: et canone 3º; si quis in uno Xpo dividit subsistentias post unionem sola societate coniungens eas talis anathema sit. et canone 4º; si quis in personis duabus .l. subsistentiis eas voces quae in apostolicis scriptis et evangelicis continentur et de Xpo dicuntur dividit talis anathema sit. idem passim reperies in aliis scriptis et PPbus apud interpretes hic. Cus autz in na rona idem sint inter se persona suppositus et hypostasis, idem modo in orbus loquendus erit, de quo plura in ma de Trinitate vide Vasq 1 pte disp 134 9 si aliqui PPes in Xpo domino concedebant duas hypostases sumebant eam vocem pro na seu substa et ita non concedebant unionem hypostaticas factas fuisse in unitate hypostasis neque dicebant hypostasim divinas immediate fuisse unitas humanitati neque in mysterio Trinitatis concedebant tres hypostases, quas tr. cum usu recto in Deo idem est hypostasis et persona. Accedat tandem efficax theologica etenim de fide e Xpus Deus et verus homo et verus Deus, et loquendo de illo est verus dicere Deus est homo et homo est Deus, hec autz non essent vera si non esset unica solus persona in Xpo Domino terminans nas divinas et humanas: etenim formae quae de se oppositae praedicantur in abstracto ut quantitas de calore, divinitas de humanitate, non possunt adinvicem praedicari in concreto nisi ratione coniunctionis in eodem supposito, sic dr calidus e quantus idest hens calorem est habens quantitas et quantum e calidus, et ita similiter dr Deus e homo et homo e Deus loquendo de Xpo Domino propter unitates suppositi seu

persona

habentis, et in hoc prio fundat̃ coicatio idiomatum, atq̃ ita propriissime B. Virgo Theotocos ẽ seu Deipara.

Pro hac doctrina quatuor demonstrat̃ colligit Medina hic art. 2 ex testimonijs SS. D. Thom. 4 c. gentes cap. 34 ponit viginti septem.

Sed hactenus dicta heretici opponunt varia testimonia SS. que q.d. loquunt̃ de Xpo Dño ut de Deo, q.d. aut de hoĩe q. videt̃ stare n̄ posse nisi ponant in Xpo Dño duas p̄sonas, altera creata, altera increata, ratione quarum verificant̃ locutiones. R. satis ẽẽ q.d. dent̃ due n̄e altera creata, altera increata in Xpo D. ut ea verificent̃, imo n̄ possent verificari de Xpo Dño quinimo mis [illegible] vere unitas p̄sona seu habentis ut sup.ª dicebamus. illud aut q.d. pro Nestorio objiciebat̃ ab hereticis ex Ioan. 2.º solvite templum hoc idest p̄sonas divinas ab humana in Xpi explicant, n̄ est ad rem cum ipse Ioannes addat, q. ille aut dicebat de templo corporis sui. Sensus q.e est solvite animas meas à corpore [illegible] ejus unionem hypostaticam n̄ solvere n̄ poteritis.

Deinde [illegible] Deiparæ seu Theotocos de B. Virgine n̄ reperiri in S.tra [illegible] R. fuisse ẽ heredibus hereticos [illegible] usitatam apud illos, cum n̄ mysteria ipsa lædere neque [illegible] voces [illegible] significant mordent; satis q. ẽ q.d. ea vox reperiat̃ in concilijs et PP.bus res q. ipsa significata reperiat̃ in S. Sc.ra, nempe Xpus Dñs qui ẽ verus Deus, conceptus et natus fuisse ex B. Virgine: sic etiam in synodo Nicena introducta ẽ vox homousion ad [illegible] explicandas Xpi Dñi consubstantialitatem cum Patre; et vox transubstantiationis in concilio [illegible]

à tempore Innocentij 3.i et scilicet lateranensis ad annum 1215, ad explicandam mirabilem conversionem panis et vini in Xpum D.num quae in mysterio Eucharistiae fit. Neque alicujus momenti est dicere ex eo quod scilicet si dicaret Deus natus de Virgine tota etiam Trinitas diceret nata; quae non dicunt de Deo ratione unius personae, non tribuunt toti Trinitati, sic dr de Deo quod sit Pater et quod generet, quae tamen non possunt dici de tota Trinitate. Ultimo adverto cavendum esse ab ea doctrina D. B. Venturae in 3.e distinctione 6.a art. 1.o q. 1.a asserentis probabile esse in Xpo D.no esse duo supposita, si suppositum sumatur pro eo quod subjicit in praedicatione, quia in Xpo D.mino sunt duae naturae et utraque subjicit in praedicatione, quae doctrina abutitur nomine suppositi in re ita gravi contra usum conciliorum et PP.um.

Q.o 3.a

V. unio hypostatica sit aliquid creatum substantiale realiter distinctum a divina persona et à natura humana?

In primis rejiciendus est error Ubiquitistarum asserentium unionem hypostaticam consistere in eo quod omnes proprietates et attributa naturae divinae communicentur humanitati Xpi D.ni et ita humanitas Xpi D.ni esse ubique perinde ac ipsius Verbum, et argumentantur quia quando duo extrema inter se uniuntur, ubicunque est unum debet esse et aliud, sicut ubicunque est anima est corpus. Hunc non errorem ut contra litteras sacras ac PP.es et contra rationem ipsam naturales esse plane et latissime refutavit Bellar. to. 1.o lib. 3.o de

incarnatione à cap. 8°, Suar. hic dispᵒ 32 sectᵒ 4ª et alij: n. n. necesse est ut si duo extrema inter se uniuntur, ubicunq. e unius sit alterius et e uerso, caput n. in hoe unitr aiæ ronali et tn n e in oi loco, ubi e aia ronalis, cus n sit in pedibus. vᵘˢ de hijs alibi.

Jb inter Doctores catholicos magna disentio e in expli canda unione hac: Vasq. dispᵉ 17 ad 4ᵒʳ sas reducit; 1ª asserit unionem hanc n ee aliquid distinctus ab ex tremis, ita Gregorius in 1° distinctᵉ 28 qᵉ 2ª ad 17, Ocamus Bachonus et alij; fauetq. Cajetanus hic qᵉ 2ª art. 20 § in responsione ad 1ᵘˢ; fauent etiam illi authores qui in compositis physicis n admittunt unionem distinctas ab ex tremis, ut Conimb. 1 physicorum cap. 9° qᵉ 11 art. 2°, sed per innatas propensionem et quasi per ilapsus in unus conspirare. 2ª Jª ait talem unionem ee qualitᵉˢ absolutas, ita Gabriel in 1° distinctᵉ 30 qᵉ 4ª art. 2° post melius et in 3° distinctᵉ 1ª qᵉ 1ª art. 1° post 2ᵃˢ notationem. 3ª sa ait illud nouum q. in na humana unita Verbo concedi debet ee relones, ita D. Thas hic art. 7° Scotus in 3°. distinctᵉ 1ª qᵉ 1ª § ad ea istum articulus. et alij. 4ª ta frequentior inter Recentiores ait unionem hypostaticas ee modus substalem humanitᵗⁱ superadditus, ita suar. Vasq. Cabrera et alij hic, Albertinus t° 2° corolario 4° theologico ex predicamentis subste dubitatᵉ 2ª. in refferendis et reffellendis hijs opinionibus multa accumulant interpretes et Recentiores hic sed rem breuiter et clare deffiniemus per sequentes ccl.

1ª ccᵒ: Vnio hypostatica e aliquid nouus distinctus à Verbo et humanitᵉ. Pbr efficaciter 1° qa impole e contradictoria de

eidem vere enuntiari nisi propter formas aliquas de novo advenientem sive intrinsecas sive extrinsecas qua predicatum quod de novo accidit vel recedit aliquas formas innotare debet: si enim res in se maneant semper eodem modo nullus predicatus de novo illis adveniret quia idem manens idem semper est natum facere idem atque adeo tenere eadem predicata easdemque proprietates. Tunc duo obiecta simul existentia vere sint et quia res se habeant eodem modo ac antea ergo non ita se habeant, si ergo inter humanitatem et Verbum nihil mediat quod sit unio nec humanitas dicet unita Verbo neque Verbum humanitati etc. ... sufficit ad talem unitionem actio qua procedit a Deo ipsa humanitas, cum enim ea qua procedat a Verbo ac ab aliis personis divinis, maneret unita omnibus illis: nec sufficit presentia localis eodem enim modo est illi presens Pater ac Spiritus sanctus, eamdemque presentiam habent respectu omnis humanitatis: et cum unio hypostatica sit unio intrinseca, ponenda est forma intrinseca a qua ea denominatio provenerit: quod si ea humanitas prius tempore in natura extitisset quam uniret Verbo; rogo an posset uniri sine adventu alicuius novi distincti ab extremis? aut quomodo transit a contradictorio in contradictorium nempe a non unita ad unitas sine aliqua mutatione? Certe inintelligibile videtur dari talem denominationem unitionis sine aliquo intrinseco adveniente quod vel La. hanc rationem aeunte prosequitur Vasq. citatus cap. 1°.

Dico 2° obiicies quia humanitas in se non est ratio formalis uniendi quia non possit inter se uniri Verbum et humanitas ratione humanitatis id neque ratione Verbi cum enim sit ratio formalis uniendi implicat enim effectum formalem communicari nisi ab aliquo quod sit ratio

-fectis in eo gre, sed q[uae]libet entitas posset prestare quem libet effectum Fratem. Dices eum Verbum in se tinere ac oes perfectiones creaturas, se ipso unit humanitati. Id contra e q[uod]a [Deus] efficienter eas otineat q[uod]a potest eas efficere, n[on] t[amen] fraliter alioqui posset se ipso callefacere dealbare &c[aetera], q[uo]d e ridiculum. Sicuti q[uo] n[on] potest pro ducere creaturas nisi media actione creata, ita neq[ue] uniri illi p[er] seipsum sd debet mediare unio creata. Cfir. 1[o] q[uod]a Verbum ex se e indiferens ut uniat huic l[ue] illi n[atur]ae creatae humanitas etq[ue] ex se indiferens ut uniat cuj libet ex trib[us] personis divinis, [er]g[o] ponenda e [aliqu]a aligna entitas creata c[ui] gra ea indria determinet. Cfirmat 2[o] q[uod]a si humanitas dimitteret a Verbo, v[e]l dstrueret unio eius jam neutrum extremum alteri dici posset unitum [er]go aliquid destructum e a quo proveniat ea denomina tio. simili arguto in phylosophia p[ro]b[atu]r in hoe p[rae]ter mas et aiam r[ati]onalem debere dari [ali]q[ua]s entitatem que sit unio q[uod]a homo morit et perit totus quin pereant m[ateri]a aut a[nim]a r[ati]onalis.

3[o] p[ro]b[atu]r q[uod]a si nihil mediat inter Verbum et humanit[at]es, di[cendu]m p[e]r ip[s]a mutet. ridicula erit potissima mysterij incarnatio nis difficultas quas tantopere scilicet P[at]r[e]s emolire con[a]nt. quo m[od]o n[on] mutet Verbum p[er] unionem hypostaticam l eum neq[ue] ipsa humanitas mutet subjectando in se aliquid intrinsece q[uo]d n[on] heret relicta sua n[atur]a: cum [er]go negari n[on] possit humanit[at]es mutari p[er] unionem hypostaticas n[on] mutato Ver bo, certe fatendus erit aliquid creatum recipi intrinsece in humanit[at]e p[er] q[uo]d mutat q[uod]o q[uod]a n[on] subjectat in Verbo n[on] cau sat in illo mutationem de quo infra.

Sit 2ª cc: Unio hypostatica distinguit realiter ab humanit^e et à Verbo atq^e adeo aliquid creatum est. hec cc° facile pbr ex dictis etenim cus hec unio in tempore adueniat n̄ potest n̄ distingui realiter à Verbo et ee aliquid creatum: deinde cus possit de rire manente humanit^e, posset n. Verbum humanit^{es} dimittere sine destructione aut assumere nas postqu as in re exstiterat sine tali unione, n̄ potest n̄ distingui realiter ab humanit^e quare rejiciendae sa Cabrerę hic qª 2ª art. 4° disp^e 8 n̄ 13, 17 et 18 aṽe rentis unionem hypostaticam ēē mūs substalem identificatum realiter cus humanit^e, solusq^e formaliter diuersas, q^d idem docet Valen. disp^e 1ª qª 1 puncto 2° § Rd^o unionem q^d patet ex dictis ee oio falsum.

Dices; Unitas duarę narę in Xpo D^{no} ẽ aliquid increatum cus ēē Xpus D^{us} unus et n̄ plures n̄ sit aliquid creatum, hec autę unitas ab unione hypostatica prouenit, ḡ ea ẽ aliquid increatum. R^{et} pene Vasq^e citatę cap. 5° n° 46 d^a Cajetanus hic idroneus, exercet unitas sit aliquid increatum nempe persona Verbi unitatem tn̄ ipsas ēē aliquid creatum cus v^e ea unitas in tempore ceperit sicut et unio ipsa hypostatica, ac proinde ex cap^{le} nihil urget ↄ nras cc^{es}.

3ª cc°: Unio hypostatica n̄ ẽ actio aut relatio aliqua predicamentalis seu quoduis aliud accidens, sed ẽ mus substalis relatio q^{a} transcendentalis hins pro munere unire humanit^{es} cus Verbo. Pbr q neq^e actio neq^e relo predicamentalis in se st^t ro^{ne} formalis

uniendi duo extrema ut patet, et unio supponit actio nem præcedit ergo relationem cum illa supponat ut fun damentum hæc vero supponat unionem tanquam rationem fundandi. deinde non potest esse aliquod accidens qualitatis aut alterius prædicamenti cum à scilijs et Patribus passim appellet unio substantialis. vide Vasquez et alios interpretes hic qui va ria testimonia de ea re profferunt; non solum quia hæc pro tanto subs tantiam quod de fide est, sed etiam quia ipsa in se é de genere substan tiæ. Addeque si esset accidens ex humanitate et Verbo non fieret unum per se sed unum per accidens quod non debet dici: inauditum quod est in genere duo extrema de genere substantiæ uniri inter se unio ne de genere accidentis, sicut neque duo extrema de genere accidentis uniri inter se unione substantiali. ———

Et ideo magna reprehensione dignus é Durandus qui in 3 distinctione 6 quæstione 4 numero 7 et distinctione 7 quæstione 1 . 2 . eo modo loquendi Patrum et scholiorum unionem hypostaticam acciden talem vocat quia advenit enti iam completo, licet fateatur non esse unionem solum affectivam ut asserebat Nestorius neque sicut vestimentum adjacet corpori: merito ergo D. Thomas hic art. 6 et cum eo interpretes una voce dicunt esse substantialem, non solum quia unit duo extrema substantialia, sed etiam quia in se é de genere substantiæ. Neque obstat quod possit appellari accidens metaphysicum quatenus in prædicando neque é de essentia Verbi neque de essentia humanitatis sed illorum passio. Unde nimis scrupulose loquitur Cabrera citatus art. 6 disputatione 1 numero 18 asserens unionem hypostaticam non posse dici accidens 5um prædicabile ne faveat hæreticis; Sed certe non favemus hæreticis dum subtiliter et logice verissimas usurpamus ideoque ista propositio Deus est homo, si ly Deus sumat

pro Verbo sim se, e in ma stingenti, sicut et hec acal e
rsonale, de quo diximus lib. 2° simulacrs. Quod v° D.
Thos et Scotus illus vellint unionem hypostaticas ee re
lationem transcendentalem et ad mum predicamentalis
quatenus n mutat trus, vide sup. disp. 1a q. 6a ubi plura
inuenies cc nas et propriet. hujus unionis que hic re
petenda n st.

De inde valde displicet q asserit Vasq citatus cap. 3 n
3° etsi n unio hypostatica eet accidens de predicamento
accidentis, recte posse defendi unionem nae humanae cus
Verbo ee substatem, etenim tz dici posset substalis q
habet pro tro substam, sicut actio quersiua in eucha
ristia dr transubstantiatiua, tn in unione diuersa ro
e atq in actione, illa n. q jungit duo extrema, petit
ee proportionata illis et ut in plurimus sequitr nas
formae quas unit aut totius spossiti ut in hoc, act° tamen
semper e de predicamento accidentis, que oia inseque
tibus magis declarabunt. Et si quis singulares unionis
hujus hypostaticae propriet. miret de qq sup. disp.
1a q. 1a, relegat Cyrilus de incarnat. Vnigeniti cap. 1
ubi ait, adunationem Verbi cus carne ee oi humana co
gitatione superiorem nulli penitus notas, inefabilem
nec ulli alteri similem. Quomo aut n sit de rone
unionis ut sic mutare utrumq extremus diximus
loco citato, bene q probat Albertus citatus in 5° co
rolario dubitatis 1a.

Q.° 4a.

V. Vnio hypostatica sit natis et esialis; ubi
an sit unica et indiuisibilis, corporea vel
spualis? q

11

Circa 1.as partem quae difficultas potius est de modo loquendi quam de reipsa occasione sumpta ex varijs conciliorum et Patrum locutionibus quarum legitimus sensus colligi debet ex opposi tione ad errores contra quos ibi pugnant. Igitur de reipsa apud omnes constare debet unionem hypostaticam non esse entitatiue naturalem sed omnino supernaturalem cum sit prorsus indebi ta cuicunque naturae creatae vel creabili, neque posse esse de essentia Verbi aut naturae creatae vel ejus passionem quia sit de essentia Christi Domini ut dicitur totus constans ex Verbo et humanitate, sicut unio est de essentia hominis ut dicitur totus constans ex ma teria et anima rationali unitis.

Cum igitur 6.a synodus in epistola Sophronij actione 11.a Petrus diaconus Fulgentius, Cyrillus et alij apud Vasquez hic disp. 17. cap. 3.o unionem hypostaticam appellant naturalem, et Nazianzenus Ioannes Maxentius, Damascenus Ildephonsus et alij apud eundem appellant essentialem, sensus plane est contra Nestorium et alios hereticos hanc unionem non esse affectiuam aut umbraticam et fictitiam, sed vere realem terminatam ad ipsam personam Verbi secundum suum esse substantiale. Et vero Nicetas, Cyrillus Maxentius et alij apud eundem Vasquez negant hanc unionem esse naturalem, solum contendunt non esse debitam naturae aut vi aliqua cogente factam sed omnino libere a Deo assumptam. Utique concilia et Patres in hac et alijs similibus materijs varias locutiones usurpant iuxta occasiones occurrentes, et quia in vocibus discrepent non tamen in sensu.

Adde quod varietas locutionum majori ex parte oritur ex varijs versionibus conciliorum et Patrum, quorum scripta graece vel edita fuere. ex quibus colligitur quid inueniat Alexander 3.us ir-

cap. Cum Xpus de hereticis cum precipit nequis audeat dicere Xpus secundum quod est homo non esse aliquid, hoc est non esse verum hominem sed umbraticum et apparentem ut somniabant Manichei. De sensu hujus definitionis multa Vasq. citatus cap. 5° qui bene addit comprehendi etiam sub ea definitione id quod alij intendunt scilicet hoc predicatum homo predicari de Deo ut aliquid sed ut quid non vero accidentaliter ut vestis de hoc vestito sicut dicebant aliqui heretici.

Ad obiectionem; etiam unio que fit virtute Eucharistiæ inter communicantem et Xpum Dominum, appellatur à PP.^bus unio naturalis, ita non loquitur Hilarius lib. 8° de Trinitate et alij plures apud Vasq. t. 3° in 3.^am partem disp. 204 cap. 2°, cum tamen constet hanc unionem esse mysticam et moralem ut bene scilicet dicit idem Vasq. citatus cap. 5° qui de ejus similitudinibus et explicationibus multa gerit satis acute et pie. Ex eo quod PP.^es unionem hypostaticam appellent naturalem, non sequitur eam non esse affectivam, mysticam aut moralem. R.^o ex ipso contextu manifeste constat mentem PP.^rum in hoc p.^te, hoc est non ut Xpus Dominus vere et realiter esse in Eucharistia, non umbrarum Xpus Dominus vere et realiter esse in Eucharistia, non umbratice aut figurative ut multi heretici mentiuntur, et intra communicantem vere manere ipsum Xpum Dominum secundum suam substantiam quamdiu perseverant species sacramentales: quas autem consimiliter sentiant de utroque genere unionis manifestissimum est cum agentes de incarnationis unione hypostatica eisdem nominibus et laudes predicant ac singularitatem, habent quod similitudinem unio Eucharistiæ cum unione hypostatica quatenus utraque importat presentiam realem Xpi Domini secundum divinitatem et humanitatem; ideo etiam dicitur à PP.^bus unio

Eucharistiæ incarnationis extensio vide sup.ª ante dis-
putat.es, at. et 1.º de voce incarnationis.

Cl.ª 2.ª ais. dico 1. q. Vasq. hic disp.e 39 cap. 8.º tenebat unionem hypostaticas fuisse unicas et indivisibilem et n. plures partiales, q.d Albertinus etiam dubio 1.º 2.º q.ª theologica cc. 9.us corolarius de predicamento substantiæ n. judicat n. repugnare, et in 3.ª oppositum dicat probabi-lius. Dm.s est cus Suarez hic disp. 17. sect. 5 §. hæ duæ opiniones et eisdem recentiores, unionem hypos-taticas ee partim corporeas, partim spiritualem atque ades plures partiales et n. unicas indivisibiles, cum n. immediate unitus fuerit Verbo corpus et immedia-te aia rationalis, illud unitus fuit unione corporea, hæc unione spirituali ut servaret debita proportio cus extre-mis unibilibus, unde unio hypostatica qua parte corpo-rea erat, augebat et minuebat p. successivas partes integrantes, et cus ex alio capite uniones debeant mul-tiplicari pro ut multiplicantur extrema, sic n. plures sunt pluribus unionibus uniunt eidem subo, planè n. aliq. sunt erat congruentior, immo forte necessaria, cus impossibile videat rem corporeas uniri p. unionem spiritualem quæ proinde penderet intrinsece à corpore q.d è 3 rationem quas ut dicebamus lib. 1 physicorum. Atque eadem doctri-na valde juvat ut bene intelligat quo pacto in tribus destructa unione physica inter corpus et aias utraque pars mansit unita Verbo, q.a scilicet quælibet habebat suas peculiarem uniones hypostaticas. Nec placet pacetti

Vasq. ubi disp. 39 cap. 1. fine eas dissolutas fuisse in morte Xpi Dni et tunc mas mansisse unitas Verbo alia nova unione hypostatica, neq. illi aduersari doctrinam PPum asserentium unionem humanitatis cum Verbo fuisse indissolubilem, cum ea semper partes manserint unitae Verbo hac alia unione non distincta: sane multo melius intelliguntur testimonia PPum in nro. 10 sup.a explicata.

Major tamen difficultas est an unio physica quae est inter corpus et animas in Xpo Dno, immediate fuerit unita Verbo, atq. adeo per illud subsistat. Negat Suar. citatus § duob. ad finem ubi ait uniones hypostaticas animae et corporis non uniri inter se per alias uniones hypostaticas ne procedatur in infinitum, et quia unio hypostatica non unitur hypostatice, id tamen est ratio quae aliud unit, nullas fore unionem admittit uniri Deo hypostatice. Veniant et illi Recentiores qui in metaphysica in gratia docent unionem animae et corporis non habere partialem subsistentiam neq. subsistere immediate, idq. esse proprium solius substantiae non modalis. Rō ex dictis in metaphysica constat probabilius esse etiam unionibus substantialibus respondere partiales subsistentias quibus uniones subsistant, et uniant inter se subsistentiam et formam: consequenter fere dum est unionem physicam animae et corporis in Xpo Dno subsistere immediate per subsistentiam Verbi, cum haec suppleat omnes vices subsistentiae creatae in Xpo Dno, ne aut dicamus illas unionem physicam suas non manere sine subsistentia immediata, aut ponamus subsistentiam creatam in Xpo Dno pro unione physica, quod est longe absurdius.

Tres ergo dantur uniones hypostaticae partiales in Xpo Dno

Dno unã corporis, alterã aĩe; 3ª unionis physicæ,
et hæ tres uniones uniunt inter se p unionem hyposta
ticas unionis physicæ, ipsæq seipsis uniunt Verbo
hypostaticè cum sint rones formales in ecgre, et ita
nullus dat processus infinitus quem timebat Suarez.
Quo posito, ora recte sonant: in triduo autẽ mor
tis destructa unione physica inter corpus et aĩam
in Xpo Dno, perit etiã unio hypostatica talis unionis
physicæ, quæ reproducta ẽ in resurrectione cum ipsa.
Cum vº dr de Verbo ex Damasceno lib. 3º fidei
cap. 27 et lib. 4 cap. 1 qd semel assumpsit nunqu
am dimisit, intelligit de partibus nõ de ipsa unione,
de qua plura infra.
Ex dictis tandem colligit quare hæc unio dicat hypos
tatica et nõ stimulationis aut informationis, nullasq
similem habeat: 1º qª immediate solũ trat ad hy
postasim seu personam Verbi; 2º qª unit ut huma
nitas subsistat p subsistentiam Verbi. deinde cum
nõ unat humanitas et Verbum ut partes, juxta disp
1 q 6ª ad finem, nõ unit p modũ stimulationis aut
informationis. Ergo qª in creaturis nequit reperiri
unio quæ sine aliqua mutatione unius extremi uni
at duo, ideo nõ hēt similem, magis autẽ assimi
lat unioni informationis quam stimulationis qª illa
petit extrema sibi intime præsentia, unde S. Thõs
4º 2ª gentes cap. 1º ait in oĩbus rebus creatis nihil re
periri tam simile unioni hypostaticæ quã unionem
aĩæ et corporis. De varijs similitudinibus quibus unio
hypostatica solet declarari vide sup. disp. 1ª q. 1ª et 4ª
et 1ª, et 9ª, et nota illud Damasceni lib. 3º fidei cap.

ib ad finem; Necesse e in exemplis et simile exempla re et dissimile et maxime in divinis.

Cº 5ª

An unio hypostatica sit quoad substantiam supernaturalis, perfectior quacunque entitate creata et creabili et maxima unionum?

Omnia hec ex principiis aliarum materiarum breviter sunt discutienda. 1ª cc: Unio hypostatica e oio supernalis n solu quoad mum sed etiam quoad substantiam: Pbr q illud e supernale quoad substantiam q tm summe e oio indebitum cuicunque nature creatae et creabili et supnalem illius captus, sic se het unio hypostatica ex dictis disp 1ª q 2ª et sequentibus &c. Immo addo si aliqua entitas creata supernalis est quoad totus summe, certe nulla alia majori jure quam unio hypostatica que ad opus oiud excellentissimus deservit, vide que diximus in ma de Fide disp 8ª q 1 et 4.

2ª cc: Unio hypostatica e perfectior n solu moraliter sed etiam physice quacunque entitate creata et creabili: hec cc est ca Durandus in 3º distinct 2ª q 1ª nº 10 et alios asserentes visionem bta ee meliorem et digniorem ipsa unione hypostatica. Et traditur coiter a Recentioribus. Pbr q PP docent opus incarnationis ee oius excellentissimus que Deus potest facere, vide expositores super illud Luce 1º: Fecit potentiam in brachio suo q unio hypostatica qua media id ht, superat

oes alias entitates creatas et creabiles in perfectione. Dices; superat in aestimatione morali quae in ratione doni et beneficij est majus omnibus, non tamen in esse physico: Resp. Certe est quod cum in suo esse physico ordinet ad opus tam excellens, sitque entitas creata Deo magis propinqua et conjuncta et radix notabilis proprietatis, non debet negari esse omnibus entitatibus creatas nobilissimas etiam in esse physico.

Dices: Unio hypostatica est ens ex quid incompletum, vocari quae potest neque irrationale et non est ultimus finis creaturae rationalis, id ultimus finis est visio Beata. Deinde in Beatissima Virgine felicitior fuit maternitas spiritualis per gratias quas carnalis ut docent PP. super illud Lucae 11 Beatus venter &c. quinimo Beati R.i Cum perfectior est unio cum Deo per gratias quas per unionem hypostaticam et consequenter gratia sanctificans ceteris Beata perfectiores erunt unione hypostatica: R.° ad 1um ea probant tantum quidem esse minus perfectam unionem hypostaticam, ceteris absolute perfectior est ex suo fine et conjunctione cum Deo, nota etiam quod ultimus finis neque rationalis non est absolute visio ipsa Beatificalis sed ejusdem nempe Deus. et ita solus Deus perfectior est unione hypostatica quae est omnium ultimus finis. Ad 2um dico: in Beata virgine felicius fuit conjungi cum Deo spiritualiter per gratias quas percipere per carnem: at vero humanitatis unitae Deo hypostatice felicius fuit uniri Deo per gratias unionis hypostaticae quam percipisse per gratias habitualem, quia ex illa sequitur filiatio naturalis, ex hac solus adoptiva. Quod si dignitas matris in Beata Vir

gine sumat ut afficera oibus donis adhaerentibus, ratione ea excellentior est oibus aliis dignitatibus excepta unione hypostatica ut docet Suar. t. 2° in 3am partem disp. 2a sec. 2a.

Dico 2°: Unio hypostatica est maxima unionum, si attendat id in quo conjungunt extrema nempe rem, non tne ex parte ipsorum extremorum: ita D. Thomas hic q. 2a art. 9° corpore et ad 2us ubi Vasquez et alii. Probatur etenim ea unio est major unio intensiue quae efficit compositum magis unum; id unio hypostatica cum unat duas naturas in una persona et una habente summam unitatem et simplicitatem, ex hac parte magis una est, et ea ratione intensiue est major unio oibus aliis unionibus creatis. Si tamen attendant extrema nempe natura diuina et humana quae uniunt in una persona cum haec ita distent inter se, et non unant ad faciendas unam naturam ut faciunt corpus et anima; sic unio hypostatica extensiue non est major unio aliis, major non est illa quae facit unum compositum in unitate personae et unitate naturae. Ex parte etiam indisolubilitatis non est absolute maxima unio nam cum per nutritionem perierint partes unionis corporis, majorque est indisolubilitas unionis quae dat inter materiam et formam caelestem cum sit ab intrinseca naturaliter et omnino indeflectibilis. Qua distinctione et explicatione possunt facillime solui variae difficultates quae implicant interpretes in hac quaestione sine causa.

Quomodo autem unitas seu indiuisio naturarum in Verbo sit tanta ac unitas personarum in natura diuina in Trinitate, cum haec nullam dicat compositionem vide supra disp. 1a q. 1a; quomodo autem inaequalitas perfectionis et unitas aut distinctio specifica unionis hypostaticae sumenda sit vide

ordine ad nas quas uniunt et propter quas hent infra declarabis.

C.° 6.

De actione, relationibus et termino unionis hypostatica.

Multa hic docent interpretes plena confusione in re non multum difficili, positaque debita distinctione constabit Doctores potius differre vocibus quam re ipsa. Igitur incarnatio proveniens actionem tratas ad hoc mysterium, sicut et quaelibet alia actio praesertim si in tempore exerceat, habet terminus ad quem et terminus a quo, ille est terminus ad quem accedit in productione, hic a quo recedit. Et sub hoc termino ad quem subintelligitur etiam terminus formalis de quo praecipua difficultas e in hac quaestione. Ad tres ergo reduci possunt sententiae de hac re. 1.a asserit terminus formalem incarnationis esse humanitatem. ita Vasquez hic disp. 19 cap. 2 n. 13. 2.a ait esse unionem hypostaticam cum Verbo. ita videntur sentire Scotus in 3. distinct. 1 q. 1. Durandus ibidem, et in hanc magis inclinat Suar. hic disp. 8. sect. 3. 3.a docet terminum formalem incarnationis esse Verbum prout humanitati unitum. ita Ioannes a Laurentius in relect. de gratia Christi q. 3. disputatione breviter huic pag. 861 et alii.

Hae sententiae conciliari poterunt ex sequentem explicationes, cum haec dissensio potius sit de modo loquendi quam de re ipsa ut bene notat Suar. citatus. Igitur si hoc termino formali intelligat id quod immediate producit, sic procul dubio e

unio hypostatica ex dictis sup.a quest.e 3. si v.o intelligat[ur] id q.d potissimus in aliquo composito p[er] actionem producat[ur] sic erit Verbum divinus: q.d si intelligat[ur] q.d constituit re[m] in esse totali sic erit humanitas q.a haec constituit De[um] in esse hominis, cum quo etiam bene stat q.d si sermo sit de fine ad quem totali completo adequato seu ultimato incarnatio[n]is tunc dubio e[st] totus Xpus D[omi]n[u]s neq[ue] in hoc dissent[it] potest esse ut notaverunt Suar. et Vasq. citati, cum finis huius actionis sit hic totus Deus homo.

Et illud notandus est cum hoc mysterium soleat variis vocibus signari connotantibus diversos effectus formales, diversi tum formales poterunt assignari: sic n. haec voces incarnatio, incorporatio, humanatio, quae saepe utuntur concilia et Patres quasi pro formali denotant humanitatem qua persona Verbi dicitur incarnari, humanari, incorporari: haec v.o nomina Deificatio, assumptio et alia similia pro formali videntur notare personas divinas ad quas assumitur et qua deificatur humanitas. Verbus autem dicitur unitio, coniunctio, copulatio et communicatio pro formali videtur afferri unio. et sane cum incarnatio notet ut in plurimum p[ro] modo compositi et hoc unione dicat ... suam rationem formalem, sic n. in hoc h.a generatione producatur forma aut anima rationalis q.a pro ... unio, dicitur generari compositum: ideo absolute loquendo videtur proprie dici si asseratur trius formalem incarnationis esse unionem hypostaticam ut bene docuit Suar. citatus.

Dices: in divinis productionibus ad intra esse divi

na e trus formalis productionis, quod etiam in mysterio incar
nationis humanitas erit terminus formalis. Respondeo eadem
fere diversitas e in modo loquendi in materia de Trinitate
et eadem fere explicatio de quo suo loco. quare
ab aliquibus relationes divinae appellantur termini formales quia pro
ducuntur, ab aliis essentia divina quia est id quod formaliter intendi
communicari. Ad rationem autem oppositi cum formaliter impor
tet unio, ea videtur proprie dici terminus formalis.
De termino etiam a quo incarnationis dissentio est. Cajeta
nus n. hic quaestione 2a art. 8o ad finem ait esse humanitatem,
Molina art. 2o dubio 2o ait esse subsistentias creatas
non quae re ipsa praefuerit, sed quae fuisset in ea humanitate
si a Verbo non assumeretur. Dico inprimis terminus a
quo incarnationis non e aliquid positivum ut bene no
tarunt Suar. et Vasquez citati, quia nihil positivum des
truit per incarnationem. Debet ergo assignari pro termino
a quo aliquid privativum vel negativum. Neque po
test esse privatio subsistentiae creatae quae prius natura praecesse
rit, quia illud quod e prius natura et non prius tempore, debet
esse in re simul tempore, de quo plura dixi lib. 1o phy
sicorum contra aliquos asserentes in 1a rerum productione pri
vationem occurrisse priorem natura ad generationem: At vero
humanitas Christi Domini in nullo instanti fuit cum omni sub
sistentia creata aut sine divina. Terminus ergo a quo
incarnationis fuit negatio unionis hypostaticae simul
cum negatione talis humanitatis atque adeo non Christus; et
utraque ea negatio destructa est per actionem incarnationis

ut patet. Quod autem iis et non aliis sit terminus a quo incarnationis perspicuum est quia non est aliud quod destruat seu excludat per incarnationem et quod commode assignari possit pro termino a quo nisi ferre questio esset de modo loquendi.

Inquo vero inter se differant unio et assumptio late examinat D. Thomas hic art. 8o: breviter autem sic explicat. Assumptio significat actionem qua producitur unio hypostatica et quasi fieri illius connotando personam assumentem et trahentem et ita si tres divinae personae efficienter concurrerint ad unionem hypostaticam, sola persona Verbi dicitur assumpsisse humanitatem: humanitati idcirco convenit assumptio passiva quae in se subjectatur unionem et capax est mutationis. Unitio autem est actio productiva unionis non connotando personam assumentem, et in eo sensu ait D. Thomas hic quaestione 2a art. 8o ad 1um, Persona Patris univit naturam humanam Filio, scilicet efficienter. De relationibus transcendentalibus et predicamentalibus secundis ad hanc articulum, vide quae diximus supra disputatione 3a quaestione 13, neque res est digna majori tractatione, solum adverto ex parte Dei et Verbi nullam relationem predicamentalem respondere ut docet D. Thomas 1a parte quaestione 13 art. 7o cum ea necessario inducat in subjecto mutationem accidentalem.

Quaestio 7a

Utrum terminus unionis hypostaticae sit persona composita? ubi an possit dici persona humana? quod dictum est communiter possit et debere dici personam com

positivas, ita n. loquunt[ur] scotia et PP.[ad]es apud Vasq[uez]
hic disp.[utatione] 16 ut videntur in Xpo D[omi]no v[erba] dari duas
naturas. Idem docet D. Thomas hic q. 2a art. 4o et
q[uamvi]s ipse olim et alij Theologi dubitauerint de ea q[ui]d
q[ui]a videt[ur] signare Verbum aut diuinit[at]em esse partem
alicujus compositi, q[uo]d dicit imperfect[ionem] sup[r]a disp. 9a, q. 6a.
Tamen eius ad ronem compositi n[on] requirat[ur] ro partis
in rigore, sed satis sit q[uo]d concurrant plura ad unum
constituendum, et v[erbum] p[er] unionem hypostaticam Ver
bus diuinus eius diuinitate et humanit[at]e efficiat[ur]
unus totus nempe Xpus D[omi]nus, bene poterit dici Xpus
D[omi]n[u]s persona compositiua idest p[er]sona trans duas nas rea
liter distinctas, Verbum aut[em] s[ecundu]m se n[on] e[st] persona
composita q[ui]a solu[m] distinguit[ur] rone a na diuina. est aut[em]
hoc compositum unus p[er] se, q[ui]a unitas p[er] accidens est
unitas s[ecundu]m quid, scilicet v[erbum] et PP.[de]s dicunt esse abso
lute et perfecte unum.

Deinde posset Xpus D[omi]n[u]s dici persona humana, cum
ita loquant[ur] S. Ambrosius et alij apud Vasq[uez] citatus
cap. 3o, ita ut sensus sit personas diuinas trare nas
humanas, et cum in Xpo D[omi]no persona Verbi tret nas
diuinas et humanas ut trat illas dr diuina, ut
hanc trat dici potest humana: sed q[ui]a occasio erroris
esse posset ne forte p[er] eas locutionem videamur neg
re in Xpo D[omi]no
p[er]sonas increatas aut ponere p[er]sonas
creatas, oportebit caute eas proferre et n[on] sine ex
plicatione, q[uo]d etiam bene aduertit Aluarez t[om]o 2o corolario

8.° theologica ex predicamento substẽ dubitat 2.ª n.º 13.
V. autẽ dici possit Xpus D.ns ẽponi seu constare ex tribus substantijs seu naturis, bene examinat Vasq.s disp.e 37 cap. 2.º; et quidem ita loquuntur aliqui P.P. Bernardus serm. 3.º de vigilia nativit.is post me diũ ait: Sicut in illa singulari divinitatẽ trinitas est in psonis, unitas in substa; ita in illa speciali commixtione trinitas ẽ in substẽ, in psona unitas: et ita loquuntur alij. Cæterũ ij P.P.es solũ preten dunt q.o ait D. Thõs hic scilz unam Xpi D.ni psonam fieri ex tribus Verbo, aĩa et carne: alij v.o P.P.es cum negant Xpus D.ns constare ex tribus substantijs vide Marianas lib. 6.º de rebus hispaniẽ cap. 17, loquunt de substantijs completis que efficiant tres nãs abso lute loquendo, et idẽ alij dicebant Xpus D.ns constare ex tribus substantijs et duabus naturis, quare in hac etiã parte caute loquendus erit.
Ideo etiã notat Damacenus lib. 3.º fidei cap. 7.º hane ẽs ñ ẽe dicendas loquendo de Xpo D.no totus est Deus, totus est homo; bene tñ, totus est Deus totus est homo, q.a neutraliter refert ad nãm, mas culina autẽ refert ad suppositũ. An autẽ hec pp.o admittenda sit Xpus est due nature, la te discutit Vasq.s disp.e 16 circa cap. 5.º: et cum is modus loquendi apud aliquos P.P.es reperiat, ex plicari debet ita ut sensus sit Xpus D.ns est comp ositũ constansq ex duabus naturis in unitate suppositi

et eius seorsim prædicant: Xpus est diuinitas, Xpus est humanitas; ô synecdochem vere st. ... meliqaute erit nãs prædicare in screto, ut Xpus est Deus Xpus est homo, ne videamur id prædicare in sensu frali, et identico quasi Verbus n̄ distinguat realiter ab humanit. Ex hys facile erit similes alias difficultates resoluere de qq late interpretes. De causis efficientib, et meritorys unionis hypostaticæ infra dicemus.

Commentarius

In quæstionem 3.am D. Thõe de unione ex parte personæ.

Continet hæc q.o octo articulos. in 1.o docet proprius ee diuinæ psonæ assumere nãs creatas, in 2.o negat id nq diuinæ immediate competere; in 3.o nam diuinas abstractas uero mo intelligendi a psona separabiles posse intelligi assumentes. in 4.o unam ex psonas posse assumere sine alia; in 5.o quamlibet psonas diuinas potuisse humanitatem assumere. in 6.o plures psonas diuinas posse assumere eadem nõ naturas. in 7.o unas psonas diuinas posse assumere duas nas humanas. in 8.o magis decens fuisse ut psona Filiy assumeret humanas nas qua alia persona.

Disputat.° 6.ª

De persona assumente et trahente naturam humanas, ubi an id possit convenire divinis rationibus et perfectionibus absolutis.

Multa in hac disp. aglomerant ab interpretibus quae in philosophia tradi solent, ideo ea a nobis partim remittent, partim supponent.

Remittuntur et supponuntur aliqua.

Suppono definitionem personae ex Boetio in lib. de duabus naturis Christi; persona est rationalis naturae individua substantia et Ricardi Victorini lib. 4.° de Trinit. cap. 22 persona est intellectualis naturae incomunicabilis existentia. Utraque definitio recte intellecta notat personam esse substantiam intellectualem quae non est pars alterius compositi actu vel potentia id est per se existat quasi sibi sufficiens ad existendum, et quasi per se sonat non ut literae consonantes quae seorsim non sonant. Hinc variae oriuntur quaestiones, 1.ª an personalitas et in genere quaecunque subsistentia distinguatur realiter a natura, negant Durandus in 1.° distinct. 34 q. 1.ª et in 3 distinct. 1.ª q. 2.ª, Salmeron t. 2.° tract. 27 pag. 226 column. 2.ª fine: affirmativam tamen partem ostendimus in metaphysica verissimam esse in creaturis eandemque tuemur in Christo Domino dicentes naturam humanam sine personalitate creata; quam distinctionem diximus esse modi a re, quod Alber

tus

tius 1° 2° in prędicam. subst. disp. 3. de supposito q. 1ª à n° 13 Cabrera, Vanes et alij contendunt ee rei a re, ne concedant subsistentias ee rerum et hęc ee in q° videt inconueniens: in Deo v nec realiter nec est nã vel psonalitas distinguit a nã.

2ª quęstio e an idem sit in nã ee indiuiduas et ee subsistentes. R. certus debere ee n ee idem cus de facto Verbus assumpserit nas creatas singularem et indiuiduas n autem subsistentias: os tendimus autem in metaphca. Cras numericas n dis tingui realiter ab essa. 3ª quęstio e an psonalitas in abstracto sit aliquid positiuus. Negant Scotus et ejus sectatores asserentes formaliter sistere in dupli ci negatione actualis scilt et aptitudinalis depen dentię, easq. sas late explicant et tuent Pithi gianus distinct. 1ª q. 1ª art. 12. Verissimatr sa Thomistas docet consistere in aliquo positiuo ex quo oriant prędictę negationes cus n solu in Deo in quo n audent ita negare Scotistę ee personas et ee tres personas sit quid reale positiuus sed etiam in creaturis, homo n. supra humanit. ea aliquid posi tiuus addit, q. late ostendimus in metaphca. Nec urgent fundamta Scoti, 1us erat ex Damasceno lib. 3° de fide cap. 6°: E. Verbus diuinus n potuit assumere e incurabile, si ergo persona creata est aliquid positiuus in ee psonę cus n potuerit assu mi à Verbo sequit ee incurabilem. 2us q. ois et

titas positiua creaturę ē eque in p̄oa obedientiali respectu p̄sonę diuinę, sed vō personę n̄ ē in p̄oa obedientiali ut assumat à Verbo, q° n̄ ē entitas positiua. R̄x ad 1.us Damascenus ibi solus loquit de n̄a, probareq̄ nam humanas integras quoad corpus et aīās assumptas fuisse ā Verbo et utrisq̄ remedium attulisse; ad sanandas autẽ personas satis est assumere n̄as, sicut ad inficiendas p̄sonas peccato Originali, satis fuit inficere n̄am quę ab Adamo p̄ seminalem generationem des cendit. Ad 2us dr n̄ quęlibet entitas creata in quocunq̄ gr̄e ē in p̄oa obedientiali in ordine ad Deum, sed ad ea quę n̄ implicant contradictionem.

4a questio ē an persona creata possit assumere aliam n̄am n̄am; Affirmant Scotus, Ocams, Gabriel Major, Barolis et alij quos reffert et sequit Pithigianus distinct. 1.a q. 4.a art. 2.o, Albertinus citatus q.e 1.a theologica corolario 1.o pro quo facit D. Hieronymus Agei 1.o sup illud Dixit Ageus nuntius D.ni, reffert aliquos sensisse Malachias, Ageus et Ioannem fuisse Angelos incarnatos in assumptis corporibus eo mo quo Xpus D.ns Verbum in corpore assumpto, idemq̄ sensit Origenes t.o 2.o in Ioannes et lib. 1.o periarchon, subdiq̄ Hieronymus n̄ ēē mirum id de Angelis credi cum pro salute n̄ra filius Dei corpus assumpserit; idem dicent alij de Melchysedech nec desunt qui asserant Anti Xpum futurum fuisse Dæmones incarnatus. Valen. hic disp. 1.a q. 1.a puncto 6.o

aut nullas personas de facto creatas aut creabiles
de lege ordinaria posse trahere seu assumere alie
nas naturas, proinde tamen esse personam, cui id non re
pugnet.

Verum tamen et communis sententia docet id non repugnare personae
creatae quaecunque illa sit, ideoque D. Thomas hic dixis
se proprium esse personae divinae propter ejus infinitatem
posse assumere alienas naturas, quasi diceret nulli personae fi
nitae aut subsistentiae creatae id posse competere. Contrariam
tamen probant Suarez, Vasquez, Cabrera et alii hic, non tamen ea ra
tione in tota implicantia, velut docemus nos lib. 4 physicorum
gratia ostendimus ex ratione modi id repugnare personae creatae,
atque adeo tam esse de ratione modi non posse afficere alienum
subjectum etiam retento proprio, quam non posse relinquere pro
prium: solus adeo est in statu sua non posse dici id de facto
origine aut aliquo futurum ut notarunt Pithiviani ex Suarez
citati eius a Patribus communiter appellet unio hypostatica in hac
singularis, vide Suarez hic disputatione 13 sectione 4 § illam;
ideoque doctrina Origenis inter ejus errores notat. 5a 9°
in quo militant tres effectus formales qui proveniunt ab
subsistentia nempe subsistere, et incommunicabilem reddi ab
illa substentari, de quibus satis diximus in metaphysica, vide
Albertinus r. 2a in praedicamentis disputatione 3a q. 2a.

Q. 1.

An assumere et trahere naturam creatam possit convenire
divinae personae non solum ratione personalitatis aut
subsistentiae absolutae sed etiam ratione naturae divinae?

Sectio 1a.

Resolutio quaestionis.

Supponendum e de facto in mysterio incarnationis naturam humanam solum unitam fuisse immediate personalitati Verbi mediate vero naturae divinae supra disputatione praecedenti q. 1 a. ar. 2.
Deinde omnes conveniunt etiam si concedatur in Deo subsistentia absoluta tamen de facto in Christo Domino non fuisse humanitatem immediate illi unitam aut alicui alteri praedicato divino communi toti Trinitati; quod ita certum est ut oppositum tanquam omnino improbabile rejiciatur a Doctoribus ut notat Suar. hic disp. 10 sec. 5 circa .... Communiter enim in hac parte damnatur Durandus qui in 3. distinct. 1 q. 2 a n. 8 asseruit naturam assumptam trahi a divina persona primo et immediate ratione essentiae residentis in illa subsistentis, secundario autem ratione personalitatis et ultimo ... subsistere in divinis ad unitatem et absolutam convenire personis ratione essentiae. Est igitur certum sit apud omnes de facto id ita exigisse quae ... Patres docentium omnem humanitatis factam fuisse solum tamen idque ... proprium Verbi, nec dici possit Deus ... aliquid ... toti Trinitati factus fuisse hominem, jam non omnes tres personae ratione illius communis essent homines, quod dici nequit. ... difficultas est qua ratione de possibili in ea parte sentiendum sit.

Et primo difficultas est de subsistentia absoluta, de qua tamen constat antecedenter sit Deo ad illam ita ac si nec neget Vasq. t. 2 in 1 am partem disp. 129 Albertinus supra citatus corolario 11 dubitatione 1 dat alii non pauci; concedat vero Suar. hic disp. 11 secte 3a et lib. 4 de Trinitate cap. 11 alii que Doctores, de quo modo non disputo. Id ex supposito quod illa daretur assero posse Deum ratione subsistentiae absolutae uniri naturae creatae immediate. Ita docent Albertinus citatus, Suar. hic disp. 12 sec. 1 a et 2 a ...

Vasquez

dico

Scotus, Ricardus, Almainus, Caietanus et alij quos ipse refert.
Probatur quod est, supposito quod in Deo detur subsistentia absoluta
nulla affertur urgens repugnantia quare tum eas non possit
Deus immediate uniri alicui rei creatae, tunc tamen red-
deret ultimo terminatam aut incommunicabilem sicut nec diuina
naturam, redderet tamen subsistentes, et quantum ad hoc quod est pre-
cisse reddere subsistentes non videtur subsistentia abso-
luta, si ea detur in Deo, minus apta quam quaecumque
subsistentia relatiua Dei ut ex infra dicendis magis
constabit, ergo etc. Assumptum ea subsistentia absoluta redderet
quidem naturas creatas assumptas subsistentes non autem
suppositus aut personas quod non tamen incommunicabilis, unde
nec unio mediante diceretur hypostatica sed solum subsisten-
tialis. Vere autem humanitas cum ea subsistentia posset
dici hic homo quod supponeret pro singulari individuo,
non tamen esset persona diuina neque humana sed individuum
humanus quod bene notauit Albertinus citatus num. 16. An
autem revera naturalis creata posset humanitas assumi
a subsistentia absoluta sicut opinatur Albertinus citatus,
infra discutietur.

Potissima tamen difficultas est de natura ipsa diuina an possit
immediate uniri alicui rei creatae saltem ad communicandos
effectus formalem alicujus attributi. Et in primis non
videtur repugnare ut in ratione naturae uniatur cum natura aliqua
creata, potest non dari unio intermedia quae solum mutet
existentiam creatam ut de facto contingit in unione hypo-
statica, deinde potest uniri ratione alicujus attributi
scilicet ad communicandam existentiam, sic non plures Thomistae

~~Haec est de facto~~ humanit.es Xpi D.ni existere p existen-
tias increatas Verbi de quo infra. Praeterea sicut
essa divina de facto exercet officium speciei impressae
respu intell. Beati, poterit etiā exercere officium
speciei expressae medio attributo suo, ita ut crea-
tura reddat fraliter intelligens et videns p visiones
ipsas increatas Dei, pro quo aliquos authores refert Egidij
Lusitanu q. 1 de Beatitudine lib. 4° de Beatitudine
frali q. 1 art. 2, nec ipse reputat oīo improbabile si
de poti solius sermo habeat. Sic etiā poterit creatura
ubicari p ubi divinum, sicut subsistere p subsistentias di-
vinas, similiterq. mo in alijs ejusmodi posset quis philosophari,
cum nulla aperta repugnantia in ijs appareat.
Nihilominus standum ē cū S. asserenti nā divinā n posse
conuenire unionem immediatas cum aliquo extremo creato,
ideo D. Thas hic q. 2 art. 2° corpore ait, cū assump-
tionis prius conuenit nā divinā sm se ipsas, q cui virtute
assumptio facta est: sed cū terms assumptionis n conue-
nit divinā nā sm se ipsas sed rone personā in qua
consideratur, quasi diceret cū prius efficiens competere
divinā nā, n v° cū prius quasi fratē et intrinsecum im-
mediate respu alicuius compositi. Pbr q nā divina
n potest uniri p mus vel alteri nā nisi p mus vel
p mus frē aut partis integralis, sed hec oīa oīo illi re-
pugnant cum dicant imperfectissimus quos causalitatis,
ideo n. in phia ostendimus Deum n posse exercere
officius causae matis aut fralis: et cum nā divina sit
ens completum nequit uniri alteri p mus partis: at

intelligi non potest aliqua uniri inter se quin ut unum componant et partes sint et entia incompleta et mutuo se exigant ad faciendam unam radicem physicam adequatam operationum, quod etiam repugnat naturae divinae, nulla enim operatio illius pendet ab unione cum natura creata, nullaque operatio physica naturae creatae pendet ab unione cum divina natura, ideoque implicat naturam divinam uniri cum natura aliqua creata ad faciendam unam naturam, satisque efficaciter id suadet ex modo loquendi scilicet et Patrum qui colligunt unionem in Christo Domino factam esse in persona quia impossibilis erat in natura divina quam rationem bene persequitur Vasquez disputatione 27 cap. 2º et Pithigianis distinctione 1ª quaestione 2ª art. 2º.

Dico neque uniri potuisse ratione alicuius attributi. Non ratione existentiae, quidquid dicat Albertinus t. 2º in praedicamento subtili quaestione 18 theologica corollario 1º, quia infra ostendemus id non ita contingere in mysterio incarnationis, ideoque repugnare res creatas non re existere et esse extra causas per existentias realiter distinctas et multo minus per divinam quae nunquam fuit intra causas: non quod intellectus aut voluntas quia creatura nequit intelligere aut velle nisi per actus a se vitaliter productos, cum quibus debeat vivere et movere se, de quo dicemus in materia de visione: non per Ubi quod quia distinguatur realiter a creatura nec oportet ut ab illa producatur, tamen exercet officium formae modalis imperfecto modo quod nequit suppleri ab Ubi divino. Ratione autem tamen non potest uniri nisi id quod est subsistentia, ut de sola Dei subsistentia potest immediate uniri cum ex

tremo aliquo creato. Exaggerentur ad rones dubitanti non oritur ea implicatio ex eo quod unio debeat necessario mutare utrumque extremum, sed ex specialibus rombus nuper dictis: essa autem divina potest exercere officium speciei impressae respectu intellectus creati, quia id potissime dicit efficientiam quam ipsa exercet nulla interveniente unione physica sed per intimam presentiam de quo alibi.

Dices; saltem natura divina poterit trahi a supposito creato et hoc pacto illi uniri immediate, quae non major repugnantia est in eo quod persona creata trahit naturam divinam quam quod persona divina trahit naturam creatam? quod presertim verissimum fit apparebit si supponatur subsistentiam creatam non esse modum realitatem componentem cum natura per modum partis et actus cum potentia ut ostendit Albertinus t.o 2: in predicamento substantiae disp. 3 q. et q. qui in 5 corolario dubitatione: ad num merum 6 ait naturam uniri subsistentiae per unionem superadditam, cum subsistentia non sit modus nec habeat esse in .: acquirendo poterit uniri naturae divinae supernaturaliter.

R. o etiam si subsistentia creata non esset modus posset quasi afficere divinam alienam naturam, non possum afficere seu trahere divinam, 1.o quia jam natura divina sustentaretur a supposito creato, ab illoque dependeret, illudque esset prius quod est primum respectu actus divini, quae omnia omnino repugnant: deinde 2.o quia si ex infra dicendis natura creata trahit propria subsistentia non potest trahi a divina, multo minus natura divina retenta propria subsistentia quam dimittere non potest cum ab illa non distinguatur realiter poterit trahi aliena. nimirum via natura divina aut aliquid quod in Deo sit

subsistentia potest immediate uniri cum aliquo ente creato, quae omnia ex solutionibus argumentorum sectionis sequentis magis enodabunt.

Ultimo explicanda nobis erit mens D. Thomae hic art. 3 asserentis abstractis personalitatibus divinis per intellectum nonnullos posse adhuc naturas divinas assumere. Existimant nonnulli authores subsistentiae absolutae hic D. Thomam velle per cissis personalitatibus manere in Deo subsistentiam absolutam et ratione hujus posse divinas naturas assumere creatas. sed mens D. Thomae ex solutione ad 2um satis constat docentis ablatis tribus personis manere in Deo personas absolutas eo modo quo a Iudaeis et gentilibus Deus existimabatur qui Deus quidem personam esse concedebant cum id evidenti ratione lumen naturale ostendat non tamen capiebant Trinitatem personarum in ea ergo hypothesi quod Deus esset unus solum in persona sicut est in natura ratione talis personalitatis, sine dubio posset assumere naturam creatam quod verissimum est, id que acute explicat Vasquez hic disputatione vigesima septima capite secundo ad finem.

Sed ecce litigium oritur inter Suarez et Vasquez in explicando quid dicat concretum individuum Deitatis praeintellectis personalitatibus quod dr hic Deus, cum tres personae divinae sint hic Deus seu individuum deitatis quod de fide est tres personas divinas et unus Deus numero et in individuo et hunc singularem Deus. Suar. hic disp. 11 sec. 5a cl. 2a ait ibi importari deitatem et subsistentias absolutas aut debeat assignari habere et ita habita nempe deitas: 2o aqs disp. 27 citata cap. 2o ait solas importari directe nas divinas ut individuitas imo tando personas non hanc vel illas detrahe neque tres id aliquas ut sic, quod ex professo probat 1a p. te disp. 156 cap. 2o. Sane quidquid in ea parte verius sit, modo non detro solus assero hunc Deus non posse assumere nisi rone alicujus subsistentiae ut probatus est.

Sec. 2a.

Argumenta contra dicta et solutiones. q

In primis Valen. hic disp. 1a q. 3a puncto 3o ssedat ut manifestius non posse nas divinas assumere creatas et illi uniri hypostatice nisi in se non sit persona, sive considerentur in abstracto sive in concreto ut ostendit a posterioribus; ostendit tamen posse uniri immediate humanitati v.g. tanquam termino, non ut haec subsistat sed ut existat peculiari modo dependenter ab illa tanquam a termino, addidit ex ea unione non resultare unam personam neque unas nas sed unum quid substantiali

ex utroq: obtinuerit, poles q. ē de pōa absoluta alios modos unitatis subsistē qui à nobis n̄ cognoscunt, preter unitatem in nā aut in persona, possita autē ea unione aut nās divinas futuras fuisse hoem q. eēt aliquid perfectissimus, hēns humanas nām, consequenter oēs tres p̄sonę diuinę eent et dicerent ille homo rone essę diuinę cois illis quę eēt et diceret homo. Probat q. essa diuina eminenter ptinet oem perfect. creaturarum, ergo si nā humana pendet a subsistentia creata tanquam à tio, poterit nā diuina ita uniri illi ut ab illa pendeat etiam tanquam à tio, si n̄ ad subsistendum, cum autē hęc sint diuersa munera sustentare nās creatas et illas reddere subsistentem, si hoc ipsis nequeat illi cōicare fraliter nā diuina, bene tn̄ ipsū n̄ ita ut sit tius intrinsecus cum n̄ mutet p̄ talem unionem.

R°. multa in hac re docet Valentia difficillima et quę longe videntur à verit. distare, n̄ n̄ apparet quomo possit diuinitas frare immediate humanit. sine eo q. sit subsistentia, perinde n̄ ideet ac posse dealbare sine eo q. sit albedo, idem n̄ prorsus ē ac tius nę ac reddere illas subsistentem. Deinde ex eo q. eminenter ptineat oes perfectiones creatas, solum sequitur posse illas efficere n̄ tn̄ posse p̄ se ipsas fraliter exercere earum munera propter supa dicta, preterea si nā diuina facere poterit unum cum nā creata n̄ potest n̄ ē unus in na q. n̄ potest eē

unus in gra^e subst^æ ut sic quin sit unus in aliqua ra^e unitatis, cum q^d nequeat facere unus in persona, de: beret facere unus in na^a q^d n^i e ad mittendum, ve: rissimum q^d n^i posse na^s divinas immediate uniri alteri extremo creato.

2° obiicies: n^i poterit videri p^sona divina a visio: nem B^ta quin immediate etiam videat essa di: vina, q^d neq^e poterit immediate uniri p^sona quin immediate uniat etiam na^a. R^o ant^s a multis probabiliter negari, sed admissa ea ra^a satis probabili cons^s ante negat^r. Ratio dispa: ritatis e q^a id proveniet ab speciali na^a cognitionis intuitivæ quæ petit videri o^ia quæ s^t formaliter in obo pertinentia ad illius essentias seu integritates subs^ta^lem: bene autem stingit aliqua esse separabilia in ordine ad unitionem quæ nequeunt separari in ordine ad cognit^es, sic e^n correlativa debent simul cognosci neq^e unus potest cognosci sine altero, et tn^ n^i quidquid in re ipsa e uni unitus e etiam unitus alteri.

3° obiicies: P.P^es ex eo q^d unio in Xpo D^no n^i facta fuerit in na^a inferunt factas fuisse in persona, q^a supponunt n^i mediare aliquid in quo posset fieri atq^e adeo neq^e in subsistentia absoluta etiam si ea det^r. R^o P.P^es supponunt unionem factas fuisse in aliquo q^d n^i sit cõe toti Trinitati ut docent scilia disp^e præcedentis q^e, et ita bene inferunt in persona factas fuisse eas unionem.

4us argutus: eadem e realiter na^a divina et p^sona

9

cōpingatur q̄d humanitas uniat immediate rōne
et n. nē divinae. cōa pbr q̄a unio cum sit nexus realis
afficit rem sm realitatem n. sm realitates praescindibiles
ab intellu creato, cum h̃ realitas nē divinae per inde unita
fuerit humanit. ac realitas Verbi, n. ē curdicat nam di-
vinas n. fuisse unitas immediate. R̃. hoc argum.
tu probat n. posse uniri personas immediate quin uniat
mediate na divina, et h̃ unio uniat realitates, unit tñ
Verbum sm relativum q̄d dicitur. sic et h̃ na divina
includat essaliter in Patre et Pater generet, n. sequit
nam divinam gnare, aliasq̄ multa superiu exemplis.

C.° 2.ª

An una persona divina sine alia possit assu-
mere nas creatas, ubi quomodo in hu-
manit.e Xpi dm sit tota Trinitas?

C.° ē de fide unas p.sonas divinam posse sine alia
nas creatas assumere, cum de facto sola p.sona Ver-
bi humanit. c.ā assumpserit x.ª illud Ioannis i. Ver-
bu. caro factum ē, n. Pater neq.ª Sps Sanctus.
propter varias sequentias supra dictas d. q. 2. Pbr
q. h̃ hoc q.d ē efficere ad extra q.ª sit p aliquid
absolutum cōe toti Trinit. nequeat ab una persona fi-
eri quin fiat ab alijs, ideoq. dr opera Trinit. ad ex-
tra ē indivisa, sup.ª disp. ē q. 6. ā tñ hoc q.d ē assu-
mere cum dicat trahere et id fiat à personis divinis
rōne proprietatis relativae p. sui exhibitionem et quasi

in gre ee fratis; bene poterit a buna psona precingi ... ab alijs ...

Quomodo autem in humanitate Xpi Domini sint etiam persona Patris et persona Spus Sancti non quidem tanquam unionem hypostaticam, neque solum ratione immensitatis ut est in alijs omnibus rebus, sed speciali gradus concomitantia propter peculiarem rationem connexionis quam inter se habent divinae personae ratione identitatis illarum in eadem natura, atque adeo etiam si non haberent immensitatem neque essent praesentes in alijs rebus, forent tamen in humanitate Xpi Domini propter dictam, et simili fere modo sentiendum est de mysterio Eucharistiae de quo suo loco. Rem hanc sapienter probat Vasquez pluribus PPatrum testimonijs hic disp. 28 cap. 2.

Obijcies; in humanitate Xpi Domini sola persona Verbi est unita et sola illa fuit in utero Beatae Virginis quia sola illa dicatur concepta a Virgine, sed si alio modo praeter titulum immensitatis Pater et Spus Sanctus fuere in utero B. Virginis, dici etiam poterunt concepti a B. Virgine, quod non est dicendum. Respondetur aliud est esse in utero B. Virginis, aliud est concipi ab illa, ad hoc non sufficit praeter praesentiam concomitantem requiritur unio hypostatica cum humanitate, et ideo sola persona Verbi dicitur concepta a B. Virgine, quamvis in utero omnes tres fuerint modo explicato.

2° Obijcies: natura divina dicitur incarnata, humanata atque humanitate induta et assumens, ut loquuntur PPatres quos refferunt Suarez et Vasquez hic q. 3 art. 1,

presertim Bernardus serm. 1 de passione et D. Thom. q. 2
citata art. 1 ad 3um et q. 3a art. 2; intelligendo scilicet
mediate fuisse unitam humanitati quae est eadem realiter
cum persona Verbi, in alio non sensu damnat à theologis,
Et similiter est ex eo quod persona Verbi dicatur incarnata,
dicetur etiam saltem mediate persona Patris incarnata et
persona Spiritus sancti cum sint idem in natura, eadem non
videtur ratio utriusque locutionis. Respondeo quod convenit di-
vinae naturae per se formaliter et immediate, convenit personis divi-
nis; quod vero illi convenit solum mediate et ratione alicuius
personae cum qua identificatur, non convenit omnibus personis nec
de illis praedicari potest etiam mediate praesertim cum inter se
distinguantur realiter. Ita fere Doctor et D. Thom. hic
q. 3a art. 2o ad 2um. Observat autem bene Valentia hic
disp. 1a puncto 4o quod licet non possint dici Pater et Spiritus
sanctus incarnari, possunt dici ea illarum quae incarnata
est cum natura divina dicatur incarnata: sed in hac et
similibus locutionibus caute procedendum erit, vide
Vasq. hic disp. 14 cap. 4.

Q.º 8.

An plures personae divinae possint simul assu-
mere eandem numero naturam creatam? Q.

Supponunt omnes posse assumere eandem in esse et eam-
dem non successive, cum non sit minor potentia in una persona
divina ad assumendas quas in aliis; sed de eadem
simul difficultatem videtur specialis implicat in omn

ri vere videntur. 1a igitur sententia negat. ita Scotus in 3o distinct. 1a q. 2a ubi plures Scotistae, eamque ex professo firmat Pittigianus distinct. 1a q. 2a art. 1o qui pro eadem sententia refert alios, quamvis tamen plures concedant posse quidem tres divinas personas immediate assumere eandem naturam creatam ratione subsistentiae absolutae, non tamen immediate.

Potissima huius sententiae argumenta sunt 1um authoritas Anselmi lib. 2o Cur Deus homo cap. 9o asserentis: Plures personae nequeunt unum eundemque hominem assumere in unitate personae, quare in una persona tantum hoc fieri necesse est: idemque docet de incarnatione Verbi cap. 1o. 2um, sequeretur naturam creatam esse infinitam, ideo enim natura divina est infinita quia supponitur simul à tribus personis divinis, si quod idemque potest convenire naturae creatae erit etiam infinita non minus quam divina, quod non distinguatur realiter à personis, patet refert eius infinitas ex simultanea suppositatione consummat: quod si semel admittatur posse à pluribus personis simul terminari, poterit etiam ab infinitis quod etiam infinitudinem naturae inferret.

3um est quia sicut implicat eundem effectum simul pendere vel causari à pluribus causis efficientibus totalibus, ita etiam eandem naturam terminari à pluribus personis simul cum quaelibet persona divina totaliter terminet et subsistentiet et non ut pars alterius: sed quod natura creata expleta manet et totaliter subsistentiata ab una persona divina sed non; si 2us dicatur quod non terminat persona divina modo infinite perfecto: si 1us quod non manet ulterius terminabilis ab alia persona, cum eius potentia obedientialis in ordine ad terminationes

-tantias maneat oio expleta atq adeo exhausta: neq potest
Dei attemperare diuinas ptiones, iuxta concursum eius n
major subsistentatio ab oibg simul proueniat, quas a qua-
liber seorsim sumpta prouenit ...
tertius e, na creata trata propria subsistentia n potest exter-
minari aliena, qa trata etj ab una psona diuina, nequit
simul ab alijs trari, eoq pbr qa persona diuina tacit q ta-
ceret propria subsistentia et suppleret locus illig, itag re-
tenta propria nequit ab alia trari, idem erit si trer ab una
diuina, n qu e cur in na creata subsistentia propria alienas
etj diuinas simul n spatiat, diuina aut compati possit.
Quartus facta ea unione tale spositus neq eet unus homo eius
sit plures persone, neq plures cus sit una humanitas, neq
ea unio eet in unitate ne aut in unitate psone, n aut appa-
ret quq alia unitas posit afferri pillas uniones. Quintus, in
eo casu verus eet dicere p coicationem idiomatum, Pater est
Filig, Filig e Spus Sanctus, Pater generat &a q hoc syllo-
gismo expositorio uincit; hic ho e Pater, hic ho (signato
eodem numero) e Filig, q Pater est Filig, et sic in alijs eig-
modi que tn absurda st nec debent concedi. Sextus n appa-
ret que unio hypostatica ea foret, n unica qlt plures po-
ne assumentes et n ut cc pariatas, plures, nec possent
ee eiusdem spei, cus persone assumentes sint quasi diuer-
se in spe, n diverse q e unus Deus num. et eidem n humanitas.
Vera tn et comja docet id ee possibile: ita D. Thas in 3. distinct.
1a q 2a ubi plures antiquiores et 3 p. q 3 ar. 6o ubi eius
interpretes Cabrera, Medina, Var. disp 13 sect 2 Valentia
disp 1, q 3 puncto 8o Vasq disp 20 cap. 2, Cajetano et alii
D. Bonaventura, Altiss. et Durandus citati referunt pro hac sa.

eos tn pro id refert, Ferdinandus citatus in Case eorum meretur examinat. Obi: 3as divinas personas id non implicat cus de facto simul assumant eandem non naturam divinam, exptere creare non est cur repugnet, cus ad id habeat potentiam obedientialem, et cus tres interne non sint incompossibiles eos simul here poterit, cus id non sit pro potentia eius naturalem, id obedientialem quae tam capax est positive a divina, ergo actus non est unde repugnet, idque praesertim confirmat ex solutione argumentorum. Ad 1um Respondetur D. Thomas art. 6o citato ad finem corporis D. Anselmus solum velle non posse plures personas divinas assumere naturas creatas in unitate personae, quod verissimum est, et cus de facto incarnatio facta fuerit in unitate personae, impossibile fuisse id fieri a pluribus personis simul. Quae solutio verissima est, nec video cur ita laborent interpretes in explicando Anselmo; solus Cajetanus hanc expositionem rejicit ut indignam Anselmo quae clarissima est, nec tanto Doctore rem ita perspicuam doceret; id Cajetanus urget Vasquez citatus cap. 1 quod non indignum est magno doctore perspicua quaedam docere. Adde quod difficultas etiam erat an tres personae divinae ratione subsistentiae absolutae, quas Cajetanus tamen semipersonas vocat, possent uniri humanitati in unitate personae, quod merito negavit Anselmus.

Vide in Phisica utrum duae Causae adequatae possint eundem effectum producere

Ad 2um Respondetur non esse infinita natura creata ex eo quod supponeretur simul a pluribus personis, cus id non haberet ex propria virtute, infinitus autem est divinae simul ex pluralitate personarum sibi identificata et naturaliter debita: supponeretur autem a tribus divinis personis, non autem a pluribus quia persona creata cus sit unus non potest alienas naturas trahere etiam supernaturaliter ut probabilius est; imo si posset ut probabile est infinitas esset incommodum quod ab infinitis simul traheret

q. in hoc na creata parum se haberet ad obedientialiter.
Sicut autem habere distinctionis plura ubi non arguit infi-
nitatem subi, ita neque habere plures personas.
Ad 3um Rndr. quod Vasq. citatus cap. 3o et 4o cum aliis
ostendat implicare eumdem effectum simul fieri a plu-
ribus causis totalibus; tamen in ptia cum aliori sa osten
dimus id non implicare supernaliter. Id quidquid de
eo sit diversa ro e. de ratione atque de efficientia
ut fatetur ipse Vasq. citatus cap. 4 n. 26 et 27, q. ter-
minatio non dicit influxum. Adde q. quaelibet persona di-
vina non e. ea totalis tranddi, omni modo possibili cum non possit
trare Filius ut Pater neque Pater ut Filius &a et ita ter-
minata natura a Filio cum capacitate obedien-
tiali ut trium a Patre et ab Spiritu Sancto, neque in ea re
potest una persona sola facere extensive totum quod possunt
plures simul quamvis possit intensive.
Ad 4um Rndr. subsistentia propria cum sit inter limitata
quamcumque alias subsistentias excludit a na creata;
subsistentiae vero divinae interse et etiam simul cum abso-
luta (si ea datur in Deo) compatibiles sunt in eadem
na creata sicut et in divina propter suas specialem
perfectionem de quo alibi. Ad 5um Rndr. bene D. Thom.
sicut tres personae divinae q. habent eamdem non nam divinam
sunt unus Deus, ita si haberent eamdem numero nam huma-
nam essent unus homo; q. constat ex regula Dialecticos
asserentium terminos numerales primitive speciei non multiplicare
substantiva nisi multiplicentur habentia et formae habitae.
possent tamen dici adjective tria habentia humanitatem seu tres

humani sicut tres diuini adjectiue. ita uoitur R^ci inter pretes hic: unde immerito Cajet. et Medina asserunt in eo casu absolute futuros plures hoes et unum sin guli: de quo nimis scrupulose loquit Palatius in 3 distinct. 1^a q^e 1^a qui n̄ ausus quaestionem resoluere aiit nec futurus e unus hoem nec plures, sed Deus nominari utrumque suum opus. Ex prijs n̄ dictis facile ea quaestio resoluitur.

Ad 6um Dr, n̄ dari comunicatio idiomatum nisi inter naturas in recto asserendo in eo casu Deus ē Pater, homo ē Pater aeternus &c^a n̄ tn̄ inter ipsas personas, sicut nec modo dari, cus tn̄ habeant summam identitatem cus eadem na diuina, q^d bene notauit D. Thomas hic q. 3 art. 6 ad 3^m. Ad syllogismum autem expositorius R^er ibi D. Thomas e fallacia figurae dictionis, accidentis, r^o q^e q^a medium syllogismi expositorij debet eē ois singulare ut legitima sit argumentatio, at ibi hic homo claudit tres personas cu una humanitate, eadem r^o ē in hoc. hic Deus est Pater, hic Deus est Filius, ergo Pater est Filius. Atque haec intelligunt de filiatione diuina datam. q^d Pater aut Spus Sanctus incarnaret, neuter dici posset filius Dei, posset tn̄ dici filius hois, habere utrumque natiuitatem temporalem n̄ tn̄ aeternam, ut docet D. Thomas hic q. 3 art. 5° ad 1um et ad 3um et possent hoie Patrem creatum, sicut et posuit Spus Sanctus ut bene probat Suar. t.^o 2° in 3^am p. disp. 10. sect. 3^a ubi oppositum nec probabile nec verisimile reputat.

Ad 7um R^r tunc posset eē unica n̄ unio hypostatica qua simul terminaretur tres personas diuinas uisitantes

Albertinus t.° 2.° corolario 6.° theologico ex predicam.to subiste cc. 1.a, s. possent esse tres uniones ut notavit Suar. hic disp.e 13 sec. 2.a § Ex hoc g. deinde Cajetanus art. 6.° ait eas futuras diversis rationis et quidem saltem materialiter deberent distingui propter distinctiones personarum et verisimile videtur ipse distinguendas s. q.a persone divine distinguuntur quasi sp.e, q.d tn ad res urgentem pars attinet, vide que diximus lib. 3.° phy=sicorum disp.e 2.a q.e 3.a sec. 2.a.

Ultimo in hac q.e notat Albertinus sup.a citatus inter opiniones sup.a dictas Scoti et D. Thome mediam quandam excogitasse quarum i.g.p. conciliatricem. asse=rit n. posse quidem eandem n.° humanitatem pendere à pluribus divinis personis quoad trahi sim per seitatem seu incomunicabilitatem, n. tn posse quoad sus=tentari. que quidem doctrina difficilis videtur, cum n. ea sustentatio à subsistentia proveniens n. consistat in aliquo influxu reali ut ipse fatetur disp.e 3 q.a 2.a n.° 17 sed in sola tratione, qua ratione intelligi potest posse eamdem humanitatem trahi à tribus personis divinis simul et n. posse sustentari, cum re v.a nihil aliud sit in presenti sustentare naturas quas ~~subvatt~~ trahere illas faciendo ex p.se, eo quod in eis Deus n. conservaret de lege ordinaria naturas nisi haberet aliquas subsistentias, sic minimus naturale subsistentia abunione unius partis cum alia quatenus sine illa n. conservabitur à Deo, hoc n. exemplo ipse utitur; quare in impugnanda ea ra n. immoror.

Ex.° 4.a

An una persona divina possit assumere simul plures naturas creatas?

Affirmativa est communis Theologorum Thomistarum cum D. Thoma hic q. 3 art. 7 et Scotistarum ut notat Pitigianus distinctione 1 q. 3 ratione perfectionis infinitae personae divinae et capacitatis obedientialis cujuslibet naturae creatae: Unde licet in actibus ad intra Pater producens unicum Filium non maneat potens ad generandum alium, quia eam explevit totam suam potestatem at in effectibus ad extra nunquam divinae personae possunt per aliquem unum effectum manere quasi exhaustae.

Utrum autem tunc esset unus homo vel plures, eadem fere difficultas est ac praecedentis q. Respondeo cum D. Thoma unam personam divinam cum pluribus humanitatibus absolute esse unum hominem, quia tunc substantivum est et licet multiplicentur formae habitae non multiplicatur suppositum; nam in nobis advertere ad unitatem tum substantivi satis est unitatem habentis aut formae habitae, sicut non dicitur unus Deus licet sint tres personae; ad multiplicationem vero debent multiplicari habens et forma habita, vide de his commodius agitur in materia de Trinitate, unde D. Thomas qui in 3 distinctione 1 q. 2 art. 5 ad 2um docuerat in eo casu esse plures homines quia in multiplicatione tum substantivi debet attendi multiplicatio formae sicut et in unitate unitas formae, videtur in 3 parte q. 3 art. 7 ad 2um mutasse sententiam, cum hic ad multiplicationem petat multiplicationem utriusque.

2º de unionibus talibus humanitatum dici potest vel posse per unicam Deum uniri personae divinae, vel per diversas, sicut et

plures fq supernaliter posst uniri unica unione in eadem mā ut diximq in phia. Posset etq eadem persona diuina unire sibi simul plures humanitates existentes in diversis locis nec tn ideo eent plures hoēs propter dicta: Si tn uniret sibi nāē humanas et angelicas v.g. adhuc eet una persona et unus suppositus et q simul homo et Angelq, inter quos daret tunc coicatio idiomatus de quo infra.

Dices; quo pacto in Deo dicunt eē tres personę substantiuè cus tn sit eadem nā diuina. Rr ibi sumit persona pro habente personalitatem, unde nā diuina neq ex parte habentis neq ex parte fq habita affert in recto et ex vi significationis, q valde alterdit in presenti, neq in his immorandum ē quę facile ex dictis et dicendis colligent.

Commentarius

in q. 4.a D. Thę de mo unionis ex parte nę assumptę.

Continet sex articulos: in 1.o docet magis assumptibilem eē nās humanas quas sit quęcunq alia nā; in 2.o n̄ eē assumptas personas, in 3.o n̄ eē assumptum hoēm. in 4 n̄ debuisse assumi humanitates abstractam ab oī individuo; in 5.o n̄ debuisse assumi oēs humanitates; in 6.o decuisse assumi nam ex stirpe adami.

Disputat.o 7.a

De na p. unionem hypostaticas assumpta et assumptibili a Deo

Ea quae ad hanc disputat.es pertinent brevissime tractadam q.a facilia sunt et in ipso textu S. Thae satis perspicua, ex dictisq. supra disp.e 2.a de conuenientia incarnationis quoad substas ejus et circunstantias et disputat.e 3.a q.e 2.a satis colligunt. Legi etiā poterit S. Thas in 3.o distinct.e 2.a

C.o 1.a

An omnis na creata sit assumptibilis a Deo?

Inprimis rejiciendus est error Vbiclephi asserentis n. potuisse à Verbo assumi ullas alias humanit.es praeter eas singularem quas assumpsit, eadem. n. rō ē de aliis humanitatibus. Igitur si aliqui Doctores negare videant potuisse assumi nas angelicas, alij potuisse assumi nas irrationalem: cois tn Theologorum sa hic et in 3.o affirmat id poste ē, satisq. suadet et virtus assumentis et capacitas obedientialis rei assumendae, et cum in quavis na creata subsistentia distinguat realiter à na ut ostendimus in metaphª, n. ē cur aliqua excindat ab assumptibilit.e passiua.

Et q.d attinet ad nas angelicas supponunt id Doctores super illud Pauli ad Hebreos 2.o: Nusquas Angelos apprehendit sed semen Abrahe apprehendit, supponit q. potuisse Deus assumpsisse nas Angelicas; q.d v.o atti

ncr

ner ad nas ironales, id plane docent. Tertullianus in lib. de carne Xpi contra Marcionem paulo post initium, et Nicenus in orone magna cathechetica cap. 27 alij SS. PP. quos refert Vasq. hic disp. 30 cap. 2º et 3º ubi cap. 4º bene explicat mentem D. Thom. pro hac pa: ut cum de facto assumpserit corpus et aias nō eum neget aliquas nas ee assumptibilem.

Pro legitima autem hujus quaestionis intelligentia aliqua notanda erunt. 1us est nō fuisse ita congruum assumpsisse nas Angelicas propter rones dictas sup. disp. 3 q. 2a, nec sexus femineus &a. vide D. Thom. in 3º distinct. 12 q. 3 ubi varias de hijs quaestiunculas excitat. Deinde nō ee ita decens assumere nas irronalem, ideo solj inveniunt aliqui doctores qui negant assumptibilitatem aliarum narum praeter humanas: nō tn ee indecens positive, jam nō ee id physice impossible, nec e unde ea indecentia colligat cum de facto videri mus Deus nas corporeas cum proprietatibus ita abjectis assumpsisse.

2us est Deus unitus cum na ironali nō faceret personas sed suppositum solum, q. talis na nō e capax personalitatis, sic corpus in triduo denominabat sub sistens et nō persona: neque talis na redderet sancta et grata Deo, quatenus id dicit ee capacem amicitiae ei et visionis Dei; ee tn sancta hoc est digna adoratione et veneratione ut pote res ita dicata Deo; sic corpus in triduo erat dignus adoratione latriae; et tn q. se nō erat capax gratiae, amicitiae &a. nec item eliceret in ea na actus meritorios propter ejus incapacitatem sicut nec

de facto mixtivo et digestivo erant actus meritorii.

3.us est q.d si posita unione substantiali inter naturam equinas v.g. et Deum, daretur comunicatio idiomatum, tamen non ita deberent eae denominationes usurpari, ne quaequid impropie dicant, sed quod minus decore videtur, unde non debet cordatus theologus ita absolute proferre Deum posse esse equum, carere &c.a, praesertim vulgari sermone et coram imperitis. 4.us est non esse assumptibilem humanitatem ut sic v.g. abstractam ab omni individuo, tum quia ea non datur a parte rei ut ostendit in logica, tum quia non distinguitur realiter a singularitatibus, quare rejicienda est sententia Alberti in tomo 2.o in praedicamento ..., disp. 1.a q. 10 dubitatione 2.a c. 1.a asserentis non esse similiter denegandum Deo quod saltem per potentiam absolutam possit producere naturas cum gradu generico distincto realiter ab specifico, idemque dicit de specifico respectu numerice.

Deinde dicendum est posse assumere non solum naturas completas sed etiam incompletas separatim, corpus solum, animam solam &c.a, ita docet communis sententia, beneque probat Suarez hic disp. 14 sec. 3.a, rationes quae supra allatae idem suadent, nam tunc diceretur persona tale compositum, sive sumatur pars integra physica ut sola materia aut sola anima, sive pars integralis, ut caput solum aut manus sola, quia nomen personae tribuit nisi toti completo naturae rationalis. Vasquez 3.a hic parte disp. 32 probans partes physicas compositi praeter animam rationalem non habere partiales subsistentias nec posse seorsim subsistere, idemque sentit Cabrera q. 4 art. 1 disp. 4.a, sed hoc falsum esse ostendimus in metaphysica

C.° 2.ª

Utrum accidens possit immediate uniri Deo?

Affirmant Valent. hic disp. 1. q. 14 puncto 1. § Nihilominus tertia ratio, Medina q. 4 art. 1. ubi Cabrera disp. 5.ª et 6.ª, Pithigianus distinct. 2.ª q. 1.ª art. 3.º quos alios refert. Probat Valentia quia cum persona divina habeat perfectionem simpliciter infinitam, potest eminenter supplere eam vim a qua res aliqua intrinsece dependet remotis tamen imperfectionibus subiecti, et ita tunc respectu accidentis neque gereret officium proprie neque subiecti, satis est quod id contineat aequivalenter. Deinde addit in eo eventu non esse necesse quod persona divina diceret in concreto [...] sed in abstracto accidens illud quod assumeret, v.g. si assumeret albedinem, nec diceret alba nec albedo, quia eae denominationes petunt tribui subiectis quae per tales formas afficiunt et perficiunt. Demum addit ad dictus unionem talem quae uniret accidens cum Deo, non futuras hypostaticas nec talem qualis est aliqua ex iis quae extant sed contigerunt, minus tamen esse dissimilem unioni subiecti et accidentis quam ulli alteri; ita rem explicat Valentia.

3 Probat Pithigianus citatus quia non requiritur major virtus ad tollendas dependentias accidentis quam ad tollendam dependentias substantiae, sed hoc 2.us potest quod certe, deinde deinde quia licet creatura nequeat substentare accidens nisi exercendo officium subiecti respectu illius, et accipiendo informationem ab eo, attamen Deus sublatis his imperfectionibus potest sustentare accidens non solum in genere causae efficientis ut in accidentibus.

Eucharistie q̄d n̄ potest n̄ fieri ab aliqua p̄sona divina q̄ n̄ subsistat p̄ aliquid absolutum, sed etiā p̄ rationem ejus dependentiæ se illi uniendo iuxta proprietatem aliquas relativas; addidit etiā Valentias in eo casu p̄sonas divinas denominandas esse ab accidenti in concreto v. g. albas nec aliud esse posse q̄ sicut nequit assumere naturam substantialem quin ea denominet, ita neq̄ accidentalem sine denominatione quæ requirit ad unionem. Ultimo addit nihil obstare q̄ tunc illa unio n̄ esset hypostatica nec̄ quæ est accidentis cum subiecto, futuras tn̄ unionem ad unitatem individui & singularis sm eas habitudines quas accidens hēt ad suppositum alterius rē in ratione substentantis ad substentans, potest q̄ n̄ dependere denominatione accidentis ab eo q̄d subjectet & substentet efficienter ab aliquo satis est q̄d ab illo tret īmo explicari hæc ille.

Præfatas sas Cabrera alia via probat supponendo tanquam verissimum posse accidens assumi a divina Persona ad communicandum illi existentias divinas ita ut p̄ ita... ... mediate uniat illi, existentia v° divina immediate: probat q̄ n̄ minus continet existentia divina eas existentias creatas quas subsistentia divina subsistentias creatas, sed hæc potest eas supplere q̄ et existentia divina existentias creatas, ergo adeo sicut humanitas hoc facto in Xpo Dno subsistit p̄ subsistentias divinas, ita posset accidens existere p̄ existentias divinas. Confirmat q̄ nulla major repugnantia videtur esse in eo accidens existere immediate p̄ existentias divinas quas in eo q̄d separatus ab omni subiecto servetur a Deo in sacramento Altaris.

Communior tn et v̄a sa negat posse accidens aliquod pacto immediate assumi à Deo. ita Suar. hic disp. 14 sec. 4. 1ª ass. disp. 30 cap. 5. Albertinus t. 2. in tr. de dicam. subst. q. 8ª corolario 8. dubitar. 2ª et alij plures quos ipsi referunt; taceng. D. T. quarens rem ex professo tractantes nunquam talis qrij unionis meminere. Pr breuiter similibus aliorum rationibus n̄ ita efficacibus. Deus ex dictis disp. precedenti n̄ potest immediate uniri alicui extremo creato nisi rone subsistentie adcoicandus illi effectus fralem subsistendi, sed hoc nequit conuenire accidenti, sicut n. substa essaliter repugnat inherere, ita accidenti subsistere seu existere per se positiue n̄ minus quam repugnat lapidi intelligere etsi in eo poneret intelle. Dices quantitati in eucharistia ee factu dat mus substalis ut p se existat, sic n. opinat Caietanus 3. p. te q. 77 art. 1. et alij; aut saltem mus accidentalis ut docet Suar. t. 3 in 3 p. disp. 50 sec. 7 q. n̄ repugnat accidens uniri persone diuine ut per se existat independenter à subo. Resp. neg. 2ª est q. in primis talis mus siue substalis siue accidentalis impossibilis est ut ostendimus in pmia, accidens n. de se e incapax existendi p se positiue ut nuper dicebamus; deinde licet id posset coicari accidenti ab aliquo mo creato n̄ tn à persona diuina que cum sit fraliter subsistentia n̄ potest reddere p se existens accidens quin illud reddat subsistens q. aio repugnat ut dictum est.

4 Ex his constat ad argumta oppositae partis, n̄ n. deest effectus fralis qui coicari possit à Deo accidenti immediate sibi unito, et ideo illi mediate potest uniri sit accidentia quatenus unit sibi immediate nam creatas in qua

illas, ut de facto contigit in mysterio incarnationis. Dub inde ablato si posset esse talis unio immediata, certe deberet esse de praedicamento accidentis sublatis imperfectionibus in modo afficiendi personas divinas cum videamus de facto accidentia unita substantiis uniri per unionem de genere accidentis, ut in plurimis unio sequitur, tum ut alibi ostendimus praeter quas in hoc propter speciales ejus rationes. Praeterea non fieret unum per se ex accidenti et persona divina sicut neque ex substantia quaecumque illa sit et accidenti cum pertineant ad diversa praedicamenta. 3° in eo casu persona assumens denominaretur ab accidenti in concreto ut vult Pithigianus, cum nec sit incapax recipiendi talem denominationes, nec possit exhiberi positiva unione, cum idem sit persona divina alba v.g. ac habens albedinem: nec est haec denominatio de genere earum quae praeter unionem sunt ad subsistentiam specialis conditiones ut denominatio intelligentis, ridentis etc. de quo plura in physica.

Q. 3.a

U. natura creata retenta propria subsistentia potuerit assumi a Deo?

Negativam partem probavimus in metaphysica disp.e de subsistentia quare ea hic non sunt repetenda. Solus addo sequentes notationes. 1.a est quod sunt probabiles et similia ex eo quod humanitas in Christo Domino assumpta fuerit a Verbo, inferant non habere proprias subsistentias, tamen probabiliter potest responderi tale argumentum habere vim supponendo ut docet fides in Christo Domino esse unam personam.

manifestius autem est non posse humanitatem cum propria personalitate assumi à Verbo in unitate personae, cum tunc necessario essent duae personae sicut modo sunt duae naturae; firmius tamen erit argumentum si supponatur non esse de potentia absoluta posse simul esse personas creatas et increatas in eadem humanitate terminando illas.

— 2a notatio est Tas negantes posse assumi humanitatem à persona divina retenta propria subsistentia, ita esse communem Thomistis, et Scotistis ut solum propter medium extrinsecum habeat tantas probabilitates ut opposita merito contra reijciatur. Nec mirum est subsistentias creatas dare propriae naturae talem modum inseitatis et perseitatis, ut illas reddat omnino incapacem alterius terminationis non solum potentiam naturalem hoc enim quilibet modus habet in suo genere, sed etiam potentiam obedientialem, ideoque speciali titulo subsistentia appellatur ultimus terminus naturae.

— 3a est tres subsistentias divinas posse simul terminare easdem naturas creatas, quia non dant modum existendi in alio diversa ratione, at vero subsistentia propria dat modum existendi in se totaliter ac proinde excludit omnem alienas subsistentias per quas natura redderetur existens in alio: respectu vero divinae non dant inseitatem et perseitatem tanquam subsistentiae creatae: nec repugnare naturas creatas simul terminari pluribus subsistentijs etiam creatis, si illae non darent inseitatem, at cum propter naturalem limitationem solum unas subsistentias ut naturalem habere possit, per alias esse in alio simul omnino repugnat.

— 4a est: etiam si id esset possibile, una subsistentia non subsisteret per alias, sicut nec in Deo subsistentia absoluta, si ea dat, terminatur per relativas nec una relativa per aliam, sed

sola na trar ipsi sibi, q sicut unus Ubi nequit ubicari p aliud, ita nec una subsistentia subsistere p alia.

S; et qui dicunt subsistentias in creaturis n distingui realiter a na de quo sup initio disputationis, n secedunt p sonam creatas assumptas fuisse a Verbo, q ly secedant nihil reale creatus defuisse illi huma nit, addunt tn eo ipso q alteri unitr, n uniri ut personas, cus jam supponat n manere ultimoratas.

Cp 4.

U. Verbus divinum assumpserit hoiem?

Ita loquunt scilicet Ephesinus, Toletanus, Franco phordiense, Ambrosius, Augus Damascenus, Anselmus et alij S.S. Pes quos refferunt Suar. hic ad art 3 q 4 et alij interpretes. Rt D. Thas loco citato et cus eo cois sa talem locutionem n ee uitandas tanquam proprias sed pie exponendas ubicumque reperiat apud sacros Doctores ita ut sensus sit assumptas fuisse humanitates n tn cus psonalite creata, atq ita ibi homines sumi pro humanitate p figuratas locutionem qua solet sumi concretus pro abstracto et totus pro pte, sicut dr Xpus Dns descendisse ad inferos et tn sola aia descendit n vo corpus; planeque nullus et P.P.es id sentiunt cus alias q Nestorius unanimi consensu fateant Deus n assumpsisse psonas creatas: et certe sensus e Deus assumpsisse hoiem n qui antea erat sed qui resultabat ex tali assumptione posita unione inter humanitates et Verbus. quare acri reprehensione dignus est Ludovicus Vives qui in commento cap. 13 libri 9 de civitate Dei grammaticus magis quam

Theo

Theologus stenlit non mira proprie dici hominem assumptum fuisse à Deo quod humanitas, de qua hic agitur, Theologos. Scholasticos qui aliter loquuntur. Sed jam ea Ludovici temeraria sententia delet ex Augustini commentario jussu inquisitionis.

Duo tamen in hac quaestione notanda sunt; primus est nullam praecessisse in humanitate assumpta personalitatem creatam quae per unionem hypostaticam Verbi destructa fuerit ut docent Theologi cum D. Thoma hic quaestione 4ª art. 2º certus est, id est ex doctrina Dominus eam non prius tempore personalitatem fuerit ea humanitas quam unita hypostatice Verbo. Neque obstant verba Innocentij 3ⁱ in quadam decretali asserentis Personam Dei assumpsisse personam hominis. Respondet bene D. Thomas citatus ad 2um, sensum esse non quod praecesserit personalitas creata quae destructa fuerit, sed quod persona Verbi sua unione impedivit ne talis humanitas haberet propriam personalitatem.

2us est potuisse assumi à Deo humanitatem habentem antea propriam personalitatem ita tamen ut haec destrueret adveniente divina, in eo non nulla prorsus appareret repugnantia ut bene notarunt Suar. hic disp. 14 sect. 4ª § 2º est certus et Vasq. disp. 73 cap. 1º nº 2º. Et si D. Thomas 4º contra gentes cap. 43 contrarium videatur sensisse, notat Suarez in hac 3ª parte quaestione 4ª art. 2º id retractasse, ubi S. Doctor ut probet in humanitate Christi Domini non praecessisse personalitatem creatam, non recurrit ad impossibile sed ad convenientiam, quia scilicet frustra praexisteret cum oporteret illam corrumpi in assumptione humanitatis.

Cap. 5ª

An humanitas Xpi Dni habeat appetitum
naturalem ad suas proprias personalitates creatas
fuitque in statu violento? 9

Circa 1am difficultatem negant Cajetanus et Medina hic art. 5°.
affirmat Vasq. disp. 34 cap. 2° et alij. Utramque partem
ad concordiam reducere conatur Suar. disp. 8a sec. 3a § Et
placet, existimusque duas non posse esse de re ipsa, et magis
probat negativam partem asserens humanitatem Xpi Dni
habere quidem naturalem capacitatem ad propriam personalitatem, non
tamen appetitum, cum non debeat dici appetere separationem
a Verbo, sine qua nequit habere propriam personalitatem.

Dicimus igitur esse, si nomine appetitus naturalis et inclinationis intelligatur
capacitas naturalis ad recipiendam propriam personalitatem, sine
dubio eam habet humanitas Xpi Domini; si autem intelligatur
appetitus naturalis et inclinatio per proportionem analogicam
ad appetitum rationalem, quo natura recte constituta semper appetit
majus bonum, sic nulla ratione humanitas Xpi Dni habet
appetitum et inclinationem ad propriam personalitatem creatam.

1a pars probatur etenim potentia naturalis receptiva propriae subsistentiae
non destruitur per unionem hypostaticam, cum ea non distinguatur
ab ipsa essentia humanitatis, neque actuat et expellit per unionem
hypostaticam, quia haec afficit potentiam obedientialem, quare adhuc
retinet ea humanitas suam naturalem capacitatem ad propriam
subsistentiam et privationem illius ... non potest in actum pro-
dire dum retinet personalitatem divinam quam utramque simul
habere nequit ex supra dictis. Et sane hanc partem
solum videntur probare ea quae affert Vasquez pro sua sententia.

2a vero pars etiam probatur, quia per appetitum rationalem bene ordinatum
non solet appeti minus bonum incompatibile cum majori,

qº in eo sensu et locutione metaphorica n̄ appetit hu=
manitas proprias personalitates quas retinet diuinas,
à qua accipit effectus fratem subsistendi et infinita alia
bona, vide sup. disp. 2ª q. 2ª. Atq. ita si optio
daret ei humanit. p̄ appetitus rōnalem, procul dubio
mallet effici à diuina p̄sonalit. presertim inseparā-
biliter et amittendo proprias, quas hanc here n̄
habendo diuinas: sic mal. dus hēr ajas rōnalem, n̄
dr appetere equinas v.g. p̄ appetitus analogice sumptus
ad rōnalem, qª n̄ debet velle minis bonus amitten-
do majus, 3 habeat capacit. nalem ad illam.
Dices; intell. creatus et si habeat scias supernales
dr appetere nales et p̄ appetitus analogice sumptus
ad rōnalem. Ergo similiter in presenti. Rdeo utrumq-
que scis potest simul ee in intellu et ideo potest utrumq.
appeti, n̄ tn̄ utraq. personalitas in na. ac proinde n̄ potest
utraq. appeti mō supª explicato.
Ad 2am difficult. Rdet Vasq. citato cap. 3º n̄ ee in statu
violento qª violentia n̄ infert nisi ubi impedit efficien-
tia: at cum p̄sonalitas creata n̄ procedat efficienter à
na cujus est, nulla infert violentia si ea impediatur
adventu alterius; et cap. 4º n. 13 addit n̄ posse recte
defendi humanit. Xpi Dni n̄ ee in statu violento si
asserat subsistentias creatas profluere à na. substali cujus
est. Sed dm̄ e et si asserat personalites proprias p̄
emanat. profluere à na creata de quo diximus in metaphā
ad huc n̄ ee in statu violento in Xpo Dno qª ad violentiā
n̄ satis e q. impediat aliqua efficientia utcunq. et ines

sensu aliquis impetus naturalis efficiendi, sed requiritur praeterea quod impedimentum proveniat ab agente naturali et sit praeter naturam de quo bene Suar. supra citatus at in praesenti casu impedimentum provenit ab agente supernaturali et sit praeter obedientialem, dato quod supernaturalis subsistentia perfectior supplens vicem propriae, non quod est unde proveniat violentia: idque intendunt Cajetanus 1a parte quaestio 82 art. 1 post cessionem tertias ad 1um et Conradus 1a 2ae quaestio 6 art. 4 § Nota hic, cum asserunt non pati violentiam subjectum si dum privatur propria subsistentia accipit aliam perfectiorem eminenter continentem proprias perfectiones eiusque modo praebentem suum effectum formalem. —

Unde ea in gratia verissima doctrina est numquam Deum violentias inferre creaturae utendo sua obedientiali illius, tum quia haec non est debita creaturae ad suas operationes sed Deo, tum quia non laedit suam naturam. merito quod dicat Augustinus tomo 6 lib. 26 contra Faustum manichaeum cap. 3 ad medium: Deus creator et conditor omnium naturarum nihil contra naturam facit, id enim erit cuique rei naturale quod ille fecerit, a quo omnis modus, numerus, ordo naturae. —

Q.o 6.a

An Verbum assumpserit unam numero naturam singularem ex stirpe Adae?

Non potuisse assumi naturam universalem constat ex supra dictis quaestione 1 notatione 4a, eam autem fuisse unam non et non plures, de fide est contra illud Pauli ad Galatas 3o; Non in seminibus quasi in multis sed quasi in uno qui est Christus. Fuisse eamque fuisse

et

ex stirpe Adae de fide e, quia Luc. 3° deducat Xpi Dni genealogiam usque ad Adamum, vide Medinam 3a p. q. 31 art. 1° et 2° ubi etiam art. 6° reijcit Gallatinum lib. 7° cap. 4° et Rabinos fingentes eamdem num. mam corporis Xpi Dni fuisse in Adamo, refertque varia eorum figmenta de quadam nobiliori parte mae in Adami formatione reservata ad B. Virginis plasmationem, derivata successivo ordine ab Adamo per posteros usque ad Xpum Dnum derivata supra disp. 4 q. 1 sec. 5 ad 3um, vide D. Thomam ibi et in 3° distinc. 3 q. 4 art. 2°. Quod autem veniens fuerit humanitas Xpi Dni fuisse de stirpe Adae, lege varias congruentias quas D. Thomas et interpretes afferunt hic ex Sanctis PP. 69.

Addit noster Iacobus Granado in lib. de immaculata Dei genitricis conceptione disp. 2a cap. 2° humanitatem Xpi Dni esse naturaliter petere non descendere ab Adamo per mares, supponentes ex individuatione a ma signata, eamque individuari in ordine ad B. Virginem ut ad matrem et in ordine ad marem petentem non descendere ab Adamo, id pertinentem ad alium ordinem rerum, atque ita etiam si ea humanitas non assumeretur a Verbo, non fuisse obnoxiam peccato originali, quia sine semine virili ab Adamo descendente non incurrit ut docet fides.

Veneror hanc doctrinam et Auctoris pietatem sed in hac parte vera esse non existimo, 1° quia in ea opinione quae supponit de individuatione a ma signata potest sequi oppositum, asserere non eumdem non effectum ex sua natura individuari in ordine ad unam causam partialem pertinentem ad hoc universum et ad hunc ordinem rerum; et ad alias pertinentes ad aliud univ-

versus et ad alius ordinem, idem e ac dicere talem effectus nunquam posse aequaliter produci in re, cum nequeat utraque ea aequaliter simul existere, sicut nec utrumque ordo rerum nec utrumque simul universum; quod in physica maximum videtur inconveniens projectis in ea opinione de individuatione: deinde sicut quilibet individuus individuaretur in ordine ad suum universum in ea doctrina, ita peteret collectionem causarum ad illud pertinentium, neque non servaret ordinem naturalis rerum qui in individuatione necessario servari debet.

2° quia sicut gloriosius fuit Deo media femina scilicet B.ta Virgine ad hoc universum pertinente ratione utriusque parentis Diabolum qui per feminas vicerat, debellare, ita et quod humanitatem ad hunc ordinem ratione utriusque parentis pertinentem de qua valde praedicant PP. quod in ea Verbum mortalitatem assumpserit non peccatum, quae tamen ex se non minus obnoxia erat peccato Originali quam mortalitati: praeclara sunt ad hanc rem verba S. Leonis serm. 1° de nativitate Domini; Magno, inquit, et mirabili jure factum est ut Omnipotens Dominus non in sua majestate sed in nostra congrederetur humilitate, objiciens ei eamdem formam eamdemque naturam mortalitatis quidem nostrae participem, sed peccati totius expertem. Certe si humanitatem assumptam non peteret descendere ab Adamo ratione matris et ea ratione non esset ex se obnoxia peccato Originali, non objiceret Deus Diabolo eamdem formam eamdemque naturam quam ipse vicerat in Adamo, quod

n̄ viceret humanitᵉ̃ petentes diversus parentes —
— 3º qᵃ secus n̄ ita bene intelligeret quo pacto Xp̄us
Dn̄s tantopere in n̄ra assimilatus fuerit nobis Xᵃ
id ad Hebræos 2º; Debuit p̄ oīa fratribus simi=
lari: deinde n̄ ita complete eēt frater noster in
n̄a si diversus parentem exigeret. Addeq᷑ hoc pac=
to melius intelligitur qua rone Verbum assumpsit carnes
de stirpe Adæ et de massa peccati ut loquunt PP̄es.
q᷑ si ea humanitas ex se obnoxia erat peccato mor=
tali actuali, quid mirus eēt obnoxia peccato Origi=
nali q᷑ minus grave est: et eius ea humanitas n̄
obnoxia peccato Originali ex se, n̄ ita proprie pos=
set dici de massa peccati n̄ eēt Deo ita gloriosius
in ea peccatus devincere.

Commentarius

In quæstᵉˢ 5ᵃˢ D. Thæ de modo unionis ex parte partium humanæ n̄æ, et in 6ᵃˢ De modo assumptionis quantum ad ordinem.

Continet qº 5ᵃ quatuor articulos. In 1º docet D. Thos debuisse Dei filius assumere verus corpus; in 2º illud esse terrenus ex carne et sanguine; in 3º assumpsisse aīam; in 4º debuisse etiā assumere intellectus. Qᵒ 6ᵃ continet 6 artᵒˢ, in 1º docet D. Thas Verbus assumpsisse carnem mediante

āia; in 2° assumpsisse aīās mediante spū seu mente; in 3° negat prius assumptas fuisse aīas quas carnem; in 4° negat carnem prius unitas Verbo quas aīa; in 5° ordine intentionis docet prius assumptas fuisse humanitātes quas ejus partes, et partes media humanitātis, ordine tn executionis prius nā assumptas fuisse partes, et illis medijs totas humanitātes; in 6° denique humanitātem nō fuisse assumptās mediante grā habituali, cum ea sit effectus sequens unionem hypostaticas neque mediante grā pro gratuita Dei voluntāte sumpta, cum ea potius sit causa efficiens, vide supra ca artus 10 q 2ª.

Disputatio 8ª.

De partibus nā humanæ assumptæ et ordine assumptionis. Q

Plura complectitur hæc disputatio quæ ad dogmata fidei pertinent in quibus probandis cum inter catholicos res constet, nō erit immorandum, præsertim cum interpretes ijs abundent, alia nō sunt ita difficilia ut longiorem petant tractatūs.

Cap. 1.

V. Verbum assumpserit v(er)as corpus et aīam cum unione utriusque inter se. Q

1ª ac° de fide: Verbum assumpsit v(er)as aīas rōnalem ejusdem spei cum nrā. Ita D. Thōs hic et interpretes qui innumera congerunt scriptu(rarum) et P.P.(um) testimonia ad probandum hoc dogma, vide Suar. et Vasq. hic. Prob. 1° ex S(crip)tura

illa

Matthei 26 ait Xpus Dnus: Tristis e aia mea, ioan.
12: Nunc aia mea turbata est, et Luce 23 eadem
aia Tu ipsi. Cus q iii de fide Verbum assumpsisse aias
que fuerit capax tristitie ronalis et doloris, de fide est
assumpsisse aias ronalem. Accedit ro, etenim Xpus Dns
n fuisset vs ho nisi habuisset aias ronalem. hinc refelluntur
varie hereses. 1a Arij et aliorum asserentium Verbum n assump=
sisse aias, id ipsum Verbum fuisse loco aie ipsi carni.
2a aliorum affirmantium Xpum Dnm habuisse stm aias sensi=
tivas, tribui solet Apolinari quatenus asserebat Verbum
assumpsisse aias sine mente, sz Vasq disp 37 cap. 1 ero
dicat Apolinarem antea sensisse itemq Arius, postea tn juxta
sua testimonia sse asseruisse assumpsisse quidem aias hois
sine mente tn.

Nec est alicujus momenti argumentum Apolinaris; si in Xpo, inquit, fu
it aia humana, ergo et humana cogitatio, at hec semper est
causa peccati aut ea pugnat peccati que admitti n debet in
Xpo Dno. Rent Athanas. lib. de incarnat Verbi adversus
et Ambros. lib. de incarnat cap. 7 humanas cogitat es in
Xpo Dno posita unione cum Verbo, ita ab eo regi et sancti
ficari ut ea humanitas maneat impeccabilis de quo infra.

2a conclo de fide: Verbum assumpsit vs corpus humanum et
terrenum ex B. Virg ejusdem speci cum nro. Ita clamant
passim scriptura et PPes. ioan. 1: Verbum caro factum e,
Luce 24: Videte qa Spus carnem et ossa n het sicut me
videtis here; ad Rom. 1: Factus e ex semine David
sm carnem; ad Heb. 2; qa pueri coicaverunt carni et
sanguini et ipse coicavit eisdem. textus Syr et Pag
nini ibi; qa filij participaverunt carnem et sanguinem,
et ipse ad eumdem mus participavit eadem. Rone
pbr q Xpus Dns est vs homo, v aut hois etia n salvat

nisi posita aīa ronali cu corpore terreno, q̄ Xᵃ recessit in carnatio fuisset solum phantastica, et mors ac resurrectio ipsius fictitia. Hinc refutant variæ hereses 1ᵃ Cerdonis Marcionis et Manicheorum dicentium corpus Xpi Dni non fuisse verum sed apparens: 2ᵃ Valentini asserentis corpus Xpi Dni fuisse de cœlo sumptum et per B.ᵃᵐ Virginem pertransiisse. 3ᵃ Apellis affirmantis fuisse corpus quoddam ex elementis fractum diversæ ronis ab aliis corporibus humanis: 4ᵃ Apolinaris dicentis fuisse quoddam corpus fractum ex divinitate et illi consubstantiale, vide sup.ᵃ disp.ᵉ 1ᵃ q.ᵉ 1ᵃ, argumenta hereticorum et solutᵉ vide dispᵉ 5ᶜ q.ᵉ 1ᵃ supᵃ citata.

3ᵃ cō de fide: Verbum assumpsit corpus et aīam unita inter se. Ita definit in concilio Ephesino 1ᵒ cap. 13 asserente Verbum assumpsisse carnem aīatam aīa ronali, idem autem ē carnem aīari ac uniri aīæ, idem habet Calcedonensis actione 5ᵃ et D. Thom. hic q.ᵉ 2ᵃ art. 5ᵒ ait oppositum esse hereticum et 4ᵒ 5ᵃ gentes cap. 37. Pbr rone q.ᵃ homo non surgit nisi ex aīa ronali et carne unitis seu et esset compositum p̄ accidens sicut acervus lapidum et n̄ daretur in quo exerceret generatio et corruptio seu mors cum nec mā nec aīa ronalis in se generent aut corrumpant.

Hinc confutant heresis quam refert Magister in 3 distinctᵉ 6 asserentium Verbum assumpsisse quidem has duas partes corpus et aīam n̄ tn̄ unitas. Sed mirum q̄ Magister refert eam doctrinam n̄ ut hereticam sed ut opinionem, et distinctᵉ 1ᵃ sm eam nititur verificare quæ Sᵗ de fide ac si eet probabilis. et in 3ᵒ distinctᵉ 22 ait Xpus Dus fuisse in triduo hoīem. D. B. Ven. ibi Scotus Carthusianus et Gabriel aiunt tempore Magistri n̄ censeri hereticam, cetera et ante tempora Magistri damnata fuerat in concilio Ephesino citato anno 468 et in Calcedonense anno 488, Magister vᵒ floruit

ad annus 1145; ceterum mens Magistri ab heresi libera fuit
quia ipse distinct. 22 citata existimavit unionem non requi-
ri ad rationem hominis. D. Thomas 3a p. q. 50 art. quia eam
doctrinam damnat erroris, nam vere mors efficit ut qui
moritur desinat esse homo animal vivens. Ita ac triduo Christus
Dominus non mansit homo in triduo, nisi dicatur cum addito ho-
mo mortuus ut ibi monet D. Thomas, vero dici possit Christum Dominum
constare ex tribus substantiis seu naturis vide supra disp. q. 1a

4a conclusio: Christus Dominus est univoce homo cum aliis hominibus
et ejusdem speciei infime cum illis. Ita D. Thomas hic q. 2
art. 5o ubi Medina. Colligitur haec veritas manifeste ex
dogmatibus fidei supra positis, 1o quia secundum fidem Christus Dominus est
animal rationale constans ex anima rationali et corpore ejusdem
rationis cum aliis hominibus, ergo est homo univoce cum illis et
ejusdem speciei; 2o non esset filius B. Virginis proprie loquen-
do si non esset ejusdem speciei cum illa, quia ad filiationem requi-
ritur productio viventis a vivente in similitudinem; sic p.
vermis non dicitur filius animalis ex quo generatur; sonat illud ad
Philipp. 2o in similitudine hominum factus, idest in simi-
litudine specifica.

Obiicies: Christus Dominus habet personalitatem divinam quae in esse
hominis non est ejusdem speciei cum aliis hominibus qui habent personalitatem
creatam. 2o Christus Dominus ut est tale compositum essentia-
liter includit duplicem naturam unam divinam humanam al-
teram, ergo tale compositum non potest esse ejusdem speciei cum
aliis hominibus, immo neque ad aliquam speciem pertinere.

Respondetur ad rationem specificam non attenditur subsistentia sed natura et
cum natura humana sit in Christo Domino ejusdem rationis cum nostra vere et
proprie est homo univoce cum aliis hominibus et ejusdem speciei.

Ad 2um Respondetur Christus Dominus non includit divinitatem ratione esse specifica.

nē humanae sed rone talis individui, et ita non impedit uni-
tas specifica in ee hois ex eo q. in quantum ē tale indivi-
duum includat eo divinitas: ita ferme Rev. Medina
citatus. Ad ultimum R. tale individuum rone utriusq
nē n̄ posse pertinere ad aliquam spem cum tr̄a divina
sit una numero n̄ multiplicabilis cui nulla ro univer-
ca posset ee cois cum creatura, pertinet tn̄ rone hu-
manit.is modo explicato.

Q. 2.a

V. Verbum immediate assumpserit sangui-
nem et alias hujusmodi partes.

Sec. 1.a

Status et resolutio quaestionis.

Constat ex dictis q. praecedenti Verbum immediate unitum fuisse
partibus essentialibus hominis nempe aiae ronali et corpori, cum in tri-
duo utramq partem seorsim unitam retinuerit: deinde
cum corpus non sit aliud quam suae partes integrantes, constat
illis immediate unitum fuisse vg. carni, ossibus, partibus orga-
nicis, capiti et similibus. At q.a in corpore humano
alie reperiuntur partes minus principales necessariae tn̄ ad vitam
ut sanguis et alii humores, 2. ad meliorem constitut.nem
et commodit.ed ad operandum ut dentes et ungues, aut
ad ornatum ut pili et capilli; de his controvertit et prae-
cipue de sanguine, ex cujus resolutione aliarum partium
pendet resolutio. Dicimus q. constet Verbum assumpsisse
sanguinem, cum saltem mediate deberet assumi quatenus
scilicet erat in humanit.e immediate assumpta; de unione

immediate controversia est.

1ª sententia asserit Verbum divinum assumpsisse sanguinem isto mediante, ac proinde illum non fuisse suppositatum immediate à Verbo, sed habuisse suam propriam subsistentiam creatam. ita Durandus in 4º distinctione 10 quaestione 1ª nº 19 et distinctione 44 quaestione 2ª Gabriel lectione 93 in canonem, tribuit Ricardo, Abulensi et alijs. 2ª sententia distinguit duplicem sanguinem alium nutrimentalem et imperfectum qui ab alijs dicitur venalis quia est in venis alium perfectum qui ab alijs dicitur artherialis quia est in artherijs, et ait, illum non fuisse unitum immediate Verbo, bene tamen 2um. ita Cajetanus 3ª parte quaestione 54 art. 2º § de 1º autem quod tribuit Silvestro in Rossa aurea titulo 3º quaestione 30 et 31 ubi docet sanguinem nutrimentalem in triduo non fuisse unitum hypostatice, atque hanc Cajetani sententiam ait Cabrera quaestione 5 art. 2º disputatione 1 nº 31 esse communem sententiam Recentiorum: favet Pithigianus distinctione 2ª quaestione 3ª art. 5º §º 2º observandum est, quatenus admittit hanc distinctionem sanguinis in nutrimentalem et complexionalem ut ipse loquitur, et hunc 2um ait esse unus ex quatuor humoribus, illum vero esse qui resolutus ex allimento est de proximo convertendus in carnem et substantiam allitam, et de isto sanguine ait Christus Dominus fuisse conceptus in Beata Virgine et maxime de sanguine circumstante cor, qui est purissimus inter omnes sanguines, nos vero generari ex semine quod postea convertitur in tam sanguinis. Haec ille. Pro hac etiam distinctione sanguinis adduci potest D. Thomas qui quodlibeto 5º art. 5º ait alterum esse sanguinem perfecte decoctum qui est de integritate animalis sine quo vivere non potest, alterum non dum perfecte decoctum sed immediate genitum ex cibo et potu.

3° Sa absolute ait Verbum divinum immediate assumpsisse sanguinem trahendo illum hypostatice ita ut ei sanguis sibi subsistat per subsistentiam increatam Verbi: ita Capreolus, Major, Sotus et alij. favet D. Thom. hic q. 5ª art. 2° praesertim ad 2um ubi eodem modo loquatur de sanguine ac de carne, et clarius quodlibeto 1° art. 5°. Late probant Recentiores hic, Medina q. 1ª art. 2°, Suar. disp. 15 sect. 6ª et 1ª, Valen. disp. 1ª q. 5ª puncto 1°, Vasq. disp. 36 cap. 4° et alij. Ratio haec Sa saltem prout asserit aliquem sanguinem immediate fuisse unitum Verbo hypostatice jam hoc tempore ita certa est ut oppositum nequeat affirmari sine errore aut temeritate ut notant Valen. Suar. et Vasq. citati, Cabrera addit notam haeresis. —

Probatur haec ratio 1° ex Sa Scriptura illis locis quae eodem modo loquuntur de assumptione carnis et sanguinis, ad Heb. 2; quia pueri communicaverunt carni et sanguini et ipse similiter participavit ejsdem, haec autem participatio facta fuit a Verbo per unionem sui cum illis, 2° illis locis quae dicunt sanguinem Xpi Domini fuisse pretium nostrae redemptionis, quod melius intelligitur si dicatur sanguinem Xpi Domini non solum habuisse infinitum valorem ratione actus quo offerebatur, hoc enim etiam haberet quaevis ejus lachryma sine immediata unione ad Verbum, sed etiam quia ipse sanguis immediate erat unitus Verbo, quorsum enim ita commendaret pretium sanguinis Xpi Domini 1ª Petri 1; non corruptibilibus etc. sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Xpi, et alibi saepe, si nihil speciale haberet in hac parte praeter lachrymas, sudorem aut alia ejusmodi quae non fuere immediate

assumpta à Verbo?

2.º pbr ex concilijs, inprimis in Ephesino, Calcedonense et alibi ipso [illegible] sic statuit tanquam dogma [illegible] Verbus factus fuisse hoiem p assumptione carnis et sanguinis: sentiunt q concilia eodem modo assumpsisse Verbus carnem et sanguinem atq adeo immediate, ac proinde cum dicunt p assumptionem carnis et lachrymarum aut p assumptionem carnis et aliis v.gratia vel alterius similis accidentis [illegible] eumijs mediate unitus fuerit Verbus ex suo dictis. Celebre é illud Clementis 6.i in extravagante Unigenitus, modica gutta sanguinis Xpi propter unionem eius Verbo pro humano gre suffecisset. supponit q sanguis immediate unitus Verbo. deinde in Directorio inquisitorum parte 2.a q.e 10 n.o 1.o reffert de mandato Clementis 6.i damnatus fuisse ut erroneus dictum cujusdam [illegible] scilicet sanguinem Xpi in passione effussus fuisse à Verbo separatus. a fortiori q.o supponit fuisse illi immediate unitus ante passionem.

3.º pbr rone si quam aliqui stant supponentes sanguinem informari aiâ cujus oppositum late ostendimus lib. 1.º de aiâ, D. supponendo eê partem hois ad illius integritatem ptinentes cum illam enumeret inter partes aialis Aristoteles lib. 2.º de partibus aialium cap. 2.º, vide 1.º physicorum D. 22, unde ait Seneca lib. 2.º q.uo naturis; quasi pars nri est sanguis, loco etiam citato ostendimus 4.or humores eê partes secundarias hois ad illius secundarias constitutioes pertinentes: ex quo sic constat argumtus: Nulla é repugnantia in eo q Verbum immediate unitus fuerit sanguini; deinde sanguis ptinet ut par.

salis secundario ad constitut.^co^ hois et n̄ solū ut accidentia quę n̄ ꝯtinent ut pars neq̄ primario neq̄ secundario, q.^d^ si acci dentib, mediate unit Verbus, sanguini immediate debuit uniri, cuꝰ ex alio capite supponat Verbus perfectissime as sumpsisse nām hoīs et integerrime, sic n. docent scilicet PP.^es^ unde si solū mediate uniret sibi sanguinem, licet assumpsisset hoēm quoad prędicata essentia, n̄ tn̄ perfecte et integre quoad mūs assumendi.

Et sane hanc strictissimā ꝯiunct.^em^ sanguinis cum nā hoīs satis indicat s. ipse mūs loquendi quo caro et sanguis pro homine usurpant. s. per sinegdochem sumendo part em pro toto s. p̄ periphrasim sumendo carnem pro corpore et sanguinem pro aīa, sanguis .n. q.^d^ ꝯspi ciat aīas in se ut notat Philo in lib. de eo q.^d^ de terius potiori insidiari soleat ad medius et alij fami liare, id est proprij ꝯtra illud purpureas vomit illa aīas. Matthęi 16: caro et sanguis n̄ reuelauit tibi, idest a nullo hoē didicisti, ad Gallatas 1; Non acquieui carni et sanguini, idest n̄ stuli euangelius q.^d^ a Xp̄o accepi cum hoībus, ita legit ibi Hieronymo ex greco, ad Ephes. ultimo; n̄ ē nobis colluctat.^o^ aduersus carnem et sangui nem, idest aduersus hoēs. Verus ē tn̄ q.^d^ ꝯ.^a^ uim in malas ꝯ.^tes^ pro hoīb, scilicet qui sequunt̄ prauos affectus quale ē illud 1.^a^ ad Corin. 15: Caro et sanguis regnū Dei n̄ possidebunt. Ult.^o^ facet Tridentinus sess.^o^ 13 de sacramento Eucharistię cap. 13 ubi ait in Eucharistia sub spē panis contineri corpus Xp̄i Dni ex vi verbor̄, sanguinem v.^o^ ibi etiā ꝯtineri ex vi nālis illius connexionis et concomitantię qua partes Xp̄i Dni inter se copulant. supponit, q.^d^ sanguinem ēē partem humanitatis illius.

Dicit. quod si sanguis fuisset immediate est unitus Verbo si in tri=duo discrearetur non esset Verbum nec divinitas per concomitan=tias sub speciebus vini, quia separatus à carne nullam unionem habebat cum illo; cum tamen Joan. 6.° dicere exceptione dicat qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in illo.

Illud tamen sciendum est quod hoc non sit ita certum ac praecedens to=tum sanguinem Christi Domini fuisse unitum immediate Verbo propter distinctionem Cajetani et aliorum supra in 2.ª 1.ª, tamen eam jam Cajetani falsam et absurdam esse ait Vasq. Suar. 1.° negat esse fidem negat securam: unde dicimus totum illum sanguinem qui erat in corpore Christi Domini, et qui vere et substan=tialiter erat sanguis quatenus non est alimentum rubeum integrans fiat sanguis, fuisse immediate unitum Verbo cum totus ex vi verborum sit sub speciebus vini, quod ex signi=ficant illa verba Christi Domini hic est sanguis meus nihil excipiendo est autem ex vi verborum id quod immediate est uni=tum Verbo: eamque distinctionem sanguinis supra citato rejeci=mus in gloria.

Ex dictis sequitur etiam alios tres humores nempe flegma et utramque bilem immediate fuisse unitos Verbo propter eamdem rationem hoc de illis non ita res certa sit cum non ita proxime pertineant ad corpus ac sanguis. Idem dicendum est de spiritibus vitalibus addit Suar. disp. 15 sec. 7 esse illud esse satis pium et probabile, Vasq. etiam disp. 36 cap. 1.° n. 33 ait esse maxime probabile. Certe spiritus vitales et animales sanguis vel vapor subtilis sunt magis decocti et attenuati ex alibi dictis, et ita eadem ratio videtur esse de illis ac de sanguine.

idem dm de dentibq cum v^e sint partes hois: de unguibus et capilis res dubia est; Vasq. negar illos immediate unitos Verbo qa inquit n. ptinent ad integritm huma niis sed ad illig ornatum: Suar. vo affirmat et a debit se de unguibq et dentibq fere nihil dubitare qa inquit n. sotq ptinent ad ornatum sed etq qd se sst necessarij ad aliquas actes hois. de capilis ait remee magis dubiam, inclinat tn in partem affirmativam qa vident pertinere ad quoddam oplementum corporis humani; ideoq futuri sr in corporibq resurgentium ut docent Theologi in 4 distincte 44 ubi D. Thos q. 1a art. 2o quæstiuncula 3a qui ad 3us addit illos sicut et ungues ee partes corporis hum et informari aia. Sam Suarij probabiliorem judico, et ita Verbum cum integre assumpserit humanitem ea om immediate assumpsit hypostatice etsi ungues et capili n. informarent aia de quo alibi, n. tn fuerunt illi imme diate unita lachrymæ, saliva, sudor et similia excre menta qa ea n. pertinent ad integrites humanæ næ, vide de his plura apud Suar. citatum.

Sec. 2a

Argumta in dicta et solutiones.

1us argumtum; si Verbum divinum hypostatice uniret san guini et alijs humoribq, cum ij in sa probabiliori non informent aia, sequeret assumpsisse quinq nas creatas oleras spe inter se diversas cum quælibet habeat nam specialem suam substantiam et inter se n. uniant. istud dici n. potest, cum fides doceat unam nam creatam assum

tas, uniri à Verbo q.d Xp̄o. R. ea rone qua ho. habet
ex ijs oib. humorib. absolute censet. et dr una na in=
tegra, ita ex eo q.d Verbus ea nā hypostatice assump=
serit, absolute dr assumpsisse unas integras nam q.a
q. metaphē hę sint plures nę, physice tn loquendo st una
integra cus suis complementis, cus ad unas et eandem
rationalem ordinent, et n. cōjungant p accidens sicut acer:
vus lapidus id ē p se et ex intentione nę; n tn ideo Ver=
bum dr sanguis, humor. &c.a sicut nec aīa aut caput v.g.
q.a denominat.o n sumit à partib. de quo infra. ——
Q.us arguitur si sanguis fuisset unitus Verbo, aliquid
assumpsisset q.d postea dimisisset; 1.o q.a sanguis effusus
in triduo separatus fuit à Verbo, cum multę illius parti=
culę manserint apud nos. ut patet in spinis, lancea,
sudario et alijs Xp̄i D.ni reliquijs. 2.o idem videtur
de pilis et capilis tempore passionis abscisis. R. san=
guis effusus in triduo n. fuit separatus à Verbo sicut nec
aīa neq. corpus, et oppositum asserere ē erroneum
ut sup.a diximus; .i. in resurrect.e tn sanguis effusus iter=
restitutus ē corpori saltem in ea quantit.e quam debet hēre
humanitas optime constituta. unde suar. t. 2.o disp.e 47
sec. 3.a initio ait videri certus de, ide q.d corpus Xp̄i
D.ni gloriosum habeat sanguinem in ea quantitate quas
ad suas servat.es requirit corpus humanum optime
dispositum, cus quo bene stat q.d in vita mortali vi ca=
loris nalis plures partes sanguinis sicut et carnis
successive amiserit in nutritione, quas tn n. iter assum=
psit easdem sed novas, id n. necessarium erat nę hu=
manę in vita mortali, q.d bene notat suar. citatus § cūs

igit. illud v. axioma quod semel assumpsit nunquam dimisit et intelligitur de partibus necessarijs et ita ut aliquid non dimittitur relinquendo illud in suo esse, hoc n. proprie est dimittere, q. v. separet aliquid quod amitti debitis dispositionibus non obstans idem tamen est de pilis et capillis, notatque teste Suar. disp. 45 sec. 2ª § 5º de ca ministeriali in resurrect. Xpi Dni ministerio Angelorum congregatus fuisse sanguinem effusum, pilos capillos capitis aut barbæ, et si fortasse aliquæ carnis aut cutis particulæ flagellis aut alijs cruciatibus divulsæ fuerant, aut si quæ aliæ partes iterum erant resumendæ.

Dº hinc orit. gravis controversia inter authores an aliquæ particulæ sanguinis Xpi Dni manserint in terra de quo loco Suar. citatus sec. 3ª dub. 3º et Vasq. tº. 1º disp. 36 cap. 8º. Negant aliqui et expresse D. Thos. 3 p. q. 54 art. 2º ad 3um et addit sanguinem qui in reliquiis conservatur non fluxisse de corpore Xpi Dni, sed de quadam imagine quæ percussa. Affirmat Vasq. citatus cum alijs, qui bene notat nihil in hac re definitum esse ab Ecclia sed solum à Pio 2º in quadam bulla anni 1461 assertum non repugnare fidei asserere aliquid sanguinis Xpi Dni in terra mansisse, nec reputat id improbabile Suar. citatus et mihi quidem pius et verisimile videtur, praesertim cum idem de praeputio Xpi Dni dicatur a pluribus quod adhuc servari Romæ non pauci tradunt apud Suar. disp. 47 citata sec. 1ª, cujus reliquiæ inventionem et historiam dilucide enarrat Toletus in cap. 2um Lucæ annotatione 31. Ergo majoris ponderis est lib. 1º revelationum

B. Brigittæ cap. 112 ipsa B. Virgo revelat .i. Brigittæ se præputium Xpi Dni et sanguinem in possione servasse et in suo obitu Ioanni commendasse servandum, plurima q de his reliquijs extant tradit es vide Nicephorum lib. 1o hystoriæ cap. 30.

Igit in re ita dubia breviter assero 1o Xpus Dus resurrexisse cum toto sanguine requisito ad perfectum statum et cum præputio ut notat suar. citatus q. id ptinet ad perfectes resurrectis et ita nulla particula sanguinis aut alterius partis illi decst omno. 2o in terris mansisse et de mo aliquas particulas sanguinis et præputium n. fraliter sed maliter ut aliqui loquent, idest mas sanguinis et præputij sub alia tn fra et quasi sub fra cadaveris atq adeo sine unione ad Verbum incommodum .n. eet miraculum in hac pte fingere sine necessit. 3o aliunde suppletas fuisse mas particularem sanguinis et præputij ut resurgeret omo integer Xpus D. n. neq id est inconveniens cum ad identites individui n requirat ita in rigore identitas oms etm minimarq particularq mæ de quo diximus in metaphca. 4 tales particulas mates sanguinis et præputij in terris existentes ee adorandas adorat latriæ propter statum quem habuerunt ad Verbum: atq hoc pacto conciliant contrariæ in hac pte sæ: et certe decuit ad servandas memorias passionis Xpi Dni et augendam populi devotionem tales reliquias mansisse in terra, colorq rubeq emortuq qui nunc in ijs apparet, notatq eundem mas fuisse veri sanguinis et carnis.

Dices arguendo: sicut dr sanguis Xpi Dni pretium nræ redemptionis ita aqua quæ de ejus latere effluxit, cum

Epiphanius lib. 3° 3 hereses heresi 78 asserat sanguinem
et aquam effusas à latere Xpi esse pretium redemptionis
q. r. bene colligit sanguinem esse unitum immediate Verbo
ex eo q.d fuerit pretium nostre salutis, cum illa aqua n. fue-
rit unita Verbo. R.r ea aqua fuit naturalis ut de fide est
ostendit Suarez t.° 2° disp. 41 sec. 1.a § 2° demum est, sicut in
vero sanguis effluxit ita et vera aqua, cuius proprie debeant
intelligi verba Evangelistae, q.d tamen n. sine miraculo fuerit
fuit. Cum q. n. fuerit pars corporis Xpi D.ni neque prima-
ria neque secundaria, n. debuit illi uniri: neque dicitur pre-
tium nostre redemptionis ea proprietate qua dicitur sanguis, san-
ctificationem, denotabat tamen ablutionem generis huma-
ni à peccato. Vide plura apud Suar. citatum.

C.° 3.a

Quo ordine Verbum assumpserit humanita-tem quoad intentionem quam quoad executionem. q

Supponimus ex sup.a dictis eas ipsas partes immediate a-
sumptas fuisse à Verbo: deinde certum est ex fide
neque aiam Xpi D.ni neque carnem neque totam humanit.
prius tempore extitisse quam uniretur Verbo, id in eodem
instanti temporis quo ex B. Virgine conceptus fuit Xpus
D.ns eius partes fuisse existentes et assumptas in uni-
tatem personae Verbi: quae veritas colligitur tum ex
locis S.rae asserentibus B.am Virginem esse matrem Dei, [illegible]
genuisse filium Dei et hominem esse filium B.ae Virgi-
nis, secus n. diceretur genuisse Verbum Dei neque esset
illius matrem sed concepisse purum hominem. Vide regi-

cienti s.t ad errores contra hanc doctrinam; 1us est aliquorum hereticorum asserentium Christus Dominus prius extitisse purum hominem et suis meritis assecutum fuisse ut postea uniretur Verbo. 2us est Origenis lib. 1° Periarchon cap. 7° di=centis omnes animas rationales fuisse à principio mundi creatas, idem quod etiam de anima Christi Domini. hos errores late refutant Suar. hic disp. 16 et 17 Vasq. disp. 31 Valen. et alij hic, et errorem Origenis et aliorum contra ultimas formas ostendimus lib. 3° de anima.

Dices: corpus Christi Domini antequam est ultimo dispositum ad animam rationalem, fuit sub alia forma substantiali existens, habens propriam subsistentiam creatam, quod negari nequeat cum materia corporis Christi Domini prius deservisse alijs compositis habentibus suas subsistentias creatas, ergo etc. R.o si sermo sit de materia remota totum id verum est, tamen doctrina supra tradita et sanctorum patrum ac PP. intelligitur de materia proxi=ma, scilicet quod est in illo 1° instanti in quo fuit talis materia ultimo disposita ad animam rationalem, habuisse subsisten=tias divinas, et ita corpus et carnem Christi Domini nun=quam habuisse subsistentias creatas sicut ut corpus hu=manum etc. et caro humana Christi Domini quod bene adver=tit Suar. citatus disp. 16 sec. 3a circa 1m; sic enim materia illa ex qua formatus est corpus Christi Domini prius fuit unita hypostasi B. Virginis sub forma sanguinis. quietiam 1° 2° disp. 11 sec. 2a recte explicat quomodo in unico et eodem instan=ti caro Christi Domini ex purissimo B. Virginis sanguine vir=tute Spiritus sancti fuerit disposita et organizata ad in=fussionem animae de quo D. Thomas infra q. 33 art. 1° quod in alijs naturis non nisi pluribus actionibus operatio fieri potest

de quo diximus lib. 2° de aña.
Deinde loquendo de ordine dignitatis ... et prioritatis ... qui ordo realis est cum non sit fictitius et inter extrema distincta realiter detur, docet D. Thomas et Theologi hic et ... et Patres Verbum assumpsisse carnem mediante aña, et etiam mediante spiritu, hoc est intellectu seu mente, hoc non spiritus in ea locutione ... intellexisse mentem seu intellectum bene probat Vasquez hic disp. 38 cap. 2° cum loquantur contra Apollinarem et alios hereticos negantes in Xpo Dño mentem seu intellectum humanum, quod ita intelligi debet, in primis si attendatur prioritas intentionis, cum id quod est nobilius prius dicatur intendi, procul dubio prius intenta est tota humanitas quam ejus partes, deinde prius aña quam caro.

Praeterea ordine executionis prior est assumptio singularum partium quam totius humanitatis, et cum aña rationalis non pendeat a materia tanquam a ca[usa] absolute loquendo, neque tanquam a subjecto ..., et contra vero materia ab aña rationali recipiat esse per ... influxus, in eo sensu aña fuit assumpta a Verbo prius prioritate in quo quam materia seu caro, prius consequenter intelligitur existens et subsistens. Si attendatur animam rationalem in ... sua creatione ab illa pendere tanquam a subjecto in quo et saltem tanquam a conditione, ... potest in ea consideratione prioritas a quo inter assumptionem materiae et assumptionem aniae rationalis: idem quod est de assumptione totius et assumptione partium cum in diverso genere sint sibi invicem causa.

Loquendo autem de ordine consequentiae dico quod licet supra dictum disp. 1a quaelibet pars seorsim potuerit assumi a Verbo tamen cum caro non sit capax ... nisi mediante aña,

nec aīa nisi mediante intellu, congruentius sit Deus assumere. nam ronis et Beatitudinis capacem esse dicit disp. 4ª q. 7. sequitur Verbum assumpsisse carnem mediante aīa et aīam mediante intellu: loquendo de gradu intellectivo substantiali ipsius aīe ronalis, quo sensu etiam sumi potest spiritus in hac mā, ita ut sumatur non solum accidentaliter ut supra dicebamus, sed etiam substantialiter pro ipsa radice, sensus e Verbum assumpsisse gradum sensitivum aīe ronalis mediante gradu intellectivo, ut docent Suar. hic disp. 14 sec. 4 et alij.

In alia etiam consideratione quatenus aīa ronalis non creatur connaturaliter nisi in corpore, dici potest ea rone Verbum assumpsisse aīam mediante carne, prior tamen locutio cum sit magis propria et absoluta retinenda erit. Quid autem velit D. Thomas hic art. 6º cum ait humanitatem non fuisse assumptam mediante gratia, vide quae diximus supra in comentario hujus quaestionis.

Obijcies; ordo realis prioris et posterioris non datur ejusdem ad se ipsum sed inter plura realiter distincta, at hic non datur pluralitas ex parte assumentis et assumptionis. Rdeo qui dicunt unionem hypostaticam esse unicam et indivisibilem asserunt non dari talem ordinem neque ex parte assumentis neque ex parte assumptionis sed solum ex parte assumptorum, nos vero qui partiales uniones hypostaticas supra admisimus dicimus non dari quidem ordinem ex parte assumentis in se ipso, dari tamen ex parte assumptionis et assumptorum, cum in illis pluralitas realis inveniatur.

Quod si petas an humanitas sit ordine executionis prius assumpta quam accidentibus instructa. Rdeo absolute loquendo prius fuisse assumptam quam accidentibus instructam, cum ea supponatur tanquam radix et fundamentum accidentium atque adeo e simpliciter prior. quia tamen humanitas

ab accidentib. pendet ut à dispositionib. dici etq poterit
sm quid prius humanitatem fuisse accidentib. in statu quatenus
assumptas à Verbo, q innuit Suar. hic disp. 17 sec. 6
neq in hijs immorandum erit quae licet late et contente
ab interpretib. agitent, ex prijs jactis facile expedi:
entur hae et similes questiones si legitime observentur
regulae prioris et posterioris à patribus tradditae, et variae
extremorum comparationes sm diversas considerationes.

Cap.º 4.ª

U. Verbum assumpserit formam cadaveris. q.ª

Ad perfectas praecedentius notitias haec difficultas
restat examinanda, et 1.º certum ex fide e Christus Dominus
verè et proprie mortuum fuisse cum ita loquat Scriptura et op=
positum e heresis Caganitarum ut monet D. Thom. 3 p. te.
q.e 50 art. 5.º et refert in decreto 24 q. 3.ª cap. quidam
autem circa finem. Deinde sicut in corpore vivo voluit
Christus Dominus alijs hominib. assimilari, ita et in mortuo, ac pro=
inde Christus Dominus ut mortuus e ejusdem speciei cum alijs
hominib. mortuis. Unde oritur duplex difficul:
tas, 1.ª an in corpore Christi Domini mortuo introducta fue:
rit forma cadaveris; 2.ª an ea unita fuerit imme
diate Verbo. Circa 1.am negativam partem tenet Marsilius
in 3.º q.e 8.ª art. 1.º Cl latius q.e 13 art. 1.º qui addit neminem
antiquorum Doctorum asseruisse novam formam introductam fuisse
in corpus Christi Domini anima recedente; sentit Gabriel ibidem
distinct. 21 q.e unica art. 3.º

Dico 1.º formam substantialem cadaveris verè et proprie intro
ductam fuisse in corpus Christi Domini mortui. ita significat D. Thom.
3.ª p.te q.e 50 art. 5 ubi Medina circa 2.ª et alij Theologi. ubi respon

tat certissimus Suar. t. 2° in 3am p. tesi disp. 38 sec. 3a, Conimb. et
1° physicor. cap. 9° q. 6a art. 3°. Dr 2a formas licet
lib. 1° physicor. supernaliter possit ee ma 1a absq aliqua
fra substali, tn id n e illi nale; et ab rationem mortis pro-
prie consequitur introductio fre cadaveris, unde idem est in
hoe mortuum ee et cadaver ee q sine fundamento fin-
geret hic aliq miraculum asserendo id in Xpo Dno contigisse.
Dices; jam ergo n eet idem numero corpus Xpi Dni vivum et
mortuum cum fuerit diversum compositum. R et D. Thom.
citato absolute ee idem propter identit. et suppositi cum
semper mansit unitum Verbo: sic et reliquias sanctorum
adorant et corpora mortua censent eadem illorum et tn n
carent fra cadaveris. Urgebis; de Xpo Dno dr psalmo
15; n dabis sanctum tuum videre corruptionem: at ubi intro-
ducit fra cadaveris corruptio datur. R cum Damas-
ceno lib. 3° de fide cap. 28 duplicem ee corruptiones, alteram
que fit p separatione aie, alteram que fit p resolutionem
corporis in elementa, et hec n fuit in Xpo Dno neq e de ratione
essentiali mortis.

Circa 2am difficultes varie loquuntur Doctores; medina et alij sen-
tiunt n fuisse salem fram cadaveris immediate unitam Ver-
bo neq habuisse subsistentiam aliquam creatam: alij dicunt
immediate fuisse unitam Verbo ne ponat speciale mira-
culum sine necessitate q scilz ea fra substalis n subsistat
immediate p aliquam subsistentiam, quam sam Suar. citatus
reputat magis receptam et faciliorem nullumq fieri in-
conveniens.

Dicendum e 2° fram cadaveris in Xpo Dno neq habuisse subsisten-
tiam creatam; neq immediate unitam fuisse Verbo. 1a pars

apud eos certa debet esse, male enim audiret qui in Xpo Dno mortuo admitteret aliquam subsistentiam creatam etiam partialem. cum Damascenus et alij PP^es dicant in corpore Xpi Dni mortuo et anima separata non fuisse aliud suppositum praeter Verbum ut reffert etiam D. Thomas citatus art. 3 ad 4.

2^a pars probatur quia cum loqui debeamus iuxta illud axioma de quo supra, quod semel assumpsit nunquam dimisit, ex quo sequitur etiam aliud, quod Verbum aliquid dimisit, nunquam assumpsit; quod utrumque intelligi debet de partibus principalibus, cumque forma cadaveris non sit pars corporis humani sed forma integra aliud in se compositum faciens, non videtur conveniens eam immediate assumptam fuisse a Verbo, cum et ita cito relinquenda esset, neque id expediat ad vere rationes incarnationis. Restat ergo talem formam nullam habuisse subsistentiam immediate, quod minus incommodum est quam aut ponere mortuum sine forma aliquando fuisse aut subsistentiam creatam in corpore Xpi Domini aut Verbum formam assumpsisse quam postea dimiserit. ——

Dices; si forma cadaveris fuit in corpore Xpi Dni mortuo quare per communicationem idiomatum non dicitur Deus est cadaver, cadaver est Deus (ut notat Suar. citatus) sicut dicitur Deus est homo.

R. si li cadaver significet idem ac mortuum, sicut dicitur Deus mortuus dicetur cadaver, secus si sumatur pro forma cadaveris in abstracto, sic enim non dicitur Deus est humanitas: Adde quod forma cadaveris assumitur solum mediate et per accidens atque ex secundaria intentione: admitti ergo poterit ea locutio cum debita intelligentia. ——

Commentarii

in q.es 7.as D. Thomae de gratia Christi prout quidam singularis est homo.

Ab hac q.e incipit D. Thomas agere de proprietatibus consequentibus et concomitantibus unionem hypostaticam, et per tredecim art.os explicat quo pacto in illo fuerint gratia habitualis sanctificans, virtutes, dona, gratiae gratis datae ergua plenitudine.

Disputatio 1.a

De gratia sanctificante Christi Domini et habitibus illam comitantibus.

Sermo est de gratia accidentali sanctificante quam recte Aug.nus appellavit animae animam, q.a quod anima in esse naturali praestat corpori, hoc animae in esse supernaturali praestat gratia sanctificans.

C.º 1.ª

U. Christus D.nus habuerit gratiam habitualem accidentalem ejusdem speciei cum nostra?

Sec. 1.a

Resolutio Quaestionis.

Negarunt aliqui quos refert et refutat D. Thomas de verit. q. 29 art. 1.º existimantes eam Deo suppletam esse

in Xpo Dno cum sufficienter reddar, nempe et gratus Deo per unionem hypostaticam.

Sit 1. cc: Xpus Dns habuit griam habitualem justificantem inhaerentem in aia. ita coiter Doctores cum D. Tha hic q. 7 art. 1. resque adeo certa est ut oppositum saltem sit temerarius, imo Suar. disp. 18 sec. 2 et alij id existimant de fide; melius tn Vasq. disp. 41 cap. 1 cum alijs negat ee de fide, q. n. de fide sit Xpus Dns ee sanctum et gratum Deo, n tn e de fide ee gratum p griam habitualem inhaerentem, cum p unionem hypostaticam abunde id fieri potuerit ut infra dicemus: scilicet Trid. cum sess. 6 cap. definiat griam inhaerentem ee cam fmalem nre justificationis, doceatque sess. 5 in decreto de peccato Originali ee habitualem, cum p eam parvuli reddant grati in baptismo, n frustra addidit nre cum n. nos n justificemur p solum favorem extrinsecum neque asignari possit in nobis fa substantialis sanctificans, debet mediare fa intrinseca accidentalis: at in Xpo Dno cum det unio hypostatica substantialis n e eadem ro.

Pbr cc. ab alijs pluribus testimonijs Ss et PP. dicentibus Xpus Dns fuisse unctus unctione laetitiae prae alijs praedestinatis consortibus suis, in eo requievisse Sptum Sanctum cum oibus suis donis, habuisse plenitudinem oius gratiarum plori[...] re nobiliori mo quam alij des justi habuisse dicuntur, et hujusmi alijs locutionibus, quae saltem melius et integrius explicant, si sedat in Xpo Dno etiam gria habitualis. Urgentius tn pbr sequentibus ronibus, 1a est ex parte ipsius griae habitualis quae cum sit oio supernalis in suo ee nec in[...] p[...]lis subiecto supernalis n modalis cui illa debeat, nunquam e in subo oio nali et quasi in suo centro nisi in Xpo

Dno

Dno ratione unionis hypostaticae ad Verbum, a qua connaturaliter petitur tanquam a radice substantiali et supernaturali ipsius perfectiori. deinde cum Xpo Dno ratione talis unionis debeant connaturaliter visio Beata charitas et aliae virtutes supernaturales ac dona, connaturaliter etiam debetur gratia sanctificans quae earum veluti primum est.

2do quod sit exigentia ipsius humanitatis Xpi Dni cujus cum debeatur plenitudo gratiae, nec incompossibilis sit cum aliis donis gratia habitualis sanctificans, non est cur illi ea denegetur: quod non Xpus Dnus sit tamen non sit per eam formaliter sanctificatus et per accidentalem, nullum dicit inconveniens imm. maximum decorem talis humanitatis, quae debuit ornari bis gratiae sanctitate. sicut enim quod Xpus Dnus sit Beatus ratione visionis divinae substantialiter, est etiam simul Beatus accidentaliter ratione luminis gloriae et visionis creatae, ita oportuit et in sanctitate conveniret.

Sit 2a conclusio: gratia habitualis Xpi Dni est ejusdem speciei physicae infimae cum nostra. Ita Suar. hic disp. 18 sect. 2a et 3a, Valen. disp. 1 q. 8 puncto 1o q. 3a, Joannes Vincentius in relectione de gratia Xpi q. 3a pag. 231 c. 2o et 3o, alii quam plures licet ambigue in ea parte loquantur. Probatur 1o ex illo ad Rom. 8o. Quos praescivit et praedestinavit conformes fieri imagine filii sui, nempe in iis omnibus quae illius dignitati non sunt disentanea: ex quo colligitur convenientissimum fuisse quod Xpus Dnus haberet gratiam habitualem ejusdem speciei cum aliis justis etiam si potius sit diversae speciei de quo alibi, ut ea ratione perfectiori modo esset caput Ecclesiae et perfectissimum exemplar ad cujus similitudinem et imaginem alii justi erant conformandi.

2o probatur quia non est sufficiens fundamentum ad ponendum hic distinctionem

specificat physicam, et ex alia parte cum lumen gloriae, visio D.
charitas et alia quaedam quae sunt veluti propriae gratiae habitua-
lis, sint eiusdem speciei in Xpo Domino, non tamen negat gratiam
habitualem et diuersitatem speciei physicae.

Ut 3. dicitur gratia habitualis Xpi Domini est diversae speciei mo-
ralis a gratia reliquorum, sive hominum sive Angelorum
Probatur: in Xpo Domino non eorum denominatur filii adoptivi,
et infinitae dignitatis in ordine estimatur propter Verbum, et
connaturaliter debitam, habet ordinatam plenitudinem et statum
summe perfectus quae via sicut non sufficiunt ad causandam
distinctionem physicam quae ab extrinseco illi proveniunt
nempe ex coniunctione cum unione hypostatica, ita necessa-
rio inducunt distinctionem moralem quae attenditur ex eius
estimabilitate et statu attentis omnibus circumstantiis prae-
sertim ex dignitate personae.

Atque hanc solam distinctionem moralem intendit D. Thomas hic q.
art. 11 ad 3um eius ait gratias aliorum iustorum non esse eiusdem
rationis cum gratia Xpi, quod de diversitate morali ibi explicant
Cajet. et Suarez. Concludo vero Xpum Dominum gratiam
habuisse habitualem similem nostrae sanctificantem ratione v
de Spiritu Sancto licet longe altiori modo quam alii iusti, ut
et merito concludit Ambros. lib. 3. de Spiritu Sancto cap.
Xpus Dominus de Spiritu Sancto natus fuisse et renatus, na-
tus quidem per unionem hypostaticam, renatus per gratiam
habitualem, et subdit, Si natus de Spiritu Sancto non con-
fitemini quod non potestis negare, renatum autem negatis
magna insipientia, ut quod singulare Dei confiteamini, quod com-
mune hominum denegetis.

Sec. 2a.

Argumenta contra dicta et solutiones

1.us arguitur quia in Xpo Domino datur subsistentia increata, non datur subsistentia creata, quia ab illa sufficienter trahitur humanitas et tenet eminenter subsistentias creatas, id in Xpo Domino datur gratia et sanctitas increata, ergo eminenter quascunque gratias creatas, quia hae in illo aut incompossibiles est aut certe superflua. R. subsistentia creata incompossibilis in Xpo Domino cum subsistentia increata propter specialem nam subsistentiae de quo sup. at gratia habitualis incompossibilis immo sic ostentanda ut reddat humanitatem Xi magis sanctam et gratam Deo, sicut est superfluum. Xpus Dominus per duplicem visionem creatam unam increatam alteram et beatus, eademque plures pedes cognoscere.

2.us arguitur implicat idem subiectum esse eminenter tale et formaliter tale, sicut repugnat solem esse eminenter simul calidum et formaliter calidum, sed caro Xpus Dominus est eminenter sanctus per gratiam habitualem in unione hypostatica, implicat itaque fere formaliter. R. ... repugnat idem esse formaliter tale, ac tale per participationem, cum quia Xpus formaliter est sanctus per Verbum, non poterit simul esse sanctus participatione, et accidentaliter per gratias habitualem. R. per eamdem gratias implicat subiectum esse eminenter tale et formaliter tale, nisi tamen per diversas rationes operabiles ... et necessarie ad decorem et perfectius statum subiecti. Ad confirmationem eodem modo R., neque mirum utrumque concurrere in Xpo Domino

cus includat aliquid creatum et aliquid increatum: ita

g. 3 Xpus Dnus ut Deus, ut Deus ꝑ essas, ut ho tri est

Deus ꝑ participat et sanctus ꝑ participat, sicut etiam

ꝑ participat g^d absolute n. potest proferri de Xpo

Dno [illegible] cum illa additio ut homo.

3us argumtum: ubi ē impolis effectus fnalis, ē impolis

ea fnalis, sed in Xpo Dno ē impolis filiatio adoptiva

quae ē proprius effectus fnalis grae habitualis, ut de suo

disp. 1 q. 2 sec. 1 ad 2um, cus Xpus Dnus n. potest dici

filius adoptivus Dei ut docet D. Thos infra q. 23 art. 4 q. fi-

liatio n. adoptiva supponit personam extraneam, cui

n. ē nalis filiatio, at Xpus Dnus n. ē psona extranea,

sed divina cui nalis est filiatio, q. Rta. Rr ubi

impolis effectus fnalis primarius, impolis ē fra saltem nali-

ter q. postularet ejus fnis nalis, at vo filiatio adoptiva

est effectus secundarius grae habitualis, primarius n. ē red-

dere sanctum gratum Deo, hunc q. effectum fnalem

cat gratia Xpo Dno q. illius ē capax, n. vo alterum cujus est

ois incapax: neqe novum ē in phia aliquas fras n. com-

care aliquos effectus fnales tubi propter eos incapa-

citatem.

4us argumtum: si gratia habitualis daret tri Xpo Dno ea

esset [illegible] physice a nra, cus deberet unionem hy-

postaticam quae prorsus longe perfectior nra cus polis sit

[illegible] n. sequitur datas [illegible] Xpo Dno cum

[illegible] in aliqs donis creatis datum fuerit illi quidquid

pote erat de pa absoluta, sed q. expediens erat ad fi-

nem incarnationis, et mensuram a Deo statutas et

a Xpo Dno acceptatas ut in simili dr de praemio [illegible]

Xpo Domino.

3.us argumentum: Xpus D.^nus ut homo n. habuit Angelum custodem ut notavit Alib. 1.^a p. q. 113 a. 4 . . . nec fidem aut spem in aliisq. ejusmodi n. est asimilatus aliis justis, ergo neq. necesse est dicere habuisse gratiam habitualem. R.^o Xpus D.^nus n. habuit Angelum custodem tum propter unionem ad Verbum, tum q.^a simul erat comprehensor, sed bene ut ministros quales fuerunt illi qui ministraverunt ei peractis tentationibus Matthæi 4.º quorum D.^nus erat nec indigebat illorum custodia; neq. habuit eas virtutes quæ statum illum dedecebant de quo infra: ut v. habere gratiam habitualem n. erat incongruum illi sed convenientissimum propter . . . dicta.

Q.^o 2.^a

An independenter a gratia habituali Xpus D.^nus reddat^r sanctus et gratus Deo per unionem hypostaticam? Q.

Supponit com. sa. de potentia absoluta potuisse assumi humanitatem a Verbo absq. aliquo dono supernali habituali et sine illo conservari, atq. adeo sine gratia habituali quæ gratiam unionis . . . præcederet . . . sequeret, cum nulla sit intrinseca dependentia unionis hypostaticæ a gratia habituali; petimq. q. an in eo eventu humanitas Xpi D.^ni adhuc redderet sancta et grata Deo per unionem hypostaticam, atq. adeo nunc reddat sancta ex duplici titulo nempe unionis hypostaticæ et

grã habitualis.

Sit ccl: per unionem hypostaticam independenter à gratia habituali Xpus Dnus effectus ē sanctus et gratus Deo potens q̄ mereri excellentiori modo quam alij iusti reddunt per gratiam habitualem, adeo abeo ad id ut fuerit infusa gratia habitualis simpliciter necessaria in Xpo Dno sed solum ad melius esse. Hanc ccl^es late probant Suarez hic disp. 18 sec. ... Vasq. disp. 41 cap. 3. Valen. disp. 1 q. 1 p. ... et alij interpretes coiter, Salmeron t. 2 tr. 28, Toletus in caput 1 Ioannis annotat. 47. Pbr ex illo psalmi 44, unxit te Deus Deus tuus oleo letitiæ pre consortibus tuis, idest alios sanctificauit accidentaliter, te autem o Xpe Deus substantialiter, unde plures PP. per hoc oleum intelligunt diuinitatem ipsam ut solum quia quilibet alius iustus solum ē Deus per participationem, Xpus vero Dnus per essentiam, ideo sanctit^e ipsa increata media unione hypostatica sanctificata fuit sicut ferrum igne penetrat: unde PP. unanimi consensu docent humanit^em Xpi Dni delibutam fuisse oleo diuinit^s, et diuinit^em ipsam esse unctionem qua uncta ē humanitas: ita loquuntur Basilius et Hieronymus ... Hilarius lib. 1 de Trinit^e August. ... lib. 15 de Trinit^e cap. 26, Gregor. Nazian. orone 36 quæ ē 4ª de theologia ... et orone 42 quæ ē ... in pascha ... proinde agnus, Damascenus lib. 3º fidei cap. 3º paulo post initium, Ivanaz ... Frane ... in epla ad episcopos hispaniæ, et D. Thos 3ª p. q. 16 art. 5 corpore quatenus ait sub hoc noe Xpus intelligi diuinitatem ungentem et humanit^em unctam.

Accedit rõe efficax; etenim si gr̃ia habitualis reddit jus-
tum et gratum quatenus cõicat participationem quandam
supernatem divinæ n̄æ sīm quam hõ reddit filius
adoptivus Dei, cui debentur dona supernaturalia et facul-
tas ad meritum, multo magis id præstabit unio hy-
postatica quæ cõicat filiationem n̄alem Dei et substan-
tialem participationem divinæ n̄æ. Cõfir. 1° q̃a si
gr̃a habitualis se exhibendo cõicat eos effectus, multo
magis eos cõicabit p̃sona divina quæ sem gr̃æ excel-
lentiam eminentissime continet et media unione hypo-
statica formaliter se cõicat humanitati assumptæ. Cõfir.
2° q̃a posita unione hypostatica præcise et nullo
alio dono superaddito humanitas Xpi D̃ni fert jus ad
gloriam, n̄ potest peccare, diligit summe à Deo, ergo &a;
et cum negari nequeat ex vi talis unionis resultare
filiationem n̄alem in Xpo D̃no etiã quatenus homo est, n̄ potest
dubitari inde eos oẽs effectus sufficienter emanaturos. —
Sed hic oritur difficultas qua rõne ea sanctificatio substan-
tialis proveniat Xpo D̃no ab unione hypostatica. Suar.
hic disp. 19 sec. 1ª § Idque res Vasq. disp. 41 cap. 4°
n. 15 et aliqui docti Recentiores asserunt unionem hy-
postaticam n̄ ẽẽ formam ipsam sanctificantem sed conditio-
nem sine qua non, sicut inhærentia est respectu gr̃æ habi-
tualis, ac proinde p̃sonam ipsam divinam prout inclu-
dit sanctitatem esse divinæ et p̃sonalitatem ẽẽ immediatam
formam substantialem sanctificantem sublatis imperfectionibus;
Labbeus etiã q. 7ª art. 1° disp. 2ª § 3 et 1ª ait p̃ unionem
hypostaticam Xpum D̃num reddi sanctum n̄ formaliter sed rati-

scaliter ex q. 4. c. 2. addit implicare etiam de potentia absoluta quod Christus Dominus ut homo reddatur sanctus formaliter sine gratia habituali. Sicut, inquit, Deus non potest facere quod terra sine levitate sit innaturalis et proportionata loco supremo, licet possit illas de facto ponere cum sua gravitate in loco elementi ignis.

Probabilius tamen mihi videtur dicendum unionem hypostaticam etiam per se sufficere formam sanctificantem immediate (quod intellige de unione hypostatica spirituali, nam corporea unit extremus non capax talis effectus formalis) ut est gratia habitualis et non solum ut est ejus inhaerentia quae solum sanctificat ut quo sicut inhaerentia caloris calefacit ut quo. Ita docent aliqui docti Recentiores. Probatur quia in primis ut ostensum est supra disputatione 5. quaestione 5. unio hypostatica sit nobilior etiam physice quam gratia habitualis et non sit potius alia substantia creata in ordine ad quas ipsa sit sanctificans ut quo, illa debet esse vere sanctificans ut quod, neque est urgens fundamentum ad negandas tam excellentissimas proprietates unioni hypostaticae, sicque melius intelligitur quare appelletur a Theologis gratia unionis ut condistincta a gratia habituali. Deinde ipsa est radix donorum supernaturalium, tribuit filiationem naturalem Dei, cur ergo non dicetur esse per se causa formalis justificationis in Christo Domino.

Triplex ergo datur forma sanctificans in Christo Domino una, substantialis increata nempe divinitas ipsa atque adeo persona Verbi ratione divinitatis quae sicut reddit humanitatem formaliter subsistentem et non solum radicaliter ita et sanctam sublatis imperfectionibus. Tertia: altera substantialis creata scilicet unio hypostatica; 3. creata accidentalis et haec est

gr̃ia habitualis nullaq. illaꝝ ē otiosa aut superflua cumquelibet in diuerso gr̃e sanctificet Xp̃us D̃nus.
Praeterea gr̃a sanctificans perfectior radicaliter et eminenter tribuit q. [illegible] tribuit a gr̃a inferiori, animorat. [illegible] posita possent varij modi loquendi Theologoꝝ in hac re conciliari. &c.

Ad 2.ᵃ dicta obies: si persona Angelica Deo grata uniret humanitati, n. ideo illas redderet formaliter Deo gratam et sanctam aut impeccabilem, q. neq. persona increata. Confir. q. humanitas Xp̃i D̃ni n. dr̃ [illegible] increata aut [illegible], etsi ea praedicata, int in persona assumente, q. neq. dicat sancta sanctit. Verbi. R. ad argumentum concesso ant. negando conam, disparitas ē q. persona Angeli n. ē ex se et ab intrinseco grata et sancta sed a dono accidentali supernali: at vero persona Verbi ab intrinseco et rone sui est sancta, et ita posita unione hypostatica n. potest n. coicare eos effectus formales etsi sine gr̃ia habituali, et ideo bene notarunt Suar. disp. 18 sec. 1.ᵃ §.º 3º infert, et Vasq. disp. 41 cap. 3º n. 22 n. posse a diuina persona assumi naturam creatam quae permaneat in peccato aut in puris naturalibus. Ad confirmat. ea dr̃ ea praedicata et alia similia n. dicunt nisi de subo ubi st. per identitatem, at v.º ee sanctum et gratum dr̃ etsi per formam aduentitiam ut patet in gr̃ia habituali. — —

2.º obies: si Verbum assumeret naturam irronalem n. redderet illas sanctas et gratas Deo, q. n. ē necessa. q. coicet hunc effectum formalem humanitati, aut certe coicabit illi tantas sanctit. quantas in se habet cum n. posit

cohibere hunc effectus formalem, et ita diceret humanitas Xpi Dni tam sancta et grata Deo ac ipsa persona Verbi, quod est absurdum. Confirmatur quia effectus formalis unionis sicut non potest communicari ab alia, sic non potest dealbare calor etc. cum effectus formalis unionis hypostaticae sit unire, non poterit formaliter reddere sanctum, hoc enim est proprium solius gratiae habitualis. Respondetur ad argumentum, naturam rationalem esse capacem sanctitatis et gratitudinis in ordine ad visionem et amicitiam, et ita non communicaret Verbum illi eos effectus formales supra disp. 7 q. 1, redderet tamen sancta et grata Deo ut vasa sacra et caro ipsa Xpi Dni digna amore supernaturali complacentiae et summa reverentia, sicut sanctus dicitur quod est purus et impollutus ad Dei cultum Leuitici 19 et 20. Nec tamen naturam rationalem communicare potuit tantam sanctitatem ac habet, quia persona divina est sanctitas essentialis, creaturae vero creata sunt per participationem, neque est capax altioris sanctitatis, vide supra disp. 3 q. 11 sec. 3 ad 3um in simili de valore et dignitate. Ad confirmationem dicitur, effectus formalis gratiae habitualis esse sanctificatio accidentalis, et haec non provenit ab unione hypostatica sed substantialis, unde non confunduntur ii effectus formales.

Quaestio 3a

An gratia habitualis in Xpo Dno dimanet physice ab unione hypostatica?

Supponimus certum gratiam habitualem fuisse in Xpo Dno ab instanti suae conceptionis quod late ostendunt Suarez hic disp. 18 sec. 3a c. 1 et Bellar. t. 1o lib. 4o de ania Xpi cap. 2o. Neque mirum id fuerit concessum

ari Xpi Dni cum illud habuerint primi parentes et Angeli. —
Deinde cõis doctrina tenet grãs habitualem ee quodam:
mo proprietatem connaliter sequentem ad unionem hypostaticam
ideoq. D. Thom. hic q. 7 a. art. 13 corpore ait quod gra habitua:
lis sequitur unionem hypostaticam sicut splendor solem,
et ad 2um ait consequi illam tanquam quamdam proprie:
tatem nalem, quod bene docet Suar. citatus ee 2a.
Difficultas tn e an gra habitualis physice promanet
ab unione hypostatica. 1a sa negat. ita Suar. hic
sec. 3a supra citata ee 3a Vasq. disp. 42 cap. 5 no 29
Valent. disp. 1a q. 7a puncto 1o questiuncula 2a et aliqui
docti Recentiores, videnturq. facere D. B. Ventura
Durandus, Ricardus et Paludanus. Pbr 1o quia unio
hypostatica n e operativa sd tm est pro munere
unire humanitatem cum Verbo, ad quod ex na rei n re:
quirit gra habitualis, sed solu quod ea humanitas exi:
stat et habeat potiam obedientialem ad eam unionem,
inaudiitum n e modus tribuere similem causalitatem
efficientem: neq obstat quod gra sit proprietas na:
turalis unionis, multa n dant proprietates nales que
n emanant physice ab eo cuius dicunt proprietates
ut notat Suar. citatus sec. 4a. 2o quia si illa re:
quireret unionem hypostaticam ee nam ourset radix
physica talium proprietatum, immo et in Xpo Dno q. n na
cum ibi ee duplicem primus operationum quare n ee[?] prin
cipius humanitas neq Verbum ut tale cum ita n efficiat
immediate, immo aem resultaret ex Verbo et humanitate
una na conflata et P. De, cui resultaret unus primus

diversarum operationum ratione unionis hypostaticæ, quod non potest admitti.

3.º quia unio hypostatica corporis Xpi Dni non est causa physica proprietatum quæ illi debent ut pulchritudinis, complexionis et aliorum accidentium quibus tale corpus disponebatur ac ornabatur ad tale officium, ergo neque unio hypostatica erit causa effectiva gratiæ habitualis cum eadem in hac parte sit ratio utriusque. 4.º quia si unio hypostatica physice produceret in Xpo Dno gratias habitualem, produceret illam in gradu certo ac determinato intentionis ut contingit in aliis proprietatibus physicis, ideo non est ita quod operatur per modum naturæ esse necessario determinatum ad unum: at intentionem gratiæ quam de facto habuit Xpus Dnus solum ex voluntate Dei definita est, et æque naturaliter potuisset esse magis sive minus intensa, ergo signum est non emanare physice ab unione hypostatica quæ ideo ab aliis solet dici radix moralis gratiæ quia illas non producit, sed posita illa congruum est ut Deus hanc eis infundat.

Dicta sua asserit physice promanare gratias habitualem ab unione hypostatica in Xpo Dno, ita insinuat D. Thom. supra citato, cum ait promanare ab illa sicut splendorem a sole, at splendor physice procedit a Sole: favent quod illi omnes authores qui absolute dicunt gratias esse proprietatem connaturalem quæ consequitur unionem, ut loquitur Scotus in 4.º distinctione 13 q. 1 art. 2.º Cajetanus et Medina hic q. 7 art. 12 et 13 ubi alii interpretes, Toletus in caput 1 Ioannis annotatione 47. Probatur 1.º quia sine dubio magis naturale est proprietatem emanare ab eo cujus est proprietas naturalis, si nullum detur impedimentum, sed nihil obstat gratias

physice emanare ab unione hypostatica, ut D. Th. Aurelius id magis consonat modo loquendi SS. PP. et D. Th. qui id psalm. 44: mirra et gutta et casia a vestimentis tuis: hoc est charismata gratiae promanant ab humanitate tua ratione scilicet unionis hypostaticae.

2º probatur quia a gratia habituali dimanant physice habitus virtutum infusarum, ut probabilior sententia docet in materia, quia sunt illius proprietates connaturales, sed unio hypostatica est formaliter gratia sanctificans substantialis ex dictis quaestione praecedenti, ergo ab illa debent emanare varia accidentalia. Dices quod hoc pacto bene salvatur quomodo nullum detur accidens quo habitus quo praesertim creatum non petat connaliter emanare, et eiusdem ordine supernaturali non sint solis substantiis modalis, certe ea perfectio videnda erit unioni hypostaticae quae substantia supernaturalis est sed modalis. Sic non aliqui probabiliter docent in homine quod non per animas heterogeneas, unionemque ipsam physicam immediate efficere qualitates corporeas diversas in diversis partibus corporis.

Haec 2ª sententia ut magis favet excellentiae unionis hypostaticae ita probabilior mihi videtur, quare ad fundamenta 1ª sententiae dicendum. Ad 1um sicut unio hypostatica in aliis excedit totum ordinem modorum ita et in hoc nec illius perfectionem excedit quod sit efficientia per emanationem, oportuit tamen hanc efficientias illi convenire cum non sint solis substantiis creatis supernaturalis non modalis; aliis modis id non convenit, quia in eo ordine dantur substantiae et substantia quae id conveniat. Similiter cum anima est ab unione hypostatica emanare physice in Christo Domino

lumen gloriae, visio autem beata non emanat immediate quia cum sit actus vitalis immediate petit procedere

a gratia vitali, spe et habitu. Ad 2um Rx ad hoc ut unio hypostatica esset naturalis, necesse erat quod efficeret ut principium principium, ut efficit ut nunc et ut nexu Verbi cum humanitate ad ornandam naturam assumptam à Verbo: Adde quod non est pars talis compositi proprie loquendo neque unio physica in homine.

Ad 3um dicitur unio hypostatica corporea producit accidentia supernaturalia corporea ut dotes corporis gloriosi, accidentia innaturalia inferioris ordinis sunt, et si id non vitam tingat, potior ratio est de unione hypostatica spirituali, quam productio gratiae habitualis est magis per se conveniens ad decentiam personae assumentis. Ad 4um R. quod accidens disponit ad formam finitam in gradu certo et maiori non petit à subiecto: at unio hypostatica producit gratiam habitualem in ordine ad formam infinitam nempe Verbum, et ita non detrahit ex se gradus gratiae adde quod melius et melius se habebit cum intensiori gratia nec violentum erit eius minus intensio sicut in cera v.g. quae violentum erit eius calore ...es et violentum eius calore ut duo si cum ...naliter petat calorem ut 6o.

Ult. Vasquez in hoc quod si Xpus Dominus se excitavit intelligi posset quidem gratia excitante ab se adeo illustrationibus et inspirationibus supernaturalibus ad eliciendum actus supernaturales cum id natura rei requirat, quod tamen de facto fuit et comprehensor, per actum visionis Beatae et amoris illam sequentis potuit se excitare et applicare ad alios actus supernaturales quod bene explicat Suar. hic disp. 18 sec. 4a: intelligitur tamen gratia

cooperante per modum influxus, quem tamen debebat dare Christi Domini ex debito connaturali proportionis et convenientiae ratione unionis hypostaticae.

Cap. 4.

An gratia habitualis Christi Domini sit finita et an potuerit amplius intendi?

Legitima hujus quaestionis resolutio desumenda est ex propriis gratiae, quae tradi solent in materia de charitate et de gratia. Igitur inter oppositas antiquorum sententias quorum alij affirmabant gratiam habitualem Christi Domini fuisse finitam alij infinitam, D. Thomas mediam viam elegit adhibita distinctione; asserit enim hic quaestione 7 art. 11 corpore, si gratia Christi consideretur secundum quod est quoddam ens, sic necesse est quod sit ens finitum, probat in argumento sed contra supponendo nihil creatum esse infinitum, ex illud Sapientiae 11 omnia in mensura numero et pondere disposuisti; addit tamen posse dici infinitam secundum rationem gratiae, quia non limitatur sed habet quidquid pertinere potest ad rationem gratiae (intellige de potentia ordinaria.) hinc Thomistae Recentiores varios loquendi modos induxerunt ad eamdem veritatem explicandam asserentes esse infinitam in ratione gratiae, finitam vero in ratione qualitatis.

Veraque et communis sententia est gratiam habitualem Christi Domini esse finitam physice et infinitam moraliter. ita docet, intendit D. Thomas citatus, Suar. disp. 22 sect. 1 Vasq. disp. 46 cap. 3 et alij. Probatur quoad 1 partem quia ex dictis in gratia ad quartum physicorum nihil de facto creatum aut creabile est infinitum physice in ordine ad rationem gratiae, neque ad mysterium incarnationis ea infinitudo requiritur.

aliq̄ t̄r creatæ quę in xp̄o D[no] dant̄ finitas habeant p̄tet physicam. Addeq̄ infinitus chategorematice ẽ physice etj de pot. absoluta implicat in reb. creatis, ut loco citato ostendimus. Bene autẽ notat noster Torres de augmento charit.[is] disp.[ne] 68 dub. 2° habitus gr[ati]ę et charit.[is] fuisse in xp̄o D[no] ęqualis intentionis p̄ysicę, idemq̄ ferẽ de aliis habitib. ut servet debita proportio.

2[a] v° pars facile ostendit̄ ex sup[a] dictis disp.[e] 3[a] q.[e] 11 sicut n. actiones creatę Xp̄i D[ni] reddunt̄ infinitę ęstimabilit.[er] passive ars. adeo et dignit.[e] moralit.[er] conjunct.[e] ad Verbum, ita et gr[ati]a habitualis. Itaq.[a] nomen gr[ati]ę sicut et valoris, meriti et satisfactionis notant aliquid morale, ideo absolute solet dici gr[ati]am Xp̄i D[ni] fuisse infinitas, q̄ n̄ ita d̄r de scia creata illius, q.[a] nomen scię n̄ ita videt̄ denotare aliquid morale.

Obiies: Ioannis 3° d̄r; n̄ ad mensuram dat Deus sp̄m ubi sermo ẽ de xp̄o D[no], q̄ signũ ẽ, gr[ati]am et alia dona sp̄us sancti fuisse illi ocessa sine t[ermi]no. 2° q.[a] sis gr[ati]a p̄ls ocedenda est humanitati Xp̄i D[ni] r[ati]one unionis hypostaticę. 3° q.[a] secq posset ęquari aut iterũ excedi ã gr[ati]a alterius justi. R.[t] ad 1.[us] sensũ ẽ xp̄o D[no] n̄ ẽe datas gr[ati]as eã mensura quã datę ẽ aliis justis. deinde ejus legem et redemptionem sine exceptione extendi ad oẽs oĩo hoĩes nullo excepto: p̄terea ibi sermo potest ẽe de dono grationis ęternę et mysterii incarnationis, vide interpretes ibi.

Ad 2.[us] d̄r gr[ati]a p̄ls ẽ infinita sinchategorematice et ideo n̄ potest produci tota simul, imo etj n̄ posset n̄ hus f[ie]r de facto data propter sup[a] dicta, id ẽ x[a] mensuram divinę sap[ienti]ę, alioqui d̄r fuisset de facto ocessa fuisse humanitati Xp̄i D[ni] oẽs perfectiones p̄les,

quod est omnino falsum. r. d. dignitas cuius vis spatius sit
finitus et dignitas merentis finita non tamen quoad dig-
nitatem moralem à Verbo acceptam non potuit equari etiam de
potentia absoluta ut patet, sed neque quoad intensionem physicam
de potentia ordinaria.

Doctor Rector altera pars quaestionis art. secundi potuerit ea gratia augeri
in Christo Domino. Scotus in 3° distinctione 13 quaestione 2a ait Deum de
facto contulisse animae Christi Domini summam gratiam itaque de potentia
Dei absoluta non potuerit esse major positive; probat
quia contulit tantas gratias quantas creare potuit: pro-
baverat autem quaestione 1a gratias et charitatem non posse infinite
augeri in aliquo subiecto quia capacitas cuiuscunque crea-
turae est necessario finita et limitata quas doctrinas
late ibi probare contendit Lichtigianus.

Vera tamen et communis Theologorum sententia docet gratiam habitua-
lem Christi Domini secundum potentiam ordinariam non potuisse augeri
bene tamen secundum potentiam absolutam. Primam partem communiter
docent Theologi cum magistro in 3° distinctione 13 et D.
Thoma 3a parte quaestione 10 art. 12 ubi Suar. disputatione 22 sec. 2a
Vasquez disputatione 47 cap. 1° Bellarminus tomo 1° controversia 2a
generali lib. 4° de Christi anima ubi cap. 1° refert oppositum
errorem Lutheri, Calvini et aliorum refutatque cap. 2°.
Probatur quia 1° instanti incarnationis habuit gratiam cum sum-
ma plenitudine iuxta illud Joannis 1°, plenus gratiae et
veritatis ubi plura Patres; et assequere Ber. homil. 2a
super missus est fere ad medium; non enim, inquit, fuit
in quacunque etate sua grande plenitudine illa gratiae
in sui conceptione accepit in utero vel aliquid minueret
vel aliquid eidem adjiceret: Et enim erat ab eo in-
stanti comprehensor, sortitur intensionem gratiae habet in statu

fixo et immobili, præcertim cum promanaret physice ab unione hypostatica sicut calor ab igne et splendor à Sole.

Quartas partes tertias docent Theologi agentes de augmento gratiæ et charitatis in gratia, colligitur ex D. Thoma in q. 7 art. 12 ad 2um vide Suar. disp. 22 sec. 2a et Vasq. disp. 47 cap. 3o ubi addit hanc sententiam jam diu esse communem in scholis. Probatur quia non est unde colligatur Deus non posse de sua absoluta intensiorem gratias producere cum id non sit contra etiam gratiæ viæ... quia in sua obedientiali potentia, quæ cum dicat ordinem ad divinas ... non limitata est, sed de his dicitur in materia de charitate.

Objicies: Lucæ 2° dicitur, Jesus autem proficiebat sapientia, ætate et gratia, sicut ergo vere proficiebat ætate ita et gratia. Respondent communiter interpretes sensum esse, quod indies processum ætatis à Christo Domino in lucem prodita sobraque apud homines sanctior indies existimabatur, crescebatque manifestatio externa gratiæ non vero ipsa gratia, crescebat quoad actus non vero quoad habitus ut bene explicat Guillermus Estius in 3 distinct. 13 § 3°.

Dices; Christus Dominus merebatur per suos actus quo crescebat in illo gratia. Respondeo ex infra dicendis non merebatur sibi gratiam ut docet D. Thomas q. 19 art. 3°, sed quod mereretur non illam augeret sed eamdem novo titulo mereretur. De augmento futuro disputatione sequenti agetur.

Ex his colligitur quod si aliqui sancti dicantur pleni gratia ut B. Virgo Lucæ 1° et Stephanus actorum 6° quatenus abundantissimas gratias habuere, abundantia non notari, sed nomine plenitudinis, et omnem gratias requisitas ad propria

munera recte obeunda: tum specialissimo titulo plenitudo gratiae dicitur propria Christi Domini ut docet hic S. Thom. q. 7 art. 10 quem signat ad Colossen. 2. quod in ipso inhabitare omnem plenitudinem divinitatis et Ioannis 1. plenum gratiae et veritatis, ubi Maldonatus apto exemplo rem explicat, sicut inquit, et exiguum vas potest esse plenum sicut et aliud longe majus. sed valde diversa est utriusque plenitudo. et Bernardus in serm. de nativit. Mariae ait Christum Dominum fuisse plenum ut fontem. Mariam ut aquaeductus alios vel rivulos. ———

— Haec quae Domino donata gratia unionis hypostaticae et plenitudo gratiae habitualis summe intensa atque de potentia ordinaria possibili, plenitudo etiam dignitatis moralis propter conjunctionem cum Verbo. unde si verisimile est B. Virgini datas fuisse gratias majorem etiam intensive gratia omnium sanctorum collective sumpta ut docet Suar. 1. 2. in 3. p. disp. 18 sect. 4. et 2., potiori jure id de Christo Domino certius dicetur notat Suar. hic disp. 22 sect. 2. ad finem et Barradas 1. concordiae lib. 4. cap. 12. videntur plura interpretes facileque expressis in aliis materiis et professo tractandis inferunt. ————

C. 5.

77. simul cum gratia habituali infusae fuerint in Christo Domino omnes virtutes, omnia dona Spiritus Sancti et omnes gratiae gratis datae? quae

— haec etiam quae brevissime resolvenda erit remittendo eas alienas in proprium locum. 1. certum est ex virtutibus theologicis in Christo Domino solam fuisse charitatem quam hic numeravimus

ciebit sic Paulus non vero fides et spes quoad habitus.
Ita Cois ta cum D. Thom. hic. Porro in aliis Beatis
fides non manet cum visione ut diximus in materia de fide
disp. 1a q. 1a ubi ostendimus specialem rationem repugnantiae
vide ibidem disp. 4a q. 1a: cum quo ex quo Christus Dominus ab initio
suae conceptionis habuerit visionem Dei non decuit habuisse
fidem etiam quoad habitus cum ea sit lucerna lucens
in caliginoso loco donec illucescat dies 2a Petri 1o, ubi
quo semper fuit visio clara visionis non oportuit esse lu-
cerna fidei. cum vero Isaiae 10 dicitur de Christo Domino erit fides cinctu-
rium renum ejus, ibi sumitur fides pro fidelitate sive
veracitate ut ibi explicant Hilarius et Cyrillus, vel 2a phrasi
hebreas sumit abstractum pro concreto, sensusque est fideles
erunt illi conjuncti per moralem affectum quasi cinctorius
seu ornamentum. Addit tamen Suar. q. 7a art. 3o in
commento quamvis in Christo Domino non fuerit fides, fuisse tamen
in ejus voluntate peculiarem habitum infusum piae affec-
tionis quo alii fideles sunt bene affecti ad res fidei
hunc solum ~~[illegible]~~ habitum negat Vasq. disp. 42 ad primum.
Charitas quo in Christo Domino ad actus liberos disponi
bat a cognitione supernaturali clara distincta a visione
Dei de quo infra.

Ex dictis sequitur rejiciendas esse has Durandi in-
cedentis Christo Domino et aliis Beatis fidem quoad habitus.
Spes theologica non fuit in Christo Domino sicut nec in aliis
Beatis etiam quoad habitus tum quia jam possidebat obiectum illius,
[illegible]iale nempe visionem Dei, tum etiam quia cum in [illegible]
[illegible] tendat in Deum nempe ut mercenarii curantis
de proprio bono et utilitate non decet statum gratiae
in quo perfectissima est amicitia dilectionis ad Deum. q. 9 [illegible]

Dno speraverit gloriam corporis et nunce Dni sperent id faciant per actus charitatis sub stto Frati charitatis qui munus sperandi perfectissimus est unde cum in Stra Xpo Dno et Dnis tribuunt spei, intelligi debet de spe per charitatis actus. Suar. hic q. 7 art. 4 in commentario, concedit in Xpo Dno et in beatis habitus spei et actus distinctos ab actu sperante beatitudinem essentialem. sed sane habitus ipse spei munus tendendi dicit dissonius illi statui ut dicebamus.

2a cc. in Xpo Dno fuere virtutes morales tam supernales, quam naturales. ipse infusae quoad habitus et actus non includentes imperfectionem consentaneas illius dignitati, quam nales per accidens infusi. Ita cons. sa presertim quoad 1am partem. sed quia virtutes morales supernales comitantur gratiam habitualem quasi radicem, nales autem oportebat essent in Xpo Dno ab instanti incarnationis propter decorem et perfectionem humanitatis assumptae cum inter se non sint incompatibiles, agnoverint quod licet quas vir eas propriis actibus acquireret ut docent Cabrera hic q. 7 art. 2 disp. 2a, cum eae illi independenter a suis actibus deberent ratione unionis hypostaticae, vide Suar. hic disp. 19 sec. 2a, neque apparet quomodo tot actus in eo 1o instanti simul concurrerent ut generarent eos habitus et virtutes nales. presertim cum eae divinitus fuerint infusae Adamo in 1o instanti sue creationis ut docent theologi cum D. Thoma 1 p. q. 95 art. 3, ergo a fortiori id concedendum Xpo Dno, satisque confirmat precedens doctrina ex illo Hieremiae 31. femina circumdabit virum. ubi PP. asserunt locum intelligi de B. Virgine et Xpo Dno in utero existente qui vir dr ab instanti incarnationis, quia tunc poterat congregare scientias et virtutes nales et supernales.

Non tn virtutes morales deserviebant Xpo Dno ad moderandas pravas affectiones cum eas n habuerit, sd ad eliciendos actus mo magis perfecto a proportionato. Notandum q e eas virtutes n eliciunt in illo actu elicientes imperfect. illi diversam; nq habuit temperantiam continentiam ut supponunt pravas affect et inordinatas reprimendas: neq penitentiam ut dicit recipiscentiam a propriis peccatis, sd ut respicit jus divinum illesum servari et laesum resarciendum etsi ab ipso n fuerit laesum habuit etiam magnificentiam et liberalit n quatenus dicunt abundantiam divitiarum que erogent, cum ipse pauper esse voluerit, sd ut dicunt summum contemptus illarum propter amorem perfectionis: aliqdo etiam fecit pauperibus distribui quae sibi dabant: de his virtutib in particulari multa in 2a 2ae.

Dico: in Xpo Dno fuerunt dona Spus Sancti. Probatur illo Isaie 11: Requiescet super eum Spus Dni &a septem autem Ht. sa dona, donum intell, scie, sapie, consilii fortitudinis, pietatis et timoris. quatuor illa ad intellm pertinent, altera haec ad voluntatem, distinguuntur essentialiter a virtutib cum ea disponant in ordine ad sequendum specialem instinctum Spus Sti i. actus peculiares ultra com̃em regulam virtutum, de quo Aliud 1a 2ae, vide ibi D. Thom q 68 art 4o. Timor autem de quo hic agit e reverentialis et filialis qui sine aliqua anxietate et fuga mali inclinat in affectum summissae reverentiae ad Deum propter eminentiam illius majestatem, habendo pro motivo finali honestatem rationalem creaturae quae in hoc elucet. Ergo et sequit fuisse in Xpo Dno illas perfectiones quas vocant fructus Spus Sti et Beatitudines

nes, et n̄ isti peculiares habitus distincti ab habitibus vir-
tutum et donorum scilicet aliqui illorum, [illegible] ut docet D. Thom.
3a p. q. 7 a. 5 [illegible] 69 et 79.

2o. dico. in Xpo Dno fuere gratiae gratis datae. Ita cois sa-
crae theologiae [illegible] q. 7 art. 7 [illegible] satis pbr ex plenitudine gratiae et
perfectionis quae tribuitur etiam in Xpo Dno ut in capite: 9
gratiae gratis datae numerantur à Paulo 1a ad Corinth. 12 nem-
pe sermo sapientiae, sermo scientiae, fides, [illegible] et fiducia, gratia sanita-
tum, operatio virtutum, prophetia, discretio spirituum, genera
linguarum, interpretatio sermonum. Aliae hijs plures theo-
logi cum D. Tho. 1a 2ae q. 111, has omnes exercuit Xpus Dns
et n̄ oes ita frequenter. de hijs vide interpretes hic, quomodo
autem fuerit propheta, cum in Beatis n̄ detur prophesia: R.
cum fuerit simul viator et vitas nobiscum [illegible] de-
geni, propheta fuit praedicendo futura, id autem requiritur
ad rationem prophetiae.

Quod in Xpo Dno fuere oes virtutes et habitus qui n̄ di-
cunt specialem imperfectionem ex suo modo seclusis speci-
ficis et motivis fidei, et actus illorum qui nullam imper-
fectionem in ipsa ratione individuo claudebant. Dicuntur autem
gratiae gratis datae fuisse in Xpo Dno cui plenitudine pote-
statum actus permanentis, in alijs vero habitibus primus actus
transeuntes, ut notat D. Thom. de prophesia 2a 2ae q.
171 art. 2o. corpore, quia et in Xpo Domino singulae gratiae gratis
datae n̄ fuerint peculiares habitus distincti ab alijs ha-
bitibus virtutum, poterat tamen pro suo arbitrio uti gratijs
gratis datis sicut utimur habitibus quando volumus, vide
Vega et Suarez hic.

Dextria autem Xpi Dni prout erat caput Ecclesiae Regno

D. Thas hic q.e 8.a infra dicemus smodis disp.e 16.

Commentarij

In q.es 9.as 10.as 11.as et 12.as D. Thae

De scientia creata intellectus Xpi Dni in coi et in particulari

In q.e 9.a p. 4 art.is agit D. Thas de scia creata intellectus humani Xpi Dni probando in illo triplicem scientiam scilicet sciam visionis, sciam infusam, sciam acquisitam seu experimentalem. In q.e 10 p. totidem articulis agit in speciali de scia beata ipsius, docendo[illegible] comprehendisse Verbus seu diuinam nam nec cognouisse oia possibilia, bene tn oia preterita, presentia et futura et infinita possibilia, vidisse Verbus et diuinas essentias clarius quam videt quelibet alia creatura. In q.e 11 p. 6 art.is explicat proprietates sciae infusae illius. et in q.e 12 p. 4 art.is proprietates ejus sciae acquisitae.

Disputatio 1.a

De scia creata intellectus humani Xpi Dni

[illegible] ad hanc disputat. quae supponenda est ... de visione et aliis ejusmodi [illegible] remittendaque specialiora ex professo smodis tractant.

S. 1.a

V. Detur scia creata in Xpo Dno animae

2·3

supponimus in Xpo Dno praeter intellectum divinum et increatum quem habet ratione naturae divinae, dari etiam intellectum creatum quem habet ratione naturae humanae: quod ita certum est ut sine errore negari non possit, hoc enim docent concilia et PP. supra disp. 8 dum asserunt Verbum assumpsisse animam rationalem mediante qua seu mente: et in 6 synodo constantinopolitana Agatho papa in epistola synodali quae habetur in actione 4a et approbatur in 8a definit in Xpo Dno esse etiam duplicia quae ad naturas ejus pertinent, et esse unamquamque naturam cum suis propietatibus naturalibus; idem habetur in concilio calcedonensi act. 5, et in constantinopolitano 5o collatione 8a canone 7a et in epistola Sophronij quae habetur in 6a synodo actione 11 et approbatur in 13, de quo multa Theologi in 3 distinctione 14 et 3a parte q. 9. cum enim intellectus humanus sit proprietas ita connaturaliter debita animae rationali, non plene et perfecte Verbum assumpsisset humanitatem, si intellectum etiam creatum illius creaturae voluntatem non habuisset. Adde quod nec potuisset mereri per voluntatem creatam, nequit enim immediate dirigi ab intellectu divino ut libere operetur.

Praeterea cum ex dictis supra disp. 6a q. 1a, non implicet creaturam reddi formaliter intelligentem per scientiam increatam ipsius Dei; tamen est idem implicare in anima Xpi Dni et si id non implicaret, ex definitionibus conciliorum supra dictis constat de facto in Xpo Dno fuisse scientiam creatam, quod ita certum est ut id quoad actum suum creatum de fide esse doceant hic Suar. disp. 24 sec. 2a c. 1 et 2a, Vasq. in commento art. primi q. 9ae n. 44 et alij. Unde reiicienda est sententia Ioannis de Ripa de qua Vasq. 1a. 2ae disp. 7 cap. 1 asserentis Deum videri ab anima Xpi Dni per visionem increatam, idque pro quidem

ee in oibus ptis, nulli tn alteri preter Xpus Dus de facto fuisse concessus. Que quidem sta. si n admittat concomitantes creatas in Xpo Dno heretica eet propter supra dicta, si tn illum negat n e heretica, e tn absurda et improbabilis ut bene notat Suar. citatus § Rtta, qui § exgg extremalis, bene explicat qua rone nulla perfectio existens in Deo possit p se uniri creature preter subsistentiam.

Ex dictis sequitur in aia Xpi Dni concedendus esse intellectus agentem et potem, habitus et spes, cum ea sint natia instrumenta aie ronalis ad intelligendum, et a sanctis hanc regulas gralem accipiamus, Verbum ronalem aias perfectas assumpsisse salva oi ejus perfecta proprietate et p oia nobis similem absque peccato. ita n. loquuntur concilius calcedon. act 5a et Sophronii, citatus ait, assumpsisse Verbum aias ronalem aiabus nris attribulem et mentem nre menti comparem: et in concilio lateranensi sub Martino 1o canone 9o dr fuisse proprietates humanitatis in Xpo indiminute et sine deminoratione.

+ oia

Ex quo fit intellectus humanus Xpi Dni ejusdem spei infime fuisse cum nro sicut et aias supra diso 5a q. 1a a. 1o idque signat p illam particulam Sophronij contribulem. Poterit aut inequalis tamen mali aiatis ronalibus et intellectum de qua late diximus lib. 3o de aia, dm e intellectus humanum Xpi Dni perfectiorem fuisse oi intellu humano creato aut credibili de facto, atque adeo intellu etiam Adami, quem credibile e inter alios hoes optimas aias fuisse sortitus eo q. fuerit parens totius, n tn necesse e concedere perfectiorem fuisse oibus potius ut bene notat Suar. citatus § sed queres de quo infra cas de aia ronali Xpi Dni eadem q. institut.

Ulto adderem n. sol. de facto Verbum assumpsisse aias rationalem cuius visio intellectio, id etiam inconveniens esse q. ea inter se separentur, neutro dicendu personas divinas assumentes, q. oia rationalis sine intellectu creato n. est capax visionis [illegible] nec merito acqui[illegible] eam in eo statu assumere perinde foret assumere brutum q. n. ita decet dignit. Dei sup dicta q. 7ª q. 1ª

Q. 2ª

De Scientia beata animae Xpi Domini de eius obo et excellentia. q.

Sit i. c. aia Xpi Dm habuit sciās beatam in instanti suae creationis. ita theologi oes in 3. distinct. 14 et 3ª p. q. 9 q. 15 art. 10 et q. 34 art. 4. Cano lib. 12 de locis cap. 13 ubi rem late tractat et dissolvit argumenta contraria, Suar. Vasq. et alij hic, et 1º ad probandum Xpum Dnm in hac vita mortali habuisse [illegible] Dos adduci solet locus ille Joannis 3 ubi Xpus Dns loquens de seipso ita hoc ait; quod scimus loquimur et quod vidimus testamur: nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo, filius hominis qui est in caelo: quasi diceret solus filius hominis ascendit (est enim praeteritum ut constat ex graeco) in caelum scilicet per visionem beatam et in carne passibili quia ut Deus descendit ad opus incarnationis: atque hoc quidem singularissimum fuit in Xpo Dno. si enim probabile sit B. Virgini Moysi Paulo et alijs ad momentum et quasi per transennas dictas fuisse visionem claram Dei in corpore mortali, tn. n. potest sine magna temeritate et errore dici illam fuisse permanenter in aliquo alio praeter Xpum Dnum ut notat

Suar. lib. 2° de attributis cap. 30 n° 12; caeterum ut ad momentum quidem ante adventum Xpi D'ni aliquem hoc'a claravi dixit Deus satis verisimile est, ut idem notat n° 15 colligit q' ex illo Ioannis 1°: Deum nemo vidit unquam, unigenitus qui est in sinu Patris ipse enarravit.

Quod autem etiam à 1° instanti incarnationis Xpus Dominus habuerit visionem beatam licet non videatur ita immediate de fide ac praecedens doctrina, certissima tamen est ex communi consensu Patrum et Theologorum, satisque colligitur ex illo Ioannis 1°; vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti à Patre plenum gratiae et veritatis. neque enim decebat filium naturalem Dei assumere naturam capacem visionis Dei et non illico eam tali bono perficere, praecipue cum ex sui dictis lumen gloriae physice emanet ab unione hypostatica; mirabilique dispositione factum est ut qui caput erat hominum et Angelorum etiam à primo instanti incarnationis et simul esset Beatus quo Angelis Beatis assimilaretur et simul viator quo hominibus viatoribus consonaret, quae omnia satis clamat Paulus ad Colosenses secundo, cum ait in Christo Domino habitare omnem plenitudinem divinitatis et in illo esse omnes thesauros sapientiae et ~~[illegible]~~ scientiae Dei.

ce latitudinem sciae̾ scię Bt.ae aię Xpi Dni conveniunt
in primis oes Xpus Dns p hanc scias vidisse Deus
trinum et unus ut in se est cum hoc sit obiectum
ibus visionis Bt.ae de quo 1.a pte q.e 12. Deinde Lz
Vasq. 1.a pte disp 50 cap 1o late contendat nullus
beatus ex vi visionis Bt.ae videre aliquas creaturas
in Verbo q.e existimat nullas dari connexionem inter essas
divinas et creaturas posses, unde hic disp 50 cap 3o do
cet Xpus Dnus p suas Btas nullas creaturam videre
in Verbo, sed creaturarum visionem fieri p alias distin-
ctas notitias ex determinationem divine voluntatis.
Veratr sa gtias in ma de visione late probabimus
docet et essas divinas connexionem here cum creaturis
possib. ablata quacunq imperfect.e dependentia, et ex
vi visionis Bt.ae Beatos videre creaturas cum sint corre
latiua divine essa. &a
Igit conveniunt eij oes Xpus Dnum p hanc scias videre
oia oba preterita presentia et futura atq adeo quib-
quidem Deus videt p sciam visionis. ita Dus Thas hic
q. 10 art. 1o, idq late probant Suar. disp.e 26 sec. 3a
et 1a et Vasq. disp.e 51 cap. 2o ait certa fide catholi-
ca tenendum esse Xpus Dnus cognouisse oia futura, hoc
est oia que Deus videt p scias visionis, atq adeo nullas
in eo fuisse ignorantias, probat D. Thas q.a est dicit
1.a pte q.e 12 art. 8 quilibet Beatus videt in Verbo oia
que ad suum statum ptinent, cumq Xpus Dnus sit ca-
put totius universi, iudex hoium et Angelorum et oia prop-
ter ipsum gtiam et honorem condita sint, ad ejus statum et
dignitatem pertinet videre oia que Deus videt p sciam
visionis.

Ex dictis autem potentiis quae cognoscantur ab anima Christi Domini per eam scientias, non constat inter Theologos, unde bene notat Vasquez disp. 50 cap. 3 non esse nihil certum affirmari posse de numero possibilium quae cognoscuntur ab anima Christi Domini: et quidem Hugo Victorinus ait animam Christi Domini per scientiam increatam scire et videre omnia quae scit et videt ipse Deus et ita intelligit illud Pauli in Christo erant omnes thesauros sapientiae et scientiae Dei absconditos, addit tamen ita sapientem sicut est Deus ipse tamen se. Magister in 3 distinctione 14 cap. 2 ait Christum Dominum videre in Verbo per scientias creatas omnia quaecumque cognoscit ipse Deus, subscribit Allensis 3 parte quaestione 13 membro 3 ubi ait scientiam creatam Christi Domini aequalem esse scientiae increatae ex parte obiecti non tamen ex parte medii et modi sciendi, idem probabile reputat Scotus in 3 distinctione 14 quaestione 2a si sermo sit de cognitione habituali, idem late probat Pitigianus ibidem art. 1, 3 et sequentibus: ducuntur igitur Doctores ex parte luminis gloriae in anima Christi Domini perfectionem et altitudinem esse sufficientem ad cognoscendum omnia possibilia quod autem simul et collective distinctive omnia cognoscat superare limites intellectus creati; Guillermus Estius in 3 distinctione 14 § 2 ait animam Christi Domini in Verbo cognoscere etiam quae sunt in potentia creaturae nunquam reducitur reducenda ad actum non tamen cognoscere omnia quae sunt in potentia divina. Probat quia valde congruum est animae Christi Domini tribuere omnem scientiam creaturae potentem eius Ioannis 3 dicatur non ad mensuram illi datum spiritum in quo eius comprehenditur ipsius scientia ...

Secunda ratio est Sancti Thomae hic quaestione 10 animam Christi Domini non cognoscere omnia possibilia, cognosceret enim infinita: idem docent communiter interpretes hic:

ptor iª pars qª cus lumen glę aię Xpi Dni sit finitę pfectionis physicę ut pote emanans ab unione hypostatica, sicut n̄ habet oem intensiones absolute ptem, ita nec oem perfectes, atq̄ proinde nec oem latitudinem de pra absoluta ptem ee oba creata potia. cum id n̄ requirat ad finem incarnationis satisfaciendi cognoscere oia hentia aliqª existentia. 2º probat D. Thomas qª scilicet aia Xpi Dni cprehenderet Deum q refugnat cujusq intellui creato: cª hanc ronem V. ne ex cognitᵉ oium potium sequat cprehensio Dei, multa disputant Thes alij affirmant negant alij; sd ea res commodius disputabit in ma de divina: interim dico etq si non sequat comprehensio Dei ex cognitᵉ oius potius n̄ ee secedendus id Thetatro datus fuisse aiᵉ Xpi Dni propter nuper dicta. 2ª vº pars facile ostendit qª id ptinet ad dignitᵉ aię Xpi Domini et saltem videt cogitat hois et Angelorum quę p æternitatem infinitę erunt. videt etq infinitas spes et infinita individua potia in aliquo ordine.

Sine dubio etq cognoscit plura oba ptinentia ad scias cditionatas Dei quale ē illud Luc. 10, Si in Tyro et Sydone &ª aliasq hujusmodi quę ad finem sui officij cgruum erat cognoscere. vide Suar. disp 26 sec. 2ª et 3ª et sec. 3ª et 2ª. Potuisset Deus creare sciam oius eorum quę ipse scit p scias cditionatas, si id necesse foret ad perfectam sui instituti complectionem. sicut coicauit latitudinem scię visionis mo explicato: n̄ tn̄ novisset negationes eorum quę n̄ essent et ita n̄ cprehenderet etq in ea hypotesi scias medias ut simili dicet infra de sciā visionis. hic autq adverten: dum erit in directorio inquisitorum pte 2ª qᵉ 11 n̄ damnati tam Theologorum asserentium oia oba creata potia cognosci ab aia Xpi Dni sd solus tam cujusdam Arnaldi de Villanova dicentis humanis es Xpi Dni ee in otq æqualem

Deus ac proinde scivisse omnia quae Deus scit et ita bene ac ipsum Deus.

Varia argumenta quae contra dicta objici possent, contra scientiam Christi Domini cum aliis Doctoribus et ideo ad materiam de visione remittentur. Duo hic specialia sunt naratione digna: primum est cur de fide sit animam Christi Domini non comprehendere divinas essentias ut bene probat Suarez citatus sec. 2a cap. 2 et eo quod videat omnia quae videt Deus scientia visionis, non inde sequi comprehendere scientias visionis, quia est scientiam visionis praeter praesentia, praeterita et futura, videt Deus negationes existentiae possibilius, quas anima Christi Domini non cognoscit omnes, ad id enim necesse erat cognoscere omnia prorsus possibilia, unde ad comprehendendam scientias visionis Dei seu scientias conditionatas necesse est etiam comprehendere scientiam simplicis intelligentiae quae in eis includitur.

Secundum est quod si Xpus Dominus noverit omnia futura de die autem judicii ait Marci 13; de die autem illa nemo scit neque Angeli in caelo neque Filius nisi Pater. laborant interpretes mille interpretationibus, causant etiam aliqui quod Arrianis induxerat fuisse illam particulas neque Filius utpote inferioritatem denotarent. sed cum in vulgata ita sit et in pluribus evangelistis, de ea dubitari nequit ut bene notavit Vasquez disputatione 5.1 cap. 3. Sensus igitur est primum ut dicat Filius se nescire, quia id quod secreto scimus, possumus dicere nos nescire illis quibus non oportet dici: 2o se nescire attenta naturali vi suae humanitatis non vero attenta revelatione. Vasquez hanc 2am explicationem sequitur et pro ea citat aliquos PP.es; mihi primum magis arridet, eodem enim modo potuit dici se nescire alia plura quae solus sciebat ex revelatione divina et ita nihil speciale erat circa diem judicii; quo autem pacto tunc Xpus Dominus licita equivocatione usus fuerit

ne importune amplius a discipulis de ea re interrogaret, ville quae dixim. in ma. de fide disp. 2 q. 3 sec. 4 ad 2um; addit etiam Suar. t. 2 in 3 p. tom disp. 53 sec. 4 forte Dominum formasse etiam Beatae Virgini innotuisse diem judicii, non tamen Angelis aut aliis Beatis.

Ultimo dicendum est visionem beatam animae Christi Domini et lumen gloriae fuisse ejusdem speciei physicae cum visione et lumine caeterorum Beatorum et in aliis gradibus fuisse ejusdem ordinis cum illis ejusdemque modi speciei impressae, longe tamen excellentiorem beatitudine omnium Beatorum et Angelorum etiam collective et in gradu moris infinite dignitatis propter unionem hypostaticam ut in simili dicebamus de gratia habituali illius.

Q. 3ª

De scientia per se infusa animae Christi Domini. Q.

Scientia per se infusa dicitur illa cujus actus sunt supernaturales eliciti mediis habitibus supernaturalibus: conveniuntque omnes Theologi a primo instanti incarnationis dari in Christo Domino scientias per se infusas, quod ita certum est ut oppositum meritorie censeatur temerarium aut erroneo proximum, satisque indicat ea [illegible] illis locis in quibus plenitudinem scientiae tribuit animae Christi Domini: limitat Pethigianus in 3 dist. 14 q. 3 art. 1 conc. 2 asserens loquendo de scientia infusa tantum per se, non esse temerarium negare eam in Christo Domino fuisse cum graves Theologi id negarint; sed rem ita certam esse loquendo de scientia infusa abstrahendo ab hoc quod sit infusa per se vel per accidens. Ex praecedentis doctrinae est quod cum homo spiritus esset viator et comprehensor, ut comprehensor

debebat habere scias [Dei], ut viator scias per se infusas, cum non deberet clare cognoscere Deum, neque [omnia] liberos, qui non poterant immediate dirigi a scia visionis, et ex alia parte in Xpo Domino non daret fides ex supradictis, requirebat alia cognitio non ita perfecta ac beata per quam omnia videret in Verbo: neque ita imperfecta ac fides per quam non videret Deum, sed velut media per quam omnia videret clare, in proprio tamen genere ut loquuntur theologi. et cum haec scia deberet proponere omnia actibus supernaturalibus liberis voluntatis, deberetque attingere omnia supernaturalia proportionato modo, procul dubio erat entitative supernaturalis atque adeo per se infusa, constabitque ex infra dicendis fuisse perfectiorem omni alia scia praeter [Dei]. Ad declarationem hujus sciae nota capiat omittendo quae in aliis materiis de ea sequentes difficultates explicandae erunt.

1a difficultas de latitudine obiecti hujus sciae. Dividunt se interpretes hic quaestione 11a art. 1o. Ego ut uno verbo rem complectar assero tantam fuisse hujus sciae latitudinem ac sciae Dei in Xpo Domino, diverso tamen modo quia per illam non cognoscebat Deus ut est in se, hoc non pertinet solum ad visionem beatam; et omnia cognoscebant in proprio genere: cognoscebat quia per illas aia Xpi Dominum Deum ut trinus et unus et quidquid Deus videt per scias visionis [nostro] supra explicatam, et infinita possibilia, sed haec solum abstractive cum non dicant existentias: unde cognoscebat Deus [actus] liberos creaturarum, omnia individua [etc]. [Probatur] quia [id] [...] tum illi per scientiam haec omnia cognoscere et ut viator erat [...] non attingere impotentiam aut incommodi [...]

§. V.

Dissident tamen Theologi in explicando quomodo Christus Dominus per hanc scientiam cognoverit actus liberos, an solum per cognitionem divini decreti cum quo habent connexionem asseveres abstractive et in aliis, sic enim opinatur Suarez 1ª p. q. 57 art. 1º; an etiam immediate et intuitive per species ita perfectas, ut illa libera possint repraesentare in se ipsis etiam independenter a libero consensu alterius cuius est actus liber, ut opinantur Suarez hic disp. 27 sec. 2ª Vasquez disp. 53 cap. 2º nº 10 et alii; neque mirum est ea perfectione Christo Domino concedat propter dignitatem capitis et judicis, licet Angeli negentur actus liberos alienos cognoscere independenter a consensu alterius, quia non habent eandem dignitatem. —

Addunt alii dicti Recentiores etiam per luminis revelationes cum evidentia in attestante cognovisse actus liberos alienos, licet Vasquez acriter impugnet hunc modum dicendi disp. 53 cap. 1º ex 1ª parte disp. 135 quia existimat eum incompossibilem esse cum clara Dei visione quam Christus Dominus habebat. Ego quidem existimo omnibus his modis animam Christi Domini actus liberos cognovisse praesertim 1º et 2º modo, cum nec incompossibiles sint inter se ut patet quia habeant per diversos actus et diversa motiva, et aliunde magis ea ratione commendet plenitudo scientiae animae Christi Domini, vide quae dixi: ... in materia de fide disp. 3ª q. 9ª § ubi de specie creata repraesentante abstractive Trinitatem. —

Obiectio: D. Thomas 1ª p. q. 57 art. 2º ait soli Deo nota esse posse ea quae ex voluntate creata pendent ex illud Hieronymi super ea verba Matthaei 9º cum vidisset Jesus cogitationes eorum ...

ait: Dominus videns cogitationes eorum ostendit se Deum qui potuit cordis occulta cognoscere, et 2.o Paralypomenon 6.o dicitur de Deo, tu solus nosti corda hominum, idemque habet Hieronimus 17., nullaque cognitio creata potest penetrare secreta cordis alieni absque ejus consensu. R.o id intelligi debet de cognitione naturali qua nullus etiam Angelus cognoscere potest actus liberos alterius Angeli vel hominis sine suo consensu. Cujus rei varias rationes affert et impugnat Albertinus 1.o, q. 8 theologica ex 1.o principio philosophico, resque est adeo difficilis ut Vasquez 1.a parte disp.e 209 asserat de ea reddi posse rationem philosophicas; id tamen hoc heri ex scripturis solum quod dici potest speciebus naturalibus propter suas limitationes sufficere ne repraesentent opera libera aliena quantumvis sint entia naturalia independenter ab aliorum consensu eamque illorum nam a posteriori colligi. non tamen impedit cognitionem supernaturali creata Deo ita revelante cognosci.

2.a difficultas de habitibus hujus scientiae. Suppono ex dictis in materia de fide disp.e 11 q. 2.a habitus intellectuales esse quid realiter et essentialiter distinctus ab speciebus ubi oppositas sententias Gabrielis Vasquez ex professo impugnavimus. 2.o manifestius esse habitus scientiae per se infusae realiter et essentialiter distingui ab habitibus scientiae per accidens infusae quia illi sunt in sua entitate supernaturales, hi vero naturales. difficultas tamen est inquirenti an scientia habitualis per se infusa animae Christi Domini sit unicus habitus numero et specie, an potius plures specie diversi. Suar. hic disp.e 28 sec. 3.o et alij affirmant habitum scientiae infusae Christi Domini esse ejusdem speciei infimae sicut est habitus fidei divinae ad credenda omnia credibilia. Vasquez vero disp.e 54 cap. 4.o cum alijs ait non esse ejusdem speciei infimae

id multiplicem et diversas speciei; ita sentit D. Thomas hic q. 11a art. 6o corpore et ad 1um tum 3um in 3. distinct. 14 q. alteram sentire videtur. Atque haec sententia probabilior videtur, cum enim ut infra dicemus, species intelligibiles hujus scientiae sint diversae speciei et cognitiones sint distinctae speciei propter diversa motiva intrinseca quae respiciunt, habitus etiam debent esse diversae speciei, nunquam enim contingit actus diversae speciei contineri sub habitu ejusdem speciei, majorque amplitudo non est propria habitus id potentiae: unde nota discrimen inter habitum fidei et hos habitus, quod non unicus habitus fidei divinae in specie sufficiat ad credendum quaecunque credibilia naturalia et supernaturalia, quia omnia credimus sub eodem motivo specifico nempe divina authoritate: at tamen in actibus hujus scientiae cum motivum non sit extrinsecum sicut in actibus fidei, id intrinsecus desumptus a praedicatis essentialibus objecti dignitatis humanae ... sit totale ad cognoscendum omnia ejus intima praedicata ut passiones, non possunt non dari cognitiones et habitus diversae speciei. porro hi habitus physice emanabant ab unione hypostatica sicut et lumen gloriae ex supra dictis. de numero autem illorum dicemus difficultate sequenti.

3a difficultas de speciebus intelligibilibus hujus scientiae, et in primis quod actus fidei supernaturales requirant species entitative naturales, quia fides obscure et modo cognoscendi valde imperfecto attingit objecta, ut ostendimus in materia de fide disp. 1a q. 3a sec. 3, tamen cum actus scientiae per se infusae animae Christi Domini fuerint supernaturales etiam quoad modum cognoscendi, diversaque proportionate attingant objecta supernaturalia, debent eorum species esse entitative supernaturales.

4a difficultas est de latitudine et numero harum specierum: et quidem Marsilius in 3o q. 5 art. 2o parte 4a circa 2am affirmat unicam tantum fuisse ejusmodi speciem continentem omnia objecta hujus scientiae:

alij reducunt ad 4or, unas quæ representent oia connaturalia, alteras quas representent oia supernaturalia; 3as quæ representent possibilia, 4as quæ representent existentia. Alij videntur dari unam speciem ad representanda oia convenientia v.g. habentem pro motivo formali rationem entis convenientis; alteram quæ habeat pro motivo formali rationem animalis ad representandum oia ea quæ conveniunt in ratione animalis et sic de alijs. D. Thomas hic q. 11 art. 6 expressissime asserit et probat has species esse minus universales quam species Angelorum, et subdit rationem, quia cum hæc serviant animæ, ita perfecte debent illi accommodari, ut humanæ animæ proprius est uti speciebus minus universalibus quam utuntur Angeli. Suarez hic dicit ee [illegible] persuasionem ad finem tenendi esse universaliores speciebus Angelorum, favet D. Thomas in 3° distinct. 14 q. 1 art. 3° quæstiuncula 4a ubi ex perfectione animæ hujus, quam ait esse quasi regitivas et architectonicas respectu omnium humanarum rerum, probat universalitatem ejus habitus, idemque erit de speciebus ex dictis difficultate præcedenti. In re ita incerta standum est D. Thomæ hic asserendumque est species has fuisse minus universales quam angelicas ut proportionem servent cum natura humana; et ita forte dantur in anima Xpi Dni diversæ species quæ diversitatem specificam naturarum, ita ut quælibet complectatur unam naturam specificam v.g. humanam cum omnibus suis individuis et proprietatibus, eadem proportione multiplicabuntur et habitus; videturque id innuere D. Thomas hic art. 6° supradicto citato ad 3um aberrans, dicitur esse in anima Xpi proprias species singularium rerum ad cognoscendum cognitione propria unamquamque: loquitur autem de speciebus per se infusis et potest cum loquatur de speciebus quæ deserviunt scientiæ per se infusæ: Sed autem et alio capite hæ species longe perfectiores sunt,

gelicis tus q illæ supnales sit, hæ vo nales, tumq ordi nant ad mus cognoscendi longe perfectiores. Atq hæ spes ab unione hypostatica physice promanant ex sua dictis, probabile qe e à solo Deo fuisse infusas.

4a difficultas de mo quo utebat aia Xpi Dni his spebs. Rr cum aia Xpi Dni p scias beatas semp eet in actuali cognitione oium obor spes scie infusæ, poterat p illas determinari voluntas ut potius vellet uti una spe quas aia, et cum istæ eent finitæ, poterat decursu temporis finiti reducere oes illas ad actum 2us. Poterat etiã determinari eo mo quo dicebamq de aia separata lib. 3o de aia, volendo scilt ut illi repræsentarent oia individua v.g. næ humanæ &a. Si dices quo pacto recordaret aia Xpi Dni de obis quæ iterum noverat p hanc sciam. Rr probabile ee ab ipsis actibs supernalibs producendas spes supernales quæ ad id deservirent ut in simili dr de recordatione nali: . f. certe ab actibs nalibs qui soleni simul ee cum supernalibs, relinquent spes nales quæ deservient ad actus nales recordationis. f. etiã ad supernales p potam obedientialem ut deserviunt ad actus fidei; f. certe ipsæ spes priuras ex se ad totum id habebunt vimq ñ videt impole. De locutione spuali aiæ Xpi Domini qua alloqueret Angelos aut aias separatas v.g. in triduo eodem mo procedendum erit atq in locutione Angelor de quo multa in ma de Angelis.

5a difficultas an actus huius sciæ fuerint p conversionem ad phantasmata. Tenet S. Thas hic art. 2o utrumq sentim ad 3us actus huius sciæ elici potuisse à Xpo Dno sine conversione ad phantasmata, potuisse etiã elici cum conversione ad illa, cum id sit nale næ humanæ. 1as spes oes rece dunt; 2as negat Vasq hic disp. 52 n. 15. Probat D. Thas

q^a cum Xpus D^ns simul ect. cprehensor et viator illi debebat
mus cognitionis utriusq statui proportionatus, cum n' repugnet
cognit^em supernalem ee dependentem a phantasmatibus
ut patet in actibus fidei. quid autem sit operari p conversionem
ad phantasmata diximus lib. 3° de aia. Neq hoc imper-
fectionem praestat huic scie cum conversio ad phantasmata
n' sit ex indigentia sed ex abundantia modi operandi,
eadem rone n' e imperfectio in Deo q operet cum cau-
sis 2^is. &a.

6^a difficultas V. haec scia sit collativa seu discursiva
Negant hic Suar. disp^e 28 sec. 2^a Vasq. disp^e 52 ca.
3° et alij. D. Thos q^e 11 art. 3° R^et cum distinct.
scilz hanc scias n' fuisse discursivas s. collativam
quoad adquisitionem ut contingit in nobis q^a divinitus erat
a Deo infusa: fuisse tn discursivas s. collativam qu-
antum ad usus scilicet deducendo ex causis effectus n' ut de novo
aliquid addisceret sed ad usus et beneplacitus, adducit
q exemplum Matthaei 17 cum Xpus D^ns respondenti
P^o ab alienis tributum solui, scilicet q^o liberi sunt
filij: et in arguendo sed sua aia propria operat^e est aia
ronalis ee cferre et discurrere de uno ad aliud et
proinde talem modum operandi concedendum ee Xpo
D^no respectu huius scie. Mirror sane interprs resre-
cedere a sna D. Thae ita expressa in re alioqui
facillime defensabili: cum n. negari n' possit posse
ee discursum entitative supernalem ut multi docent
de habitu theologie, n' e cur neget^r Xpo D^no specia-
lem habitum infusum fuisse ad discursus formandos
qq n' procedat a noto ad ignotum cum oia noverit
ab initio, neq ex necessit^e sed pro lubitu ut accom-
modaret mo operandi ita proprio aiae ronalis. Neq

obstat hanc sciam perfectiorem fuisse Angelicam quae tamen non utitur discursu, in alijs non excessu suum perfectionis et in hoc debuit accommodari propriae naturae: ast scientia huius discursus supernaturalis animae Xpi Domini philosophandum erit eodem modo ac in alijs sublatis tamen imperfectionibus ignorantiae et obscuritatis. Addendum in Xpo Domino specialem habitum ad id fuisse quia cum [illegible] cognoscendi cc[illegible] sit abstractiva peculiares conditiones exigat, non poterat id inveniri in habitibus infusis Xpo Domino.

[illegible] difficultas quod usus fuerit Xpus Dominus hac scientia. Resp. in primis omni tempore quo meruit per actus supernaturales atque adeo a primo instanti incarnationis etiam inter dormiendum de quo infra disp. 12, vide quae simile de B. Virgine apud Suar. t. 2. in 3 partem disp. 18 sect. 2. deinde de omnibus inveniunt non semper in actu 2° per hanc sciam cognovisse animam Xpi Domini omnia prorsus obiecta quae poterat per illam scire, quia id necesse est ita accommodatur naturae animae rationalis nec statui viatoris cuius magis deserviebat ea scia in Xpo Domino quam statui comprehensoris: verisimile tamen est semper fuisse in aliquo actu 2° huius sciae cum id fieri in poteste ipsius sciae perfectione illi non repugnans ut bene notat Suar. hic disp. 28 sect. 1a et 3a, qui etiam bene explicat quomodo haec scia compatibilis fuerit cum visione beata utpote quae diversis speciebus et diverso lumine utatur: per hanc cognoscebat Xpus Dominus explicite et distincte tot missas ad quas ubique gentium concurrit ut principalis offerens, quod bene notat Cabezudo 3a parte q. 83 art. 1 dub. 5 ad 1um, idem est in alijs sacramentis et orationibus quae ad ipsum fiunt ubique, ad quae non est necesse continua variatione

Tia, sed idem qui vero representabat heri ut futuram v. g., hodie representat ut existentem cus sit intuiti=
=uus: ergo non de nouo aduenit si nunc cognit
de ea re non cogitabat, ergo jam antea erit.

Quaestio 4a

De Scientia per accidens infusa ac Xpi Dni

Scientia per accidens infusa dicitur illa cujus habitus est naturaliter
acquiribilis per actus naturales, sed Deus ob aliquas rationes
illas producit in intellectu antequam eliciantur actus tales;
hancque in Xpo Dno fuisse admittit communis recentior
Theologorum, ut notauit Suar. disp. 25 sect. 2, qui
idem de Adamo asserunt et disp. praecedenti ... 2a
ostensum fuerit fuisse in Xpo Dno omnes virtutes
morales per accidens infusas, oportuit ut haberet
sibi ita materialem ... cognoscendi, sed non quia
munus acquisitionis ... Xpi Dni ut in omnibus
perfectissima nullaque perfectione naturali defrauda=
ret, ... Deinde cum ex supra dictis constet
fuisse in Xpo Dno virtutes morales naturales per accidens in=
fusas a 1o instanti incarnationis, accedentibus sequentes
est saltem habitum prudentiae naturalis per accidens infusum
illi fuisse qui deserviret ipsis virtutibus, alioqui non serua=
retur debita proportio et consonantia inter virtutes: unde
non placet doctrina Vasq. hic disp. 42 cap. 2 asserens
Xpum Dnum non habuisse prudentiam naturalem a 1o instanti
incarnationis, quia haec inquit pendet a phantasmatibus
et dispositione organorum quae non est in infantili aetate,
quod verum est de prudentia experimentali, non autem de

prudentia per accidens infusa, qualis fuit etiam in Salomone.
Quod attinet ad hujus scientiae latitudinem breviter assero
per illam cognovisse Christum Dominum quidquid vi naturalis intellectus
agentis sua anima quae divina erat perfectissima poterat co-
gnosci, et quidquid alias ex natura cognosci potest. cum
autem in multis lumen naturale nequeat assequi evidentes
cognitiones, cognoscebat rationes probabiles et verisimilia ju-
dicia opinionum omnium; ipse vero suspendebat judicium
seu judicabat evidenter ubi esset probabilitas ibi veri-
similitudo &c., nullus tamen actum errori expositus aut
falsitati afferre poterat. Ita nemine explicat Suar. citatus.
Ad hanc ego scientiam Christi Domini specialiter revocarem
notitias historiarum omnium quae usque gentium aliisque
ingerant eas omni ope naturae: addiderimque quod licet
parabola differat ab historia, exemplo, et fabula,
quod fabula sit de re ficta nec verisimili, ut cum arbores
introducuntur loquentes judicium; historia enim exemplum
de rebus vere gestis, parabola vero de re ficta verisimili tamen;
omnes tamen parabolas quas narravit Christus Dominus fuisse veras
historias quae alicubi acciderant, cum facile illi esset et
tot historiis quas sciebat aliquam aptam cujus eventum
afferre, idque ad ejus authoritatem pertineat, neque videtur
assumere prudentem et cordatum virum posse afferre veras
historias fictas adducere, quod bene confirmat Alcazar no-
tatione 15 prooemiali in Apocalypsi pag. 60 n° 11 ex
Damasceno. Et Salmeron aliter existimet lib. 1° de pa-
rabolis Domini tractatu 1°. Per hanc etiam scientiam cognoscebat
Christus Dominus futura contingentia naturalia saltem aliqua v.g.

eclypsim futuras; n. tn ea quae pendent ab aplicatione liberi agentis, et illa cognoscebant in se ipsis et in suis causis nalibus et per cursum nalem; alius modus cognoscendi superat limites huius rei, vide quae similia de cognitione nali Angelorum apud Albertinum t. 1 q. 12 theologicae e c. 1o pro phylosophico.

C. 5a

De scia adquisita et experimentali aia Xpi Domini.

Deus supponunt in Xpo Dno fuisse scias experimentalem decursu temporis adquisitas quod colligit ex illo ad Heb. 5. didicit ex his quae passus est obedientiam, ubi glossa experiri est. propter hoc Pichinianus distinct. 14 q. 3a art. 3o et 2a ait se de fide Xpum Dnum habuisse sciam experimentalem quae tamen in eo consistit quod ultra sciam de qua jam Xpus Dnus omnes habebat cognosceret nunc modo experiendo rebus sentiendo ipsis intelligentem ea tanquam jam experta sentibus, v.g. cognoscerat a 1o instanti incarnationis dolorem qui ex circumcisione aut flagelis percipiebat, quando tamen re ipsa circumcisus fuit et flagelatus percepit ea tanquam jam a se experta, idemque est de aliis eiusmodi rebus.

Sed difficultas est an praeter hanc sciam experimentalem admittendum sit Xpum Dnum adquisivisse propria inventione et industria aliquas scias nales quoad actus et habitus exercendo discursus logicos, physicos &a. Ita videtur sentire D. Thomas hic q. 9 art. 4o et q. 12 art. 2o ubi ait in singulis etatibus habuisse hanc sciam cum tota perfectione unicuique etati accommodata, idem estimant Cajet. Valen. Vasq. et alii ibi, videntque favere aliqui PP. Ticardi. Thes

qa aliter intellectus agens fuisset otiosus in Xpo Dno, et habitum connaturalem operandi.

2a sententia ait Xpus Dns solum acquisivisse de novo scientiam experimentalem quoad vim actus scientiae quoad speciem et habitus, a 1o instanti incarnationis habuisse, et accidens in posterum nec in eis profecisse; ita D. Thomas q. 20 de verit. art. 1 et in 3o distinct. 14 art. 3o quaestiuncula 2a D. Bonaventura, Scotus, Durandus, Gabriel, Ricardus, Paludanus et alii quos refert et sequitur Suarez hic disp. 30 sect. 2a citata, Canus lib. 12 de locis cap. 13, Pitigianus disp. citata ubi addit hanc esse sententiam fere omnium Doctorum.

Utraque sententia satis probabilis est, mihi haec 2a probabilior videtur. 1o quia magis consonat perfectioni Xpi Domini cui non debebat denegari perfectio quae concessa fuit Adamo, cum illi [illegible] rationis plenissimus fuerit a 1o instanti incarnationis et ita infantia non erat illi impedimentum ad usum talium scientiarum. 2o quia hoc pacto melius defenditur quod nulla in Xpo Dno ignorantia fuerit; 3o quia cum ex vi experimentorum et humana industria non possint longo tempore eo usque scientiae perfecte comparari, non potuissent esse in gradu ita perfecto in Xpo Dno, neque expediens erat illum in acquirendis eis scientiis tempus consumere, ideoque tantopere mirabantur Iudaei Ioann. 7o, quomodo hic literas scit cum non didicerit, et Marci 6o; unde huic haec omnia et quae est haec sapientia quae data est illi: magis quoque favet haec doctrina SS. PP. et PP. valde commendantibus plenitudinem scientiae Xpi Dni, propterea que Bernardus homilia 2a super missus est ad modicum puerum [illegible] in gremio Virginis repositum appellat virum sapientia et sensuum maturum.

Nec quidam [illegible] opponit te urger, nam ut bene notat Suar. in commentar. art. 4 q. 9, ea ratione D. Tho. solum probat Xpus Dns comparasse aliquam speciem intelligibilem virtute intellectus agentis in ordine ad scientiam experimentalem sicut eam comparavit Adamus. Cum vero Luce 2o dr Xpus Dnus profecisse in sapia, intelligendum est de scientia experimentali quod verissime est. Si vero dicat omnes scientias non fuisse infusas [illegible] Xpi Domini a primo instanti incarnationis, sed aliquam esse comparasse propria industria, nec ulla proprie in eo ignorantia admittenda erit, cum quia aliqua obiecta non scivit per eam scientiam, sciebat tamen per scientias infusas, quod praecipue videntur intendere aliqui Patres dum refutant hereticos dicentes in Xpo Dno absolute fuisse ignorantiam. Neque necesse erat quod Angeli ministraverint illi singularia opportuna ad eam scientiam adquirendas ut vult Cajet. hic art. 1o in commentario § ac si quis dixerit, ubi ait: si Matthei 4 esurienti Xpo Angeli cibum corporalem ministraverunt, multo magis rationabile est ut indigenti Xpo spirituali cibo scientiae adquisitae ministraverint Angeli singularia opportuna ex quibus ipse suo ingenio adinveniret scientias. Hoc non sufficiens videtur ut bene notat Vasq. disp. 55 cap. 4 ad 3us.

Addit eius D. Thomas hic q. 12 art. 3o Xpus Dnus nihil ab hominibus didicisse, et art. 4 nihil ab Angelis didicisse. Cum vero Luce 22 dr, apparuit autem [illegible] illi Angelus de caelo confortans eum, ibi non est sensum Angelum aliquid novum dixisse Xpo Dno quod ipse nesciret, neque excitasse, sed illud confortare idem esse, ac praedicare fortitudinem Xpi Dni, eiusque laudatione et repetitione, ut liceat sue passioni humano modo aliquid solatii accepisse, vide Salmer. t. 10

art. 14. De qbus plures interpretes, hisque tamen faci-
lia sunt in principio S. Thomae et facile ex dictis colligentur.
V. autem in tractatu dixit Christi Domini esse potuerit, error aliquis
aut ignorantia, infra dicemus disp. 14. que pertinent ad
q. D. Thomae 13, 14, 15, 16 et 17 infra traddentur
eo modo et ordinem disputationis initio tractatus praefixus.

Commentarius

In q. 18 D. Thomae de pertinentibus ad unita-
tem in Christo quantum ad voluntatem.

Continet sex art. in 1° docet in Christo Domino esse duas voluntates,
in 2° fuisse in illo sensualitatem seu appetitum sensitivum:
in 3° non fuisse in Christo Domino plures voluntates creatas seu voluntates ra-
tionales p[ro]p[ter] quas haberet ... ; in 4° fuisse in illo li-
berum arbitrium seu libertatem voluntatis creatae; in 5° voluntates
divinam et humanam in Christo Domino fuisse conformes; in 6° nullam
in iis fuisse contrarietatem.

Disputatio IV.

De libertate voluntatis creatae Christi Domini et
illius actionibus.

Ut integre salvetur immunitas voluntatis humanae Christi Domini
eam conciliabimus cum praedefinitionibus suarum actionum, cum impec-
cabilitate omnimoda, cum impotentia peccandi, cum conformitate ad

volunt^es^ divinas: et cum visione Beata.

Q. 1.^a

V. det libertas in Xpo Domino?

Suppono ex dictis lib. 3.° de a̅ia libert^es^ proprie sumptam con-
sistere in sblatione à necessit^e^ unde ut quis libere dicat
operari, requirit ut operet n̄ solu solum à coactione, hic
mus operandi etiam brutis ... sed etiam à necessit^e^ tollente
differentias ad operandum ac proinde ut ita operet q.^d positis o̅ibus
requisitis ad operandum possit operari, vel n̄ operari, vel sit in-
differens ad utrumlibet, et ideo libertas includit quasi du-
plicem facult^em^ volendi scilicet et nolendi ejusque usus situs in ...
tione et quasi electione harum facultatum, ... illud Sirac. 15:
... vobis datur elligere quod placet. Liberum v.° arbitrium q.^d e fa-
cultatem intrinsecum indifferens ad elligendum vel n̄ elligendum
... est ipsa voluntas ut potens elligere, ... etiam actus
intentionis et alij possunt ... liberi ... elleitio ... in ea
potissime lucet indiff.^a et dominium voluntatis ...

Celebris est in hac parte divisio libertatis in libertatem
contradictionis et libertatem contrarietatis, illa sita in eo
q.^d quis possit ponere actum vel ejus negationem, velle et
n̄ velle: hec in eo q.^d possit ponere actum vel ejus contrarium
v.g. amorem vel odium ... velle hoc et oppositum. Similiter
etiam in libert.^es^ quoad exercitium et libert^es^ quoad specificat.^m^
illa est indiff.^a ... talem actum in particulari, hec ... talem
speciem: ... divisiones necessit.^is^ que cum libert.^e^
... ut omittam celebrem divisionem in libertatem
moralem et physicas, hec ... illa p...
ea que ut in plurimis fieri solent ... inclinatione

et rerum circunstantijs.

Deinde manifestius est in Xpo Dno ut Deus erat fuisse perfectissimam libertatem physicam et moralem contrarietatis et contradictionis quoad exercitium et quoad specificationem sublatis omnibus imperfectionibus de quo multa erudite tractat Suar. in generali in relectione de libertate divina, notatque bene Albertinus tomo 1o quaestione 2a Theologica ex 6o primo philosophico n. 13 libertatem in Deo oriri ex imperfectione cognitionis seu judicij, quod saepe contingit in nobis 2o Ex imperfectione obiecti ad extra quod non habet omnem rationem boni 3o Deum ad extra, neque enim malum necessarium ad quod Deus tanquam ad finem sui diriget creaturis, solusque hanc veritatem negabit qui S. Xpum Dnum neget et Deum, seu Deo libertatem deneget, in quo errore absurdo [illegible] ferme hallucinatus fuit Aristoteles asserens Deum agere ex necessitate naturae, vide quae diximus in tractatu [illegible] de erroribus Aristotelis cap. 3o n. 5o et Conimb. 8o physicorum cap. 2o quaestione 5a art. 1o quam veritatem dilucide ostendit Paulus ad Ephes. 1o cum ait Deum operari omnia secundum consilium voluntatis suae, et igitur est [illegible] consilium ad voluntatem pertineat cum finalissime sit actus intellectus, [illegible] omnia operetur secundum consilium sibi beneplacitum seu voluntatem [illegible] contradictorium sive explicat Suar. citatus disputatione [illegible] rejectis variis aliorum explicationibus: quo mihi autem Deus [illegible] diligat necessario omnia bona sicut cognoscit necessario, nec dicatur omnivolens, sicut dicitur omnisciens [illegible] modo operandi intellectus et voluntatis colligit examinatque [illegible]. Igitur de libertate Xpi Dni ut Deus est, nihil speciale occurrit praeter ea quae in generali tractantur de libertate divina.

Tota ergo controversia est de libertate voluntatis humanae Xpi Dni supponimus autem ex fide esse in Xpo Dno duas voluntates unam divinam, alteram humanam, quod late probant Theologi

hic cum D. Tho. q. 18 art. 1. 2. Monothelitas de quo multa in 6.a synodo: notatque Vasq. disp. 73. cap. 1. monothelitas non negasse duas voluntates, sed duos affectus atque ita concesse quod voluntates creatas non v. actum ... Iustinianus ... 2. in cogitur 2 in ... Philippen. versiculo 8. n. 2. ... Monothelitas n. ... motum humanae actionis quamipsam humanam operationem ... tamen negasse, forte utrumque negabant. Satis autem ex ... et ex fundamentis supra dictis et infra dicendis constat ... Christo Domino dari et duas voluntates et diversos affectus utriusque ... si non ita plenam et integram naturam humanam assumpsisset, ... capax esset meriti quia cum sola ... voluntate divina ... operationes externas creatas exerceret nec mereri ... cum nulla ibi esset ... capax meriti intrinseci, neque ... immediate imperari possunt aut recipere determinationes liberas ... a voluntate divina quasi ingressu causae ... disp. 39 ...

Sit ... de fide: in Christo Domino ut homo est dari liberum arbitrium. ita D. Thom. hic q. 18 art. 1 quibi communiter ... notatque bene Vasq. in comment. articuli quod sicut ad fidem catholicam spectat asserere in quolibet homine esse liberum arbitrium in operationibus tam internis quam externis de quo ... 1. p. disp. 68 cap. ... constat ex Tridentina sess. 6.a cap. 1. et canone 4. 5. et 6. ita etiam in Christo Domino si quidem verus homo est, et quidem via ... ma SS. ... et P.P. qui docent Christus Dominus fuisse perfectum hominem, satisfecisse pro nobis, meruisse, fuisse viatorem clare supponunt libertatem ejus voluntatis creatae sine qua ea dicta nequeunt verificari. ——

Specialiter ... D. Tho. citato in argumento ... ...

hy. Isaiæ 7°; Butyrum et mel comedet ut sciat reprobare
malum et elligere bonum; quæ ita explicant ibi Hieronymus
et S. Thom: quamvis Emanuel perfectam habiturus sit in corpo=
re infantili sapientiam, infantium tamen instar butyro et melle pascet
quæ erant allimenta infantibus usitatissima in Iudea. Ita ut
hy ut sciat sit idem ac quamvis sciat: et inprimis bene no=
tat Sanctus ibi non esse particulas Ut non denotare ibi cam
finalem, id quam das imetionem, in eoque loco significare idem
ac usque, sensusque esse Messiam non futurus hominem phan=
tasticum sed verè et propriè in oibus alijs similem usque adeo
dimittendus esse ut et infantili prædictus corpore infantiles
cibos comedat usque ad eam ætatem in qua solent alij pueri dis=
cernere bonum a malo: sed quacumque ratione locus intelligatur
certe ibi libertas voluntatis humanæ Christi Domini adstruitur, cuius
illa sit electio quæ est potissimus libertatis actus; Quamvis
Damascenus videatur negare Christo Domino electionem; tamen D. Thomas
quæstione 18 citata art. 4° ad 1um notat non esse intelligendum de ipsa
actione elligendi sed de ratiocinatione pervestigatione quæ electio=
nem humano modo præcedit.

Idem colligitur ex alijs locis Scripturæ: Isaiæ 53: oblatus est
quia ipse voluit; Ioan. 10; Ego pono animas meas (idest vitam)
et iterum sumas eam, nemo eam tollet a me sed ego pono eas
a me ipso et potestatem habeo ponendi eam etc., ubi Augustinus in ca=
tena apud D. Thomam; quia voluit quando voluit et quomodo voluit
et cap. 7°; Nemo misit in eum manus quia nondum venerat
hora ejus, ubi Augustinus tantum sit causa medius; quia nollebat hora illius
quæ est missi voluntas sua, et infra super illud quæritis et non
invenietis ait; quod modo vultis facere facturi estis id
quia nollo. vide quam libere Christus Dominus se gesserit in suis actionibus.
idem significat cum non semel dicit elegisse Apostolos etc. quæ omnia

et intelligi debent de Xpo Dno in volunt. et atq creatas, et satis indicant ejus libert. et indifferentias in operando. Ex praedicta testimonia pmolix in sequentib. expendent.

Illud tamen serio notandum est, cum constet in voluntate humana Xpi Dni fuisse libertates, consequenter certum est debere in illo fuisse indrias saltem quoad exercitium, ininteligibiles proinde dari libertates sine aliqua indria: unde reiciendum est ita quorundam Thomistarum, qui propter libertatis contradictiones et contrarietates admittunt quoddam genus libertatis sine aliqua indria quae in eo consistat q. voluntas quamvis sic non possit, tunc et nunc elicere hunc actum, tamen ita intrinsece illum efficit ac si esset indifferens; quam doctrinam pro actibus Xpi Dni sequi videtur Cumel 1a p. 3ae q. 22 art. 4 q. sua unica dubio 2o et in q. 19 art. 6 q. sua 1a et 2a ad 2um et ad 3um ex Banes ibidem art. 10. Id ea doctrina sine falsa est: et in praesenti operari volunt. ac si esset indifferens idem plane est ac operari sine libert. cum ex supra dictis sit indria libertas, ut dicitur de quo alibi ex professo, ratio q. debet esse indria ut in sensu composito qualibet suppositione independenti a volunt. creata possit illa operari, vel non operari.

Ulterius adverto in hac q. in volunt. creata Xpi Domini fuisse actus efficaces et inefficaces liberos sine quos non semper implevit est q. volum, de quo infra: fuere et actus necessarij propter perfect. Xpi, et volunt. inclinationes qualis erat amor beatificus et amor sui, saltem complacentiae, cum se ipsum perfectissime cognosceret ut in similibus Dr. de Angelis. Non tamen fuere actus necessarij defectu advertentiae qui dicunt indeliberati, q. hoc imperfect. dicit, nec poterat esse inadvertentia in eo qui tam scientia visionis et scientia infusa ita perfectissime omnia praevidebat et advertebat ut nihil faceret

sine oleno ac maturo consilio et perfectissima deliberatione. — fuere item actus liberi non solum physice sed etiam moraliter, neque enim placet quod dicunt aliqui Recentiores solum eos actus liberos Christi Domini fuisse moraliter necessarios, nam etsi aliqui actus qui scilicet pertinebant ad praecipua Christi Domini opera potissime intenta a Deo fuerint moraliter necessarij, non tamen est cur dicat omnes etiam minutissimos fuisse moraliter necessarios v.g. quod vellet movere manus aut pedem majori aut minori velocitate, quod sisteret in tali ultima spatij aut non ulterius &c.a quorsum enim ad hoc Deus ita moveret eam voluntatem infallibiliter potius unum elligeret quam aliud cum res sit ita exigui momenti? vide quae sequenti sectione ad finem: qui autem vere in Christo Domino fuerint actus voluntatis respondentes undecim passionibus appetitus corporei infra dicemus disputatione 14.a —

C.[o] 2.[a]

De praedefinitionibus actionum creatarum Christi Domini et earum concordia cum libertate voluntatis creatae illius.

Sect.[o] 1.[a]

Statuuntur aliqua.

Providentia ad intellectum potissime pertinet, praedefinitio ad voluntatem, per illas Deus omnia disponit etiam minutissima et etiam peccata etiam versat nam nequeat dici Deum providere ut sint, sed quatenus permisit et talem permissionem ordinat in altissimos fines: praedefinitio autem seu praefinitio est

actus liber et efficax divinae voluntatis quo decernit aliquem actum liberum a creatura fieri in aliqua circumstantia. Hinc fit actus pravos non praedefiniri a Deo etsi pro mali quod bene probat Suar. in opusculis libro 2° de concursu Dei ad actus ordinis naturalis cap. 4° et 5 Lessius in opusculo de auxiliis cap. 11 n. 3° et 4° et 5° satis quod id insinuat ab Arausicano 2° cap. 25 cum dicitur aliquos ad malum divina potestate praedestinatos esse non solum non credimus sed etsi sunt qui tantum malum credere vellint cum omni detestatione illis anathema dicimus. intendit Damascenus lib. 2° de fide cap. ult° cum ait scire interest Deum omnia quidem praescire id non omnia praefinire praescit non ea etiam quae in nostra potestate arbitrio sita sunt et non ita ea praefinit neque non vitium admitti vult, nec rursus virtuti vim affert: cum vero in libro contra manichaeos ait Deum omnia praefinire quae in arbitrio nostro minime consistunt, explicat a D. Thoma 1a p. q. 23 art. 1° ad 1um scilicet velle Deum non praefinire nostra opera imponendo necessitatem seu ut explicat Vasq. 1 p. t. disp. 99 cap. 6° n° 39 ita ut particularem notat necessitatem antecedentem et ita videtur Damascenus longe aliter usurpasse vocem praedefinitionis ac alii PP. et scholastici usurpant. 2° eodem quo accipit Deus non praedestinat non quod praedefinit pravos actus praedestinare non et praedefinire dicit specialem modum providentiae in actus creaturae intendendo scilicet illos volendo suadendo &c, et si in alio sensu ea vocabula usurpent late omnino et minus proprie usurpant ut non videtur a Fulgentio non semel in libris ad Monimum.

De difficultate an deus actus boni praedefiniant: Suarez citatus cap. 1° n° 11 existimat in primis probabilis non omnes actus bonos naturales praedefiniri a Deo bene tamen aliquos

hancq regulam gralem tradidit q. sicq illae solae actiones nales
bonae quae necessariae sst. [?] defuit ordinant ad aliquem
finem particularem intentus efficaciter à Deo ac prae=
definitus v.g. actus volunt. quo Angelus motor caeli vult
illud movere praedefinitus sst, alij v. actus humani et mora=
liter boni qui n. sst ordinati à Deo ex efficaci intentione
alicuius finis specialis scil. ab humana volunt. cuius gralis
concursu et providentia oriunt, n. sst praedefiniti à Deo
et hujusmodi, inquit, sst majori ex parte actus morales oes
qui ita ab hoibus fiunt ut nihil eis ad vitam aeternam conse
quendam prosint, nec Deo specialiter deserviant ad aliqu=
em specialem finem providentiae ejus. adducit q. D. Thom
1a p. q. 23 asserentem numerum praedestinatorum ee certum ex
praedefinitione, numerum v. reproborum ex praescientia tm, idemq
e. de numero guttarum pluviae et arenarum maris qui sst effect.
nales boni, potuisse illos praedefinire Deus si voluisset, et tn
n. ita fecit q.a ad numerus praedestinatorum q. d. e. priore defini=
tus, per accidens est q. sint tot guttae pluviae v.g. tot arenae
maris et sic de alijs ejusmodi: et lib. 3 cap. 17 ait n. ee de
fide Deus praedefinire proprie oes actus supernales in particu=
lari, valde tn probabile ee praedefinisse sed n. de oibus ee aequa=
lem certitudinem et probabilitem certum q. ee actus supernales
praeordinatos à Deo ad ooe bonum caele praedefiniri v.g. con
sensus B. Virginis ad conceptionem filij: deinde probabilis
ee Deum praedefinire in individuo et in particulari cum oibus suis
circunstantijs oes actus bonos et supernales quibus praedestinati
salutem consequuntur. De actibus v. supernalibus qui fiunt à
reprobis rem ee magis incertam, probabilis q. ee, ee praede
finitos q.a q. n. ordinent. specialiter ad finem glorificationis

specialiter intentus à Deo, ordinant tn ad finem ali:
quem divinę glę efficaciter intentus a prędefinitis a Deo.
Ita de prędefinitionibus sentit Suarez in grati.
l. contra Vasq. 1ª p. te disp. 87 cap. 1° n° 7° cum revulsion
ab aliqq recentioribus asseri Deus n prędefiniisse singu-
la opera minoris momenti ut numerus muscarum et mo-
tus earum versus hanc aut illas partem, addit sibi vi-
detur nulla ratione probari posse quocumque modo ab eis au-
toribus explicetur, rcludique res etiam minimas quaslibet
actus humanos liberos omnes prędefinitos esse à Deo:
probat q secus dm foret Deum n providisse rebus omnibus
minimis nisi in universum et remote in suis causis, qui
fuit error Aristis et Platonis, nec habuisse decretum con-
currendi in tempore cum musca ad hunc vel illum mo-
tus, qd é absurdum; fatendumque é in hac pte eodem
mo providisse Deus de rebus minimis ac de maximis
et cum in tempore concurrat cum causis liberis ad singu-
las actiones liberas in particulari placeat q illis talis
concursus, dm est ab aeterno habuisse decretum concurrendi
in speciali cum illis ne aut dicamus Deum in parti-
culari concurrere sine decreto in particulari, aut in tempo-
re cœpisse facere tale decretum, q utrumque é plane ab-
surdum.

Sane in hac pte veritatis resolutio pendet à mo quo intelli-
git prędefinitio ab authoribus et quidem Suar. præsumi-
mus eam usurpat cum restringit ad speciale
decreti destinantis opus ut medium speciale ad finem
intentum, melius tn dm é q ad præsens attinet in gratia
oes actiones liberas bonas rales et supernales creaturarum

v^e^ et proprie à Deo fuisse præfinitos in particulari cum verset circa illos actu efficaci et libero intendendo illos: vide Molinas 1^a p^te q. 14 disp^e 18 unde ait Gregorius Magnus lib. 12 moralium cap. 1° cuncta Deus presciens ante sæcula decrevit qualiter per sæcula disposuit, eodemque modo loquuntur Fulgentius lib. 1° ad Monimum cap. 14 et alij PP^es passim.

Quo posito facile colligitur a fortiori omnes proprio actiones creatas Xpi Domini à Deo fuisse in particulari prædefinitas cum nulla earum fuerit mala aut in individuo indifferens, et sane si id in alijs non stringeret speciali titulo debebat humanitati Xpi D^ni propter unionem ad Verbum, nulla enim ejus actio est quantumvis naturalis quæ non ordinet specialiter ad altissimos fines gloriæ Dei et manifestationis attributorum, unde Suarez hic disp^e 37 sec. 3^a § Io hæc sa et sec. 4^a § aduertendum, Est ait verisimillimus circa Deum absoluta voluntate prædefinisse in particulari et cum omnibus circumstantiis suos actus voluntatis Xpi Domini afferunt D. Thomas 4° contra gentes cap. 36 Item Dominus voluntate humana nihil voluisse nisi secundum quod eum velle voluntas divina disposuit et illud Ioan. 8° quæ placita sunt Patri ejus facio semper et actorum 2° hunc definito consilio et præscientia Dei traditum et cap. 4° quæ manus tua et consilium decreverunt fieri, et Lucæ 22 filius hominis vadit secundum quod definitum est de illo, quare cum omnes actus Xpi D^ni prædefiniti fuerint quoad omnes circumstantias, non autem ita præcepti infra dicemus. interim sat est animadvertere illud pertinere ad plenam et perfectam providentiam, hoc ad prudentem et suavem gubernationem externam.

Cus autem quaestionem saepe in materia auxilijs non sit de ratione auxilij efficacis ut moralem necessitatem imponat voluntati quod bene docet Molina in concordia et 1a parte q. 14 art. 13 disp. 18 membro 4o et 6o, Suar. lib. 3 de auxilijs cap. 10, dist. et alij, id saepe conferant a Deo auxilia simpliciter efficacia quae relinquunt voluntates creatas omnino indifferentes physice et moraliter, cum non voluntas sua pre non possit et soleat operari sine morali necessitate non est cur in operibus liberis quantumvis supernaturalibus et gratiae semper extrahatur a communi modo operandi sane de actionibus creatis Christi Domini eodem modo loquendus erit, nec est sufficiens fundamentum ad asserendum res illius actiones liberas praedefinitas fuisse ex vi auxilij efficacis infallibilitantis moraliter cum neque id sit conforme suavissimo modo providentiae divinae, nec possit non aliqua ratione minuere libertatem Christi Domini. Ex alia quoque parte cum ea praedefinitio sit praesupposita scientia media de suppositione actus et nulla interveniente necessitate morali actiones Christi Domini praedefinitae infallibiliter futurae erant, nec in ea parte frustrari poterat divinum decretum.

Sectio 2a

Statuitur concordia libertatis cum praedefinitionibus in Christo Domino

Praeter generalem difficultatem quae in hac parte est in omnibus agentibus liberis specialiter datur in Christo Domino qui omnes actus suos clare et distincte videbat certo a Deo praedefinitos et cum omnibus circumstantijs, et sic simul videret non posse obligationem faciendi actum praecissa definitione, cum non sit idem

predefinire ac preagere, divina est volunt. predefinitus est ut quosdam actus faceret ex obligatione, quosdam ut ita dicam faceret ex consilio, quod bene notat Suar. hic disp. 17 sec. 4 § Advertendum simul est, tamen simul videbat frustandas esse divinas predefinit. si tales actus non faceret quos sciebat predefinitos, ipse vero requirebat velle frustrare illas quia hoc esset peccare: et ex alia parte videbat non posse illas frustrari atque adeo actus predefinitus non posse non poni in re: quare ratione cum tali decr. tam minutissima predefinit. Dei circa actus Xpi Dni et notitia ipsius decreti predefinit. compatibilis est plena et perfecta libertas in operando.

Confirmatur secundo a simili, ideo non existimat Valen. t. 3 disp. 2 q. 4 puncto 1 et alij illius cui fieret revelatio suae reprobationis nec posse nec debere peccare suas salutem quia videt non posse frustrari divinus decretus. Caietanus in 1a parte q. 22 art. 4 ait, concordiam nrae libertatis cum divina providentia rem esse valde arduam et forte ab humano intellectu insolubilem, salubreque esse potius credere quod sancta mater Eccla credit. Lumel ibidem q. unica ait in hac re tutius esse fateri ignorantias nras quam aliquid presumptuose dicere cum scholis quibusdam theologis: et tandem hoc dicto familiter nihilominus res ipsa omnino investiganda erit.

Authores negantes scias medias et ponentes premotionem physicas in hac difficult. ad illam recurrent ita suaviter et infallibiliter premoventem volunt. creatas ut infallibiliter effectus futurus sit: immo vero Medina 1a 2ae q. 109 art. 1 concl. 3 ait vocationi efficaci nemo resistere poterit, et Zumel 1a parte q. 23 art. 3 et 5 ait vocationi efficaci in sensu composito nullo potest dissentire, et alia vero

parte salvari libertatem, quia sicut gratia habitualis v.g. habitus charitatis potest habitualiter inclinare voluntatem, illaesa ejus libertate, ita potest Deus infundere gratiam actualem actualiter inclinantem voluntatem sine laesione ejus libertatis et antecedenter ad ejus determinationem, hujusmodi gratiam esse premotionem physicam.

His et alijs modis hi authores conantur conciliare predefinitiones auxiliorum cum libertate creata de quo multa Cabrera hic q. 18 art. 4 disp. 2a qui acriter reprehendit Thomistas dicentes posita premotione physica in sensu composito cum illa non posse voluntatem non elicere actum, bene quod probat ibidem ex Tridentin. sess. 6a can. 4o asserens liberum arbitrium a Deo motum posse dissentire; cum ipsi authores premotionis physicae sibi ipsis pugnant, de quo alibi. Sed mirum est quod Cabrera § 2o citat pro premotione physica ex nostris Henricum lib. 2o de fine hominis cap. 6o qui tamen nihil tale intendit (lege caput 14) sed solum physica causalitate concurrere auxilium Dei ex parte potentiae, quod verissimum est cum sit gratia physica illi inhaerens. Citat etiam Bellar. lib. 4o de gratia et libero arb. cap. 16 quod sibi videatur favere, tamen cap. 14 premotionem physicam acriter rejicit et lib. 1o cap. 12. Tandemque in recognitione horum librorum a se edita clarissime suam mentem explicat, quod scilicet solum vellet gratiam prevenientem concurrere ad bonos actus non solum causalitate morali sed etiam physica ut docuerat lib. [illegible] cap. 15. predeterminationem tamen physicam semper ipse exsufflavit.

Haec doctrina Cabrerae et aliorum Thomistarum pro conciliatione libertatis creatae cum predefinitionibus per predeterminationem physicam, ex professo impugnatur in materia de auxiliis et de predestinatione ubi firmissimis fundamentis ostenditur talem premotionem physicam non posse non inducere necessitatem

antecedentes atque adeo esse incompatibilem cum nra libert.
quare qui negant tale genus premotionis et admittunt sciam
mediam de qua ex professo agit in ma de scia Dei, qui fatentur
auxilium efficax movere moraliter ex parte obi media ope in-
tellus, et physice ex parte gratiae praevenientis quae in gre causs finalis
intrinsece afficit et actuat intellus et volunt.es nullas tn
praedeterminationes physicas agnoscunt, sed ad infallibilitatem
praedefinitionis et efficacias auxilij cum indemnitate nas li-
bert.is recurrunt ad sciam mediam per quam eius Deus cognoscat
quid voluntas creata faceret in qualibet circunstantia adjuvari
Deus eo ipso quod illi vellit dari auxilium in tali circunstantia
in qua previderat operaturam si in ea poneret; et infallibile
est eam operaturam eius supponat operatura, et libertas vi
fecit eius praefinitio non praecedat sed subsequatur liberationem
volunt.is creatae: eodemque pacto res se habet in Xpo Domino quo
ad hanc partem, atque hunc modum conciliationis libertatis
creatae cum praefinitionibus late probat Suar. lib. 1o de
concordia Dei cum volunt.e cap. 16 et alij plures, alienum
quod est a presenti controversia illud ex professo probare.
et libenter addiderim tria notatione digna, 1o id quod in hac sa
illud difficile videtur quomodo praedefinitio non tollat aut minuat
libert.em creatam ex eo precise quod supponat sciam conditionatam
quae in hunc modum urget: ante praedefinit.em nra operat.o non
supponitur absolute futura sed solum conditionate futura, ergo
absoluta futuritio nrae operationis non ortum a nra libertate.
ans certissimum est quod ex vi sciae mediae et ante quemcunque
actum divinum absolutum non potest supponi operatio crea-
turae absolute futura seu existens in aliqua diff.a tempo-
ris. cons. prob. quia facere quod transeat operat.o nra de conditiona
ta in absolutam non est in nra potestate sicut nec ponere conditio-

seu circunstantias in qua p scias medias preuidebat futura
ergo operatio nra prout absoluta e et distincta a conditionata
n e libera cum n fiat a nro libero arbitrio sed a decreto
seu predefinitione Dei, idemque erit in Xpo Dno
Cfir. 2a ergo si nra operatio conditionate futura n supponat
ante quodcunque decretum conditionatum et prioritate inquo
ante ipsas scias conditionatas, destrueret libertas, ergo si
supponat nra operatio absolute futura ante quodcunque decre-
tus absolutus Dei laedet nra libertas. Cfir. 3o
ergo ex eo quod eadem numero operatio in statu conditionato pen-
deat a nra libertate, n sufficit ut in statu absoluto dicat
libera nisi ad summum extrinsece et denominatiue
sicut homicidium factum ab ebrio qui ante ebrietatem id de-
creuerat facere Cfir. 4o ergo ideo pbr motionem premot.
physicas laedere nras libertates quia sine illa n possemus opera-
ri et posita illa n possemus n operari nec tn illa ponere est
in nra potestate: sic similiter ponere predefinitionis atque adeo
status absolutus nre operationis n e in nra potestate et sine
illa n possumus operari atque illa posita n possumus n opera-
rari sequitur ergo prefatas conciliationem libertatis actionum
creatarum Xpi Dni cum predefinitionibus (idemque e de
motu) n esse sufficientem.
R. ad argumentum dico ante neganda conseq. ad probationem
illius dr ponere conditionem seu circunstantias n est in nra
potestate, at vero ponere operationes nras in tali circunstantia
siue conditionata siue absoluta in nra e potestate, et in utroque
statu ea operatio dns libere a nobis est, quaeuis Deus sua pre-
definitione mutat circunstantias de conditionata in abso-
lutas ea mutatione facta ex parte circunstantiae sequitur ex nu-

tatio operationis ex nra tn̄ libertᵉ qui talem operationes libere cõjunximus cum tali circumstantia: ad hoc autem quod operatio absoluta n̄ eēt à nra libertᵉ, necesse erat quod talis circumstantia quæ à Deo mutat de statu cõditionato in absolutum inferret ex se futuritionem nræ operationis, quod n̄ ita evenit cum supponat nullas necessarias cõnexionem habere cum nra operatione. Igitur ea operatᵒ et ut cõditionata et ut absoluta à nra libertᵉ ac proinde n̄ ē verum ut dicere simpliciter n̄ eē à nra libertᵉ quod ea operatio transeat de cõditionata in absolutam cum nos libere cõjunxerimus operationem cum circumstantia: et si n̄ sit in nra libertᵉ ponere cõditionem seu circumstantias; sicut n̄ ē in nra potestᵉ ponere entitatem auxilij efficacis nec decretum Dei sine quo n̄ eet efficax, ē tn̄ in nra potestᵉ facere quod auxilium sit efficax quatenus ea efficacia supponit nras operationem prævisas sicut cõditionatas et sine tali suppositᵉ n̄ eet efficax.

Ad 1ᵃᵐ cõfirmatᵉᵐ Rⁿ cõcesso ante negando cõnsᵃᵐ. Ad dicitur quod cum ante decretum absolutum supponat scientia media satis id est ad libertᵉᵐ operationis absolutæ cum n̄ sit in nra potestᵉ ponere cõditionem .i. circumstantias sicut nec creatᵉˢ sine quã n̄ operaremur: at vero cum sċia media n̄ supponat alias liberas et ad sui veritᵃᵗ ī petat existentias cõditionis seu circumstantiæ debuit eē posterior nra operatᵒⁿᵉ cõditionatæ futura.

Ad 2ᵃᵐ cõfirm. Rⁿ n̄ solū denominative sed simpliciter et intrinsece ea operatᵒ ut absoluta ē libera cum sit eadem nᵒ quæ in statu cõditionato à nobis determinata fuerat libere et cõsᵒ libere cõjuncta cum conditione: et ideo bene subdit Vasquez 1ᵃ pᵗᵉ dispᵉ 99 cap. 7ᵒ nᵒ 43, cum Deus decrevit cum determinatione volunt. ī quam sub cõditione noverat absolute

cooperari nrae operatis suo decreto n antecedit. Et comitat-
er necessitas que talem comitantias sequitur nullo modo
laedere potest nri arbitrij libertatem quae simul cum praede-
finitione posita est. — Ad 3um confir. dr praemotio phy-
sica n supponit nras deliberationem saltem n sub conditione
praevisa et ita inducit necessitatem oio antecedentem quae
adeo laedit libertatem, secus e de praedefinitione ut a nobis ex-
plicata est. ———
Dices 2o q respectu operationis absolute futurae intelli-
gat quomodo praedefiniat eas vi auxilij efficacis et qua
ratione auxilium efficax sit gratia praeveniens respectu illius
sine laesione ejus libertatis; tn n ita apparet quomodo
auxilium efficax possit tale esse respectu ejusdem operationis
ut conditionate futurae, si n dicatur esse praeveniens n po-
terit n laedere libertatem cum n sit alia scientia prior in or-
dine ad quam salvetur libertas; si dicatur n esse praeveni-
ens, videtur derogari necessitati gratiae et nimis faveri libero
nro arbitrio. — Rndeo auxilium efficax ut auxilium et
ut praeveniens semper e prius prioritate in quo nra operatio
cuius sub ea ratione sit in nobis sine nobis idest sine nra li-
bera cooperatione, tn ut efficax est solum e prius prioritate
a quo quod dependet sub ea consideratione a nra libera co-
operatione. et aux. efficax praeveniens simul intrin-
dit decretum absolutum Dei ponendi circumstantiarum
in qua praevisa fuerat operatio nra futura et eo da-
tur ponatur nra operatio. — Respectu vero operationis condi-
tionate futurae quod aliqui asserant n esse auxilium efficax
praeveniens quia laederet libertas, id dici efficax deter-
minative solum q connotatione futuritionis conditionatae
nrae operationis. simpliciter tn dico esse eas efficax
p

prevenientes ut moraì decretum Dei conditionate futurum in tali circumstantia et scientia qua videt Deus quod si daret tale auxilium in tali circumstantia in qua futura esset futura operatio et efficax, eodem n. modo in hac parte deberet habere auxilium conditionatum cum operatione conditionata ac auxilium absolutum cum operatione absolute.

Quae omnia contra nostrum Gabrielem Vasquez in hac parte videri sibi contrarius nam in prima parte disputatione 89 cap. 10 ostendit laedi nostrae libertatem si electio ad gloriam fiat ante merita praevisa per scientiam visionis nec sufficere quod praecedat scientia conditionata, imo tolle quod futura actus nostrae voluntatis libere eliciendi a Deo efficaciter illum praefiniat seu velit antequam per scientiam visionis cognoscat libere futura idemque docet disputatione 99 cap. 3 à n.° 13: Jd ecce idem eadem disputatione cap. 7 n.° 43 sic ait; hec praefinitio Dei nec si mul esse posset cum nostra libertatione nec cum ea concordare, nisi praecederet scientia Dei, non quidem eius quod absolute futurum est, hoc n. Dei praedefinitio supponit sed eius quod sub conditione cognoscit, cuius praescientia omnem praedefinitionem antecedit: Et ad marginem ponunt haec verba; ratione scientiae conditionatae praefinit Deus opera voluntatis libere non laesa.

Dicere autem existimare praedestinationes ad gloriam esse post praevisa opera scientia visionis, praedefinitiones vero ad merita esse ante scientiam visionis. Jd plane eius argumenta et alia quae sunt causa probant scilicet quod omnem praedefinitionem quae sit ante scientiam visionis laedi nostram libertatem et quod nullam ut verissimus est et alibi ex professo ostenditur.

Concludo igitur actiones creatas Christi Domini (idemque est de nostris) per vincere liberas in se, futura ac si non impossibile nec in Christo esse illarum praescientia nec praedefinitio cum haec n.

ponant majorem necessitatem quas supponit ipsa futuritio, seu eam (quam supponunt) ideo quod dicunt afferre necessitatem consequentem non antecedentem ex libere determinare voluntatis creatae: Itaque Christus Dominus sciens omnia quae ventura erant super se, Ioan. 18, videns quod suas actiones praedefinitas nec posse frustrari divinas voluntates, tamen libere operabatur ac si id non videret quia clare videbat ea omnia nullas afferre necessitatem antecedentem: sic etiam D. Petrus facta sibi revelatione a Christo Domino de peccato suo futuro, libere cum negavit et in sensu composito cum tali revelatione poterat non peccare, tenebatur facere diligentias ad non peccandum, quia non erat frustrare Dei revelationem seu decretum, quia haec supponebat liberum usum suae voluntatis. Alia vero est de actu spei in homine cui fieret revelatio suae damnationis de quo supra initio hujus sectionis, quia cum ad actum ejusdem spei videatur requiri quod obiectum proponatur non solum ut possibile, sed etiam ut verisimiliter futurus, forte tunc non posset erigere se ad talem actum de quo modo non disputo.

Obijies: si voluntas creata non poneret in re actus praedefinitus, frustraret praedefinitio Dei, sed potest absolute non ponere illum, ergo potest absolute frustrare praedefinitiones: Respondetur, concessa majori et minori negando consequentiam quia variat appellatio ut in Logica diximus de futuris contingentibus, et ideo ex eo quod actus non ponatur bene infertur tanquam a signo quod non sit praedefinitus, et cum praedefinitio supponat necessario futuritionem, nec possit voluntas ponere simul duo contradictoria nempe futuritionem actus et non futuritionem, sequitur non posse non ex tali suppositione ponere actus, et proinde non posse frustrare divinas praede

finitiones. Haec satis sit in praesenti attigisse ad majorem sequentium declarationes.

Q. 3.a

De impeccabilitate Christi Domini et conciliatione illius cum ejus libertate.

Sec. 1.a

Quid sit impeccabilitas, quid peccabilitas et qualiter annexa eo sint creatae.

Impeccabilitas formaliter consistit in quadam immobilitate et inflexibilitate liberi arbitrii a prima regula: quae immobilitas si ab essentia rei proveniat quatenus ipsa est sua regula, tunc impeccabilitas est talis, et haec soli Deo potest convenire qui cum sit essentialiter primus ens, est aliter est prima regula: si vero ea immobilitas non proveniat ab essentia rei, est impeccabilitas per participationem, quia scilicet non a se sed ab alio habet tale agere quod in agendo immobiliter et inflexibiliter cum prima regula conjungat. E contrario peccabilitas est mobilitas quaedam et flexibilitas liberi arbitrii a prima regula cui in agendo subjicitur; unde liberum arbitrium prout est se est mobile et flexibile a prima regula quae est divina voluntas, est potentia peccandi, suppositum tamen ipsius cujus convenit tale liberum arbitrium est peccans ut quod cum actiones sint suppositorum. Hinc fit potentia ad peccandum formaliter et ut talem non esse a Deo ut bene notat Medina hic q. 15 art. 1.o [illegible] egregie declarat D. Thomas in 2.o distinctione 44 q. 1.a nam licet non sit malum neque ordinatur tamen ad malum culpae et a potentia non ut efficiens

id ut defficiens: q° v° addit Molina pōas ad peccan-
dum n̄ ēē aliquid positiuum id est ens reale intelligi
debet, n̄ q̄d sit aliquid positiuum sed q̄d profrati
dicat negationem rectitudinis habitualis; unde
pōa ad peccandum n̄ ē proprie passio liberi arbitrii
creati ut passio dicit aliquid positiuum de quo
infra fiet s°, postq. n. ē impōa quas pōa sicut et
peccatum potius ē deffectus quam effectus.

2° sicut implicat voluntas creata libera oīo de-
terminata ab intrinseco ad bonum inhonestum seu ad
peccatum q̄a Deo tribueret talis inclinatio ad pec-
catum, ita oīo repugnat voluntas creata libera quae
ab intrinseco et ē sua nā sit impeccabilis. Ita
docet D. Thos 1ª pte q. 63 art. 1° et cōis Theo-
logorum, colligitque ex illo 1ª ad Timotheum 6 ubi
dr de Deo qui solus habet immortalitatem, id est im-
peccabilitatem quae opponitur morti aeternae, idemque indicat Luc.
c. 18 cum dr nemo bonus nisi solus Deus, id est nullus
bonus p essentiam atque adeo a nā impeccabilis nisi solus
Deus, praeclare q. Dionysius Alexandrinus apud Vasq.
hic dispe 61 cap. 3° n° 9° ait: nisi fuisset Xpus
idem qui erat Deus Verbum n̄ poterat ēē alienus a po-
testate peccandi, nemo n. ē quin peccare possit nisi
unus Xpus sicut Pater Xpi et Spūs Sanctus. ita
igitur limitatio propria ē creaturae sicut et fieri ex
nihilo et alia eiusmodi. et licet Molina 1ª pte q. 12 art.
5° dispe 2ª oppositum probabile judicat, Valen. q. ibidem
dispe 4ª q. 14 puncto 1 asserat se n̄ invenire in contrarium
implicationem; tamen satis propter testimonia PPum ita

unanimi ssensu id affirmantius quæ afferri solent ad locus citatus D. Thō. sā supª dicta indubitanter amplectenda est; unde Anselmus lib. 2º cur Deus homo cap. 10 quærenti cur Deus nō ediderit Angelos impeccabiles suaptē nā respondet; quia nō potuit nec debuit fieri ut unusquisq eorū eēt idem ipse qui Deus. Statuendus ḡ ē nō posse dari liberū arbitrium creatum ex peri ā natura hujus imperfectionis.

Eā ḡ igit impeccabilitas à dono supernali et gratuito debet conari creaturæ ronali, quam etiā puro viatori simpliciter donari posse à Deo late ostendit Apilius Lusitanus lib. 4º de effectis grīæ Virginem præservatiō q. 3ª art. 2º § 6º et 7º: atq hæc impeccabilitas seu alligatio liberi arbitrij creati ad 1ᵃˢ regulam provenire potest -1. à sola coexistentia extrinseca Dei -2. à prīo etiā intrinseco supernali: et certe satis verisimile videtur de facto in utroq̄ sistere, impeccabilitatē et adeo alligationem ad 1ᵃˢ regulas seu confirmatēs in grīa quæ includit perseverantiæ donum quod merito magnus à Triden. vocat sess. 6ª canone 16 addit q̄ quilius citatus art. 7º § 2º nō esse aliud quam ipsas grīas gratum facientem nō solitariē sumptas sed prout speciali Dei virtute vendicat sibi divinas protectionem et coassistentias ad adjuvandus confirmatus ipsius ut divinæ regulæ se subjiciat et oīo conformet ita ut Deus veluti alliget ad sibi coassistendum neq̄ mirū grīas sanctificantem includit donum perseverantiæ id habere, cum eadem ut sacramentalis grā Deus melius et vestiri applicet ut præstet peculiare auxilium recipienti sacramentū ad assecutionem proprij effectus illius

v.g. in confirmat.e robur ad perseverandum in fide, in Eucharistia vires ad perseverandum in bono et sic de cæteris: quæ omnia satis verisimilia videntur, neque minus eamdem gratiam sanctificantem tales varios effectus et denominationes sortiri cum diversis moralis.
4.o De fide est aliquos concessas fuisse impeccabilitates non tamen uniformem neque in gradu æquali, et 1.o earum prout excludit peccatum mortale, Baptistæ concessam fuisse (atque adeo in 1.a sanctificatione sua confirmatum fuisse in gratia) Apostolis item post adventum Spiritus sancti, res est satis certa, vide Suar. t.o 2.o in 3.am partem disp.e 24 sect.e 4.a § 4.o dicendum est; Beatus etiam Joseph confirmatus fuisse in gratia satis probabiliter Moralis in caput 1.um Matthæi tit.u 3.o a n.o 38; fortasseque aliis etiam simile privilegium concessum est. Impeccabilitas vero prout excludit quodcunque etiam veniale soli B. Virgini concessam fuisse certum est ut monet Triden. sess. 6.a canone 23 his verbis: Si quis dixerit hominem semel justificatum posse in tota vita peccata omnia etiam venialia vitare nisi ex speciali Dei privilegio quemadmodum de B. Virgine tenet Ecclesia anathema sit. Unde colligit Suar. citatus quod ex his nec Baptistam nec Apostolos etiam post confirmat.em in gratia ac plenitudinem Spiritus Sancti fuisse ab omni veniali liberos.
5.o prædicta impeccabilitas cum supponat aliquam qualitatem intrinsecam inhærentem modo dicto numero 3.o, intrinseca dici potest non tamen connaturalis, cum non oriatur ab aliquo proprio connaturali hominis, et posita ea in sensu composito non potest homo justus peccare, licet ex natura peccatis sit obnoxius. Virgine hæc impeccabilitas non solum est moralis, sed quod ita dici potest cum homini justo taliter proponit a Deo

ctus honestus ut infallibiliter rapiat ab illo, idest physica in eo sensu q^d supponat prius intrinsecus physicus influxus cui annexa est ea peculiaris Dei manutenentia qua posita etsi obiectum honestus si proponat moraliter necessitans, intelligit homo impeccabilis, absolute tn ob impeccabilitas moralis quatenus tale suppositus est si peccare potest moraliter.

Sec. 2^a.

Qua rone in Xpo Dno fuerit impeccabilitas et unde ea provenerit? ?

In primis detestanda e quorundam hereticorum blasphemias asserentium Xpum D^us in cruce desperasse cum dixit Deus Deus meus ut quid dereliquisti me: addit q. Caluinus apud Bellar. to. i^o lib. 4° de Xpi gratia cap. 8° ideo fuisse damnatum sed ad breve tempus atrocissimos q cruciatus passus in inferno, notat q varios defectus metus turbationis et anxietatis in oratione horti. horum omnium hereticorum impudica ora precludunt P^us cap. 2° i^a ep^lae: qui peccatum n fecit nec inventus e dolus in ore eius, multa de his apud interpretes hic notet q bene Vasq. in merito art. 4°, 25 18 q in nobis ae potuerint actus indifferentes in individuo, q^d tn negat D. Thomas i^a 2^ae q. 18 art. 9. in Xpo Dno n fuisse nec ae potuisse q cum semper operaret ex summa advertentia oportebat ut operaret ex fine virtutis atq adeo ex fine honesto; des igitur eius actiones fuere bone ei honeste et consequenter ptinentes ad aliquam virtutem. ——

Sed adde loca S.S.ae in qq. Xpus D.nus n.ra peccata appellat
sua ita intelligi debere ut sic appellet sua quatenus
pro ipsis se redemptorem exhibuit: et sic s.m regu-
lam Triconij approbatam ab Aug.no l. 3.o de doctrina
Christiana cap. 31, quae conveniunt membris Eccle. ipsi
Xpo capiti tribuant, caute tamen in hac m.a loquendum
est, n.m q.a membra Eccle. sed fideles peccant
ideo dici poterit Xpus quotidie peccat, aut Xpus et
quo fuit quotidie peccabit, quae propositiones cuius-
dam Augustini de Roma archiepiscopi nazareni damnantur
in concilio Basiliensi sessione 22 ut scandalose et erroneae
quamvis ad membra Xpi referantur: unde bene notat V.quez
hic disp. 61 cap. 1.o n.o 4.o Longe diversum esse dicere pecca-
ta nra esse peccata Xpi, aut dicere Xpus peccare. por-
ro 2.a [illegible] ab ipso Xpo D.no omitti, [illegible] v ex phrasi S.S.ae
indicat peccata nra suscepta fuisse a Xpo D.no ut pro illis
satisfaceret [illegible] illud 2.ae ad Corinth. 5.o ubi dr. Deus eum (scilicet
Xpum D.num) qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum
fecit, idest hostiam pro peccato, non vero esse illis quoad com-
missionem, unde ideo locutio non debet absolute proferri
et sine explicatione. Illa autem verba psalm 21, verba
delictorum meorum solum indicant Xpum D.num ut hominem tam
atroces dolores sustinuisse pro nobis ut a Deo derelictus
videretur et humanitatem perinde sensisse dolores ac si verbo
unita non fuisset.

Deinde Xpus D.nus non solum ut Deus sed etiam ut homo
impeccabilem fuisse com. PP. et scholasticorum sententia
Augus.nus in Enchyridio cap. 40 ait gratiam fuisse Xpo D.no
quasi naturalem quae nullo modo posset admittere peccatum; Cyrillus
lib. de fide ad Theodosium ait carnem Xpi per unionem
fuisse in bono firmatam et nactam fuisse statum firmum
stabilem et peccato superiorem. et libro adversus Nestorium

nomorphitas cap. 23 initio, stolidi vero, inquit, ac dementes prorsus sunt qui ipsum etiam Christus nescio quo pacto peccare posse affirmant eam ob causam quod in eadem ac nos specie fuerit versatus &c., assignatque pro ratione impeccabilitatis conjunctionem divinitatis cum humanitate, pro qua veritate innumera referunt testimonia DD. tres hic ad quaestionem 15 et in 3 distinctione 12.

Dices: Anselmus lib. 2 cur Deus homo cap. 10 ait Christum Deum potuisse mentiri si vellet. Respondetur sensus est dato ex impossibili quod vellet mentiri posset mentiri, sed non poterat id velle. Sic dicit Christus Domini Joannis 8: Si dixero quia non scio eum, ero similis vobis mendax &c. Hoc certissimum est apud omnes Christum Deum etiam ut hominem quatenus beatus erat non potuisse peccare cum peccatum nequeat esse simul cum beatitudine: tamen controversia est an Christus Deus independenter a visione Beata et a quovis alio dono gratiae habitualis ex vi solius unionis hypostaticae esset impeccabilis. 1a sententia affirmat potuisse peccare et quod haec propositio sit possibilis Christus peccat, ita Scotus in 3 distinctione 12 quaestione 1a et fusius distinctione 2 quaestione 1a, Gabriel ibidem et Adam Duran. distinctione 12 supra citata quaestione 2a, Marsilius in 3o quaestione 9a art. 3o ait humanitatem Christi etiam unitam potuisse peccare et damnari. Subscribere videntur Sorbonistae et Rubion ibi distinctione 12; Lithocianus quaestione 1a art. 4o ex professo examinat mentem Scoti, tandem sic concludit in ordine ad potentiam Dei absolutam non assumptam ipsis tamen non esse impeccabilem ex vi talis unionis, bene tamen de potentia ordinaria quatenus tali unioni debent de jure summa charitas visio fruitio &c.

Verissima tamen et omnino amplectenda sententia docet ex vi solius unionis hypostaticae, praescindendo quocunque alio dono supernaturali Christum Deum esse omnino impeccabilem et oppositum omnino implicare contradictionem. Albarez vide hic disputatione 61 cap. 6 supponendo nequidem de potentia absoluta esse possibilem etiam

habitualem simul cum peccato mortali, ut ostenderat 1a 2ae disp. 2. n. 4. cap. 4. cum igitur unionem hypostaticam Xpus Dns reddatur sanctus et gratus Deo, implicat omnino simul posse reddi invisum Deo et inimicum; et cum gratia unionis reddat filium naturalem Dei et non adoptivum, ita ipsius et opera eius deificat, ut repugnet cum quacunque culpa etiam veniali, quod non ita repugnat gratiae habituali quae solum constituit filium adoptivum, quia filiatio et amicitia non destruitur per solum veniale.

Haec ratio optima est supponendo eam sententiam de gratia habituali: immo etiam de potentia absoluta gratia habitualis posset simul esse cum peccato mortali ut probabile est, tamen id repugnare debet gratiae unionis quae facit filium naturalem, praesertim cum ex supra dictis disp. [illegible] sit gratia substantialis formaliter sanctificans. Addunt Recentiores alias duas rationes, 1a est quod si Xpus Dns posset peccare, Deo tribueretur peccatum, saltem in [illegible] idiomatum diceretur quod Deus posse peccare, quod est absurdum. probatur autem hoc syllogismo expositorio in ea hypothesi; hic homo peccat (signando Xpum Dnum) hic homo est Deus, ergo Deus peccat, sicut et in hoc bene valet hic homo patitur, hic homo est Deus, ergo Deus patitur. immo non solum per communicationem idiomatum, [illegible] [illegible] tribueretur Deo, sed etiam per se et immediate [illegible] quatenus esset prius quod peccati nec sibi unitae.

2a ratio est quod Verbum tenetur suppositaliter unioni [illegible] titulo gubernare eam humanitatem tanquam instrumentum coniunctum multo magis quam pars superior tenetur gubernare inferiorem in eodem homine seu pars rationalis sensitivam, quae tamen obligatio non habebat [illegible] ex aliquo [illegible] certo impositio Verbo divinitus cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diceretur esse intrinsece malum [illegible]

peccatus in na sibi unita sicut e intrinsece malus mini
n actu inducere ad peccandum et alia ejusmi que in Deus
caderi n poss. adequ tn n obligat ex precepto sed ...
tione ipsa. sic ea humanitas peccaret, tale pecca
tus tribueretur Verbo eius actiones sint suppositorum, quas
tonem bene urget Albertino ... theolog. ex
primo philosoph. dubitat 6, a n° 2°, et hi leg dicat
mori, non fo ... effectus n dicunt intrinsecam malitias
... tonem, at v peccatus cum sit malus inhonestus, ne=
quit Deus denominare quacunque rone ... duas has
rones invalidas ee ostendit Vasquetius, sed ex dictis
sup. disput. ... a satis earum efficacia colligit.

Illud bene advertit Vasquetius cap. 7 et alij n solu
humanitas Xpi Dni manentem Verbo unitas peccare n
posse, sed neque ita ut in peccatus ipsius in eodem instanti
dissoluatur unio, ... n posset peccare in eodem instanti
in quo dissolueret unio, cum jam maneret n minus ob=
noxia peccato quam quelibet alia humanitas nec Dei re=
ueret ... peccare regimen ee illam here, prius quam na intel=
ligeretur orbare unione hypostatica et subsistens suppo=
sito creato ... carens ... subsistentia quam peccaret tn
peccare ita ut peccatus ipsius eet causa dissoluendi unio
nemis hoc ... implicat, tum quia tale peccatus cum nt
posterius unione tribueret Verbo supponit n peccare
in statu unionis, tum etiam quia a e contra perfectionem unionis
hypostaticae ut aliquid peccanis e x na rei habeat vim
ad illas destruendam, neque ad id eleuari poterit, quia
... tale peccatus tribueret Deo. Unde haec impecca=
bilitas physica e ex metaphysica ... Utrumque autem in Xpo
Dno ... ut ee ... peccari, error ...

vanna 3ª aut aliquod peccatus habituale, infra dicimus ...
parte c. 14.

Ex dictis tn̄ sequitur impeccabilitatē convenire Xpo Dño
triplici titulo; 1° et potissimo rōne unionis ipsius hyposta-
ticae propter filiationem Dei naturalem quam induxit. 2°
rōne ipsius grãe habitualis quae cum in Xpi Dño esset vi-
stata perfectissimo annexam habebat specialem assistentiam
Dei ne peccaret eo humanitas, vide sup. sect. 1ª n. ...
ubi quid simile dr de confirmatis in grãa: 3° rōne
visionis Dei quae ex se sola impediret peccatum ...
cuius intellectui tam clare proponendo summam Dei bonitatem
et malitiam peccati ut nullus relinquat locum pec-
cato amplectendo: quod libet ex his tribus se-
seorsim sufficiens erat ad causandam impeccabilitatem
in Xpo Dño, ea quae sola dr naturalis et non gratuita (quod
non ita evenit in aliis justis) quatenus poscebat unione
hypostatica est illi debita eius impeccabilitas et fuit
dos natis decentia sicut et grãa habitualis ex de-
bito connaturalis ut supra diximus.

Argumenta ... dicta facile solvuntur si advertatur discri-
men quod dat inter peccatum et alios defectus qui non
habent intrinsecam turpitudinem et indecentiam
humanitatem enim quod assumptas hy specificatione retineat
potentiam remotam ad peccandum quatenus habet liberum
arbitrium eiusdem spei cum nrō, quod si dimitteretur
à Verbo, non minus laberetur quam nrū, tn reduplic-
cative enim in sensu composito cum unione hyposta-
tica nec potentiam remotam habet ad peccandum cum
... implicet talem potentiam reduci ad actum: nec
est unde ostendatur repugnare id supponere ...

arbitrio creato si extrinsece ad veniat tale donum. —
Vide in mã de pñe disp. 2ª q. 3ª sec. 3ª ctra varia
argumta quæ ostendunt posse, et contra authorem alicu-
jus lævis mendacij, et eorz solutiones, ubi sec. 4ª
ad ius ostendimus non posse Deum permittere ut Xpus
Dnus saltz læve veniale committeret eo qd ex eo sequere-
ret incarnatio Spus sancti, majoremq tunc ignomi-
nias Dei futuram tale peccatum quam ista esset incarnatio
subsecuta. Et licet in nobis non ita stricte in om-
nibus pars rationalis teneatur impedire,
impedire motus inordinatos partis sensitivæ ne impediant
majora bona de quo alibi: tñ cum Verbum facillime
posset eos oes motus inordinatos impedire in humanitate
assumpta sine eo qd inde impediret aliqd bonum certe
teneretur id ita facere neque in illo valeret excusatio
quæ in nobis a peccato excusat inordinatos motus partis
sensitivæ ortos ante aptos ad mã peccati, qa non semper ita
possumus corripere eos proprios motus propter proprias
fragilitates.

Sec. 3ª

qua ratione cohæreat impeccabilitas cum libertate in Xpo Domino. —

1º certum est potest ad peccandum non esse proprietatem absolute cone-
ctam annexam libero arbitrio seu liberti in com. cum in Deo
proprissima et perfectissima detur libertas et liberum ar-
bitrium cum omnimoda impeccabilitate aliàs alioquin peccare immo
ejusdem ratione liberi arbitrii creati et libertatis creaturæ neque
é ratio libertatis ut bene docet Anselmus de libero arb.

cap. 1° neq. perfectio aut pars illius cum potis sit libertatis defectus. et ita eam liberum arbitrium creavit non positive sed per non repugnantiam quatenus ex eo quod creatus est ex nihilo, se habet quod sibi non repugnet posse peccare. Ex quo etiam fit libertatem non solum increatam sed etiam creatam non includere essaliter indifferentiam quoad specificationem contrariam quae scilicet extendatur ad bonum et ad malum cum ea non detur in Deo et tamen detur in eo omnis perfectio libertatis.

Quod igitur libertas quae nihil aliud est quam indifferentia et indeterminatio voluntatis ad plura in quae pro suo libito potest ferri, solum petit indifferentiam quoad exercitium quae versatur inter extrema contradictoria scilicet agere et non agere, et indifferentiam quoad specificationem disparatam ut loquitur Aegidius supra citatus quaestione 3 articulo § 10 n° 68, quatenus scilicet quod ad executionem finis suppetunt plura media, inter eligendis voluntas est libera etiam 3° vero indifferentiam quae appellatur quoad specificationem contrariam seu contrarietatis, extenditur quoad bonum et malum, quamque comitatur potestas peccandum, non petit essaliter libertas sed potius est eius defectus ut supra dicebamus. Unde totum libertatis ex qua actio moralis se habet rationem laudis et meriti, non pendet necessario ex libertate contrarietatis seu ex eo quod liberum arbitrium possit facere bonum et malum: sic enim Deus in suis operibus laudatur et tamen non habet talem libertatem contrarietatis; et sancti in patria quamvis jam simpliciter et ab intrinseco sint impeccabiles nec possint malum agere, tamen plurimas actiones efficiunt laudabiles et quae ex se essent meri

torie nisi status sic de meritus excluderet. immasi Deus faceret creaturas naliter defectibilem quoad precepta natia qd posle ce n e improbabile, ut notat Egidius citatus, adhuc ea creatura eet digna laude et merito dum bene moraliter ageret.

3° quamuis qd in viatore laude dignus sit qui potuerit transgredi et n sit transgressus facere mala et n fecerit eccli 31, tamen ad talem laudem et meritum sufficiens erat libertas contradictionis, neque ad id necesse erat qd confirmatus in gratia in sensu diviso posset peccare propter supra dicta. unde D. Thomas in 2° distinctione 44 q. 1a art. 1° ad 1um ait, posse peccare Di n ee pars libertatis q n requiritur ad libertatem voluntatis ut impeccatus possit, sed sufficit ad rationem libertatis ut in utrumque contradictorius possit. vel tertio qd precisse ex impeccabilitate quecumque illa sit n impediri libertas neque meritum, cum qua tn stat, qd aliquis peccare possit qr liberum voluntatis arbitrium peccet, ut loquitur D. Thomas citatus, qui ad 3um ostendit peccatum n ee usum pro liberi arbitrii, cum hoc ad bonum datum sit a Deo, sed abusus.

4° ad 22 tandem concludit optime conciliari in Xpo Dno impeccabilitatem cum libertate propter iam dicta, cum evidentissimum sit eas in Deo optime conciliari. qa tn specialis in Xpo Dno difficultas e quomodo impeccabilitas supra dicta stare possit cum tali gre libertatis qua subiectus precepto divino subiectus erat nec precepta violare poterat, violaret qd eas n solam libertatem contradictionis n eliciendo actum bonum ad quod tenebatur elicere, ab ipsis radicibus expediendus e presens difficultas in

sequentibus.

Cap. 4.ª

De precepto imposito Xpo Dño et de concitatione observationis liberae cum impeccabilitate.

Q.° hec difficillima est et summe controversa, quare accurate expendendus erit quid in ea senserint Dres et quid tandem verisimilius appareat.

Sect. 1.ª

Quale fuerit preceptum impositum Xpo Domino.

1.° preceptum non datur nisi a superiori ad inferiores cui debeat expleri per virtutem obedientiae quae ex D. Tha 2a 2ae q. 104 habet pro obto precepti adimpletionem. Hinc fit Xpo Dño in quantum Deus est non potuisse imponi preceptum quia ut sic aequalis erat Patri. cum tn sm humanitatem atque adeo inferior fuerit Patre cum dicat Paulus 1.ª ad Corinth. 15 Xpum Dnum fuisse Patri subditum, et 6.ª synodus actione 17 humanitatem Xpi voluntatem meruit ac subjici divinae voluntati illi ut homini imponi potuit preceptum sicut et potuit etiam pari legibus ut docet D. Thos 1. 2ae q. 93 art. 4° ad 2um et de facto subjectum fuit legi aeternae seu naturali, ut notat Suar. disp. 43 sec. 2.ª, late quod probat Ioannes de Medina codice de penitentia tit. 7° q. 1. et ideo tenebatur diligere Deum, honorare matrem suam, non mentiri, et sic de aliis ejusmodi. precepta tn legis veteris et legis gratiae illum non obligabant

tus quia illius erat filius, hujus institutor, tum quia ratione potestatis excellentiae ipsis legibus non subjiciebatur sicut nec legibus imperatoris; quod quidem ipse videtur signasse Matthaei 17 cum dixit; ergo liberi sunt filii, vide Maldonatum ibi et alios interpretes. cum quo tamen bene stat quod docet D. Thomas 3 parte quaestione 47 art. 2° ad 1um scilicet Christum Dominum patiendo et moriendo omnia veteris legis praecepta implevisse quatenus ipsius in re signata expleta sunt.

Dico 2°. Utrum tamen de facto illi impositum fuerit praeceptum dimicant. D. Praes. et rursus Victoria apud Medinam 3 parte quaestione 47 art. 2° asserit sibi videri probabilius et dignius persona Christi Domini quod non habuerit à Patre praeceptum moriendi (idemque est à fortiori de aliis rebus minoris momenti) et in sacra scriptura Christi Domini impletionem voluntatis Dei sine praecepto dici obedientiam et mandatum: immo aliqui PP. id docere videntur; Chrysostomus in Ioan. homil. 59, 68 et 75 ex professo probat Christo Domino non fuisse impositum praeceptum moriendi, et per mandatum Patris Ioann. 12 et 14 intelligi voluntatem Patris, Basilius etiam Lib. de Spiritu Sancto cap. 8°, Euthimius in ea verba Ioannis et alii. Accedit ratio etenim praeceptum obligat ad culpam et affert comminationem scilicet si hoc non feceris damnaberis, at Christus Dominus non poterat peccare aut damnari ergo nec obligari praecepto. Dico 2° quia majus meritum erat et promptior voluntas si mortem subiret sine praecepto, unde subdito paratissimo ad faciendam voluntatem superioris non oportet imponere praeceptum sed satis est quod sciat ejus voluntatem, ideoque D. Thomas 2a 2ae quaestione 104 art. 2° eo maxime obedientiam commendari cum quis solo alterius nutu non spectato imperio obtemperat.

Dico 3°. Communis tamen et vera sententia docet Christo Domino impositum fuisse à Patre aeterno atque absolute tota similitudine unius, scilicet erat praeceptum

moriendi, satisq[ue] id indicat S[t]. Tho[ma]s citatus, et cum ejus verba intelligi debeant proprie ubi n[on] dat[ur] impedimentum, videamus q[uod] passim dicit mandatum moriendi accepisse Xpus D[omin]us a Patre et ad Philippen. 2[o] dicat factus obediens usq[ue] ad mortem, nec dat[ur] obedientia proprie ubi n[on] supponitur preceptum, sicq[ue] n[ot]. S[un]t correlativa, constat q[uod] est nunc 1[o] Xpus D[ominu]s r[ati]one humanit[ati]s fuisse capacem precepti, sine dubio id tenendum e[st], q[uo]d bene probat Pithigianus In 3[o] dist[inctio]ne 16 q[uaestio]ne 6[a] art. 11, Medina hic q[uaestio]ne 47 art. 2[o], Suar. disp[utatio]ne 37 Vasq[uez] disp[utatio]ne 74, Valen. q[uaestio]ne 19 puncto 2[o] et alij in numeri qui id o[mn]ino supponunt tanquam verissimum.

Nec fundam[en]ta opposite p[arti]s urgent, in primis ij PP[.] qui negant Xpus D[ominu]s ut Deum habuisse preceptum ut ostendant c[ontr]a Arianos e[ss]e v[er]us Deus; ita R[espondet] Medina citatus. Ad 1[a]m r[ati]onem d[icitu]r preceptum debere exercere comminat[io]nes seu vim coactivam c[irc]a capacit[at]es subditi cui imponit, cum autem Xpus D[ominu]s fuerit impeccabilis satis fuit q[uod] exerceret vim directivam que solus videt de r[ati]one precepti, n[on] autem vim coactivam que e[st] in ordine ad capaces transgressionis. Ita R[espondet] Pithigianus citatus. Ad 2[m] ejus comminationem expresse proponi subditis transgressionis obnoxijs ut sit in c[ontrar]io. Xpo v[er]o D[omi]no q[uia] impeccabilis erat satis fuit proponi implicite quatenus hec conditionalis vera est. Si Xpus D[ominu]s violasset preceptum impositum, peccasset, in supposito sic impossibili, atq[ue] hec minatio implicita salvatur in quolibet gravi precepto Dei afferent[e] ex respectu cujuscunq[ue] persone et certe preceptum q[uo]d n[on] obligat sub culpa potius e[st] directio quam preceptum aut lex in rigore qualis s[un]t regule et constitutiones aliquarum religionum.

que non obligant sub culpa. Ad 2am rationem Respondetur perfectior obedientia est si subditus et ita prompto animo faciat opus ut faceret etiam non interveniente precepto, et faciat ex precepto quia concurrunt in unum et meritum promptitudinis et meritum virtutis obedientiæ, sicut perfectius est facere opus ex voto quam sine illo: oportuit autem ut Pater preceptum tale imponeret quo ostenderet summam curam de nostra salute occasionemque daret filio majoris meriti et exempli. 4o sic dicit D. Thomas 2a 2æ q. 88 art. 4o ad 3um ideo concludit Christus Dominus nullum emisisse votum quia Deus erat habebatque voluntatem firmatam et immobilem in bono, finis enim voti videtur esse stabilire voluntatem in ea re quæ Deo promittitur, sed finis etiam precepti videtur esse firmare voluntatem subditi in bono quod precipit, ergo eadem ratio erit de utroque. Respondeo 1o probabile est Christum Dominum sicut habuit preceptum moriendi pro hominibus, ita etiam de ea re votum emisisse, cui accommodant aliqui illa verba psalmi 21 quem de Christo Domino omnes intelligunt (et saltem aliqua verba illius in cruce protulit, ut illud Deus Deus meus &c.), nec desunt qui dicant votum religionis secreto promisisse, idque notat noster Puente 1o 4o de statibus titulo 5o de officio confessoris cap. 16.) vota mea Domino reddam: ergo hoc votum a 1o instanti conceptionis suæ emisisse Christus Dominus dirigendo omnes suas actiones ad salutem hominum, sicut et votum perpetuæ virginitatis probabile reputat Suarez 1o 2o in 3am partem disputatione 28 sectione 2a § Ex qualiqui qui § precedenti docuerat sibi non esse dubium quin Christus Dominus non obstante divinitate suæ personæ capax fuerit voti et obligationis ex illa parte, cum ratione voluntatis humanæ capax fuerit promissionis et obligationis: et certe quantum ad hoc eadem videtur esse ratio de voto ac de precepto, neutrumque esse aliter.

peno firmare voluntas in bono, sed id facere si cadat sup[er] subus capax peccati, seq[ue] e[st] si cadat sup[er] subus incapax peccati. R.o 2.o de precepto imposito Xpo D[omi]no contrarias fundamentis sup[ra] dictis, q[uo]d autem de facto imposuerit, vobis res e[st] o[mn]i[n]o incerta, nec inea re aliquid sine sufficienti fundam[en]to affirmandum est, ut monet Suarez citatus:

5.o opponis quia dictamodo iste mortis ex precepto servit tem necessario videt inducere in Xpus D[omi]nus, quam ita acriter DD[octo]res negare, nam dum negant illi precepta, presertim Antel. lib. 1.o cur Deus ho[mo] cap. 9, laudabilis q[uia] esset si id ex obligatione charitatis faceret Xpus D[omi]nus x illud Ioan. 15: majorem hac dilectionem nemo habet ut a[ni]mam suam ponat quis pro amicis suis. R.o ex precepto charitatis n[on] poterat obligari Xpus D[omi]nus ad moriendus pro ho[mi]b[us] ut bene notavit Listhmans t. 2.o in caput 2.us ad Philippenses ver. 8.o numero 5.o cum ordo charitatis petat ut minus bonum majori subserviat et n[on] e contra; at mors Xpi D[omi]ni ad brevissimum tempus immo quaevis ejus actio seu lachryma infinitis partibus excedebat quidquid a Deo creatum est: Subinde Xpus D[omi]nus mortem passus ex charitate quidem sed n[on] ex obligatione charitatis, longe q[uia] ea fuit a servili necessitate, cum ex sui animi preparatione et independenter a precepto id faceret ut sup[ra] dicebamus, simul autem oportuit ut habuerit precepta propriae obedientiam exerceret quia inobedientiam Adami tueret ejusque transgressionem precepti p[er] abundantissimas proprij observantias.

6.o restat adhuc celebris difficultas an supposito q[uo]d Xpo D[omi]no impositum fuit preceptum moriendi, preceptum

etiam fuerint omnes circunstantiae etiam minutissimae in eo
opere occurrentes, an potius sola substantia operis et
ad summum circunstantiae majoris momenti. Mal
donatus in caput 12 Ioannis versu 49 (Toletus in
caput 10 Ioannis annotatione 14 et alij asserunt nihil
fecisse Christum Dominum nisi ex praecepto et mandato
Patris ac proinde omnes circunstantias fuisse praeceptas,
colligitur quod ex illo Ioannis 14 sicut mandatum dedit
mihi pater sic facio, et Deuteron. 18; ponam verba
mea in ore ejus loquetur que omnia quae praecepero illi: quod
si ne verbum quidem loquebatur nisi ex praecepto, a
fortiori idem erit de alijs rebus, unde ait Maldonatus
citatus, Cum docet nihil se loqui nisi ex praecepto Pa-
tris, signat nihil etiam nisi ex praecepto facere ex mi-
nori majus intelligens: Suarez quod hic disp. 37 sec. 3a
§ sed haec sententia probabile id reputat permisisse id ad per-
fectionem praecepti, Cabrera q. 18 art. 8o disp. 4a §2o
no 71 qui id existimat valde consonus ... et perfectioni di-
vinae providentiae quae sicut omnia providit in particulari
ab aeterno Christus Dominus ita debuit omnia praecipere, immo Zumel
1 parte q. 22 art. 4o quaestione unica dub. 2o certum reputat mortem cum omnibus
circunstantijs Christo Domino praeceptam.
7° nihilominus longe probabilius est non fuisse Christo Domino praeceptas minutas circunstan-
tias operum quae fecit. Ita docent contra Fleuri. Vasquez disp. 74 cap. 5° Valen. et
alii supra citati, vide infra sect. 3a, Iustinianus infra citandus, Meniz, ... fabri.
fon, Vigueras, Victoria et alij apud Cabrera supra citatus num° 50 et sequen:
tibus. favet quod D. Thomas hic q. 18 art. 4° ad quintum dicens voluntatem Christi
determinata ad bonum sed tamen non ad hoc vel ad illud bonum, et ideo eligere per liberum
arbitrium pertinere ad illud: immo Suar. licet defendat stare
libertatem etiam si praeceptae fuerint omnes circunstantiae tandem sec. 4a
§ ult° fatetur non esse consentaneum praecepti ut omnes omnino circunstantias
determinaret praesertim eas quae nihil proprius concludunt ad

ad finem precepti melius sequendum. Sane non videt prudens mandatum si fidelissimo et prudentissimo Legato quem Rex mittit ita etiam in particulari precipiat ut nemo ejus motus sine precepto relinquat. Imprudens quoque esset medicus qui non solum egroto scisionem bene indicaret id est qua numero Lanceola in qua numero parte cubiculi qua numero vitta ligandum cum nihil refferret an hijs numero potius quam alijs eque bonis instrumentis res ageretur immo etiam in vero circunstantiis inutiles non obligant, vide Sanchez in summa lib. 4º cap. 1º. Dum unusquisque videt asserere etiam Xpus Dominus ex obligatione precepti fecisse etiam ab hijs satellitibus etiam non ab alijs numero diversis equalibus dictis ferre hanc numero crucem et non aliam eque gravem, in hoc numero instanti et quo loci crucifigi et sic de alijs eiusmodi que ad finem passionis melius sequendum nihil prorsus conducebant, lumen siquidem naturale ostendit aliud nimis hoc esse à nostra prudentia precepti nec ita sicut libertati et dignitati Xpi Domini; nullusquoque dat fundamentum sufficiens ad id asserendum cum videamus de facto in alijs omnibus preceptis à Deo nobis impositis non precipi eas circunstantias ut in entes actus, instans &a.

Locavi SS[?] supra allata solum probant substantiam actus et ad summum graves circunstantias preceptas fuisse Xpo Domino in illisque verbis sicut mandatum mihi dedit particula sicut solum signat Xpus Dominus satisfecisse precepto Patris perfectissime, non tamen indicat preceptas esse circunstantias sed nullas à Xpo Domino geritas fuisse preceptum Patris: sic est Ioan. 15 dicitur: si precepta mea servaveritis sicut et ego precepta Patris mei servavi, et tamen constat neminem posse servare precepta Dei

ea perfecte, qua Xpus servavit, n° q° particula sicut: temps includit et circunstantias. Supra autem q° 2ª Sec. 1ª ad finem monuimus n° ac idem in hac parte de predefinit° seu providentia ac de precepto, ut notavit et Suar. citato sec. 3ª, q° ad perfect. providentie spectabat ponere res n° confuse ac abstracte sed distincte et in particulari: atque adeo cum ombs circunstantiis: precepto v° accommodari debet ne, vonali cui imponit, aliquid n° committendus e ejus prudentie et electioni.

Suppositio autem Xpo Dno impositus huic precepto de moriendo et aliis ejusdem majoris momenti ad redemptionem generis humani pertinentibus, q° preceptus n° violaret, sine dubio peccaret, et sup° dictis supposito ex ex dictis q° ab intrinseco fuisse impeccabilem et metaphysice, oritur inde nunquam satis enodata difficultas quomodo inter se coeuniant cum libertate ipsius et merito in adimplendis preceptis q° in sequentibus comprehendus erit, primo agimus de preceptis affirmativis de qq° e° potissima difficultas deinde de negativis.

Sec. 2ª

Referuntur et refelluntur aliqui modi conciliandi libertatem cum precepto in Xpo Dno

Ceteris ombs hec difficultas in hac ma occurrit. Xpus Dns n° poterat peccare: ergo n° poterat n° implere preceptum impositum; conseq° patet q° a transgressione precepti sequitur peccatum, qui q° n° habet potentia ad peccandum, nec habet

propam ad transgressionem precepti, rursus qui ita aliquid facit ut n̄ possit n̄ facere, necessario illud facit et n̄ libere, s. q. Xpus Dnus ita implevit preceptum ut n̄ potuerit n̄ implere, necessario implevit ac proinde sine libert. ideo n. B.i diligit Deus necessario et n̄ libere q. n̄ potest n̄ diligere. Ex quo infertur maximus absurdus scilicet Xpus Dus n̄ fuisse libere mortuum ac proinde p. suam mortem nec meruisse nec satisfecisse pro nobis cum sine libert. nec meritum nec satisfactio dari possit.

14. o. mus satisfacienti presenti difficultati e Xpum D. ideo libere implevisse preceptum q. n̄ fuit illi impositum independenter a sua libert. q.d. dupliciter via defendit. 1a est volunt. et humanam Xpi Dni prevenisse preceptum Patris et petiisse ut sibi imponeret, sicut solent religiosi petere a prelatis ut opus alias faciendum ipsis precipiant ad maius obedientiae meritum, et ita cum libere Xpus Dnus voluerit habere preceptum, libere exercuit illius impletionem. 2a via est volunt. et humanam Xpi Dni quamvis n̄ petierit preceptum, neque potuerit impedire ne sibi a Patre imponeret, libere tn̄ implevisse, q. potuit quoties cumque vellet, petere et obtinere dispensationem a Patre, quam cum n̄ petierit libere sane implevit preceptum cum illud a se repellere posset sine peccato petendo dispensationem, favereque videntur verba Matthei cap. 26 an putas q. n̄ possum rogare patrem (scilicet petendo dispensationem) et exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelorum.

Ad hic mus dicendum in primis impugnat ingrati a Suarez

disp. 37 sect. 3ª q ex eo sequeretur opus nrę redemptio=
nis negotium absolute fuisse voluntarium humanę et ab
ea ortum habuisse, cum tn̄ ll.ra in divinam voluntatem
refferat: et sane hę dependeri a volunte humana
Xpi Domini sicut et incarnatio a consensu libero
B. Virginis cum dixit Ecce ancilla Dni &c consequentia
tn̄ explicabit si dicat tale exercitium absolute inde
pendens fuisse a volunte humana Xpi Dni. Urgen
tia tn̄ impugnat asserendo ex eo sequi actionem ipsam
moriendi atque adeo impletionem precepti in se non fuisse
liberam formaliter et intrinsece, sed solum extrinsece et
in ea mediate et denominative ab actu acceptionis
libero antecedenti sicut actus externi liberi sunt deno
minative ab actu interno quatenus in eo solum exercet libertas
immediate: sic in presenti immediate solum exerceret in vo
lunte precedente impletionem precepti, ex quo sequitur
eam non fuisse perfecte et absolute liberam, quod tn̄ dici non
potest —

In speciali autem gravaliter utramque vias impugnant. quo=
ad 1ª quia
Deo precepta naturalia v.g. de diligendo creatore
Xpus Dns servavit libere, et tn̄ non antevertit illa
petendo ut sibi imponerent, cum hoc necessario conveniret
[illegible] nam rationis potentem ut bene arguit Albertinus 1º
q. 3 theolog. ex 5º principio philosophico dubitat. 1ª n. 11
qui addit hoc preceptum moriendi non debuisse pendere nec
de facto dependisse a volunte creata Xpi Dni coniungit
quidem illis verbis psalmi 39 aures autem perfecisti mi
hi seu perforasti ad instar servi ut alia versio habet,

ecce praeceptus: postea subjungit, tunc dixi ecce venio
Deus meus volui et legem tuam &c. ecce post impo
sitionem praecepti dat in Xpo Dno voluntas de illo ac
ceptando, ea ratione videtur assignari recte ordo sub
ordinationis inter voluntates divinas et humanam

Quoad 2am vero viam facile impugnatur ex dictis, ex in
primis necessitate ex praec. neque ex ... aut ratione ... sufficienter
per voluntatem creatam Xpi Dni quomodocumque
vellet potuisse efficaciter petere et obtinere dispen
sationem; et saltem in praeceptis naturalibus id locum non haberet
in quibus Deus non potest dispensare saltem in ... de quo
alibi: et si id ita foret quod certe jam implens praecep
ti solum esset libera denominative ab actu anteceden
ti ut supra arguebamus, quod est maximum inconveniens.
Neque testimonium Matthaei pro ea potest facere, quia non sensus
est pro illo tunc non esse praeceptam mortem videtur notari
per illam particulam modo cum ex supra dictis non fue
rint praecepta omnes circumstantiae: sed ut ibi explicat
Maldonatus versu 36 ex natura rei si non esset decretum
divinum in oppositum, facile se potuisse vitare mortem,
et ideo addit quomodo ergo implebuntur &c.

Simili etiam modo impugnat modus dicendi aliquorum asserentium
salvari libertatem eo quod Xpus Dnus quamvis non re
pugnantias non resistit motioni morali spiritus sancti
quam movebat ad observandum praeceptum a Patre
impositum, ratione cujus non repugnantiae meruit ut reciperet
vel a Patre ad eliciendum actum quo observaret prae
ceptum. Si hic modus dicendi plane est falsus, vide

supª q. 2ª sect. 2ª, 1º q. jam impletio praecepti n. est libera in se, frater ut in simili supª argueba-mur. 2º q. talis n. repugnantia n. est actus laudabilis e. D. Tha. 1. 2ª q. 71 art. 2º specialiter q. repugnat Xpo D.no in quo n. poterat actus malus, a contrario de negatio praecisa talis actus quae e. ea n. repugnantia, n. e. libera in Xpo D.no. planè q. hic modus longius adhuc a verit. distat quam praecedentes.

Sec. 3ª.

Proponitur celebris modus conciliandi libert. in Xpo D.no in observatione praecepti ex eo q. n. fuerint praecepta oes circumstantiae.

Rem hanc facile explicari et conciliari existimant ali qui DD. asserentes inde salvari libert. in adimpletione praecepti, q. n. fuere Xpo D.no praecepta oes circunstantiae sed aliquae saltem relictae ejus arbitrio. Ita sentiunt plures citati sect. 1ª n. 6 praesertim Valen. Justinianus et alij. remque egregie explicat et confirmat Vasquez idem sequunt majori ex parte Recentiores ut qui viam facilem in hac ma. Atque ita probat et roborat ea. Te inprimis a. [illegible] quis Deum simul amat conjunctim et pro mod unius quorum unius e. liberum et alterum necessarium, conjunctus libere amat et eligit, sic q. Xpus D.no substantias et circunstantias praecepti pro modo unius amat et

implebat, quia subsistentia praecepti erat necessaria impletio; absolute tota adimpletio erat libera quoad circumstantias non cadentes sub praecepto: et sicut variatis circumstantiis etiam variari debebat substantia actus cum sit idem actus indivisibilis utrumque simul respiciens, sic similiter ex eo quod circumstantias et substantiam praecepti libere amplecteretur, poterat .n. mortem subire ex affectu misericordiae erga genus humanum vel ex affectu fortitudinis aut obedientiae seu ex motivo aliarum virtutis, cum tali vel tali intentione actus in tali temporis circumstantia, tali loco etc. in quibus omnibus libere procedebat; ex quo substantiam etiam operis atque adeo totum coniunctum libere amabat et implebat. ——

Confirmatur eadem doctrina exemplis, etenim propositio copulativa habens unam cathegoricam contingentem quia habeat alteram necessariam, absolute tota est contingens, et in gratia absolute est contingens quod includit aliquid quod potest esse et non esse; et illud coniunctum ex duobus quorum unius est in nostra potestate absoluta et verissime dicitur esse in nostra potestate. Deinde quia quia Deus eodemmet actu quo efficaciter diligit creaturas, diligit seipsum, talis amor dicitur esse absolute liber et tamen seipsum Deus necessario diligit, satis est quod unum obiectum coniuncti libere diligat ut totum coniunctum libere dicatur diligere et non solum secundum quid, sed absoluta et plenissima libertate: eodemque modo quia substantiam actus non poterat non amplecti Christus Dominus quia circumstantias poterat pro libito variare cum non essent praeceptae, libere implebat praeceptum: quod intelligi debet non solum de praecepto mortis sed etiam de quocumque alio affirmativo. ——

jam vero possita ea doctrina sua recte sonant, etenim nec Xpus Dns poterat peccare q̄a n̄ poterat omittere substas aliq quae sibi erat praecepta: et ex alia p̄te libere operabat pro suo libito eligendo circunstantias quas libere poterat variare absq̄ illo periculo peccabili, q̄ cum n̄ essent praecepta; id q̄d satis erat ut adimplerio praecepti prout hic et nunc exercebat esset libera. atq̄ hanc doctrinam Suar. citatus disp. 37 sec. 3. § haec res ponsio fatet satis impugnari n̄ posse et in re obscurissi ma verisimili conjectura dici. q̄ vero authores hujus n̄ formidant concedere scil. praeceptis oibus circunstantiis repugnare q̄d libere impleveret praeceptum a Xpo Dno, q̄ id acriter exagitent aliqui authores ut Zumel supra citatus sectione a n° 6° qui asserit falsissimum esse negare liberte Xpo Dno si oes circunstantias praeciperent. et Banes supra etiam citatus qui ait periculosissime fallitos qui dicerent Xpus Dnus n̄ habitura libertes si intentio aliq praeciperet; ex quidem si Banes loq̄ agat de circunstantia intentionis, fatent quidem authores huj si etiam intensione praecepta, in tn̄ aliq circunstantiae n̄ praeciperent salvam libertes. tn̄ Vasq. citatus n° 3 ait praeceptis oibus etiam circunstantiis n̄ salvari liberte in Xpo Dno nec se videre qua rone id impugnari posset, q̄ aliqq. inquit, Recentioribus qq major cura novitionis quam indagande veritis esse videt, hoc responsum vehementer displicuit. Suar. etiam citatus fatet eam responsio nem n̄ esse improbabilem hereq̄ fundamentis in doctrina D. Thome; addit tn̄ cum praeceptum imponi potuerit Xpo Dno cum determinatione oius circunstantiarum et n̄ constet an ita

de facto impositus fuerit, totam eam responsionem ruinare et sine fundamento procedere, magnusq[ue] incommodus ibi reputat[ur] § Sed haec sententia, etiam certissima est, Christi tamen libertatem revocare ad prius incertum scilicet non fuisse praeceptas dictas circumstantias.

Impugnari solet ab aliquibus haec sententia duplici via, 1.a est probando etiam praeceptis dictis circumstantiis salvari libertatem Christi Domini sicut salvatur dictis illis jam definitis e[x] dictis sup[ra] q[uaestione] 2.a. 2.a est ostendendo ex sola libera executione circumstantiarum non reddi sufficienter liberam adimpletionem praecepti, quod bene urgere solet Albertinus t. 1 q. 2 theologica ex 8 principio philosophico ... bitatione 1.a a n.o 15, idque accurate pertractabimus sect. seq.

Sectio 4.a

Praedictus modus conciliandi libertatem in Christo Domino impugnatur.

Contra praedictum modum conciliandi libertatem urget gravissima difficultas in hunc modum: libertas proveniens ex eo solum quod circumstantiae non sint praeceptae, non est libertas plena et absoluta quae sufficiat ad veritatem intelligentiae locorum Scripturae de libertate Christi J[esu] qualis est illud Isaiae 53 oblatus est quia ipse voluit, et Joan. 10, Ego pono animam meam, nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me ipso, et quae satis sit ad humanam seu moralem libertatem. Quis enim prudens dicat libere detineri in carcere vinctum, quia in eo potestatem liberam habet in hoc vel in illo loco carceris, aut ad remum triremibus, quia libere potest re

migare hoc aut illo modo in tali aut tali parte triremis, aliquis non rideret si audiret aliquem dicentem reum a judice morte damnatum, libere mori et absolute, id est in sua potestate esse eo precise quod relinquatur suo arbitrio mori in hac aut in illa hora et in tali aut tali loco supplicij? certe morali modo loquendo ipse non dr libere mori, quia non quælibet variatio circumstantiæ pro libito satis est ad libertatem prout opponitur coactioni physicæ, non tamen prout opponitur coactioni morali. Ergo Christus Dominus non habebat in sua potestate sublatam præcepti quoad circumstantias illius non obligaret non satis erat ut libere absolute et secundum prudentem æstimationem absque coactione morali diceretur pati, mori, etc.

Hoc argumentum satis negotij contulit defensoribus prædictæ doctrinæ, varijsque modis respondere conantur concedentes verum esse eo capite non salvari perfectam et humanam libertatem in prudenti æstimatione ut probat argumentum; ideoque conantur adducere aliquod principium extrinsecus quod suppleat talem defectum libertatis. Primo igitur aliqui dicunt talem defectum libertatis suppleri a Verbo quod pro voluntate divina absolutissima libertate et plenum dominium habebat in mortem ac in alia præcepta: cumque ad præcepti impletionem in Christo Domino concurrerit simul utraque voluntas scilicet divina et humana illa volendo ut humanitas exequeretur opus injunctum, hæc obediendo, ac exequendo idem; ex modo operandi utriusque resultat plenissima libertas in adimpletione præcepti supponendo quod voluntas humana aliquam libertatem habebat circa eorum quod non essent præcepta circumstantiæ illa non liberta voluntatis divinæ concessi est meritoria aut satisfactoria:

neque mixtiauerit, suppleri à Verbo libertatem in operationibus humanitatis cum suppleat eis valorem et satisfactionis in actionibus creatis supposito quod operarentur capacia alicuius meriti, de quo multa supra disp. 1a. Fauet quoque Valentia hic disp. 1 q. 19 puncto 2 fini huic responsioni asserens: compensauit abunde quidquid in libertate defuit, dignitas infinita personae obedientis, et summa voluntatis eius promptitudo in obediendo.

Et in primis miror quo pacto hi Recentiores qui sua disp. 3a q. 12 ad meritum et satisfactionem Xpi Domini ita formidant admittere coniunctionem moralem volitionis diuinae et humanae ad constituendam perfecte operationem theandricam, nunc tamen ad defendendam plenitudinem libertatis in Xpo Domino, licet inviti talem coniunctionem admittunt sine mente fauendi Monotelitis. Deinde si res bene perpendatur plane apparebit omnino impossibile esse Verbum supplere libertatem voluntatis humanae in Xpo Domino, licet possit supplere meritum et valorem quia haec sunt denominationes morales ex dignificatione personae prouenientes, at libertas non potest communicari nisi a principio vitaliter operante, quia libere agere est libere moueri à se ipso, et proinde cum voluntas diuina non possit vitaliter producere actum voluntatis creatae, nequit illis addere aliquam libertatem. Praeterea quia cum libertas sit solutio potentiae operantis non potest communicari formaliter ab alio agente extrinseco; et cum libertas voluntatis diuinae sit libertas dominij, non potest supplere defectum libertatis subiectionis atque adeo facere propriam exhibitionem quam voluntas creata Xpi Domini quae in subiectione se praecepto Patris exhibitis non ita plena libertate

procedebat, cum maiori libertate operet.

Alij ex Recentioribus magnum incommodum reputantes, concedere libertatem volentes creatam sufficere in Xpo Dno à Verbo, recurrunt ad aliud principium: dicunt ergo ex eo quod non precipiant omnes circunstantię, saluari quidem libertatem à coactione physica quę in rigore sufficit ad meritum; ut autem detur etiam libertas à coactione morali, recurrendum esse ad illud quod voluntas humana Xpi Dni implevit preceptum, tanto scilicet beneplacito ut et promptissime acceptauerit preceptum et cum potuerit dispensationem petere non petierit, habuisset actum reflexum quo volebat mori pro genere humano etiam si non esset preceptum, quod applicat his verbis, vellem mori pro hominibus etiam si id mihi non iussisset preceptum: quę omnia, inquiunt, sufficiunt ut in Xpo Dno saluetur libertas etiam à coactione morali, ac proinde non fuisse mortuum Xptum Dnum ex coactione morali ex qua moreretur damnatus in exemplo supra posito, qui nec habet talem actum reflexum nec complacet in mandato mortis, et si posset facile petere dispensationem sine dubio peteret.

Hęc 2a solutio minus displicet quam precedens, adhuc tamen impugnatur: 1o quia etiam per talem actum reflexum potest saluari libertas preceptis omnibus circunstantiis quia est circa ipsos. 2o quia adquemcunque actum recurrat, sequitur ipsam impletionem precepti solum fuisse liberam denominatiue ab actu antecedente vel concomitante, non vero fuisse in se formaliter liberam à coactione morali prout precisse ferebatur ad executionem precepti, quod tamen supra rejecimus sectione 2a, quod attinet ad petitionem dispensationis ibi etiam impugnatum est

idemq̄ ē de actu illo reflexo qui ẜ ad meritum valde iuvat, tñ n̄ sufficit ad denominandum intrinsece et formaliter liberas ipsa impletionem, sed solum extrinsece et imperative, q̄d tñ derogat perfectioni liberæ impletionis præcepti Xpi Domini, cuius dicat S. Scra oblatus ē quia ipse voluit: ecce obla-tio ipsa seu executio præcepti absolute dr fuisse libera etiā à coactione morali in se ipsa et n̄ in alio actu ante aut comitante. Neq̄ dubium ē quin ex ob-bilitate mus satisfacienti pro nobis afferat, si ipsaq̄ impletio præcepti et satisfactio in se erat intrinsece et formaliter libera etiā à coactione morali, ideo valde spectat ad dignitatem Xpi Dni. O granda q̄d ē et in-vestiganda via qua id salvetur.

Ultimo nota plura argumenta posse fieri in particulari ad pro-bandum ex leges solum q̄ n̄ præcipiant circumstantiæ, n̄ bene sal-vari libertatem quæ egerit Albertinus sup. citatus t. 1 q. 3 theo-logica ex 5 prio philosophico dubitatione 1a à n° 19. et in pri-mis q̄ n̄ præcipiat fieri n̄ actus, parum ad rem ad libertatem cum dicta numerica l. decreta à Deo l. sumat à ma-signata: q̄d n̄ præcipiat circumstantia temporis ad summum efficit actum liberum denominative quatenus cum præci-peret actus intra unam horam v.g. si reliquisset adimple-tionem ad ultimum instans (posset enim stante Dno relinquere impletionem usq. ad ultimum instans cui id liberum illi esse) n̄ posset quidam n̄ implere, et ita in eo necessario impleret immo et in ante cum seq. n̄ ageret libere, idemq̄ ē de alio ante et sic in infinitum: ad summum q̄d resultat qui-dam indifferentia vaga quatenus in aliqua parte huius horæ posset

implere, et supponitur autem in alijs non impleat, tenet in hac determinata implere, unde in hoc casu libertas non potest conciliari nisi cum necessitate vaga quod attinet ad partes temporis, quatenus voluntas cum habeat simul propositas omnes partes temporis, unam determinate elligit in qua operetur cum posset elligere aliam. Et adverte cum necessitate vaga non posse conciliari libertatem intrinsecam executionis praecepti si opus relinquatur ad ultimum instans, bene tamen cum infallibilitate vaga ut patet si infallibile sit aliquem hominem in hac collatione locuturum et supponant omnes alij non loqui ultimo qui sit Petrus, hic loquetur libere omnino et infallibiliter, idem quod est si supponat servasse totum praeceptum sine gratia et adsit ultimum instans infallibilitatis violationis. Indifferentia est circa motiuum aut intentionem actus parum juvat, cum non non posit atingere substantiam actus nisi mediis ijs circumstantijs et teneat ad substantiam, sane accessorius sequitur naturam principalis, et ita si necessitas quoad substantiam actus, parvus libertatis resultabit ex indifferentia ad circumstantias.

Sectio 5.ª

Proponitur modus conciliandi libertatem in Christo Domino cum praeceptis omnibus circumstantijs.

Non defuere plures et graves authores qui asseruerint etiam si praeciperentur omnes circumstantiae, adhuc integram manere libertatem Christi Domini, neque praeceptum ipsius obstare libertati illius, et ita frustra ad libertatem tuendam recurrisse si non fuerint praecepta omnes circumstantiae. hanc doctrinam ingravi

ment. Suar. hic disp.e 37 sec. 3a, favent valde Bellar.o 4o lib. 5o de justificatione cap. 11o et Molina 1a p.te q.e 14 art. 13 disp.e 18 membro 4o ad ultimum. idem tenent Zumel 1a p.te q.e 22 art. 4o q.e unica dubiat.e 2o, Cabrera hic q.e 18 art. 4o disp.e 4a § 3o qui pro eadem refert Medinam et Banes addi[?] eminiter Thomistas, Albertinus sup.a citatus sect.e precedenti a numero 11, et des illi qui sentiunt des circumstantias fuisse Xpo D.no preceptas de quo sect.e 1a. idemq. sentiunt aliqui docti Recentiores, varijs tn. vijs id explicant et defendunt.

1a via e. Cabrere citati. Preceptum Xpo D.no impositum fuisse cum pa ad utrumvis et dependenter a sua volunt.e, et ita in libert.e ejus fuisse facult.em ad acceptandum s. n. acceptandum (quod in qui[?] p[?] latus sepe facere solet cum subdito gravi cuj aliquid precipit habita rone authorit.is illi si ipse voluit acceptare) et ita cum potuerit Xpus D.nus n. implere quatenus potuit n. acceptare, in quo n. peccaret, et salvat libertas in impletione illius et impeccabilitas, oportebatq. ut Deus hoc genus precepti illi imponeret, quo solum obligaret si ipse obligari voluisset, et n. ut preceptum n. furandi v.g. hoi. impositum q. illud independenter a sua acceptatione ita obligat ut nullam ei facult.em ad furandum relinquat. Sed hec via facile refellit, 1o q. n. salvat libert.em in sensu opposito, nostro cum precepto cujus oppositum dm. e ad libert.em tuendas: 2o q. ut sup.a dicimus sect.e 2a n. fuit impositum preceptum Xpo D.no dependenter ab ejus acceptatione libera, neq. in hoc potest subsistere libertas adimpletionis propter ibi dicta. 3o fallit

e potuisse Xpus Dñus non implere preceptus, potteri non acceptare;
non e posse non implere ret patet, si preceptus ut supponitur
non obliget ad acceptandus. Ad 4.m q. jam implentis precepti
non eet libera in se id in alio actu q. supo refectus est.
5.o q. q. id prelati faciant quandoq. cus subditis gra-
tiubq; tn nec id est proprie et perfecte imponere pre-
ceptus exercendo suas superiorit.es et subjectiones
subditi, nec alienus e ab imperfectione subditorq. quos
cum videant aliter fortasse recalcitraturos restringunt obe-
dientias ad illorq nutus in aliqo ponq ipsis obediuntsu-
periores quam ipsi superioribq ut la'nas loquit Bernardo.
Quarta via e Albertini citati asserentis libertes Xpi Dñi salua
ri ex eo q. det necessitas moralis in toto collectiuo mediorq
indeterate et vage cum libert.e in singulis medijs distributi
ui determinate q. supposita scia media, facile a Deo pre-
sciri et predefinit: cus aut hijs medijs non deterret voluntas
p. mum ne id p. mus volunt.is non tollit libertas. Et si
dicias inde solus dari in Xpo Dño impeccabilit.em moralem si-
cut et in alijs, affirmatis ingra: Rp.cr diversas ee rones
in Xpo Dño q. q. medius prescines quo usurq erat, ibi
eet infallibile moraliter, si attendat Xpus Dñs precise ut
viator erat, tn Deus sm animi preparationem paratum
habebat aliud medius physice infallibile q. de facto da-
ret si previdisset in toto collectiuo mediorq non ee medius
cuj Xpus Dñs usurq eet, hoc aut medius ait fuisse
visionem Beatas. Sed hec via facile reijcit q. non
saluat in Xpo Dño independenter a visione Beata et pre-
cisio e a vi unionis ipsis hypostatice impeccabilit.em physi-
cas de quo sup.a q. 3.a necesse aut est ponere in illo et ut
viatore majorem impeccabilit.e quam in alijs justis viatoribq.
planeq incidis in foueam quas timebas, perinde non e asserere

libert[as] in Xpo D[omi]no salvari ex eo q[uod] n[on] teneat uti hoc me
dio determinato vel illo, si n[on] potest n[on] aliquo uti, ac alterius
n[on] teneri hanc vel illam circunstantias elligere q[uae] n[on] p[otest]
n[on] aliquam elligere, ut teneat amplecti libitam aliq[uam]
et hanc nequeat amplecti sine circunstantijs.
D[icendum] vi[detur] e[sse] distinguendo in Xpo D[omi]no duplicem necessitatem
alteram internam alteram externam. necessitas interna
d[icitu]r cum ipsa p[otenti]a naliter determinata e[st] ad unum vel cum ip[s]a
eam ex necessit[at]e determinat; et h[aec] necessitas impedit li
bert[at]es et consequenter r[ati]onem meriti, atq[ue] h[aec] n[on] fuit in X[pist]o
D[omi]no in impletione precepti. necessitas externa dr qua
remanet in volunt[at]e v[irtu]s indiria et indeterminatio ad utrumlibet
sed tn n[on] poterit n[on] servare preceptum q[uia] regit et gubernat
a Deo qui semp[er] dabit illi ea media ad n[on] peccandum
que videt eam acceptaturam; atq[ue] h[aec] necessitas nec
tollit libert[at]em nec impedit meritum. taliq[ue] fuit n[on] tantum
in Xpo D[omi]no sed etiam in ijs qui dicunt confirmari in gr[ati]a, qui
tamen absolute peccare poterant. Xpus tn Dominus n[on]
poterat peccare q[uia] r[ati]one p[ers]one divine habebat intra se
unde peccare n[on] posset: itaq[ue] si consideret voluntas huma
na Xpi. Domini in abstracto et s[ecundu]m se, indeterminata erat
ad precepti observat[io]nem et violationem, et necessitas n[on]
peccandi illi erat extrinseca. Xpo tn D[omi]no et ut sic
erat intrinseca et n[atura]lis, in quo valde differt a s[anctis]
confirmatis in gr[ati]a qui intra se seu in suo supposito n[on] hent
aliquid unde peccare n[on] possint. ut tenent Bellar. sup[ra]
citatus Wolfang[us] m[agist]ro Philosophiar. suar. citatus cum
asserit a x to salvari libertatem in Xpo D[omi]no q[uia] volunt[as]
ejus humana relicta e[st] suo m[od]o operandi intrinseco
s[ecundu]m quem poterat servare vel violare preceptum; nec n[on]

conservari voluntas nisi ab excellentia Sti ... pro-
portio ut stringi in beatitudine, et ab aliquo physico
et intrinseco concursu detrahere suo voluntas et adverseq
in debitas, quæ duo non fieri in impletione præcepti Xpi
Dni: impeccabilitas Dei salvari quatenus in sensu sensit
eius prædefinitione, gratia et speciali regimine non
poterat non servare præceptum. Qualemque modo in re
ipsa ratiocinatur Illustrissimus citatus ...
Sed illud contra hanc doctrinam difficillimum est quod si
semel admittatur Xpus Dnus posse aliqua ratione non im-
plere præceptum, admitti etiam debet posse peccare
ac proinde non esse omnino impeccabilem, quod tamen non videtur
debere admitti. Sequela probatur quia non major potestas
aut libertas requiritur ad peccandum quam ad non servan-
dum præceptum, et ad non præceptum non servare est aliud
peccare, quod ea ratione quia in Xpo Dno admittitur potestas
seu libertas ad non servandum præceptum debet admi-
tti ad peccandum. Nec sufficit si dicas ex suppo-
sitione quod prævisus est a Deo servaturus præceptum,
non posse non servare, hoc non tenent etiam omnes confirmati
in gratia qui tamen absolute dicuntur physice posse pec-
care etiam legaliter. Nec minus displicet ... distinguas
duplex decretum in Deo unum quo decrevit non permittere
peccatum in Xpo Dno, alterum quo decrevit concurrere
cum illo ad observationem præcepti cum ea attemperatione
concursus quæ libertati eius non officiat: jam non ijs positis aut
libere non potest non implere præceptum et ita non agetur
admittendum. Si potest non implere potest peccare quod non est

Sectio 6.ª

Eligitur vera sententia, declarat et roboratur

Vnus mihi Bellar. paucis verbis sect. praecedenti relatis in hac via januam veritatis apperuisse videtur, cui parvi post illum Suar. lucem praebuit. Assero ergo etsi Christo Domino praeciperentur omnes circunstantiae, ex eo capite nec ejus libertas illamque ex eo de facto in Christo Domino salvari quae voluntas ejus humana modo sibi intrinsece connaturali operata fuerit, nec necessitates ad id peccaneelus habuerit sibi intrinsecas, sed tamen intrinsecas suo supposito seu supposito nempe Christo Domino ut ibi explicatum est. impositionemque praecepti solum attulisse Christo Domino necessitatem consequentiae, adimpletionis, non antecedentem quam sic explico et confirmo.

Voluntas creata ut dicatur necessitari intrinsece et antecedenter opus est quod aut ex inadvertentia intellectus non maneat indifferens ad utrumque ut contingit in iis qui indeliberate operantur, et in motibus subitis voluntatis aut quod obiectum sit tale talique modo proponatur ut eam ad se omnino rapiat nec relinquat locum fugae ut contingit in Beatis qui cum Deus summus bonus clare videant, non possunt non diligere illum: aut quod aliquo praevio primo concursu trahatur de facto ad operandum ut contingeret si daretur praemotio physica; quaecunque ex his tribus necessitas intrinseca est respectu voluntatis et antecedens, intrinseca quidem quia oritur ex aliquo quod immediate est conjunctum voluntati et immutat modum ejus operandi connaturalem: antecedens vero quia independenter ab ejus libero consensu nullaque habita ratione de illo datur, cum ipsaque voluntas potius operatur quam rapitur quam quam vult.

At vero in casu praesenti cum impositio praecepti praesupponit

scias conditionatas de futuritione actus voluntatis humanae
Christi Domini etiam independenter à precepto, nec faciat
obiectum proponi modo extraordinario et supra naturalem
operandi voluntatis creatae, nec ponat aliquem concursum
previum per modum premotionis physicae; non magis necessitat
voluntatem Christi Domini quam predefinitio, quia tam preceptum
quam predefinitio cadunt supra obiectum previsum jam
futurum per scientias conditionatas, immo preceptum cadit supra
ipsam predefinitionem: sicut ergo predefinitio non tollit libertatem
quare tollet preceptum cum cadat supra obiectum eodem modo
sumptum. Quod vero preceptum obligationem imponat
non vero predefinitio, nihil ad rem cum etiam ea obligatio
ad culpam supponat obiectum jam futurum conditionate et
extra causas, sicut quid concomitans preceptum et sup-
ponens jam actum predefinitum. Concludo igitur eamdem
in hac parte rationem esse precepti ac predefinitionis et neu-
trum imponere necessitatem intrinsecam voluntati aut ante-
cedentem.

— Quid ergo concedendus est Christus Dominus absolute potuisse non ser-
vare preceptum et consequenter peccare? jam vero quis
non videat absurdum esse concedere Christum Dominum esse absolu-
te peccabilem, cum tamen absolute dicatur à Patribus anna
martheros idest impeccabilis; notatque Hieronymus in
lexicone citatus eam vocem signare non solum eum qui non
peccavit, sed etiam qui peccare non potest! Respondeo Christus
Dominus absolute debet dici impeccabilis et non posse peccare
quia tale nomen signat simpliciter ex voluntate creata et
supposito divino, at in sensu composito non potest esse peccatum
ibi in ea voluntate si attendatur speciale regimen Verbi

quo tenet illas gubernare, et ita nec Xpus Dns ut talis potuit violare preceptum nec peccare; si tn videret mus intrinsecus operandi talis volunt humanę precisse, poterat in ea dari transgressio precepti et peccatum et sicut h ex suppositione q Petrus vg. peccaturus e necesse e peccare, adhuc tn absolute libere peccat et facta tali suppositione qua ea n opponit libertati: ita h ex suppositione regiminis Verbi n potuit Xpus Dns n. servare preceptum, tn qa attento mo operandi suę voluntatis, eveatę poterat n servare, absolute libere servat. Ergo absolute libere servat preceptum, h absolute potest n servare et peccare; Rr distinguo sequens, absolute potuit Xpus Dns n servare et peccare si solus attendat mus operandi suę volunt humanę, concedo cam; si attendat regimen Verbi nego cam. nec amplius requirit ad absolutas libertes, et qa hy. absolute potest cadere supra mudu operandi volunt s: l: sup regimen, adhibenda e distinctio mo dicto.

Dices; hoc regimen Verbi cum oriat ex unione hypostatica n potest n ee quid ans ad ipsam operationem voluntatis humanę et ita necessites antecedentem inducit in actibus voluntarijs. Rr. ipsa unio hypostatica quid ans e operationes volunt cum independenter ab ejus libero consensu producta fuerit; tn ipsa immediate n impedit peccatum sed medio regimine Verbi, hoc autem regimine supponit jam tales actus volunt humanę, previsos p scientias conditionatas ut futuros, et ita n e prius e prioritate in quoquam futuritio actuum, atque adeo n imponit necessitatem antecedentem et ita sicut Verbum ut predefiniens tales actus n impedit eorum liber

tatem ita necess. ut regens.

Quod ut melius intelligatur advertendum est humanitatem Christi Domini circa suos actus liberos et ex se nihil speciale habere in ordine ad prædefinitionem et prædestinationem quas habent aliæ humanitates quarum actus sunt prædefiniti et prædestinati; solum est in eo esse discrimen quod Verbum tenebatur speciali titulo illam prædestinare, ita quod si nullas alias prædestinaret, hanc tamen teneretur prædestinare ex suppositione quod decernebat illam sibi unire hypostatice. Unde diversitas non tenet ex parte ipsius humanitatis et modi operandi illius, sed tantum ex parte Dei prædefinientis et prædestinantis tali modo, atque adeo sicut prædestinatio ut sic non impedit libertatem; ita necessitas talis modi prædestinandi, cum hoc totum fiat post prævisionem conditionatam quæ in hac difficultate sicut et in aliis latissime versatur lucem argumentationibus affert. Concluditur quod hac via omnia inter se recte conciliari: libertas Christi Domini salvatur in adimplendo præceptum quoad substantiam et circunstantias quia ejus voluntas humana humano modo et ex se ad utrumque indifferenti operabatur: erat tamen Christus Dominus physice et intrinsece impeccabilis quia speciale regimen Verbi quod immediate tali humanitati unitum erat ita providebat. erat quoque liber à coactione physica et morali quia in modo operandi nihil intrinsecus fuit in ejus voluntate quod eam extraheret à suavi et connaturali modo operandi naturæ rationalis et liberæ, et ita ex una parte perfectissime obedientiam explevit et ex alia tanto mortem beneplacito subiit ut si

Poterat aeternus decretum revocare, nihilominus humana voluntas Xpi Domini mortem efficaciter elligerat ob majorem Dei gloriam et hominis utilitatem. Summa ergo ineffabilis providentiae ostensa est et suavitas et efficacitas, quae quia in iis, quae mirae est, intra idem spontium generatione diversarum fratris summa infallibilitas cum summa indifferentia, summa libertas tam physica quam moralis cum summa impeccabilitate morali et physica mirifice sociant.

Dices major esset impeccabilitas in Xpo Domino si etiam ejus voluntatem humanam attento modo operandi intrinseco redderet connexionem peccato. Respondeo major esset impeccabilitas sed aliena a voluntate creata viatoris et minus suavis ac consentanea libero arbitrio illius nec plenam secum libertatem compareret, minusque aptum esset ad meritum.

Id jam pro re ita difficili haec satis sint ita dixit eliminandis potius quas definiendis et aptando a peritioribus aptiorem tantimodi solutionem; porro argumenta quae contra nostras jam adduci possent, satis in superioribus sectionibus inculcata sunt, facile quae ex ipsorum capite solutiones quae inferent.

Sectio 7a.

De modo quo Xpus Dominus implevit praecepta negativa.

Sicut praeceptum affirmativum dicitur illud quod praecipit aliquam actionem et consequenter positione alicujus actus impletur ita negativum appellatur quod prohibet aliquam actionem atque ejus impletio consistit in non faciendo id quod pro-

libet: sic n. nunquam eliciendo actus odij erga Deum implet preceptum de n. odio habendo Deum, et nunquam mentiendo implet preceptum de n. mentiendo. Id et illud singulare discrimen e inter utrumque preceptum, q. affirmativum dr obligare semper sed non pro semper, q. n. semper obligemur amare Deum v.g. n. semper pro quolibet instanti &c. at vero preceptum negativum dr obligare semper et pro semper, et nullo n. instanti aut circumstantia licitum e mentiri v.g. nec Deum meo potest dispensare: unde eq. fit in precepto affirmativo n. precipi omnes circumstantias, neque n. precipit duratio intentio amoris Dei v.g. in tali instanti aut loco determinato &c. at vero preceptum negativum omnes circumstantias prohibent nulla n. intentione actus seu licentia ex nullo [illegible] fratri in nullo instanti seu loco licet odio habere Deum seu mentiri et sic de alijs ejusmodi.

His positis conveniunt inter se cōiter Theologi Xpum Dum in implendo precise preceptis negativis, eo q. istam negationem actus vetiti implari possint nec libere exercuisse nec habuisse meritum. Ita Suar. disp. 31 citata sec. 3a, Vasq. disp. 74 cap. 5 initio et alij. Et probatur qa ubi nullus intervenit actus bonus n. potest dari meritum urbane probat idem Vasq. 1a 2ae disp. 55 cap. 3, q. precise in negatione actus vetiti n. potest dari meritum. Sine dubio tn. Dus Xpus Dns implebat talia precepta negativa interponebat actus liberos positivos qq volebat ea implere

q^a hic ē mūs perfectior ea implendi: et ꝑ hoc sine dubio merebat eius nulla in eis deest idlītio ad meritum. Cū impletionem tn̄ illoꝝ carens reddebat Xp̄us D^ns impeccabilis quatenus supposita unione humanit^{is} ad Verbum tenebat Deus denegare illi scursum ad actꝰ qq talia precepta violarent. Dices; sicut pura omissio actꝰ boni precepti ē peccamin^a dat actꝰ interpretatius quo q̄uis inexistimare prudentius judicat velle n̄ implere preceptum; ita ets pura omissio actꝰ mali satis erit ad meritum eius ponimus ibi interpretari actus positivus q^d ets in impletione precepti negativi ꝑ puras omissionem actꝰ mali merebat Xp̄us D^ns, idem q̄ erit in nobis: nec deest libertas in Xp̄o D^no cum attento m^o intrinseco operandi volunt^{is} eius humanæ potest elicere actum malum ex suis^a dixit. R^r, cum ad opus bonum requirat auxilium grē, n̄ ē unde interpretemur actum bonum in pura omissione actꝰ mali, secꝰ ē in omissione actꝰ boni quam homo ex suis viribꝰ het sicut et actꝰ positivos malos. Ad summum q̄ interpretari posset actum natem qui solus satis est ad premium nale si Deus tale pactum constituisset. V^{ius} de his plura ad 1as 2^{ae} ubi D. Thas q. 71 art. 5° ad 1um ait plura requiri ad bonum quam ad malum cum hoc sit ex singularibꝰ defectibꝰ illud ex integra ca, et ideo peccatum ee posse sine aliquis faciat q^d n̄ debet, sive n̄ faciat q^d debet, meritum autē n̄ posse ee nisi aliquis faciat voluntarie q^d debet. Unde scludit meritum n̄ posse ee sine actu peccatum tn̄ posse ee sine actu.

C^{ia} Q^a.

Ill

De conciliatione libert[is] in Xpo Domino cum visione Beata ipsius.

Sectio 1.a

Status quaestionis et variae sententiae.

Inprimis supponendus e[st] ut quaestio locum habeat, actus amoris beatifici esse a se simpliciter et physice necessarius q[uo]d male negarunt Scotus, Gabriel et alii nominales de quo in ma de Beatitudine: deinde visionem beatam solum causare necessit[at]es in beato respectu ult[im]i finis et corum omnium quae necessariam connexionem habent cum illo nempe cum Deo clare viso respectu cujus solum sit libertas à coactione ut loquuntur scholastici: respectu tamen corum quae non habent necessariam connexionem cum ultimo fine et sine culpa fieri poss[un]t aut praetermitti atq[ue] adeo nec perdere [?] illis amicitia Dei, propterea eos perfecte s[un]t liberi cum et ea obiecta quantumvis clare visa non sufficiant ad rapiendam om[n]em volunt[at]es ut pote finite et limitate bona. Hinc fit Beatos esse plene et perfecte liberos ad bona quae nullo praecepto mandantur, eatenus et libere procedere ad praecepta quatenus non obligant cum de tranfs circumstantiis. 2.o fit Beatos quantum e[st] a se elicere posse et de facto elicere actus liberos bonos capacesq[ue] meriti si aliunde clarus pactus ex p[ar]te Dei ut sup[ra] dicebamus q[uaestio]ne 3.a sect[ione] 3. n[umer]o 2.o de quo etiam disp[utatione] sequenti.

Ex alio capite supponendus e[st] Beatos tunc in statu esse physice et omnino impeccabiles q[uod] impossibile oio e[st] ut

amore beatifico, qui culpas venialem levissimam
quae diligere Deum super omnia et illius aliquo modo postpo-
nere alicui creaturae non posset simul stare, adeoque ita ratione
status beatifici oritur modo Beato impeccabilitas physica et
metaphysica saltem ratione Beatitudinis completae sumptae.
An autem si non daretur amor beatificus in Beato per solam
visionem Dei in intellectu adhuc bonitas Dei clare visa neces-
sitaret voluntatem Beati quoad specificationem ita ut si eli-
ciat actus sit amoris Dei super omnia nec possit de potentia
absoluta stante visione in intellectu ad peccatum in vo-
luntate; quaestio est satis utrimque disputabilis et alibi
ex professo examinanda.

Igitur non est difficultas an cum visione Beata simul potuerit habere
Christus Dominus aliquos actus liberos cum ex supra dictis id pla-
nius sit, sed quia ratione posita summa impeccabilitate ratione status
beatifici ita potuerit servare preceptum a Patre imposi-
tum ut in ejus impletione et plenam libertatem et suffici-
entem rationem meriti exercuerit, siquidem ex vi status
beatifici tenebatur ad non violandum preceptum, ut ex talis
violatione sequeretur peccatum. Et quidem illi Doctores
qui quae precedenti ratione solum salvabant libertatem in Christo
Domino quod non fuerint precepta circumstantiae, eodem modo loquuntur
in hac parte asserentes eas circumstantias potuisse libere omitte-
re cum eum posita visione Beata non obligaret sub peccato.
Idemque tandem sequitur Albertinus tomo 1 quaestione 3 Theologica
ex suo primo philosophico dubitatione 2 numero 24, addit tri-
sal huiusmodi quidem libertatem ex eo quod non fuerint precepta
circumstantia motivi ut scilicet sublata aeque precepta fiat

sub motivo charit^{is} v. obedientiae aut similiter inj^{sta} n. v. ex eo q^d n. praecipiat circumstantia temporis propter jam dicta q^e praecedenti sect^e 4^a §. ult^o nota.

Hec doctrina prout conciliat libert^{es} in Xpo D^{no} cum visione B^{ta} ex eo solu q^d n. fuerint praeceptae des circumstantiae, ejsdem prorsus fundamentis impugnatur q^e praecedenti illa quae conciliabat libert^{es} cum praecepto ex simili capite. Etenim n. apparet quo pacto si res ita se habet, liber maneat Xpus D^{ns} oio a coactione morali ut ibidem argutabamur sect^e 4^a. Nec minus displicet id q^d docent Banes 1^a p^e q^e 19 art. 10 et Zumel q^e 22 art. 4° ad finem, q^d scilt cum mors extrinsece solu propter imposit^{es} praecepti in Xpo D^{no} requirat ad finem visionis seu ad n. peccandus, n. sequi necessario amplectendas ea, ex eo q^d diligeret Deo necessario, q^a inquiunt, amor finis solu infert necessario volunt^{es} medii, q^d illud medius p se et simpliciter atq^e ab intrinseco e. necessarium ad talem finem. quae quidem doctrina oio rejicienda e., si n. v^e medium e. unicus et requisitus ad finem, parum refferre q^d inde sit ab intrinseco v. ab extrinseco ut necessario debeat amari ex amore finis, eodem n. mo peccaret Xpus D^{ns} omittendo mortem si illa eet necessaria ad divinas amicitias ex na rei, ac mo cus e necessaria ex sola suppositione praecepti.

Mirum e. quantopere Suar. laboret, in solvenda hac difficult^e hic disp^e 37 sect^e 4^a. et postquam retulisset

atq impugnare quinque responsiones suas, ultº addit asserendo in primis ēē actq n. preceptos n. ēē difficultatem qª cx amore beatifico n. necessitas Deatq adducendos actq quoscumq virtutis in majori intentione numero et perfectione qua posset. cū actus tū preceptos si n. precipiant ocq circunstantiē, ut verisimile ē, cū eo cogitē sufficiens prius ēē ut in executione tali precepti maneat indria et libertas; si tū dicat preceptos fuisse ocq circunstantias, nescit se videre quo pacto defendi possit libertas, nisi dicat amorem beatificum in Xpō Dno quasi frenatum fuisse qd tū ipse neqª impugnaverat ins. responsione ne influeret in eos actq qq Xpus Dns merebat.
f. Em fore p actus reflexus (qd addit eq p cum. dem actus executionis precepti fieri potuisse) simul voluisse Xpus Dus exequi tale opus quasi sub affectu ɔditionato, qd sati vellet facere opus etsi n. precipere.
Hec tū doctrina Suarij impugnat iº ad hoc, nam si ad conciliandas libertes cus visione sufficit qd circunstantie n. precipiant, cur id n. admisit in conciliatione cum precepto ut vidimq qe precedenti, sed uberiorem indrias indagavit. Deindeqª actq reflexq quem ponit salvat quidem libertes in reflexione ipsa, atqe in volitione ut directa ē et fert precisse ad rem ut preceptam, n. ita propriam et intrinsecam libertes coicare potest de quo plura diximus qe superiori. quare alia adhuc mq conciliationq libertes Xpi Dni cus visione inquirendus erit.

Sec. 2ª.

Imp

Propponit alius modus prefate conciliationis et resolutio atque explicatio quis.

Aliavie presenti conciliationi occurrit ex quaniam preclarum Molinę ingeniuis, sicut et plerisque alijs quę tionibus que difficillimarum solutionibus sparsit in p. q. 14. art. 13 disp. 18 membro 4o § Vt ad argui ait, Christus Dominus, peteret ut viator gloriam animę eius suspenderet, se ne ab illa liberius differret ad tiam exequienda precepta sicut eas aufferr a ceterisque Dominus, qui simul non sunt viatores; et in concordia q. 14 art. 13 disp. 53 membro 4o § illud deinde, ait, Deus animę Christi Domini ita comunicasse visionem, amorem beatificum et fruitionem, ut usque in nam horum donorum, retinendo effectus qui inde non necessitate deberent resultare, reliquerint voluntatem Christi capacem doloris et tristitię, et proinde liberam ad implendum, vel non implenda precepta que sub culpa obligabant, ac si in Christo gloria animę non fuisset, quam id tunc erat necessarius ut posset mereri ad redimendum nos, ad vitę illustris exemplum &c. quam eius solutionem ex parte reffert suarez supra citatus in 5a responsione neque omnino illam rejicit, sic explicat, ita scilicet animam Christi Domini ex vi visionis beatificę amasse Deum necessario ut amor ille sisteret in sola finali coniunctione et unione ad Deum suo modo ad finalem beatitudinem pertinente, et non se extenderet et comunicaret alijs operibus et actibus qui in Christus Dominus ut viatorem conveniebant.

Ceterum precedens doctrina ita congrue poterit explicari et

sfirmari sicut potest Deus positâ visione B[ta] impedire ne aliquis sui amor beatificus in voluntate ita potest attemperare concursus proprius visionis Beatae ut reddatur solus amor ad summum necessarius moraliter qui non impediat modus operandi viatorem voluntatis creatae sed relinquat illas omnino indifferentem in utramque quo posito dabit ex una parte animas et Beatas cum habeat visionem claram Dei, et ex alia parte media voluntas operari cum dimidia industria et ad actus meritorios. quod autem id possit à Deo fieri non videtur negari posse, sicut visio D[ta] in gratia et fratis et per connaturalem naturalem exigat amorem beatificum omnino necessarium, tamen ea omnis efficacia visionis pendeat à concursu divino qui variari potest scilicet omnino impediri scilicet attemperari ut supra dictum, sicut de facto quoad aliquos effectus attemperatum est in Christo D[no] ut locus daretur passioni et exercitijs viatoris.

Igitur id ita in Christo D[no] contigisse multa suadent. 1[a] quia sic non plene exercuisset officium viatoris in ratione in ordine ad meritum proprie talis status: 2 nec libertas omnino plena et soluta à coactione morali in ratione debita esset propter supra dicta quaestione praecedenti sectione 4[a] quae hic specialiter urgent, etenim si amor beatificus erat omnino necessarius in Christo D[no] in hac vita, cum illum ponere non fuerit in potestate suae voluntatis humanae, illoque posito, nulla ratione potuerit simul esse peccatum, variet modus intrinsecus operandi voluntatis, jam necessitate intrinseca et antecedenti

necessitat talis voluntas ad servandum preceptum et
consequenter non agit omnino libere; dicendum quod debet esse
specialis quaedam dispensatione divina amorem beatifi-
cum in hac vita fuisse liberum in Christo Domino prout de-
serviebat illi ut viatori, et ita nullatenus impediisse
libertatem quod non ita contingit in aliis Beatis quia non sunt simul
viatores. Satisque confirmat hanc doctrinam S. Thomas
cum asserit in Christo Domino amorem beatificum pro hac
vita fuisse meritorium atque adeo liberum eo modo dispositione
sequenti. Solum nunc duo testimonia illius pro hac re,
primo quaestione 29 de veritate art. 6° ad 6um, Christus, inquit,
non erat extra statum merendi quia viator erat, et ideo
charitate eadem fruebatur et merebatur sicut et eadem
voluntate, sicut scilicet eadem non voluntate ita et eodem
non actu charitatis quia per charitatem habitualem non fruebatur;
et in 3° distinctione 18 quaestione 1a art. 2° ad 2um ait: Ipse
motus charitatis hominis Christi, in quo consistit praemium ejus
quantum ad beatitudinem animae, potest esse meritum
respectu beatitudinis corporis, quod in aliis Beatis non contingit
quia non sunt in statu acquirendi similem aliquid sui.
3° eadem veritas suadetur quia in Christo Domino cum conjungerentur
pro vita mortali status comprehensoris et viatoris, utrique
ut bene satisfaciat, ponenda quidem est visio ex parte
intellectus perfectissimo modo inquantum est ratio beatitudinis
consistit, in dicta vero ex parte voluntatis omnino plena ad meritum,
quia id est propriissimum viatoris fieret, sic voluntas omnino
resoluta in utramque partem, neque via uni status faceret

debemus in hac parte cum aliis detruamus

Quia quamvis contigerit de facto ex specialissimo miraculo ut bene docent Suar. hic disp. 38 sect. 3 fine et Vasq. disp. 73 cap. 4 n.o 28 delectationemque sequitur visionem Beatam et ex sua natura genit pellere omnem tristitias, leniretque omnem dolorem, ita divinitus attemperatas fuisse in Xpo Dno ut locus dederit dolori et vehementissimae tristitiae etiam in voluntate et potentiis superioribus Xpi Dni de quo infra. cum tamen idem docet ut haec pars cum aequalis sit utrique difficultas videatur quod utraque dispensatio inter se connexa idque sit magis aptius ut Xpus Dnus maxima cum difficultate et tristitia mortem subiret attento modo connati operandi suae voluntatis humanae quae omnia in majorem cedebant nostrae redemptionis et redemptoris gloriam et commendationem.

Neque minus tot dispensationes intervenerint in hoc negotio cum et ipsa incarnatio Filii de causis dispensatio per antonomasiam appelletur a conciliis et Patribus, idque totum requiratur ut voluntas humana relinqueretur in Xpo Dno suo modo connati operandi, quod ita exigisse valde ponderat Damascenus lib. 3o de fide cap. 17 et 18, cumque simul fuerit viator danda est major libertas et industria in voluntate Xpi Dni quam in voluntate aliorum Beatorum quibus id satis comprehensores. hic et minus liberi sunt. supra dictum est 3a sect. 3 et in hac quaestione sect. 1 initio. Sic etiam ex peculiari dispensatione

humanitas Xpi Dni perinde passa e ac si Verbo n
fuisset unita, dispensat. D. et miraculari fuere
ad n sentiendus dolores in passione ut in alijs marty=
rib; sed ut illos sentiret perinde ac si Beata n eet necunita
Deo, et ut miraculose conservaret vita in tantis doloribq. nun=
quas tn in illo cessauit amor beatifig aut fruitio ex eo se=
cuta; q male negauit Cang lib. 4 de Locij cap. 13 fines.
h illi fauet Valentia hic disp. 1 q. 9 puncto 2 Sequo
mo vo; si n. ut Locus daret tristitia interrumperet, nunqu=
as in hac vita mortali fuisset in Xpo Dno cum semp habueri
tristitias, q bene urgent 3a Canus Suar. et Vasq citati.
Dices; etz si Deq auferat a volunte Beati amorem bea=
tificus, ex vi visionis manet necessitas ad talem amorem
quoad specificat. arg. adeo sio impeccabilis cus simul cu illo
nequeat ee peccatus nec Deq in eo posit dispensare. 2o
indicens e q Deq attemperet scursus ad amorem beatifi=
cus ut det locq peccato. Rv visio necessitat quoad
specificat. ad amorem beatificus in tali casu, cus dependen=
tia tn a scursu requisito Dei et snaliter debito cteteris si
hunc Deq sio neget l. varet, s. dicta manebit voluntas
ex sup dictis. Unde addit Pitigianus in 3o distinct
2a q. 1a art. 1o ablato amore beatifico posse ee simul de sa
absoluta visionem Das in intellu et peccatus mortale
in volunte arg. adeo posse eumde hoem sm intellus simul
ee beatus et sm voluntes damnari, q aliti ex professo
expendebimus.
Ad 2us Dr Deq si causat talem suspensionem seu attem

perat^et ec fine ut eius visione D^ia simul aliq^o excitat pec-
catum, Ad eo fine ut relinquat Liberu^m arbitrium omnino
solutum ad meritum; q^d accideret tn^i e q^o ea solutione
posita posset simul ee peccatum cum visione.
Quod si inftes; q^a in resurrect^e relicto statu viatoris va-
riatus fuit amor beatificus in Xpo D^no eius jam inde cae-
pit ee omnino et physice necessarius nullaq^t rone impeditus
aut attemperatus quoad omnes suas propriet^es sive ad ani-
mam sive ad corpus resultantes. R^r sicut idem m^o
actus volunt^s ex sola variatione cognitionis potest tran-
sire de libero in necessarium aut e o^a; ita ex sola
variatione scursus divini, et ^a adeo ex statu^te n^i fuit
necesse variari amorem beatificum in Xpo D^no

P. Didacus Ruiz.

Predictum modum conciliandi libert^em in Xpo D^no cum vi-
sione D^ra pro statu viatoris approbant aliqui doctiores
recentiores à me multi, cui si de posse solum sermo sit; sine
dubio satis probabilis e, sed si cui forte durus videbitur
accedere in Xpo D^no etiam pro statu viatoris amorem beatifi-
cum physice liberu^m, ecce subjicio sequentem solutione^m
ex q^a priaque contra tradidi solent, distinguendo in
Xpo D^no duos actus charit^s alteru^m omnino necessarium qui
consequebatur immediate ad visionem D^ras et q^i amor bea-
tificus, alteru^m liberu^m qui immediate consequebatur ad scias
infusas de qq disp^e sequenti; et cum hi actus liberet
ea scia infusa immediate dirigerent omnes alios actus me-
ritorios aie Xpi D^ni, eliciebant omnino libere q^a attento
modo proponendi obiecto, na scursus divini et modo intrin-
seco operandi volunt^s ut merentis poterant absolute

n poni; q ut verq ... dicendus ē deus miraculose
attemperasse efficacias amoris beatifici in aīa Xpi Dni
dus erat viator ut relinqueret locq libertī complemti
me et proprie viatoris: unde licet posset taliamore
beatifico n posset ee peccatis involuntde humana Xpi Dni
tri attento amore immediate dirigente operates meritorias
poterat ee: ac proinde visio Dna et amor beatificq remo-
te se habebant ad eos actq, immo ita independenter
ab illis ut Voluntas Xpi Dni etsi in eo n darent
visio et amor beatificq eos oio actq eliceret et ita statq
beatificq in ea pte oio impertinenter se habebat ad eos actq
quos Deq etq praevideret q ... conditionatas futuros
in aīa Xpi Dni quamvis in ea n daret statq beatificq.
qq Et positis sprue etq salvat libertas in voluntē Xpi Dni
et q ut beatq n haberet voluntes peccabilemq ut sic vo
luntas includit amorem beatificum, ut viator tn habebat
voluntes intrinsece peccabilem q ut sic includit amorem
liberq independenter a amore beatifico, sub ea q
rone solq merebat n sub rone comprehensoris, satis
q videt q haberet meritas in utramq ptes sub ea rone
sub qua merebat. Ite q discrimen duarq harq so
lutionus ē q in 1a ponit attemperatio divina in vi-
sione Dna aīe Xpi Dni ut amore beatifico maneat
physice liber pro eo statu et sequenter oio solute
voluntas: in 2a n ponit attemperatio in visione sed
in amore beatifico ut relinquat voluntē ad alios
actq oio solutas et indiferentes. sine dubio autq
1a solutio si 2a aet majorem libertē salvat in Xpo Dno

cc.a meritus et adimpleres precepti.

Q. 6.a

De conciliatione libert.is in Xpo D.no cum omnimoda conformitate voluntatis humanæ et divinæ. Q

1.o Certus é teneri voluntates creatas quecumque illarum velle positive quecumque Deus vult ut illa velit positive: deinde teneri conformari divinæ voluntati in volito formali idest in motivo formali atque liberi quod Deus vult esse bonum honestum. Quod si constet nobis de obo et mali à Deo efficaciter volito, non ita obligamur semper id velle efficaciter, v.g. ægritudinem parentis reprobationem amici et sic de alijs ejusmodi cum nullus de care extet preceptus et alioquin gravissimus onus id videret, neque inter amicos ad servandas amicitias requirit ut unus vellit positive omnia quæ alter vult.

Quod si nobis non constat de obo mali à Deo volito planum est nos licitè posse velle efficaciter oppositum v.g. salutem hominis quem tamen Deus scit eum vult esse reprobum: quod etiam in beatis contingit, sic enim Angeli boni Danielis 10 inter se discordabant et unus eorum efficaciter intendebat fieri aliquid quod Deus statuerat non fieri. vide Pererius ibi; quia non semper de singulis rebus cognoscunt quid Deus præfiniverit: idem non contingere potest in Xpo D.no si ejus humanitas non haberet perfectas notitias omnis quæ Deus reipsa efficaciter vult, ut non fortè haberet de poa absoluta quod bene notat Suar. hic disp. 38 q.a sect. 4.

2.o igit: supposita perfecta notitia omnis quæ Deus effica

citer vult in aia Xpi Dni de fide e in illo n fuisse contrarietem inter volunt.es divinas et humanas ipsius, ita n. definit in 6a synodo actione 4a in epla Agathonis et alibi sepe, hocq probant Theologi cum D. Tha hic q. 3 art. 4o q. 18 art. 6o et q. 21 art. 4, hocq confirmat ex illo Ioannis 8o, que placita sut ej facio semper, et cap. 4o Meus cibus est ut faciam volunt.em ejus qui me misit. res autem hoc pacto bene declarat: in Xpo Dno triplex genus operationum distinguendum e, aliq n. sut pro suis inefficaces ut illud Matthei 26 Pater si possible est, transeat a me calix iste, et his interdum voluntas humana Xpi Dni amabat oppositum ac divina volebat efficaciter, inde tn nulla oriebat contrarietas cum quod simile det in divina volunte que inefficaciter vult oes salvos fieri 1a ad Timot. 6o, et tn efficaciter vult aliquos ee reprobos, et sepe in una et eadem volunte creata dat volitio efficax de aliquo obo mali et displicentia inefficax ex ibbo ut in mercatore qui projicit merces in mare ad vitandum naufragium, immo hoc ipsum velle inefficax ee oppositum volunti humane efficaciter volebat voluntas divina ut notat D. Thas hic q. 18 art. 6o ad 1m ut melius appareret veritas nature humane assumpte de quo pulchre loquitur Leo papa serm. 1o de passione Dni ci finem. Atq hanc doctrinam intendit D. Thas hic q. 18 art. 5o cum ait Xpus Dnus p volunt.es vire na et sensualitas voluisse aliquid q Deus n volebat h p volunt.eo ut ro e, semp voluerit idem quod Deus.

3o alie volitiones erant in volunte humana Xpi Dni omnio efficaces qq sunt attentis obus circunstantiis aliquid volebat fieri et hec n poterant n ee conformes volunt

divinę, nihil n. poterat velle efficaciter Xpus D.nus cujus oppositus videbat a Deo efficaciter volitus, alioq. n. peccaret, cus inhonestum sit velle efficaciter frustrari decretus efficax Dei. 3.ius qus e earu quę partim erant efficaces partim inefficaces, quę scilz et aliquid amplectebant ab ipso Xpo D.no faciendus et aliquid faciendus ab alijs, et cus Xpus D.ns videndo sibi ñnati ppa sue volunt.is creatę, n. ita eet D.ns aliaz liberus creataz ut eas ad suus nutus fleret, ...

rone poterat esse velle aliquid efficaciter quantus e ex p.te sua, q tn inefficax eet quoad ea quę dependebant ab altera volunt.e creata: et f in his etz nulla debat contrarietas cus volunt.e divina q hec ipsa itavolebat fieri eas volitiones ex p.te Xpi D.ni ut ejs humanit.is veritas magis appareret.

4.o hinc orit difficultas illiq.t an scilz voluntas humana Xpi D.ni semper fuerit impleta: difficult.es ingerunt verba Agathonis sup.a citati qui in eo discrimen inter volunt.es creatas et divinas Xpi D.ni q illę q.dq. n. fuerit impleta, hec v.o n. ita. q etz indicat Damascenus libo 3.o defide cap. 14 ... medium e ... S. Aug.us in questionibus novi testamenti q.e 77 impossibile e, inquit, ut Salvatoris voluntas n. impleat, nec potest velle q. scit fieri n. debere. Resp.d Thom q.e 13 art. 4.o in 2.o solut.e quoad ea quę Xpus D.ns per ipsius volebat implere semp. ejus volunt.em fuisse impletam non vero quoad ea quę ab aliorum voluntate facienda erant q.e n. erat in humanitate Xpi D.ni potestas q.a volunt.is variet, ... Unde Vasq. disp. 88 c. illud Marci 7.o: ingressus domus neminem voluit scire et n. potuit latere, et infra cui

Xpus Dnus praecipisset sanatis ne quid dicerent, subdit Evangelista, quanto autem eis praecipiebat, tanto magis plus praedicabant: ostendit voluntatem efficacem Xpi Dni, ut homo erat, in quo pendebat ex voluntate aliorum hominum non semper fuisse impletam.

5. res ergo ita explicanda est; voluntatem humanam efficacem Xpi Domini praecise prout utebatur viribus naturalibus, et quae dependebat ab aliorum voluntate, non semper impletam fuisse ut dicebamus in praecedenti, hoc ipso quantus est ex se id ostenderet aut aliqua media ad id adhiberet, sic ergo intelligendus est illud non potuit latere scilicet utendo solis viribus naturalibus; ita etiam ait Cajetanus ad locum citatum D. Thomae intelligendum esse Aquinatem. Cabrera ergo ibi ait D. Thomam agere de virtute propria et naturali animae Xpi Dni, non vero de instrumentali; quae certe dominium super voluntates aliorum solius Dei est: si tamen sermo sit de voluntate humana Xpi Dni utente viribus etiam supernaturalibus, procul dubio semper impleta fuit, potuisset enim si illis uteretur facere quidquid vellet circa aliorum voluntates ex ratione unionis hypostaticae illi humanitati concessa, fuerit gratis potestas patrandi miracula ut infra dicetur, unde dicimus absolute voluntatem humanam efficacem Xpi Dni quae efficax erat attentis omnibus circumstantiis etiam supernaturalibus semper impletam fuisse, quando non efficaciter omnino volebat aliquod ab aliis fieri utebatur etiam vi supernaturali, quo posito infallibilis erat effectus.

6. ergo tandem infertur omnino conformes fuisse inter se voluntates humanas et divinas in Xpo Dno nec inter illas

potuisse dari contrariet.es ex alia v.o p.te n. [illegible] libertas volunt.is humanæ Xpi Domini q.a ea necessitas [illegible] formationis erat extrinseca volunt.i humanæ quamvis intrinseca toti composito rone personalit.is divinæ, ut in simili dicebamus resp.a q.e 4.a sect.e 5.a; unde cum ea necessitas nec foret intrinseca volunt.i humanæ Xpi Domini nec antecedens, vi immutabat modum operandi connatulm ipsius actus, adeo illa natura relinquebatur ejus libert.es et indiffias.

Q.o 7.a

V. Xpus Dominus habuerit majorem libert.em quam si peccare potuisset? Q

Ad pleniorem notitias præsentis disp.is ultimo hanc q.em, cujus resolut.em colligam ex hys quæ in simili de Deo et Beatis in alijs materijs examinari solent. Igitur D. Thos i p.te q 62 art. 8 ad 3.us ait; Quod liberum arbitrium diversa eligere possit servato ordine finis, hoc pertinet ad perfect.em libert.is ejus; sed q. eligat aliquid divertendo ab ordine finis, q. e. peccare, hoc pertinet ad defectum libert.is; unde major libertas arbitrij e in Angelis q. peccare n possunt quam in nobis qui peccare possumus. Hinc colligunt theologi in Deo, Angelis et quovis Beatis majorem libert.em esse intensive quam si peccare possent, q.a peccare posse e imperfectio libertatis quam perfectio. V. at [illegible] sit ejus major

extensive satis controversa, etenim Vasq. 1. p. q.
19 art. 10 in mentro docet extensive majorem esse
libertatem in eo qui peccare potest quam in eo qui non
potest, licet non intensive quia peccare est imperfectio libert.
idemque docet Suar. in opusculis relect. de libert. di-
uina disp. 2. sect. 1. a fine, et Albertinus t. 1. q. 2. theo-
logica ex 6. princ. phylosophico n. 14.
Alii existimant etiam extensive esse majorem libertatem
in eo qui peccare non potest quam in eo qui potest, quia pec-
care est aliquid quasi servitutis in quo includitur aliquid in-
voluntarii quia nemo intendens ad malum operatur, sed
cum bonum delectabile sensibile v.g. insequitur de-
vorat malum inhonestum quod illi erat annexum et ideo
ipse peccatum servitus est: cum ergo posse peccare
sit posse devorare aliquid involuntarii, tam
longe abest a libertatis latitudine ut potius illam
laedat et coarctet, unde Aug. in enchyridio cap.
105 ait; Multo liberius erit arbitrium quod omnino non
poterit servire peccato. major igitur libertas est
ita operari ut nunquam possit involuntarie agere, vi-
deturque huic ratio favere D. Thomas supra.
Sane cum omnes admittant posse peccare essentialiter
includere imperfectionem, si sermo sit de latitudine
intensiva et extensiva libertatis quae pura sit li-
bertas, sine dubio major est in eo qui peccare non po-
test, quam in eo qui potest propter nuper dicta: si

in hoc majoris libertatis extensive intelligat majorem utcunque indifferentia et quasi major sphera obiectorum, quamvis bene id fiat cum admixtione servitutis, non videtur negari debere in aliquo sensu suppositi illi qui peccare potest atque hinc conciliari possunt PP. testimonia quorum alij potestatem ad peccandum appellant partem libertatis alij defectum libertatis, vide sup. q. 3. sect. 3.

Ex his facile colligitur resolutio nostra quod, si in Christus Dominus videretur cum impeccabilitate quam habuit ut Beatus sive cum illa quam habebat ut viator procul dubio absolute et proprie loquendo majorem libertatem habebat intensive et extensive loquendo de libertate excludente omnem servitutem quam non peccare posset quorumque non dona supernaturalia quae millies humanitatem viderent illam quae reddunt impeccabilem, licet primo aspectu videantur coarctare libertatem, sane non coarctant sed perficiunt, cum eo ipso quod excludant seque peccati, excludant etiam omne quod servitutis, et eo ipso quod juvant ut operetur eligendo diversa servato ordine finis, juvant consequenter ut perfectiori utatur libertate, et cum non immutent modum intrinsecum operandi naturalem ipsius, cum ijs cetera in sensu diviso potest non operari si excludat suppositio futuritionis actus praevisa adeo ut sciat conditionatas quas ea dona supponunt et inovant

Doctores; ex dictis Christus Dominus habet majorem libertatem

qua

quas si peccare potuisset. Quia voluntas ejus humana si peccare non potuisset majorem libertatem habuisset quam si attento modo operandi sibi intrinseco peccare potuerit. Respondeo ex supra dictis quod sicut secluso quod necesse est ut voluntas humana Christi Domini habeat libertatem contradictionis sine qua non salvatur libertas ut potius non elicere actus praeceptos ex quoad substantiam: quo posito exposita manet peccato quia ipsa negatio actus praecepti est peccatum, et ita in eo ad salvandam libertatem plenam ut sufficit est praecepto requiritur tale genus indifferentiae: at vero in Christo Domino ut totus est non est possibile tale genus indifferentiae quia unio hypostatica necessitate affert non peccandi, et sicut tone suppositi non provenit ex subjectione ita neque talis libertas illi ex contraria.

Urgebis: quia si Angelo aut homini beato Deus praeciperet aliquid jam non posset illud facere cum tanta libertate ac si posset violare praeceptum et peccare. Respondeo concedendo consequentiam quia non posset exercere absolute indifferentiam contradictionis, ideoque restaret libertas ex circumstantiis si ea non praeciperent, ea autem libertas non ita plena est ex supra dictis quia a secluso et si. Quando vero dicitur beatus habere majorem libertatem quam si peccare posset, intelligi debet quatenus circa obiecta non praecepta exercere potest perfectissimam libertatem contradictionis nullas admiscendo libertates quoad specificationem contrariam quae comprehendit bonum et malum.

Dices porro exercere plenissimas libertes contradictionis in subsistas circunstantias precepti, h[oc] videtur augere libertatem contradictionis, [quia] includit potestatem ad peccandum, et adeo aliquid servitutis et involuntarii. [Si] adhuc ut Beatus plenissima libertate impleat preceptum non requiritur quod habeat talem libertatem contradictionis, aut certe ob[l]ig[atio]n[em] equa lance pensanda. Si consideret quod miscet involuntarium in ordine ad voluntatem precepti, ex eo capite non crescit libertas contradictionis sed redditur imperfectior. [Quod] si consideret precise hoc est posse non elicere actum quem precipitur, sine dubio dicitur majus dominium super suas actiones majoremque voluntatem precepti, et adeo majorem libertatem. secus est si consideret id quod annexum est tali negationi actus scilicet peccatum respectu cujus non exercet agens liberum dominium suarum actionum sed servitutes, que doctrina vera est presertim in iis que non sunt intrinsece mala, sed prohibita, secus in iis in quibus quae intrinsece sunt mala non potest precindi opus a peccato, quod adhuc magis stabilitur si consideret libertas contradictionis que in Deo datur quae sine dubia minor esset si Deus solum posset v.g. non creare mundum in tali vel tali circunstantia, non autem absolute abstinere ab omni creatione, ideo autem tali perfectissima libertate contradictionis uitur quia non habet quo preceptis accipiat nec impellatur ad culpam

sive vellit creare mundum sive nollet.

Urgebis adhuc in nra sen. contra minorem impeccabilitatem, quoniam quo plus ponitur indifferentiae in voluntate humana Christi Domini, perfectius esset, minus tamen esse peccabilitatis, et si non esset ita plena libertas. R. si Christus Dominus consideretur solum ut beatus, id ita verius est, si tamen consideretur ut viator melius est habere plenam libertatem quam omnimodam impeccabilitatem in ejus voluntate humana, quia secus impediretur perfectio meriti propter ipsius dicta, et ex alia parte sufficiens impeccabilitas datur ex parte suppositi divini illam regentis.

Quod si dicas; Christus Dominus absolute loquendo libere implevit praeceptum, ergo absolute loquendo potest non implere seu exercere plenam libertatem contradictionis. R. concesso anti negando consequentiam quia ad hoc ut absolute loquendo Christus Dominus operetur libere, non est necesse quod absolute loquendo possit omittere praeceptum, satis est quod attento modo intrinseco operandi voluntatis humanae possit non implere, nec non ita annexa est peccabilitas cum libertate: et cum voluntas humana sit quae formaliter et immediate obedit et implet praeceptum, satis est quod in illa detur plena indifferentia.

Instabis, ex eo quod voluntas humana Christi Domini habeat plenam indifferentiam in suo modo operandi operandi; tamen Christus Dominus dicitur operari cum plena libertate, ergo ex eo quod illa attento suo modo intrinseco operandi habeat peccabilitatem et possit

exercere plenissimas indrias ad citionis et ca oba
precepta totg Xpus Dns docet hēre peccabilitatem
potte exercere tales indrias, ñ etiam apparet cur
una denominatio careat et ñ altera. R̃ sicerit
arti negando cas. 1° qa totus ñ ē capax talis de
nominationis rone suppositi divini q incuedit, si
cut neq hujg voluntas humana Xpi Dni ē aliquid
creatus qd Xpus Dns ē aliquid creatus; similiter
hujg volunteg humana Xpi Dni obedit et implere
ceptus, qd absolute loquendo Xpus Dns obedit v
implet preceptus. 2° qa cum ea impeccabilitas cau
set a regimine Verbi p necessitatem consequenter
mo dicto in superioribg et hec ñ tollat libertatem
voluntatis absolute dr Xpus Dns libere operari cū
positā impeccabilitate.

Concludo ut huic disputationi finem facias, undequaq in
Xpo Dno ca actus meritorios et satisfactorios dari majorem
libertatem quas ea que sequitur ex eo solq qd ñ precipiant eg
circumstantie, hanc n ñ semel ostendimg refundere in agens
liberg aliquas coacte moralem, ñ qa semp operet cum ne
cessitate aut infallibilitate morali, idq qa in prudenti estimatione
qui ita operet, potig censet invitg quam spontaneg agere. Sat
nat 5° in Xpo Dno plenissima libertas ineoq dia ejg dona huju
modi ita attemperata fuerint ut voluntas humana in se ipsa
relinqueret cus summa indria; que meliq saluaret ñ intelle
pro statu viatoris amor beatifico. poneret physice liber u
posse erat: idq qa incertus ē an id ita de facto stigerit ad
attemperationem ipsig amoris beatifici ci actus sequentes ra

currendus erit modo dicto in superioribus. quas est liberum non pauca juvant saltem extrinsece voluntas reflexa de amplectenda morte pro genere humano est non existente precepto; et si forte potuit petere et obtinere dispensationes de quo sup. q. 4 sect. 2a, quas tamen non petiit.

Commentarius.

In q. 19 D. Thomae de pertinentibus ad unitatem Xpi quantum ad operationem.

Continet haec q. 4or art.os in quorum 1o docet D. Thomas esse in Xpo Dno duas operationes alteras divinas alteras humanas; in 2o in Xpo Dno esse unam tantum operationem quae proprie humana dicitur sicut in quolibet alio homine, notantque bene ibi Caietanus et Vasquez non esse sermonem de unitate numerica aut specifica, id de generica, sensusque esse unas dari in Xpo Dno operationes creatas, alteras increatas: in 3o Xpus Dominus sibi aliquid mereri potuisse: in 4o meritum Xpi Dni se extendere ad alios.

Disputatio 12a

De efficacitate Xpi Dni quoad meritum.

Supponenda erunt ea omnia quae in gratia tradi solent in materia de gratia et de charitate et merito aliorum, jectisque quae specialia in hac parte sunt Xpo Dno examinerent.

Q. 1a.

An Xpus Dominus meruerit?

1° certus ē post mortem nulli locus ee meriti aut de-
=meriti, q° n. semel. SS. tura notat cum ait post mortem nec
amplius ullus locus operibus, q° cum n possit intelligi quasi
defunctorum aiae nihil ōio agant, oportet sensum ee q° ni-
hil agant meritorie vl demeritorie. hoc signant illa
verba ecclesiastes 9°: quodcunque potest facere manus tua,
instanter operare, q° neque opus neque ratio &a ē apud inferos.
Joan. 9°; Venit nox in qua nemo potest operari. et hujus
sunt plura alia vide Valen. t° 4° disp.e 11 q.e 1a de statu
aiarum post mortem presertim puncto 3° assertione 3a. sine
provenit neque damnatis neque beatis aut aiabus purgatorij
meritum aut demeritum reddi, q° post mortem n sunt in statu
merendi aut demerendi; meritum n. et demeritum illi
exercent in hac vita mortali que ideo vita dr mili-
tia, stadium, certamen &a. ideoque dr de damnatis Mat-
thei 22; Ligatis pedibus et manibus mittite eum in te-
nebras exteriores, ubi Hugo cardinalis notat ligari
pedes et manus illorum ee n amplius posse bene operari.
2°: hoc tn n ita intelligendum ē quasi nec damnati pra-
uas actiones liberas exerceant que ex se sint peccata et
digne pena, nec beati aut aiae purgatorij bonas actiones
liberas ex se alioqui capaces meriti: certum n. ē dam-
natos quantum ē ex se in inferno peccare x° illud 1a Joannis
3°; Diabolus ab initio peccat, ubi Salmeron t° 16
disp.e 21 ait: peccat ex se sed ex obstinatione n imputantur
ej peccata ad novas penas, sed sunt pene pars: in suis
eius membris peccat quos ad peccatum actu solicitat. Si

m

militer etiam animae justae sive beatae sive purgatorii actiones liberas honestas exercent ut diximus disput. praecedenti quaest. 3 sect. 3ª n. 2° et q. 5ª sect. 1ª; non tamen acceptantur ad meritum quia non datur pactum de tali acceptatione nisi pro hac vita mortali. Unde beati in caelo, inquit Sanctus Thomas in 3° distinct. 18 q. 1ª art. 2° ad 2um, nec sibi nec aliis merentur, quia quod impetrant modo nobis contingit ex hoc quod prius dum viverent meruerunt ut hoc impetrarent; animae vero purgatorii dum sibi sunt non impetrant quia non est status pertinens ad meritum seu impetrationem; postea tamen cum beatae sunt impetrant: impetrare autem consistit in eo quod ex congruitate merentur quod Deus aliquid concedat &c. Igitur ex tribus fructibus qui sequuntur bona opera justorum de quo lege Bellarmin. lib. 1° de indulgen. cap. 2° scilicet meritum de condigno gratiae et augmenti gloriae, satisfactio pro poena temporali peccatorum et impetratio: duo primi post mortem nunquam locum habent, illa impetratio beatis conceditur propter meritum vitae mortalis ut supra docet D. Thomas.

3° Specialissimus hoc fuit in Christo Domino quod scilicet in vita mortali fuit simul comprehensor et viator ut docent certa et Theologi cum D. Thom. hic q. 15 art. 10 et in 3° distinct. 15. Fuit quidem comprehensor quia comprehensor dicitur qui habet beatitudinem animae per quam dicitur comprehendere, hoc est clara visione assequi et possidere Deum, quod habuit ab instanti incarnationis ut supra dictum disput. 10: simul etiam fuit viator juxta illud Hieremiae 19; quare quasi colonus futurus es in terra et quasi viator declinans ad manendum? quia in hac vita ca

vuit beatitudine corporis ut Theres. nao possibiles propter
finem incarnationis: Q. autz alij beati ante resurrect.
careant gla corporis n dicunt viatores q nihil agunt aut
patiunt p q tendant ad beatitudinem; Xpus v° Dns
p alia parte superioris et inferioris patiebat et tendebat
ad glam corporis sui alijsq merebat alia bona. fuit
q simul cprehensor et viator et quoad portionem superio-
rem ut constat ex dictis dist. praecedenti et infra dicen-
dis. atq adeo in illo ex speciali dispensatione visio
beata n impediuit meritum.
Ad 6 ca hec difficile videtur conciliari posse duo testimonia
D. Thomae, alterum Ter in 3° dist. 15 q. 2 art. 1 questi-
tiuncula 3a ad 3um ubi ait; aia Xpi habuit utrumq
statum sub viatoris et comprehensoris, unde sm aliquid
fuit beata et sm aliquid n fuit beata, ex illa parte
qua nata e aia corpore conjungi n erat beatificata, alij
ex aia in corpus claritas glae descenditur sicut erit in
alijs beatis et ideo ex parte ista poterat pati et habebat
statum viatoris. Tu ex parte illa qua conjungebat Verbo
p fruitionem erat glorificata et habebat statum cpre-
hensoris. At v° 3 pte q. 46 art. 7° docet; aiam Xpi
sm totas suas vires passam fuisse. et art. 8° ait; sm
totas suas etiam fruitionem habuisse. R°; sensus
primi loci e aiam Xpi Dni n coicasse corpori glam
quae aliogni deberet coicari nisi esset specialis dispensatio
et ita n fuit tota beatificata quoad effectus et quoad 2
in 2° v° ait, cum aia sit indivisibilis, totas sm essas pro

fuisse beatas rone visionis, et totas penas propter tristi=
tias dolores et alias molestias quae erant in illis volunt.
et appetitu sensitivo ac in alijs partibus corporis; sicut
in nobis tota aia dr intelligere, tota velle, tota audi=
re et tota e in toto corpore et tota in qualibet ejus parte.
Igitur; tertium fuit speciale privilegium in Xpo Dno quod habens vi=
sionem beatam elicere posset actiones liberas honestas
et se capaces meriti, cum ex supra dictis id non sit ubi
beatis: id privilegium fuit in eo quod ejus opera libera
acceptarentur à Deo ad meritum et premium, mereret
et alijs de condigno (cum tamen nulli alij justo permittat=
ur applicare suum meritum de condigno sed de congruo satis=
factiones et impetrationes apud à deo meritus de congruo, ut
notat Bellar. supra citatus ... 2a, vide supra dictis 3
q. 4a sect. 6a in fine) habet passibilitatem animae et cor=
poris et in alijs ejusmodi perinde se habet ac si esset purus
viator. Restat examinare pro quos actus meruerit,
quid, et quandiu, quod in sequentibus praestabit.

C. 2.

An et quomodo meruerit Xpus Dns per actus cha=
ritatis.

In primis supponendum est ut certum de fide in Xpo Dno
fuisse rationem meriti de condigno cum omnibus conditionibus
requisitis; cum enim semel asseramus habere remissio=
nem peccatorum per Xpum Dnum, ac Triden. sess. 6a cap. 6o
asserat per meritum Xpi Dni tribui gratias, et cap. 7 illum

et cam meritorias justificationis, cap. et ib. idem habet contaroq. ex sup.a dictis conditiones requisitas ad meritum de condigno in illo fuisse. 1.a e q. opus sit mo: raliter bonus et honestus, 2.a ut sit liberum, 3.a ut habeat valorem proportionatum premio, 4.a q. proce: dat a persona sancta et grata Deo supponatq. prae: tus exp.te Dei de acceptandi et premio afficiendi ijs operibus quae oia ex professo examinant. 2.a q. 4 constat ex sup.a dictis eas oes perfectissime in xpo Dno fuisse in vita mortali eius. habuerit tunc viatoris.

Dt. difficultas e et n. exigua an meruerit p actum charit.s de actibus n. aliarum virtutum dicemus q. seq.ti et ro dubitandi e q. actus charit.s qui sequit visionem beatam e oio necessarius ac proinde n. e capax meriti. 1.a sen. asserit Xpus Dns n. meruisse aliquo actu charit.s seu amo: ris Dei sed solum p actus aliarum virtutum. Ita senti Vasq. hic disp.e 74 cap. 3.o citatq. pro ea sa Alexan: drus Alenisioderer. S. Bonaventuras, deduntq. quo: rnar ex Paludano, Scoto, Almaino et Driedone. Pro: bat q.a amor qui sequebat ex visione n. erat liber atq. adeo nec meritorius, alter.o amor charit.s n. poterat simul esse cum illo e.a idem obiectum, praesertim q.a q. obiectum diligibile cognoscit voluntas solum allicit ab eo ut perfectiori mo cognito, ipsius autem prout cognitum minus perfecto mo nihil movet volunt.em ac si eo mod cognitus n. fuisset, q.d, inquit, experientia patet nam cumque diligit aliquem ex relatu et postea eum

videt jam non ex velatum, sed ex visione clara et experientia ipsum diligit aliorumque testimonium nihil in ipso operatur ut eum diligat. Id supponit etiam esse Divinas ac proinde mysteria Trinitatis non posse cognosci quam scientias infusas ergo adeo ex hac parte non posse dari amorem Dei qui respondeat scientiae infusae; Ultimo addit in ijs locis S. Tho. ... videri concedi meritum charitatis Christi Domini, sed commendari charitatem illius quam Patres et obedientias, de merito vero non agi.

2a sententia distinguit in Christo Domino duplicem actum charitatis quo Deum, alterum ortum ex ipsa clara Dei visione ac proinde omnino necessarium expertemque meriti, alterum ex scientia infusa liberum ac meritorium. Ita Bellar. Lib. 5o de justificat. cap. 9o ad 2as rationem, Valen. hic disp. 1a q. 19 puncto 2o, et in controversijs fidei Lib. de Christo Redemptore et mediatore p. 1a cap. 3o Lelar. disp. 39 sect. 2a, Zumel 1a 2ae q. 2a art. 4 q. unica dubitat. 2o et alij: solent pro hac sententia referri alij qui ex antiquioribus ut Viguerius, Scotus, Durandus, Paludanus quos tamen immerito referri ostendit Vasq. citatus. Referri etiam solet S. Thomas quatenus hic art. 3o ad 1us ait non meruisse Christus Dominus per charitatem quatenus erat comprehensoris sed quatenus erat viatoris, ex eo autem loco ostendit Vasq. potius sequi existimare S. Tham. eundem actum charitatis in Christo Domino fuisse beatificum et meritorium de quo infra. Praecipuum fundamentum huius sententiae est quia non alio modo bene salvatur quomodo Christus Dominus

habuerit amorem beatificum et adhuc meruerit p. actus
charit. et virtutum actus multiplicent: deinde multipli-
cari debere ut respondeant multiplici cognitioni intell.
sicutq. in intellu humano Xpi. Dni. dabat duplex scia
supernalis altera visionis altera p. se infusa, ita
in voluntate duplex amor supernaturalis charitatis,
alter necessarius oio qui sequat. visionem, alter liber
qui sequat. sciam infusam.

Dico 3° Sa. ait unicum tm. actum charit. fuisse in Xpo Dno
sicut et unicum habitum, illumq. sm. diversas rones
fuisse necessarium et liberum, atq. adeo beatificum
et meritorium; fuisse quidem necessarium et beatificum
ut respiciebat divinas bonitates sm. se, fuisse tn. liberum
ut respiciebat obiecta creata propter illas ut gloriosa,
gubernationes, mortem &a., ac proinde fuisse liberum respu obi-
secundarii, n. respu primarii. Ita sentit Cabrera hic
q. 19 art. 3° disp. 4a § 4° et 5° satisq. id probabile ju-
dicat Valen. hic supra citatus § 4r et alii: favent
huic sni authores qui absolute docent Xpum Dnum me-
ruisse p. amorem beatificum. Ita expresse tenet Ga-
briel in 3° distinctione 18 q. unica art. 2 et 3 et 2a et art. 3
dubio 1° ubi id ex professo docet, Almaing ibid. q. 1a no-
tatione 2a qui pro eadem sa. refert Ocamum, idem docet
Major q. 2a et Scotus q. unica § initialiter ubi ejus
mentem explicat in cap.te Pithigianus, refert etiam Al-
chiridorensis lib. 3. tract. 1° cap. 4a in q. incidenti
ad 1um in 2a solutione; licet hi authores hanc doctrinam
diversis viis tueantur. Fundamentum hujus sntie
in primis q.a duo accidentia solo no. diversa n. possunt subjectaree
sim

simul in eodem n° subjecto ut videtur supponere cont⁹ sa
ac proinde n' poss.t simul ee duo actus charit.s in Xpo
D.no; deindeq n' repugnat unius n° actus ee necessa=
rius et liberu sm diversas siderat.es et in ordine ad
diversa obiecta, cum Deus eodem actu diligat se et crea=
turas, siquidem necessario, creaturas vero libere q.a n'
habent necessariam connexionem cum ipso: ita arguitur
Cabrera § 5 citato. Hucq reduci potest sententia
aliquorum asserentium eumdem actum charit.s simul ori=
ri in Xpo D.no ex scientia D.na et ex scientia infusa ea q.
liberu et meritorius prout orit à scientia infusa n' tn
prout orit à scientia Beata; hunc modum dicendi reffert
Vasquez citatus cap. 3° n° 13 illumq impugnat ex eo.
q idem actus amoris n' potest oriri ex duplici cognit.ne
nec simul ee liber et necessarius propter diversas cognit.nes.
Sit 1.a cc: si admittatur amorem beatificum in Xpo D.no pro sta=
tu viæ ex speciali dispensatione fuisse physice liberu, qui
tn in nullo eventu deerat q.a erat moraliter necessarius, dm
ä meruisse p talem actum quaveng deserviebat illi ut viatori,
vide quæ diximus disp.e precedenti q. 5 sect.e 2.a: ea autem
doctrina sinodis defendatur si dicatur id ita origine n' q.a neque=
ant duo actus charit.s simul ee in eodem subjecto de quo infra,
neq ex eo q amor beatificus possit ee physice liber aut
meritorius ex sua na, sed q.a id specialiter scensus fuit Xpo
D.no ut plene exerceret status viatoris mo a nobis explicato
loco citato, vide ibi preclara D. Thomæ testimonia pro ea doctrina.
Sit 2.a cc: si n' admittatur amorem beatificum liberu fuisse
in Xpo D.no pro statu viæ, ideo debet in illo simul alter actus

charit. liber p quem meritum exerceat. Probra in 11. meritis nre redemptionis n semel charit tribuit Ioan. 13. Cum dilexisset suos qui erant in mundo in finem dilexit eos, et cap. 14. Ut cognoscat mundus q diligo Patrem et sicut mandatum dedit mihi Pater sic facio. Surgite eamus hinc. Satis ergo duri videtur negare in Xpo Dno meritum charit. cum ea sit in omnibus justis praecipua virtus ad merendum. Confirmat q cum praeceptum liberè diligendi Deum et proximum ex charit. latum sit omnibus viatoribus, n est cur ab ea regula eximi excipiat Xpus Dnus ut viator, quidquid sit an Beati habeant praeceptum de diligendo Deo ex charit., q negat Suar. hic disp. 37. sect. 4 responsione 5. Dandus ergo est in Xpo Dno actus charit. liber p quem satisfaciat tali praecepto et libere diligat Deum et proximos, cum de utroque dedit praeceptum.

+ Ex alia v q n repugnat simul esse duos actus ejusdem speciei circa idem obiectum, si saltem materialiter distinguantur, actus vero necessarius et liber materialiter distinguuntur, et si n ita distinguerentur, neuter est otiosus cum n tendat in obiectum eodem prorsus modo ac alter. Quod dico actum charit. qui sequebatur scientiam infusam esse liberum; probatur q divina bonitas abstractive cognita ut fit p eam scientiam, n detrahit necessario voluntatem creatam ad amorem ut patet in alijs justis. quia autem tunc est p amorem beatificum necessarium Xpus Dnus dilexerit obiecta creata ut cognovit ea creaturas p visionem Beatam alibi examinabit, vide supra disp. 10 q. 2 sect. ...

tiru direm.

Ex dictis facile soluunt fundamenta opinionum quas sup.a retulimus quatenus praedictis conclusionibus obviare videntur. Ad fundamentum r.us r. Gabrielis Vasq. R.r falsus ibi supponi nec est unde contrar. exaggeri: entia sicut. r. idem intellig. potest p. diversos actus sci.e, fidei et opinionis eidem obo simul adherere inaequali firmitate, ita voluntas potest amplecti idem obus inaequali adhesione p. diversos actus x di: uersas talis obi cognitiones, nec e unde oppositum conuincat. q. autem p. scias infusas abstractiue cognoscat essa divina et mysterium Trinit. a Bis probabile ex Dni alibi ostendimus, vide sup.a disp. 10 q. 3 di: ficulte i.a

Ad fundamentum 2.a ee R. certi aliqui actus charit.is li: beri qui sequit scias infusas distingui spe ab actu ne: cessario qui sequit visiones, q. hi actus sequunt obum a longe diversas sui representationes, pro quo citat Quinel i.a p.te q.e 22 art. 4.o q. unica dub. 2.o aliquos au: thores, probabileque id reputat Suar. hic disp. 39 sect. 2.a § Dicagn. ee. R. oppositum e longe probabilius, ut in ma de charit.e ostendit. Omitto aliud ex solut.e aliquo: rum authorum, q. quae ait magis veru disonat. R.r q. duo accidentia solo n.o diversa n. possunt simul ee in eodem subo q. idem prorsus eodem mo unus praestat ac alius: neque si itaresr n. se habeat ut bene docet Suar. t.o i.o metaphe disp. 5.a sect. 8.a pre sertim si individuatio n. sumat a ma signata ut diximus in

metaphora: cumque unus amor libere tendat, alter necessario, non se habent eodem modo circa obiectum.

Quaestio 2.

Quomodo meruerit Christus Dominus per actus aliarum virtutum.

Inprimis ex dictis supra disp. 3 q. 11 sect. 2 et quaest. ... ad meritum et valorem potissime attendi debere actiones internas immanentes; et ex dictis q. 10 sect. 1 Christus Dominus satisfecisse per omnes actus liberos quos in hac vita habuit. Igitur Vargas hic disp. 11 cap. 3 cum excludat meritum charitatis a Christo Domino excludit illum nobis meruisse per opera aliarum virtutum tam consilii quam praecepti, tam earum quae sunt circa proximum quam earum quae sunt circa ipsum, quatenus oriebantur ex affectu beneficientiae aut misericordiae circa genus humanum. Cabrera q. 19 art. 3 disp. 4 § 2 ait meruisse per actus omnium virtutum quos a charitate imperant, sive sint virtutes morales sive intellectuales, et per actus appetitus sensitivi pro actiones humanae etc. quae illi conveniebant in quantum erant instrumentum Verbi; addit insuper hanc conclusionem esse adeo certam ut sine errore negari non possit. Res breviter expeditur asserendo meruisse per omnes actus liberos suae voluntatis humanae atque adeo per omnes actus virtutum quos exercuit in vita mortali iuxta ea quae communiter dici solent de aliis iustis: Unde

St.ra assignat varios actus meritorios Xpi Dni. Ad Rom.
5; sicut per inobedientiam unius hominis ita et per unius obeditionem
justi constituentur multi. ad Philipp. 2°; humiliavit se
met ipsum fa. propter quod et Deus ex.a ad Heb. 5°;
preces supplicationesque offerens exauditus est pro sua
reverentia; et sic de alijs.

Restat difficultas an actus naturales in Xpo Dno essent me-
ritorij premij supernaturalis etiam si non referrentur aliquo actu
in finem supernaturalem. Respondent aliqui Recentiores ta-
les actus non fuisse in Xpo Dno meritorios premij supernaturalis
nisi prout medijs actibus supernaturalibus referebantur ad finem
supernaturalem ex ea quae diximus supra disp. 3a q. 11 sect.
4a difficultate 6a, q. 11 actus non esse id mereri nisi ut ex-
teriores et imperati. Suar. vero hic disp. 39 sect. 2a
cô 4a ait tales actus in Xpo Dno meritorios fuisse premij
supernaturalis etiam si aliquo actu ab illo non referrentur in finem
supernaturalem, propter dignitatem et valorem quem partici-
pabant a persona Verbi in qua eminenter continentur
omnia capita valoris et dignitatis moralis: idemque sequuntur
aliqui docti Recen. satisque mihi probabile videtur.

Adhuc tamen etiam sine aliquo actu referente ab ipsa persona
Verbi manere virtualiter relatos tales actus in finem
supernaturalem: secus est in alijs justis qui nequeunt communicare
talem relationem nisi medijs actibus. Nota etiam ex dictis
supra disp. 9a q. 2a independenter a gratia habituali
operationes Xpi Dni esse meritorias de condigno propter gratiam
unionis. Illud etiam notandum est Xpum Dnum non permisse

p̄ actus necessarios v.g. p̄ visionem B^as aut p̄ actiones^que vegetativae q^a in se libert^es n̄ habent, q. autem hi actus n̄ essent meritorii directe et r̄one sui, poterant tamen meritorii extrinsece r̄one aliorum actuum quibus libere refferrent in divinam gl̄am: sic enim quaevis actio vel passio quantumvis in se necessaria potest libere acceptari et referri in Deum et r̄one hujus acceptationis ac relationis ee meritoria. V^us de his nihil speciale occurrit in X̄po D^no praeter ea quae cōiter dicunt. de oibus justis in m̄a de gr̄ia et de charit^e.

Dubium incidens

An voluntas creata proposito obo ex parte intell^s cum indria possit necessitari ad operandum r̄one unionis hypostaticae? Q

Ut melius capiat libertas volunt^is humanae X̄pi D^ni quam in hac disp^e et praesertim in praecedenti satis inculcavimus haec addere libuit. Igitur Varg. i. p^te disp^e 99 cap. 8° postquam late egisset de scordia n̄re libert^is cum praedeterminat^e et reprobasset, ad numerum 52 duo subjungit. 1us e libert^es volunt^is creatae posse impediri a Deo tribus modis scilicet p̄turbando cogitationem ut n̄ sit in n̄tis plena potestas deliberandi, vel ponendo unionem hypostaticam seu visionem beatam: q., inquit, hi duo posteriores modi solum tollant libert^es ad peccandum n̄ v^o ad alias bonas actiones, i. e. u^s p^o oīs tollit. 2us e nullo alio m̄o posse tolli aut impediri libert^es m̄

volunt^s.

Sentit 5° Vasq. stante judicio rōnis de re indifferenti n̄ posse Deus necessitatem inferre volunt^i nisi media unione hypostatica. Eandem doctrinam quoad 3as 4^tam sentit Zumel 1^a p^te q^e 19 art. 10 in appendice de libero arb. dis^e 2^a, Aluarez lib. 12 de auxilijs disp^e 126 c^e 5^a, et alij Thomistæ. Potissimus fundamentus videt^r eē q. cum obus volunt^s sit bonus cognitus, impole ēē volunt^es absolutam necessit^e amare obus n̄ cognitus ut necessarius bonus et necessit^e amandus, alioqui posset voluntas cogi a Deo q̄ ē dm. Confirmat q. Deus n̄ potest facere ut potentia n̄ libera ex na sua, libere p miraculus operet, ergo neque ut pōa na sua libera necessario operet, eadem n. videt^r eē rō utriusq.

Al contra Suar. in hoc opere posthumo de gr̄ia prolegomeno 1° cap. 9° n° 8° existimat n̄ posse uniones hypostaticam se ipsas necessitare volunt^es creatas q. ipsas ipsas formaliter n̄ ē prius activus aut motivus volunt^s. Deinde n° 9° ait stante judicio rōnis de obo ēē se indifferenti seu n̄ necessario posse Deus ita mouere volunt^es ut motu simpliciter necessario in illud ferat, proqua sa citat Bellar. lib. 4° de gr̄ia et libero arb. cap. 11 § 3° ē observandus, et latis cap. 14, Valentias et alios plures: consonat Sgra Proverb. 21 ubi dr; Cor Regis in manu Dei ē et quocunq. voluerit inclinabit illud; favet D. Thos

q. 22 de verit. art. 8 corpore quatenus ait posse Deum necessitare volunt.em non tamen cogere, et Aug.nus in Enchyridio cap. 98 ait posse Deum quod omnipotens est mutare volunt.es hominum quod voluerit et ubi voluerit. Accedit 10, si non poterit Deus mutare volunt.es servata de ejus libert.e à fortiori poterit mutare illas necessitando, quod minus dificile videtur.

— Deinde idem Suar. citato cap. 5 examinat quomodo id possit fieri à Deo, et n. 2 ait probabile esse posse Deum imprimere qualitates aliquam distinctas realiter à facultate volendi quae necessitent volunt.es ad operandum, sive non possint separari ab actuali operat.e et ita non qualitas omnino transeunt, sive sit permanens possitque perseverare in volunt.e cessante operat.e quando Deus tollit obius, i. aufert concursus Dei simultaneus, nec est, inquit, unde impossib. videatur eaqualitas necessitans volunt.em eo modo quo nos intendimus de facto attingere a Deo per promot.es physicas praedeterminare volunt.es nostras ad operandum. Addit etiam n. 9 posse Deum immediate per se ipsum necessitare voluntatem ex parte ipsius per se nulla facta mutat.e ex parte judicij seu objecti neque in alijs conditionibus physica vel moraliter requisitis ad libere volendum: declaratque n. 20 id faciendum fore per concursus seu actionem Dei alterius rationis ab ea qua de facto concurrit, quem omnia ibi late tenendi non implicare attenta Dei omnipotentia, benèque notavit cap. 4 initio de fide certum esse nullas causas creatam quales

L. cælestem fere vim necessitandi nras volunt[ate]s, q[uo]d late
probat D. Thas citatq art. 9. id de solo Deo posse
ee questionem.

Hanc doctrinas Fr[anci] Suar. v[er]as existimo q[uo]d ad
remigias attinet. poterit q Deq physicè necessitare
voluntates nrae stante judicio ronis de se indiffe=
renti, q. actionem efficacitatis majoris distinctq ipsi ab
ipsis qq de facto scurrit ad nros actus. quæ quidem
actio Dei si exigeret simultaneus pocursus. seq. n. n dicetur
vitaliter operari, intelligere, amare &c. tn n illum relinquere et sub=
jectum potest voluntatis ut de facto stingit (sicut in ea extrariab
actionis facere potest Deq q[uo]d posita scia visionis sequatur amor
beatificq physicè liber. 19. aut qd est fieri potest p qua=
lites impressasque sit præmotio physica: fortasse id omnino im=
plicat q impolis videatur qualitas quæ neq sit ipsa neq habitus
et tn intrinsece afficiat pas et illas ad operandum trahat,
si vis sit authores [illegible] solent ostendere impolem
ee talem qualitates quæ ad operandum ita moveat voluntates
illæsa ejus libertate verq de hiis alibi.)

Neque fundamentis oppositæ sq urget, Rr. n. voluntates
ferri quidem in bonum cognitum, ut autem necessario vellit
n e necesse ut illius proponatur tanquam necessario amplecten=
dus aut q ipsa voluntas vellit se illud velle necessario,
satis est q ex aliquo capite adeliciendus amorem necessitatis.
neque est ideo dicet voluntas cogi aut v[i] ipsa scurrat ad talem
actus, si aliquomo dici potest vim pati quatenus privatur nali
dominio q habebat in suum actum et impeditur ne uti possit
illo. Ad confirmationes R. scilicet negando causam q ipsa

n. Libera in actu 1° n. potest aliquem actus liberos facere sicut nec vis audire &c. at v° pōa que existe libera in actu 1° retinens suam libertatem in actu 1° potest in actu 2° necessario operari ex defectu alicujus conditionis ad exercitium libertatis necessariæ.

Concludo q in humanitate Xpi Dni precise ex positione unionis hypostaticæ, n. potuisse tolli aut impediri ejus libertatem nisi aliquid ipsius intellectu aut voluntate poneret de novo, potuisse autem n. solum q visionem beatam sed etiam speciale concursus Dei de qre actionis necessitari. Defectu autem ex sup° dictis et talis concursus datus n. fuit et efficacia status beatifici repressa fuit in illo pro statu viatoris, ad adeo plenissima in eo mansit libertas ad meritum et ad exercitium virtutum mo̅ viatoris.

C. 4°

Ex quo tempore meritum ceperit in Xpo Dno et quandiu duraverit. q

1a cc. Xpus Dns cepit mereri à 1° instanti suæ conceptionis intrinsece. ita cōis cum magistro in 3° dist. 18 et D. Tho. hic q. 34 art. 3°, Suar. disp. 39 sect. 3 Vasq. disp. 73 cap. 2° addens eamq. cōem. Probatur illo ad Hebreos 10, ingrediens in mundum dixit &c. adjuncta explicatione sup° tradita disp. 3 q. Accedit ro: etenim Xpus Dns in illo instanti habuit plenum usum rationis et libertatis, eliciendo aliquos actus liberos cum scientia infusa n. penderet à phantasmatibus, ergo tunc etiam elicuit actus meritorios. Confirmatur q Angelis id concessum fuit

in 1° instanti suae creationis ut docent Theologi cum Magistro in 2° distinct. 4ª et 5ª et D. Thom. 1ª pte q. 62 art. 5°; idem concessum fuit Adamo ut docet D. Thom. 1ª pte q. 95 art. 1 et 4°; concessumque fuisse B. Virgini bene probant Suar. t° 2° in 3ª partem, disp. 4 sect. 8ª et Morales in Matthaeum lib. 3° tit. 1°; ergo a fortiori ea perfectio fuit concessa aiae Xpi Dni.

Dices: in 1° instanti non potest dari ex pte intellus deliberatio quae requiritur ad actus liberos volunt. cum ad illa requiratur successio temporis. R. deliberatio quae fit cum imperfectione et moroso discursu id habet, at vero deliberatio perfecta ubi clara et certa notitia finis et mediorum in instanti fieri potest praesertim pro actus supernatles et ab intellu perfectissimo aiae Xpi Dni quod bene ostendit Vasq. ubi supra cap. 3° in responsione argumentorum. Litigat hic Cabrera disp. 2ª 5ª an 1us actus meritorius Xpi Dni fuerit charit. vel potius obedientiae, resolvitque fuisse actum charitatis quia tunc tenebatur diligere Deum, cumque id simile det in obtis hoibus in 1° instanti usus rationis. R quidquid sit de tali praecepto an tunc obliget, certe Xpus Dnus et actum charit. et obedientiae ac aliarum virtutum tunc elicuit, cum non repugnet simul elici a volunte plures actus virtutus sicut et plures simul ab intellu.

2ª cc°: Xpus Dnus a 1° instanti suae conceptionis usque ad instans mortis nunquam cessavit mereri, atque ita sive vigilans sive dormiens semper habuit aliquem actum liberum meritorium. Ita ex docet comm. ra ubi supra. Prob. quia cum aia Xpi Dni non penderet a phantasmatibus et dispo

sitionibus corporeis quoad usus sui inspect. potuit semp
sive vigilans sive dormiens, here aliquem actum liberum
qui n. hunc vel illum actus n semp servaverit, tamen
nunquam ab omni actu libero cessavit, cum ea perfectio
n debeat negari hag Xpi Dni, et cum haberet habitus
infusos independentes a dispositionibus corporis, eset
in sua potestate id facere, n debet credi aliter fecisse,
unde Vasq. disp. 79 cap. 9 fine ait; Neq. n. fas
e credere Xpo Dno otiosus ab omni libera actione quicin
infusa et visione clara Dei predits erat, cumet homines
justi sape desiderent nunquam ab actu bono libero cessare
si illis fas eet quo magis in Dei laudem et amorem afferrent.

vide quid simile de B. Virgine apud Suar. t. 2 in 3 p. q. 37 disp.
18 sect. 2 qui aut pacto prophete cum somnia divina habe
bant inter dormiendum usum liberi arbitrij habuerint, ha
buerits Salomon 3 Reg. 3 cui a Deo in somnio sapias peti
vit, et Adamq in sopore a Deo immisso, ingeniose tractat noster
Hernandiq [illegible] in visiones veteris testamenti.

+ Dico: Xpus Dnus n meruit in instanti mortis intrinsece reali
postea. Dico quod 2 as per certa debet ee etenim ex conditio
ad meritum requiritur statq viatoris, cum post mortem jam n eet
Xpus Dnus in statu viatoris, n erat capax meriti unde D. Thomas
art. 3 ad 1 ut ait; quia Xpus nunc n e viator, n e in statu
merendi: addit Suar. citatq dicta 3 remhanc sine teme
ritate negari n posse. Ideo atq Sancti PP. explicant illud Ioannis
19 Consummatum est; et ad Philippen. 2 factus obediens
ad mortem, asserunt Xpus Dnus consumasse opus suum redemp
tionis in sua morte: et tenet illud Ioannis 9, me oportet opera-
ri

ri opera ejus qui misit me donec dies est; veniet nox (idest
mors) quando nemo potest operari, scilicet meritorie. Sed erit=
hinc bene notat Vasq. disp. 76 cap. 1° potuisse etiam Xpus Dus
mereri nobis post mortem si offerret opera virtutis libera
quae eliciat, non tamen dari fundamentum ad credendum
esse pactum Dei de tali merito post mortem.

Quaeri ad 1um respondeo supponendo ex philosophia hominem mori
ultimum quo est esse cuius quoque forma substantialis in eum ordinem
introducatur in instanti: quo posito facile ostenditur esse; etenim
in eo instanti jam Xpus Dus non erat viator sicut neque vivus, &
tunc non merebatur, quare non meruit intrinsece in instanti mortis sed
solum extrinsece hoc est immediate antea, atque hoc ostendit D.
Thom. hic q. 48 art. 6° corpore cum ait Xpum Dnum meruisse
per mortem non prout in facto esse sed prout in fieri. Omitto
impugnare aliorum authorum supponentium doctrinam
falsam de modo incipiendi rerum [illegible] physicas tractemus.

Obies: Ipse reperitur apud SS. Patres hic quod scilicet Xpus Dus
per suam mortem redemit nos, meruitque nobis vitam aeternam
ergo ex Xpi Dni latere lancea vulnerati post ejus me-
rita effluxerunt sacramenta novae legis, constat autem ex
Ioan. 19 vulnus lanceae inflictum fuisse post mortem.

Dico 1° dici Xpum Dnum meruisse mortem in causa, idest
per passionem quam tendebat ad mortem: 2° meruisse mor=
tem quatenus casum [illegible] apud qq. in hac vita illam li=
bere acceptavit et obtulit Patri; similiterque meruit per vul=
nus lanceae quatenus fuit obiectum quod Xpus Dnus ante
mortem illud presciendo libere acceptavit et obtulit Pa=
tri. hanc solutionem [illegible] Vasq. disp. 76 cap. 2° [illegible]

immeriti, cum nec non meriti assignata negari possit, nec maior accedi in eo eventu.

Urgebis: justi qui recedunt cum culpa veniali post mortem in purgatorio eliciunt actus charitatis seu contritionis quo merentur illis veniam quoad culpas, cum antea in memoria talis culpae vel eam omiserint, nec debeat remitti absque proprio actu, ergo de facto datur meritum post mortem. Resp. et D. Thom. q. 7 de malo art. 11 corpore fine, remitti quidem eas culpas veniales justis post hanc vitam per actus charitatis in Deum repugnantes venialibus in hac vita omissis, quia tamen, inquit, post hanc vitam non est status merendi, ille dilectionis motus in eis tollit quidem impedimentum venialis culpae, non tamen meretur absolutionem vel diminutionem poenae sicut in hac vita, vide Suar. tom. 4 in 3am p. disp. 45 sect. 4 et Valen. tom. 4 disp. 7 q. 9 puncto 1 fine.

Quaestio 5a

An Christus Dominus meruerit aut mereri potuerit suam incarnationem?

Prius examinabimus quid Christus Dominus de facto meruerit attenta divina praeordinatione et sua acceptatione, quid non mereri potuerit infra dicemus. Bene advertit Suar. hic disp. 5a sect. 4a difficultate 2a § Omnes attendi debere serio in hac disp. duplici modo posse considerari merita Christi Domini in ordine ad praemium, 1o considerando illa in totum suum valorem absolute et secundum se nulla intellecta limitatione ex praeordinatione divina: 2o attenta limitatione

est mutuo pacto et ordinatione divina

Sit igitur 1.a conclusio Christus Dominus de facto non meruit suam incarnationem seu unionem humanitatis ad Verbum. ubi D. Thomas hic q. 2 art. 11 ubi Cajetanus et Medina, Valen. q. 2a puncto 8 qui addit eamdem communem esse, Bellarminus 1o Libro 5 de Christo mediatore cap. 9o, Suar. disp. 10 sec. 3a et 4a, Vasq. disp. 21 cap. 1 ubi ait eamdem esse omnium scholasticorum nullumque haberi dixisse praecessisse in humanitate Christi Domini meritum aliquod ad hunc congruum et impetratorium ex gratia habituali profectum quo mereretur ipsam unionem hypostaticam. sententiamque antiquiores cum Magistro in 3o distinct. 4a intelligitur quod conclusio est de merito de condigno quam de merito de congruo. et si in sacra Scriptura et Patribus communiter non ita expressa reperiatur ea doctrina unus tamen Augustinus promisse sufficit ad eamdem rem confirmandam, tomo 3 in Enchyr. cap. 36 ait: Quidnam humana in homine Christo meruit ut in unitatem personae unici filii Dei singulariter esset assumpta? Unde neque humanae tantam gratiam; nullis suffragantibus meritis sine dubitatione gratuita nimiaque magna fuit et sola Dei gratia fideliter et sobrie considerantibus evidenter ostendit: ut intelligant homines per eamdem gratiam se justificari a peccatis per quam factum est ut homo Christus nullum habere posset peccatum. plura quae ibi ad hanc rem subdit. ecce sicut homines gratiam excitantem ut a peccato surgat non promeret ex de congruo, itaque humanitas in Christo Domino gratiam unionis. Idem docet tomo 7o lib. de praedestinatione Sanctorum cap. 15 ubi concludit, hanc mirabilem gratiationem seu incarnationem non fuisse retributam Christo Domino (scilicet ut praemium) sed tributam idest omnino gratis concessam; et Lib. de bono perseverantiae cap. ult. agens de Christi Domini et aliorum praedestinatione:

destinare ait: qui hunc (scilicet Christus Dominus) fecit ex semine
David hominem justum qui nunquam esset injustus, sine ullo
merito præcedentis voluntatis ejus: is ipse ex injusto facit justos.
Et etiam 9º tract. 87 in Ioan. fine ait: Neque illam susceptionem hominis
ulla merita præcesserunt, sed ab illa susceptione merita ejus
cuncta coeperunt. Usque ad autem susceptionem incarnationem
idem docet serm. 9 in Evangelium Matthæi serm. 8º de verbis
Apostoli et alibi sæpe.

Probatur ratione 2º quia prius meriti ea ratione qua est prius meriti
non cadit sub meritum, unde quia gratia actualis est prius meriti
de congruo, illam non meretur homo neque de congruo cum ante illam
solum supponatur nuda natura, quia vero gratia habitualis sanctificans est principium
merendi de condigno, illam non meretur homo de condigno sed solum
de congruo quia ad eam præsupponit gratia excitans actualis
cumque incarnatio sit omnis gratia et maxima gratia ante illam
considerata humanitas nude sumpta, consequens est illam
neque de condigno neque de congruo meruisse Christus Dominus.

Deinde quia vel Christus Dominus mereretur suam incarnationem per operationes
antecedentia unionem ipsam hypostaticam vel per opera existentia in
eodem instanti productionis unionis vel per opera subsequentia,
quod per opera antecedentia non meruerit certum est ex fide est cum
supra ostensum fuerit disputatione 8ª sectione 3ª non prius tempore extitisse humanitatem
Christi Domini quam uniretur Verbo. et consequenter rejiciendus
est error Photini apud D. Thomas hic quæstio 2ª art. 11 asserentis
Christus Dominus prius fuisse purus homo et postea
per merita bonæ vitæ obtinuisse esse filius Dei.

Sed neque per opera elicita in 1º instanti unitionis quia hæc dignificantur
ab ipsa persona Verbi et ab illa procedunt tanquam a principio
quod, non ergo merentur ipsam unionem hypostaticam cum merita
supponant integre spletus in esse substantiali prius a quo
procedunt. sicut ergo in ratione physica influxus non potest effectus dare

ex causa à qua procedit. ita neq meritum mereri illud à quo,
procedit et consequenter neq merita alioru tempore seq.
post unitionem illam meruerunt, cum supponant illam ut con
ditionem: restatq Xpus Dns nulla rone meruisse suas incarnationes
et multo minus de congruo, hoc n. gnus meriti ut pote im:
perfectius longe abest à Xpo Dno, et ita aut de idigno me=
ruisset, autq verissimum est nulla rone meruit: hic sa
tisfaciendo cumulatissime pro peccatis nris, satisfecerit pro de
bito carendi incarnatione prout erat pena annexa peccato, illam
tn ut erat beneficium seu humanitati et nobis conferendus nulla
rone meruit; idqs illud intendimus sup. disp. 3 q. 4 sect. 5.
atq ita soluto eo debito mansit humanus gnus indignus
negatione beneficio incarnationis, n tn indignus positiue ut
erat p peccanti, q n e mereri incarnationes ut paret.

Sit 2a cc: de pra absoluta potuit Xpus Dns mereri
suas incarnationes sive p opera que eliceret in i instanti in:
carnationis siue p opera subsecuta. Ita Suar. hic disp 10
sect. 4 et alij docti Recentiores hic contradicunt Cabrera hic
q 2 art. 11 disp. 1 cc 2 et Vasq disp 21 cap. 6 ubi
contendit unionem hypostaticam incipientem cuiusq humanitatis
n potuisse cadere sub ullius meritis, bene tn si prius tempore
existeret humanitas quam uniret. Probatur cc q nihil im=
pedit quominus Deus anticipata solutione daret Xpo Dno
in premius suarum actionum incarnationes proprias sicut poterat
dare incarnationes Patris aut Spus Sancti, n. n. est unde hoc
repugnare sufficienter ostendat, confirmatur à simili q gratia
collata fuit Angelis et primis parentibus anticipata solutione
p merita Xpi Domini postea venturi ut infra dicemus.
quod hic fuerit dispensatio ostendit id simile potuisse fieri et

speciali ~~privilegio~~ cum ipso Xpo Dno

\+ De facto est in martyrio dat premium gratiae antequam martyrium moriet, cum hoc sumat morte, augmentum autem gratiae debeat fieri ante illas; nullaque implicatio est in eo quod de potentia absoluta Xpus Dns mereretur suam incarnationem dicto. Vide in mea de gratia similia prorsus fundamenta ubi probo Xpum auxiliem suas primas gratias de potentia absoluta posse cadere sub meritum, quare hic non erit nobis immorandum. Quod autem id non ita de facto sugerit in Xpo Dno suadent rationes sectionis precedentis; et cum id pendeat ex divina voluntate nullumque habeamus fundamentum ad oppositum asserendum, idque sit consentaneum rationi primae gratiae, procul dubio retinendum erit.

\+ Ex dictis sequitur non solum primas productiones unionis hypostaticae, sed neque earum conservationes meruisse Xpum Dnum, ut bene docet Vasq. disp. 78 cap. 3 no 14 et 15 (qui disp. 21 cap. 8 no 74 in gratia docet eas circumstantias non solum sequentes sed etiam antecedentes tempore et comitantes incarnationem quae ipsi requisita non erant ad ipsas, fuere tamen peculiare beneficium sub meritum humanitatis cecidisse non solum quatenus habuerunt rationem beneficii respectu aliorum sed etiam respectu ipsius humanitatis) quidquid dicat Suar. citatis sectione 1a. Ratio est quia eadem ratio est de conservatione ac de prima productione, utrisque namque non est prima gratia et est omnium actionum quae postea subsecutae fuere, unde nec meruit productionem partium unionis hypostaticae corporeae quae per nutritionem de novo producebantur. Infertur etiam non meruisse quod conciperetur ex B. Virgine et virtute Spiritus Sancti, id enim pertinet ad substantiam incarnationis expressisque asseritur ab Augno supra citato dicente, prorsus sine gratias Xpo Dno quod de Spu et Virgine nasceretur; atque hoc eadem

gratia

affirmat Suarez citans hic negat Vasquez sed revera non contrariant si dicat meruisse quidem Christum Dominus B. Virgini actus quibus condigne dispositae unaetur mater Dei de Spiritu Sancto, meruisseque eam conceptionem prout erat beneficium collatum B. Virgini non tamen meruisse suam propriam conceptionem prout ad se attinebat. quo autem pacto meruerit suam resurrectionem infra dicet.

Fundamenta oppositae partis non urgent illud enim Psal. 44: dilexisti justitiam et odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus Deus etc, unde infert Origines lib. 2 Periarcon cap. 6° non solum fuisse etiam Christi Domini ante ipsam unionem hypostaticam, quod supra rejecimus disp. 8a, ideoque ex propriis meritis eam a Deo obtinuisse. In quo tamen turpiter erravit Origenes ut bene notavit Valentia citatus cap. 2o numero 64 illa particula propterea si denotet causam meritoriam non intelligentur sequentia verba de unione hypostatica aut de ipsa Deitate sed de nomine exaltationis etc, si vero denotet causam finalem non repugnat quod ibi sermo sit de unione hypostatica, vide supra disputatione a quaestione 2a. Cum vero Apocalypsis quinto dicitur, dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem et honorem, ibi hoc accipere divinitatem idem est ac laudari et adorari ut Deum. Sic explicant ibi communiter

+ cum

Interpretes, sicut ~~etiam~~ dicitur accipere fortitudinem idem est ac laudari ut fortem. addit Ribera ibi loco divinitatis haberi in alia versione divinas; Basilius vero homilia de humana Christi generatione que est vigesima quinta, cum ait de humanitate Christi Domini, digna Unigeniti divinitati conjungi fuit Lationi voce appellat dignam hoc est congrue dispositam et ornatam ad tale munus: verum de hijs plura interpretes citati.

Dices Patres meruerunt de congruo incarnationem Christi Domini etiam quoad substantiam, et ipse Christus Dominus meruit illis auxilia quibus dicerent eos actus meritorios, ergo saltem mediate ipse Christus Dominus meruit suam incarnationem juxta illud quod ~~quod est causa causæ est causa causati~~

1912

ipse Xpus Dns meruit suas incarnat.es a illud quidquid est ca causæ é ca causati. R. ad summus inde infert Xpum Dnum meruisse de cgruo suas incarnat.es, sup.a aut. jjas notavimus, tale gus meriti repugnare Xpo Dno: deinde quidquid sit de ante, de qno infra, cus id pot in diverso gre causæ n valer ea, sicut neq hoc: ma dat ee fre, fra dat ee me. G saltz mediate ma dat sibi ee.

Q.ª 6.ª

An Xpus D.ns meruerit exaltem aiæ sue glas et grias cum alijs habitib.9, an sltz glam corporis et alia quæ ad ejus exaltationem pertinent? Q

Sit 1.a cc.o: Xpus Dns n meruit exaltem aiæ sue glam. Ita cois sta antiquiorz in 3.o distinct.e 18 excepto Mairone, Basolio et alijs ajusdem; Recentiorz cus D. Tha hic q.e 19 art. 3, ubi Valen. q.e 19 puncto 3, Suar. disp.e 40, Vasq disp.e 78, Bellar. to. 1.o lib. 5.o de Xpo mediatore cap. 9. Probat D. Thas q.a meritus n é nisi ejus q n duo het, at Xpo a Dno glorioso fuit ab instanti incarnationis here ea dona supra disp.e 10 q.e 2.a, atq sine merito, quam here ex merito sd postea. Valen. et alij rejiciunt hanc ronem D. Thæ q.a supponere videt meritus debere ee prius tempore quas premius q.d trí plane falsus est, cus justi in eodem instanti habeant merita et accipiant premius griæ. Vasq et alij explicare conant. D. Thas; ego sane ita illus explicares q scilz intendat omne

meritus deberi et pr̃mia ratione quas premiud cursi
ca illis, prius intelligat subiectum dignus quam ac
cipere pr̃mium x̃ illud Aug.ni lib. de meritis
et r̃. cap. 25 n. potest pr̃mius precedare merita
et prius hoi dari quam dignus e, quid n. hoc in
iustius? Igitur id q̃ cadit sub meritus debet ee
tale q̃ attenta na rei n. emanaret ab eo subiecto cui
dat ex debito cnati; nunquam n. passio aut quid
simile cadit sub meritus proprii subi prœsertim
a 1.o instanti dat; et ita meritus e de eo q̃ n
hñt ex na rei. cumq̃ gl̃a cnatis gr̃ia cnatis habi
tus ejusmi ex debito cnaturalis emanauerint in xpo
Dño ab unione hypostatica a 1.o instanti incarnationis
n. ceciderunt sub meritus illis cui quibus actis me
ritoriis xpi Dñi ut posteriori ratione na quam emanat
talium donorum ———

* — Imo neque meruit suos actus meritorios cus r̃one
sitales merendi unde n. cadunt sub meritus respectu
illius qui mereret p̃illos: et si alij justi aliqua r̃one me
reant p̃ unos actus bonus auxilia ad actus subsequen
tes; tn cu gr̃ia excitans in xpo Dño n. sit aliquid
distinctus a visione Dei, amore beatifico et habitib. co
mitantib. quę tn n. meruit, neque illas meruit neque
gr̃ias adjuvantes, q̃ hec in actu 1.o e Deus ut paratus
ad scurrendus q̃ illi debitus erat r̃one unionis hy
postaticę, in actu v.o 2.o e ipsa productio actus, et cum actus
meritorius n. ceciderit sub meritus neque ejus productio
cedit. adde q̃ jam unus actus ee pr̃mius alterius
cus sint ęqualis valoris et infiniti ex supra dictis disp.

3ª ratio quia non est potissimum premium redemptionis nostrae quod non est ...

Dices de potentia absoluta potuit Christus Dominus mereri suas + glorias essentialem gratias habitualem et alia dona eiusmodi gloriosiusque est habere aliquid ex merito et ut premium quam sine merito: sic enim in hominibus gloriosius est habere aliquid ex merito et ut premium quam sine merito, unde in hominibus gloriosius est habere gloriam ut premium et coronas meritorum quas ideo Deus hereditatis extinguit in parvulis decedentibus cum Baptismo. Respondeo ubi intervenit sola filiatio adoptiva ideo ita verius est ut bene notat Vasquez citatus cap. 4º nº 18, utraque enim sanctificatio est intra limites adoptionis: at vero ubi intervenit filiatio naturalis magis honorificus est habere gloriam essentialem et gratias ex debito naturalis quam ex merito. Dices melius esset habere ex utroque titulo. Respondeo non est idem connaturale unioni hypostaticae supposito quod ea habebant a primo instanti incarnationis, unde quod ita potuerit esse de potentia absoluta, congruentius fuit non ita esse de facto ut supra dicebamus de ipsa incarnatione quaestione praecedente: eadem ratione non meruit continuationem gratiae unionis ex qua, ut notavit Vasquez ibidem nº 19, vide quaestione praecedenti in simili de incarnatione.

Sit 2ª conclusio. Christus Dominus meruit sibi gloriam corporis et alia quae ad eius exaltationem post mortem pertinebant. Ita omnes DD. cum D. Thoma hic art. 3 imo Vasquez disputatione 79 cap. 1º vocat hanc assertionem veritatem fidei catholicae contra Calvinum. Probatur primo ex Paulo ad Heb. 2; Vi=

videmus Iesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum. ad Philip. 2°; humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis propter quod et Deus exaltavit illum et dedit illi nomen quod est super omne nomen. quae verba egregie ex eodem Paulo interpretatus in confirmationem nostrae id explicat Cornelius hic sensus est; quia Christus Dominus ita se humiliavit, humilissimum Deus quasi compensans et reddens illi justissimum tantae humilitatis premium exaltavit illum seu ut legit D. Ambros. ex graeco superexaltavit: qui propter eam humiliationem meruit ut nomen ejus exaltaretur et celebraretur ubique, omnes quod illum et crederent filium Dei naturalem et ita appellarent. addit bene idem Cornelius nomine exaltationis hic sex excellentias includi quas ibi meruit Christus Dominus 1° resurrectio. 2ª dotes corporis gloriosi. 3° ascensio super omnes sanctos et Angelos. 4ª sedere ad dexteram Dei Patris, 5ª potestas judiciaria ut fieret judex vivorum et mortuorum, videtur quod id signari Ioan. 5, Dedit ei judicium facere quia filius hominis est, idest propter ea quae passus est ut homo, sic explicat Vigilius lib. 5 contra Eutichetem haeresim quod to. 5 Bibliotecae. 6ª utquam Rex et Dominus mundi imperet Angelis, hominibus omnibusque creaturis. Concludit quod quod licet haec exaltatio et excellentiae aliae debitae essent Christo Domino ratione unionis hypostaticae tamen alio quoque titulo scilicet ob meritum suae humilitatis et obedientiae illi datae fuerunt.

Sed

sub hijs est comprehendi impassibilitas aie quam ante mortem non habuit, triumphusq ascensionis in cælum eius majestas. Secus dicerendum de redemptione sanguine suo, non tamen meruit mittere ad nos Spiritum Sanctum quia scilicet potest; illum mittere ut erat Deus non ut erat homo nec alia rationales cadunt sub meritum, dici tamen potest meruisse ut ad nos mitteret Spiritum Sanctum, quod bene notat Vasq. citatus n° 6°. meruit est scientiam omnium cogitationum et rerum futurarum quæ hoc ad judiciariam potestatem pertinet, et si ea habuerit in actu in primo instanti suæ incarnationis, non tamen quoad durationem et ea ratione meruit, idemque est de alijs ejusmodi. addit Pitigiani noster incongrue in 3° distinctione 18 q. unica art. 6° circa 4am Christus Dominus est meruisset unio sua hypostatica iterum atque iterum in rerum natura poneret, quod, inquit, completur in sacramento Eucharistiæ: id ita intelligi ut meruerit Christus Dominus quod sua unio hypostatica ex supposito quod alicubi existeret producta multiplicaret ejus ubicatio et productio non tamen ita ut si destrueretur iterum reproduceretur hoc non pendere ab mereri ad ejus productionem quod sup rejectum est.

Ratio in gratiam hujus circa est quia magis gloriosum est Christo Domino habere aliquid ex meritis si aliunde nihil obstet, cuius quoad excellentiam supra dicta est quoad usum non fuerint in illo a 1° instanti incarnationis nullus dant inconveniens in hoc quod illas meruerit, imo dicto cum fuerit simul comprehensor et viator proprium que viatoris aliquid sibi mereri et comparare ex proprio facinore.

accedit quod nullus est inconveniens idem deberi pluribus titulis praesertim si non sint ejusdem rationis. Lege plura supra disp. 3.

Unde rejicienda est doctrina Scoti in 3o distinct. 18 quaestione unica § hoc viso asserentis utramque impassibilitatem animae et corporis Christum Dominum non meruisse directe eo ipso quod ad illas jam habebat jus aliunde, sed indirecte eo quod tamen meruerit auferri sibi impedimenta propter quae non prodibant in actus; quod tamen ex dictis falsum est, nihil enim impedit ea deberi ex unione ut etiam simul directe deberi possint ex merito propter nuper dicta, cum de facto in adultis qui post contritionem justificantur, est gloria debeatur titulo hereditatis ut filiis adoptivis ratione gratiae quae infunditur et titulo meriti proprii cum illa mereantur de condigno ut dicitur in materia de gratia.

Objicit aliquis cum Calvino, si ita res se habet, curnam dicitur Christus Dominus pro se venisse ut sibi mereretur gloriam corporis et nominis exaltationem, et non venisse pro nobis principaliter cum majoris momenti sit sua exaltatio quam nostra? cum tamen Scriptura absolute dicat venisse pro nobis ut nobis mereretur &c. Respondetur bene verum dici utramque non in ratione redemptionis fuisse praecipuas tam adventus et passionis Christi Domini, vide supra disp. 4, non vero ea quae sibi meruit, et ita nostra emendat magnopere idque fuit ex primaria intentione Dei. idque aperte docet Cyrillus lib. 3 thesauri cap. 2 dicens; Sin vero ut ipsi dicunt, exaltatus est post incarnationem filius Dei et factus sublimis est rectius hendo

id propter primaria intent. morti meritorij pro se magis incarnati est quas pro homib. quod tu dici n. debet

C. 7a.

An Xpus Dns meruerit Angelis griam et glam et primis Parentibus? Q.

Supponimus Xpus Dns ejus ut hoem caput fuisse hoius et Angelorum de quo infra disp. 10, et consequenter aliquem influxus habuisse in Angelos saltem illuminationis et alicujus gaudij et glle accidentalis: difficultas q. e. de gra et gla essenti. 1a sa negat ita D. Thos in 3o distinct. 13 q. 2a art. 2o quaestiuncula 1a ubi ait: Xpus n. influit Angelis merendo grias, et q. 2 Q de verit. art. 1o ad 3us ait; quantum ad premium essentiale nihil ejs meruisse Xpus Dns. et D. Thos 1a se q. 59 art. 6o corpore et ad 1us concedit Xpus Dns in quantum hoem n. fore judicem Angelorum quoad essentiam glam et poenas, fore aute judicem si propter ejus merita glam accepissent. Pro eadem sa sunt D. Bonaventura, Alexander, Durandq., Paludanus, Almainus, Major et Driedo quos refert et sequit. Vasq. hic disp. 49 cap. 2o qui hanc sam acriter probare conat.

1us argutus sumitur ex S. Scra et P.P. in primis S. Scra passim mentionem faciens de adventu Xpi Dni propter hoes, nunquam asserit venisse propter Angelos saltem partialiter, unde Angelus ad pastores

ait Lucæ 2º natus ē vobis hodie salvator, n̄ dixit
nobis. ad Heb. 2º: qui sanctificat et qui sancti
ficant ex uno omnes, propter quam causam n̄ confundit
eos fratres vocare, idest et Xpus qui ē sanctificator et ij
qui propter ejus merita sanctificant, ex uno Adamo sunt
et ejusdem naturæ humanæ atq adeo fratres; ex quo loco effica
cissimus pro ea 2a argumus confirmari existimat Vasq., cum
n. Angeli n̄ sint fratres Xpi Dni in na. nec conicet cum illis
carni et sanguini n̄ fuere sanctificati ab illo, ideo subdidit
Paul, nusquam Angelos apprehendit sed semen
Abrahæ apprehendit, quia ut ibi in paraphrasi notat idem
Vasq. cum n̄ venerit Xpus Dnus pro Angelis sed hoibus, n̄
debuit Angelis asimilari sed hoibus. Deinde negant
PP.es preterito Augno, Anselmo, Bernardo et alijs dicens
docent Angelos n̄ indiguisse passione et redemptione Xpi
Dni illustros n̄ fuisse mortuus pro Angelis nec pro illis venisse.
2ies argumus sumitur a ratione quia si Xpus Dnus meruisset
Angelis gratias et gloriam, diceret pro illis venisse, fuisse passum
et mortuus pro illis cum merita Xpi Dni n̄ nisi passione
et morte consumata fuerint n̄ minus quam appellaret Angelorum
redemptor quam hominum et jam etsi Adam n̄ peccasset pro
Angelis veniret, quæ omnia falsa sunt ꝗ [illegible], confirmatur
quia si gloria quam habent Angeli esset ex meritis Xpi Dni, n̄
oportuisset quod illam habuissent ante illius adventum, passio
nem et resurrectionem, sicut n̄ habuere antiqui PP. qui in
Limbo detinebantur eo quod n̄ nisi propter merita Xpi Dni
erant accepturi gloriam, quod tamen n̄ ita evenit, quod signum ē in hoc
parte Angelorum dependisse a Xpo Dno. Confirmatur 2º quia omnia

ope

operaq. Xpus Dns grias meruit fuerunt penalia et satisfactoria meruit n. p passionem et mortem. q. cu gria quam Xpus Dns meruit e gria redemptionis et sanctificationis à peccato, n. q. meruit grias Angelis, q. que n. supponunt peccatum. alia fundamenta hujs sententiae st. ad hec reduci poss.

Nihilominus probabilius est sa. aserere Xpus Dns meruisse Angelis grias et glam essalem. hanc cc expresse tenet D. Thas ut infra videbimus, quidquid alibi junior scripserit. illas sequunt Cajetanus 3. p. q. 2a art. 2o q. in litera igit, Viguerius in institutionibus cap. 20 q. versiculo 4o, Salmeron t. 13 dispe 40 in eplam ad Romanos, Valen. hic q. 8a puncto 2o, Suar. dispe 42 sectne 1a, Cabrera q. 8a art. 4o dispe unica, à quo procesa citant Galatinus, Arbores, Naclantus, Cartagena, Becanus et alij, ba... neq. rem explicat et opposita diluit Cornelius in caput 1 eplae ad Ephesios ad finam, sequunt q. cetter recentiores.

Pbr 1o ex 11 va loan. 1o, de plenitudine ejus nos omnes accepimus. ubi S. Cyrillus Alexan. lib. 9o de adorat. ... ante medium: veras e loannes dicens q. ex plenitudine ejus omnes accepimus. Xpi r. particeps e universa visibilis atq. invisibilis creatura, Angeli et et Arcangeli, et q. adhuc hijs superiora st. ipsi q. adhuc Cherubim n. alia rone sancti st. pre ter quam q. solus Xpus in spu sancto. S. Thas in comento loannis citati: omnes inquit Apostoli, Patriarche proq. hete et justi q. fuerunt st. et erunt et etq. omnes Angeli. et infra; plenitudo gre que e in Xpo e ca omnes gratiarum que st. in abs intellect.

tualib, creaturis: et in 3ª pᵗᵉ qᵉ 8ª art. 4 eodem modo affirmat xpus Dus influere in hoes et in Angelos tanquam caput in membra; unde infert Cabrera citatus nº 33 D. Thom retractasse ras quam alibi docuerat.

Jd. age explicemus radicitus locus Ioannis supª citatus qui toti huic disputatᵐⁱ lucem praeferet: praemiserat Ioannes xpus Dus fuisse plenus grã et veritᵗᵉ videbat unigenitus Patris sup. dispᵉ 9ª qᵉ 4ª et ad probandam hanc plenitudinem duo indicia subdit et de plenitudine ejus nos oes accepimus, et griam pro gria, quasi diceret: ex x. pᵗᵉ eorum qui acceperunt et ex pᵗᵉ rei acceptae ejus plenitudo colligi poterit: accepimus .n. nos omnes qui ad ejus ecclam ut membra aliqua rone ptinemus, cum autem neminem exclusserit oes amplexus é, ut .n. alias loquitur Bernardus ibi nihil distinguit excipiens nihil, atque adeo etiam Angelos comprehendit, et grias pro gria. Cajetanus ibi pro gria et n pro nā ne errarem in intelligendo eas deberi nobis ex debito grā; sed ea explicano nimis acuta é et propria ingenii Cajetani ut ibi ait Pererius dispᵉ 38: Hugo Cardinalis ibi litera M ait grias pro gria ee idem ac grias gratis nobis datas sic .n. inquit Fr. de aliquo prodigo largitore q dat dona pro donis et q in dando n habet aliam ronem nisi q dare vuleat. Maldonatus ibi ait sensum ee n oibus eandem grias datas ee sed cuilibet dari alias quas grias pro gria qua dat alteri. Placet tñ explicano Pererii eam ee phrasim hebream idemque ee ac plenitudinem et multitudinem grie sicut cum dr. libro

pelem pro pelle dabit homo pro aia sua, idest pro sua vita servanda dabit homo eas pelles hoc est omnes divitias et oia bona sua, scriscos papo? luntiam in abundantia gregus et armentorum posita erat. sicut g. omnes gratiae a Xpo Dno defluxit, ideoque a Tridentino sess. 21 canone 3.o appellatur omnis gratiarum fons et author, ita et ab illo accipit omnes gratias intellectualis creaturae. indicat Sanc. Paulus eamdem veritatem cum in gratia ait ad Ephes. 1.o instaurare oia in Xpo quae in caelis et quae in terra sunt in ipso. Et similia pari.

idem docent PP. Cyrillus Alexan. n. solum loco supra citato sed etiam homil. 1.a in Leviticum ad medium ubi ait n. solum pro terrestribus sed etiam pro caelestibus oblatus est hostia Iesus. et lib. 5.o in Isaias supra id capitis 54 Laetare sterilis ubi ait omnem iustificationis spiritualem in Angelis et in hominibus initiatum fuisse Xpus. S. Gregorius Magnus lib. 1.o in Libros Regum cap. 2 super illud n. e alius extra te; subaudit sanctus quia nullus hominis neque Angelorum sanctus e nisi p Xpus q sic refert ad divinitates quae nequaquam intellectus humanitati evanuit. Celebre e illud Bernardi serm. 22 in cantica ante medium: at Angelis inquit quo? iam redemptio fuerit n. video. Et post pauca, ante brevem? qui erexit hoiem lapsum dedit stanti Angelo ne laberetur, sic illum a captivitate eruens sicut istum a captivitate defendens, et sic Xpus Angelis fuit redemptio sicut iustitia, sapientia et sanctificatio. Nota Bernardus ibi solum contendere Angelos gratias accepisse p merita Xpi Dni et p ea preservatos a culpa eos qui n. ceciderunt, improprie autem et nimis large unit nomen redemptionis. Ex doctrina n. Leonis papae apud Aug. epla 157 nullus redimitur nisi qui sub peccato servitutis fuit debitus remotus. vide sup. disp. 3a q. 6a e a cc 4. a x ea aut q fuerint preservati a culpa Angeli boni p Xpus Dns n. dicunt redempti sed praeventi propter Xpi Dni me-

merita, seu defensi a peccato ut loquitur Fulgentius lib. 2° ad Tra-
simundum caput 2 ad finem; neque amplius videtur intendere
Hieronymus cum in cap. 1us ad Ephesios in magnis commentariis
ad illa verba ipsum dedit caput super omnem ecclesiam, ait
Angelos bonos purgatos fuisse a peccato per crucem salvatoris
Cavendus autem erit ab errore Origenis in hac parte qui ho-
milia prima et 2a in Leviticum contendit Xpum Domi-
num passum fuisse pro Angelis ejusque sanguinem non
solum effusum fuisse in Hierusalem sed etiam in cælo; et tomo
1° in Ioannem ait passum fuisse etiam pro Angelis syderibusque quos ipse
alibi ponit animata capaciaque vitiis. De errore Origenis
in hac re vide Vasq. citatum cap. 5°.
Accedat vero pro 2° etenim cum ea excellentia non fuerit impossibilis
in Xpo. Domino cedatque in majorem ejus gloriam et digni-
tatem capitis et adsit tanta authoritatum copia, congruen-
tiarumque multitudo, non videtur ei deneganda presertim cum
ita facile solvantur opposita fundamenta. Dicendum
3° est non solum gloriam accidentalem sed etiam essentia-
lem omniaque auxilia gratiae illis collata immo et illorum
predestinationem fuisse ex meritis Xpi. Domini ut
simili infra dicemus. Et quidem cum Angeli in via habu-
erint fidem Xpi Domini ut docet D. Thomas 1a parte q. 64 art.
1° ad 4um ut fatentur etiam Vasq. capite 6°, non est cur ne-
get respectu illorum fuisse non solum causam finalem et exem-
plarem sed etiam meritoriam, ac proinde per fidem in Xpum
mediatorem sanctificatos et glorificatos adeptos fuisse, eos
vero qui Xpo. Domino hanc dignitatem mediatoris superbe
inviderunt sibique arrogare voluerunt, factos fuisse dae-
mones. Additque Cornelius supra citatus hoc fuisse pecca-
tum Luciferi quod sibi Xpi mediatoris officium am-
bierit; unde sequitur licet executione prius dederit Deus gratias

Angelis quam Adæ aut Xpo Domino, in Dei tamen prædefinatione et decreto cum mutua connexione ea oia unico actu decreta sint dependenter a Xpo Domino tanquam à potissimo volito. vide supra disputatione 4ª.

Ad argumenta contrariæ sententiæ Rdr: Ad 1us Paulus ibi agit de sanctificatione à peccato ut notavit Cornelius et alij, n vero de quacunque sanctificatione, & certe Paulus significat objectum seu finem necessitatis incarnationis, non vero objectum extensionis ejus, simili loquitur Cajetanus; dicitur vero absolute venisse pro hominibus non vero pro Angelis quia si homo non peccasset, non venisset etiam Angelis existente. vide supra disputatione 3ª q. 2ª et disputatione 4ª. Ad 2um Patres contendunt Angelos non indiguisse passione Christi Domini et morte, ut enim illis communicaret gratiam et gloriam satis erat quod illis applicaret merita absq satisfactione aliqua et opere pœnali, et ideo ait Bernardus in sermone feriæ 4ª hebdomadæ sanctæ post medium Angelum non indiguisse passione, in illa vero parabola de nonaginta novem ovibus relictis per quas aliqui PPes intelligunt Angelos, vide supra disput. 4. quæstione 4ª, non est sensus, nihil Christum Dominum meruisse Angelis sed non venturum propter illos cessante peccato hominum. quo autem pacto etiam quoad præmium & supplitium essentiale judicandi sint à Xpo Domino etiam secundum humanitatem saltem judicio approbationis & condemnationis late explicat Suar. tomo 2º in 3am ptes disp. 52 sect. 8ª. forte D. Thomas ibi intendit jam ab initio mundi accepisse integrum præmium aut supplitium essentiale

Ad 2um Rn: salus hominis fuit absoluta ea adventu Xpi Dni sine qua non venisset: posita autem ea, simul meruit et Angelis; addit gratum exemplum Cabrera n° 47, sicut, inquit, quando medicus intrans in domum infirmi ut ejus aegritudinem sanet, ex accidenti amicum ibi existentem visitat et alloquitur, utrumque quidem prestat supposito adventu suo sub et sanare aegrotum et alloqui amicum, tamen causa eundi in domum est curatio aegroti, aliàs non iret. Hoc autem eadem opera Xpus Dnus obtulerit pro Angelis et hominibus, quatenus simul habent rationem meriti et satisfactionis, et ut poenalia ex natura rei potissime deservivit satisfactioni pro peccato, vide supra disp. 3a q. 3a reali; pro Angelis obtulit eae ut meritoria non ut poenalia aut satisfactoria reduplicative et proprie loquendo, cum in illis non fuerit peccatum ulla ratione, ideo non dicitur pro illis passus aut mortuus, hoc Theodoretus in caput 2um ad Hebreos agens de passione Xpi Dni dicat: quaecumque crearam habent naturam, eo remedio egebant, et infra, pro omnibus salutarem passionem sustinuit, scilicet, non divina natura non indiget remedio quod ab ea porrectum est: quibus modus loquendi temperandae est dicta, eodemque modo explicandae sunt aliae similes locutiones in Patribus occurrerint. Ad 1as confirmationes dicitur Patres non fuere detenti in Limbo quatenus accepturi erant gratiam per merita Xpi Dni, sed quatenus in poenam originalis peccati clausa erat janua coelorum nec aperienda nisi morte Xpi Dni. De Angelis alia ratio erat quatenus illos non comprehendit Originale. Ad 2as confirmationes dicitur opera Xpi Dni ut meritoria meruisse et sanctificare, quae non supponebat peccatum modo supra dicto.

Ex quibus sequitur, idem dicendum esse de primis parentibus in

statu innocentiæ quæ Xpus Dns sine dubio meruit, gratiam et alia dona in eo statu collata majori gratia est respectu illorum quorum nam erumpsit: cum ut ait Aug.[nus] to. 7. lib. de correct.e et gratia cap. 11 Adamus in bonis suis Xpi morte n[on] eguisse, sensus est quod si Adamus n[on] peccasset Xpus Dns n[on] moreretur. gratiam quoque et dona 1.is parentibus collata ante peccatum meruit sicut gratias Angelorum scilicet per opera sua ut meritoria n[on] ut satisfactoria et penalia modo suppra explicato. Vasquez 3. p.te disp.e 12 cap. 2.o ostendit dona gratiæ n[on] fuisse collata ex 1.o parenti in statu integro ex meritis Xpi Dni, eademque fundamenta sunt in hac p.te ac in Angelis, eodemque modo solvenda.

C.o 6.

V. Xpus Dns meruerit omnia dona et auxilia gratiæ quæ post lapsum Adami conferunt hominibus?

Sect.o 1.a

Resolutio quæstionis.

Varie in hac p.te locuti sunt aliqui antiquiores quos refert et impugnat Vasquez hic disp.e 77. Verissima tamen sententia docet omnia dona et auxilia gratiæ collata et conferenda omnibus hominibus post lapsum Adami esse effectus meritorum Xpi Dni cujus merita ideo dicunt nobis imputari quod applicant nobis in divina acceptatione ad merendum inde ac si essent nostra ex illud Bernardi serm. de epiphania: Deest mihi ex opere suppleo quod minus habeo in me: etenim ...

hæreticis in eo quod illi existimant imputari nobis Christi Domini merita quasi exterior solum extrinsece nobis adhærentes et aliquam intrinsece nobis inhærentes, nos vero assertimus imputari nobis quasi talliter idem extrinsece tamen ardenter et efficienter quatenus in nobis causant sanctitatem propriam intrinsece inhærentem de qua alibi, videlicet concilii Tridentini sess. 6 cap. 7 cuius ait justitiam nostram reddi non ipsius justitias qua Deus justus est sed qua nos justos facit.

Igitur præfatas esse bene probant Valen. hic q. 1 punctum 4 Suar. disp. 41, Vasq. citatus cap. 2 eamque catholicam veritatem esse immo et fidem. Molina 1 p. q. 23 art. 4 disp. 2 oppositum appellat parum consentaneum fidei et dignitati Christi Domini, bene quod refellit Durandum asserentem non esse ex meritis Christi Domini quod iste justitiam ille re ipsa credat. Et tandem sæpe te hanc esse docet D. Thomas hic q. 2 art. 9 asserens gratias Christi Domini plenariam esse eo quod eius efficacia attingit omnes gratiæ effectus qui sunt virtutes dona et alia hujusmodi, et q. 8 art. 1 ad 2 ait fideles etiam qui sunt in peccato accipere a Christo Domino tanquam a capite influxus eo quod accipiunt ab eo motum fidei idemque sequuntur cæteri interpretes.

Probatur esse 1 ex gratia ad Ephes. 1 benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo, hoc est propter Christum ut bene probat Vasq. ex phrasi hebrea contra Erasmum et ceteros Dei gratiam interpretatione: præclare Bernardus serm. 13 in cantica: Origo fontium et fluminum omnium mare est, virtutum et scientiarum Dominus Jesus Christus. Deinde quidquid sapis, quidquid

se virtutis Heve ipsis. Dei virtuti et Dei sapie reputa
Xpo: vide innumera PP.es et Sydus testimonia predicae
veritatis apud Dres citatos. Iam veniamq ad singula;
justificationis exordium ait Triden. ses. 6.a cap. 5.o inadul=
tis à Dei per Xpum Iesum praeveniente gratia sumendum esse
hoc ē ab ejus vocatione &c. et cap. 7.o ait per Xpum infundi
justis fidem, spem et charitatem. ad Philippenses 1.o vo=
bis donatum ē pro Xpo non solum ut in eum credatis &a; idest
intercessione Xpi dari justificatione et remissione peccatorum
2.a ad Corinth. 5.o Erat Deus in Xpo mundum reconcilians
sibi; Apocalyp. 1.o lavit nos à peccatis nris in sanguine
suo. De gloria eterna ad Heb. 6. 5.o; factus ē omnibus obtem=
perantibus sibi ca[usa] salutis eterne.

De omni genere gratiae praevenientis, cooperantis et subsequentis
Triden. citatus cap. 16; Xpus Iesus tanquam caput
in membra et tanquam vitis in palmites in ipsos justifica
tos jugiter virtutem influit, que virtus bona eorum opera
semper antecedit et comitatur et subsequitur. Addo igitur
perpetuo adesse Xpum Dnum suis meritis agendo ut justi
bene operentur et proficiant, ex quo etiam sequitur meruisse
electis à fortiori donum perseverantiae cui ex illo potis=
sissimus pendeat salus aeterna. De gratiis gratis
datis ad Ephes. 4.o; Unicuique datur ē gratia sm mensu=
ram donationis Xpi &a ubi Hieronymus; Ut sciamus nos,
illas ee manubias hostibus distributas quas Xpus victor
emeruit.

Ultimo sine dubio Xpus non meruit dilectionem, electio=
nem et predestinationem eorum qui vitam eternam sunt adepturi, ut
vid. sentire videtur S. Thomas 3.a p.te q.e 24 art. 4.o Alii
Valen. Suar. Vasq. citati et Salmeron disp. 2.a in epistolas

ad Ephesios, satis quod innuit aliquid ibi dicens: quod eus Deus elegit nos in ipso (hoc est propter ipsum) ante mundi constitutionem. et infra; Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum. ubi Chrysost. vides quomodo nihil fecerit præter Christum!

Accedit ratio efficax etenim ex doctrina Pauli ad Rom. 5 Christus Dominus meruit nobis omnia dona et auxilia supernaturalia quæ peccando perdidit Adamus, et præter iustitiam originalem quæ ad nos de facto non derivat, immo longe majoribus ... reparavit, et ille nobis demeruit omnia bona et auxilia gratiæ. Ergo hic ea omnia nobis meruit. major est de fide, minor constat, mors enim spiritualis quæ ab Adamo peccante in suos posteros transfusa est, excludit omnia quæ vitæ supernaturalis, quidquid sit an Adamus in se ipso amiserit etiam fidem, ut volunt B. Ambros. August. Leo, Prosper et Fulgentius de quo Bellar. tomo 3 lib. 3 de amissione gratiæ cap. 6; si enim dicas non amisisse in seipso fidem, negari non potest eam nobis amisisse bene notat Vasq. citatus n. 19 ex Arausicano 2 can. 21. Ergo etc. Confirmatur 1a quia cum Christus Dominus meruerit electis prædestinationem et hæc complectatur ut electus omnia quæ ad illam conducunt, illa omnia Christus Dominus meruit electis, et cum meruerit etiam vocationem et iustificationem, meruit consequenter ea omnia quæ illas antecedunt vel concomitantur. Confirmatur 2a quia cum opera Christi Domini fuerint infiniti valoris erat dignitatem ipsius, ut post capitis eius pertineat ea omnia nobis meruisse, non est cur id deneget, præsertim cum ita clare id doceant Scriptura, Concilia et Patres. Unde Suar. prolegomeno 5 de gratia cap. 2 n. 8 bene concludit omnia dona quæ proprie sunt gratia Dei ea

etiam gratias Xpi seu quod Xpus quodillum respiciunt utcumque meritorias, quod aliter Deus disponere potuerit, hoc autem fuit convenientius ut omnes manerent magis devincti tanto sanctificatori

Sectio 2.a

Argumenta contra dicta et solutiones.

1.us arguitur: praedestinatio est actus divinus quo efficaciter Deus disponit et vult gloriam electis, sed actus divinus non cadit sub meritum, ergo neque praedestinatio. Confirmatur quia Xpus Dominus non meruit incarnationem suam neque praedestinationem quae ab illa dependet, ergo neque nostram, quia non sibi non meretur, neque alteri meretur. Respondetur ut Xpus Dominus dicatur meruisse nostram praedestinationem non requiritur quod directe et immediate meruerit ipsius actus aeternus Dei, satis est quod meruerit omnes effectus praedestinationis ratione quorum dicitur indirecte meruisse ipsum actum Dei; sic etiam cum homines merentur gloriam, indirecte et quasi in obliquo merentur quod Deus velit illam conferre quia haec sunt inter se connexa. Ad confirmationem dicitur Xpus Dominus non meruit suam incarnationem propter supra dicta, quod ipsa sit potissimum medium praedestinationis, et consequenter neque praedestinationem suam quia honorabilius erat quod gloria essentialis illi daretur ex debito infinitatis propter filiationem naturalem ex supra dictis 2.o et 6.o: sicut autem sibi meruit gloriam corporis, ita et nobis gloriam animae et corporis praedestinatis et electis ut aliquod praemium idoneum responderet suis meritis.

2.us arguitur: 1.a gratia remissio peccatorum et auxilia supernatialia quae justificationem antecedunt dicuntur conferri hominibus omnino gratis ergo non ex meritis Xpi Domini quod non datur propter merita de condigno, debetur ex justitia et ita non datur gratis. Confirmatur quia infinitae

i.ª gr̃ie q̃ n̄ supponat merita, q.º illam n̄ meruit nobis Xp̃us Dn̄us. R.r si attendat id q.d est p.te n̄ra occurrit ad ea dona accipienda, ẽo gratis dant, id q.d tm̃ intendunt ll.ra concilia et PP.s cum ea dona vocant gratuita prae c.m Au: gustino quem pro se affert Oviedo de captiuit.e et redempt.e gr̃ie humanae 3.ª p.te cap. 2.º art.o 2.º: si v̄o attendat q.d est p.te Xp̃i Dn̄i occurrit ut ea nobis dent, n̄ dant gratis sed ex perfecta et rigorosa justitia. Ad confirmat.em dr̃ i.ª gr̃ia in rõne č n̄ supponere meritum ex q.º sibi respectu cujus est i.ª gratia: at v.º ea quae č i.ª gr̃ia respectu n̄ri n̄ č i.ª gr̃ia respectu Xp̃i Dn̄i sed debitum. i.ª gr̃ia n. respectu illius č sola incarnatio ipsa pro: prie loquendo.

3.us arguitur: Eccl.a postulat et q.d Xp̃us Dn̄s dari dona natalia ut pluuias et multa alia q.ue Xp̃us Dn̄s n̄ meruit, sic n. in fine oĩus orõnum concludit illis verbis Per Dn̄m n̄rum Iesum Xp̃um &.a, et tñ n̄ ideo č dm̃ dari nobis bona temporalia ex meritis Xp̃i Dn̄i sicut neq.e dones creationis et alia ejusmodi cum n̄ venerit ut author eet ne sed ut author eet gr̃ie et repa: ratoris. ut n. loquit.r Aug.us ep̃la 105, Xp̃us n̄ pro nullis ut hões conderent sed pro impijs mortuus č ut justificarent: bene q.e addit Vasq.s t.º 2.º in 1.ª 2.æ disp.e 190 cap. 1.º n.º 57 Don. n. mortuus est ut ego deambularem tm̃ sed ut im virtute m deambularem, neq.e ut colleret agros sed ut im virtutem hõs facerent, neq.e ut operarer operatione sed virtutis, q.º ex eo q.d ea bona gr̃ie dent nobis p. Xp̃us Dn̄s n̄ sequit. dari nobis ex ejus meritis sed ad summus dari in ejus gl̃am et exaltationem. R.r bona natalia et temporalia possunt considerari dupliciter. i.º ut praecise n̄alia n̄ attendendo aliquas

finem supnalem adæquate educant, et sic n cadunt sub meritis Xpi Dni nec ab eccla postulant. 2º movet educunt ad finem supernalem et sic v. illa meruit nobis Xpus Dnus; meruit qd alij justi ut clare docet S. Thas 1. 2ª q. 114 art. 10 de quo in mā de gria: cum negari nequeat multa ee ōīo nalia quę ad finem prędestinati mij valde juvant ut talis cplexio, mors tali tempore et alia ejusmi quę sub ea rone sine dubio in merita Xpi Dni referenda st.

4ius arguunt: cum justa mereat de condigno augmentus gria et glę et adęquate satisfacere possit pro venialibus et pę na temporali mortalius ut Disp. 3. q. 5. ª superflua sst in hac pte merita Xpi Dni. Respn haud, aut certe idem pręmius dat propter duplicem cam totalem meritorias q° e inconveniens: propter hoc arguunt heretici nri tempori asserunt nrūs meritus n ee compatibile cum meritis Xpi Dni et utriq ab altero obscurari et excludi. Rdet bene Suar. hic Disp. 41 sect. 3ª § Dicet aliquis, ea merita concurrere in diverso gre cę, meritus Xpi Dni ut cam univlem, nrūs vº ut cam particularem. Et ita neutrum supfluum ee sicut quolibet effectus causari totaliter a causa univli et totaliter a causa particulari. Addē q° propter merita Xpi Dni dat in Deo pactus de acceptandis nris operibus in satisfactione et meritus cum possit exigere ob alios titulos, dat etiā plus premij quam aliogn daret q. deber cum Deus de facto premiet ultra condignius, meruit qd nobis auxilia efficacia ad tales actus, unde potius magis illucent ea merita inter se juncta.

5º D. q. n oes salutem sequant, n provenit absolute ex voluntate humana Xpi sed ex divina ita volente, ut merita Xpi Dni

applicent efficaciter n° d° alteri de quo antbi. Pro quo 2do datum fuit pactus q° requirit ad meritus de condigno Xpi Dni cus propter illius merita collata fuerit gratia antiquis PPbus at ipsa ante incarnaoes n° poterat acceptare tale pactus ut homo. R° praevidens Deus id certo acceptandus a voluntate humana Xpi Dni anticipata retributione ex speciali privilegio debit gratias illis: adde etiam noe Xpi Dni venturi id acceptasse eus de illo fidem habuerit, vide que diximus in ma de fide disp° 9 q. 2a sect. 1a c. 3, satis id colligere potuit ex illis verbis Genes 4 3° ipsa conteret caput tuum, q° dici de B. Virgine cujus filius futurus erat proprius nre redemptionis applicant PPes apud Pererius ibi.

C. 9a.

De praemio soli respondente meritis Xpi Dni, ubi an Xpus Dns potuerit plus mereri quam Deus remunerari.

Respondendum e ex dictis supra disp° 3 q. 13 actus satisfactorios et meritorios Xpi Domini fuisse inter se equalis valoris moralis intensive infiniti licet n° extensive. Ceterum sciendus e ad valorem moralem n° ita attendi per sola physicas rerum inter meritus et praemius sed proportiones estimabilitatis sm rectam rationem, que possit esse equalis cum inequalitate physica, ut patet in exemplo de emptione terrae, in qua sm prudentem estimationes centus aurei vel tres aurei censent. Pere equalitas moralem cum illo et tamen ac physice longissime distant, vel gratiarum actio pro beneficio ut moraliter censeatur sufficiens, non ipsa est ut actio physice ita perfecta ac beneficius acceptum, q

bene notavit Suar. hic disp. 4a sect. 4a dub. 1o § propter hec autem. Ad colligendum q. valorem moralem meriti Xpi Dni attendendum est ejus actiones meritorias creatas non solum secundum suam entitatem physicam sed prout dignificantur in esse morali à Verbo, unde habent infinitam estimabilitatem quamvis etiam si non facerent unum compositionis theandricum de quo sup. disp. 3a q. 12. Et cum in superioribus assignaverimus premium quod de facto ex speciali pacto datum illis meritis, restat videre an ex se ipsis proportionaliter habeant ad majus premium, quod per sequentes difficultates examinabit.

1a Difficultas an aliquid infinitum de facto detur ut premium Xpo Dno. Rr inprimis nihil cathegorematice infinitum in genere physico assignari se ut premium illis; non creatum, nisi quia tale quid infiniti repugnat ut ostendimus ad 3m physicorum, omnis autem gratia aut gloria data aut danda Angelis et hominibus est physice finita sicut et numerus ipsorum: non increatum quia de facto nihil tale saltem in recto datur ut premium, ad summum enim meruit actus divinus in obliquo precise ut erat ad dandas gratias et gloriam Angelis et hominibus quod contingit etiam in actibus justi. de quo autem infra dicemus. De facto tamen datur ut premium aliquid infinitum syncategorematicum in esse physico nempe collectio infinitarum cogitationum et actuum supernaturalium quos per totam eternitatem successive elicient Sancti, cum propter visionem beatam et amorem beatificum variare possint alios actus, idque sit sonus sive status. Quidquid enim autem supernaturale datur Angelis aut hominibus est propter merita Xpi Dni. aliquid etiam infinitum in genere morali est premium illius &c.

dores corporis sui gloriosi, resurrectio, ascensio &c. que propter coniunctionem ad personam Verbi sunt infiniti valoris moralis; remissio etiam peccatorum mortalium graviorum ad sui satisfactionem rigorosam requirebant personam divinam satisfacientem aliquid infinitum dici potest.

Ad difficultatem de premio Christi. Respondetur quidquid creatum possibile est eo modo quo producibile est potuit esse premium non excedens immo nec adequans valorem meritorum Christi Domini cum hic sit altioris ordinis, quod si alia persona divina incarnaretur, efficeretque tot opera ac Christus Dominus idque illi tribueret ut premium, procul dubio daret premium omnino equivalens meritis Christi Domini. Unde hic non potuit Christus Dominus plus mereri quam Deus potuerit premiare, nam non potest dari meritum ad premium impossibile, sicut nec potentia ad effectum impossibilem cum ea sint correlativa et debeant dicere inter se proportionem; nos etiam in collectione possibilium ostendimus premium equivalens nempe incarnationem aliorum divinarum personarum.

Ad difficultatem: an quilibet actus meritorius Christi Domini habeat in se sufficientem valorem non solum ad quodlibet premium divisive sed etiam ad omnia premia collective. Respondetur in primo non est dubium eius conclusionem ex supra dictis affirmativam partem. De secundo major est difficultas propter oppositas opiniones supra relatas disputatione 1 questione 15 quarum una asserit omnes actus Christi Domini esse equalis valoris intensivi, altera negat; nos vero eius partem affirmantes ibi secuti theorice, facile nunc respondemus eius solutionem hic dispositam sed difficultatem 2 quod nihilominus in quolibet actu meritorio Christi

Dni divinæ sumpto ee̅ tantus valorem intensivum ut sit sufficiens pro oibus premijs possibus etiam inadaequantibus divinas personam. Probr q. perfectio meriti Xpi Dni provenit præcipue ex dignitate personæ operantis, id hoc dignitas continet formaliter vel eminenter quidquid perfectionis e̅ imaginabile in collectione oius premiorum possibus quo ex merito actus cujuscunque ejus illud e̅ ita perfectum ut eminenter æquivaleat cuicunque collectioni premiorum possibilium. Vide latius dicta loco citato. Cæterum ibi asseverimus intensive ee̅ majorem valorem in uno aut in pluribus actibus Xpi Dni quam in aliis, ita similiter nunc addimus extensive n̄ ee̅ proportionem sufficientem cujus libet actus Xpi Dni divinæ ad quamlibet collectionem premiorum, V.g. si Pater et Spus Sanctus incarnarent et eorum duæ actiones libere darent Xpo Dno in premias unius suæ actionis, extensive premium ee̅t majus quas meritus, n̄ autem intensive, sicut nec intensive ee̅t majus meritus si omnes tres personæ divinæ simul assumerent eamdem humanitatem et unus actus elicerent, ac si una sola persona divina in ea humanitate talem actus eliceret, quæ dicta ex prius suppositis facile colliguntur.

Quæ difficultas an quidquid Xpus Dns meruit meruerit quolibet actu meritorio. R. Lirigant aliqui Recentiores an in Xpo Dno fuerint plura merita aut unus tm quo passione et morte consumatus e̅, ita ut n̄ meruerit per alios actus antecedentes id q. meruit per passionem et mortem, ut dicat Ecclesia, qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti.

id. hæc difficultas facile solvetur adhibita

distinct, si n. loquamur de merito in actu 1°, planum est ex supra dictis, quem liber actus meritorius v.g. 1 istum meruisse sufficientissime Xpus Dns quidquid est premii datum est aut dabit. si vero sermo sit de merito in actu 2° prout dicit peculiare Dei pactum et acceptationes ex parte Xpi Dni: Cum e ex ombus operibus meritorijs Xpi Dni coalescere unus integrus meritus quod per passionem et mortem complet, ita ut in actu 2° n. meruerit premium quod dat, ante illam, ex speciali pacto; vide que diximus supra disp. 3. q. 1 sect. 3 alibi.

Q. 20.

An ipsi Xpo Dno aliquid meruerint Angeli et homines, ubi an meruerint de congruo incarnationem quoad substantiam et circumstantias?

Vidimus in superioribus quid Xpus Dns meruit Angelis et hominibus, restat examinare an ipsi Xpo Dno aliquid meruerint Angeli et homines saltem de congruo. Quod attinet ad Angelos nullum fundamentum dat ad asserendum illos meruisse aliquid Xpo Dno nisi forte nimis remote et minus proprie ceteri dicant meruisse incarnationem de... connotato et in obliquo, quatenus de 1 [illegible] meruerint i... gratias sanctificantem et de condigno gloriam quae cum supernaturalis in statu vie eliciti, utramque dandam ex meritis Xpi Dni ex supra dictis, qui n. meret effectus aliqua ratione dici potest mereri et ponet ea a qua pendet talis effectus.

Deinde certum est hoes qui fuerunt post Xpum Dominum nihil illi meruisse, ficititius n. est aliquam solutionem anticipatam in hac re fingere propter merita subsequentia. Praeterea supponendum est sermonem esse de antiquis justis qui praecesserunt adventum Xpti Dni, nam pro tanto mysterio impetrando non erant exaudiendi peccatores ut bene advertit Vasq. disp. 22 cap. 5° n° 46. accedit quod nemo sine gratia habituali potest mereri alteri de congruo.

Conveniunt in duobus coiter Theologi. 1° eos justos legis nae seu scriptae non meruisse de condigno incarnationem quod probat S. Thomas hic q. 2 art. 11 tribus rationibus. 1a est opera meritoria cujuslibet justi ordinari ad merendum de condigno propriam beatitudinem, non vero unionem hypostaticam quae est longe alterius ordinis. 2a quia prius meriti non cadit sub meritum ut supra explicaimus, cum autem incarnatio fuerit prius oim meritorum antiquorum PPum ex supra dictis, non cadit sub meritum illorum de condigno. 3a quia cum incarnatio fuerit opus Dei excellentissimum, non decuit quod caderet sub meritis de condigno alicujus sed aliquorum tantum ex gratia authoris naturae ortum habere. Addendum quod de condigno aliquo legali propter improportionem operis cum praemio ex speciali pacto potuerint justi mereri incarnationem de pa absolute ut bene vult Suar. disp. 10 sect. 5: tamen id non ita de facto stetit quod in sacra Scriptura absolute incarnatio tanquam opus gratiae et misericordiae Dei proponatur, Luc. 1°, per viscera misericordiae Dei nostri illuminare nos oriens ex alto: ad Ephes. 2°, Deus qui dives est in misericordia propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos convivificavit nos

Xpo. ad Titus 2°: Apparuit gratia Dei Salvatoris
nri omnibus hominibus, q. si homines aliqui de condigno meruissent
incarnationem, illa diceretur dari nobis ex justitia, et debita
ut corona et premium, que omnia longe distant a veritate.

Quintus ingruo convenivnt Theologi, antiquos justos meruisse
de congruo circunstantias incarnationis v.g. acceleret, q.
esset ex progenie Abrahe &c., sic et B. Virgo meruit de
congruo dignitatem matris Dei iuxta illud Luce 2°: Respexit
humilitatem ancille sue, ecce n. ex hoc &c. de quibus
sequenti: sic et genes. 22 Abrahamo, benedicentur in se-
mine tuo omnes gentes, q. obedisti voci mee, ubi ex inter-
pretatione Pauli per semen intelligitur Xpus Dns. de
Simeone justo insinuatur Luce 2° propter suamerita
obtinuisse ut non videret mortem nisi prius videret Xpum
Domini, quod fuit mereri circunstantiam temporis. Et
de Anna vidua ait Ambrosius lib. 2° in Lucam talibus
fuisse moribus ut digna fuerit Salvatorem omnium nuntiare.

Difficultas est in eo, utrum v. nec et quoad substantiam me-
ruerint antiqui Patres incarnationem de congruo. affirmant
nonpauci: fr. Thom. hic q. 2a art. 11° corpore, postquam
probasset non meruisse Patres de condigno incarnationem subs-
tantiam, ... de congruo meruerunt tamen Patres incarnationem
desiderando et petendo, ubi Cajetanus et Medina Valen-
tia q. 2a puncto 6° Suar. disput. 10 sect. 6a Cabrera disp.
5 et aliqui Recentiores. Probatur q. Deus voluit
exequi incarnationem attendendo aliqua ratione desideria et pre-
ces antiquorum Patrum ut aliquas dispositiones ad tanti beneficij conse-

nones, quod antiqui Patres meruerunt de congruo incarnationem etiam quoad substantiam, id non sufficit ad merituм de congruo, pro quo etiam adducitur illud psalmi 11, propter miserias inopum et gemitum pauperum nunc exurgam dicit Dominus, ubi Hieronymus, nunc exurgat hoc est mittam filium meum in eos redimere, et Ambrosius lib. 1º de poenitentia cap. 15 ait, Ecclesia Domini Iesu meruit adventum ut per ipsum homines redimerent.

Partem negantem late probare intendit Vasquez hic disp. 22 cap. 4º cuius sententia provocata Marsilius, Scotus, Thomas Argentinenses et alios, eamdem sequitur Cameris lib. 2º de Deipara cap. 16 ubi addit totam Theologorum scholam in eo conspirasse, idemque sentiunt non pauci doctores Recentiores. Illi fundantur D. Thomas loco supra citato corpore in 2ª parte qua probat Patres non meruisse de condigno incarnationem quia est principium meriti non potest cadere sub meritum, cum incarnatio sit principium omnis meriti Christi, ex quo potuerunt illam mereri: quod vero inquit Vasquez aut nihil probat aut convincit neque sub meritum de congruo posse cadere; et ad 3um ait Beatam Virginem meruisse (ex) ... de congruo portare Dominum non quod meruerit ipsum incarnari, supponit quod neque illas neque Patres antiqui meruisse de congruo incarnationem quoad substantiam. 2º quia cum Patres certissime scirent ex divina revelatione futuram incarnationem, certe non dirigerent orationes suas ad substantiam illius sed ad accellerandum et alias circumstantias, non enim videtur quis prudenter petere quod certissime sit futurum.

Deinde auctores oppositae partis addunt, principium meriti non cadere sub meritum ... qua est principium meriti, bene tamen subalie

videarat, et ita incarnatio prout erat sibe in intentione divina est prius meritis Christus et consequenter non cadere sub meritus illorum, cecidit tamen inquantum sub meritus prout executioni mandata, quarone non erat prius meriti illorum cum antequam illa executioni mandaret et prius ratione quasi Deus, quia etiam visionis illas intueret ver factas, collata intelligant Patribus auxilia et dona gratiae ad merendum. Ad urget Vasquez citatus cap. 6 n. 61 auxilia gratiae data fuisse Patribus propter incarnationem ut re ipsa futuras solutioni anticipata, et ita eam distinctionem non valere.
Ad 2um dicendum, quod quamvis quod Deus revelavit se facturum decrevit facere independenter ab orationibus hominum, non solet tamen Deo postulari, sic non adventus 2us in die judicii non solet Ecclesia petere quod a Deo fit independenter a nostris precibus. Scere si opus sit talequod fiat dependenter ab orationibus hominum, sic non inquantum Christus Dominus orabat pro electis quos tamen certo sciebat esse electos.
Verisimilis congruentia rationis et solutionis utriusque partis satis reddet utramque probabilem esse: sed licet de affirmativa quoad possibilitatem non dubito, ita asserere de facto non ita stigere congruentiis existimo. 1o quia maior gloria et decor est Christi Domini quod neque Angeli neque homines illi aliquid meruerint ne membra aliqua ratione dicat in caput influxus habuisse: Et cum ipse incarnationem suas nulla ratione meruerit, oportuit ut neque hoc illas meruerint: 2o magis commendat Dei beneficientiam et misericordiam si incarnationem dicat operata nullis prorsus meritis precedentibus ex parte hominum. 3o melius sine dubio

salvatoris primi meriti, si dicatur resque nullius cecidisse sub meritum; et cum in hac parte nulla dispensatio facta fuerit cum Christo Domino ex supra dictis quaestione 1ª, a fortiori neque debuit fieri cum antiquis Patribus. Ad 4um quo ad salvandum testimonia Scripturae et Patrum supra dicta, satis est si dicatur Patres meruisse incarnationem de congruo quoad circumstantias, id est, ut ipsi exprimebant suis desideriis et orationibus.

Ad rationem pro opposita parte dicendum attendisse quidem Deum ad orationes, obedientiam et desideria antiquorum Patrum tanquam ad meritum de congruo ad ponendas accelerationes incarnationis et alias ejusmodi circumstantias, non autem ad ponendam substantiam incarnationis, nec est unde oppositum probetur. Ex quo non sequitur antiquos Patres non solum non meruisse praedestinationem incarnationis adaequate sumptam quatenus ut sic respicit ut effectum ipsa merita Patrum, id neque inadaequate prout solum praecise tractat ad substantiam ipsius incarnationis.

Quaestio 2ª

Utrum Beata Virgo meruerit dignitatem matris Dei?

Licet ex dictis disputatione praecedenti non meruerit B. Virgo incarnationem quoad substantiam, cum tamen meruerit quoad circumstantias, ea quae fuit potissima circumstantia, scilicet quod ipsa fuerit mater Dei, merito petitur an et quomodo eam meruerit. Et in primis quod aliqua ratione eam meruerit, negari non potest cum tam clare Patrum testimonia id doceant quae bene congerunt Salmer. tomo 3º tractatu 6º et Alvarez in Matthaeum lib. 2º tractatu 7º c. 8. Hieronymi epistola 22

ad Eustochium cc. finem ait: Beata Maria cuius virginitas digna fuit ut mater Domini esse mereretur. Augustinus lib. 1° de natura et gratia cap. 36; concipere et parere meruit eum quem constat nullum habuisse peccatum: Unde Ecclesia non semel id decantat, quia quem meruisti portare etc.

Qua autem ratione id meruerit dissentio est inter theologos: Gabriel, Abulensis et alij apud Suar. citandos asserunt meruisse de condigno, neque est ita digna aliqua censura erroris aut temeritatis, ut ponderavit Cabrera supra q. 2a art. 11 disp. 6a n° 16 contra Medinam. S. Bonaventura in 3° distinctione 4a art. 2° q. 2a docet ante anuntiationem angelicam meruisse eam dignitatem de congruo, post anuntiationem vero de digno non de condigno, intelligit autem per digni meritum quoddam medium inter congruum et condignum; Salmeron vero citatus addit post anuntiationem angelicam de condigno id meruisse.

Sit 1a conclusio: B. Virgo de congruo solum meruit dignitatem matris Dei. Ita docet S. cum D. Thoma hic q. 2a art. 11 ad 3um ubi Valen. q. 2a puncto 8°, Suar. disp. 10 sect. 7 et 8a, Vasquez disp. 13 cap. 2°, 3° et 4°, Cabrera supra citatus et alij recentiores; idque solum intendunt Patres cum asserunt B. Virginem dignam fuisse quae foret mater Dei, aut similes locutiones affirmant, vide Suar. sectione 7, sensus quippe est fuisse digne dispositam ad tantum munus, habuisse gratias et virtutes proportionatas tantae dignitati, quae positis congrui erat quod a Deo eligeretur in matrem Dei, quod est meritum de congruo seu meritum impetratorium: cum autem ad meritum de condigno requiratur quod Deus aliquid promittat ut premium operis meritorij, nec constet B. Virgini promissam fuisse

maternitas Dei ut premium suorum operum, non est unde colligatur eam meruisse de condigno. Deinde quia merita justorum ex lege communi solum habent dignitatem ad propriam beatitudinem et ad media quae ad illam ordinantur ut quaestione praecedente dicebamus ex D. Tha. Cum autem maternitas Dei sit altioris ordinis nec per se sit medium ad beatitudinem requisitum, non est unde colligatur Beatam Virginem de condigno meruisse tale munus.

Sit 2a conclusio: possibile fuit Beatam Virginem meruisse de condigno dignitatem matris et probabile post anuntiationem angelicam ita contigisse. 1a pars facile suadetur a simili ex aliis supra dictis, quia poterat enim intervenire pactum Dei quo promitteret ea dignitas ut premium et merces operum B. Virginis, quo posito sine dubio de condigno mereretur eam dignitatem. 2a vero pars suadetur ex eo quod cum post annuntiationem angelicam ita copiosa Spiritus Sancti gratia in eam descenderit, videtur illi saltem implicite in premium sui consensus tunc obedientia et humiliter praestiti ea dignitas collata, specialiterque quod non erat ut in B. Virgine gratia extenderet ad hoc meritum de condigno, quae etiam in majorem tanti mysterii commendationem cedebant. Neque obstat ex D. Tha. 1a parte quaestione 25 art. 6o ad 4um maternitatem Dei continere dignitatem quamdam infinitam, jam enim supra attendimus quaestione initio, non requiri inter premium et meritum aequalitatem physicam sed proportionem secundum aestimabilitatem, sic enim iustus de condigno proprio per actus charitatis meretur gloriam aeternam quae longe perfectior est quam charitas. P. Bencau(?) notat Suar. citatque ex D. Tha. a nemine recte et pie sentiente negari posse B. Virginem fuisse condigne dispositam

ut eet mater Dei, 3 eam dignit. de odigno n̄ meruerit

Ex qq ibi tandem colligit q̄ Xpus Dns sibi meruerit; quid nobis, qua ap. rone Angeli et hoes illi aliq uel meruerint aut mereri potuerint, et quanto pere Xpo Dno et Angeli et hoes debitores simus eius, v. ut notavit D. Thas Lect. 1a in cap. 14 Ioannis, sicut cū productio creaturarū de Xpo Dno, ut Verbū Dei ē, dr Ioannis 1o oia p ipsum facta sunt et sine ipso factū ē nihil, quo ostendit eē coaeternū et coaequalem Patri in omnipoa et officio 1ae causae, ita in eē primi prij meritorij seu 1ae et univsalissime causae meritoriae aperte de ipso ait Ioan. 15, sine me nihil potestis facere, q̄ ex sup dictis ad Angelos et hoes referri debet.

Ex qq verbis validissimus arguens sumpsere Concilius Milevitanus et Arausican. saepissime dicit cō Pelagianos qui bene notat n̄ semel praesertim Lib. 1o de gra cō Pelagius et Celestius cap. 29 et tt.u 81 in Ioan. n̄ dixisse Xpus Dns sine me parus potestis facere s. nihil q̄ sicut bonus sic et praemio dignus, unde merito Aug. dona ibi eam appellat illustrem sns cō Pelagianos.

Quod autē Xpus Dns cum dixit sine me loqueret de seipso est ut hoc satis patet ex contextu ubi se appellaverat vitem, notat autē ibi Augus Xpus eē vitem sm nras humanas q̄ viti et palmes debent eē ejus dem natā unde concludit tt.u 80 in Ioan. factū ē homo ut in illo viti eēt humana ejus et nos hoes palmites eē possem oia ē dona gre coicant nobis à Xpo Dno est ut hic efficienter quidem et principaliter sm nam divinam instrumentaliter v.o et meritorie sm nam humanam.

Cus autē Germanus constantinopolitanus serm. de Dona

Domine, l. hic in suo ~~lib~~ tomo 4° die 31 Augusti, ait de B. Virgine, nullus est qui salvus fiat nisi per te; nemo est cuius donum concedatur nisi per te; ab aliis SS. PP. vocatur Thesauraria gratiarum Dei et erogatrix munerum, sensus est B. Virginem suis precibus et intercessione impetrare hominibus dona gratiae quae antea Xpus Dominus meruerat: vide Salmeron t° 3° tract. 1 ad finem et Suar. t° 2° in 3 partes disp. 23 sect. 1a atque haec satis sint de merito Xpi Dni et eius efficacia et extensione.

Disputatio 13a

De communicatione idiomatum in Xpo Dno et illius unitate.

Quae in hac disp. concludenda sunt docuit D. Thomas q. 16 ubi per 12 art. agit de communicatione idiomatum, et q. 17 ubi per duos art. de unit. Xpi Dni quantum ad esse, pluraque in eis continentur in ipsis textis satis perspicua.

§ 1

Quid sit communicatio idiomatum et quae in ea regulae servandae.

Quando in eodem subiecto seu habente dantur simul plures formae quae illae de seipsis ad invicem nequeant praedicari, praedicantur simul de concreto seu habente, ursus veri [illegible] affirmativa in concreto sufficiat identitas realis in ipsum[?] hominis[?] quod formae sint inter se realiter et essentialiter diversae, atque haec mutua praedicationum communicatio dr idiomatum communicatio, idioma enim graece, latine ~~omnes~~ est proprietas sermonis, sicque in eodem igne dant-

siccitas et calor de illo dr calidus e siccus, et siccus et calidus, idest idem e hens caloris et siccitatis, eadem ratione de hoc dr intellectivus e sensitivus et e contra, idest idem e hens intellectionis et sensationis, carere quod deficeret non dant plures formae substantiales in eodem subiecto simul, non daret communicatio idiomatum substantialium nisi in mysterio Incarnationis, si tamen aia equi et aia hois darent simul in eodem hente seu supposito ut intelligere potest supernaliter, vere et proprie diceret homo e equus et equus e homo loquendo de illa suppositione, idemque erit de aliis ejusmodi, cum ergo in Xpo Dno dentur simul duae naturae integrae divina scilicet et humana mediante unione hypostatica copulatae in unitate suppositi, sequitur de Deo praedicari posse in concreto ea quae sunt propria naturae humanae et de hoc appelando supra Xpus ea quae sunt propria Dei, sicut Deus e homo, ho e Deus, Deus e mortalis, mortuus crucifixus et homo e immortalis loquendo de Xpo Dno, sensus e in ipso oit quia in Xpo Dno dari suppositum hens naturas humanas capacem mortis et simul divinitas mortis incapacem quod verissimum e; unde acute Origenes Lib. 2o Periarchon cap. 6 ait, propter incarnationem per omnem scripturas tam divina natura humana vocabulis appellatur quam humana natura divinis nuncupationis insignibus decoratur, magis enim de hoc quam de ullo alio dicitur quod scriptum e quod erunt ambo in carne una et jam non sunt duo sed caro una, magis enim Verbum Dei cum aia in carne una esse quam vir cum uxore putandum e. Et Gregorius Magnus lib. 23 Moralium in 3o caput 166 cap. 4o, qui sunt in carne una nihil obstat ut inveniant etiam in voce una, pulchre et rem explicat Salmer: tomo 1o prologo 11a in 3a quinquagena canone 4o exemplo matrimonij in quo ex locutione iuristarum uxor ait marito, si tu es Cajus, ego sum Caja, idest si tu es dominus, ego sum domina, si tu Rex ego Regina

atq³ hanc doctrinam de communicatione idiomatum in Xpo Dno
ut certam sm fidem sequuntur Theologi in 3° dist. 47
et 11 ubi plura Medina, Valen. Suar. Vasq. et Ca-
brera, desumitq³ ex concilio Ephesino 1° canone 1° et 4°
et ex 6ª synodo generali actione 11ª et 18 et concilioq³
Lateran. sub Martino 1° c.c. 5ª can. 4°, ex Aug. Dno lib.
1° de Trinit. cap. 13, ex Cyrilo Alexan. in defen-
sione 4ⁱ anathematismi et alijs. Unde sequitur rejici
debere nestorianos, eutychianos et alios hereticos
asserentes hanc communicationem idiomatum in Xpo Dno esse impro-
prias et abusivas de quo vide Bellar. t° 2° controversia
generali 2ª lib. 3 de incarnat. cap. 9°. 2° sequitur esse non con-
sistere in reali communicatione naturarum inter se aut unio
sed 3° fieri immediate facta in personalitate Verbi. 3°
cavendas esse eas reduplicationes quae denotant naturarum
confusionem ut si dicas Xpus Dnus quatenus homo est om-
nipotens, sensus n. est omnia convenire illi ratione humanit. quod
quod est falsum.

Vasq. hic disp. 63 cap. 4° existimat non ideo fieri hanc
communicationem idiomatum quia nomina concreta supponant
pro habente seu supposito, quia, inquit, inde sequeretur
quod si tres divinae personae assumerent eamdem humanitatem
dicendi forent tres homines, quia essent tria habentia humanitatem
quod tamen supra disp. 6ª q. 3ª rejectum est. Igitur n° 25 docet hanc
vocem Deus non esse idem ac habens deitatem, sed nomina concre-
ta naturarum cum invicem praedicantur de Xpo Dno ut cum di-
cimus Deus est homo et homo est Deus non supponunt pro ha-
bente naturam sed pro natura ipsa retinente suppositum aut suppo-
sita in quo est. dari autem eam communicationem idiomatum propter

uniones hypostaticas ex eo quod in eodem supposito sint duae naturae, quarta contra regulas syllogismi expositorii quod dicitur de aliquo subjecto dicitur etiam de quovis quod de illo praedicatur.

Retinenda est communis doctrina cum D. Tha. 1ª pᵉ q. 39 art. 4 ubi ait hoc nomen Deus idem esse ac habens deitatem, idem quod est de aliis ejusmodi concretis, unde cum dicimus Deus est homo, homo est Deus, sensus est in Christo Domino idem suppositum divinum trahere naturam divinas et humanas, sicut si tres personae divinae assumerent eamdem humanitatem non dicerentur tres homines quia ut loco citato dicebam, nomina numeralia primitivae speciei juncta nominibus substantivis multiplicant habens et rem habitam quia utrumque afferunt in recto, unde licet homo sit idem quoad rem ipsam ac habens humanitatem non tamen quoad modum significandi quia vox homo affert in recto utrumque et communis unio, habens vero humanitatem suppositum affert in recto, formam in obliquo, et ita numeralia multiplicant habens non rem habitam, dicendumque in casu dicto tria habentia humanitatem non tamen tres homines et sic de aliis ejusmodi.

D.º 2ª

De legitimo usu communicationis idiomatum. Q

Egregie notavit Valentia hic q. 16 puncto 2 initio tria ante oculos habenda esse in usu harum propositionum de Christo Domino propter communicationes idiomatum. 1us est controversia quae tale signatus habita fuerit ab ecclesia cum haereticis. 2us, modus significandi talis vocis seu propositionis. 3us, est id quod connotant ista nomina; propter aliquod enim istorum ipse in hac materia ab aliquibus propositionibus abstinendum est quae alioqui spectata sola nominum significatione verissimae sunt propter dictaque praecedenti, ideoque aliquae propositiones de Christo Domino reperiuntur ab antiquibus

PP^bus ccesse, ab alijs negare ex occasionem occurrentem de legitima aut propostera illarum intelligentia propter hereses insurgentes.

Hac de causa haec propositio Xpus est creatura sensu vero haere positum, scilicet Xpus est habens aliquas entitates creatas, quae ratione naturae humanae verissimus est, reperiatur in aliquibus PP^bus; ea propositio absolute tamen non debet proferri, sed addendum secundum naturam humanam ne videamur consentire Arianis dicentibus Xpum Deum esse creaturam; cuius ipsi intelligerent esse creaturam secundum naturam propriam Verbi; unum monet D. Thomas hic nec nomina debemus habere communia cum hereticis.

Eadem ratio est de hac propositione Xpus est minor Patre. Xpus est subjectus Patri quae non debent proferri absolute sed eius addita secundum naturam humanam. Simili de causa non est admittenda haec propositio, Xpus incepit esse, seu hic homo (signato Xpo Domino) incipit esse Deus, videtur enim sonare quod Verbum incepisse esse, quod in re verius sit secundum humanitatem incepisse esse, et ideo S. Vigilius Lib. 5° contra Eutichetes, habetur tomo 5° Bibliotecae, ait; Xpus ipse unus et idem est, et creatus et non creatus, habens initium et initio carens. quae omnia ratione diversarum naturarum verificantur. Idem assero de hac propositione Deus mutatur. et per communicationes idiomatum quae concedatur haec Deus ambulat, movetur, illa loquendo de Xpo Domino est enim ambigua et videtur favere Arianis, unde Hieronymus in id Psalmi 76; haec mutatio dexterae Excelsi, cum ait: Nisi Filius ejus mutatus fuerit et hominis corpus acceperit, nos misericordias accipere non possumus, improprie loquitur.

Propter Nestorianos etiam cavendum est ab alijs propositionibus: Xpus est homo dominicus, Xpus est Deus humanatus, est homo theophorus seu Deifer, est homo divinus, est homo deificatus quae sonare videntur inter Deum et humanitatem non fuisse unio-

nes

nes accidentalem moralem aut affectivas, et Xpus de Deus et Dominus sol accidentaliter n. substantialiter et essentialiter, quare ea denominativa in Xpo Dno regulariter loquendo vitanda erunt, q si similes ppes q reperiantur in aliquib. PP. explicandae sunt in alio sensu n. denotante unionemq accidens ut notat Suar. disp. 35 sect. 3. eadem de ea fugienda sunt hae ppes. Xpus e purus homo est persona creata, est filius adoptivus Dei, q afferunt ppe dicataque n. possunt verificari nisi in subo habente personalitatem creatam.

Haec ex pp; homo factus est Deus, loquendo de Xpo Dno n. e propria q sensus e suppositus q affert ex Xpo subi factus fuisse Deumq falsum est, suppositus n. Xpi Dni semp fuit essaliter Deus et ita n. potest ei venire q sit factus Deus; si tn. sit haec sensus rone unionis hypostaticae humanitatis unitas fuisse Deo e pp. id n. videt is sensus ita proprie p illas afferri. Secus de hac ppe Deus factus e homo, quae proprissima e sicut haec, Verbum caro factum est, vide ejus explicat. sup. disp. 5 q 1 ad 2 et simili rone in alijs ejusm ppb sentiendum erit.

Ad ecce ostendit Durandus in 3o distinct. 5 q 2 hanc pp. Deus e homo, et hanc homo e Deus ee minus proprias quam istam Deus est homo, q hac e essalis n. autem de esta Dei ac homines, unde concludit magis proprias ee hanc locutionem Deus e humanatus quam istam Deus e homo: sed temere Durandus ita loquitur sa eodem sensus Eccle, h. n. magis sit idem praedicatum homo cum Po quam cum Deo, utraque tn. pp e aeque propria propter dicta q precedenti, ad proprietates n. pp n. tam attendit major inclusio predicati in subo quam q predicat verificet de subo importet q eius sufficienti distinctione nec sit identica, et cum ea identitate quae ad verites ppis affirmative requirit et sufficit, q e identitas habentis ut supra dicebamus.

Qua

Dico notanda sunt in hac q. 1° ea quae conveniunt esse divinae
prout est in omnibus personis divinis convenire etiam Verbo Divino
atque adeo Xpo D°. non vero ea quae conveniunt esse divinae praecise
prout est in Patre solo aut Spu Sancto, sic enim non dr Xpus
Dns generare neque esse Pater aut Spus Sanctus; bene tamen esse
ab aeterno, esse immensus &a. iuxta illud Pauli ad Hebreos 13;
Iesus Xpus heri, et hodie ipse et in saecula, scilicet tam a parte post
et a parte ante, et ipse Xpus Dns de se ait apud Ioannem, ante-
quam Abraham fieret ego sum; quae ratione suppositi verissima
est. Igitur de Xpo Dno ac proinde de illo hoe qui simul est Deus
absolute et in sensu specificativo recte praedicatur quidquid
praedicatur de Verbo tam in abstracto quam in concreto, v.g. Xpus
est filius naturalis Dei, est summa sapientia, est ipsa sapientia
ipsa aeternitas, ipsa essentia divina &a. ea vero quae sunt propria naturae
humanae non possunt praedicari in abstracto de Xpo Dno cum dis-
tinguantur realiter a supposito, v.g. Xpus est humanitas &a.
Dico 2°: cum Xpus Dns simul sit Deus et Homo, de illo pote-
runt ~~praedicari~~ simul praedicari divina et humana in concreto
ut Xpus est corporeus et incorporeus, mortalis et immortalis, aeter-
nus et temporalis, quae locutiones saepe reperiuntur in Patribus et
plures ponuntur in 6a synodo generali actione 11 tomo 3 conciliorum: hoc
3°: ~~Xpo~~ Xpus est divinitas et humanitas simul sumptae seu
unitae. vero est in sensu sit esse compositum constans ex natura divina
et humana unitis in una persona divina, secus reiiciendum erit.
Cuius vero S. Quintianus episcopus tomo 2° conciliorum pag. 229 apud
Mediolum in sua confessione damnat asserentes Xpum Dnm esse
Deum hominem contendit quidem esse Deus et homines, solus
damnat eam locutionem in eo sensu quo significet in Xpo
Dno humanitatem et divinitatem non esse distinctas naturas sed confusas

Haec vero propositio Christus inquantus homo est hypostasis seu persona, vera est si sensus sit naturam humanam in Christo Domino convenire esse in aliquo supposito. Falsa si sensus sit humanitatem convenire in Christo Domino proprias subsistentias creatas, in qua autem ma sit haec propositio Deus est homo, vide supra disputatione 5 quaestione 3.

Plura alia quae circa haec examinant hic ab interpretibus satis perspicua sunt, colligentur facile ex dictis et exemplo textu D. Thomae de alijs propositionibus ut Christus est persona humana diximus supra disputatione 5 quaestione 7. Porro de natura divina non dicuntur proprietates humanitatis eo quod non fuerit immediate unita illi. De hac vero propositione quae apud aliquos Patres reperit scilicet divinitas est incarnata, vide supra disputatione 5 quaestione et multa Vasquez hic disputatione 14 cap. 4o et quidem ita loquuntur Bernardus sermone 1o de paschate, Venerat ad nos calceata majestas, divinitas incarnata, Athanasius et Cyrillus & hi dum addant Verbi scilicet divinitas seu natura Verbi incarnata est, qui modus loquendi securior est. certe S. Thomas hic quaestione articulo 1o ad 3ium predictas propositiones non rejicit et summo ea non contendat immediate unitas fuisse divinitatis humanitati concedi poterit.

Haec vero propositio divinitas est nata, passa, et mortua, crucifixa, &c admittant a Fernando Diachono in epistola ad Anatholium, nec repugnare videat Fulgentius in responsione ad quaestionem 2am Fernandi & addat explicatur scilicet Divinitas Christi in carnem crucifixa est Ita non tamen deberet admitti similes propositiones ut tollatur suspicio errorum, quia signare videntur divinitatem fuisse principium finale quo harum actionum seu effectuum, quod est hereticum, vide supra disputatione 3a quaestione 12 sectione 1a no 6, et ideo S. Thomas opusculo 1o contra errores Graecorum similia Patrum interpretatur et ad verum et catholicum sensum reducit.

Q.o 3.

1. Xpus Dominus sit unus an duo. Q

Cum Xpus D.ns ut talis sit ens aliqua ejus unitas seu negatio divisionis, diversitatis, et multiplicationis convenit necesse est cum unitas sit passio entis. Igitur inprimis non potest negari de aliquid unus unitate compositionis substantialis seu unitate suppositi ut dicitur in symbolo Athanasii, qui licet Deus sit et homo non duo tamen sed unus est Xpus. Et in symbolo missae; Credo in unum Deum Iesum Xpum, unitas non omnis simplex omnis compositionis expers soli divinae esse proprietas est.

An autem Xpus D.ns simul possit dici plura propter pluralitatem naturarum difficultas est. Et quidem 6a synodus generalis act. 11a ait, ille sumitur simul unus et duo, unus quidem secundum substantiam unicam personam, duo vero secundum ipsas naturas atque naturales earum proprietates. Ad hoc tamen non est dicendum absolute duo ut docet S. Thomas hic q. 17 art. 1o et bene probat Vasq. disp. 70 cap. 3o quia talis loquendi forma videtur pluralitatem suppositorum in Xpo D.no et removere unionem substantialem, praesertim cum neque tenere quare exercet dualitatem et pluralitatem non praedicentur utraque in abstracto de Xpo D.no, natura non humana non potest praedicari in abstracto de illo ut supra diximus. Est ergo Xpus D.ns unus et unus absolute (seu Dominus absolute est unus et unus licet communiter ex [illegible] vel aliter distinctis) duo autem aut plura non nisi cum additio ut loquitur 6a synodus scilicet secundum naturas.

Et illud moveri potest an Xpus D.ns possit dici alius et alius aut aliud et aliud: et quidem in genere masculino hoc relativum diversitatis absolute appellat supposita personas

et ideo in Trinit. dr Pater aliq a Filio: in gre tn neu-
tro appelat n solu sup. personas sed et sup nas, ideo
n scebit in divinis Patrem ee aliud a Filio. Joan.
10; Ego et Pater unus sumus h n unus. in repraesenti:
in primis Xpus Dns n potest dici alius et alius, q in illo
n dant plures personae. sed neq absolute aliud et aliud
ut monet D. Thos hic art. 1o ad 1us q a h sint diversae
nae in illo, eadem tn e persona, cus additio tn scitu e aliud
et aliud im nas admitti posset, quo pacto n semel lo-
quunt PP.es apud Medinas hic, Vasq. citatus n ia...
3o convenendit servata propriet. sermonis dici posse Xpum
ee aliud et aliud sine additio sicut et ee utrumq et ee
hoc et illud, cus ita Loquant aliqui PP.es referri pos-
sit ad nas solas: certe in hac re dum constet de veritate
n multus de vocib. litigandus; servari tn debet cos mus
loquendi ut tollat ois suspicio erroris, piaeq interpretan-
da PP.us testimonia si alicubi dissentire videant.
Idem stingit in ijs propositionib. Xpus e totus homo, n aut
totus s. totaliter, vide sup. disp. 5a q. 1 q a h, totus de-
nottat n dari duas personas unas quae sit homo, ali-
amque sit Deus, totus vo notat ibi ee nas humanas...
Hic et vere ilr hae pps. Totus Xpus e ubiq. n aut totus
q ratione psonae solu e ubiq, n ratione humanit.s. Totus Xpus
fuit semp, totus Xpus fuit ab aeterno; in triduo totus fuit
in sepulchro; Totus apud inferos, n vo totus q a ratione per-
sonae verificant eae locutiones n vo ratione humanit.s, in eo
qs sensu in 6a synodo act. 11a dr totus Deus et totus homo,
idemq erit in alijs ejusmodi pp.bus.

R. dices quia in Trinit. dant. tres personae et una na. Deus absolute et proprie dr. Trinus et unus, ergo similiter quia in Xpo Domino dat. una persona et duae nae. absolute dicet. unus et duo aut plura. R. cum in Trinit. plures p̄- sonae ... n. faciant unus suppositus aut compositus, absolu-

et ideo in Trinit. dr Pater alius a Filio: in gre tn neu=
tro appellat. n̄ solu sup. personas sed etiam sup. nas, ideo
n̄ scebit in divinis Patrem ee aliud a Filio. Joan.
10; Ego et Pater unum sumus. h n̄ ing in [illegible]
in primis Xpus D.ns n̄ potest dici alius et alius, q in illo
n̄ dant plures personę. sed neq absolute aliud et aliud
ut monet D. Thos hic art. 1o ad 1us. q a h sint diversę
nę in illo, eadem tn ę persona, cuius additio tn sitz ę aliud
et aliud in nas admitti posset, quo pacto n̄ semel lo=
quunt PP.es apud Medinas hic, Vasq. citatus n̄ [illegible]
3o conveniet servata propriet. sermonis dici posse Xpum
ee aliud et aliud sine additio sicut et ee utrumq et ee
hoc et illud, cuius ita Loquant aliqui PP.es referriq poi=
sit ad nas solas: certe in hac re dum constat de veritate
n̄ multus de vocibus litigandus, servari tn debet cōis mos
loquendi ut tollat ōis suspicio erroris, pieq interpretan=
da PP.ius testimonia si alicubi dissentire videant.
Idem stinget in ijs propositionibus Xpus ę totus homo, n̄ aūt
totus .i. totaliter, vide sup. disp. 5 q. 1 q. h totus de=
notat n̄ dari duas personas unas que sit homo, ali=
amque sit Deus, totus v̄o notat ibi ee nas humanas [illegible];
sic est vere sit hę ppes. Totus Xpus ę ubiq n̄ aūt totum
q. rone psonę solu ę ubiq, n̄ rone humanit.s; Totus Xpus
fuit semp, totus Xpus fuit ab aeterno; in triduo [illegible] fuit
in sepulchro; Totus apud inferos, n̄ v̄o totum q a rone per=
sonę verificant eę locutiones n̄ v̄o rone humanit.s; in eo
etiam sensu in 6a synodo act. 11a dr totus Deus et totus ho,
idemq erit in alijs ejusmi ppibus.

Et

Ad 3um dices quia in Trinitate dantur tres personae et una natura, Deus absolute et proprie dicitur Trinus et unus, ergo similiter quia in Christo Domino datur una persona et duae naturae absolute dicetur unus et duo aut plura. Respondetur cum in Trinitate plures personae, totaque non faciant unum suppositum aut compositum, absolute dicitur Deus unus et Trinus, at vero omnia quae dantur in Christo Domino absolute faciunt unum compositum et unam personam compositam, supra disputatione 4a quaestione 2a, et ita non debet dici absolute duo vel plura quia id notat divisionem repugnantem perfectioni compositi. Ita ferme respondet Vasquez citatus. Qua autem ratione in Christo Domino dicantur esse tres substantiae et una persona ex Bernardo vide supra disputatione 1a quaestione 1a et disputatione 5a § 5a.

Quaestio 4a.

Utrum in Christo Domino detur unum esse existentiae, an potius humanitas existat per propriam existentiam creatam?

In Christo Domino dari unicam indivisibilem existentiam divinam per quam totaliter existat ejus humanitas, docent plures Thomistae hic ad articulum 2um quaestionis 17, Cajetanus, Alexander, Cabrera et alij existimantes eam esse sententiam D. Thomae; illam acriter defendit Ioannes Vincentius relectione de gratia Christi quaestione 1a a pagina 898; fundamenta hujus sententiae sunt 1o plura Patrum testimonia asserentia humanitatem Christi Domini non existere in semetipsa sed in Verbo, ut loquitur Sophronius in 6a synodo actione 11a, consonatque Damascenus Lib. 3o fidei cap. 22 ubi ait, humanitatem seu carnem in Verbo habuisse

existentias. Alij PP.es asserunt non prius fuisse creatas et postea assumptas, sed ut ipsa assumptione crearet nullum fuisse intervallum inter initium carnis et adventum majestatis, et alia ejusmodi.

2.us e. q. si humanitas Xpi Dni existeret per existentias sibi proprias et naturalem sequeretur q. B. Virgo non esset fraliter Dei mater, q. e hereticum. Pbr q.a prius hna quam assumeret existeret in re ex vi actionis generativae Bae Virginis et ita solum esset mater humanitatis B.a Virgo non v.o Dei hominis, q. fundamentum tantum facit Vincentius ut pag. 916 asserat oppositam sam nisi videret authoritate gravium Theologorum muniri, se existimaturus improbabilem et parum fidei consentaneam.

3.us e ex opposita sa sequi gravia inconvenientia videlicet in Xpo Dno dari duplex esse, unum creatum et alterum increatum; humanitatem existere in re ipsa et non in Verbo; unionem humanitatis cum Verbo non esse substantialem sed accidentalem, q.a ex communi axiomate Theologorum cum D. Tha 3.a p.te q. 2.a art. 3.o ad 2.us, quidquid advenit enti completo advenit illi accidentaliter nisi trahatur ad idem esse.

4.us fundamentum sumit ex prijs metaphysicae, q. scilicet ex com. prologium ex pluribus entibus in actu non potest fieri unum per se; q. existentia creata distinguitur realiter ab essentia creata, et ita potest Deus illas separare ab essentia humanitatis; q. existentia propria naturae substantialis non e distincta ab ipsius subsistentia: cum ergo in humanitate Xpi Dni non detur propria subsistentia, neque dabitur propria existentia; q. existentia cujusvis substantiae sequitur proprium suppositum et est pro-

pri-

prius actu illius. his fundamentis adeo innititur Thomistae ut Vasq. 1 p. te q. 4 art. 2 oppositas sas. reputet plusquam falsas et non tutas, et Cabrera n. 8 vix aliquid probabilitatis illi [illegible]; quas tamen sit veritati consona, ex dicendis patebit.

Sit 1a cc. humanitas Xpi Dni existit fraliter per existentias creatas proprias et non per existentias increatas Verbi; imo nec per illam existere potuit. cc quoad utramque partes sequuntur de illis qui asserunt existentias non distingui realiter ab essaen creaturis; quos retulimus in metaphca ubi late etiam diximus eam veritatem quae hic repetenda non erunt. Quod ad proprias tamen attinet ita sentiunt Valen. Suar. Vasq. et alij Recentiores communiter hic. Pbr cc quoad 2am partem ex quo a fortiori constabit 1a, quia implicat aliquid produci quin producatur ejus existentia hoc non ipsius e producere aliquid, producere scilicet ejus existentias seu ponere extra causas, sed non potest uniri Deo humanitas nisi producatur, ut patet, quia non potest uniri nisi habeat proprias existentias, quia non rone essentiae humanitatis ponet extra causas per existentias Verbi, cum ea non producatur; immo jam non esset aliquid quod evaret saltem productum, nec essentia ut essentia, quia ut sic nec generabilis e nec corruptibilis; non essentia ut existens, quia existentia est divina, nihil quod e quod tunc producat, quia implicat hoem ee actu in re et non here suam existentias creatas. quae ro procedit etiam si supponat existentias distingui realiter ab essentia in creaturis, adhuc non existentiae deberent multiplicari realiter pro multiplicatione essarum, nec unio potest mediare inter duo extrema nisi supponat utrumque here suas existentias peculiarem in qua recipiat unionem; quod adhuc in unione hypostatica verum est, quae cum non possit subjectari in existentia Verbi, debet dari existentia creata ex parte humanitatis

in qua subjiceret; sicut ergo impossibile est creaturas ubicari formaliter per Ubi divinum, aut intelligere formaliter per intellectiones divinas, ita et existere formaliter per existentias divinas. vide supra disp. 6ª q. 1ª.

Sit 2ª conclusio. Etsi concederetur potuisse humanitatem existere per existentiam increatam Verbi, non est dicendum de facto id ita contingere. ita sentit Albertinus 1º 2º q. 10 theologica conclusio 10 corollarius 3us ex praedicamento ubi, ubi cum in 1ª conclusione dixerit non repugnare humanitatem assumptam a Verbo potuisse carere propria existentia creata et assumi ad existendum existentia divina (supponit non essentias et existentias in creaturis distingui actualiter a parte rei, quod docuerat supra disp. 2ª q. 1ª conclusione 1ª) infra subdit de facto existere existentia propria creata et non existentia divina sive absoluta sive relativa Verbi. Probatur ratione quia quidquid sit de possibili urgentissima fundamenta dantur ad existimandum ita contigisse, 1º quia id conformius est doctrinae Conciliorum, cum enim in Toletano 11 in confessione fidei asseratur Verbum non suscepisse humanitatem in aliquo quod sit commune Trinitati sed solum in eo quod est proprium Filij, et in 6ª synodo act. 3ª dicatur quod Pater et Spiritus Sanctus non communicant in assumptione humanitatis nisi tamen benignissimam voluntatem efficiendo sola unionem, sequitur humanitatem non existere per existentias divinas quia haec unica est absoluta et communis tribus personis ut communiter docent ipsi Thomistae Cajet. Banes et alij. Loter quod probat Cabrera 3ª parte q. 2ª art. 2º disp. 3ª 3 Suarez tomo 2º in 3ªs partes q. disp. 11 sect. 2ª ponentem in Deo praeter existentias absolutas tres relativas, et ita jam humanitas unita esset et assumpta in aliquo communi tribus personis quod dici non potest; et si diceret immediate existere per existentias relativam Verbi ponendo eas distinctas ab

exi-

existentia absoluta, de quo modo in principio, sane sicut natura divina non potest existere per solas existentias relativas, sed requirit etiam absolutam, ita humanitas deberet existere etiam per existentias absolutas, quod falsum est.

Deinde in 6ª synodo generali actione 4ª in epistola Agatonis, et actione 11 in epistola Sophronii, et alibi saepe dicitur Verbum assumpsisse naturam humanam in singulari perfectam et integram cum suis partibus et proprietatibus naturalibus, quomodo id verum est si assumpta est sine propria existentia quae illas solet in esse complere! Item eadem 6ª synodo etiam dicitur in Christo Domino esse omnia duplicia quae ad naturas pertinet: quare id verum est si in Christo Domino quaelibet natura non habeat proprias existentias. Accedit quod omnia concilia uniformiter clamant unionem naturae humanae cum Verbo factam fuisse solum in persona ut patet in concilio 1º Calcedonensi et aliis, sua Eiranius disputatione 6ª quod sine dubio non ita proprie verificatur si humanitas existat per existentias Verbi, cum non debeat dici existentias esse idem cum subsistentia ut in metaphysica late ostendimus. Denique Patres passim docent animam Christi Domini creatam fuisse a Deo eo modo quo atque aliorum hominum ut docet Augustinus epistola 19 ad Evodium, Leo, Hieronymus, Ruphinus et alii vide Suarez disputatione 8 sectione 1ª, quae doctrina non bene salvatur nisi dicatur habere suas proprias existentias creatam.

Accedunt etiam aliae veritates huius mysterii quae sine ista doctrina vix aut nimis difficulter intelligi possunt, quod scilicet humanitas Christi Domini efficienter producta fuerit a tota Trinitate, genita ex Beata Virgine, et efficienter servetur a Deo, quomodo id intelligibile est nisi detur existentia quae producatur a tota Trinitate et generetur a Beata Virgine. Addatur humanitas

Xpi Dni conservari potest separata a Verbo ut docet D. Thom. in 3° distinct. 5ª q. 1ª art. 3° ad 3um, et distinct. 6 q. 1ª questiuncula 3ª art. 2° ad 5um, et plures Thomistae nulla facta mensione existentiae creatae quae de novo addatur; signum ergo est praeter existentiam Verbi habere proprias existentias creatas. Denique cum Xpus Dnus quatenus homo fuerit vere mortuus est de fide et ex supra dictis disp. 3ª § 4, non apparet quomodo id verum sit nisi dicatur corruptas fuisse in illo aliquam existentias creatas unionis inter animas et corpus; cum n. mors sit transitus de esse ad non esse, nequit dari sine destructione alicujus existentiae; ergo in Xpo praeter existentias increatas concedenda est aliqua existentia creata quae destrui potuerit.

Magis quod adhuc haec urgent adversarios quia plures ex Thomistis inter quos est Vincentius relect. de gratia Xpi q. 1ª pag. 913 cum aliis fatent non repugnare humanitatem cum propria existentia creata assumi a Verbo: qua doctrina admissa et omnia eorum argumenta majori ex parte corruunt, et nostrae concl. vis auget; si n. id posse est, eo dato magis congrue salvatur doctrina conciliorum, PP. et Theologorum, sane immerito id ita contigisse negatur. Omitto alias probationes leviores hujus concl. quae in Doctoribus passim occurrent, et supponunt existentiam non distingui realiter ab essentia, in re n. tanti momenti non libet probationes ita pendentem ponere a principiis phylosophiae licet probabilissimis non tamen certis.

Ad fundamenta oppositae sententiae Rndetur ad 1um, scilicet ad PP. qui volunt humanitatem Xpi Dni non existere in se hoc est per se et supposito creato sed in Verbo per quod reddit per se existens positive. Ita Rndent communiter Doctores nostrae sententiae, Vasquez disp. 71 citata cap. 3°, Rndet ex greco in testimonio Sophronii sensus

ee. humanitas habere unas in Verbo et cum Verbo subsistentias: alij PP. scilicet volunt non prius tempore neque prioritate ut intendebat Paulus Samosatenus stetisse humanitatem quam assumeretur à Verbo.

Ad 2um Dr ex dictis sup.a disp. 5 q. 2 a. 2 et disp. 8 q. 3 constat B. Virginem ex eo proprie dici matrem Dei quia non prius tempore extitit humanitas quas assumpta fuit à Verbo, et cum tres graphonis non sit humanitas sed hic homo, humanitasque non facta sit in se sed in Verbo, ideo Dr Verbum seu Deus generari à B. Virgine. quae solutio colligitur ex D. Thoma 3a p. q. 35 art. 4o, unde existentia et assumptio talis humanitatis habent inter se mutuas dependentias et prioritates à quo cum neque possit intelligi assumpta nisi supponatur existens; neque existens compleri et per se nisi ut assumpta, si autem prius tempore stetisset humanitas quas assumeret, non esset B.a Virgo mater Dei. vide dicta loco citato.

Ad 3um Dr: ex dictis q. praecedenti constat Christus Dominus absolute habere unus esse atque adeo unus existere, et hoc de increatus quia hae locutiones appelant sup.a suppositum et esse completus: cum addito tamen dici potest habere duplex esse et duplex existere secundum diversas naturas, alterum creatum et alterum increatum; ex quo non sequitur humanitatem existere in se ipsa cum vere substantialiter à Verbo, neque unionem de accidentalem quia Verbum non advenit ut omnino complens integre substantialiter cum careat propria subsistentia. Ad 4um Dr ex duobus entibus in actu idest omnino completis non fit unum per se, bene tamen si alterum non supponatur suo completus, et sic se habet humanitas, ut nuper dicebamus. alia tamen propria quae in oppositum supponunt scilicet existentias in creaturis dis=

tingui realiter à creaturis, posse separari ab illa, n. distin-
gui à subsistentia, falsa ee ostendimus in metaphª; sed
neq. ab illis pendet probatio hujq. Sed ut in superioribq. vidimq.
Ultimo inquiri potest quenam sit mens S. Thæ in hac qᵗᵉ.
Rᵛ inprimis, Paludanus egregius Thomista in 3º distinᵗ 6ª
qᵉ 3ª Suar. dispᵉ 36 sectᵉ 2ª, Vasqq. citatq. cap. 3º nº 26, Al-
bertinq. et alij existimant n. asseruisse S. Thas humanitᵉᵐ
Xpi Dni existere pp. existentiam Verbi; cum expresse q. de unio-
ne Verbi incarnati art. 4º sedat humanitᵉᵐ Xpi Dni exis-
tentiam distinctam ab existentia Verbi, sic. n. ait, sicut Xpus
é unus simpliciter propter unitatem suppositi, et duo
sᵐ quid propter duas nras, ita hᵗ unus ee simpliciter
propter unum ee æternum æterni suppositi, est autᵉ et
aliud ee hujus suppositi n. in quantum é æternus s.
in quantum é temporaliter homo factus; neq. hæc ver-
ba unquam retractavit quidquid velit Cajet. hic q. 17
art. 2º § ad 3ᵃ autᵉ. Sᵗ q. docet D. Thas ex per-
sona Verbi et humanitᵉ constitui unum ppo rius substale
et per se subsistens; atq. adeo humanitᵉᵐ n. afferre Xpo
Dno novum ee substale completum, n. tñ negat partiales
existentias extremorum hujus compositi. Addit Alber-
tinq. D. Thas cum asserit in Xpo Dno ee tñ unum ee
voluisse sᵗ ee duo sᵐ existentias, ee unum tñ ens
per se propter unitatem suppositi.

Disputatº 2ª.

De conditionibq. humanitᵗˢ quas assumpsit Verbum divinum, ubi de defectibq. aiæ et corporis.

Ha

Materia huius disputationis examinatur a D. Thoma q. 14 et 15 ubi docet quos defectus animae et corporis de facto Verbum assumpserit, quos non assumpserit neque assumere potuerit.

Cap. 1.
De defectibus corporis a Xpo Domino assumptis.

Certum est ex fide Xpum Dominum assumpsisse verum corpus passibile et non solum apparenter sed vere subiectum fuisse defectibus seu penalitatibus corporis nempe doloribus, cruciatibus, morti &c. pro quo vide plura scripturae et Patrum testimonia apud Suar. hic disp. 32 sect. 2a, sed hi defectus alii sunt macti 1o seu habitualiter ut passibilitas et mortalitas quae in eo consistunt quod habuerit corpus ita dispositum ut naturaliter potuerit pati et mori, atque adeo pro eo statu habuerit negationem illius doni quod conceditur corporibus gloriosis et appellatur impassibilitas. Ad hos defectus habituales reduci potest indigentia allimenti et aliarum rerum quae sunt necessariae ad naturalem conservationem vitae mortalis. Deinde habuit etiam gravitatem naturalem corpori terrestri (licet in utero Virginis miraculose non gravitaverit, negatio prolis erat onerosa, vide Salmeron t. 3o de Infantia Salvatoris tract. 33, et Suar. t. 2o in 3am partem disp. 3a) etiam tunc non habuerit donum agilitatis quod est proprium corporis gloriosi; quod autem Matthei 14 ambulaverit super aquas maris, miraculose factum est, vel sublevando miraculose pondus corporis efficientia, vel sistendo aquas ne difluerent et deinde verum solidatem praeberent, sic etiam quando ambulavit

Super aquas. ibidem.

Dico quod attinet ad defectus non habituales sed transeuntes contraxisse varios ejusmodi habuisse. Inprimis, esurivit Matthei 4°, post jejunium 40 dierum, sitivit Ioan. 19 cum dixit Sitio; habuit fatigationem corporis Ioan. 4°. fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. Deinde certum est potuisse molestias ex calore, frigore et alijs injurijs temporis cum habuerit corpus passibile nec ullo fuerit miraculo ad vitandas easque incommoditates, sic etiam causa libera infligente passus est dolores, cruciatus etc. per singula membra et per omnes sensus de quo multa Suarez to 2° in 3am partem a disp. 34 usque ad 37. Igitur Xpus Dominus in gratia loquendo assumpsit eos defectus habituales et transeuntes non humanae generis communiter comitantur naturam humanam passibilem et mortalem et non important defectus gratiae aut sciae aut aliquas indecentias quas Damascenus lib. 1° fidei cap. 14 et alij appellant naturales innocuas seu indetractabiles passiones, ideoque congruus illis fuit ad nostrum finem redemptionis generis humani. Cum vero Hilarius Lib. 10 de Trinit. fere ad medium ait Xpus Dominus non habuisse naturam ad dolendum et virtutem corporis sine sensu penae vimque in se desevientis excepisse, intelligi debet ex explicatione Magistri in 3° distinctione 15 ita ut solum velit non habuisse eam et meritum doloris et penae sicut habent alij homines nempe peccatum: Vasquez disp. 10 cap. 1° late examinat mentem Hilarij, Claudius Mammertus episcopus Viennensis gallicanus lib. 2° de statu animae cap. 10, habetur To. 5° Bibliothecae, fatetur Hilarius in eo errasse quod senserit Xpus Dominus non senserit dolores, sentiuntque Maldonatus, Bellar. Salmeron

et alij apud Vasq. citatus qui tn refert D. Thomas et plures asserentes Hilarius eius errorem retractasse; Guillermus Parisiensis ait se vidisse et legisse librum retractationis.
3° hinc sequitur habuisse integritatem et optimas proportionem ac compositionem membrorum sine mutilatione monstrositate et deformitate sed potius eius summa pulchritudine quae decebat virum gravissimum filium pulcherrimae Virginis perfectissima conceptione et fratione, Spiritus Sancti virtute genitus. Cujus corporis descriptionem vide apud Nicephorus lib. 1° historiae cap. ultimo ex Iosepho, idque communiter Patres colligunt ex illo psalmi 44, speciosus forma prae filijs hominum, licet etiam de pulchritudine spirituali possit intelligi (ubi rejiciendus est Michael de Medina qui libro 2° de recta in Deum fide cap. 7° negavit corporalem pulchritudinem Christi Domini quia ea, inquit, faeminei animi indicium est, sed immerito a communi sententia Patrum et totius Ecclesiae recessit, cum etiam detur pulchritudo propria viro gravissimo, minusque decens sit assumpsisse corpus deforme et quod potius homines suo aspectu a se retraheret quam alliceret, unde ait Bernar. sermone 1° de omnibus Sanctis loquens de Christo Domino, adhaerebant ei aspectu illius delectati, cujus nimirum vox suavis et facies ejus decora. Testimonia vero Scripturae et Patrum quae oppositum docere videntur loquuntur de Christo Domino in passione quale est illud Isaiae 53. quasi vidimus eum quasi leprosum etc. non est species ei neque decor. 4°.
Habuit quoque perfectissimum et pulcherrimum corpus saltem de potentia ordinaria creabile, immo alij addunt et de potentia absoluta, quod ni ita apprrobo, vide supra disputatione 10 quaestione 1 et 1a in fine de ejus intellectu; certe sicut in alijs majoris momenti non habuit semper perfectiones physicas possibiles de potentia absoluta v.g.

in intensione gr̃ie habitualis et aliis ejusmi, nec p̃inis perfectionibus corporeis habuisse oportuit.

4º sic etiã nunquã habuit ægritudines aut morbos, oppositumq̃ ẽ temerarium, vide Suar. hic disp. 32 sect. 3 a reddit rõnem D. Thos qª 14 art. 4º q̃a morbi n̄ oriuntur nisi vel ex imperfecta corporis formatione vel ex aliqua immoderatione in cibo et potu aut ex alia simili ca, quæ a Xpo Dno longe abfuerunt, unde merito reprehendit Adrianus in concilio francofor. q. Xpũs Dus appellaverit se protum vide Suar. hic disp. 44 sect. 1 § 3 responsio. et licet aliqñ habuerit aliquas intemperies qualem ex vehementi calore, frigore aut aliis ejusmi occasionibus et ex percussione flã, eatñ intemperies n̄ ẽ proprie morbus nec ægritudo ut constat ex cõi mõ loquendi, secus oẽs qui tormentis necant dicerent morbo mori. morbus ẽ proprie ẽ illa intemperies quæ ex humorũ corruptione, infectione vel putredine habitualiter radicat et p̄ se iº lædit operationes, de quo multa Galenus in libris de dria morbor. Neq̃ in Xpo Dno in ea parte dari poterat defectus debitæ providentiæ ad vitandas cas extrinsecas morborũ. quod si Xpũs Dns morte violenta n̄ fuisset mortuus, tandem senio, confecta naliter moreret, nec sic ẽet proprie morbus. Vide multa de his apud Suar. citatus et Vasq. in explicat. art. 4 qis 14 et disp. 60 cap. 3º.

5º ex dictis sequit Xpus Dus habuisse determinatam quantitatem et extensionem localem quæ naliter debet corpori humano; et sequenter habuit determinatus ubi extentus quo ẽet circumscriptive in tanto aut tanto loco proportionato: atq̃ ita definit in 6ª synodo grali act. 11 et in 7ª actione 6ª et 7ª, et in Lateran. sub Martino

no: contrad. c. canone 4° Xpus D.us ee circumscriptus corpore, seu s.m humanit.em unde rejiciendae heresis asserentium Xpus D.us n. solu quatenus Deus sed et quatenus ho ee ubiq. ita ut hec omnipresentia seu ubiquitas fue= rit cõicata ipsi humanit.i; ideoq. ij heretici appellati sunt Ubiquetarij quos late refferunt et impugnant Bellar. lib. 3° de Incarnat.e, Suar. hic disp.e 32 q. 4.a Vualterius de triplici cœna agni cœna 3.a cap. 25. cum v.o movet locali= ter humanitas n. movet Verbum q. rone sue immensit.is supponit presens oi loco in quem moveri potest humanitas, quare attributus immensit.is sicut neq. alia ejusmi non fuere cõicata humanit.i, de quo alibi: vide sup.a disp. q.e 3.a initio.

Dices: Xpus D.ns hos defectus corporis assumpserit volunta= rie aut libere an v.o necessario diverso mo loquuntur PP.es et DD. ad diversas considerationes. igit si illi effec= tus compararent respu volunt.is divinae oio sunt liberi et volun= tarij; potuit n. Xpus D.ns assumere carnem impassibilem; si respu etz voluntatis humanae absolute erant liberi quatenus absolute poterat eos n. acceptare, si v. autz necessarij ex sup= positione quatenus supposito q. Xpus D.ns habuit carnem passibilem nec decrevit impedire cas inferentes eos defectus naliter consequebant; nec voluntas humana Xpi D.ni poterat p. vires nales impedire ne ab agente nali applicato reci= peret passionem v.g. ne ab igne approximato calefieret, aut dolorem sentiret flagellis &a. Docent autz Theologi cum D. Tha hic q.e 14. art. 3° n. ee asserendum Xpum D.um contraxisse predictos defectus seu personalit.es corporis cum n. habuerit illos ex debito peccati q. contraxerit aut contrahere debuerit

Q.ᵒ 2.ª

Q. in Xpo Domino fuerit aut esse potuerit peccatum aut fomes peccati? ~

Ex dictis sup.ª disp.ᵉ 11 q.ᵉ 3.ª constat omnimodam im̄peccabilit.ᵉˢ convenire Xpo D.no etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam: constat etiam ex disp.ᵉ 1.ª q.ᵉ 6.ª quo pacto n. fuerit obnoxius peccato originali, ideoque dr Xpus D.ns fuisse in Adamo seu descendere ab Adamo sm corpulentam substantiam, n. autem sm seminalem rones, q.ª licet habuerit carnem et ossa que mediante B.ª Virgine et alijs progenitoribus derivata sunt ab Adamo; n. tn fuit in ejus conceptione semen virile rone cujus Adami posteris coicat culpa originalis. ~

Sed neque ea rone potuit in eo esse peccatum, quatenus scilicet potuerit assumere naturas infectas ante peccato Adamique illud sit, nisi q.ª cum ipsa unio hypostatica sit formaliter gratia sanctificans habens secus adjunctam filiationem Dei naturalem, n. poterit n. expellere peccatum quidquid sit de gratia habituali accidentali, vide sup.ª disp.ᵉ 9 q.ᵉ 2.ª et disp.ᵉ 11 q.ᵉ 3 sect.ᵉ 2.ª, sane que tale peccatum Deo tribueret saltem tanquam causae morali conservanti.

Dices, si Verbum assumeret naturam ignis n. teneret illum impedire ne combureret domus pauperis aut assumeret hoc ergo nec tenet impedire suas humanitates ne eliciat actus pravos. Confir. q.ª si Angelus assumeret naturas humanas n. teneret illius actus pravos impedire ergo neque Verbum. R.º combustionis ex se n. e intrinsece mala et ita etiam si Deus illi esset unitus n. teneret eas impedire cum ex alio capite ipse sit supremus D.ns omnium, secus v.º e in praesenti quia peccata n. sunt intrinsece

mala

mala ex se quorum Deus in nullo eventu potest esse aliqua ratione author.

Ad confirmat. R. in ea hypotesi Angelus teneretur quantum posset dirigere naturas assumptas, atque adeo illi tribuerentur peccata humanitatis quae posset impedire, non tamen ea quae non posset impedire quia non haberet plenam potestatem super illas sicut habet Verbum. Dices in hoc casu rationalis tenetur regere inferiorem quia in illo subjectatur una persona formaliter libera nempe voluntas, at in composito ubi esset duplex voluntas formaliter libera non est eadem ratio. R. non provenit praecise ex eo obligatio regiminis sed ex eo quod omnes esse personae pertineant ad idem suppositum: sic etiam superior tenetur impedire in subditis peccata quae commode potest pro ratione sui officij et tamen habent suas peculiares voluntates liberas.

Atque haec impeccabilitas Christi Domini non est sicut in alijs justis qui licet non possint simul ponere cum gratia sanctificante culpam mortalem, tamen possunt pro libito gratias a se excludere et ita admittere peccatum, Christus autem Dominus nequaquam potest a se excludere unionem hypostaticam nec visionem beatam quae ex se incorruptibilis est, nec gratiam sanctificantem quae naturaliter petit comitari unionem hypostaticam sicut lux solem ex suo genere: et ita nulla via dari poterat locus peccato in Christo Domino. V. de his vide plura loco citato.

Circa 2. partem ad 2. quaestionem supponendum est fomitem peccati sumptum in actu considerari esse ipsum appetitum sensitivum proxime aptum ad eliciendum actum quo ferat ad sensibile contrarium rationi contrarium ita ut sequatur rationem praeveniat et ad peccandum incitet voluntatem: in actu 2.º autem esse hunc talem actum appetitus. Igitur D. Thomas hic quaestione 15 et cum eo communis sententia statuit tanquam certum

in Xpo Dno n. fuisse fomitem peccati neque in actu 2o neque in actu 1o quia utrumque dicit inordinationem quae licet non sit formaliter peccatum est tamen effectus peccati originalis, magisque apta ut in ea peccati actualis flamma accendatur accedente consensu rationis, ideoque dicitur fomes peccati, de quo vide Vasq. 1a 2ae disp. 106 et 132. atque adeo indecentias dicit maximas respectu Xpi Dni in quo nec dabatur motus rationem praeveniens, cum semper esset in summa advertentia, nec motio inordinata alicujus potentiae, cum eae omnes sub Verbi regimine continerentur. atque hoc intendunt PPes cum asserunt in Xpo Dno n. fuisse motus inordinatos, id est omnes illius actiones fuisse cum rationis et voluntatis consensu; ita Augus. lib. de correct. et gratia cap. 11 et alibi saepe. Damascenus lib. 3o de fide cap. 20 et 23, Leo papa epla 11a, pluresque alij apud Suar. Valentiam et Vasq. hic.

Duo tamen restant examinanda; 1us est unde proveniret appetitui sensitivo Xpi Dni ea ordinatio. Respondet D. Thomas quaestione 15 art. 4o provenire a perfectissimis virtutibus quae appetitus ordinabat ad obediendum rationi et non amandum aliquid illicitum. Vasq. etiam peculiari Dei protectioni id attribuit. Addendum tamen est specialem qualitatem supernaturalem corpoream ad id deservisse, cum ea non sit impossibilis de quo alibi; eaque ratione perfectiori modo causat ille effectus in Xpo Dno, facilius intelligitur similes qualitates ab unione hypostatica resultasse. de quo sup. disp. 9a.

2us est an saltem potuerit esse in Xpo Dno fomes peccati. affirmat Vasq. disp. 61 cap. 3o, quia non invenit unde necessario proveniat Verbo obligatio reprimendi in natura humana assumpta tales motus, sicut enim potuit assumere naturam bruti, ita inquit naturam humanam cum hjs motibus inordi=

naris

natis, tuncque nulla esset culpa nihilque indecens si Deus ita faceret. haec ille. Quod sane immerito ita loquitur Vasquez quia non fomes peccati praecisse prout dicit actus particulares qui ex se non sunt intrinsece mali v.g. amor conjugij et alia ejusmodi potuerit de potentia absoluta esse in Christo Domino, quod non videtur improbabile, tamen quoad actus intrinsece malos v.g. inclinat ad mentiendum, ad odio habendum Deum &c. nulla ratione in illo potuit esse, quia licet ij actus non sint in se formaliter peccatum nisi accedat consensus rationis, sunt tamen intrinsece mali et inhonesti, ergo quos Verbum tenebatur sine dubio expellere a natura humana assumpta cum ita facile posset et ex alio capite nequeat esse in ea particularis corpus sicut nec actus aut habitus erroris.

Ultimo nota quod fomitem peccati ligari, quod potest extingui. Primus fit per solam Dei protectionem ut fuit in Baptista, Jeremia et alijs ejusmodi. Secundus fit per qualitatem supernaturalem intrinsecam quae primus habitus ipsius appetitus sensitivi est in sola boni rationi conformia inclinet ita ut nulla inter eas possit dissentio esse; et hic modus perfectior est, fuitque in Christo Domino et Beata Virgine, de quo Suarez tomo 2° in 3am partem disputatione 4a sectione 5a, et Morales in Matthaeum lib. 3° tract. 3° n° 17. Id sane in Christo Domino non dicitur proprie extinctus fomes peccati quia nulla ratione in eo fuit accensus neque per debitum remotum peccati Originalis ut contigit in Beata Virgine, verum de his alibi.

Quaestio 3a

Utrum in Christo Domino fuerint passiones appetitus sensitivi concupiscibilis et irascibilis?

Longas de hac re tractationes aliqui huc interserunt; nos rem majori ex parte philosophicam nec multum difficilem ad interioretes et textus ignus S. T. Re remittimus. Et quidem lib. 2° de anima disp. 1a q. 3a passiones utriusque appetitus explicuimus quae sine dubio sublatis imperfectionibus fuere in Xpo Domino, sicut et actus appetitus rationalis illis respondentes. De admiratione etiam ostendimus lib. 3° de anima disp. 5a q. 4a qua ratione fuerit in Xpo Dno; quare ad difficiliora pergamus.

Solum noto vocem Passionis quod videri sumi in malam partem pro motu scilicet inordinato appetitus, et ea ratione planum esse non fuisse passiones in Xpo Dno, ideo S. Hieronymus super illud Matthei 26 Coepit tristari, ait, in Xpo Dno non fuisse passiones sed propassiones. Caeterum ubi nullus sit periculus erroris passiones in Xpo Dno appellari poterunt ab-solute cum ita loquantur plures PPes apud Vasquez hic disp. 62 cap. 1° nec exsistunt sumantur in malam partem.

Q. 4a.

An in intellectu humano Xpi Domini &c. potuerit ignorantia aut error?

De Xpo Domino sermo intellectus divinus non est sermo, supponimus non partem negativam ut omnino certam et manifestam: de intellectu ipsius humano dubium movent, nec defuere aliqui heretici apud Bellar. tom. 1° Lib. 4 de anima Xpi cap. 1° qui dixerunt in illo fuisse aliquas ignorantias; aliqui etiam catholici id de potentia non omnino negant. Vasquez hic disp. 61 cap. 9° existimat de potentia absoluta potuisse Xpus Dnus habere erro

rem

rem speculativam quia absq peccato haberet, nec id respuit Torres cum 2a 2a q. 1a art. 3o disp. 9a ad finem dicat posse Deum infundere animae errorem, qui ad mores et fidem nihil conferat ut sic circa res humanas v.g. circa matematicas et mechanicas artes, videaque diximus in ma de fide disp. 2a q. 3 sect. 4a in 3 argumento ubi eas doctrinas ex professo retulimus et impugnavimus.

Dico 2o: in Xpo Dno nec fuit nec potuit esse etiam de pona absoluta aliquis error quicunque ille sit, nec ignorantia privativa. Ita sentiunt communiter Theologi cum D. Tho. q. 15 art. 3o et late Suar. disp. 24 sect. 3a. Quoad 1am partem facile constat ex supradictis disp. 10 omni Xpi Dni plenissima fuit omnium quae sciavit, cognovitque omnia quae sui status congruebant, ac proinde nullus habuit errorem aut ignorantias privativas, quod n. non noverit omnia possibilia, hoc non appellatur ignorantia absolute loquendo quia ignorantia absolute sumpta non solum dicit carentias cognitionis sed etiam privationem notitiae quas aliquis habere debet aut posset attenta propria conditione et statu. Cum ergo Xpus Dnus ut homo noverit omnia quae suo statui congruebant, et habuerit visionem adeo ita amplas habentem extensionis latitudinem non posset dici illum habuisse errorem aut ignorantias sicut neque actus mere probabilem aut quantumvis verus, vide loco citato q. 4. neque n. deceus erat eos defectus fuisse in Xpo Dno.

Et quidem Vasq. hic disp. 51 cap. 2o ait fide catholica tenendas esse nullas in Xpo Dno fuisse ignorantias (intellige privativas seu pravae dispositionis) late, quod idem probat authoritate Patrum et cum turpis quaedam sit error quam ignorantia

à fortiori certissimum erit nullum in Xpo Dno fuisse, ut vide Suar. disp. 20 q. sect. 3 ubi bene probat res aeq. intellig. Xpi Dni jam supernales quasnam fuisse 3os, certos et evidentes q.a id totus requirit ad infallibilem ejus autho= ritatem ut homo est, ac proinde nullum habuisse actum fidei aut opinionis. Cum vero Damascenus lib. 3o fidei cap. 21 ait Verbum assumpsisse naturam ignorantem, sensus est assumpsisse naturam quae de se ignorans esset nisi in ea assumpt. repleta esset thesauris scientiae Dei.

Venio ad 2as partes etc. et inprimis l'arg. 3 duplicem erro= rem distinguit alterum practicum qui praecedit in intellectu ar= tea quas voluntas peccet, et non consistit in eo quod sit alia affirmatio aut negatio de re facienda, sed in eo quod sit remis= sa quaedam et parum expressa consideratio ejus quod à malo animus retrahere deberet, de quo egerat 1a 2ae disp. 128 cap. 6 et hunc ait in humanitate Xpi Dni esse non potuisse de pot. ab= soluta sicut neque peccatum, quod cum illo connexionem habet. errorem vero speculativum qui citra culpam est, potuisse esse in Xpo Dno quia 3 Deus non possit esse author peccati, tamen ni= hil obstat quominus sit author erroris, cum error non ratione sua formalem non sit malum culpae, neque inconveniens esse tales error per praedicationem tribueretur Deo, siquidem multa alia Deo sunt propria, quae repugnantia per praedicationem co= tribuuntur propter naturam assumptam ut mori etc. sup. disp. 13.

Nihilominus standum est cum et verissime sequitur asserenti id omni repugnare. Probatur q.a error quicumque ille sit est malum intrinsece inhonestum et s. non sit imputabile, cum sit ma= lum creaturae rationali, nec possit amari propter honestum finem.

honest

honestum n. appellat illud q. a consentaneum nq in se. sexuali
us intellectualis e. Ergo si Verbum divinum q. summa san=
ctitas e. tenebat n. permittere in sua humanit. actus pecca=
ti, ita q. summa sapia e. tenebat n. permittere aliquem
errorem quicunque sit actus falsus et oppositus veritati sane
indecens est essetq. aia a 1. verit. permittere in nra a se
assumpta, cuius oes illius actiones illi tribuantur ut suppositus
q. proinde a sa assumpta tenet expellere se malum
intimetur praesertim cum id facillime posset praestare
sicut tenet homo qui id facile potest et absq. minimo de=
trimento alterius boni; ubi si divina spa videret urad=
juncta summe sapie et prudentie sane opponere repugnare
censebit, hj si consideret o ipsa Dei solum, n. ita videat
repugnare, unde independenter a visione B. et scia infu=
sa id tenet praestare.
Quod amplius ad hoc urget etenim Deus n. potest ee author
aut ca physica .. moralis erroris, si aut in humanit. a se
assumpta permitteret, sane censeret eum approbare et velleq.
ipsumque tacet consentire videt. quo aut melior approbatioque
in nra sibi unita illum here. q. si in alienas nos n. potest
illum producere sicut neq. illius habitus ut dixim. loco
citato mq. de fide, multo min. poterit in nra sibi unita p=
mittere; q. si id inconveniens e. neq. repugnabit permitte=
re peccatum in nra unita cum utrumque sit malum inhones=
tum. Deinde si Deus n. potest miraculum facere in confir=
mationem erroris quo pacto illum poterit permittere in naquas
suppositat.
Confirmat ultimo q. si Xpus D. de spa absoluta posset here
errorem, atq. posset mentiri saltem bona fide existimans id ita

ae; quo posito iam non habebit authoritatem infallibilem, poterit non hereticus detrahere cum id posse fuerit non esse unde constat de facto non exigisse. Unde Anselmus Lib. 2° cur Deus homo cap. 13 ait de Christo Domino quomodo illi homines crederent si illi sciant nescivit. Respondetur quamquam non possit id probare non ita evenisse fuisse de facto, attamen non esse unde probetur Deum non potuisse assumere naturam parvae authoritatis sicut potuit assumere naturam Bruti. Et quia non videatur hoc absurdum esse quod scilicet loquatur Deus per naturas sibi unitas et possint homines merito dubitare de ejus authoritate ergo non sit infallibile ejus testimonium? Si non implicat quod Deus possit fallere per Prophetas, qua ratione possibile erit quod fallat per naturas sibi unitas et si id non esset impossibile? Concludo quod certissime standum esse nostrae doctrinae, neque in re tanti momenti expedire vias aperire tot incommodis, ex quo constat quod de potentia absoluta potuerit esse in Christo Domino ignorantia negativa, potuit non Deus tali humanitati denegare visionem beatam et scientiam infusam sicut et habitum gratiae, tamen malum inhonestum quod cumque illud sit non potuit in ea permittere.

Obiicies: Paulus ad Hebreos 4 ait Christus Dominus tentatum fuisse per omnia pro similitudine absque peccato, quod in ijs omnibus quae non sunt peccatum assimilatus est alijs hominibus. 2° Christus Dominus Matthei 24 dixit fulgur exire ab oriente et parere in occidentem, quod tamen ita non evenit. 3° Ambros. Lib. 2° de fide ad Gracianum cap. 3 ait Christus Dominus dubitasse secundum humanitatem naturae de possibilitate liberationis à morte et passione cum dixit Matthei 26; Pater si possibile est etc., cum quod habuit dubitationem et potest habere errorem. 4° cum cognosceret dependenter à phantas-

ma-

manib, p scias acquisitus operare qd fuerit nisi naturali ca-
tione errare potuit existimando arundinem immersam
ee fractam, solem ee sexquipedalem, et sic in alijs huius=
modi in qq hoes coiter decipiunt.

R. ad 1.us Paulus solu vult in oibus fuisse Xpus Dnus
similem alijs hoibus quoad ea qua n illus dedecebant et congruebant
ad finem redemptionis, sed excepto fuisset ex semine viri:
alit qa hoc ex seri e peccatu, ptri e hereticus. Ad 2us
dico qd fulgur n exeat ab oriente in occidentem ita tn visui
apparet, neqz aliud volebat Xpus Dns ut scilt ostenderet se
in nubibus velocissime venturus ad judicandus. Ad 3u
Rent bene Suar. et Vasq. citati Ambrosius solu velle Xpus
Dus in humano affectu quoad externa se habuisse ad instar
dubitantis ut veritatem humanitis assumpte ostenderet
n. tn re ipsa dubitasse, et timuisse mortem, cum n sit de
ratione timoris tm se dubitatio de eventu futuro, sat e
qd sit displicentia et fuga mali futuri; videe D. Thom.
q. 15 art. 7o.

Vide q. ui. Stenderus lib. 3o de aia sine errore posse intellus
cognoscere dependenter a phantasmatibus. Demu cog=
noscendi sensuum Xpi Dni Ret. Suar. disp. 24 et alij
nullus errorem fuisse in illis id est potius divina virtute robo=
ratos, fuisse ut res distantes perciperent in ea magnitudine
quas vere hent et arundinem immersas n viderentur
sic ee fracta, et ita in alijs quismi eventibus. Vasq. vo. citan
initio capitis postquam retulisset Victoriam asserentem Xpum
Dnus aliqdo fuisse deceptus a sensu sicut cujuscunq uxor
interdum contingit, subdit se existimare nullus errorem
hujusmi p sens acquisitus fuisse in Xpo Dno cogn. ... meus

cognoscendi, q illos aliquando occasionem talis erroris pre-
buerit, tamen scientia aie Xpi Dni talis erat ut corrigeret sen-
sus et eam erroris impediret: negari tamen non potest modum
sentiendi naturalem in illo fuisse, ita ut oculo eius res
magis distantes minores apparerent quam in se essent,
et lux solis refracta in nubibus ut in iride color appa-
reret cuius re vera non esset. Addit tamen hanc dici non posse decep-
tionem sensus eo quod sit naturalis modus cognoscendi ipsius, ac
proinde hic pertinere ad veritatem naturalem sensus huma-
ni potius quam ad errorem et deceptionem aliquam; modus
quod Suarij supra positus ait multum videri derogare
comprobationi veritatis humanae [illegible] assumptae et inde sequi
Xpus Dnus numquam vidisse in nubibus caeli iridem eo
modo quo nobis solet apparere.

Ego quidem sicut doctrinam Suarij piam et proba-
bilem negare non audeo, ita [illegible], ita sententiam Gabrielis
Vasquez probabiliorem et solidiorem dico, praesertim cum
errores sensuum supra dicti non sint aliquid inhonestum, nec
sed contrarij naturae rationali ut errores intellectus, cum illi communes sint
nobis cum alijs animalibus, sicut ergo Xpus Dnus de facto assump-
sit aliquos defectus partis vegetativae proprios, ita et hos
partis sensitivae qui ad naturales sunt omnibus hominibus in [illegible]
[illegible] peccato neque dici errores, sed naturales [illegible]
[illegible] lib. 2 [illegible].

Q. 9.

Xpus Dominus fuerit simul viator et comprehensor?

Resp. D. Thos affirmative hic q. 15 art. 10, [illegible]

certa apud PP.[es] ... pro hac vita mortali, ... comprehensorem et viatorem, ... non sine speciali miraculo factus est, ideo ... D. Thomas infra q. 45 art. 2 ... ait ... a prio... ... gloria ... non redundaret ad corpus, ex ... dispensatione divina ... ut in corpore passibili ... redemptionis expleret mysteria ... autem ... id ita ... diximus supra disp.[ne] 11 q. 1.[a] sect. 2.[a] et ... lib. 12 q. 1 n. 3 et 4 ... nec aliquid modo speciali notatione dignus occurrit.

Disputatio 19.

De potestate Christi D.[ni] ad facienda miracula et alia opera supernaturalia.

Quae disputat D. Thomas de potestate animae Christi D.[ni] hic a nobis ... ut plenius dignitas et conditio humanitatis Christi D.[ni] ... elucescat.

Q. 1.

An humanitas Christi Domini effective sit omnipotens ratione unionis cum persona Divina?

1.[o] manifestum est humanitatem Christi D.[ni] non habere intrinsece ... et intrinsece potentiam ... aliquid creatum, et consequenter finitus, quod bene probat D. Thomas hic art. 1 ubi ... interrogantes: quod autem habeat potentiam obedientialem ad omnia ea quae non implicant contradictionem, non sufficit ... dicatur omnipotens sicut nec sufficit in ... ... cadere ... obedientialis quae ... hanc et instrumen=

taliter agunt creaturę, et n ita actiōa potentia se extendunt

ut quo infra; videtur q natura divinę vel vera potest, talitas

et intrinsece attributum oipotę, cum ex alia p consteter iu opp

D. dari diviaę ap in confesas et disti ... cum suis propri

tatibus naturalibus de quo supra disp. 3. bene autem probat Alberti

nus t. 1. q. 5. theologia et 2. prio physico subiicit

9. repugnare oipoam creari creaturę, tum ex q modis

ex parte sui, ex p modi q oipoa dicit infiniti alteri quę

quod repugnat creaturę, ex p ctij latitudinis ob q p ex infra

dicendis.

2º ponitur unione hypostatica q natura divina cum sibi suis

attributis atque adeo cum oipoa mediate sit unita cum

humanitate ex alibi dictis, et p coicationem idiomatum in

feret dicat de xpo domino, hic homo est oipotens, n tamen ita con-

venit oipoa ejus humanitati ac si esset ejus proprietas seu

attributum, ut Ubiquitarij contendebant. v. disp. precedenti q.

1. n. 5. sicut neque bonitas, immensitas et alia attributa q

hęc n dant suas denominationes nisi ng cum qua identifi-

cant realiter, immo etsi immediate uniret humanitati

n illas denominaverent oipotentem, immensam etc. q est sub-

jectus incapax similium denominationum quę necessa-

rio notant nam infinite perfectas. Dices sicut sub-

sistentia divina denotat nam humanam subsistentem, qu-

are n denominabit oipotentia oipotentem saltem media-

te. R. ad subsistendum humanitas ... concu-

rrit sola passive et inea denominat quo denotat ... terminatio

subsistentię trans... quam ... trans; ut autem

denominaret oipotens deberet concurrere active et prin-

cipaliter, quod illi repugnat.

3º petitur an saltem instrumentaliter potuerit recibi oipotens

ha-

hum. vitis Xpi Dni ita ut possit instrumentaliter produ=
cere quidquid Deus potest principaliter. Rt. neg. Ant.
Et inprimis non potest assumi ut instrumentum ad creandum
et annihilandum, quia ea sunt propria solius Dei, idque proba=
bile sit nullam creaturam instrumentaliter elevatam crea=
re, ut alibi diximus, praeterea non solum aliquid non potest assumi ut
instrumentum ... effectus possibiles sint ... infiniti sim=
categorematice ut ostendimus in physicis, sicut Deus non pot=
est eos simul producere, ita neque ut instrumentum ad
illum producendum. Deinde non potest assumere ut instrumentum
humanitas ad producendum in alieno subiecto actus et habitus
gratiae intellectus et voluntatis quia iam tunc Deus esset causa particu=
laris principalis illorum, quod omnino implicat: pertinet autem
ad ipsam posse ad hos concurrere ut causam similem. adhuc
quod ... gratia ... nequit concurrere creatura, et consequenter neque
humanitas unita Verbo.

4° ex his sequitur humanitatem Xpi Dni non fuisse effectivam po=
tentiorem ratione unionis ad Verbum, ad naturales effectus natu=
rali virtute producendos, quam si non esset unita, quia unio hypostatica non im=
mutavit naturam humanam in se quoad esse naturale, neque ipsa
est principium activum horum effectuum, neque Verbum habet peculiarem
concursum ad extra praeter illum toti Trinitati, in ordine
autem ad effectus supernaturales qui supponebant habitus infusos
in Xpo Dno v.g. ad actus fidei charitatis &a caeterique effectus est
humanitas potentior ratione unionis hypostaticae quatenus
ab illa emanarunt ii habitus ratione quorum erat connaturaliter
principium productivum talium actuum. Ad ea vero opera super=
naturalia quae non supponebant potentiam obedientialem in huma

nit. Xpi Dni. in actu 1o. ii e rebelita potentior ea huma-
nitas ut patet, cuius pota obedientialis neque minui potest
nec augeri. Vide Vasq. hic disp. 57. cap. 2o. a num. 9o.
ubi bene probat potam physicam aiae Xpi Dni. artsque adeo
ejus humanitatis n. fuisse majorem ex unione ad Ver-
bum etsi existeret p. existentiam Verbi: in actu vo. 2o. ab
unione provenit tum ex congrua et morali decentia fieret
organum divinitatis et generale Dei instrumentum ad ope-
ra supernalia modo explicando 3e. sequenti.

Ci. pa. dicta n. 2o. videntur pugnare verba Xpi Dni. Matthei
ult.; Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra. et
Ioan. 13; Sciens qa. oia dedit ei Pater in manus, quae oia
intelligunt de Xpo Dno. ut homo e ex coi sa. 2o. plu-
res PPes. apud Suar. hic disp. 31 sect. 1a. § i Neque contra
asserunt Xpo Dno. ut homo est seu sm humanitatem coicatam
fuisse oipoam Dei. 3o. Deus potuit coicare aiae Xpi Dni.
sciam suis possibilem et poam ad illa producenda. Rr.
ad 1um. Maldonatus in 1o. loco asserit eam potestatem intel-
ligi in ordine ad regimen eius. D. Thas ex 2o. loco lect.
2a. colligit summam Xpi Dni. libertatem in operando: nam
si oia, inquit, erant in manu ejus, idest in potestate, ma
nifestum e qd. ejus adversarij inde nihil ejus volunt
facere poterant; deinde in utroque loco n. denotatur qd. hu-
manitati Xpi Dni. fraliter coicata fuerit oipoa simpliciter
sed potestas et dignitas supremi capitis quae appellari so-
let potestas excellentiae. Ad 2um, idem dicendum
PPes. l. certe p. coicationem idiomatum Xpum
ut hoem dici omnipotentem. ita Rt. D. Thas hic art. 1o.
ad 1um. explicans verba Ambrosij sup illud Lucae 1o. Hic

erit magnus. 3ª. potam quam Dei filius naliter hic homo erat ex tempore accepturus, aut certe humanitas in Xpo Domino specialiter assumptas fuisse ut instrumentum ad opera supernaturalia de quo egimus. Ad 3um dr facilius e rem cognoscere quas illas producere, sic naliter hō potest cælum cognoscere, n tn producere; ad illud n. sufficit hēre speciem ejus intentionalem et motivum cognitionis; ad hoc requiritur virtus activa intrinsece proportionata. Unde fit ut Xpi Dni concedi potuisset scientia omnis potius de quo supra disp. 10, n tn pota ad illa producenda propter ipsa dicta numero 3º.

V. humanitas Xpi Domini fuerit instrumentum physicum divinitatis ad opera supernatalia?

Tria sunt in hac quaestione in quibus oes convenire videntur. 1um est ad miracula et opera supnalia effecta ante incarnationem Verbi n concurrisse physice ejus humanitatem cum tunc n fuerit, implicat autem eam n existentem immediate et physice concurrere ad effectum. 2um est ut minimum ee eam moralem respectu oius effectus supernaturalis ab initio mundi, quatenus intuitu meritorum ipsius ea oia saltem ut effectus alicujus praedestinationis a Deo effecta fuere et modo fiunt, de quo diximus supra disp. 12. 3um e n ee eam moralem ut sacramenta in aliquorum sa; haec n. sunt solum moralia instrumenta ... quae sunt res inanimes ... et tanquam conditiones ... positis Deus operatur at vero humanitas

Xpi Dni concurrit suis meritis et intercessione tanquam causa principalis moralis, ideoque D. Thomas distinctione 3 q. 2 art. 2o quaestiuncula 2a ad 2um ait, in oratione causa est sicut principale agens non sicut instrumentale. et licet ea ratione alii etiam sancti dici possent causae morales principales respectu eorum quae suis meritis et oratione impetrant, tamen semper verissimum est illud quod alias docet Paulus ad Hebreos 3: Moyses tanquam famulus, Xpus vero tanquam filius in domo sua. et ita etiam in ratione exercendi officium causae moralis principalis longissime excelluit Xpi Dni humanitas quoscumque alios sanctos propter dignitatem ~~[illegible]~~ personae et donorum quae dignificabat.

Difficultas 3a est an praeter hunc concursum moralem aliquid aliud admittendum sit in humanitate Xpi Dni. Et quidem ex supra dictis planum fit non repugnare quod humanitas ejus elevata physice concurrerit ad omnes effectus qui ab instanti incarnationis fiunt. Prima sententia negat, illam acriter tuetur Vazquez hic disputatione 57 cap. 5o qui pro ea sententia citat S. Thomam in 3 distinctione 16 q. 1 art. 6o asserentem in humanitate Xpi Dni aut alterius sancti solum esse virtutem ad immutandum corpora per modum orationis aut intercessionis, quod plane causalitatem moralem solum indicat: faventque omnes illi qui docent sacramenta novae legis solum esse causas morales respectu gratiae.

Probabilior tamen est sententia affirmans. eam videtur diserte docuisse D. Thomas nostras 3a parte q. 8 art. 1o ad 1um ait; Dare gratiam aut Spiritum Sanctum (hoc est dona ejus) convenit Xpo secundum quod Deus authoritative, sed instrumentaliter convenit etiam ei secundum quod homo, inquantum scilicet ejus humanitas instrumentum fuit divinitatis suae: et ita actiones ipsius ex virtute divina

niratis fuerunt salutiferae ut pote gratias in nobis causantes, et p. meritum et p. efficientias quandam. excepto quod meritum notat esse causam moralem, p. ly efficientiam causam physicam. secus utrumque inepte addidisset tanquam condistinctas propriet. 3. Et q. 13 art. 2° affirmat humanitatem Xpi Dni elevari posse ad omnes actiones miraculosas solum quod excipit creationem et anihilationem ut vidimus quaest. superiori n° 3. ubi planum est non loqui de causalitate morali; quis non dubitet humanitatem Xpi Dni posse esse causam moralem creationis et anihilationis impetrando sua oratione ut aliquid creet seu anihilet: sentit ergo d. Thomas posse concurrere physice immo de facto concurrisse ad opera supernatialia. 9. et 3 68 art. 6° ait humanitatem Xpi Dni esse divinitatis instrumentum instrumentaliter operari nostram salutem; idemque alibi repetit. quare testimonium allatum à Vasquez ita explicari debet ut solum velit Xpus Dnus non humanitatem operari solitus physice conjungendo orationem. Si Vasquez urgeat hanc explicationem perinde esse ac asserere quod rubrum intellexisse viridem. Ex alijs non locis constat utramque causalitatem admisisse, moralem et physicam. Addit etiam Cajetanus hic q. 13 art. 2° D. Thomas retractasse hic sententiam quam ibi docuerat junior. Sed non est necesse recurrere ad retractationem cum congrua superest explicatio. Denique Alvarez infra citandus disp. 66 ex professo probat hanc esse sententiam D. Thomae. Eamdem jam sequuntur ex Recentioribus Suar. hic disp. 31 sect. 3. Valen. disp. 1a q. 13 puncto 2°, Albertinus in 1° c. 2° prio philosophyco de 3a dubitatione 3. Toletus et Salmeron infra citandi. Medina, Cabrera, De Lantis et

Albarez ad q.^m 13 3.^a parti qui refferunt Paludanus Scotus, Capreolus, aliique plures e[x] [illegible] in Recen=tiore. Sonat etiam Fernandez visione 13 Ezechielis cap. 1.º ymento 2.º sect. 4 n.º 7 ubi affert illud Ioan. 6.º hunc n. Pater signavit Deus; idest divinitate sua, inquit, quasi sygillo expresso in humanitatem, et ita demonstrando esse suam ut assumeret tanquam instrumentum proprium et peculiare facienti miracula. quae omnia causalitatem physicam indicant.

Valde favet Scriptura Lucae 6.º; virtus de illo exibat et sanabat omnes. et cap. 8.º; quis me tetigit? ego novi virtu=tem de me exysse. cui quae Fulgentius lib. 2.º ad Trasi=mundus cap. 15 ait. quid ergo haec virtus quae de Domino exibit, nunquid exeundo discessit? n[on] alius putamus illius de Christi ~~exitus~~ virtute exitus nisi divinae curationis effectus. Toletus ad ea verba Lucae annotat 96 ait, multo magis fuisse in humanitate Christi Domini virtute[m] sanandi quam in herbis, lapidibus caeterisque rebus naturalibus quae virtus est ad expellendas quasdam infirmitates, si enim in ijs virtus est physica, à fortiori erit in humanitate Christi Domini. Unde Salmeron t. 6.º tractatu 15 ex ejsdem verbis colligit nos=tram [sententi]am esse probabiliorem et magis Christi Domini gloriam exaltare.

Addeque in Concilio Ephesino canone 11 damnat qui negave=rit Christi Domini carnem esse vivificatricem quia facta est pro=pria Verbi cuncta vivificare valentis. Sophronius etiam in epistola recepta à 6 synodo generali act. 11 ait, Verbum per carnem suam effecisse hujusmodi opera. Sonant Patres. Divus Cyrillus lib. 4.º in Ioannem cap. 14 ait, Christus interdum

tactu carnis effecisse miracula ut ostenderet ipsas carnes fuisse cooperatricem. et cap. 15 ait, humanit. Xpi Dni posse vivificare ea quæ indigent vita. Damascens lib. 3º fidei cap. 15, Divinitas per carnem vim suas exercebat Divinitatis n. organus caro erat, ubi Clictoveus; neq Xpi divina operatio é per solas nãs divinas; cooperabat n. illi nã humana ut divinitatis organus et instrumentus. Et cap. 19 subdit idem Damascens Caro operatiti divinitati eadē ea vocabat, tus.ª per corpus n. seco ac per instrumentus quoddas divinas actiones efficiebat tumq. unus idem erat qui simul et divino et humano modo operabat ubi Clictoveus, Caro Xpi ut coefficiens et cooperans divinas etq perfecisse actiones admittenda est: et miracula deitatem attestantia peregisse. quid clarius ad causalitatem physicas? ubi efficientia, coefficientia, cooperatio et aliæ siles voces proprie salvant sine physico concursu. hujusmi et aliæ locutiones sæpissime in PP.bus occurrunt: et hac de ca humanitas unita Verbo comparat a PPbus ferro ignito, quod ideo habet ignis operationes, et carboni ardenti qui ideo illuminat et urit. vide supª disp. 1 qª 2 ciª 1, pluraque alia testimonia affert Suar. citatq.

Accedit rō desumpta ex ijs testimonijs, etenim cus ex supª dictis qc præcedenti constet n implicare humanitatis elevari ut physice concurrat ad ea opera supnalia, nullusq inveniens in eo occurrat: ex alia vº parte testimonia Sª, scriptorum et PPus nequeant proprie intelligi sine coefficientia physica, vaideq id cedat in decorem sanctissimæ illius humanitatis, n videt id illi denegari debere sive sacramenta de facto physice causent gratias, sive solum moraliter: instrumentis n. emortuis n ideo eam dig=

nitatem concedere necesse est quam humanitati Christi Domini concedit.
Neque vero probo aliquos Recentiores qui hanc conclusionem ex
eo solo probant quod id possibile sit cedatque in gloriam Christi
Domini quo sane argumentandi modo etiam probare poterunt de
facto Christum Dominum meruisse suam incarnationem et alia ejusmodi, quae
possibilia sint, cederentque in gloriam Christi
Domini meritò negant illi propter supra dicta disputatione 17.
Et addendum est, id ita de facto contigisse in hac parte colligitur
ex modo loquendi Scripturae et Patrum ut suo vidimus. Ad quae autem opera supernaturalia et quomodo concurrerit humanitas Christi Domini, examinabitur quaestione sequenti.
Neque vero contrarias conclusiones urgent ea quae opponit Vasquez. Primus
non posse Deus pro sua voluntate assumere quamlibet rem
ut instrumentum physicum ad quemlibet effectum nisi res
illa habeat naturalem proportionem et inclinationem ad talem
effectum, quod in gratia ostenderat probare prima parte disputatione 176.
Secundus est nullum instrumentum physicum posse agere in distans
nisi prius agat in medium. Et haec omnia si sermo sit
de potentia Dei absoluta, falsa esse saepius ostendimus
in physica, cum media potentia obedientiali quae meritò ab Augustino
appellatur semen Dei occultum in rebus, quaelibet res elevari
potest à Deo ad eos omnes effectus qui in dictis non
implicant, neque necesse est aliquid aliud praeter addere
quam simultaneum Dei concursum supernaturalem in actu secundo
elevantem creaturas ad agendum ultra suas vires naturales.
Et neque necesse est instrumentum exercere in subjecto aliquas
actionem praevias sibi connaturalem ut Thomistae credunt et colligunt
ex Divo Thoma prima parte quaestione 45 art. 5, cum de facto habitus
et species nihil praevium producant in intellectu de quo alibi

dixim

diximus; de hoc multa preclare Suar. disp. 31 citata sect. 9. Quare rejicienda est doctrina quam Alvarez n° 9 ex Vasquez 3 p. q. 45 art. 5° corolario 3° affert et approbat, scilicet creaturam nihil operantem assumi posse ut instrumentum physicum ad aliquem effectum, v.g. lignum quod nullam habet operationem sibi connaturalem, assumi posse ut instrumentum physicum ad suscitandum mortuum.

Dices: Tridentinus sess. 6ª cap. 7° solum ponit Christum Dominum causam moralem nostre justificationis cum asserat illius esse causam meritoriam. R° Tridentinus statuit quod certum est, non meminit causalitatis physice que sub opinione est. Alia argumenta et solutiones ex infra dicendis constabunt.

§ 3.

Examinantur varie difficultates circa dicta.

1ª difficultas. An ab instanti incarnationis humanitas Christi Domini physice concurrerit ad opera miraculosa et supernalia. Ratio dubitandi sumitur ex illis verbis Ioannis 2, hoc fuit initium signorum Iesus in Cana Galilee convertendo scilicet aquam in vinum, et antea petenti matri patrationem miraculi responderat, nondum venit hora mea quasi diceret nondum venit tempus mihi preprimitum ad faciendum miracula: Unde D. Thomas lect. 2ª ait: (ex quo habet quod falsa est historia de infantia Salvatoris quam etiam apochryphamesse dicit Gelasius papa in cap. Sancta Romana distinct. 15) in qua recitantur multa miracula facta a Christo adhuc puero existente; si enim hoc verum esset non

unius Euangelista diceret. hoc fuit initium signorum Jesus. Et ro quare ni in pueritia miracula fecit assignatum est supra, ne ea scilicet homines phantastica reputarent. hec D. Thomas, idemque docet 3. parte q. 43 art. 3.º confirmatque testimonio Chrysostomi cujus ea ro est.

R. imprimis ab instanti incarnationis fuit ea virtus in humanitate Christi Domini quasi in actu 1.º ut bene docet Anselmus lib. 2.º cur Deus homo cap. 13 fine, quae promanabat ab unione hypostatica. a quo autem tempore in usum prodierit, ni ita constat propter dicta: placet tamen communior sententia asserens locum Ioannis citati solum intelligi de 1.º miraculo publico post Baptismum facto ad ostendendum omnibus gloriam suam. Ita interpretantur communiter annotatores 1.º Maldon. versic. 11 Salmeron tomo 6.º qui est de miraculis Christi tractatu 1.º Pererius in caput 2.um Ioannis disp.e 1.a Suar. disp. 31 sect.e 3.a et alij plures. vnde verisimile satis est quod docet Pererius citatus, miraculum stelle que duxit magos ad presepe et alia nativitatis, miraculum jejunij 40 dierum in deserto. miraculum columbe que super ipsum descendit et alia ejusmodi a Christo Domino etiam secundum humanitatem physice prodijsse. Adduci solet pro ea doctrina Chrysostomus homil. 26 in Ioannem sed forte ibi solum loquitur de Christo Domino secundum divinitatem ut notat Suarez propter supra dicta ex D. Thoma, qui in locis citatis explicari poterit de miraculo publico ni de privatis factis.

2.a difficultas, ad que opera supernaturalia physice con

cur

currat humanitas Xpi Dni Rent. 2. Aliqui ingvali concurrisse et concurrere ad oia prorsus miracula quae ab instanti Incarnationis sive à Xpo Domino dum nobiscum viveret, sive à Sanctis viris facta sunt aut fiunt vel fient; et ad oia prorsus dona supernatalia quae tam victoribus quam Deus ab instanti incarnationis producerat aut producant atque adeo nihil prorsus supnale ee ex eo tempore ad quod non concurrat physice humanitas Xpi Dni. Ita Suar. hic disp. 31 sect. 2a. § dices. Cabrera, Medina et alij. Immo aliqui addunt conservare physice gratias antiquorum Patrum et Angelorum, concurrisse quoque ad producendas partes unionis hypostaticae corporeae quae per nutritionem augebant; Nec id oio rejicit Suar. disp. 31 sect. 1a § Dixi semper. Vega lib. 7 in Triden. cap. 24 fine Rt cum tribus limitationibus, 1a est Xpi Dni humanitatem ad ea solum miracula physice concurrisse quae vel ex Evangelio vel ex historijs fide dignis scimus ab ipso edita fuisse: 2a est quandiu in hac vita degebat solum concurrisse physice ad producendas gratias eorum quorum peccata remisisse legimus, ut Magdalenae, Bono latroni et alijs de quibus mentio fit in Evangelio. 3a est postquam caelos ascendit verisimile esse solum uti physice sua humanitate ad efficiendas gratias eorum qui justificant per sacramentum Eucharistiae cui ipse sm humanitatem realiter est praesens, et per se immediate nullos alios physice justificare.

Ego quidem ut sententiam quam Vega tradidit solidiorem esse credo, ita 1am satis probabilem et piam judico, ea enim posita melius intelligi quo pacto Xpus Dns perfectissime sit caput hominum et Angelorum etiamsi inquantum homo si dicat physice influere tam dona supernalia ipsorum cum id alias non

repugnat, dicatq. S. Thas in 4° distinct. 14q. 1 art. 4. corpore loquens de aia Xpi Domini; Credo q. dis qoa que alicuj creaturę coicari potest, sibi coicata fuit multo abundantius, ut scilz ma elementaris magis obediret sibi ad nutus quas activis qualitatib. S. et virtutis cęlesti &a. eaq. rone bene intelligit quomo Xpus Dns quaterus homo veluti Sol justitię in mundo spirituali nempe in tota Eccla sit ca univls influens in oes effectus spuales pertinentes ad illius justificat.es et sanctificationes, sicut in mundo corporeo Sol est ca univlis influens in effectus corporeos sublunares, et ea rone dici potest aias Xpi Dni habuisse oipoas. im quid.

3a difficultas, p. quid immediate securrat physice humanitas Xpi Dni ad opera supernalia. Rt Suar. hic disp. 31 sect. 3a fine in grali n. ca necessarius p. aliquas actionem suę humanitis semper securrisse. Quit in re dio a libera Xpi Dni volunte dependenti hęc videnr verisimilius dici. Interim n. semp. securrisse immediate p. substam suę humanitatis sed quandoq. p. actus illius aut accidentia vg. cus multiplicavit panes in deserto Ioan. 6°; manus ipsę quę panes tetigere physice multiplicarunt, ideo S. Augus. t. 9 tt. 24 in Ioannes ait fuisse in manib9 Xpi Dni potestatem ad multiplicandos quinq. panes &a, Matthei 9° puellas mortuas suscitavit apprehensa ejus manu, utiq. ut ente propria manu ut instrumento physico, qdo infirmi tactu fimbrię Xpi Dni sanabant ipsa fimbria videt ad sanit.es producendas elevata videt. d. id notari illius verbis Lucę 8°; accessit retro et tetigit fimbrias vestimenti ejus et confestim stetit fluxus sanguinis et illud. quotquot tangebant illas salvi fiebant.

Sed

Quandoque media voce sensibili operatus est, ut cum Lazarum
et filium viduae suscitavit trahendo scilicet animas a loco
ubi erant et reproducendo uniones medio sono vocis; ali-
quibus donagiis supernalia immisit. Daemones ejecit me-
dio aspectu, Petrum ad poenitentiam traxit, et aliquos ad se
sequendum reduxit et sic in aliis similibus; quandoque medio ac-
tu intellectus aut voluntatis ut cum Patribus Limbi infudit lumen
gloriae de quo Suar. disput. 31 citata sect. 6a dub. ult. et S.
Thomas 3a parte quaest. 52 art. 2o, pariter modo in aliis ejusmodi senti-
endum erit, videtur quod ea regula generalis congrua, quoties Dominus
aliquid speciale sibi applicabat ad faciendum [illegible]
illud assumpsisse ut instrumentum physicum immediatum ad
tale opus. Dices quo pacto ad producendum se ipsum in
Eucharistia concurrit? Respondeo secundum immediate per actum voluntatis
secundum immediate per suam substantiam, et tunc aut manus concurret ad
manum et pedes ad pedes, utraque autem ad unionem, secundum manus ad
se ipsas et ita de aliis partibus. utrum autem possit esse ostendimus
lib. 2o physicorum.

3a difficultas: an concurrere physice ut instrumentum ad
miracula sit ita proprium humanitatis Christi Domini ut nulli alte-
ri sancto id cedat. Respondeo non esse cur aliquando non concurrerint
physice sancti ad opera supernalia sive per se ipsos, sive me-
diis reliquiis licet ut in plurimum sint solum causae morales me-
dia sua prece et impetratione; consentiunt Suar. citatus sect.
3a fine § Nihilominus Canisius lib. 5o de Deipara cap. 13
Ferrara contra gentes cap. 102 § circa rorem et § considerandum
ulterius causalitatem moralem tribuit corporibus sanctorum ad
[illegible] faciendum miracula. favere videtur D. Thomas q. 6a de
potentia art 4o signanter Gregorius Magnus lib. 2o dialogorum cap.
30 cum ait; qui debita mente Deo adhaererent miraculaque

aliqdo expresse (ecce causalitem moralem) aliqdo ex potestate faciunt (ecce eam physicam) neq in eo dat aliqd inconveniens, cedit enim in majorem gloriam capitis scilt Xpi Dni.
Addunt Cabrera et Medina hic: Xpi Dni humanitem in eo etiam caeteris Sanctis excelluisse qd sit ca principalis horum effectuum, alij vo Sancti sint tantum cae instrumentales: sed immerito à communi modo loquendi recedunt, cum n. humanitas Xpi Dni pro potentiam obedientialem concurrat, non potest non concurrere ut instrumentum ut loquuntur scilla et DD. atque adeo ut ca instrumentalis hoc concurrat ut instrumentum conjunctum Dei, alij vo Sancti ut instrumenta separata. —
3a difficultas; quo pacto debeat intelligi D. Thomas cum ait 3a pte q. 48 art. 6o passionem Xpi Dni efficienter operari nram salutem; et q. 50 art. 6o mortem ejus operatam fuisse salutem nram per modum efficientiae; et q. 56 art. 1o ejus resurrectionem ee cam efficientem resurrectionis nrorum corporum: Denique q. 57 art. 6o affirmat idem de ~~assumptione~~ illius ascentione respectu ascentionis nrae in caelum, similiaque passim. Respondet bene Suar. citato sect. 8a § neque existimo, non loqui D. Thomam de his actibus in abstracto prout sunt quidam motus qui transierunt; sic n. non possunt exercere causalitatem physicam postquam transiere ut patet, sed loqui de ipsa humanitate in qua passio, mors, resurrectio et aliae actiones ejusmodi exercitae fuere, quae exercet causalitem physicam connotando eas actiones quae transierunt: aut forte D. Thomas tantum vult eas actus dum realiter extiterunt, physicam causalitem exercuisse. —
6a Difficultas, an Xpus Dns ~~natura~~ proprii temperamenti naturalis virtute miracula sanitatis ediderit, subito erigendo claudos, leprosos mundando, caecos illuminando &a. in

existimarunt aliqui Heretici apud Michaelem de Medina
Lib. 2° de recta in Deum fide cap. 6°. Ad hunc errorem bene refellit Vasq. hic disp. 57 cap. 3° num. ex impossibilitate talis temperamenti ex medicorum sent., tum etiam q. iam Xpus Dns operaret ea miracula p. mutis hq et n. volunt. sua; q. est absurdus. certissimus ergo e. concurrisse p. virtutem supernalem.

7ª difficultas ea poterat, an scilicet sit qualitas supernalis effectrix miraculorum qua media humanitas Xpi Dni concurreret ad ea opera. Multa de ea re Suar. citatus sect. 4 qui eam existimat impossibilem esse talem qualitatem, conatur S. D. Thomae 3ª p. q. 13 art. 1° ad 1m asserentis n. posse aliquas qualitates in anima permanentem esse vim effectricem miraculorum, q. n. id proprie obedientiali concedat, n. entitati creatae supernali videtur impossibilis tanta perfectio q. scilicet ad oia miracula sine exceptione concurrere possit, praesertim cum ea qualitas deberet esse minus perfecta quam gratia sanctificans et virtutes infusae quae n. hent tales vim effectivas. Addunt aliqui Doct. Recentiores n. esse impossibiles plures qualitates supernales quarum singulae ad aliqua vel plura miracula concurrere possit, cum ea n. sit tanta perfectio; quae oia satis probabiliter dicuntur: nec vacat in praesenti ea examinare. Qua autem ratione Xpus Dns potuerit facere oia quae voluit, vide sup. disp. 11ª q. 6 num. 4 etc.

Disputatio 16.

De gratia et dignitate capitis propria Xpi Dni

De hac re multa interpretes cum D. Tho. hic q. 8ª rem explicatione potius indiget quam disp., quare breviter expendetur.

QVAESTIO I.

An Xpus Dominus sit caput Ecclesiae.

Tres sunt proprietates capitis humani. 1a obtinere supremum locum inter omnia membra. 2a excedere in perfectione alias partes integrantes quatenus in illo vigent sensus interni et externi. 3a dirigere corpus suoque vigore ab spiritibus vitalibus attemperatis in illud influere vigorem. Per similitudinem ad has proprietates Xpus Dominus dicitur caput mysticum seu morale Ecclesiae sicut et fideles dicuntur membra mystica de quo colliguntur Paulus 1a ad Corinth. 12. Deinde Xpus Dominus non solum ut Deus sed etiam ut homo est caput totius Ecclesiae tam hominum quam Angelorum ad Ephes. 1o ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam, quod late probant interpretes cum D. Thoma hic; sic etiam quatenus homo est convenit illi potestas judiciaria ut docent Theologi cum D. Thoma 3a parte quaestione 59 art. 2o vide supra disputatione 12 quaestione 1. et quamvis non ita constet quomodo influat in Angelos, ut loco citato vidimus. Tamen certissimum est esse caput Angelorum etiam quatenus homo est ut bene notat Vasquez hic dispositione 49 cap. 3o § Nihilominus, eo modo tamen ut Deus est caput authoritative, ut homo vero instrumentaliter. quae doctrina ex dictis disputatione praecedenti satis intelligitur: et autem caput non solum secundum animas sed etiam secundum corpus, nam quia secundum utramque partem humanitas ejus fuit instrumentum divinitatis ad reparationem mundi, et influit in membra, hinc est quod ea dignitas utrique debetur secundum suas capacitates propter unionem hypostaticam. Aliqua etiam ratione dici potest Xpus Dominus caput omnium creaturarum etiam irrationalium quia est Dominus illarum easque ad illum ordinant. 2o illud 2a ad Corinth. 15; omnia subjecta sunt ei praeter eum qui subjecit omnia ei omnia, de quo bene Suar. hic

d. 30 a. 17 sect. 3.

— 2°. non dr Xpus Dns proprie loquendo membrum Eccle quia id sonat inferioritatem, cuius vo dr 1a ad Corinth. 12; vos estis corpus Xpi et membra de membro; non e. sensus estis membra de membro quod e. Xpus, sed estis membra particularia de membro totius Ecclesiae quod e. Eccla Corinthica. Vide varias predicti loci expositiones apud Vasq. hic disp. 38 cap. 5°. Cum ex alio n potest dici Xpus Dns membrum Eccle, nempe membrum vniale totius Eccle sumptae pro toto corpore mystici complectente etiam caput. Dices, pari rone dici potest Xpus Dns cor Eccle quia influit in ejus membra. Resp. D. Thom. hic quaest. 8 art. 1° ad 3um potiori rone dici caput propter eminentiam capitis supra alia membra, et quia eius influentia cordis sit magis occulta aptius tribuit. Spui Sancto, ro vo capitis Xpo Dno qui caput visibile e. rone incarnationis. Addit et in 3a distinct. 13. q. 2a art. 1° ad 5um aliam ronem quia, licet cor est primum ortus suis membrorum quantum ad ee, ut docet Phus, sed caput e. principium virium aialium que pertinent ad sensus et ad motum, et quia Xpus Dns n e. ortus membrorum Eccle quantum ad ee nale seu quod sit hoc suff. disp. 12. q. 8a sect. 2a ad 3um, sed quantum ad fidem et charitatem per quas Eccla membra uniunt, ideo accommodatius dr caput quam cor.

— 3° cum Drs sint metaphoricae locutiones, non debet in eorum dari conformitas cum rebus nalibus a quibus sumunt, unde n requirit quod Xpus Dns sit ejusdem speciei cum Angelis ut sit caput morale illorum, et si caput nale accipiat nutritionem et conservationem ab aliis partibus corporis, n sequit quod Xpus Dns qua caput morale est Eccle accipiat influxum aut conservat. ab aliis

partibus ecclesiae. Dices 1a ad Corinthios 11 dicitur, caput Christi
est Deus, et papa dicitur caput ecclesiae in terris, quomodo ergo Christus
Dominus est caput ecclesiae etiam in terris, cum non possit non monstro
sitatem causare capitis multiplicatio. Respondeo Deum ~~[illegible]~~
est caput 1ius et primarius Christi Domini ut homo est et ecclesiae, Christus
vero Dominus ut homo est caput subordinatum et secundarium,
papa vero in terris est caput vicarium loco Christi Domini, et cum
~~[illegible]~~ ubi subordinatio, nulla datur monstrositas.
4o ~~[illegible]~~ influit in omnia membra Christus, sed 2a illorum
capacitatem, in Beatos quidem sive homines sive Angelos de quo
supra disputatione 2a influit gloriam essentialem et accidentalem; in
Viatores iustos gratias et alia dona quae habent. Adde Va-
len. hic disputatione [illegible] q 8 puncto 2o quemdam Theologum cele-
brem praeceptorem suum Salmanticae, satis verisimiliter et pie
dixisse et docuisse publice in eorum corpora qui digne sumunt
Eucharistiam frequenter infundere Christum Dominum spirituales quas-
dam et divinas qualitates saltem aliqua ex dotibus corporum Bea-
torum, cum videamus nullos servos Dei alioqui corpore debiles
ea sustinere officia, eosque ad Dei obsequium ferre posse la-
bores quod minime possunt homines alii etiam robustissimi, quod satis proba-
bile iudico; nec ad id requirunt in corpore qualitates vere spiritua-
les, sed quae sint corporeae reddant corpus ad omnia facile acsi
esset spirituale: in fideles habentes fidem non tamen gratias influit Christus
Dominus fidem, qui dicuntur membra mortua in ordine ad gratiam san-
ctificantem; in Viatores vero qui neque fidem habent, influit illu-
minationes et inspirationes et hi dicuntur membra in potentia, quia possunt
uniri Christo Domino per fidem et gratias; porro in damnatos nihil
influit, cum nec sint membra actu nec potentia. Dubium tamen
est an illud ~~[illegible]~~ beneficium quod damnatis confert, cum
punit citra condignum, et aliqualis beatitudo naturalis quae venit

pue

pueris in peccato originali decedentibus sint ex meritis Xpi Dni. Negat Suar. hic q. 8a art. 3 in 3 mento qui ait: ea beneficia non conferri ex meritis Xpi Dni sed solum ex quadam gratuita providentia et benignitate Dei; satis tn probabile e ea etiam beneficia dari ex meritis Xpi Dni, sub eadem providentia Xpum Dnum influere in illos ut in membra. Ita sentiunt boni Recentiores satis q. suadet amplitudo meritorum Xpi Dni, ejus excellentia de quo multa sup. dispe 12.

5o dices: qui e in peccato mortali dr membrum Daemonis et Antixpi cum Daemon et Antixps sint caput omnium malorum ut docet D. Thos hic q. 8a art. 7o et 8o et 1a 2ae q. 63 art. 8o ubi plures theologi, q. ille n e membrum Xpi aliqua rone, nec Xpus Dnus caput. Rndr peccatorem fidelem ee membrum Daemonis rone peccati mortalis et simul ee membrum Xpi Dni rone fidei, in quo n e inconveniens de quo bene ibi Vasq. et alij interpretes apud quos alia eiusmi facilia legi poss.

Quo. 3a.

An gratia capitis in Xpo Dno sit eadem ac gratia habitualis illius prout e singularis illius?

Respondet D. Thos hic art. 5o corpore, sicut idem e calor quo ignis e calidus et quo calefacit, ita eadem e sm essentiam gratia personalis qua aia Xpi Dni e justificata et gratia ejus sm quam est caput Eccle justificans alios, differt tn sm rationem. Circa hanc doctrinam q. diversissime loquantur interpretes, breviter dicimus est gratiam capitis primario et radicaliter provenire a Xpo Dno, a gratia unionis rone cujus ea dignitas debet, secundario vo rone gratiae habitualis qua abundantissime decorat ejus aia, cum .n. utraque concurrerit ut gratia sanctificans et ut prius meriti sm q.

Xpus D.nus moraliter saltem influit in membra, procul dubio dignitas capitis in Xpo D.no utramque gratias dicit, et primario gratiam unionis. idque solum intendit D. Thomas citatus, neque in hoc dissentio esse potest inter authores de re ipsa et differant in modo loquendi ut bene notat Suar. disp. 13 sect. 2; merito quod miratur Vasq. disp. 49 cap. 4 § Verumenim qua ratione plures scholastici non meminerint gratiae unionis cum de gratia capitis in Xpo D.no locuti sint, sine gratia non habituali per solam gratiam unionis gratia capitis sufficientissime salvatur, at vero deficiente gratia unionis quantumvis intensissima gratia habitualis neque creata daretur, non posset perfecte et sufficienter intelligi gratia capitis quae condigne influat in merita et ad aequalitatem satisfaciat pro illorum debitis.

Q.º 3.

V. Xpus Dominus inquantum homo fuerit Rex, habuerit que dominium circa res temporales?

De hac re latissime et eruditissime Mendoça in quodlibetis intellect. de civili Xpi regno et dominio, haec tamen breviter adnotare sufficiat. Inprimis cum etiam papa dominium indirectum habeat super res temporales, ut sequitur in materia de fide, a fortiori idem habebit Xpus D.nus ut homo, et aliquidem amplius addendum esse manifestum est, secus non potuisset praecipere tributa... v.g. nisi quod ad salutem hominis esset necessarium. fatendus que est habere aliud dominium praeter aequale quod sit directum super res creaturas etiam circa temporalia ut bene probat Suar. hic disp. 48 sect. 2; non tamen fuit Rex temporalis judaeorum (quidquid aliqui voluerint) eo modo quo David et alij Reges, quia neque id habuit effectum cum Ioan. 6.º Absconderit

derit se ne fieret Rex, nec jure hereditario quia ibi des=
cendebat a Salomone per lineam maternam, soli tamen primo=
geniti erant Reges jure hereditario. De modo autem quo D. Vir=
go descendebat a Davide multa Vasq. t. 2° in 3 p. disp.
127 ... vide etiam Suar. t. 2° in 3 p. disp. ... sect. 3
et Alorabes lib. 2° in Mattheus ... 9° affirmet Messias
et Joseph per rectas lineas fuisse legitimos successores
et heredes Davide et regni ejus, ac per consequens Xpus Dominus
ratione matris.

Difficultas tertia est an Xpus Dominus ut homo habuerit temporalem
potestatem Regis quia sit regna directe et proprie ita ut potuerit
imperare in iis quae ad politicas gubernationes spectant, leges ferre
et in omni controversia sententiam pronunciare ut dirimat, in hoc enim con=
sistit potestas et dignitas Regis. Negant Bel. t. 1 lib. 5 de Roma=
no pontifice cap. 4° et 5° Suarez in Paraenetica ad Venetos et
acerrime Valen. hic q. 22 puncto 6° ubi alios refert. Affirmant
Mol. t. 1° de justitia et jure disp. 28 Suar. hic disp. 48 sect.
2° et Vasq. ibidem disp. 81 cap. 2° qui D. Thomas et alios refe=
runt, favetque Bernardus lib. 3° de consideratione ad Eugenium col=
lumna 1ª asserens: Dispensatio tibi super orbem credita est
non data possessio; Xpus est qui potestatem sibi vendicaret jure
creationis et merito redemptionis, et dono Patris. Probatur quia
id totum debebat Xpo Domino ratione unionis hypostaticae et ratione
filiationis naturalis Dei ratione cujus debebat illi superioritas supra
omnes creaturas, et cum nullum impedimentum fuerit, ab instanti
incarnationis habuit tale dominium, non enim spectare oportebat
mortem Patris ut contingit in humanis filiis ad possessionem et
titulum regni capiendum, ideo dicitur a Mattheo natus Rex, immo
et conceptus, nec sine speciali providentia Dei natus illo ut affir=
mat Paulus Horosius lib. 6 cap. 28 et alii plures apud Mendo=

cas

cal pagina 682 Caesar Augustus prohibuit ne quisquam ipsum appellet dominum deinceps, cum paulo ante se tanquam Deum adorari a populo voluisset; cum vero ipse Xpus Dominus de seipso ait Joan. 18, Regnum meum non est de hoc mundo, regnum meum non est hinc, et Luc. 12, homo quis me constituit judicem, sensus est se non exercere officium Regis et judicis eo modo quo hoc facitur et servorum ac divitiarum copia, sed summa paupertate et speciali modo negaret se habuisse in hac vita usum talis dominii. Eo autem pacto inde inferat B. Virginem fuisse Reginam et imperatricem totius mundi etiam temporalem lege S. Bernardinum Senensem serm. 62 art. 1° cap. 3° sed in hac re latissime et eruditissime noster Salazar in caput 8um proverbiorum a n° 112 qui a n° 132 probat B. Virginem vere et proprie et non per similitudinem Reginam et imperatricem esse supremam, ex eo quod est mater summi Regis et imperatoris omnium rerum, non electione aliqua aut privilegio sed jure proprio naturali.

Lasbeiras citatus cap. 6° ostendit quod licet Xpus Dominus supremam dignitatem Regis et imperatoris temporalis habuerit, non tamen habuisse dominium super singulas res hujus universi, quia dominium utilitatis non potest esse in solidum duorum, supra disp. 3 quaestione 3 sect. 2 in 2a editione, dominium autem excellentiae sibi convenit illi ratione divinitatis. Verius tamen est quod licet non habuerit dominium utilitatis juxta illud, Non eripit mortalia qui regna dat caelestia, secus non ejus adventu nullus foret Rex et Dominus alicujus rei in mundo, et ideo Joannes 22 in extravaganti cum inter nonnullos, et in extravaganti quia quorumdam, definit Xpus Dominus interdum habuisse dominium et proprietatem aliquarum rerum ut vestis propriae, supponitur non habuisse dominium utilitatis earum rerum idque sonare illud Marci 12, Reddite quae sunt Caesaris Caesari. habuisse tamen ratione humanitatis dominium excellentiae, inferioris tamen ordinis ac dominium quod competit Deo ratione divinitatis.

Nec hoc dominium poterat à se abdicare q competebat ei n ex privilegio s ex dignit filij natis Dei.

Videt ad exercuisse hoc dominium temporale cui arefecit ficum Matthei 21, et Daemones misit in porcos Matthei 8, q ad id sufficeret dominium spuale Redemptoris. Praeterea fuit et est Rex temporalis hominum titulo redemptionis q nos sanguine suo emit quoad corpus et aias, q late probat Mendoça citatus pag. 679. Dns n habet jus in servum legitimo titulo acquisitum et in oia ejus ut ex lege placet ff. de adquirenda hereditate. quamvis aut Xpus Dns in hac vita pauperem vitam degerit, n tn fuit mendicus proprie q n patiebat sto titulo indigentiam, habebat n intacerem ut cum Zacheo dixit, hodie oportet me manere in domo tua, quae oia late Mendoça citatus.

Disputat 17.

De causis efficientibus et meritorijs incarnationis.

Ad complementum et pleniorem intelligentiam praecedentium disputatum addenda e hec disputatio que tn ex prioribus jactis facile expediet.

C. I.

Quenam causae morales aut physicae extiterint Incarnationis.

De ca finali satis diximus sup. disp. 4 de ca exemplari, ad cujus imitationem producta est unio hypostatica quae pro fine habuit mirabile opus ex na divina et humana in psona Verbi, nihil speciale occurrit, praeterea quae in gnali tradunt a Theo

Legis de Ideis, 1ª pᵗᵉ qª 15. Ca. fralis e ipsamet entia unionis hypostaticæ quæ intime modificando humanitatem unit illam cum Verbo divino. Causa efficiens principalis sine dubio est solus Deus quia respectu unionis hypostaticæ nulla dabilis est creatura quæ sit ca. prialis illius efficiens, cum nec possit esse aliquod accidens quod proinde illa esset longe minus perfectus, nec substantia cum implicet substantia creata supernaturalis nec modalis. ac proinde si ab aliqua entitate creata deberet produci sine dubio fieret media elevatione et consequenter ut à ca. instrumentali, quod an implicet dicemus qª seqᵗⁱ. De ca. meritoria incarnationis dictum est supª dispᵉ 12 quare non est cur in his immoremur.

2º De ca. mali non est dubium quin humanitas media pᵗⁱᵃ obedientiali hoc officium exercuerit respectu talis unionis cum Verbus à talis causalitatis longe distet, supª dispᵉ 1 qª 6ª. sed difficultas est an gratia habitualis et alia bona supernalia quibus humanitas decorabatur fuerint dispositio quæ revocari solet ad causam materialis respectu unionis hypostaticæ. Negant Scotus, Durandus, Medina et alij quos referunt et sequuntur Suar. hic dispᵉ 10 sectᵉ 2ª Vasq. dispᵉ 40 cap. 2º et Cabrera qª 2ª art. 10 dispᵉ 1ª. qui conclusione 2ª et 3ª, idest negat posse fuisse de pᵗⁱᵃ absoluta, sive sermo sit de dispositione physica sive de morali, quia ea omnibus modis sit quid posterius ordine naturæ quas ipsa unio hypostatica ut pote illius effectus et nullo modo causa. E contra alij absolute affirmant gratias esse dispositiones necessarias ad unionem, ita Alexander 3 pᵗᵉ q 7 membro 2º art. 1º. Medias vias tenuere alij asserentes fuisse quidem dispositiones gratias, non vero necessarias; Ita sentit S. Thom. in 3 distinctᵉ 2ª qª 2ª art. 2º quæstiuncula 1ª et q. 29 de veritate art. 2º idem asserit 3ª pᵗᵉ q. 8 art. 5º ad 3ᵘᵐ cum ait, gratiam habitualem facere spiritualitatem quamdam ad unionem scilicet in genere dispositionis: cum vero negat unionem hypostaticam fuisse

fuisse

fuisse mediante gratia, scilicet intendit gratias fuisse necessarias dispositiones ad illas: idem docuere S. Bonaventura in 3 distinctione 2a art. 3o quaestione 2a, ubi Ricardus art. 2o quaestione 3a et alii.

3o praesenti difficultati respondetur 2a sententia D. Thomae quamvis illius eam mutasse immerito dixerit Caietanus; inprimis nec gratias habitualem nec aliud quodvis donum supernaturale fuisse dispositiones physicas necessarias ad gratias cum ex supra dictis non semel constet potuisse Deus assumere naturam irrationalem atque adeo sine iis donis, licet etiam naturam rationalem nullus tale donum illi conferendo; et cum ex alia parte ea dona de facto physice dimanent ab unione hypostatica ex dictis supra disputatione 2a quaestione 3, potius habent rationem effectus quam causae etiam materialis seu dispositivae physicae ut habet calor respectu ignis, cui talis species dispositiones tribui frater quas inveniunt in rebus. Deinde si res bene perpendatur negari non potest aliqua ratione gratias fuisse dispositiones congruas et veluti moralem respectu unionis quatenus saltem de lege ordinaria non assumeret à Deo natura rationalis sine iis donis supernaturalibus, cuius sint capax et velut effectus fratris. cum quo bene stat unionem in genere causae physicae absolute esse priorem prioritate in quo gratia habituali et aliis donis: et sub ea consideratione quatenus scilicet non assumeret natura rationalis de lege communi nisi ornaret talibus donis, recte dici potest aliqua prioritas in genere dispositionis congruae ex parte gratiae et aliorum donorum in ordine ad unionem physicas. Qua distinctione et explicatione posita, magna ex parte conciliari poterunt supra relata et eorum fundamenta dissolvi.

Quaestio 2a.

An B. Virgo physice concurrerit ad unionem hypostaticam?

Pendet haec quaestio ab alia an scilicet potuerit dari instrumentum physice concurrens ad unionem hypostaticam. Alvarez hic q. 31 art. 4 partem affirmantem ut ridiculam et sine fundamento parumque sanam in fide rejicit: Vasquez etiam disp. 25 cap. 1 eam improbat, aitque carere sufficienti fundamento. Suarez disp. 10 sect. 1 quamvis existimat non repugnare id esse posse; deinde de nulla alia creatura praeter B. Virginem posse sine temeritate aut errore suspicari de facto concurrisse, cum nullus ad id det fundamentum; de B. tamen Virgine videri quidem probabile de facto concurrisse, tamen id non esse necessarium, et quod valde probabile non concurrisse. Cabrera q. 2 art. 10 disp. 1 conc. 1 ait probabile esse B. Virginem absolute potuisse elevari a Deo, de facto tamen non concurrisse.

Circa praesentem difficultatem de possibilitate non est cur dubitet, cum ex supra dictis disp. 15 quaelibet res creata possit elevari ad cujusvis alterius productionem saltem excepta creatione: cumque unio hypostatica utpote modus substantialis non producatur per creationem sed per eductionem a Verbo, nempe a potentia obedientiali humanitatis, non datur sufficiens fundamentum ad negandum B. Virginem potuisse elevari ad praestandum concursum physicum cum unionem hypostaticam in genere instrumenti elevati, quod idem de quavis alia creatura asserendum est; neque in hac parte requiritur major proportio ex parte concurrentis quam potentia obedientialis, et modus actionis qui non superet limitationem causae creatae. Addeque bene notat Suarez hic disp. 10 sect. 1 quod alioquin dubium erat, in sententia probabili asserente verba consecrationis instrumentaliter producere Christum Dominum in Eucharistia, consequenter deberet esse producere ejus unionem hypostaticam cum producant corpus et alias Christi Domini ut est in se atque adeo ut unita Verbo.

Deinde asserendum est satis probabile esse B. Virginem de facto concurrisse physice ut instrumentum elevatum ad producendam

unio

unionem hypostaticam. Ubi 2.ª aut supposita potestate ex divina revelat.ᵉ saltem implicita colligendus sit an ita de facto contigerit cum id a provsus dependeat à divina volunt.ᵉ, nec absolute necessarium fuerit ad mysterium incarnationis ut infra dicemus, quid in hac p.ᵗᵉ contigerit colligendus è ex testimonijs Patrum.

In primis S. Ambrosius ep.ˡᵃ 82 ait, per hominem et mulierem caro ejecta est de paradiso, per Virginem juncta è Deo. Et orone de obitu Theodosij; illa fecit (scilicet B. Virgo) ut inter homines Deus videretur. eodem modo loquitur Bernardus homil. 4 in missa et lib. 5º de consideratione capite ait B. Virginem fuisse mulierem illam quæ tria illa sata evangelica, carnem scilicet animam et divinitatem sat bene fermentavit ut nec divisione quidem facta animæ et carnis, caro vel anima à Verbo divideretur. et subdit: In utero Virginis ut sentio ego commixtio hæc et fermentatio facta est et ipsa mulier quæ miscuit et fermentavit has fermentum non immerito forsasse dixerim fidem Mariæ. Et Hesychius homil. 2.ᵃ de B. Virgine hab. t. 2º bibliotecæ PP.ᵘᵐ vocat B. Virginem instrumentum incarnationis ejus qui omnia produxit. Hæc igitur testimonia et alia similia sine dubio melius salvantur si dicatur B. Virginem physice concurrisse ad unionem hypostaticam et hac ratione bene intelligitur quo pacto ita commendetur quod magnam partem in opere Incarnationis B. Virgo substiterit si non solum univerit animam et corpus inter se in Christo sed etiam cum ipsa Verbi.

Quod notandum adæquatam; ita non est id non esse necessarium ut esset plene et integre mater Dei, cum ex sup.ᵃ dictis disp. 4.ª q. 9.ª sufficiat ab inde in eodem instanti quo ab ipsa producta fuit unio inter corpus et animam eas immediate unitas fuisse Verbo. Quod è ex eo quod B. Virgo concurrerit instrumentaliter ad unionem hypostaticam non sequi

ce matrem instrumentaliter aut ex dictis influxus in talem unionem quae accidens se habeat ad rationem maternitatis: sicut enim mater vere dicitur ex sola productione unionis physicae inter corpus et animam Christi Domini ad quas concurrit ut causa physica principalis sicut et aliae matres, ita fuit et est mater principaliter. Qua autem ratione exercuerit officium matris in conceptu et partu Christi Domini diximus lib. 2° de anima disp. 2a q. 3a, ubi quare dicatur Christus Dominus conceptus de Spiritu Sancto, et non de Patre, quod etiam explicat D. Thomas 3a parte q. 32 art. 1° corpore. Quid autem naturale, quid miraculosum evenerit in conceptu et partu Christi Domini diximus ibidem q. 6a, res enim magna ex parte phylosophica est.

Sed dicta obiicies: ut aliquod agens uniat duo extrema inter se, debet utrumque esse subiectum eius activitati et actioni, cumque persona Verbi nequeat subiici per effective agenti creati implicat dari instrumentum physicum ad unionem hypostaticam cum nequeat dici creaturam posse alicui communicare divinum esse, at tale instrumentum, si posse esset, posset dici communicare divinum esse. Ita arguitur Medina citatus. 2° obiicit Suarez prius ordine naturae facta est unio animae rationalis et corporis Christi Domini cum persona Verbi, quam inter se, sed B. Virgo solum effective attigit unionem animae et corporis Christi Domini inter se, sicut et reliquae feminae, ergo non attigit unionem eorum cum persona Verbi. Confirmatur quia B. Virgo non concurrit ad productionem materiae primae et animae rationalis Christi Domini ergo neque ad unionem hypostaticam illius, eadem enim ratio videtur esse utriusque.

Respondetur ad 1um. Ex eo quod creatura possit elevari ad producendam unionem hypostaticam, non sequitur attingere ipsam personam divinam, quae unitur, neque communicare esse divinum, sed producere aliquid creatum quo possit uniri persona divina non creata: sicut ex eo quod de facto parentes producant unionem inter corpus et animam

ronalem non sequitur de facto producere aut producere posse mas
... et alias ronalem quae uniunt. Ad 2. ...tr quidquid sit
de ea priori ... dictum, non ostenditur aliquod inve=
niens quare Virgo B. non concurrerit in eodem instanti ad utram=
que unionem, ad unas per potas naturalem, ad alteras per obedientia=
lem. Ad confirmationes R. ad mas et alias non concurrit B. Vir=
go, tum quia non producuntur sed creantur, tum quia id posse ... non
dat sufficiens fundamentum ... ad ... cur id non pertineat
immediate ad uniendas nas humanas cum persona Verbi.
Addiderim etiam non videri improbabile B. Virginem concurrere
physice ad unionem hypostaticam mediis illis verbis fiat mi=
hi ... verbum tuum Luc. 2. eo fere modo quo sacerdotes
in sententia probabiliori mediis verbis consecrationis producunt Christum
Dominum in Eucharistia cum efficacitate verborum praecedentium ita ... men=
tem ... a P. 69.
Et et illud notatu dignum est, propter partem quam in negotio
incarnationis habuit B. Virgo merito appellari ab Hesichio
in sermone de laudibus ... Trinitatis complementum, quatenus
cum ante incarnationem Pater erat solum semel Pater Verbi et Ver=
bum semel Filius, et Spiritus sanctus semel nexus utriusque potuerunt
habere eos titulos repetitos, unde modo cognoscendi videbatur quasi de=
esse Trinitati aliquod complementum quod contulit B. Virgo media
Incarnatione cum deinceps Pater sit bis Pater, et Filius sit bis
filius, semel scilicet ratione generationis aeternae, et semel ratione tem=
poralis, et Spiritus sanctus iterum nexus utriusque cum Christus Dominus et
ut homo sit filius naturalis Dei ... dicendumque ... fuerit opus
in speciali Spiritus sancti. Adde etiam posse dici complementum
Trinitatis B. Virginem quatenus Pater ... suas divitias
Filio, et uterque Spiritui sancto, cum autem Spiritus sanctus alterius

n. fuerat cui eas coicaret, sitq. ita proprius homi ee conatiui sui et sine coicatione videat quasi incompletus ee, hoc q. ecia li mo gessit q.o B. Virginem q.o illud, Spus Sanctus superveniet inte, et ea rone videt aliquomo complementum accepisse tota Trinitas i B. Virginem. Cetera de explicat.e verbor. Hesichij vide plura apud nrum Salazar in cap. 8 Proverbior. a n.o 300. Atq. noto in alio sensu longe diverso appellari a Cyrilo Alexandrino lib. 14 Thesauri cap. 3 Spiritus Sanctus Trinitatis complementum.

Disputat.o 18.

De comparatione Xpi Domini ad Patrem aeternum rone utriusq. naturae.

Que disputat D. Thos hic q. 20, 21, 22 et 26 in praesenti discutienda erunt omissis iis quae faciliora sunt in ipso textu.

S. 1.

V. Xpus Dns sit minor Patre, illiq. et Spui Sancto ac sibi ipsi subiectus.

Certum est inter Catholicos Xpus Dns quatenus homo e ee minorem Patre et consequenter etiam Spu Sancto ac se ipso. Ut Deus est cum oes 3 diuine persone inter se sint oio aequales. idq. signat Ioan. 14 cum de se ipso ait Xpus Dns. Pater major me est, patetq. ex verbis antecedentib. loqui de se ipso sm humanitatem. agebat n. de se ipso ut profecturo ad Patrem. dicebat aut. n. inquantum Deus sed inquantum homo: atq. eae vera et legitima expositio, quam multi PP.es graeci etiam de Filio ut Deo intelligant. Athanasius, Basilius, Nazianzenus

et alij apud Suar. lib. 2° de Trinit.e cap. 4 n. 6° citerentes eas majorit.es esse sbz sm appellationem et x.a humanas quantitas existimat esse quae esse Patrem videt esse cujusdas majoris authorit.is; Damascens lib. 1° de fide cap. 9° eas majorit.es ait n esse aliudquas ipsas prioritatem originis. Secure ea rone Pater dici posset major Spu Sancto, quae tn locution inveniet. Seniq° legitimus è Patrem esse majorem Xpo Dno sm humanit.es quas 9a n assumpsit Spus Sancts, Pater n dr major illo; neqe è cur majoritas in loco citato n debeat intelligi propre.

3i eadem de ca certius est Xpus Dus rone humanit.es esse subjectum Patri et Spui Sancto, sibiqe ipsi ut Deus est. proponitq. D. Thos q. 20 art. 1° triplicem ronem subjectionis; 1a è rone bonitatis q.a Pater è bonus p ezas, Xpus vo Dns ut ho n nisi p participationem: 2a rone dispositionis q.a dia operata humanit.is erant subdita divinae dispositioni et x.a Patris beneplacitus: 3a rone praeceptorum, quae illi sm humanit.es imposita fuere à Patre, sup.a dis.o 4a. V. autz hae pp.es Xpus minor est Patre, Xpus est subjectus Patri sint absolute proferendae, l. cus addito scitz sm humanit.es lirigant Interpretes: certe x.a dicta sup.a de coicatione idiomatus, si nulla fuisset cus hereticis de re signata disceptatio, aeqe ex pp.es affirmativae absolute possent proferri, cus sensus sit Xpus Dus hre aliquas nas ratione cujs sit minor et subjectus Patri. Ut tn tollat ois suspitio erroris, expediens è addere sm humanit.es. Secus è de hac pp.e, Xpus n è aequalis Patri, quae cus sit negativa est veluti univlis, signons Xpum Dus nullas hre nas sm quas sit aequalis Patri, q est hereticus. hae vo pp.e, Xpus è minor se ipso, l. est subjectus sibi ipsi n debet absolute proferri, ne vdeamur ponere in illo

duas personas quarum una sit alteri subdita ante ita monuit Cirilli=
um Alexandrinus in epla quæ est 10 inter Eplas Cirilli A=
lexandrini, cum addito tñ, Xpus est minor se ipso sm huma=
nitatem, concedi poterit ut docet D. Thomas q. 20 art. 2°.

3° bene notat Suar. citatus n° 7, intelligenda esse de Xpo
Dno ut homo est, omnia illa testimonia, in quibus quædam prædicant
quæ illum minorem vel inferiorem indicant, ut esse obedien=
tiam, esse subiectum &a, de quo prædicato olim fuit controversia
contendentibus Arianis aut Semiarianis Filius ut Deus esse
subjectus quod etiam male admissum concilium Sirmiense anno Dni
356. quod in ea parte reprobatum est ab Ecclesia ut notavit Bel=
larmino lib. 1 de conciliis cap. 7. in eo n. duæ formulæ fi=
dei inter se omnino dissentientes editæ sunt. Igitur veritas est
minoritatis, inferioritatis, subjectionem, obedientias et alia
hujusmodi propriè intelligenda esse de Xpo Dno, verum
sm humanitatem solum, non sm divinitatem.

4°. Sed difficilis satis est locus Pauli 1° ad Corinth. 15 ubi agens
de statu quem res habunt post diem judicii subdit: Cum
subiecta fuerint illi omnia, tunc et ipse Filius subjectus erit ei
qui subiecit sibi omnia ut sit Deus omnia in omnibus. hoc testimonio
probant Ariani inæqualitatem Verbi. varias hujus loci expli=
cationes afferunt Cornelius ibi, Valen. t. 1 disp. 2 q. 1 puncto 1°
§ 21 ad finem, Suar. t. 2° in 3 p. disp. ulta sect. ultima:
Nec defuere catholici expositores apud Cornelium qui locum
intelligerent de Xpo Domino etiam sm divinitatem, ita ut ibi non sit
sermo de subjectione servitutis sed solum de concordia volunt. &
cum origine à Patre, vel ut sensus sit, tunc Filius ostendet
se à Patre omnia accepisse etiam divinitatem. sed satis dura est
utraque explicatio, cum nimis impropria ea appellet subjectio.
Chrysostomus explicat, tunc omnibus patebit quam perfecta fue=
rit obedientia Xpi Dni erga Patrem. Sa ibi ita decla=

vat

var: Nec tunc desinet ee Patri subjectus quatenus homo est, s. tunc totus Xpi corpus mysticus erit Deo plene subjectus et o'ia obtemperans. atque hec utraque explicatio satis congrua est ex supra dictis, nec una cum altera incompossibilis. bene ... addit Valentia citatus particulam (Tunc) n' ee otiose additam nec signare tunc i° Xpus Dns Patri subjectus ee incepturus, sed habere quandam emphasis videtur fore ut in illa ejus gla ac summo triumpho Eccle, Xpus Dns ejusque caput sit subjectus Patri sm humanitem, nec absorvendam ee tunc humanitatem a divinitate ut male aliqui interpretabantur apud Aug. lib. 1° de Trinit. cap. 8°.

Cap. 2.

An Xpus Dns sit et dici possit servus Patris sm humanam naturam?

Sect. 1.

Statuuntur aliqua.

1° supponendum e n' ee idem ee servus alicujus ac ee illi subditus sui illo minorem, licet n. o'is servus minor sit domino suo illique subditus, attamen bene potest dari inferioritas et subjectio sine servitute, multi n. subditi st ut uxores, filij et subditi in religionibus respectu Prelati, qui tn servi aut mancipia n' st. Unde licet ex gl precedenti constet Xpus Dns sm naturam humanam ee minorem Patre, illique subditum, n' ideo sequitur ee illius servus, cum de hoc 2° magna sit controversia inter authores. (Neque 3° hic servus ita late sumitur ut signet quemquam subditum qui obedire alteri quacunque rone debet, hec e n. nimis lata e servi usurpatio, sed pro strictiori et propria signatione qua distinguitur ab ingenuo et libero.

2° Quia Arist. 1° politicorum cap. 3 ait servus est illud qui alterius juris est et in alterius est potestate, eadem ratione idem Laemarcipius [illegible] mancipium est solus servus in bello captus, servus vero est omnis qui sui juris non est sive emptione sive bello sive alia via sub alterius jure fuerit constitutus. Et si pater dominium etiam habeat filii, possit quod instante necessitate illum venumdare in servum nullus dicitur in rebus dominium dare eius antiquissimo jure nullus in rebus dominium habet, filius dominiumque castrensium et quasi castrensium jure Caesarum introductum sit ut notat Vasq. hic disp. 80 cap. 8 n° 33 adhuc tamen filius retinet statum filii nec habet conditionem servi respectu patris quia jus habet ad communicationem bonorum eius sicut futurus heres, communicat quoque etiam in honore quia Patris honorem aliquo modo participat, quae via a conditione servi aliena sunt.

3° Triplex servitus potest distingui, penalis, legalis et naturalis. penalis dicitur illa qua quis fit servus ob culpam ut bello justo capti et peccator dicitur servus peccati 2ª Petri 2° et servus diaboli quia amisit gratiam sua culpa et consequenter jus ad hereditatem gloriae contrahit quoque vilem conditionem servitutis et captivitatis eternae. legalis servitus dicitur quae contrahitur ex jure vel ex lege inita, sic emptione redditur servus et qui nascitur ex matre serva, quia partus sequitur ventrem ut fert [illegible] proloquium. Hae duae servitutes extrinsecae sunt respectu rationalis sicut et causae propter quas incurrunt, et quidem praeter servitutem peccati duae aliae sunt quae dicere legales solent dici quia non a natura sed a jure hominum gentium vel civili inductae sunt et ideo Aug. 10 de civit. cap. 9 ait unus homo non est natura sua servus respectu alterius. videque diximus in prologo huius materiae. Servitus naturalis et intrinseca consistit in hoc quod creatura rationalis sit subiecta dominio Dei ut pote quae totum suum esse accepit a Deo, et si rationalis sit obligatur Deo in omnibus parere, illum vere=

vi

ri et colere. Ita explicant Cornelius sup. id ad Philipp.
2° formam servi accipiens Suar. hic disp. 44 sect. 1
Cabrera et alij plures. Addit q. Vasq. citandus hanc ser-
vitutem sistere praeterea et potissime in eo q. creatura n.
coheres cum Deo in bonis et honore, neq. jus habeat ad ipsius
hereditatem ut supra dicebamus n° 2°; de servitute humana.
Atq. ita servitus convenit creaturae ratione creationis, ergo quidq.
ipsa est Dei est, omnes q. ejus actiones magis sunt Dei quam ipsius;
neq. in hoc videtur posse esse discentio inter authores.
3° quid vero item constat Christus Dominus etiam in humanitate non esse
servum servitute aliqua extrinseca legali et poenali, atq.
hoc ut minimus intendunt Adrianus papa et scilicet Phran-
cophordiense cum supra tripandus definiunt Christum Dominum non de-
bere dici servum etsi homo est de quo plura infra. nullam
enim saltem servitutem contrahere potuit ratione peccati, ut pat-
et ex supra dictis, sed neque ex subiectione ad aliquas creatu-
ras, Christus n. Dominus nullis humanis legibus subiectus fuit, quia
quamvis id de potentia absoluta non repugnaverit ut notat Suar. citatus
sect. 2a ee 2 cum etiam ratione humanitatis habuerit dominium
et jus superioris ordinis super omnes homines per potestatem excel-
lentiae: unde n. magis n. potuit humanis legibus obligari,
quam posset Rex obligari lege lata a aliquo sibi subdito,
idq. satis indicavit ipse Christus Dominus c. Matthei 17 cum ait,
ergo liberi sunt filij, quem locus omnes Patres de Christo Domino intel-
ligunt, ex illo q. colligunt Theologi in 3° distinct. 44 Christus
Dominus n. fuisse subiectus Regibus temporalibus atq. adeo nec ju-
ri gentium, immo Turrecremata apud Suar. citatus refert
Joannes 22us contrarias sas quae fuit Marsilij Patabi-
ni erroris damnasse.
5°: tota ss. controversia inter Doctores catholicos est
an Christus Dominus ratione humanitatis habuerit servitutem intrinsecam

per naturam quas habent caeteri creaturae, nec est vilis conditio seu natura ratione creationis, an potius ratione assumptionis ita fuerit ea humanitas superna nobilis et liberalis reddita ut licet subiectionem et minoritatem supradictas retinuerit non tamen servilem conditionem quas retinent aliae creaturae.

Sectio 2a

Proponitur sententia asserens Christum Dominum vere esse servum Patris ratione humanitatis.

Controversia haec agitata est inter praeclarissimos Theologos Suar. et Gabrielem Vasquez eximiis pro utraque parte fundamentis excogitatis, in praesenti sectione referemus doctrinam Suarii, in sequenti Gabrielis Vasquez oppositam partem. Igitur 1a sententia asserit Christum Dominum vere esse et dici posse servum Patris secundum humanitatem. Ita D. Thomas hic q. 20 art. 1 ad 2um ubi ait nihil prohibet Christum dicere Patri subiectum seu servum secundum humanam naturam, ubi Cajetanus Medina, Valen. Alvares disp. 74 cap. 2, et Suar. latissime disp. 44 qui alios plures refert.

Probatur 1a ex Scriptura Isaiae 42: Ecce servus meus suscipiam eum; qui locus de Christo Domino exponitur Matthaei 12. Item Isaiae 45. 49. 62 et 63. Celebris est locus Zachariae 3: adducam servum meum orientem, Ezechiel 34: Suscitabo super eas pastorem unum servum meum. Psalmo 115: O Domine, ego servus tuus et filius ancillae tuae, et Psalmo 85: salvum fac servum tuum et filium ancillae tuae; si filius ancillae ergo servus, quia partus sequitur ventrem ex communi lege, innumera quae sunt alia hujusmodi veteris testamenti loca quae de Christo Domino intelliguntur ex communi Patrum expositione. Nec dici debet ibi vocem servus intelligi improprie aut metaphorice cum nullus sit sufficiens fundamentum ad id asserendum

⊕ 34

aut

aut extorquendas vocis proprietate in re tanti momenti. Con-
sonat et novum testamentum Matthei 11: Confiteor tibi Pa-
ter Domine caeli et terrae, si Dominus est omnium quae caelis ambitu continentur [illegible]
secundum humanitatem quae a caelis continebatur. prima ad
Corinth. 3: Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei
et ipsum Patrem Deum suum non semel appellat, quo se ipsum
servum agnoscebat secundum humanitatem. Satis quoque facit illud
ad Philippenses 2°: semetipsum exinanivit formam servi acci-
piens.

2° probatur authoritate Patrum. Divus Cyrillus Alexandrinus in concilio A-
lexandrino in epistola 1a suscepta in ephesino et lib. 12 thesau-
ri cap. 5 ad finem: ipse Deus quidem secundum naturam [illegible]
servus factus est quia vere homo, et alibi saepe. Athanasius inter-
mere 3° quaterus in confesso est cum hominem esse factum, nihil
discriminis attulerit sive servus sive filius hominis appelletur [illegible]
nam [illegible] vocabula in ratione humanitatis bene et proprie competunt.

Nazianzenus oratione 35 quae est 4a de filio et 3a de theologia circa fi-
nem enumerans praedicataque ratione humanitatis proprie de filio
Dei dicuntur ait: servum etiam si ita lubet et obedientem adjun-
ge. et infra; Adde etiam si ita placet quae his adjecta sunt dor-
mire, esurire et fatigari etc. Chrysostomus sermone 7 in [illegible] ad
Philippenses in [illegible] formam servi accipiens ait: Sicut in forma Dei
perfectus est Deus ita in forma servi perfectus est servus. et in
concilio ephesino tomo 6° cap. 11 ait Achatius de Christo Domino: infer-
ne servus, superne filius. Ex Patribus Latinis refert [illegible]
Ambrosius, Augustinus, Gregorius magnus, Fulgentius, Vigi-
lius, Eutychius, Rupertus, Bernardus et alii eodem
modo saepe loquentes: acute Isidorus lib. 1 de summo bono
cap. 16: Christus et in forma servi servus et in forma servi non servus

in forma quippe servi Dominus servus, et in forma servi homo Dominus.

3° probr ratione etenim Pater aeternus habet perfectissimum dominium humanitatis Christi Domini, ergo Christus Dominus est servus illius ratione humanitatis quia servus et Dominus sunt correlativi, ut patet. ant. certissimus est quia Pater aeternus attenta ejus absoluta potentia potest pro libito disponere de humanitate Christi Domini et de omnibus actibus ejus ergo habet perfectissimum dominium illius. Confirmatur 1° quia relatio haec servitutis fundatur in titulo creationis et conservationis sed humanitas Christi Domini pendet a Patre in iis terminis quas nostra humanitas cum qua est ejusdem speciei infimae, ergo terminus habet relationem servitutis quas nostra ac proinde ratione illius Christus Dominus proprie dicetur servus Patris atque adeo etiam Spiritus Sancti, et ipsiusmet personae unius in natura divina. Confr. 2° quia Christus Dominus secundum humanitatem potest et debebat adorare divinitatem adoratione Latriae quae servitutis est ut diximus disp. 20, et non erat supremus dominus suarum actionum, quia erat sub dominio Dei ac proinde relationem servitutis habebat ut homo respectu illius sicut et subjectionis et inferioritatis, quae omnia convincere videntur Christus Dominus vere et proprie esse et dici servus Dei secundum humanitatem quod addit ne videamur aliqua expressione favere Arianis, si tamen alicubi tale additum non exprimitur, subintelligendum est.

Ad fundamenta autem oppositae sententiae infra referendae quae negant Christo Domino servitutem etiam secundum humanitatem, Respondet Suarez et alii solum loqui de servitute legali seu penali quae ex peccato aliquatenus oriatur, idque solum intendisse Adrianus et Pharnesphordiense cum contra Elipandum et Felicem definiunt Christum Dominum nec esse filium adoptivum neque servum et idem ait Lede... ilius t° 3° pagina mihi 422 collumna a ad medium; Et et hoc volumus a vobis audire an Adamus totius humani generis pater qui de terra virgine creatus est liber esset con=

dinis, sive servus: si servus, quomodo tunc imago Dei? si liber
quare et Xpus quoque non ingenuus de Virgine? Locus scilicet
non agit de servitute nati. At creationis quam certum est Adamum
habuisse ante peccatum. Deinde Bene ... ea omnia pri=
vilegia quae Xpus Dominus inquantum homo habet super omnes creaturas
non sufficere ad excludendas hanc servitutem quae non faciunt illud
aequalem Patri secundum naturas humanas et sicut non sufficiunt ad ex=
cludendas rationem entis creati ab ejus humanitate, ita neque ad ex=
cludendas servitutem naturalem. Sed audiamus jam virus Gabrie=
lem Vasquez pro opposita sententia dimicantem.

Sectio 3

Proponit sententia negans Xpo Domino servitutem
naturalem etiam secundum humanitatem.

Prima sententia docet Xpus Dominus quatenus homo non esse servus necita
appellari posse. Pro hac opinione nullus ex antiquis theologis
refert; eam tamen acerrime defendit Vasquez in disputatione de servitute
Xpi quae annexa est libro de adoratione, et hic disputatione 80 a cap.
3. Probatur primo authoritate Scripturae etenim in testamento novo ubi de Xpo
Domino magis proprie sermo habet nunquam servus appellatur quod
recte notavit Adrianus papa infra referendus, enim vero, inquit, in
ipso etiam interitu passionis ubi omnis humanae conditionis infirmitas mons=
travit, non eius Dominus appellavit sed Patrem, Pater inquit si
fieri potest &c. Et addit nullus usquam Evangelistarum, ne=
que Apostolorum servum eius memorat sed Dominum et Salva=
torem. Et pater erat semper non vero Dominus, caeli vero et terrae non
erat Pater sed Dominus, nec reperitur locus in novo testamento ubi
ipse Dominus appellet Patrem Dominum suum, sed appellet Deus
subintelligendo non suum, sed aliorum, quod notat Vasquez circa hic

cap. 6° n° 26: cum v° Paulus ait eum assumpsisse formam servi, sensus é assumpsisse naturam ex se servilis conditionis, ut unitas tamen eam conditionem non retinet.

2° probatur authoritate concilii, et quidem in hac quaestione celebre é testimonium Adriani primi et concilii Francophordiensis supponendo hoc concilium celebratum esse anno Domini 794 tempore Adriani primi papae et Caroli Francorum Regis, quia Elipandus Archiepiscopus Toletanus et Felices asserentes Christus Dominus secundum humanitatem esse servus Dei et filius adoptivus ut patet ex Elipandi confessione quam refert Vasq. hic disp. 89 cap. 2° et late examinat utrumque autem damnat concilium, approbatum quod fuit ab ecclesia quoad eas partes qua definit Christus Dominus non esse filius Dei adoptivus, neque servus, quoad alias reprobatum fuerit, ut notat Bellar. Lib. 1° de conciliis cap. 8° idemque facit Suar. hic disp. 49 sect. 3ª ubi plura docet de authoritate hujus concilii, in notis autem illius verbo Provintiale notat ab aliis dici provintiale, ab aliis oecumenicum.

Igitur Adrianus in sua epistola ad episcopos Hispaniae pluribus adductis testimoniis probat non debere Christus Dominus dici servus idque concilium latissime comprobat, additque Adrianus: Tanta nimirum vos temeritatis dementia deludit ut adoptivum eum filium quasi purum hominem calamitati humanae subdus, cur quod audet dicere servum eum impii et ingrati tantis beneficiis liberatorem nostrum non pertimescitis venenosa fauce susurrare? cur veremini querulti obtrectatores, Deo odibiles illum servum nuncupare? Patetque Adrianus et concilium loqui de Christo Domino secundum humanitatem, admittunt quidem illum esse minorem Patre secundum eam, non tamen servus neque filium adoptivum quae é unita divinae personae: et quandoque videant agere de servitute quae originem trahat a peccato, tamen ex tota serie sparsim

constat excludere quamcunque servitutem sicut et adoptionem cum eodem modo de utraque loquantur.

Hoc testimonium Adriani et Francophordiensis multum negotij facessit Dominis oppositae sententiae et ideo Suar. citatus sect. 1a § addo — sentitionem qui secundam responsionem refert: 1o non ita stare de authoritate epistolae Adriani et scilicet Francophordiensis. 2o ex instituto scilicet tractasse de adoptione, de servitute vero obiter et per transenas, et ita quoad casus praesentes non habere infallibilem authoritatem. 3a: Adrianus scilicet reprehendisse Elipandum in hac parte de irreverentia, non de falsitate, quia Christus Dominus appellabat servus irreverenter scilicet servulus et servus leprosus. 4a est, concilium loqui de servitute spirituali qua sequi operari non ex amore et reverentia sed ex timore agit. 5a est, Adrianus et scilicet loqui de servitute penali ex peccato contracta, et hanc solutionem late probat et approbat Suarez. 6a est, scilicet velle non esse dominum Christum Dominum servum absolute, bene tamen cum addito, scilicet inquantum homo est, seu secundum humanitatem. 7a addit, quod alias per se sufficientes non existimat, scilicet Elipandus Nestorianum fuisse, quod probat ex Mariana lib. 7o de rebus Hispaniae cap. 8o, et ita intendisse duas in Christo Domino personas atque adeo ut hominem illum purum servum credidisse: e contra vero Adrianus et scilicet oppositum directe intendisse, scilicet nec Christum Dominum duas habere personas, nec purum servum fuisse inquantum hominem.

Has responsiones satis impugnat Vasq. citatus cap. 4o et 5o, et quidem 1a omnino improbabilis est et hoc tempore non caret temeritate ut notat Suar. cum jam nequeat dubitari de hujusmodi scilicet authoritate. 2a manifeste refutatur ex ipso contextu ubi latissime de Christi servitute agit. Cumque sequentes fundamento non careant et Elipandus in ipsis delinquisse videatur.

tnex ctextu et mo probationis aliquid amplius à Pontifice et concilio intendi colligis, cum ut diximus eodem mo loquant de adoptione et de servitute. Praedictis denique 3ro favet Concilium Alexandrinum in epla 10 Cyrilli, receptis in concilio Ephesino, ubi Christus Dns dicat vere subjectus Deo fuisse, numquam appellat servus Patris, aut Pater Dni Xpi.

3o pbr praedicta sa authoritate PPus. Leo papa serm. 1o de nativitate post medium ait: Assumpta est de matre Dni natura, n culpa, creatae forma servi sine conditione servili, itemque creatis à concilio Francofordiensi homil. 36 alias 39: Dns noster est in forma servi n servus, sd in forma etiam servi Dominus fuit. Cyrillus Alexan: in expositione symboli Niceni circa medium ait de Xpo Dno: Accepit autem formam servi, ut liberi, n servus existeret. Damascenus lib. 3o de fide cap. 21 ait de Xpo Dno: Enim illud quoque sciendum est, cum nec servum quidem dicere nobis licere. Et infra: Sane servi conditionis esset caro nisi Deo Verbo copulata esset, at cum semel ei personaliter unita est, quonam pacto in servilem classem redigetur. quid clarius? et addit: Ex quo perspicue constat eum in appellatione duntaxat ac nomine servum dici, cum hoc minime sit. multaque ibi ad eam rem habere congerit Clictoveus in commentario. vide alia plura PPum testimonia apud Vasquez. Nec nostra PPes praedictos plane loqui de servitute nali annexa creaturae cum eam servitutem negent.

4o pbr rone: etenim ille dr servus qui ita est sub dominio alterius ut cum illo n habeat communicaonem bonorum, et honoris, sd humanitas Xpi Dni habet perfectissimam communicationem bonorum et honoris cum Deo, (quae) posita unione hypostatica n retinet conditionem servilem, atque adeo Xpus Dns ut homo n e servus, major constat ex secta 1a. minor pbr quia humanitas Xpi Dni e sanctificata formaliter eadem sanctitate increata divinitatis qua ipse Deus ideoque dr a PPibus delibuta oleo divinitatis, neque dispo

q. 2ª, adorat et cadem adorat Patrie qua ipse Deus, infra disp. 20: est et veluti sponsa Verbi, sicut autem in conjugio corporali si aliquis ducat uxorem quas ancillas, servas et ancillas habuit, eo ipso manet jure conjugii libera et ingenua facta, eodemque titulo gaudet Reginæ, Imperatricis etc. ut disp. 13 q. 1ª, q. et statuit in autentica de consulibus § si autem uxor collatione 4ª, et in lege mulieres codice de dignitatibus lib. 12, et quidem ex jure regni Hispaniæ lege 1ª titulo 13 partita 4ª, ancilla ducta à Domino in uxorem eo ipso libera manet à servitute. Vide autem id etiam ex jure communi provenire affirmant aliqui quod neget Sanchez lib. 7º de impedimentis disp. 20 à nº 20: ita humanitas Verbo unita servilem conditionem amittit, et ingenua reddit ut pote quæ in eandem sedem et gloriam adscissit, ejusque nominis et personæ fit particeps.

Confirmatur: Christus Dominus etiam in quantum homo ex sup. dictis disp. 16 q. 1ª et 3 habet dominium omnium creaturarum quod non ita perfectum ac Deus, ergo retinet conditionem servilem quæ cum tanta dignitate et evectione ad filiationem naturalem Dei non videtur compatibilis, et ideo ait Adrianus sup. citato, Dominus Angelorum omniumque creaturæ cujus sub pedibus universa subjecta sunt vos dicitis servum? Concludit ergo Christus Dominus ratione humanitatis nulla ratione vere et proprie potest dici servus Patris aut servus Dei immo si id non ita esset, sine addito posset dici servus sicut absolute dicitur Verbum homo.

Sectio 4.

Resolutio quæstionis cum notationibus.

Utraque sententia ut vidimus gravissima fundamenta habet et sine dubio aliquid vincit. Sententia Gabrielis Vazquez probabilis satis est et acuta: unde miror aliquos Recentiores

forte non ita intelligentes ejus mentem, cum ita explodere: nec de nostris Cabrera hic q. 20 art. 2° disp. unica §5 cum in genere illas omnes improbabiles, temerarias et periculosas in fide existimaret, forte longe aliud intellexit quam intendit Vasq. Et illud notatu dignum est ita firmiter Suarez et Vasq. sententijs adhaerere, ut quilibet suas pene Eccl. definitione existimet, in doctrinas SS. PP. conciliorum et SS. PP. quasi ferme expressas.

Quid in re tanti momenti dicam quid sentio. In primis existimo tandem utrasque sententias de re ipsa convenire, quia utraque admittit ex parte humanitatis Christi propter obedientialem, summam subjectionem et inferioritatem respectu Dei: posseque Deum de illa et ejus actionibus ad libitum disponere; pendere a divino concursu in fieri et in conservari; item propter unionem hypostaticam adorari eadem adoratione Latriae ac Verbum, non admittere filiationem adoptivam de quo disp. sequenti; evecta esse ad summum gradum gratiae et gloriae super omnes creaturas, habere dominium excellentiae super illas; sanctificari sanctitate increata Dei; omnino expertem esse servitutis penalis quae aut a peccato aut a dominio alterius creaturae superioris proveniat, non habere tantas scientias, propter ac dominium ac ipsum Deum. l. naturam divinam.

Dissentio quod tandem devenit ad definitionem et vocem servi et servitutis naturalis: Suar. n. et alij Doctores, quia existimant ad servitutem naturalem sufficere quod humanitas Christi Domini non habeat tam excellentem gradum bonitatis, scilicet aut bonitatis ac Deus, ipseque et illi subjecta sit omni modo debito. Vasq. vero e contra contendit non sufficere id sed ulterius requiri quod non detur communicatio ad eadem bona sub non eodem modo, unde quia ea humanitas in Christo Domino adoratur eadem adoratione et formaliter redditur sancta per eamdem sanctitatem subsistit per eamdem personam ac natura divina, non habet requisita

ad

ad conditionem servitutis naturalis sicut habent alii humanitatis, et ita ratione illius Christus Dominus dici posset proprie subditus, inferior et minor Deo seu Patre, non tamen servus, nec Deus aut Pater respectu illius posset dici proprie Dominus ut est correlativus servi: ad quod ista cap. 8° probare nititur rationem solam creaturae non esse fundamentum relationis servitutis, sed insuper requiri rationem communicationis in bonis.

Suarez cum eas voces servi Christo Domino secundum humanitatem applicatas videat in Scriptura et Patribus proprie se loqui existimat: Vasquez vero cum videat ab Adriano et Damasceno ad tropicum sensum reduci ubi reperit, absolute quod eas rejicere, stat potius authoritati horum et scilicet quas unius et alterius Patris locutioni. Concludo quod ut et erroris occasio tollatur et veritati via reseretur, si nomine servi intelligatur subditus et inferior, verum Christus Dominus debere dici servus Patris ratione humanitatis. Si tamen vox servus in sua rigorosa acceptione sumatur prout ab humanis ad divina transfertur, non debere nec posse dici proprie servus propter fundamenta sectionis praecedentis. videmus enim in humanis eo ipso quod aliquis ad aequalem honores sublevetur conditione mersa et sorte gaudeat cum domino conditionem servilem amittere, et servi nomen ac domini aboleri. vide multa de his apud Alexandrum ab Alexandro lib. 5° dierum genialium cap. 4°, ubi Siracusii eo enim ipso quod servi pileos acciperent, cognomentum aut praenomen (sine illis enim antea erant) admitterent quod ad civium numerum jam non servi sed liberi et libertini vocabant. sic enim et Christus Dominus postquam ad rationem humanam provectus etsi in spiritualibus discipulos admiserat, ait Ioan. 15; jam non dicam vos servos sed amicos. sic etiam Pater aeternus ubi primum humanitatem Verbo unitam vidit ait in

Psalmo 2°: Filius meus es tu, ego hodie genuite. que verba de generat. temporali multi PP. es intelligunt, de quo alibi.

Ad argum. pro 1ª pª constat ex dictis cum ea testimonia n̄ agere de servili conditione in rigore sumpta; peculiare autem genus subjectionis q̄ hēt humanitas Xpi Dni ad Deum n̄ sufficit ad servitutem proprie sumptam, q. deest negatio vocationis ad eadem bona: adoratio autem latriæ qua humanitas divinitas adorabat, n̄ ē proprie actio servitutis sed subjectionis, ut notat Vasq. cap. 11 n° 65. Argum. etiam 2ª pª si bene attendant, n̄ aliud vincunt quam id quod nos admisimus ut supª etiam notabamus. Propter hæc aliqui vident ex qte conciliare has sñas, modo q̄ a nobis posito videt res ipsa apte declarari.

Ultimo noto q̄ hæc adoptio inter hoēs destruat condit. servitutis q. unus homo ita adoptat ab alio ut adoptatus sit loco filij legitimi et natis, hereditatem q̄ illius tam in bonis quam in honore, nomine et sede, eodem mo ac filius natis accipiat: hoēs vº ita adoptant a Deo in filios ut n̄ ad oīa bona Dei adoptantis sed ad aliquas ipsius particip. accidentales admittant, et ita neque colunt eodem honore neque participant eamdem sanctit. es sed solum accidentalem, et consequenter in illis adhuc manet servitus natis et proprie dicunt servi. Neque aliud intendit Paulus ad Rom. 8° cum ait: Quicumque spu Dei aguntur, hi sunt filij Dei: n̄. n. accepistis spum servitutis iterum in timore, sed accepistis spum adoptionis filiorum; hoc est, n̄ accepistis spum serviendi Deo timore pœnæ atque adeo servili, sed timore reverentiali et amore obedientiæ qualis solet ēē inter filios et Patrem:

C.° 3.

De

De Xpi Dni Sacerdotio, oratione, intercessione et officio mediatoris.

Multa de his interpretes cum D. Thoma hic q. 21, 22, et 26, pulchreque de his et alijs muneribus Xpi Dni q. genus humanum disserit Valentia, quae omnia brevissime perstringam quia non ita difficilia sunt. Primo Xpus Dominus perfectissime fuit Sacerdos quia publica authoritate constitutus est ab aeterno Patre ut pro hominibus oret, pro illisque offerat sacrificium quod cruentum quidem obtulit in cruce, incruentum autem in institutione Eucharistiae et modo per ministros in missa. Fuit autem et templum ex S. Hieronymo super illud Matthaei 1° audire populi deus. S. Epiphanius heresi 55 illum etiam appellat altare quia omnia illi conveniunt sub diversis rationibus: est enim sacerdos propter dicta, est ejus humanitas templum in quo habitat divinitatis plenitudo, ejus anima est altare in quo facta est voluntaria oblatio sui ad mortem; est etiam simul hostia et sacrificium quod se ipsum obtulit. Dicitur autem Sacerdos in aeternum quia nec habebit successorem, nec fructus ab eo proveniens scilicet beatitudo habebit finem: dicitur vero Sacerdos secundum ordinem Melchysedech non secundum ordinem Aaron, quia in multis assimilatur Melchysedech, non vero Aaroni; vide de his multa apud Pererium tomo 3° in Genesis in cap. 14 super illud, Melchysedech Rex Salem etc., et Suar. hic disp. 46. Bellar. tomo 2° lib. 1° de missa cap. 6°.

De oratione et intercessione Xpi Dni illud speciale in dubio est, an nunc in caelis existens oret pro nobis. Negat Vasquez disp. 32 cum alijs qui addit ideo dici nunc pro nobis intercedere et interpellare quia se suaque merita proponit ante oculos aeterni Patris apud quem vivunt et semper vivent merita et orationes quae in hac vita nobis obtinuit bona supernaturalia, cum enim rem jam

tota: contulerit in hac vita, non est quid de novo impetret orando; è contrario D. Thomas in 4. distinct. 15 art. 6 quæstiuncula 2. ad 1. Suar. Valen. citati q. 21 Toletus in cap. 16 Ioan. annotat. 55 docent Christum Dominum proprie et ut homo orare pro nobis in cælis; ita n. loquitur Scriptura 1 Ioan. 2 et alibi et plures PP. apud auctores citati, magis quod hoc modo commendat pietas Christi Domini quod nos et exactio mediatoris: non quod Christus Dominus aliquid de novo mereatur in cælo, sed ut applicet nobis quæ jam nobis meruit et sit danda nobis mediis suis orationibus, cum quod id non dicat aliquid impossibile, colligatur quod ex modo loquendi Scripturæ ita tenendum erit. Non tamen petimus à Christo Domino ut oret pro nobis, ne videamur illum facere inferiorem Patre, cum non fateri Deum esse; ita monet D. Thomas citatus.

De officio mediatoris vide supra disp. 3 q. 12 sect. 1 n. 1. quo pacto humanitas concurrerit ut prium frate quo, divinitas vero ut significans, vide etiam q. 8 sect. 3 ad finem: hinc Paulus 1 ad Timotheum 2 ait; Unus mediator Dei et hominum homo Christus Iesus etc. Dicitur vero mediator quatenus reconciliavit nos Deo, assumpserit quod humanitatem quæ cum constet ex corpore et spiritu medium quid inter utrumque est. Quo autem pacto loquendum sit an Christus Dominus esse mediatorem quatenus est Deus aut quatenus est homo; imprimis recte monet Suarez hic q. 20 art. 2 fine, hoc concedendum esse. Christus Dominus quatenus Deus homo est mediator: et quidem ex supra dictis disp. 3 satis constat secundum diversas rationes ad id concurrisse divinitatem et humanitatem; cum vero PP. ad humanitatem recurrunt, solum intendunt eas fuisse prius frate quo humilitatis, passionis, obedientiæ, mortis etc. quæ ea repugnant secundum divinitatem.

Quid sibi vult Isidorus quæstionibus in Exodum cap. 42 et alibi non semel cum ait: Illa sibi n. sibi integra nota est Trinitas et humanitatis susceptæ quæ est in trinitate persona.

Scholiastes ibi explicat humanitatis susceptæ idest ~~unae extrinsecus~~ unitatis humanitati subsistenti in persona divina quæ 3a è idest una ex tribus Trinitatis. Et sane hoc modo Pater aut Spus Sanctus potest appellari 3a persona quod nunquam facit Isidorus. Sensus ergo è 3am ibi sumi pro intermedia sic n. quod è inter duo extrema dr 3us hispanè etiam dicimus (terciar y ser tercero se inter duos interponere) alicuius rei componendæ gratia. Igitur Xpus Dns et ratione seu origine 3a persona è ut loquuntur quandoque etiam Patres græci) idest media inter Patrem et Spum Sanctum, et officio ratione humanitatis susceptæ 3a persona è in Trinitate idest mediatrix inter Deum et hoies. quæ tamen locutiones vitandæ erunt ne erroris occasio subrepat.

2a Octobris anno 1613.

Disputatio 29.

De comparatione Patris Æterni ad Xpum Dnus quoad illius adoptionem et predestinationem.

Quæ hic disputant DD. cum D. Tha q. 23 de adoptione in coi et adoptione Xpi Dni, et q. 24 de illius predestinatione, hic à nobis differentur omittendo quæ coia sunt alijs materijs, alibique comodius tractant.

C. 1.

Q. 1. Xpus Dns inquantum homo possit dici filius adoptivus Dei?

Sect. 1.

Supponuntur aliqua.

1°: cum adoptionis nomen ab humanis ad divina transla-
tum sit, et rei signatae notio connexionem habet. Ipsa adop-
tio humana est gratuita assumptio seu acceptatio personae
extraneae ad haereditatem, unde persona quae adoptatur de-
bet ex se carere eo gradu coniunctionis ad quem adoptatur,
quidquid sit an alium habeat, et ita nepos potest adoptari
in filium ut dicitur in lege 1a ff de adoptionibus, et id intelligit
nomine personae extraneae. Debet item assumptio ad haereditatem
gratis fieri, nam si daretur titulo oneroso non esset adoptio sed vendi-
tio aut alius ex his contractus; requirit etiam consensus eius qui adop-
tatur per se vel per parentem aut tutorem, si ex se non est capax
consensus ex lege 2a ff de adoptionibus. Addit etiam alia conditio
quod scilicet adoptans sit ex se aptus ad generandum et ideo debet
habere plenam pubertatem hoc est quatuordecim annos, seu
ut alii dicunt 18 quod sumitur ex § majorem instituta de
adoptionibus, et ex § sed et illud eodem titulo. 2° has omnes
conditiones perfectissime servat adoptio divina quae non nisi quoad
creaturas rationales proprie fit: unde proprie intelligenda sunt
loca Scripturae quae de hac re loquuntur Ioan. 1° Dedit eis potestatem
filios Dei fieri, ad Rom. 8° Accepistis spiritum adoptionis filiorum,
ad Ephes. 1°, praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum
Christum. 3° ex D. Thoma optime colligit Suar. hic in momento
primi articuli aliquas differentias inter adoptionem humanam
et divinam: 1a est quod illa fit per solam extrinsecam acceptationem
nullam quae fundat relationem realem sed rationis, nec fit rationem
physicae et realis generationis: haec vero fit per infusionem boni super-
naturalis interni nempe gratiae et charitatis consequenter aliquid phy-
sicum intrinsece ponit in adoptato ratione cuius generatio aliqua
physica et vero realis resultet. 2a differentia est quod in huma-
nis adoptio inducitur ex defectu, vel indigentia naturalis filii non ita
in divinis sed ex infinita perfectione et bonitate. 3a addunt alii
si Deus ad intra generare non posset, nec posset habere filios adoptivos

q̃ adoptans ex supª dictis debet eē potens adgrandus filius
nalem: que doctrina q̃ probabilis sit, probabilius tn est
etiã si Ds n̄ hēret filium nalem adhuc potuisse adoptare q̃
in ea hꝫ potestatis ira poa n̄ eēt imperfectio ut in humanis,
nec ce liguarone obesset fini adoptionis, q̃ bene notat Suar.
citatq. Illud etiã singulare discrimen est q̃ in humanis adop=
tio ordinat ut filius succedat Patri in hereditatē, atq adeo
illo mortuo seu deserente illas; atvº adoptio divina n̄ ordi=
nat ad successionem, sed ad cohabitationem et participationem ejus=
dem hereditatis unde Augus tr. 2º in Ioanne ait: Est hec
spiritualis hereditas que n̄ fit angusta si multi eas possederint.
3º cum hec adoptio sit opus Dei ad extra, procul dubio coē ē
toti Trinitati et ita Filio etiã et Spui Sancto convenit adopta=
re. Desinit Angeli et hoēs pro eo statu quo hent gratias sancti=
ficantem sive sint presciti sive predestinati sunt et dicuntur
filii adoptivi Dei quia filius adoptivus ē qui cum na sua, et psona ex
tranea ab adoptante ita p affectus illi conjungit ut fiat parti=
ceps hereditatis seu bonorum adoptantis quod fit p gratias san=
ctificantem que confert jus ad glorias. Qui vº sunt in peccato mor=
tali pro eo statu n̄ sunt filii adoptivi Dei quia sunt illius inimici et
filii Diaboli dum peccato inclinati sunt quia illud 1 Ioan. 3: Qui
facit peccatum ex Diabolo est, Sancti justi ante adventum
Xpi Dni vº fuerint filii adoptivi Dei cum habuerint gratias et
jus ad gloriam, dicunt autem in Scra habuisse statum servitutis
et p adventum Xpi Dni nobis coicatas fuisse potestatem ut simus
filii adoptivi Dei, Ioan. 1º et ad Galatas 4º. quia illi et erant
sub jugo legis mosaice et post mortem n̄ poterant adire here=
ditatē Dei cum janua celi usq ad mortem Xpi Dni clausa esset.
4º preclare ait Augus tr. 4º lib. 1º de serm. Dni in monte cap.
46. Adoptamur in regnum Dei n̄ tanquam alieni sed tanquam

ab ipso fieri et creari, hoc est dici, ut unius beneficium sit quo nos fecit ad imaginem suam, alterum quo adoptavit ut cum illo tanquam filij vita aeterna pro sua participatione frueremur. Agit ratione creationis non possumus extranei esse a Deo in esse physico, quia tamen nobis non debetur beatitudo supernaturalis in ordine ad illam personae extraneae sumus: illa vero participatio bonorum Dei quae annexa est creationi non sufficit ut propterea dicamur adoptati a Deo in filios, tum quia talis creatio non est gratuita supposita creatione sed naturaliter debita, tum etiam quia ea bona quae nobis communicantur ex vi creationis non pertinent proprie ad haereditatem Dei cum nec perducant nos ad claram Dei visionem, nec sint proprie loquendo participatio divinae naturae disp. 1a q. 2a sect. 1a. Cum quo tamen stat quod docet S. Thomas 1a parte q. 45 art. 7o ex vi creationis non solum esse in nobis vestigium Trinitatis ut in creaturis irrationalibus, sed etiam imaginem. Sic etiam 1a parte q. 93 art. 3o ad 4um reddit omnes creaturas esse aliqualem similitudinem Dei ratione cujus etiam creaturae insensibiles vocari possunt nomine filij Dei per locutionem metaphoricam, qualis est illa Job 38: Quis est pluviae pater? quo genere filiationis etiam peccatores ratione creationis possunt dici filij Dei, ut notavit Irenaeus lib. 4o contra haereses cap. 79. Haec tamen metaphorica et imperfecta filiatio non est adoptiva sed naturalis ut patet.

Sectio 2a.

Status quaestionis, variae sententiae et illius resolutio.

Quod Christus Dominus secundum divinitatem sit filius naturalis Dei non ambigitur, latius id explicatur in materia de Trinitate. Difficultas itaque autem est an etiam secundum humanitatem idem habeat, vel potius sit filius adoptivus. Et inprimis celebris est in hac parte error Elipandi archiepiscopi Toletani cui etiam suffragabatur Felix Urgelitanus praesul qui sic unicas solas in Christo Domino personas agnoverit, cum Photino

ut patet ex sua confessione quam attulit Vasq. hic disp. 89 cap. 2°, illum fi filius adoptivum sm humanitatem asserebat existimans ea ratione esse omnes sanctos conformes Filio Dei; Ut cum adoptivo, inquit, adoptivi, cum advocato advocati, et cum Xpo Xpi et cum parvulo parvuli et cum servo servi, scilicet sint expresse quod declarat ipse hanc adoptionem esse Xpi sm humanitatem, ait enim: Deus per istud simul Dei et hominis filius adoptivus humanitate et non adoptivus divinitate mundum redemit.

Deinde non pauci Scholastici ex antiquioribus Xpo Domino tribuunt adoptionem ratione humanitatis; Durandus in 3° distinctione 4ª q. 2ª admittit hanc propositionem: Xpus inquantum homo est filius adoptivus Spiritus Sancti, eademque ratione secedere debet esse filius adoptivus totius Trinitatis quamvis incarnatio inter opera ad extra annumerata speciali titulo dicatur Spiritus Sancti; Gabriel et Almainus et Major quamvis negent Xpum Dominum esse filium adoptivum, asserunt in Xpo Domino humanitatem fuisse adoptatam, Scotus in 3 distinctione 10 q. 1ª et in reportatis eadem distinctione q. 1ª ait Xpum Dominum posse dici filium adoptivum ubi scandalum non esset, propterea vero id negare ne verba omnia cum hereticis haberemus. Consonat illi ejus discipulus Rosolis ibidem q. 1ª art. 2° atque Cartarensis ait Scotum sentire Xpum Dominum sm humanam naturam esse filium Dei adoptivum. quamvis Lithuaniani distinctione 10 q. 1ª art. 4° eum in sanam partem explicare conentur. Horum autem horum fundamenta referentur et solventur infra sectione 4.

Dicendum tamen est Xpum Dominum etiam sm humanitatem nulla ratione esse filium adoptivum Dei. ita omnes Interpretes cum S. Thoma hic q. 23 art. 4° et innumeri ex antiquioribus apud Vasquez disp. 89 cap. 6°. Probatur primo ex definitione Adriani et Concilii Francofordiensis et aliorum ubi expresse haec veritas probatur et explicatur 2ª Liprandus, et Cum ex suo dictis ipse 16.7

poneret adoptionem in Christo Domino nostro secundum humanitatem est definitio; et sape et scilicet directe opponatur ejus errori, plane definit Christum Dominum neque secundum humanitatem esse filium adoptivum; quod si attendisset Durandus et alij antiquiores non ita male in ea materia loquerent, videntur sane non habuisse notitias hujus definitionis Adriani et Francophordiensis Concilij eusdem; si non ita plena mentio olim haberet: Addit quod Vasquez tertio errorem hunc Elipandi et Felicis ut heresim damnatum fuisse ablecta. Sed veritas prefata definitur ab Adriano 1° in epistola ad episcopos Hispanie, in epistola Concilij Francophordiensis ad eosdem in libro sacro syllabo edito in ipso Concilio, opera presertim Paulini Episcopi Achilerensis, in epistola etiam Caroli Magni missa ad Elipandum ex eodem Concilio, ubi pro ea veritate plurima Scripturae et Patrum testimonia afferunt.

Tango precipua. Ioan. 2°: Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, meum scilicet per naturam, vestrum per gratiam, quem locum pro eadem re afferunt etiam Athanasius lib. 1° de Incarnatione Christi ante medium, et Damascenus lib. 4° de fide cap. 86. Matthei 26 ait Petrus de Christo Domino ut homo est, Tu es Christus filius Dei vivi, ubi notis, filius non adoptivus non dicitur filius absolute sed cum addito: et cap. 17 ait Pater, hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, notatque Adrianus Ly Complacui ad totam Trinitatem referri, quae humanitatem Christi Domini operata est, nam si ita ad solum Patrem referret diceret Placui, non Complacui. Ad Rom. 8°: qui proprio filio non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum, id est proprio non adoptivo. Plura alia testimonia legi poterunt in eo Concilio, planeque probat Adrianus ea testimonia intelligenda esse de Christo Domino ut homo est cum loquantur de illo secundum eas naturas secundum quas est minor Angelis, passus, mortuus, ascendit ad celos &c. Dilucide Paulus ad Hebreos 1° comparans Christum Dominum ut hominem cum Angelis ait: Tanto melior Angelis effectus

quanto differentius pre illis nomen hereditavit. cui enim dixit ali-
quando Angelorum: filius meus es tu ego hodie genui te, et tho-
mus ius Deus &ca. merito quod clamat Aug.us Lib. 3 Secundinus
Manicheus cap. 5: lege itaque scripturas, nunquam invenie-
es de Xpo dictum quod adoptione sit filius Dei.

Accedant testimonia Patrum. et quidem preclara Aug.ni Gregorij
magni, Hilarij et aliorum refert Adrianus, satis sit nobis Isi-
dorus et Ildephonsus, qui non ita distarunt à tempore Elipandi.
Isidorus 6 lib. de doctrina et fide ecclesiasticorum dogmatum cap.
1.o ait: Dei Filius hominis factus est filius, nam secundum veritatem
hominis ex homine hominis filius et veritas unigeniti non adoptione
non ne appellatione, sed in utraque nativitate filij nomen nascen-
do habuit ut esset verus Deus et verus homo unus filius. Ilde-
phonsus in lib. adversus eos qui disputant de perpetua virginitate
Mariæ et de eius parturitione, habetur quarto 9.o Bibliothecæ,
ait de Xpo Domino: quod non illum ut cæteros adoptio filium Dei fe-
cit filium. Et infra: Assumpsit hominem in se sine persona hominis
ut totus esset Xpus proprius Dei filius non ex dono gratiæ renascendo
ut cæteri sed fatetur proprietate utriusque naturæ. Sed quid in vetera
codi[illegible] scilicet et [illegible] testimonia proferimus cum Beatus
et Heterius in lib. 3.a Elipandus apud Vasq. scindant: le-
gite omnes libros Doctorum usque ad istos manuales et inveniatis
quod nemo tale scripsit. scilicet Xpus sit esse filium adoptivum Dei.

Veniamus ad rationes quas summatim proponam ex ijs quæ late
proponunt in locis citatis scilicet Francophordiensis. Primo
sit, quod non potest esse filius adoptivus nisi persona extranea ut
[illegible] [illegible] [illegible], sed persona Xpi Domini ut pote divinam nullatenus
esse persona extranea respectu Patris seu Dei, quare Xpus Dominus non
potest dici filius adoptivus, ideoque subdit scilicet, Unitas
personæ quæ est in Dei Filio et filio Virginis, adoptionis tollit

injurias. Licet humanitas ut pote aliquid creatum sit extra=
=nea respectu Dei, tamen ipsi tamen se nequit venire denominatio filij
neque filij ut dicemus sect. sequenti, et ita quantumvis
reduplicetur super humanitatem non potest dici Xpus Dominus filius
adoptivus, quia ea denominatio cadit etiam super ipsam personam
Verbi.

Dico 9 Xpus Dominus non potest non esse vere et realiter participem divi=
nae naturae, imo substantiam et heres bonorum Dei ratione divinae naturae inclusae
in persona Verbi, non quod volunt esse filius adoptivus cum adoptio dicat con=
junctionem solum ex affectione benevolentiae. Quod Xpus Dominus quatenus natus
est de Virgine non est filius adoptivus sed filius naturalis Dei, ideo quatenus
homo natus est de Virgine, quia quatenus homo est filius naturalis Dei, et nulla
ratione adoptivus: unde qui illum ut hominem crederent filium adopti-
vum Nestorio favere videntur ponentes in illo duas personas.

Aliae rationes facile ex his colligentur et ex infra dicendis reparan-
tur declarabitur. Ultimo noto tandem Elipandum et ejusque
sectatores ipsi testimonijs et rationibus retractasse errorem ut notat
Vasquez citatus disputatione 80 cap. 12 et Mariana lib. 7 de rebus
Hispaniae cap. 8. Felix vero pertinaciter in errore mortuus
est ut notat Vasquez licet non ita constet an resipuerit.

Sectio 3

Expenduntur aliquae difficultates contra dicta.

4 Difficultas an saltem humanitas ipsa in Xpo Domino possit dici
adoptata cum et ipsa sit aliquid extranea respectu Dei sicut et aliae
creaturae. Respondeo negative ut optime probat Vasquez citatus
cap. 3 et Suarez disputatione 49 sect. 4 qui eam appellant ra=
tionem, traditam a D. Thoma art. 4 ad 1um. Probatur quia
adoptio est solum conjunctio per affectum et desiderium, cumque huma

nitas

nitas in Xpo Dno sit realiter unita et conjuncta Verbo non potest dici adoptata cum non sit particeps ipsius divinitatis mediante Verbo. unde non sufficit nam de extre extraneas sinus conjunctionis seu cognationis non est per sola affectus; et ideo in libro sacrosyllabo seqa citato dr. De S. Virgine inenarrabiliter sumpsit non adoptavit carnem. si caro non potest dici adoptata in Xpo Dno ergo neque anima neque tota humanitas, cum eadem ro sit, idque proveniat rone unionis hypostaticae. Immo bene addit Suar. citatus sect. 2a § 3. humanitatem ex se non esse capacem adoptionis neque in humanis neque in divinis, quia nunquam adoptatur humanitas sed homo, hoc est humanitas personata. Et si in humanis cum adoptatur homo possit dici humanitas coadoptata, tamen in Xpo Dno neque coadoptata dici potest cum id impediat rone personalitatis Verbi, sin utramque est nam Xpus Dnus filius nalis est Dei.

2a Difficultas, an Xpus Dnus inquantum homo possit dici filius nalis Spus Sancti aut adeo totius Trinitatis. Affirmant Suar. citatus sect. 2a § 6. as ronem et Vasq. disp. 89 cap. 14 a § 3 colligit et alij, qui tamen bene addunt abstinendum esse ab ea locutione ne videamur duas in Xpo Dno personas ponere, aut plures Pres qui ab æterno illum genuerint. Fundamentum hujus sententiae est quia Xpus Dnus inquantum homo constituitur filius nalis Dei rone unionis hypostaticae, sed tota Trinitas produxit hanc unionem per quam Xpus Dnus substantialiter sanctificatur; ergo Xpus Dnus inquantum homo est filius nalis totius Trinitatis et specialiter Spus Sancti cui appropriatur sanctificatio. Probabilior tamen est negativa sententia quae colligitur ex D. Tha hic q. 23 ubi absolute negat Xpum Dnum esse filium Trinitatis cum tamen ageret de filiatione illius ut homo est, neque unquam S. Dor Xpus Dnus vocavit filium Spus Sancti aut Trinitatis. Deinde favet Concilium Toletanum 11.

in confessione fidei ubi reddens rationem quare Christus Dominus inquantum homo non sit dicendus filius Spiritus Sancti ratione generationis temporalis, sicut dicitur filius Virginis, addit: Ne duos Patres filij videamur asserere quod nefas est dici, quod inconveniens etiam sequitur in opposita sententia: consonat Augustinus tomo 3° lib. 2° de Trinit. cap. 10 et 30 ubi negat talem locutionem. Verumque DD.res oppositae sententiae facile dicunt ea et similia testimonia intelligi debere de generatione aeterna Verbi, aut de temporali Christi Domini non de sanctificatione. Accedat ratio, etenim eius denominatio filij naturalis Christo Domino proveniat ratione Verbi, cum Verbum secundum se nec possit dici filius Spiritus Sancti nec Trinitatis aut sui ipsius, neque ut homo poterit ita appellari, quod reddit illud totum incapax talis denominationis, licet à tota Trinitate accipiat unionem, sanctificationem et gratiam caeteraque onerationes productiones aliquas ad extra, quod ex sequenti difficultate magis constabit.

3.a Difficultas; An si Spiritus Sanctus aut Pater incarnaret posset dici filius naturalis Dei propter sanctificationem provenientem ab unione. Affirmant Vasquez et Suar. citati. Probatur quia tunc illud totum Deus homo esset particeps divinae naturae realiter et heres Dei, ergo filius non adoptivus, ergo naturalis. Probabilius tamen est oppositum quod docent doctiores Recentiores, beneque probat Cabrera quaestione 23 art. 4° disputatione 1a n° 17. Ratio est quia gratia unionis non facit filium naturalem Dei eum qui aliàs ex vi generationis aeternae non est filius naturalis Dei, sed ergo Spiritus Sanctus incarnatus v.g. esset aequaliter sanctus ac Christus Dominus ex vi unionis hypostaticae haberet quod tantum ius ad glorias ac ipse, esset quod heres divinae hereditatis quod ius intrinsecum et innate, adhuc non esset filius Dei, quia esse heredem etiam in humanis bene stat sine filiatione, si aliàs persona non est capax talis denominationis. Dices; supra disputatione 6 quaestione 3 ad 6.um cum S. Thoma quaestione 3 art. 5° ad 1.um et ad 4.um expressissime quod si

Pater

Pater et Spus Sanctus incarnarent, potuisse fieri nativitatem temporalem, posset quidem uterque filius hominis dici, hic est matrem et Patrem creatum, extra se nulla caro est, sed non est capax talis denominationis, et sic Pater aut Spus Sanctus ut Deus non esset filius Dei, ut homo posset esse. R.o ad 3. Cotta citato, cuius eq denominationes sumantur in ordine ad naturam extraneas quae capax est talius denominationis dummodo sit in aliquo supposito non repugnant: at vero denominatio filij Dei naturalis deberet fundari in ipsa persona Patris aut Spus Sancti, ac proinde si eas alias non habet, non potest de novo illas accipere ex eo conjunctione cum natura creata. Addit Vasq. cap. 14 § 3.o colligitur si Spus Sanctus incarnaret non diceretur ille homo quatenus homo Spus Sanctus neque Pater diceret quatenus homo pater Verbi aeterni propter talem reduplicationes.

Ima difficultas, quo gradu certitudinis tenendum sit Xpum Dominus non esse filium adoptivum Dei. R.o Suar. oppositum existimat improbabile et forte nunc temerarium, Vasq. satis indicat id definitum ab Adriano et Concilio. Cabrera id adeo certum existimat his temporibus ut oppositum judicet plusquam temerarium et fere erroneum et haereticum. E contra Medina q. 24 art. 1o dub. 3o et ult. ait non esse improbabile dicere Xpum Dominus ut hominem esse filium Dei adoptivum dummodo affirmet unicum tantum esse suppositum et esse filium naturalem ratione suppositi. Pitigianus supra citatus ait hanc propositionem Xpus inquantus homo est filius Dei adoptivus, sapere haeresim Nestorij et Elipandi, posse tamen habere catholicum sensum, quia inquit, non est contra fidem asserere Xpum Dominum inquantum hominem esse filium Dei adoptivum si simul dicat ratione suppositi esse naturalem; addidit ab Adriano et Concilio solum definitum esse saltem

exprelle Xpus Dnus n ee filius adoptivus in sensu quo asserebat
a Nestorio eumdem q fuisse errorem Elipandi et Nestorij.
R. ex supra dictis constat Elipandum n posuisse duas
personas neq in eo sensu SS. locutos fuisse PP. Concilij, s
ex sa Elipandi tanquam absurdum deducerent errorem
Nestorij multo antea ab Eclia damnatum, neq illum aude=
rent iterum adducere Elipandus, de quo multa Vasq citans.
Concludo q rem hanc certissimam esse ut minimum oppositum fore
plus quam temerarium; beneq probat Suar. disp. 49 citata sec:
tione 3a ee q hanc props Xpus e filius Dei adoptivus dupli:
cem hre sensus hereticus, et nullus hre proprius in quo
verificari possit.

Sect. 4.

Argumenta contraria et solutiones.

Primus

arguitur sumit. ex aliquibus PP. testimonijs, et enim
Ireneus lib. 3 advers. hereses cap. 21 ait: Qui filius
Dei est, filius hois factus est ut adoptionem percipiens fiat
filius Dei. Hilarius lib. 2o de Trinit. post medium loquens
de Verbo incarnato ait: Potestatis dignitas n amittitur dum
carnis humilitas adoptat. Marius Victorin lib. 1 c. Arrius
colum. 6a t. 4o Bibliothecae ait: Nos adoptione filij, ille na
tus et quadam adoptione filius et Xpus sd carnem. R. et
D. ass. cap. 15 hos PP. impropie locutos fuisse cum ipsam
substantialem unionem humanitatis adoptionem appellant; alia
explicatio tribuit Ireneo a Suario et alijs ut scit sen:
sus sit filius Dei fuisse incarnatus ut quicumque fuerit adop:
tatus a Deo fiat filius Dei, itaut ea adoptio n intelligatur de

Xpo

Xpo D.no sic Elipando Hereticus Fr. Galicianus ex Felici et Gabrieli Vasq. displicet ex eo q. n. cohereat D. Thom. de Hilario quidem. D. Thom. hic art. 4. ad 1.us R.et improprie locutus fuisse; bene tn notat Vasq. erratis mendorum ac cast. lect. legendum q. ee; Deus carnis humilitas adorat, q. valde consonat D. Thom. alia testimonia afferebant ab Elipando ex Ildephonso et Juliano Archiepis Toletanis quq nusquam reperiunt, et ita pro suspectis habent.

2.m arguitur: Xpus D.nus ut homo het gratiam sanctificantem habitualem ex dictis sup. disp. 9.a q. id hec facit filium adoptivum Dei cum coicet participates accidentalem Dei, q. Xpus D.nus inquantus homo e filius adoptivus Dei, aut saltem l. rone unionis hypostatice sit filius natus, rone gratie habitualis erit filius adoptivus cum hec gratia n. possit coicare alias filiationem.

Respondimus loco citato q. c. 1.a sect. 2.a ad 2.us filiationem adoptivam ee effectus fratem secundarius gratie habitualis, et ita n. mirum si posita in subo incapaci talis denominationis illas n. coicet, cum q. filiatio adoptiva dicat negat.es conjunctionis substantialis cum Deo, Xpus D.nus illas here n. potest; unde rone gratie habitualis neq. adoptivus neq. natus filius Dei redditur, l. denominet sanctus et gratus here q. ius ad gloriam. Quamvis q. in eodem subo simul dent sanctitas substantialis et accidentalis rone diversarum formarum n. tn utraq. filiatio q. una alteras sio expellit at eodem subo et rone diverse filius appellat n. potissimus sup.a oppositus et gratia principalior quidem q.a radix e alterius.

3.us arguitur: Xpus D.nus inquantus homo n. potest ee filius natus Dei cum ex vi sue productionis n. evadat illi silis in na, q. n. potest ee filius natus illius, eo a. pbr q.a filius natus e ille qui ex vi sue productionis evadit silis in na pro producenti, cum q. Xpus D.nus inquantum homo n. habeat nam divinam sed humanam que ita dissimilis e divine, n. potest ee filius natus Dei inquantum homo. R.r

ad filiationem naturalem requirit communicatio propria et realis ipsius [illegible] quo Christo Domino ut homini communicatur realiter natura divina media unione hypostatica, et Verbum quod terminat humanitatem habet in se inclusas naturas divinas ratione generationis æternæ, ideo Christus Dominus etiam ut homo est filius naturalis Dei. Concludo quod Christus Dominus est unicum filium Dei naturalem utraque generatione æterna scilicet et temporali; sicut autem B. Virgo producendo unionem physicam inter corpus et animam illius mater redditur, ita Pater æternus producendo unionem hypostaticam inter Verbum et humanitatem Pater naturalis constituitur in tempore Christi Domini ut hominis; et autem ea productio à tota Trinitate promanaverit ex supra dictis, sola tamen persona Patris dicitur generare Christum Dominum et esse Patrem illius etiam ut hominis quia nulla alia divinarum personarum est capax talis denominationis ex dictis sectione præcedenti difficultate 2.a et 3.

Caput 2.um

De prædestinatione Christi Domini.

Quæ omnia sunt Christo Domino cum aliis prædestinatis ad materias de prædestinatione refferenda sunt. quare autem dicatur causa finalis, exemplaris et meritoria nostræ prædestinationis; Respondet D. Thomas hic art. 3.o eatenus esse causam exemplarem quatenus reliqui prædestinati habent filiationem adoptivam quæ est quædam similitudo participata filiationis naturalis ad Rom. 8.o; Quos præscivit et prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui: 2.o quatenus sicut ex parte Christi Domini nulla datur causa suæ prædestinationis, ita neque in reliquis prædestinatis. Addit tamen non esse causam exemplarem in eo sensu quod actus divinus illum prædestinans sit exemplar actus prædestinantis reliquos, unico enim modo ait, et eodem actu æterno prædestinavit Deus Christum Dominum et nos; eodem quoque modo art. 4.o dicit esse causam finalem nostræ prædestinationis non activæ sed passivæ quatenus omnia ad illum ordinantur, ad Ephes. 1.o; Prædestinavit nos

in adoptionem filiorum per Iesum Xpum, de quo etiam vide supra disp. 12 q. 8 sect. 1 et 2 ad 1, ubi etiam quo pacto ne[c] meruit incarnationem neque predestinationem suam, licet potuerit id ita contingere de lege absoluta. Quomodo vero sit 1[us] predestinatorum et quo ordine in divino decreto predestinata fuerit ejus incarnatio vide supra disp. 1 q. 1 presertim sect. 4.

Sit inprimis dictum est ex co[mmun]i sententia cum S. Tho. hic q. 2 q. art. 1 Xpum Dominum esse et proprie dici predestinatum cum ita loquatur Scriptura et SS. PP. Augustinus presertim, unde lib. de predestinatione Sanctorum cap. 15 ait: Sicut predestinatus est ille unus Xpus ut caput nostrum, ita multi predestinati sumus ut membra ejus essemus. Et ratione quia Xpus Dominus ab eterno preordinatus est in quantum homo ut sit media unione hypostatica caput universi, habeatque perfectissima bona gratie et glorie sitque primogenitus inter multos fratres ut loquitur Paulus, ergo vere et proprie est predestinatus, hec tamen predestinatio non convenit illi ratione divinitatis sed ratione humanitatis, quia precise ut Deus est et ut Verbum non potest preordinari ad aliud quod illi convenit precise ut Deus est et ita non dicitur filius Dei ut Deus est predestinatus sed Xpus Dominus in concreto qui est totus principale peradequatum hujus predestinationis et ejus humanitas predestinata ad unionem hypostaticam et ad gratiam et gloriam ut bene explicat Vasq. hic disp. 91 cap. 4 § mihi vero, a tamen dicitur predestinata ad filiationem quia ex sua dicione non est capax hujus denominationis. Suar. vero disp. 50 sect. 4 licet admittat humanitatem predestinatam dici ad unionem hypostaticam addit tamen non dici proprie predestinatam ad beatitudinem quia hec predestinatio non tribuit proprie ne[c] sed, ut notavit, illud intendere D. Thom. hic; Ceterum questio est de nomine. Cum ad hoc etiam dici poterit Verbum predestinatum ut scilicet fiat homo vel ut supponitet naturam humanam.

Sicut ergo dicitur Christus Dominus in quantum homo praedestinatus ut sit filius Dei hoc est hunc unum hominem, ut vulgo dicitur, aut singularem humanitatem ut concipitur in aliquo supposito non concipiendo an sit divinum, praedestinatum fuisse ad dignitatem filii Dei naturalis seu ad filiationem naturalem non tamen ad aeternas quia ab aeterno Verbum est filius Dei quod homo illi est talis est, nemo autem praedestinatur ad id quod illi est taliter convenit sed ad id quod ex se non habet potest tamen accipere ex divino beneficio; Unde nec Christus Dominus ut homo sic adaequate concipiatur dicitur praedestinatus ut sit filius Dei, quia ut sic in suo statu concepitur dicere esse filium Dei.

Monet autem D. Thomas art. 2° an 3ius magis proprie dicitur quod Christus secundum quod homo est praedestinatus esse filius Dei quam quod Christus Dominus secundum quod filius Dei sit praedestinatus esse homo. Et tamen principalis praedestinatus fuisse ad unionem hypostaticam quam ad beatitudinem et alia dona quia illud est majus bonum. Contra Durandus in 3 distinctione 7a quaestione 3a n° 9° dicit et proprie dici non posse hominem aut hunc hominem praedestinatum esse a Deo ut sit filius naturalis per unionem quia id quod praedestinatur ad aliud debet esse prius tempore aut saltem prius natura illo, homo autem aut hic homo non est prius tempore aut natura quam ipse filius Dei quia cum sit concretum includit etiam ipsum suppositum cui unitur ea humanitas. Respondeo id verum esse si sermo sit de hoc homine ut dicit suppositum divinum non tamen ut concipitur a nobis cum supposito abstrahendo ab eo quod sit divinus ut explicatum est.

In eo etiam sensu loquitur Paulus ad Rom. 1 [illegible] qui factus est ei ex semine David secundum carnem qui praedestinatus est filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri. Ad hunc locum plures interpretantes ex Patribus [illegible]

veres apud interpretes presertim circa vocem Praedestinatus V. ad ha hic et in paragraphrasi secutus Amicus ita declarat definitus et declaratus est filius Dei vere virtutem et potentiam quam spiritum sanctificationis largitur et a mortuis resurrexit. Verum quia communem theologorum expositionem hic sermo sit de propria praedestinatione sic explicandus erit locus; Filius Dei Patris factum esse illi fuisse filium David secundum carnem accipiendo secundum nativitatem in tempore, et secundum humanitatem praedestinatum fuisse, imo, supra declaratum ut sit filius Dei naturalis et ut cumpleret id sanctificando homines et exsuscitando mortuos propria virtute. Plura alia circa hoc legi potuerunt in ipso textu D. Thomae facile ex dictis colligentur, legatur Augustinus tomo 7º lib. de praedestinatione Sanctorum cap. 15 ubi pulchre docet de praedestinatione Christi Domini. —

Disputatio 20.

De adoratione Christi Domini et rerum divinarum.

— Quaestione 25 disputat D. Thomas de adoratione Christi Domini. in art. 1º docet ex parte ejus qui adorat unicam tantum esse adorationem respectu Christi Domini, quia est unicum suppositum, seu unum est ex parte causa adorandi illum: in 2º humanitatem Christi Domini adorandam esse adoratione latriae si attendatur res ipsa quae adoratur, sive attendatur ratio adorandi: ipsa bona gratiae illi humanitati collata adorandam esse adoratione hyperduliae; in 3º affirmat imaginem Christi Domini adorandam esse adoratione latriae: in 4º idem affirmat de cruce; in 5º docet D. Virginem non esse adorandam latria sed hyperdu-

lia: in 6° adorandas esse sanctorum reliquias. Siquidem si res haec cum haereticis habenda esset, longissimo esset opus disputationis tractatu, in quo feliciter elaborarunt Bellar. Valen. et alij controversarij; illa ergo ibi subjicimus quae complemento hujus materiae necessaria videbuntur.

C.° I.

Quid et quotuplex sit adoratio.

1° adoratio in genere sumpta in eo differt a laude et honore, quod haec latius patent, laudamus enim et honoramus etiam inferiores ratione cujusque virtutem, non tamen dicimur adorare, revereri aut venerari nisi in dignitate constitutos quos nobis superiores esse cognoscimus. Deinde si vox ipsa adoratio in se consideretur communis est Deo et creaturis, cum passim etiam sumatur illam pro honore qui hominibus tribuitur, sic Ruth 2° prostrata in terram adoravit Booz, Abigail adoravit David 1 Reg. 25, et Judith cap. 10 viso Holopherne adoravit eum prosternens se super terram. Quandoque Patres soli Deo illam accommodant dum asserunt solum Deum esse adorandum: ex quo in usu jam non usurpatur nisi ad significandam reverentiam et venerationem quae Deo, sanctis et rebus divino cultui consecratis exhibetur, in eo sensu adoratio est quidam actus ad virtutem religionis pertinens quae ad voluntatem spectat et pars est potestativa justitiae, in reddendo quod cultu Deo et rebus divinis debito occupatur, de quo vide D. Thom. 2a 2ae q. 80 art. 1° et q. 81 et Vasq. hic disp. 1a cap. 9° n° 91.

2° adoratio ita definitur ab Anastasio episcopo Theopolitano citato in 7 synodo act. 4a; Quid aliud est adoratio quam honoris alicui exhibiti veluti emphasis? hoc est symbolum

seu

seu nota non honoris utcumque sed illius qui Deo et rebus divinis venerationis ea exhibet. Unde sequitur duos actus voluntatis adaorat. unus qui sit affectus voluntatis quo volumus venerari eum quem adoramus, alter vero qui sit nota seu expressio et emphasis talis venerationis. Hunc 2dum contendit Vasquez hic disp. 93 cap. 5° debere esse externum et corporalem, faveresque videntur S. Thom. 2a 2ae q. 84 cum apers de adoratione ait se agere de externo actu religionis. S. Bonaventura in 3° distinct. 9a art. 2° q. 3 ait materiam latriae quae est adoratio Dei esse actum exteriorem, Valen. etiam t. 3° disp. 6a q. 3a punct. 1° ait adorationem prout ab alijs actibus virtutis differt esse actum externum. Potissimum quod fundamentum hujus sententiae est quia nisi assignet aliquod opus externum pro obiecto adorationis non habebit aliquid speciale adoratio ut distinguatur ab alijs virtutibus, cum omnes habeant pro officio honorare Deum nisi speciales actus religionis.

3°: e contra tamen et melius alij dicunt adorationis materiam seu obiectum posse esse actus omnino internos et plerumque ad actum etiam externum transeat in hominibus quia corporei sunt. Hanc late probat Suar. hic disp. 51 sect. 2a cum alijs quos refert. addit quod S. Bonaventura ad argumenta n° 1 expresse statuere adorationes internas, quas ait in eo consistere quod quis tota mente in Deum tendat, et externas quae in aliqua reverentia corporali consistunt. Bellar. etiam lib. 1° de cultu Sanctorum cap. 12 favens dum asseverat materiam cultus latriae esse non solum genuflectiones, orationes vocales et alia signa externa, sed etiam actus mentales. Accedit quod in Scriptura non semel ponit Angelos adorasse Christum Dominum psal. 96. 7 quoad locum 1° ad Hebreos 1°, cum hi Angeli non habeant corpus, adorationis dicitur esse in illis omnino interna. et in corporibus assumptis

possint adorationem s[o]lem [illegible] Deo exhibere. Neque placet responsio Gabrielis Vasquez asserentis ibi non esse sermonem de adoratione proprie et stricte sumpta quae nullus actibus debet [illegible] sufficiens fundamentum. Deinde in Concilio provinciali Treverensi, [illegible] 4° conciliorum, dr; Deus cui Spiritus sit non tantum internis affectibus fidei, spei, et charitatis, verus est externis actibus colendus et adorandus est. Iam 6° adoratio pure interna ex mente concilij. Neque oppositum docuit D. Thomas cum saepe adorationes internas vocat ut patet ex varijs testimonijs quae refert Suarez citatus in loco 2° numero praecedenti relato scilicet colligi ibi specialiter velle esse de aliquo speciali actu exteriori adorationis. Adde quod ibidem art. 2° corpore [illegible] docet [illegible] duplicem adorationem, spiritualem scilicet quae consistit in interiori mentis devotione et corporalem quae consistit in exteriori corporis humiliatione, additque ex Damasceno lib. 4° de fide cap. 13. quia ex duplici natura compositi sumus intellectuali scilicet et sensibili, duplicem adorationem Deo offerimus.

4°. Accedit ratio efficax etenim non minus possumus profiteri et venerari divinam excellentiam per actus internos quam per actus externos. nec non minus submittitur [illegible] Deo eliciendo actum fidei et captivando proprium intellectum in obsequium ejus aut eliciendo actum timoris reverentialis Dei [illegible] propriae humiliationis quam genuflectendo, pectus tundendo aut alio [illegible] signo externo ergo non minus potest exerceri adoratio per actum internum quam per externum, atque homo ex varijs motivis [illegible] ad eliciendum actum internum fidei v.g. [illegible] per [illegible] actus virtutum laudet et honoret Deum, certe si velit illum elicere in speciali ut profiteatur divinam excellentiam et propriam subjectionem, actus talis voluntatis [illegible] ad fidem erit simul religionis et adorationis actus [illegible] fidei erit solum illius

et emphasis venerationis Deo exhiberi n solu gratis illis quae ab omnibus actibus fidei afferri, sed etiam specialis honoris et venerationis quae resultat ex eo quod a virtute religionis imperentur. Itaque ut actus interni sint etiam adorationis opus est ut ex speciali motivo virtutis religionis emanent; quo posito facile solvuntur omnia fundamenta contrariae opinionis.

S.° Dividitur adoratio in latriam, Duliam, et hyperduliam quae licet in sua nativa significatione ex graeco latiorem usurpationem habeant, ut tamen communiter sumuntur a Theologis, latria est cultus debitus Deo propter infinitam ejus excellentiam; dulia est cultus debitus sanctis in gratia; hyperdulia est cultus debitus alicui propter eminentissimam sanctitatem ut B. Virgini. quae adorationes specie distinguuntur si habuerint distincta in specie motiva formalia ut ingrati tradit communiter ... virtutum. Igitur quae adorationes specie distinguuntur quia notant speciales excellentias respectu rerum quae adorantur, et inaequales etiam cultus illis respondentes: si vero quis ex motivo charitatis vellet adorare Deum, B. Virginem et sanctos tribuendo unicuique cultum debitum, tunc sine dubio non distinguerentur in specie: cum autem virtus religionis non sit theologica sed moralis ~~habeat~~ ut quae adorationes ad illam pertineant debent habere pro motivo formali specialem honestatem supra naturam creatam quae relucet in tribuendo unicuique cultum debitum et tunc sine dubio semper distinguuntur specie ut infra dicetur.

S.° Sed et illud notandum est quod actus externos adorationis ex vi solius legis naturalis non esse positive determinatum motus aliquem peculiarem adorationis externae Dei cum non adoratione externa signent ad placitum, ea sunt indifferentes licet ad Deus et ad homines, sic n. genuflexio ad homines etiam fieri solet, sed ordinarie fiat uno tantum genu et ideo solemne est Deum utroque genu adorare ut legitur de Salomone 3.° Regum 8.°, ceterum et hoc etiam coram homine fieri solet, sic n. coram Pontifice utrumque

genuflectit, et Sanctis etiam ea adoratio externa fieri solet, idemque de pectoris contusione et alijs ejusmodi. Pendet q° significatio horum ab affectu interno quo fiunt, diversio n. quo genuflectimus coram Deo amore erga illum supremum Dominum et postulantes ut nobis misereatur, coram Sanctis v° ut amicis Dei optantes nobis illos intercessores, de qua re bene Suar. T° 1° de religione lib. 1 cap. 2°.

C. 2°

Quae adoratio debeatur Xpo Dno tam rone divinitatis quam rone humanitatis; ubi quae adoratio debeatur ejus humanitati in abstracto.

Sect. 1.

Status quaestionis et variae sententiae.

1° certum est Xpo Dno rone divinitatis deberi adorationes latriae quae est supremus cultus nominis quasi Patri et Spiritui sancto; Ex quo colligunt DD. unicam esse in specie adorationem latriae quae sine dubio deberet cuicumque perfectioni divinae etsi ab alia separata esset, aut si darentur plures dij, quorum unus esset omnipotens, alter summe sapiens &c. cum v° Deus rone cujuscumque sui attributi et perfectionis sit nobis longe superior, et excedat quamcumque perfectionem creatam aut creabilem; cum quo bene stat potissimam ronem propter quam Deo debetur latria esse summam majestatem hoc est excellentissimum esse a quo dimanant attributa: Unde ut bene notat Vasq. disp. 9 cap. 3° quamvis aliquae virtutes respiciant Deum sub speciali aliquo attributo, oblatio n. tribuitur Deo ut summo omnium, id quatenus sapienti et justo, victima mactatur ut Dno vitae et mortis, oro illum respicit ut potentem et liberalem, juramentum

ut veracem &c. at adoratio respicit Deum sub excellentia
supremae dignitatis quae unica in illo est omnia comprehendens.
Ex quo tamen non hic colligere potes esse de facto plures adorationes
Latriae specie distinctas; unam quae adoret Deum propter unum
attributum, alias quae adorat propter alium, aut unam per-
sonam praescindendo ab alia, licet enim id in visionibus et in
actibus charitatis possit esse (de quo modo non disputo) tamen peculia-
ris ratio est in adoratione quae certum (?) ... quod adorat non potest praescin-
dere unas excellentias seu perfectiones adorabilem ab alia, si
vero eae simul reperiantur in Deo, tum quia talis modus adoratio-
nis indecens esset ut infra dicemus, atque adeo contra prudentiam
et consequenter non posset esse actus virtutis. tum etiam quia cum
sit species justitiae ex dictis quaestione praecedenti, debet reddere quod
debitum quantum potest, quod autem cum possit simul adorare in
Deo plures perfectiones unam solum adorat hac ratione ut non omittat sub
despectum (?) id ob meram praecisionem non bene implet officium
justitiae quae petit reddere unicuique quod suum est. debitur autem a
Deo adorabili cultus propter omnes excellentias quas habet
ex superioritate quoad quis illum honorare et venerari vult; si-
cut autem in actibus charitatis non causat distinctiones specificas quod
unus explicite attingat unum attributum, alius alterum, ita
neque in adoratione Latriae quia id est quid male in iis actibus. —
—— Dico 2º certissimum est apud omnes Christum Dominum etiam secundum humanitatem spe-
cificative loquendo adorandum esse adoratione Latriae, atque
adeo hoc totum compositum qui est Deus homo. Ita D.
Thomas hic art. 2º ubi Cajet. Valen. Suar. Vasq. et
alii Recentiores; antiquiores vero cum Magistro in 3. distinctione
9ª. Sumitur ea doctrina ex epistola 10ª D. Cyrilli quae est con-
cilii Alexandrini ex 5ª Synodo collatione 8ª canone 9º ex

Athanasio, Damasceno, Aug^no et alijs scilicet et P.P. unanimi sensu attestantibus, Xum, qua utrumque et divinitate et humanitate unum esse adorabile et una adoratione; videlicet ea testimonia apud authores citatos, idque satis docet Trid. sess. 13 cap. 5° cum agens de Eucharistia ait: Nullus dubitandi locus relinquitur quin omnes Xpi fideles pro more in catholica ecclesia semper recepto latriae cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo sacramento in veneratione exhibeant. Cum ergo humanitas sit longe magis unita Verbo conjuncta quam species sacramentales, si hae propter conjunctionem cum illo adorari debent latria, a fortiori ipsa humanitas coadorari debet quando adoratur divinitas in Xpo Dno; sic etiam cum adoratur sanctus, adoratur etiam ejus corpus propter conjunctionem cum anima in qua est sanctitas et virtus. Sicut, inquit Damascenus lib. 3° de fide cap. 8°, timeo carbonum tangere propter ignem ligno conjunctum, adoro carnem Xpi propter conjunctam divinitatem.

3° accedit ratio desumpta ex Aug^no, ... serm. 58 ex verbis Dni ad finem; inducit n. hereticus objiciens, quod carnem ejus quam creaturam esse non negas simul cum divinitate adoras atque ei non minus quam divinitati deservis. Respondet Aug^us: Ego Dominicam carnem immo perfectam in Xpo humanitatem propterea adoro quod a divinitate suscepta atque deitati unita est, ut non alium atque alium sed unum eundemque Deum et hominem Dei filium confitear. Et post pauca addit: Verum si quis virum aut purpuram aut diadema regale jaciens inveniat, numquid ea prohibit adorare? Cum vero ea Rex fuerit indutus periculum mortis incurrit si ea simul cum Rege quis adorare contempserit: ita etiam in Xpo Domino humanitatem

sumi

humanit[as] n[on] solas aut nudas sed divinit[ati] sic unitas unus Dei filius Deus v[erus] et homo verus qui adorare semper erit

erit mortis p[o]enas patet. Nec putetur Aug[usti]n[u]s qui p. al. 98 explicat de humanit[ate] Xp[ist]i Domini ea verba adorate scabelum pedum meor[um]; Concludit q[uod] unas et indivisibiles adorat[ion]es latriae quia in Xpo D[omi]no adorant divinitas et humanitas h[oc] q[uod] hic dicat eo adorari q[uia] n[on] s[olum] se s[ed] r[ati]one unionis cum divinit[at]e adoratur. Verba Aug[usti]ni affert S. Thas opusculo 58 cap. 4.

4[o] illud difficile videt[ur] quid velit D. Thas cum dicat art. 2[o] corporeali: ipsi Deo Patri debet honor latriae propter deitatem, et honor duliae propter dominium quo gubernat creaturam, cum tamen ex sup[r]a dictis n[o] 1[o] constet Deum atq[ue] adeo quamlibet p[er]sonas divinas adorari debere a nobis adorat[io]ne latriae r[ati]one cujuscumq[ue] excellentiae et perfectionis. In primis Cajetanus ibi § 2[us] est aut, D. Thas loqui de dulia in c[omm]uni sumpta quae abstrahit a latria et dulia in speciali; Cabrera ibi disp. 3[a] n[o] 14 ait non duliam intelligere hic D. Tham latriam quae debet Deo r[ati]one dominij dulia n[am] ut Deo supremo D[omi]no applicat e[st] vera latria ex propasse aut; D. Thas eas locut[ione]s ut ostenderet r[ati]onem c[omm]unem servi adorationis in cultu vero Deo debito eminenter contineri, ut indicaverat 1[a] 2[ae] q. 103 art. 3 ad 1[um].

R[espondeo] 6[o] n[on] velle S. Tham Deo deberi aliqua r[ati]one adorat[ione]s quae proprie e[st] dulia cum sibi debeat latria, convenire tamen cum dulia debita sanctis in r[ati]onem c[omm]unem sicut et r[ati]o dominij e[st] c[omm]unis Deo et creaturis, dulia n[am] ex se signat adorat[ion]es quae dat a servis D[omi]no sub r[ati]onem dominij quaecumq[ue] illa sit.

5. His suppositis celebris difficultas e an Christus Dominus ratione humanitatis adorari possit alia adoratione praeter Latriam, atque adeo an ipsa humanitas praecisa per nostrum intellectum a Verbo cui est unita possit et debeat adorari minori adoratione quam Latria atque adeo dulia seu hyperdulia. 1a sententia affirmat. ita late Suar. hic disp. 54 sect. 2a praesertim circa 3a et sect. 3, eamque statuit tanquam certam satis et late probare intendit Christum Dominum ut homo est adorari posse propter gratias habitualem et alia dona creata ipsi collata hyperdulia; idem sentit De Lantis hic art. 2o disp. 9a circa 3, favere quoque videtur D. Thomas hic art. 2o quatenus asserit Christum Dominum secundum humanitatem adorari posse dulia, secus in 3o distinctione 9 § quantum ad istum articulum, et clarius in solutione ad 1um, Durandus, Gabriel et alii plures quos refferunt Suar. citatus et Cabrera hic disp. 2a; Canisius etiam lib. 5o de B. Virgine cap. 15 Christo Domino ut homini et B. Virgini hyperdulias deferendas docet: eamdem quoque sententiam sequitur Pithygianus in summa distinctione 9 q. 1 art. 7o circa 1 et 2a. Negativa tamen sententia probabilior est quam sectione sequenti proponemus et probabimus.

Sect. 2.

Ostenditur non posse decenter et honeste adorari Christum Dominum etiam ratione humanitatis nisi adoratione unica Latria.

Verior sine dubio sententia est quae asserit humanitatem Christi Domini atque adeo ipsum ratione illius non posse decenter adorari nisi unica adoratione Latriae. Hanc satis late probat Vasquez hic disp. 96 qui pro eadem citat Valdensem, Catharinum, Claudium de Saintes, Clictoveum, et ex antiquioribus S. Bonaventuram.

na venturas. Majorem, Ricardus et Albertus, ibem sequit Cabrera hic disp. 2. § 3; favetq Valen. puncto 1°, sentiuntq doctis Recentiores: Nec 3ª dicit D. Thos allegatq pro contraria sa, sed n. intendat q supª sect. praecedenti n° 4° cui Ites Patri dedicas accedit. Pbr authoritate scilicet, et qd Dus asserenti humanitatem et Verbum unica adoratione colli debere, vide supª sect. praecedenti n° 2° et 3°; favet praesertim scilicet Alexandrinus in epla 10ª apud Cyrillum approbat in ephesino qd damnat duas in Xpo Dno adorationes et si unq adoratio sit propter alium, id n. intendit illis verbis: Recusamq autem hoc ut de Xpo quisquam dicat, propter eum qui hoem induit eum qui indutq e veneror. propter invisibilem adoro visibilem. et scilicet constantinopolitanus collatione 8ª canone 9° ait: Siquis in duabq naturis adorari dicit Xpum ex quo duas adorationes introducit separatim Deo et Verbo et separatim hoi &ª anathema sit. et in anathematismo 8° Cyrili definit Verbum et humanitatem n ee duo adorabilia sed unum et idem. Rent aliqui 1° solum damnari à Concilio duas adorationes in sensu Nestorij qui duo supposita in Xpo Dno ponebat. 2° merito quidem ecclam exteris sdas latrias deferre Xpo Dno ne videamur favere Nestorio et ideo Sacerdotem sumpturus Eucharistias latria Xpum Dnus adorare cui ait: Domine n sum dignus &ª nec petere ut oro nobis oret sed ut concedat postulata ut cum dicimus, aiā Xpi sanctifica me &ª.

Pro plane utraq responsio debilis est, 1ª q ... damnare scilicet, tn cum semp negent quascumq duas adorationes et cum agant de adoratione humanitatis et carnis

Xpi Dni nunquam meminerint alteri adorationis quam propter Latriam sine dubio illam in re negant. Ex quo etiam rejicitur 2a responsio, ideo enim id refugit Ecclesia quia indecens est talis modus adorandi etiam in occulto ut infra probabimus.

Accedit vero quod bene urget Vasquez citato cap. 7. etteri. cum humanitas ratione Verbi possit adorari Latria, ineptum est ut ratione humanitatis Verbum ipsum adoratione inferiorem Latria incongrue trahat, cum accessorium sequatur suum principale, denominatio quod debeat sumi à principaliori, et ex jure pars superior trahat ad se inferiorem, et quod per communicationem idiomatum non incongrue predicata abjecta humanitatis dicant de Verbo, at adoratio ea inferior intimis tribueret Verbo, mas idiomatum communicatio eius Verbum ipsum vere respiceret tanquam id quod adoratur et colitur ea adoratione inferiori. At neque humanitas ipsa in abstracto precindendo à Verbo, decenter adoratur, cum enim in re ipsa sit unita, qui ad adorandum talem precisionem faceret, injuriam irrogaret.

2o probatur quod adoratio et veneratio tendunt in obiectum, si ordinate procedant, summa appretiatione illius qua possunt, et attendendo majorem ejus excellentiam, quia habent pro speciali munere honorare. alias autem virtutes non habent id pro speciali munere, ut charitas habet unire &ca, qui autem relicta majori excellentia sibi minorem colit, potius inhonorat, licet enim verbis majorem non neget, certe factis negare reputatur. Sic enim siquis Regem qui simul à Dux, Marchio et Comes, illum solum venerraret ut ducem aut marchionem vel comitem precindendo à dignitate Regia, inique procederet, nec debitum honorem daret: idemque à si quis episcopum venerareret solum ut diaconum vel presbyterum

q^a hoc est significat hec, idemq^3 e in alijs exemplis, q^s
Filius iniquè se gereret qui humanit^i Xpi D^ni sive in
abstracto sive in concreto minorem adorat^{ed} tribueret latria

Dices: quod si utrumq^3 simul adoraret, jam cessat in-
commodum. R^o n̄ cessat indecentia et imprudens
mus adorationis, sicut indecorus esset qui Regem simulet
Regem et Comitem veneraret exhibendo duas inequa-
les venerationes. Addeq^o scilia et PP^es nunquam ag-
noscunt eas duas adorat^es ut dictum est. Statutus q^o
maneat adorat^e ex ipsa rei na et lumine ronis semp^e
debere attendere in sbo majorem excellentias quas het
sup^a sect^e precedenti n° 1°. Ultimo confirmatur q^a ut bene
probat D. Thos hic art. 2° natura n̄ e adorabilis in
abstracto sed ut suppositata adoratio n̄ tendit in rem
subsistentem n̄ q^o potest oio in adorat^e Xpi D^ni precindi
humanitas à Verbo, et consequenter nequit adorari mino-
ri adorat^e quam Latria.

Sect^o 3.

Argumenta contra dicta et solutiones.

1° Objiciunt aliqua PP^us testimonia que id videntur afferere
scilicet humanit^s ut precisas à Verbo posse adorari inferiori
adorat^e quam Latria celebres^e e testimonium Damasceni
lib. 4° de fide cap. 3° ubi ait de Xpo D^no: si dividas sub-
tilibus ... q^d videt ab eo q^d intelligit, inadorabilis e
ut creatura, hoc e si humanitas dividas à Verbo n̄ e
adorabilis Latria ut pote creatura. R^et bene Vasq
cap. 7° Damascenum solu ostendere adorat^es Latria prove-
nire humanit^i ex unione ad divini^m quam ab ... prout

dubio incapax ē talis adorationis cum sit pura creatura: verumtamen si fingas L. cognitis humanitatem carere unione ad Verbum non manet ro adorandi illam Latria, quia tamen in re semper ē unita nunquam licet illam minori adorate colere.

2us argumentum: Verbum divinum ut praecisum ab humanitate potest adorari Latria, ergo humanitas ut praecisa a Verbo poterit adorari dulia, non n. ē major ro quare Verbum possit adorari cum tali praecisione, non tamen humanitas.

Rr. concesso ante negando consequentiam, 1o quia Verbum sine humanitate retinet titulum propter quem debet summa adoratio, non vero humanitas. 2o quia Verbum sine humanitate ē suppositum perfectum, at vero humanitas sine Verbo non est suppositum, nec aliud intendit Athanasius cum orone contra Arianos ait; Nec Verbum sine carne, nec carnem sine Verbo colli, non quia quasi sit necessitas coniunctionis ex parte utriusque extremi, sed quia nec humanitas sine Verbo licenter colitur, nec Verbum à carne dividendum quasi hec impediat adorationem Latriae; et utrumque coniungendum ē in adoratione ne videamur constituere duo adorabilia aut duo supposita. Ita ferme Rdus Vasq. citatus.

3us argumentum: licet laudare et praedicare humanitatem ut praecisam à Verbo propter dona creata quae habet, ergo licet illam sic adorare propter ea dona, quae tamen non sufficiunt ex se ad adorationem Latriae. Cfr. 1o quia imago Xpi Dni duplici adoratione potest adorari, 1o adoratione Latriae si consideret ut importans in recto exemplar; 2o minori adoratione si sumatur ut importans in obliquo exemplar et attendatur praecise excellentia moralis quae imagini provenit ex eo quod repraesentet exemplar, nec tenemur attendere modum

excel:

excellentiorem adorationis cum illa, de quo infra, quod similiter humanitas poterit adorari duplici adoratione, iuxta diversas considerationes. Confir. 2° quia sicut orare humanitatem Xpi Domini ut precissam à Verbo ut pro nobis intercedat illique gratias agere propter labores varios pro nobis, quod similiter et illam precisse sumptam adorare. —

Rr ad argumentum: quidquid sit de laude et predicatione immo et de actibus charitatis qui tiern ad humanitatem precisse cum appretiatione illi debita solum propter dona creata: certe specialis ratio est in adoratione quae ut sectione precedenti dicebamus ex speciali munere potest honorare: qui autem relicta majori excellentia minorem colit, potius injurias facit quam honorat, potiusque honorem retrahit quam ponit: cum adorat latria humanitas Xpi Domini, adorat propter omnia dona quae habet, sicut omnia ex se ad illam sufficiant; quia tamen latria eminenter continet omnes alias adorationes inferiores, per illas omnia dona Xpi Domini possunt coli sed altiori modo. Ad 1am confir. Rr concesso ante negando conseq., quia cum imago ex se non sit capax adorationis sed sola cogitatione cum exemplari conjungatur possumus nos ad libitum eam junctionem variare et consequenter adorationis modum: at vero humanitas intrinsece et physice unita Verbo, et ita non possumus decenter minorem adorationem latria illi offerre quia non possumus unionem talem minuere et ex se humanitas est ronis et honoris capax; ita ferme Rr et Vasquez citato cap. 8° ad finem. Ad 2am confirmationem Rr, quidquid sit de oratione et gratiarum actione, de quo sup. disp. 13. § 3, non est indecens aut petere à Xpo Domino ut media sua humanitate oret pro nobis, neque enim humanitas ipsa in abstracto proprie orat, sed ut orat, suppositum; diversa ratio est

ne adorat.e expropio et speciali munere vere honorare ut supra dicebamus.

De Superstitione quæ vitium est religioni oppositum. In excessu, quatenus vel alicui creaturæ exhibet cultum soli Deo debitum, vel Deo tribuit sed non cum externa quadam quantitate adorationis, cum rasque Dei in non posset esse, tamen cum aliqua circunstantia indecenti; multa D. Thom 2a 2æ q. 92 art. 1o. Qua autem ratione in ea re possit dari culpa, bene examinat Suar. tom. 1o de religione lib. 2o, Sanchez in summa lib. 2o cap. 37 et alii, nec vacat in re morali divagari.

Quæst. 3.

V. B. Virgini et reliquiis Sanctis debeat adoratio, et quænam illa sit?

Rem hanc contra hæreticos varie in hac re delirantes late examinant Canisius lib. 5o de B. Virgine à cap. 7 Bellar. tom. 1o lib. 1o de Sanctorum beatitudine à cap. 12 Suar. hic disp. 52, et tom. 2o disp. 22, Vasq. disp. 97, 98, 99, et 100 et alii plures. Sic autem breviter quoad rem nostram attinet declarat: In primis hic non est sermo de cultu et veneratione civili quæ propter excellentias humanas exhiberi solet etiam peccatoribus, sic veneramur Reges et Principes, immo et quamlibet personam habentem aliquam excellentiam naturalem nobilitatis, sapientiæ etc. sermo igitur est de adoratione et cultu sacro, religioso et supernaturali qui exhibeatur propter excellentiam aliquam plusquam humanam et naturalem sed inferiorem divina.

Deinde de fide est Sanctos Angelos, et homines à nobis colendos et adorandos esse hoc genere adorationis interiori, et exteriori cultu. Ita definit à Felice 1o in scripto Roma

no

no in sua epla 2a decreverat in concilio Grangrensi can. ultimo in 7a synodo grali sage in concilio Senonensi decreto 13 et tandem in Triden. sess. 25. Denique concilia oia qui docent imagines et reliquias Sanctorum adorandas esse, de quo infra, à fortiori idem de ipsis Sanctis decernunt. et quidem oia uno loco ponunt adorari esse B. Virginis. Confirmatur plura PP. testimonia ab initio nascentis eccle quorum plurima refferunt DD. supra citati praesertim Bellar. cap. 13. Consonat Scra ubi saepe legit justos et prudentes hoes adorasse Sanctos Angelos et hoes viventes aut mortuos rone sanctitatis quae in illis credebant esse; sic Abraham, Lot, Josue, Manue, Balaam et alij adoraverunt Angelos, David Saul adoravit Samuelem cum ei post mortem suam apparuit, qui nec ab eo reprehensus de tali cultu, Abdias adoravit Eliam, filij Prophetarum adoraverunt Eliseum, et sic de alijs. Et licebat rō, etenim si licet hoibus etiam peccatoribus venerationem civilem exhibere propter excellentias civiles aut nales, quare non erit licitus Sanctis adorationes sacram exhibere propter excellentias supernales quas hent, cum veneratio debeat commensurari et respondere excellentie quae reperit in obo quod colit. Et quidem haec veritas ipso hoe lumine ita se nota est, nec ab alio quam à caecis hereticis negari potest.

Neque urgent ea quae objiciunt heretici ex Scra et PP. ubi quandoque videt talis adoratio prohiberi. Matthaei 4o ait Xpus Dnus sathanae: Dominum Deum tuum adorabis et illi soli servies. Ester 13 Mardocheus noluit Aman adorare dicens: Timui ne honorem Dei mei transferrem ad hoes et ne quemcunque adorarem excepto Deo meo. Apocalypsi

19 et 22 Ioanni volenti Angelum adorare ipse ait: Vide ne feceris, servus enim sum, Deum adora. Petrus 10 noluit adorari à Cornelio, Hieronymus etiam contra Vigilantium, inquit, ò insanus caput aliquando martyres adoravit? et epistola 53 ad Riparium ait: Nos non dico martyrum reliquias sed nec solem quidem et lunam non Angelos non Archangelos non cherubim et Seraphim colimus et adoramus. eodemque modo loquuntur alij PP.

Ad 2 in 1 loco Matthaei sermo est de adoratione latriae quae soli Deo debetur: Mardochaeus etiam noluit adorare Aman, quia apud Persas ubi tunc erat genuflexio, erat signum latriae, vel quia saltem tam frequens genuflexio non erat exhiberi solita hominibus sed soli Deo, et ita noluit quotidie adorare Aman. Ioannes adoraturus Angelum prohibitusque ab eo non quia non licebat sed propter reverentiam qua Angelus Ioannem suscipiebat ut pote dilectum Christi Domini Apostolum, et etiam propter dignitatem sacerdotis ut ait Viegas qua Angelus caret. Addit Pitigianus Ioannem voluisse adorare Angelum hyperdulia et hoc prohibuisse Angelum ut significaret apostolicas dignitates esse superiorem dignitate Angelorum. Noster Alcacar longe alia via procedit, existimans eos fuisse duos Angelos non natura sed officio et Angelus capitis 19 esse D. Petrus, Angelum vero capitis 22 D. Paulum jam emortuos et indigeres et ideo merito Ioannem illos adorare voluisse, sed sane esse talem adorationem letitiae summae significationes de felicitate ecclesiae Ioanni ab iis enunciata. Petrus vero noluit se adorari à Cornelio quia humilis erat et modestus honoresque fugiens. similiter Paulus et Barnabas actorum 14: Addeque hijs tanquam Iovi et Mercurio Licaones immolare volebant. Hieronymus vero ibi solum negat adorationem

latriæ martyribus, et ideo in 1º loco addit: Quis hominem
putavit Deum? eademque est mens aliorum Patrum ut ex
tractatu facile colliges et ex heresi contra quas pugnant
Ad ergo jam rem hanc subtilius explicemus. Igitur B.
Virgo cum ex supra dictis in sectione praecedenti non adoret
decenter nisi attendat ejus major excellentia, et prae-
ter dona omnia aliis sanctis habeat specialem matris
dignitatem, et rationem consanguinitatis cum Christo Domino ut homo est
et affinitatis cum Deo ut Deo; ex omnium catholicorum con-
sensu adorari debet adoratione hyperduliæ quæ superior
est dulia, minor tamen latria; semper tamen attendere debe-
mus majorem excellentiam obiecti quod adorat, sive in B. Vir-
gine, sive in aliis sanctis; et hi quidem cum omnes ha-
beant dona ejusdem ordinis adorari debent adoratione
duliæ seu servitutis, veneramur enim eos ut dominos
quos nobis ita superiores agnoscimus ratione donorum
supernalium quæ habent. et cum in omni loquendo ado-
rationis sint tot species quot sunt species excellentiæ, procul
dubio hyperdulia distinguitur a dulia quæ respicit excel-
lentias obiecti specie diversas, de quo supra q. 1a n. 5. —
Ex quo etiam sequitur specie differre adorationem qua adoramus
justos jam beatos ab ea qua veneramur justos habentes gra-
tiam sanctificantem solum non tamen beatos, quia excellentia glo-
riæ specie differt ab excellentia gratiæ habitualis sanctificantis
cum non in re possent dari variæ occasiones multiplicandi species
adorationis supernalis, ut si quis adoret aliquem propter
fidem [?]talem quam solum habet. alium propter fidem et
spem quas sine charitate habet et sic variæ species gratiarum quæ
gratis datæ dicuntur et in diversis hominibus reperiuntur variæ
excellentiæ occurrunt ex se sufficientes ad tradendum ado-
rationes duliæ specie diversas. Crediderim tamen de facto non occurrere

Deus ad actus interna et admirationis nisi solum ad eas quas adorat ... propter gratias sanctificantem ... et ad eamque adorat Beatos propter visionem, sed innumere ... potiori de facto ipsa ... orationis supernalis. Sic est de facto ... occurrit à Deo eas ipsas amoris supernalis, quo amore nostrum proximos propter varia dona supernalia quae in illis dant. Qui autem cultus differendus sit Sanctis canonizatis aut Beatificatis quibus non canonizatis, vide quae diximus in ma de fidelibus ... deque est Pithygianis ... art. 3. Notatum de veneratione vivorum cause procedendum de eius ita occurri simus de eorum sanctitate.

Ultimo bene notat Vasquez hic disp. 101 cap. 2 ... quod cultus exhibet Sanctis non sit proprie dulia in suo rigore quod sic solum convenit servis quo suos dominos ex D. Thoma 22 q. 103 sed ex communi qualibet ratione quae de observantia ad eos majores. Tamen respectu B. Virginis in suo rigore exercet quod cuius Christus Dominus jure redemptionis propria ... ac dominium habeat in redemptos ut supra diximus, mater ejus jure est Domina et Regina gaudere debet, servus non eadem dulia et Dominos suos et matrem illius colit, quod sancti indicant Sancti Patres cum dicunt B. Virginem tanquam Dominam et Reginam ad adorandam.

Conclusio

Utrum ussus imaginum Christi Domini et aliorum Sanctorum sit licitus? 8

Primo quod ad vocem attinet in communi usu fidelium imago longe diversum sonat ac idolum et simulachrum, nam idolum sive à dolo dicat ut existimavit Valdensis, sive ut verius docet vox greca sit idem valens ac umbra seu resina=

nij et similitudo falsa, hoc é representans id qd re vera n est qua res erant homines, seu creaturae quibus falso deitas tribue=batur ab Ethnicis. Simulacrum dr etiā a simulando quia sit similitudo falsa et fictio. Imago vero ut in usu é apud ca=tholicos dr quae imitatur rem veras representans quod re vera é. Hinc 7a synodus act. 7a ait: Qui venerandas imagines idola appel-lant anathema sint. et si quando antiquiores n ita caute in earum vocum usum processerint, in vestra ita gravi magna facienda é vocum proprietas, vide Suar. lib. 2o defensio=nis fidei cap. 12.

Quod antiquissimus fuisse usus imaginum ipsa Eccla consuetudo demonstrat, immo D. Hieronymus lib. hebreicarum quaestionum sup Genesis, et alij dicunt cepisse ab Enos, de quo dr Ge=neseos 4: Iste coepit invocare nomen Domini, quod omissis alijs explicationibus aliqui ita explicant eo sensu ut Enos coepisse effigiare Deum faciendo imagines eius, erigendo alta=ria, construendo templa, quo homines excitaret ad memoriam Dei, et tunc etiā homines coeperint abuti imaginibus et idola colere, ideoque alij legunt ex hebreo ibi: Tunc profana=tum est nomen Domini, quod notavit Cornelius ea in quodlibet ... positiva. Caeterum de origine idolatriae vide Sapie. 14 et D. Thom. 2a 2ae q. 94 art. 4o. Quod antiquissimus et in Eccla catholica sacrarum imaginum usum, indubitanter debet dici, unde 7a synodus generalis act. 3 et alia multis egregijs quod testimonijs et antiquis historijs recepta quod traditur ab Apos=tolo ... tempore earum usum probavit. antiquissimus autor Flavius Dexter (floruit autem anno Dni 440) ait anno à Xpo Dno nato 208: In Hispania ab apostolicis temporibus frequens sacrarum imaginum usus et cultus, in quo apud nos postrema fuit a passione Sancti ... Piganij

Dn. Murillo in historia de el Pilar.

imago. Verius de hac re multa Suar. et Vasq. alijque. Sic Di-
thyrianis distinct. 9 q. 1a art. 1o; Azor lib. 9o institutionum
moralium cap. 7o et alij, qui multa ingerunt de utilitatibus
imaginum; vide etiam de ea re Euthymium in Panoplia
pte 2a titulo 19.

§ 3o: licet Durandus distinct. 9 q. 2a ad 4um et Abulensis
Deutheron. 4 q. 5a negent expedire usum imaginum spirituali-
um rerum ut Dei, Trinitatis et Angelorum quia res spirituales nequit
figura aut coloribus delineari. Merito usus ecclesiae oppositum
comprobavit cum n. Scriptura ostendat Deum saepe sub varijs figuris
apparuisse, et Angeli etiam sub specie juvenum ostensi fuerint,
non est cur non liceat ijs imaginibus uti in memoriam talium appa-
ritionum, non quod credimus ea esse obiecta corporea sed quod ijs utimur
tanquam signis loco rei signatae, unde fatendum est hujus-
modi imagines non representare rem spiritualem realiter, pro-
prie sed solum metaphorice et per quamdam analogiam; de
quo vide Suar. lib. 2o defensionis fidei cap. 13 ubi multa
de imaginibus Dei ut Deus est sicut n. exterioris sermonis vocis
Deus, Trinitas et aliae res spirituales signamus nec tamen credimus quod
signum corporeum est ac similiter rem signatam. Ceterum
Angelos posse optime depingi ostendit Joannes episcopus
Thessalonicensis in 7 synodo act. 5a non longe ab initio; sed
addiderit depingi posse quia corporei sunt: caeterum bene osten-
dit Vasq. 1a pte to 2o disp. 170 cap. 5o synodus solum approbasse
sam Joannis quoad 1as ptes scilicet Angelos depingi posse; de
2a non curavit quia non agebat tunc an Angeli essent corporei et
ideo Tharasius qui synodo praesidebat post sermonem Joan-
nis relatum ait Synodo: ostendit Pater quod et Angelos
pingere oporteat quando circumscribi possunt et ut homines
apparuerunt. Et ad haec respondit synodus, etiam Domine.
fortasse etiam solum intendit Joannes Angelos depingi posse quod
apparuerunt in corporibus, similiter Spiritum Sanctum depingi in
figura agni licitum est et in ecclesia receptum [illegible] iam

nat

nat in 6a synodo grali in canonibus Trulanis canone 82 et in epla Adriani ad Tarasium patriarcham constantinopolitanum, id solum constituit potius depingendum ee in figura humana quam in figura agni, constat ex textu ipso canonis et Adriani ut bene notavit Suar. disp. 54 sect. 2 § ex his vo. quare errarunt Angelus, Silvester, Armilla et alij Summistae Miranda etiam in summa sectionis existimantes ejusmi imaginem damnari in eo canone.

4o. Imaginesque hæretici opponunt contra usum imaginum Christiana sunt in primis quod Calvinistæ et Lutherani et alij impij Iconomachi dicunt, primis eccliæ 500 annis nullum in eccla usum imaginum fuisse, immo et in præceptis decalogi Exodi 20 deos imagines prohibitas fuisse illis verbis: Non facies tibi sculptile neque omnem similitudinem &a. deinde damnari in varijs concilijs in Constantinopolitano 5o in 6a synodo can. 100 in concilio Eliberitano can. 36, in Francophor. et in Moguntino. 3o obijciunt Epiphanius et Augus. qui hujusmi imagines damnare videntur.

Rr. omissis aliorum solutionibus non ita verisimilibus; in primis apertum est in eo patere mendacium hæreticorum cum extent a tempore Xpi Dni variæ imagines tum eaque mira e. de Abgarum Regem tum quæ depicta sunt a Sto Luca de quo plura PP. citati et supra no 2o: in loco vo Exodi citato, imo oio prohibitæ fuerint imagines illi populo propter periculum ne illis abuterentur ut pote ita propensi ad idolatriam, imo solum prohibita fuerit superstitiosa illarum adoratio; certe in lege gratiæ non extat ea prohibitio quia nullum tale periculum dat. Concilium illud constantinopol. 5um non fuit legitimum neque simile: in 6a synodo citata solum prohibent picturas lascivas ut patet ex verbis canonis, quod etiam damnavit Tridentinum sess. 25: concilium Eliberitanum solum prohibet nec pictura

Sanctorum in templo essent expositae ludibrio Gentilium, et non in parietibus ponerent ne si templa diruerent, caderent imagines. Francophor. damnavit 7 Synodum quae legitima est ex errore facti, existimans scilicet Patres Nicenos tribuisse imaginibus sanctorum adorationem debitam Deo, in facto autem errare potest Concilium legitimum ut diximus in ma de fide. Vasquez disp. 107 late ostendit nihil tale definitum fuisse a Francophordiensi. Moguntinus solum negat imagines ratione sui et sine ordine ad exemplar adorari posse, quod verum est, idemque docent ij Patres ut patet ex contextu, scilicet certe imagines Sanctorum non esse adorandas adoratione debita soli Deo. et dum aliquos imaginum abusus reprehendunt videntur eas in grati damnare quod tamen longe aliter evenit, vide Bellar. lib. 2° de imaginibus cap. 17. Neque vero propter unum vel alterius fidelis rudis errorem imagines tollendae sunt sed potius hi homines instruendi.

C. 5.

V. imagines Dei et Sanctorum sint adorandae?

Sit igitur ex supradictis et licitas et utiles esse imagines Dei et Sanctorum dignasque veneratione et adoratione modo explicando quae non solum humana et civili ut imago Imperatoris aut Regis sed supernali et religiosa cum sint aliquid pertinens ad Deum et Sanctos quos supernali cultu adoramus. Ex quo etiam colligo non solum imagines pictas aut ex auro, ligno aliave materia factas, sed etiam alias ipsos intellectus qui repraesentant Reges Sancti, voces ipsas quae signant, scripturas quae scribuntur dignas esse ea veneratione cum non minus sint imagines illarum quam picturae aliaeve sculpturae. quare vere et proprie intelligo illud ad Philippenses 2°: in nomine Iesu omne genu flectatur de voce ipsa sensibili id signante, hoc enim ut veneratur Vasquez

103 cap. 11 nomen sacr. inst.ra p methonimias proteipsa
humana quale e illud actor. 4 in Nomen alicuius nomen
datum sub quo oporteat salvos fieri. tn. rico
mo vocietg. ipsi applicari potest q.d bene probat Suar. hic
disp. 54 sect. 7 § hec tn. Ja. bene q.d addit hanc ado-
rat. potissime ee venerationis et inferiorem adorat. debita
prototypo. de quaq. seq.t q.a cus vox sit quid transiens
n. ita facile p.sona signata potest in recto ijungi cum illa
ac cum imaginib. pmanentib. nec vident in eor. acceptione
locum habere personarum quas representant ut gerunt sicut
re. et alij sites.

Di. q.o v.o in prol. loquendo imagines Dei et Sanctorus
adorari debeant religioso cultu, dogma e fidei, preser-
tim fundatus in tradit.e et definit.e eccle. quam rem late
probant Contr.st, scilicet Bel.b9 Suar. lib. 2.o defensionis
fidei cap. 10 a n.o 11 et hic disp. 54 sect. 7.a Vasq. disp. 106 et alij. Ms. tangam hujus verit.s rones. 1.a desu-
mit a miraculis in honorem imaginum sanctorum que refe-
runt in 7.a synodo act.e 4.a epla Germani patriarche, de
quo Vasq. citato cap. 3.o 2.a q.a honor imaginis in prototy-
pum redundat sicut et despectus illis in contumelias et in-
jurias, est n. prius lumine n.e notum ad honorem alicujus
p.sone p.tinere ut n. solu in se sed etiam in imagine honoret.
cum autem imagines ex ratione quam hent ad p.sonas sanctas
quas representant aliquomodo sancte sint, ea rone adoran-
de et venerande sunt. Potest autem imago dupliciter con-
siderari: i.o materialiter ut est quedam res physica p.tinens
ad predicamentum substantie q.a constat auro, ligno &a et
ad predicamentum qualitatis q.a habet talem figuram, et hac

rone sine dubio nulla adoratio imagini debet. Ratio
est quia adorationem exhibemus ei rei quam nobis superiorem ag-
noscimus, nulla autem creatura inanimata inquantum talis
est nobis superior: 2° modo sumitur imago sub sua formalitate
et ut pertinet ad praedicamentum relationis, et sic digna est
adoratione modo dicto, unde adoratio imaginum prout ad
illas tradit respectiva est et non absoluta, ut sit vera et pro-
pria ut bene notat Suarez citatus.

3° objiciunt haeretici nostri temporis contra haec: eadem ratione
adoranda esse instrumenta per quae Deus miracula edidit
v.g. aquam Jordanis qua Naaman a lepra mundavit, sputum quo Christus Dominus sanavit caecum, et alia hujus-
modi. quo etiam argumento utebantur authores libri qui vulgo
dicitur Carolinus ut constat ex scripto Adriani de imagini-
bus cap. 54. Respondeo imagines non adorantur praecise quia per
eas Deus operatur miracula sed propter exemplar quod repre-
sentant. Sed adorationem autem grati quae debetur cujus libet crea-
turae ex eo quod ad Deum aliquo modo refferatur, infra dicemus
de quo Vasquez disp. 110, qui bene notat disp. 106 cap.
3° n° 22 sine dubio specialem venerationem deberi instru-
mentis a Deo assumptis ad miracula [illegible]

4° bene addit Pithyophanis citatus art. 3° esse licitum
esse rationabile et pium visitare plus et habere majorem de-
votionem cum una imagine quam cum altera, ac illi majo-
rem reverentiam exhibere ex eo quod ad praesentiam illius Deus
soleat frequentiora et majora miracula facere: eadem de causa
pium est unum templum plus invisere quam aliud, quam doctri-
nam optime explicat Suarez disp. 54 sect. 5 § hac distinctione,
si n. eandem personam repraesentent plures imagines, et sub ea
ratione aequalis omnibus adoratio debeatur, tamen potest una pluribus

im

tinuli ec sacrata, l. qa assumit ut instrumentum à Deo ad plura miracula. l. qa speciali ritu ecclę benedicta, aut consecrata, aliave similia: qui etiam sect. 8a § R. ait ut imagines adorari debeant necessarias ac moraliter loquendo publicam impositiones et authoritatem cum signent ad placitum et fere semper non ita exprimant reemigias ut ū in se ē; praesertim verum ē in imaginibus Dei et Angelorum quae metaphorice repraesentant ut supra dicebamus n° 3° et ideo sacramenta vetera, serpens ęreus et alia ejusmodi jam non sunt adoranda quia cessavit impositio et consequenter signatio et repraesentatio.

5°: quam longe distet ab idolatria adoratio imaginum in ecclia recepta inter alios plures bene demonstrat Suarez hic disp. 54 sect. 8a et lib. 2 defensionis fidei cap. 22 Lateq. Valen. t. 3° disp. 6a q. 11 puncto 1; res ipsa manifestissima ē ex D. Tha 2a 2ae q. 94 ubi ait idolatrias esse quasdam superstitiones quo cultus soli Deo debitus exhibetur creaturis, nam ipse cultus idolatriae l. sistit in idolo tanquam in vero Deo, l. per simulacrum tendit ad colendum pro Deo eum qui non ē, l. ad colendum ut numen inquis aliquem seu daemones: veneratio autem imaginum tendit l. proxime in [illegible] honorem Dei veri, l. saltem alicujus personę vel sanctę, qui cultus tandem in Deitatis honorem redundat. Neque vero oro tendit in imaginem, aut in illa aliqua sanctitas intrinseca cognoscitur à catholicis sed extrinseca solum et respectiva modo supra explicato n° 2°; unde ait Triden. sess. 25 initio postquam docuisset imagines venerandas ec. non quia credatur l. q. ab eis sit aliquid petendum, l. quod fiducia in imaginibus sit figenda. Unde cum oramus coram imagine B. V. Virginis et Sanctorum

n' illas oramus aut deprecamur q. illas oculis corporeis conspiciamus ad majorem devotionem, sicq. n. oro tendit ad eum qui preces potest audire et facere s. intercedere pro orat: unde in hoc differunt adoratio et oratio, q. p illas adorat quidem res signata p imagines, et ipsa imago mo explicando q. sequenti; per oronem o n' orat imago neq. partialiter q. n' e capax ut oret. De ado: rat. imaginus et hæresibus c. illam multa Conting t. 1o lib. 5o art. 15.

Qo 6a

Qua adorat. adorandæ sint imagines.

Sect. 1.

Status quæstionis et variæ sententiæ.

Res hæc satis controversa e inter Catholicos, et ut melius veritas capiat aliqua supponenda st. In primis bene notavit Suar. hic disp. 54 sect. 4 a initio, tribus modis posse intelligi adorat. fieri ad imaginem seu ad præ: sentias imaginis: 1o mo dirigendo totas intent. ad exem: plar in imagine representatum tanquam ad obiectum proprie et p se adoratum et n' ad imaginem: 2o dirigendo ado: rat. et intent. tam ad exemplar quam ad imagines faciendo ex utroq. unus obiectum adæquatum p se ado: rabile: 3o mo dirigendo adorat. ad ipsam imagines tanquam ad mam seu rem p se adoratam, ab exemplar vo solus ut ad ronem adorandi, sic n. medium amat in se et p se n' vo propter se sed propter finem. —

Bene etiam advertit Pizzianis distinit. q. art. 3 ini: tio triplex e adorationis obiectus, 1us e motivus tm nem: pe illud q. tali adorat. n' adorat sed excitat l. mo: vet ad aliud adorandus: 2us e trativus tm nempe

ipso

ipsa res in quas ultimate ea adoratio trait: 3us e motivus et trativum simul, qo scilicet et movet ad aliud principaliter adorandus, et trait ipsas adorationes, habet simul eadem adoratione, sed minus principaliter et non ultimate. Deinde illud dicitur honorari per se quod in se habet rationem venerationis ut natura rationalis: illud dicitur honorari per accidens quod est coniunctum rei quae adoratur nec habet in se intrinsece rationem adorationis, ut purpura iuncta Regi, quae distinctiones serio notandae erunt, ut et authores in hac quaestione diversimode opinantes intelligantur, et res ipsa radicitus enodetur.

His suppositis conveniunt quidem omnes Catholici contra Iconomachos aliquas venerationes deferendas esse sacris imaginibus ut supra dicebamus quaestione precedenti. Deinde conveniunt Doctores imagines esse venerandas non solum per accidens, improprie, aut abusive, sed per se et proprie ita ut ipsae terminent venerationes de quo quaestione precedenti nº 2º, late quod infra probabitur. Unde oppositas sententias Durandi et aliorum periculosas esse iudicat Pitigianus citatus, immo Medina hic art. 3º ait heresim sapere, refferturque Victorias appellare illas hereticas, et sane male sonat, cum enim concilia absolute doceant adorandas esse imagines, male sentit qui asserit ea testimonia intelligenda esse de adoratione impropria et abusiva.

Convenit etiam inter Catholicos nunquam imaginem posse licite adorari quin simul aliqua ratione adoretur exemplar, ac proinde non posse ita adorari ut tota adoratio et intentio ad solam imaginem trait, cessetque ubi solum designatur trativum. Ita S. Thomas hic art. 3º et omnes interpretes. Probatur haec veritas 1º ex conciliis, et in primis Photius Patriarcha Constantinopolitanus in libello de

7 synodis qui habet 1° 3° edition antea 7 synodos cap. 7°
ait: Omnibus perspicuum est honorem imaginibus habitum
ad eos transire quos illae referunt. et infra loquens de ima=
ginibus Xpi Dni ait: Neque enim in illis consistimus honorem
quem eis adoramus, excludimus sed cultus et adoratio quae
incarnit sacra conveniens ac minime diversa ratione in eos
ipsos ad indivisibilem illam singularemque unicam Di=
vinitatis dirigimus. et alia habet passim in 7ª synodo generali
idemque docet Triden. sess. 25. Plura de hoc testi=
monia refert Suar. disp. 54. sect. 5ª, praeclaraque sunt
verba Damasceni oratione 3ª de imaginibus, ubi citans Atha=
nasium ait: Quemadmodum Iacob cum esset e vita
discessurus fastigium virgae Ioseph adoravit, non virgas
ipsas honoraturus sed eum qui virgam tenebat: ita nos
Xpiani non alia ratione imagines colimus. ——
Accedit ratio manifesta. etenim imago adoratur ut imago
et non ut aurum vel argentum aut aggregatum ex colo=
ribus &c., sed ut imago necessario dicit ordinem ad exem=
plar cum sint correlativa, ergo oppositio implicat imagines
adorari ut imaginem sine eo quod simul aliqua ratione ado=
retur exemplar. Confir. quia res inanimata non est capax hono=
ris aut injuriae nisi quatenus pertinet ad aliquam naturam in=
tellectualem in ordine ad quam honor et injuria habent
locum, ergo nunquam potest religioso cultu adorari ima=
go quae res inanimata est quin simul talis honor et adoratio
tendant ad naturam intellectualem scilicet ad Xpum vel san=
ctos quibus debetur ea adoratio, neque est cur in ea re ita per=
spicua probanda immoremur. ——
His suppositis 1ª sententia ait imagines debere adorari ea=
dem adoratione cum exemplari seu prototypo ita ut hoc
adoretur ut quod et non alia ratione. Ita videtur sentire D. Thom.
hic art. 3° et fere omnes thomistae, latissime eam probat Vasq.
plurimosque Doctores refert pro ea sententia hic disp. 108 cap.

3°

3°. strictius adhuc in ea p.te loquitur Alor t. 1° lib. 9° cap. 6°
§ 5 a fine, et Cabrera hic disp.ne 3a cc. 2a. 2da aut imagines adorandas esse propter prototypus n.' tn. eadem adorat.e sed alia inferiori quas vocant honorarias exemplar.is adorari ut quo et n.' ut quod. Ita sentiunt Henrriq., Alarcon, Gabriel, Corduba, Catharin. et alij quos refferunt Cabrera citat. § 1° Martinus de Ayala in lib. de traditionib. 3a p.te cap. quali honore imagines venerandæ sint et alij. 3a sa utramq.e iungit asserens posse quidem imagines adorari eadem adorat.e cum exemplari, et inferiori etiam pro diversa ratione qua consideratur innotari exemplar ex intent.e adorantis scilt. ut quo s. ut q.d, in recto s. in obliquo. Hanc tenet Suar. hic disp.e 54 sect. 4a cir. fa., Sanderus lib. 2° de imaginib. cap. ultimo, Albertus Pigius lib. 8° Grassinus. Bellar. lib. 2° de imaginib. cap. 21 et 25, Pithy- gianus distinct. 9a art. 3° cc. 3a et 9a, Pelantus hic art. 3° disp. 2a cc. 2a, idemq.e sequuntur aliqui docti Recentiores.

Sect. 2a

Resolutio quæstionis.

Ego quidem 3am sam sup.a relatas veram existimo diversas q.d eius partes, fundamentis contrarias opinionum efficaciter convinci. Sic aut explicat et roborat p. sequentes conclusiones.

1a cc. In adorat.e imaginis etsi hæc n.' possit licite fieri sine respectu ad exemplar q.d p. illas representatur ut sup.a ostensum est, tn. poterit exemplar afferri in recto et ut q.d, s. in obliquo scilt. et ut quo aut minus principaliter. Pbr. q. dependenter ab intent.e adorantis ut patet potest n. considerari imago ut facit unum totum cum exemplari ita ut exemplar consideret ut scilt. in imagine ergo adorari in recto

et p[ro]prialiter sicut Rex vestitus purpura. Potest etiam fieri
ipsa imago in recto et solum de in recto exemplar quate-
nus e[st] t[er]m[inu]s illius: sicut in physicis q[uan]do m[ateri]a et f[or]ma faciant
co[m]positum physicus, t[ame]n possunt considerari vel utraque in rec-
to vel una in recto et altera in obliquo.

2a co[nclusi]o: si imago accipiat afferendo in recto et utrumque exemplar
adorari debet eadem adorat[io]ne qua ejus exemplar, ac pro-
inde si sit imago Christi D[omi]ni adorat[io]ne latrie, si B[eatæ] Virginis
hyperdulia, si aliorum sanctorum dulia. Ita Doctores si[mi]l[ite]r
sect[ion]e precedenti. Prob[atur] 1o illis testimoniis ibi allegatis, p[rae]cipue
que asserunt imaginem et exemplar unica eademque ado-
rat[io]ne coli, q[uo]d intelligi debet q[uan]do exemplar affert in recto;
hujusmodi testimonia plura refert Vasq[ue]z citatus cap. 4o et 5o.
Accedit 2o exemplum: Rex vestitus purpura non est mino-
ri honore dignus quam sine illa ut patet, nec Christus D[omi]n[u]s
ut representatus per imaginem e[st] minori adorat[io]ne dignus quam
extra imaginem, ergo si imago in recto importet exemplar,
eadem adorat[io]ne adorari debet ac exemplar; pro quo e-
gregium e[st] testimonium Ioannis presbyteri in 7a synodo act[ione]
6a ubi refferens jam quandam Constantinopolitanam synodi
sub Copronimo que illegitima fuit et c[ontr]a imagines celebrata,
scilicet: quicunque imaginem Christi adorat in duo Christus divi-
dit, addit: Stultus id sane est q[uia] Rex et Regis imago
non sunt duo Reges, et reddit r[ati]onem, glorificatio a nobis
una est et non multiplex propterea quod imaginis honor ad exem-
plar transit.

Ceterum aliud intendit D. Thom. hic art. 3o cum ex eo pro-
bat imaginem adorandam esse eadem adorat[io]ne cum exem-
plari, q[uia] ex Aristotele libro de memoria et reminiscentia
cap. 5o idem e[st] motus in imaginem et in rem cujus e[st] ima-
go. quam r[ati]onem tum Cajetanus et alii S. Thomæ subtilio-
res quam par esset examinant, multa docent non bona quam
de quo Vasq[ue]z citatus cap. 8o. Dicit, quia cum adorat[io]nes tres
ad tertium constant ex imagine et exemplari adorentur per

rius unius, si minor adoratio daret, injuria inferret exem=
plaris, ubi privatiuar adorar. quasi v.a propria excellen=
tia degeneraret exemplar ex eo q. afferat ut vultus ima=
gine et ex ipso q. lumine ne patet congruentius esse ut in tali
serere suppositus, q. una et eadem adoratio in rebus exem=
plar trahatur ad se imaginem quas e contra imago exemplar.
Vide supra in sitis q. 2a sect. 2a q. dicimus de adorat. ima=
ginis Xpi Dni dicimus de adorat. Eucharistie, de quo multa
Vasquez citatus cap. 12.

3o cc si exemplar solum afferat in obliquo et ut motivum, ado=
rari debet inferiori adorat. quam exemplar. Ita au=
thores 3e q. sect. praecedenti relati, favent autho=
res 2i. Prob. 1a in primis aliqua scilicet et PP. apud Vasquez
hic disp. 108 cap. 1o docent imagines Xpi Dni non esse ado=
randas latria sed alia adorat. quas appellant venera=
tivas, sic n. loquitur 7a synodus act. 7a Tarasius act. 2a Ger=
manus patriarcha constantinopolitanus in epla ad Ioan=
nem episcopum, que legitur et approbatur act. 4a. Leontius
in act. 6a ut quidam Epiphanius imagines non adorari
a nobis latria (loquitur autem de imaginibus Xpi Dni)
aut divina venerat. sed illas salutemus et honorifice
adoremus. sentiunt q. ij PP. imagines posse adorari
minori adorat. quam exemplaria; sed n. posse licite
adorari uno excludendo illa, q. tunc ea inferiori ado=
rat. colunt, quo afferunt exemplaria solum in obliquo. Vasquez
citatus cap. 13 et 15 enervare stendit hec testimonia asse=
rens illos solum intendere imaginibus non debere impendi eam ado=
rat. quasi in se herent contra errorem. Id sane non
puto favere prolixius esse, videatur in cap. Venerabilis
de sentent. distinct. 3a et in cap. Perlatum ubi sicut
prohibet adorat. absoluta imagini, amendat tr. ejus

us, et addidit: Quod legentibus scriptura, hoc idiotis praestat
pictura cernentibus. et ignari videntibus pro lectione picturae.

Probatione eadem conclusio, quae in primis consideratione supra
dicta potest fieri ex 1a cc, deinde sub ea consideratione sine
dubio imago est digna aliquo cultu, consideratur n. ut res
sacra et dicata honori sanctorum, cui autem tunc ratio formalis
adorandi et quae in rectum offertur non sit exemplar sed ea
moralis excellentia quam participat imago ex eo quod non
ret exemplar, sed quod substituta illius et illi consecrata, de-
bet adorari cultu religioso sed minori quam exemplar,
cum enim imago Christi Domini sub ea consideratione adoratur, non est ratio
adorandi divinitas seu excellentia quae est in exemplari
sed aliquid creatum morale resultans in imagine ex mor-
tatione talis tamen, non ergo potest adorari latria sed inferiori ado-
ratione, et idem suo modo applicandum est imaginibus B. Vir-
ginis et aliorum sanctorum [illegible] etc. hic autem cultus inferi-
or imaginis specie distinguitur ab adoratione debita exem-
plari eius, habeat distinctam rationem formalem, unde reijici-
enda est sententia Pitigianis citati c. 6a reducentis utramque
hanc adorationem ad eundem habitum, idemque videtur in-
tendere Suar. citatus sect. 5a § Cum vero et sequentibus.
Cum quo tamen stat inferiorem adorationem ad adorationem exem-
plaris reduci ut imperfectum ad perfectum, et analogum
inferius ad principale. Quare autem imago adorari possit
propter hanc minorem excellentiam praescindendo a
majori quae in aliis non coniungitur vide supra q. 2a sect. 3 dub. 3.

4a cc: frequentissimus modus adorationis apud fideles est
importando eius imagine exemplar in recto et principaliter
ipsum modus magis pius et securus est. Porro 3a ita loquuntur
concilia et S.P.P. [illegible], unde S. Leontius [illegible] in sua
Apologia pro imaginibus quae habetur in 7a synodo act. 4a

ait

ait: Xpiani ... imaginem Xpi aut martyris tenentes
... carne osculantes ... videmur ipsum Xpum ... ius
aut martyrem amplecti. et ... ait: Per
imagines quas osculamur et coram quibus caput penitus
et procumbimus Xpum adoramus et Sanctos, sic allo-
quimur imaginem crucifixi ... dicimus tu nos redimis-
ti, tu nos Patri reconciliasti ... accipiendo ...
... exemplari et cui ostendit populo fide-
les adorant ejus vulnera, osculantes ... accipiendo ...
imaginem pro ipso exemplari, faciendo ... imaginem
... ipsum exemplar ... praesens, sic
imagines sanctorum ... petentes ab eis intercessionem.
... hic mus adorationis ... est apud
fideles ... nullo quantumvis literato et ... neq
in exercitio ipso alterius adorationis recordetur nisi forte
speciali aliqua reflexione facta.

Sect. 3.

Argumenta contra dicta, solutiones et notationes aliquae.

Contra ... arguitur: imago Xpi ... quocumque
modo ... aliquid creatum et Deo inferius, ergo non po-
test adorari eadem adoratione Latriae qua ipse, et con-
sequenter non poterit adorari eadem adoratione ac exem-
plar. ... ... alia adoratio ...
imagini propter exemplar et non e contra, jam non ...
... adoratio ac exemplaris, ... medium
amet propter finem magis amat finis ... illud, ...
... unumquodque tale ... magis, ...

adorari propter exemplar et n exemplar propter ima:
ginem, sequitur exemplar semper debere adorari ma:
iori adoratione atque adeo n' eadem cum imagine. Confir.
quia sicut diligimus ex charitate creaturas propter Deum
n' ideo possumus illas diligere eadem appretiatione ac ip:
sum Deum. Rn vincit argumentum n' posse talem
adorationem tribui imagini sistendo in illa aut habendo
illas pro ratione formali adorationis; at habendo pro obiecto
partiali terminativo quod illius unius cum exemplari nullum
é inconveniens. Ex quo sequitur ex nostro quidem
tenendum magis adorari exemplar quam imagines, quia
illud é obiectum formale, hoc materiale; cum tamen simul
adorantur indivisibiliter, absolute dicitur adorari eadem ado:
ratione, sicut dicitur creatura ex charitate amari eodem amo:
re ac Deus, licet diversa appretiatione. Per quod patet ad con:
firmationem.

2um arguitur 3a parte Concilii. Nulla res inanimata aut irrationa:
lis sine rationali é capax in se honoris, cultus et re:
verentiae seu adorationis, sed imago é res irrationalis et
inanimata, ergo in se et sine exemplari n' é capax ado:
rationis, atque adeo in illa n' potest adorari alia ex:
cellentia seu ratio formalis adorationis praeter eam quae reperi:
tur in exemplari, et ita illa n' debet adorari sed tota
adoranda é eadem adoratione ac exemplar; sic enim
imago in se n' é capax injuriae aut contumeliae, nec
alia ratio injuriae excogitari potest nisi propter exem:
plar, ergo neque alia ratio venerationis nisi propter exemplar,
eadem n' ratio é utriusque. Confirmatur late Vasquez disp. 08
citata cap. 9o et 10. Rn probat argumentum nullam
dari posse adorationem imagini nisi in ordine ad exemplar

v. s. g. ostendimus se ... illud 7 Synodi in definitione
fidei: Imaginis honor in prototypum resultat et qui
adorat imaginem in ea quoque adorat descriptum
argumentum. similiter illud S. Leontij in act. 4. Qui
martyrem colit Deum ipsum colit. possunt quoque applica-
ri imaginibus et signis sacris illud Christi D. qui vos ho-
norat, me honorat, et illud Quod uni ex his fecistis mihi
fecistis: at non est unde negari debeat videri exemplari
in obliquo resultare specialem dignitatem moralem in ima-
gine ex eo quod sit aliquid dicatum et consecratum exemplari
ut illud repraesentet, propter quas excellentias meretur
peculiarem adorationem. Veritas est ergo.

3us argumentum: S. Thomas nusquam meminit hujus adora-
tionis honorariae inferioris debitae imaginibus nec antiquio-
res authores, ergo non est admittenda. Deinde si testimonium
7ae Synodi ita intelligitur, certe jam id esset de fide, cum tamen
negetur à pluribus Recentioribus. Respondeo S. Thomam non habuisse
7am Synodum, nondum non erat in Latinum conversa ut notat
Vasq. citatus cap. 1 n. 5 et ideo non meminit talis adorationis
honorariae sed solum adorationis positae in 1a et 2a et ideo abso-
lute dicit imagines Christi Domini adorari latria, sumendo
scilicet illas pro formali nempe prout repraesentant exemplar
illudque induunt atque intra se claudunt. Quod attinet ad
7am Synodum cum non ita constet quid ibi intenderit res non est
omnino certa sed probabilis, quia cum neget in ijs locis adorationem la-
triae videtur loqui de imaginibus afferendo exemplar in obliquo
et de adoratione posita in 3a ce; atque adeo utramque adorationem
sub diversis rationibus admittere, cum non possit dici 7am Synodum
absolute negare imagines sub aliqua ratione videri posse ado-
rari eadem adoratione ac exemplar, cum id ita expresse doceant

Concilia et PP.es ec 2a

4o sequitur ex dictis falsas esse doctrinas Gabrielis Vazq citati quatenus asserit ex duobus actibus quibus constat adoratio nempe interno et externo, actus internus adorat[ionis] semper ferri in exemplar imaginis, solum exhiberi signis externis aperiendi caput, genuflectionis &c, sin imago digna est adorationis cur non etiam interno actu colletur, ita ut idem actus externus et idem actus internus imaginem et exemplar collat per modum unius; alias ea adoratio ficta videretur, si sola esset externa et apparens, sicut fictus esset catholicus qui solum externo signo fidem fateretur non interno. Adde quod ea doctrina videtur contra concilia quae absolute docent imagines adorandas esse eadem adoratione ac exemplaria, eadem quae interna et externa. Vidit Vazq hanc objectionem et ei respondet notas externas adorationis imaginis procedere quidem ex affectu adorandi imagines, non tamen ex affectu submissionis erga eas sed submissionis erga exemplar. Ratio est quia sicut adoratio imaginis est respectiva, ita debet dari submissio respectiva erga illas, atque adeo submissio tam interna quam externa debet etiam ferri in imaginem ut includentes in se exemplar. Quomodo autem submissio quae exercetur per adorationem sit etiam actus internus vide supra § 1 n° 2 et 3 ubi impugnavimus oppositam doctrinam Gabrielis Vazq.

5o Utrum adoratio imaginum non solum sit licita et honesta sed etiam cadat sub precepto. Respondet bene Suar. disp. 54 citata sect. 4a absolute et simpliciter non esse ullum preceptum naturale vel divinum utendi imaginibus et consequenter nec illas adorandi, cum non sit unde colligatur positum tale preceptum. Ex more tamen et consuetudine ecclesiae esse aliquomodo preceptum sacrarum imaginum usum, unde fidelis ex industria

abstinens ab usu imaginum male faceret s. n. illum malus judicaretur hereticus aut si nimis inveniente superstitiosus et schandalosus cui contradiceret consuetudini Ecclesiae: deinde supposito sacrarum imaginum usu praeceptis duo est negativum non inferendi injurias aut irreverentias, et affirmativum tribuendi debitum cultum: quae omnia satis in se perspicua videntur. Ex dictis autem colligitur quomodo loquendum sit de adoratione imaginum coram populo et in concionibus, de quo Vasquez disp. 109 qui cap. 2° docet absolute in concionibus populo tamen de imaginibus adorari simul cum exemplaribus eadem adoratione.

C.° 7.°

Quodnam genus adorationis defferri debeat Cruci et reliquiis passionis Insignibus.

De Cruce multa et erudite noster Gretserus duplici tomo, in speciali vero de illius adoratione t. 1° lib. 1° à cap. 54 et lib. 2° à cap. 61. Plura etiam ingerit Coctius in suo thesauro t. 1° lib. 2° art. 9° de signi crucis utilitate, et articulo 11° de illius veneratione et aliorum passionis instrumentorum: multa item Interpretes hic ad art. ...que S. Thomae praesertim Vasquez qui disp. 112 multa disserit de illius inventione contra hereticos, et de signo crucis aut de fra illius quam Constantinus magnus imperator super Labarum posuit; nos circa ejus adorationem praecipua tangemus.

Porro de cruce in primis triplex consideratio fieri potest primum scilicet de ipsamet cruce in qua Christus Dominus passus est, vel de ejus particulis. 2° de crucis imagine facta ex permanenti materia auro, ligno &c. 3° de signo ejus circa propriam

personas aut alias rem digito vel manu expresso. quod autem
sine consideratione non sit veneranda probare contendunt heretici
et apud Suar. lib. 2° defensionis fidei cap. 2°
quod si veneranda esset maxime ratione contactus sed ratio in-
sufficiens quia secus labia Iudae osculo Christum Dominum tradentis,
manus ministri alapas illi infligentis, et manus mili-
tum ac tenentium et crucifigentium Christum Dominum terra item
Canaan Christi Domini vestigijs tacta esset a nobis
adoranda, vel etiam asina in qua Christus Dominus insedit, quod etiam
tri impium est et profanum dicere. Adde etiam si contactus
sufficit ad adorationem omnia etiam quae Christus vidit adoranda
erunt, eadem enim ratio est de denominatione visus ac de deno-
minatione tactus.

2° Nec ex eo quod faceret miracula aut virtutes ali-
quas divinitus acceptas haberet, adoranda esset, nam um-
bra B. Petri faciebat miracula, quae non idcirco po-
terat adorari. 3° quia alienum est a servis et filijs ama-
re et colere patibulum in quo ita ignominiose Pater
aut Dominus eorum crucifixus est, sicut enim detestamur peccata
quae fuerunt causa passionis, ita etiam debemus aversari
cruces et alia ejusmodi instrumenta tam acerbae passio-
nis et mortis, quod si neque ipsa crux quae Christum Dominum tetigit
non est adoratione digna neque ejus imago vel expressio.

Nihilominus certa ecclesiae catholicae doctrina est crucem in
qua Christus Dominus pependit ac proinde ejus imagines et signum
quacumque ratione expressum adorandum esse adoratione latriae.
Ita definit in 6a synodo can. 70, in 7a act. 7, in 8a can.
3. idque perpetuo habuit ecclesiae usus, beneque defendit Cy-
rillus lib. 6° contra Julianum ecce prius, quae veterimas ante
mille ducentos annos inducta est deferendi publicis
processionibus crucem argenteam inter cereos accensos.

Recedit vero etiamsi crux est imago Christi Domini etsi sint illa

3–

in qua parte habet etiam contactu illius, quae digna est adoratione latriae consideratum nempe ut consistuens Xpus Dominus: habemusque satis est de clavis, lancea, presepi, indumentis et sepulchro Xpi Domini ex doctrina Xpus ut notavit Suar. citatus. Denecetiam notavit Pithygianis distinct. 9 art. 2 circa 4 crucem majori veneratione adorari debere quam alia passionis insignia, non quod ita fit Ecclesia quae specialiter illas accipit ut signum passionis Xpi Domini nempe ita alia signa, clavi nempe, lancea, et alia res sic capta ab aliis humanos usus assumi solent, crux vero semper habet usum sacrum et religiosum apud Xpianos: sed tamen haec ex circumstantiis et modo imaginis humanae ad Xpi Domini passionem repraesentandas veneranda sunt tanquam imagines Xpus Dominus suo modo repraesentantes ——

Deinde crux est specialevexillum illius, in ea majores dolores pertulit quas in aliis instrumentis passionis in illa consumatum est totum nostrae redemptionis pretium. cum autem haec crucis adoratio respectiva sit si Xpus Dominus esset in obliquo consideret, adorari poterit crux minori cultu quam exemplar, ut supra diceban de imaginibus quae praecedenti sectione 2a circa 3a et notat Suar. disp. 56 sect. 1a. cum autem Ecclesia crucem alloquitur perinde ac si res animata esset, ut cum ait: O crux ave spes unica, auge piis justitias, reisque dona veniam, tanta laxavit vera &a. utitur prosopopeia quae est fictio personae ut cum paris in Sacra Scriptura sermo fit ut res inanimatas, certe metonymia sumendo continens pro contento scilicet crucem pro Xpo Domino, et in eo sensu a cruce petimus salutem veniam &a.

Ad fundamentum haereticorum &c. Ad 1us nego quilibet contactus Xpi Domini est causa adorationis sed contactus innocens et ubi nulla est indecentia et occasio scandali, et ita neque labia Judae neque manus sacrilegi crucientium adoratione digna est quia peccaverunt eo contactu neque asina propter indecentiam:

situ praecise sideraret in iis statu sufficiens ea esse absrvationis respective, impedit tamen ratione ingressus personae aut ratione indecentiae. Certe si constaret nunc permanere in sua forma illas non terras quas Xpus Dominus calcavit, quae posset adorari. Caeterum crux cum sit quid sacrius, nullumque in eo vivus fuerit tangere Xpus Dominus sua summa faelicitas, veneratione dignissima est. Quod ad sextum attinet non est eadem ratio ut bene notat Suar. citato quia cum visio non afferat realem coniunctionem cum obiecto ut tactus, ex illa nulla resultat proprie dignitas moralis, neque res efficitur propria videntis.

Ad 3um dicitur umbrae cum nihil sit non est veneratione digna neque eam praecise adorat quia habet aliquam specialem virtutem faciendi miracula ex tactu Xpi Domini derivatam id enim Ecclesia non docet, nec opus est fingere, idque imago est Xpi Domini modo dicto. Ad 4um dicitur cum crux ita fuerit summe grata Deo et Xpo Domino non est alienum a filiis et servis illas colere; ita docet D. Thomas art. 4o ad 1um. Ex quibus satis recte solvunt signum crucis ubicumque reperiatur adoratione dignissimum esse, neque in hoc esse aliquam superstitionem ut mentiuntur haeretici, cum non super res aliquas signum crucis exprimimus non existimamus aliquam virtutem illis imprimi, sed solo signo illo super illas expresso Xpi Domini crucifixi auxilium invocamus.

Illud etiam singulare miraculum de Xpi Domini cruce censendum est, quod scilicet eius particulae singulari Dei beneficio multiplicatae sunt ut omnes terras orbis tanto Domino fruerentur, quod docet Varonius et plurimorum Doctorum testimonio anno Xpi Domini 34 fol. 182.

C. 2a

De reliquiarum cultu et veneratione

Sect. 1a

Status et Resolutio quaestionis.

Inprimis

Inprimis bene notavit Albert. 1o Lib. 9o cap. 8o initio
nõe reliquiarum intelligi Sanctorum cœli civium corpora, qu=
aslibet itidem corporum particulas, capillos, ossa, carnes,
dentes, cineres, pulveres, vestes et alia quibus ipsi cum
Sti ?? in hac terra viverent, hujusmodi sunt vella, pan=
ni &ca quæ ad eorum ossa aut corpora admovent, et quæ ip=
sos tetigerunt et ad illos pertinent. Igitur reliquias San=
ctorum nõe venerandas saltem religioso cultu (civilem
n. honorem n. vident negare) multis intendunt hæreti=
ci 1o qd (Lucæ 11 reprehendunt Pharisei a xpo quia
ædificabant monumenta Prophetarum eorumque reliquias ve=
nerabant: Væ vobis, inquit, qui ædificatis monumenta
Prophetarum patres autem vestri occiderunt illos, pro=
fecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum.
2o arguit Calvinus Deuteronomii; Deus abscondit corpus
Moisis ne colleret a judæis, et in epla Judæ de ea re des=
cribitur altercatio inter Michaelem et Diabolum, osten=
dente hoc corpus detegere et populo judaico adorandum
proponere, illo vero id prohibente. Omitto alia testimonia Scripturæ
Authoritatem pro ea parte. 3o scilicet Concilium Eliberitanum cap. 34
prohibet cereos accendere coram reliquiis Martyrum, addit
rationem; Inquietandi n. Spus Sanctorum n. sunt. 4o in Con=
cilio Bracharensi 3o cap. 5 reprehendunt episcopi qui in solem=
nitatibus martyrum reliquias de choro suspendebant.
5o quia exponimur periculo idololatriæ cum sæpe reliquiæ sint
suppositiciæ, et quidem qd pro reliquiis Sanctorum deprehensa
fuerint ossa animalium hominis ex dolo et arte vendentium re=
liquias turpis lucri gratia. 6o quia cum jam reliquiæ Sanctorum,
præsertim quæ ad ipsa corpora spectant sint sub alia forma
v.g. sub forma pulveris aut cineris jam non licet eas adorare
unde olim irrisorie ea quia adorabant cineres Sanctorum
appellabant ab hæreticis cinerarii. Sed licet quoque ado=

rare vermes in quos conversa fuerint corpora sanctorum cui initio fit etiam eadem ratio sanctorum, solaque sit mutatio in fram, quod tamen indecens et ridiculus videtur.

Et specialiter urgent Haeretici hujus temporis ut videre est in Jacobo Rege Angliae apud Suar. lib. 2° defensionis fidei cap. 10 initio, melius esse reliquias sanctorum honorifice in tumulis solemniter inferri, quas eas publice adorandas gestare cum tanto periculo erroris plebis, quia inquiunt, idem prius a malefactorum quorum capita et alias partes non sepelivimus sed in publicis et excelsis locis proponunt ut ab omnibus videant et cognoscant.

Certissima tamen assertio fidei est reliquias sanctorum prosequendas esse religioso cultu et veneratione. Ita omnes Theologi cum D. Thoma hic art. 6° et antiquiores in 3° sententiarum dist. 9. Definita est haec veritas in concilio Grangersi contra annus quem 3 et 4 canones, in 7 synodo actione 7 in defensione fidei in concilio africano 1° canone 14 ubi statuit altaria non esse sine reliquiis sanctorum sacranda, et ideo in missa osculantes altare dicimus, quorum reliquiae hic sunt, in Bracharensi 3° can. 5, in Moguntino tempore Caroli magni can. 51, in Lateranensi sub Innocentio 3° cap. 62, et denique in Triden. sess. 25 in decreto de sanctorum reliquiis; ratione hujus venerationis, reliquiarum venditio sacrilega et simoniacha censet, cap. cum ex eo de reliquiis et veneratione sanctorum. Denique innumera ... testimonia pro eadem veritate congerunt Interpretes hic, Bellar. etiam lib. 2° de imaginibus cap. 3°, et Suar. lib. 2° defensionis fidei cap. 10, sed in re adeo manifesta non est opus plura testimonia afferre.

Ratio etiam satis aperta idem confirmat etenim cum reliquiae sanctorum habeant sufficientem conjunctionem cum ... cum sanctis ut aliquid ... censeant ... vera sanctitate ... primarum cum quibus ...

ver-

rem habuerunt conjunctionem extra rei sequitur ut propter excellentias talis dignitatis proinde in veneratione habeantur sic non illis imagines pictae venerationem dignae sunt à fortiori erunt reliquiae quae majorem cum illo conjunctionem habent ut pote quae fuerunt illius corpus seu instrumenta sanctorum actionum praesertim cum tot ac tanta miracula Deus ediderit in confirmationem hujus veritatis legunt Suar. citatus in n° 8°. —

— Quae veritas usque adeo insedit fidelibus ab initio Ecclesiae ut olim sacram communionem accepturi prius aliquas reliquias martyrum ori admoverent ut scilicet tempore ita sacra labia purificarent ac sacrarent ad tanti cibi sumptionem; ita notatur Optatus Milevitanus lib. 1° contra Parmenianum post medium tomo 4° Bibliothecae Patrum referturque D. Sanctius de Avila episcopus Gienensis in prologo sui libri de veneratione reliquiarum et Eucheritae qui contra varios libros probat in Lege Naturae scripta et gratiae semper in veneratione habitas reliquias sanctorum. —

Articulus 2us

Solutiones argumentorum et variae quaestiunculae.

Nec argumenta haereticorum alicujus momenti quia ita loca Christi exponitur Christus ibi annotare quod reprehendit Phariseos à Christo Domino non de aedificatione sepulchrorum Prophetarum ut cumque sed quia id faciebant ut exterius à plebe judicarentur veneratores Prophetarum sicut cum Patres eorum occiderunt non viderant ex invidia et odio veritatis id facere sed ex zelo justitiae. Itaque intentio damnatur non opus ex se, benedictus adverterit Vasquez hic disputatione 112 cap. 3° evidenter colligi ex ipso textu quum

D. ibi Phariseos incusare hypochresis, cum et alia ope-
ra eorum ibi reprehendat, quae tamen ex se non sunt mala, sed vi-
tiabantur ex prava eorum intentione. Omitto plures alias
expositiones huius loci, quae non ita videntur aptae, nec dis-
plicet sensus quem ibi reddit Salm. scilicet Phariseos cu-
jus opera essent ita similes suis Patribus, perinde se gessisse
ac si ea monumenta aedificarent in gloriam suorum patrum
et non in honorem Prophetarum quibus ita dissimiles erant
in vitae ratione. ———

Ad 2um D. Ju. xa coem interpretatur ob id non sustinuisse
Moises ne jubet quia erant propensione in idololatri-
as illud venerarentur ut Deus, tale dicitur peccatum ex-
terminare mali Michael, quod tamen ita accurare a Diabolo
indicebatur. Ita Salmer. tomo ult.o in epistolas Judae et alij
plures; at inter Christianos tale periculum non est, et ideo
non est cur non proponantur reliquiae Sanctorum adorandae. Ad-
dit Serarius ibi alias causam altercationis Michaelis
cum Diabolo, quod scilicet Diabolus vellet Phogothim
quae retulisse corpus tam sancti viri poni iussa, ne id
ab ipso pelleret, sed obmutescere cogeret. ——

Ad 3um varie explicatur illius canonis restrictio Torres
2a 2ae disp. 17 dub. 10; 1a est Loaisa scilicet cereos non de-
bere accendi ne spiritus Sanctorum, idest fideles viri (Divus
et D. Paulus saepe nomine Sanctorum intelligit fideles viros)
inquietarent in Ecclesia frequentia eorum qui cereos accendunt.
2a est Gabrielis Vasq. et Suarij prohiberi ibi superstitionem
cultus cereorum ortam ex errore Gentilium qui corpora defun-
ctorum aliquid sentire et eos esse clausa sepulchris pu-
tabant cereis illustrari, dicit vero spiritus Sanctorum inquietari
quia talem animos quam illis displicet. 3a est Mendoza pro-
hiberi a Concilio ne cerei accendantur ne succensus tot lumi-

nibus

ribus gentes fierent certiores de Martyrum sepulchris, indeque abducere vellent sanctorum corpora. [illegible] addit ipse Torres scitum scilicet prohibere superstitionis cultu eorum qui putabant defunctorum animas avocari posse et moveri de locis suis martyris [illegible] artibus ad vitam revocari. et ita sentiunt esse non esse accendendos cereos, neque non inquietabunt sanctorum spiritus ibidem non movebuntur a loco suo propter talem cultum superstitiosum. Et cumque res se habeat nihil contra nos sed non ibi prohibet superstitiosus cultus martyrum non legitimus.

Ad 4um sed reprehendit Bracharense Episcopos qui propter majorem fastum et hominis gloriam id faciebant ut super humeros leviarum in sitellis portarent, quod patet ex ipso contextu. Ad 5um nullus ibi periculum idolatriae dat cultus sit error malis. Hocque argumentum probat reliquias saltem publice non debere venerari sine sufficienti testimonio et approbatione ut mos est in ecclesia sufficit tamen certitudo moralis et multo minor ad privatas adorationes praesertim sub conditione si sunt reliquiae etc. Ad 6um Resp. Vasquez disp. 113 cap. 3o [illegible] sa integra aliorum solutione, ideo non adorari reliquias martyrum sub vermibus quia quando jam ex illis aliquid gravis est, non ita facile apprehenditur ibi sanctus, sublato tamen scandalo privatim licere sanctum apprehendere et venerari in vermibus recta intentione et sincera fide; certe in hac autem indecentia evitanda est, quae si abiit reliquiae sanctorum sub quacumque specie venerari possunt, earumque interest maneat materia eorum proxima necne, ut bene notat Ibor lib. 9o cap. 8o [illegible] 4a. Deneque addit Suar. disp. 55 sect. 1a § Dices arguit tamdiu reliquias esse venerandas quandiu manet in eis reliquiae, hoc est quod in ea dispositione servat ut humano et morali modo existimentur esse eaedem, quae ad sanctum pertinuere, quod non ita servat postquam multae transmutationes intercedunt, praesertim si ad

eius statum deveniat in quo talis veneratio inreverentiam prae se ferat, quae in omni religioso cultu maxime cavenda est. Alexander vero quintus prohibet sicut citatur, quae sanguinis fuerit elicius religiones martyrum publice adorandas proponere, quamvis in illorum gloriam et honorem fiat, non potest non esse opus Deo gratissimus, quare videndus in hac quaestione Haereticorum insania et stultitiae Lelo.

Qua autem veneratione reliquiae venerandae sint, conveniunt Doctores fere omnes idem dicendum esse in hac quaestione de reliquiis ac de imaginibus ac proinde eadem adoratione adorari debent ac persona cuius sunt si considerentur ut unum quid cum illa; inferiori tamen si considerentur praecise secundum excellentiam moralem quae ad illas derivatur ex eo quod ad sanctos pertineant utroque dicebamus de imaginibus. specialis autem titulus adorationis est in reliquiis ratione contactus ad sanctos qui non reperitur in imaginibus pictis aut aliis eiusmodi. ca...
citat S. Thomas in 3° distinctione 9 q. 1 art. 2° quaestiuncula 2 cum affirmasset imagines non secundum se sed eodem motu cum exemplari colendas esse, postea quaestiuncula 4 ait Christi Domini cruci secundum se honorem et cultum hyperduliae esse deferendum. Verum in concordantiis locorum S. Thomae dub. 33 ait ibi loqui Sanctum Doctorem de cruce ratione contactus ad Christum Dominum, nam si consideretur ut imago, eadem ratio est de illa ac de aliis imaginibus.

Ultimo in hac quaestione petes quae adoratio debeatur aliis rebus sacris ut sanctis Evangeliis, cereis imaginibus, agnus referentibus (vulgo agnus deyes) sacramentis et sacramentalibus ut aqua benedicta et aliis eiusmodi. Respondeo imprimis 8a synodus generalis canone 3 [illegible] adorandus esse Librus Evangeliorum et quidem adoratione latriae si consideretur continens aliquid pertinens ad Deum et ad Christum Dominum illum quod aliquo modo continens sicut et imago, idem quod est de quavis... inferiori tamen adoratione esset si consideretur solum secundum eam excellentiam moralemque illis resultat ex eo quod [illegible] Deus et Christus Dominus. de Ballero

de cereis imaginib. q.a quatenus imagines Xpi Dni sub specie agni mentem adorat.es latria et rone [illegible] specia- lis quam hent; minorem tn sub rone excellentiæ moralis [illegible] ad [illegible] dictum I: quatenus autem etiam representant B.am Virginem aut alios sanctos [illegible] illis [illegible] imaginib. [illegible] Sanctorum. Bene autem notat [illegible] lib. 9 cap. 0 q.e 3a n.i de peccatum grave [illegible] tangere [illegible] mo [illegible] vide alias q.es [illegible] illos [illegible].

De sacramentis bene docet in gradu Suar. hic disp.e 51 sect.e 4 § 2 [illegible] cultus sacramentorum in lege Evangelica adorat.es latria [illegible] et maxime sacramentum Eucharistiæ, cum et sint instrumenta Dei sive physica sive moralia ad gratias conferendas, illasque suo mo [illegible] ac representent. Sacramentalia etiam que nihil aliud [illegible] quas aet.as [illegible] circunstantiæ religiosæ quas in administrat.e sacra- mentorum [illegible] sacrificij oblatione [illegible] observar [illegible] que [illegible] de [illegible] seu subsida sacrificij aut sacramenti. ita ex- plicat Suar. t. 3o in 3am p. disp.e 15 sect. 1a initio, cum aliqua sint [illegible] ad sacramenta eodem mo aulla colen- da sunt [illegible] unis q.a accessorius sequitur [illegible] principalis [illegible] [illegible]. (Differt autem sacrificium à sacram.to q.d illud primario [illegible] ad exhibendum Deo cultus et honores, sacramentum v.o ad sanctificat.es creaturæ rationalis.

Idem dim è de aqua benedicta que sacramentale est è in- stitutum à S. Matthæo Apostolo ut tradit S. Clemens Romanus lib. 8o apostolicarum institutionum cap. 39 de quo multa Marsilij Salernitanus in suo opere de aqua bene- dicta, sect.e 2a cap. 2o et sect.e 3a cap. [illegible], et [illegible] pro- [illegible] cap. 3o aquam benedicta [illegible] benedicta [illegible] benedictæ

admisceat, presertim in modica quantit.e ac usus Eccl.e, post admixtionem eamdem venerat.em meret; idemq. e de oleo sacro et de parte modica qua vestis sacra sarciret, n tn de vino q. adm.isceret consecrato in Eucharistia q.a n accipit consecrat.em aut benedict.em: et quidem in hys oib.s nisi sit specialis usus Eccl.e et exceptio, magis dignus trahit ad se minus dignus, ut dici solet. Cum aut hec oia ex se res inanimat.e sint, r.one sui nullias venerat.es merent nisi attendat. s. specialis rel.o ad Deum, s. excellentia moralis que inde illis resultat, que inequalis e pro inequali conjunct.e cum Deo et cum gria, causq. de oia Eccla inequali cultu sacramenta colit; id de hys et s.ilib.s questionib.s facile quis ex dictis s.ilia alias solut.es tradere poterit.

C.° 9.a

V. quamlibet rem mundi liceat adorare?

Cum varie r.ones sint ob quas creatura cum Deo conjungi et adorari posit, nempe s. representat.e ut imago, s. contactu reali ut crux et alia hujusmi, s. q.a ad illum aliqua r.one speciali ptinent ex speciali consecrat.e aut benedict.e ut calix, altare, vestes sacre, et alia ejusq. que ad Dei cultum publica authorit.e exposita st.

Restat examinare an asignari posit alia r.o propter quas creatura simul cum Deo adorari posit: cumq. occurrat specialis titulus nempe creationis et conservationis r.one cujus quelibet quantumvis abjecta creatura opus Dei est cui ille adest realiter presens illi dando ae et servando, et si sit creatura r.onalis, e imago Dei, si v.o irr.onalis saltem illius vestigium et aliqualis similitudo; vide sup.a disp.e 19 q.e 1.a sect.e 1.a n.o 9.o. Petimus an iste titulus sufficiat ut creatura quevis simul cum Deo adorari posit adorat.e quadam respectiva ergo que in Deum refundat.

Alexander 3ª p. q. 30 membro 3º art. 3º et alij absolute negant sacras creaturas cultu aliquo religioso colli posse, nisi ex institutione speciali deputentur ad representandas res sacras, ut imagines, vasa sacra &c. consentit Waldensis t. 3º cap. 156 nº 6º qui objicientibus Wicleffistis Catholicis imaginum adoratoribus, imagines inanimes si adorantur adorari etiam quodcunque stramen, quod vestigium Trinitatis habet. Respondet non esse signum ita expressum et sensu evidens quod siue statim moveat affectus ad adorandum, quali est imago Jesu veneranda. Videtur Augustinus oratione 3 in Orat. si quis ... illud scit cognoscit occasionis suae, ait, non ideo stremas petram adorari debere quod Christum signavit; Leontius in ... synodo ... 4ª dialogo 5º 3ª Judaeos ait: Sic et ego imaginem Christi adorans non lignorum aut colorum naturam adoro absit: sed inanimatum characterem Christi. Adducit tamen Alexander Waldensis, et Cajetanus 2ª 2ª q. 103 art. 3º ad 3um dubium aiunt rationem ... de homine, quod est viva Dei similitudo et imago, atque adeo sub eo titulo adorari posse adoratione latriae seclusso scandalo, monetque id S. Thomas hic art. 3º ad 3um.

Vera tamen sententia docet nullam creaturam sive rationalem sive irrationalem quae ex natura rei et secluso scandalo vita cultu Dei ... imago Christi adorari non posse. Ita Cajetanus citatus Suar. hic disp. 54 sect. ... confirmatur et erudite satis Vasq. disp. 110 cap. 2º 3º et 4º. Probatur ex Concilio ... ubi cum Judaeus dixisset praeceptum esse in lege nullam creaturam colli et adorari; Christianus interlocutor probavit oppositum ex illo Psalmi 98, Adorate scabellum pedum ejus, et Isaiae 66 dicitur terram, respondit Judaeus, si tamen non ut Deum, sed filium ejus qui haec fecit adoras. Respondet Christianus. fidelis sermo quam ... tu quod ergo ... caelum terram, mare, ligna

lapides religiosos, templa, crucem, Angelos, hoes, q seim de-
misso creaturas visibilem et invisibilem oius authori, Dno
et factori soli adoret et cultus exhibeas

2° pbr etenim cui nulla creatura sit quantumvis vilissima
cui Deus n sit intime presens et in qua veluti in effectu n ellu-
ceat ejus bonitas, sapia &a, possumus ex illa et Deo facere
unus totus morale et consequenter adorare totu illud
ut contingit in imagine, quid n. prohibet ut quamlibet
creaturas videlicet ut effectus Dei et aliquid illis ve-
neret, collas, deosculer &a ita tn ut trus ultimas talis
honoris sit ipse Deus. 3 Sir. ga quelibet creatura ronalis
potest ee ma juramenti qd e acus religionis attenden-
do veritates divinas quae in ea ellucet et presens e, ideo
dixit Dns Mattheis, Nolite jurare p caelum q Dei
thronus e, neq p terras q scabellum e pedum ejus, q
similiter potest ee ma adorationis sub eadem sideratioe.

Cui rones à fortiori probant id posse fieri cum creatu-
ra ronali cus in ea Deus mirabiliora operet ejusq sit
imago viva cui rone creationis honor civilis debetur
quaterus ronis et arbitrij particeps est; rone vo justifi-
cationis debet honor plusquas civilis denique supa
qes, et rone effectus et imaginis Dei n attendendo pro-
prias excellentias, honor latriae denique in presenti ser-
mo est. Nec ex testimonia pro opposito pte urgent, in
illis n. solu intendit rebus inanimatis n posse cultus ado-
rationis deferri attendo in earu excellentia, secus est
n viderent quatenus referunt ad Deus ut effectus et
vestigius illius, qd bene notavit Vasquez citatus cap. 2° § jas
ad argumta.

Illud vo bene notant Doctores hic creaturas ronales n
ee saltz publice adorandas latria, ne videamur illas ut

Deus venerari cui alioqui habeant dona creata propter quae illis sua specialis adoratio inferior Latria debeatur: ideo Div. Thom. hic art. 5° docuit B.am Virginem non esse adorandam Latria etsi illi non sub titulo gratiae sup.a dicto sed est ratione contactus ad Christum Dominum debeatur ea adoratio sicut et cruci: in eoque sensu Jonas Aurelianensis lib. 2° de imaginibus, folio 3° collumna 2a dixit: Virginemque quae genuit Christum non adoramus (scilicet Latria) sed sanctam Dei genitricem congruo honore veneramur. Deinde adoratio etiam respectu creaturarum irrationabilium et distare nunquam aut vere nunquam usurpanda erit nisi causa honesta, etsi non quidam cultus magis metaphysicis et subtilis quam qui ad praxim revocandus sit, cum eae res non sint specialiter impositae ad repraesentandum Deum, quare vitanda erit dis occasio scandali quod bene notat Suar. citatus.

Dices: si nequis creatura adorari potest Latria modo dicto quomodo D. Thom. 3 p.te q. 75 art. 2° ex eo probat in eucharistia non manere substantiam panis et vini, quia inquit contrariaret venerationi hujus sacramenti si aliqua substantia creata esset ibi quae non posset adoratione Latriae adorari. R.o ibi non agere D. Thom. de adoratione Latriae sup.a dicta sed de ea quae cultui dat nec potest dari substantiae panis et vini quae nullam haberent saltem ex vi praesentis decreti sufficientem conjunctionem ad talem adorationem.

Ultimo in hac quaestione quaeres an sit peccatum adorare radios luminis sub speciem crucifixi sub qua Daemon delituerit. R.et bene Vasq. citatus cap. 5 relictis aliorum sententiis, inprimis in hac parte posse ab ignorantiam invincibilem quae eximat a peccato eum in recta intentione adorantis, conditio saltem habitualis contineat, scilicet si ibi est Christus adorationis. Deinde etiam sine tali ignorantia posse aliquem licite radios luminis sub speciem crucifixi adorare, ita ut ea quis intent.

adoratio nullo modo deferat Daemoni ibi delitescenti, nec cum
illo cooperet; sicut licet etiam veras Eucharistias sumere de ma-
nu Haeretici q(uia) hoc non est cum illo cooperari, de quo vide quae
diximus in m(ateri)a de fide disp. 10 q. 6a et ibi ex Gregorio Mag-
no egregium exemplum viri Hermenegildi martyris, probabile
q(uod) est fuisse veras Eucharistias quas illi offerebat Arianus ep(iscop)us;
Licitum tamen est immo et debitum eas adorare etiam in manu Hae-
retici dummodo constaret veras esse (et in dubio adoret conditiona-
ta) sicut et adorare crucem quam ille gestaret, q(uia) hic actus
non reputaret communicatio cum Haeretico in sua secta.—
Quod autem ibi periculum sit fallatiae Daemonis bene docet idem
Vasq(uez) 3a ut in his apparitionibus tales adorare est fugiendas esse. Et
illud dictum cujusdam Sancti apud D. Bonaventuram in 3 distinct.
9a art. 1o q. 6a cui cum quidam ille appareret in m(anib)us Crucifixi
respondit: Nolo Xpum in hac vita videre, q(uod) dictum S. Bonaven-
tura summopere laudavit, sed nec ideo omnes omnino sunt appa-
ritiones reprobandae sed maturo judicio examinandae et ex
effectibus et affectibus quos causant dijudicandae erunt. V(ide) de his
Sanctos.—
Vt haec ea quae dicta sunt in tota hac de Deo incarnato controver-
sia Sanctae Romanae Eccl(esi)ae correctioni et melius sentientium
judicio subjecta volumus, ad Dei Omnipotentis gl(ori)am, In-
tactae Deiparaeque et intemeratae ab omni Originalis culpae labe
prorsus liberae.—

Finis hujus materiae.

Anno D(omi)ni 1618.

INDEX

Disputationum, quaestionum atque sectionum quae in hac de Verbo Incarnato controversia continentur.

XVI

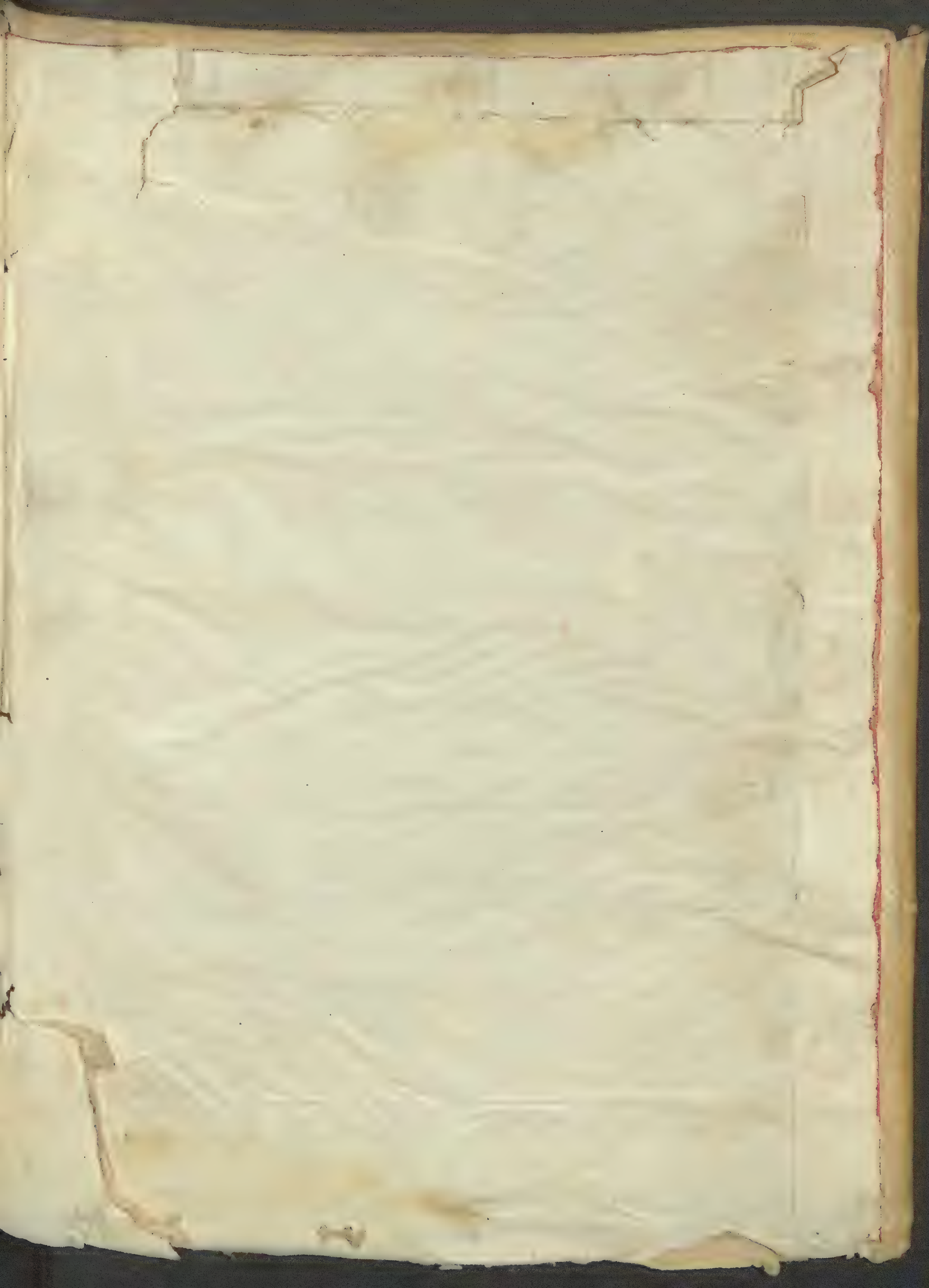
n

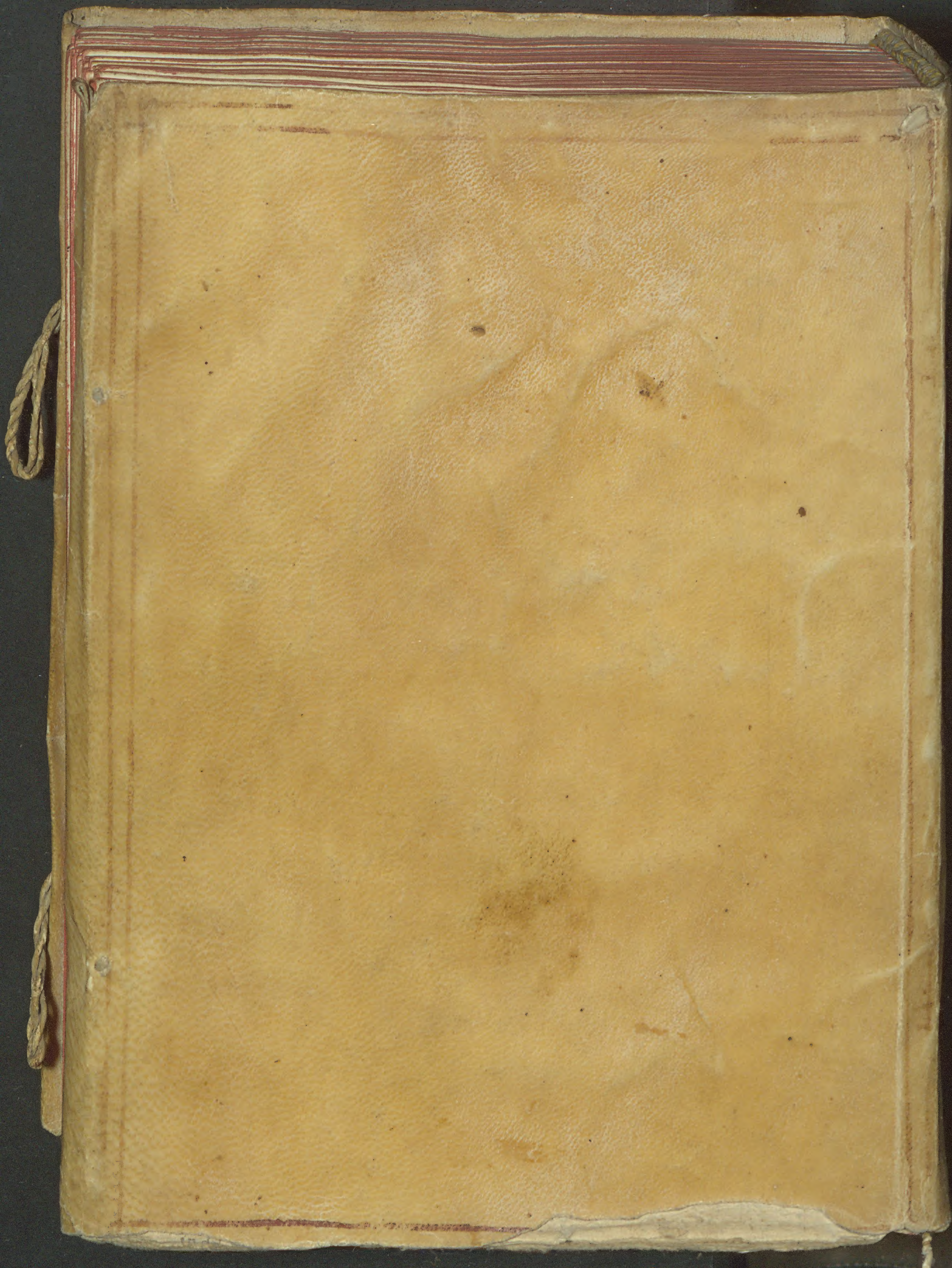
Q.° 4.ª

Q.o 2.a

aut

Finis Indicis.

huitas Xpti proprie existentia exit p exam ibi
qo n indiget existentia propria: pbo ans, nam
munus effus formalis subsistentiae est subsistere, quam
existentiae existere, sd humanitas Xpti, ergo Xpti Divi
subsistita, subsistit, go: qo proprie existentia exit
p exam ibi; pbo cons: Distinctius est unam entitatem p aliam
subsistere, quam existere p ipsam; sd huitas Xpti aliena
subsistentia subsistit; go potest aptitudinem existere aliena
existentia pbo maj. Distinctius e causare entitatem cui inlom
incommunicabilem quam causare ipsam entitatem indifferentem: sd
effus formalis subsistere dicit existentiam incommunicabilem; qm
n affert existentia: go distinctius etta. Dat. distinctius
in uno e superiori. Altio supponit duendam entitatem
nullo indigentem, qm duendam entitatem imperfectam
ipsi indigentiam, sd causare entitatem incommunicabilem
est illam producere completam e perfectam, go.
nexus illa existentia, prima huitas n e indifferens
nisi ad subsistam Divinam e humanam: go illa
existentia, nunquam est sine perseitate: go cum perfecta
habeat existentiam Divinam illa huitas exit p exam Divinam
aliud arguments a existentia Creata superfluit p huitas
n existit p illam, pbo ans. nunquam exit huitas
realit absq subsistentia Divina, sd subsistentia Divina
Divino essentiali existentiam increatam: p illam exit huitas
pbo cons

si humanitas haberet propriam existentiam, ubique existeret per
existentiam Creatam, hoc absurdum quia per eam non sit per
humanitatem est homo, ita per existentiam humanitati existeret: ideo ~~dicitur~~
~~existere per humanitatem~~ ideo dicitur homo absolute, quia sustentata humani-
tatem in se, sed etiam sustentaret illam existentiam Creatam ergo
rursus ratio existentiae est perfectio vera

Probo Crum si ad aliquid exigeret existentiam propriam, maxime
ad ponendam humanitatem in rerum natura, sed ~~alio~~ per illam existentiam
increatam potest poni extra Causas in rerum natura: ergo per illam
existentiam increatam potest existere: Probo minorem ut ponatur extra
Causas illa ~~humanitas~~ realiter exigit naturaliter existentiam increatam
ergo per illam existere potest. Probo ans ut ponatur existens realiter illa
humanitas exigit naturaliter subsistentiam divinam, sed haec identificatur realiter
cum existentia increata ~~[illegible]~~ ergo ut ponatur extra Causas illa humanitas realiter
naturaliter exigit existentiam increatam, modo sic sed natura haec realiter
existentiam quam exigit, non requireret aliam: ergo per illam quam
exigit, ~~[illegible]~~ est hoc, constituitur existens